

RAPORT PRIVIND STAREA

JUSTIȚIEI

- 2006 -

Din respect pentru cetățean

CUPRINS

INTRODUCERE.....	pag. 9
CAPITOLUL 1	
CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND STRUCTURA AUTORITĂȚII	
JUDECĂTOREȘTI ȘI CADRUL LEGAL DE FUNCȚIONARE A SISTEMULUI	
JUDICIAR DIN ROMÂNIA	pag. 12
CAPITOLUL 2	
ANALIZA DE SISTEM – ASPECTE CANTITATIVE.....	pag. 21
2.1. Analiza statistică a activității instanțelor judecătorești pe anul 2006 –	
Volumul de activitate.....	pag. 21
2.1.1. Volumul total de activitate.....	pag. 21
2.1.2. Activitatea la nivelul judecătoriilor.....	pag. 22
2.1.3. Activitatea la nivelul tribunalelor.....	pag. 25
2.1.4. Activitatea la nivelul tribunalelor specializate.....	pag. 26
2.1.5. Activitatea la nivelul curților de apel	pag. 27
2.1.6. Volumul de activitate pe materii.....	pag. 28
2.2. Operativitatea la nivelul instanțelor judecătorești.....	pag. 29
2.2.1. Operativitatea la judecătorii.....	pag. 30
2.2.2. Operativitatea la tribunale.....	pag. 30
2.2.3. Operativitatea la curțile de apel.....	pag. 31
2.3. Încărcătura pe judecător.....	pag. 31
2.3.1. Încărcătura la nivelul judecătoriilor.....	pag. 31
2.3.2. Încărcătura la nivelul tribunalelor.....	pag. 33
2.3.3. Încărcătura la nivelul curților de apel.....	pag. 34
2.3.4. Scurte concluzii privind evoluția indicatorilor statistici privind	
activitatea instanțelor judecătorești.....	pag. 34
2.4 Analiza activității Înaltei Curți de Casație și Justiție	pag. 35
2.4.1. Structură, rol și atribuții.....	pag. 35
2.4.2. Analiza statistică a activității în anul 2006.....	pag. 37
2.4.2.1. Volumul de activitate.....	pag. 37
2.4.2.2. Durata medie de soluționare a cauzelor.....	pag. 38
2.4.2.3. Încărcătura pe judecător.....	pag. 39
2.4.2.4. Operativitatea.....	pag. 39
2.5. Analiza statistică a activității parchetelor în anul 2006 –	
Volumul de activitate.....	pag. 39
2.5.1. Volumul total de activitate.....	pag. 39
2.5.2. Activitatea la nivelul parchetelor de pe lângă judecătorii.....	pag. 40
2.5.3. Activitatea la nivelul parchetelor de pe lângă tribunale.....	pag. 42
2.5.4. Activitatea la nivelul parchetelor de pe lângă curțile de apel.....	pag. 43
2.5.5. Volumul de activitate pe materii.....	pag. 46
2.6. Operativitatea la nivelul parchetelor.....	pag. 47
2.6.1. Operativitatea la nivelul parchetelor de pe lângă judecătorii.....	pag. 47
2.6.2. Operativitatea la nivelul parchetelor de pe lângă tribunale.....	pag. 48
2.6.3. Operativitatea la nivelul parchetelor de pe lângă curțile de apel.....	pag. 48
2.7. Încărcătura efectivă pe procuror în raport cu media națională de	
lucrări pe procuror.....	pag. 48
2.7.1. Încărcătura la nivelul parchetelor de pe lângă judecătorii.....	pag. 49
2.7.2. Încărcătura la nivelul parchetelor de pe lângă tribunale.....	pag. 51
2.7.3. Încărcătura la nivelul parchetelor de pe lângă curțile de apel.....	pag. 51
2.7.4. Încărcătura la parchete în ipoteza ocupării integrale a schemelor	
de procurori.....	pag. 52
2.7.5. Scurte concluzii privind evoluția indicatorilor statistici la parchete.	pag. 54

2.8. Analiza activității Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.....	pag. 55
2.8.1. Structură, rol și atribuții.....	pag. 55
2.8.2. Analiza statistică a activității pe anul 2006.....	pag. 56
2.8.2.1. Activitatea P-Î.C.C. J. (fără D.N.A. și D.I.I.C.O.T.)...	pag. 56
2.8.2.2. Activitatea Direcției Naționale Anticorupție.....	pag. 58
2.8.2.3. Activitatea Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism.....	pag. 59
2.8.2.4. Secția de Analiză, Studii, Probleme ale Minorilor, Perfecționare Profesională și Informatică.....	pag. 61
2.8.2.5. Secția Cooperare Internațională, Integrare Europeană, de Informare Publică și Relații cu Presa.....	pag. 62
2.9. Criminalitatea în date statistice.....	pag. 64
2.9.1. Date generale privind persoanele trimise în judecată.....	pag. 64
2.9.1.1. Infracțiuni contra persoanei.....	pag. 65
2.9.1.2. Infracțiuni contra patrimoniului.....	pag. 66
2.9.1.3. Infracțiuni de corupție.....	pag. 67
2.9.1.4. Alte infracțiuni.....	pag. 69
2.9.2. Date generale privind persoanele condamnate definitiv.....	pag. 70
2.9.2.1. Criminalitatea în teritoriu.....	pag. 70
2.9.2.2. Criminalitatea în funcție de criterii privind persoana condamnată.....	pag. 70
2.9.2.3. Criminalitatea pe categorii de infracțiuni.....	pag. 71
2.9.3. Structura pedepselor.....	pag. 73
2.10. Vulnerabilități identificate și posibile măsuri de remediere.....	pag. 75
CAPITOLUL 3	
ANALIZA CALITATIVĂ A SISTEMULUI JUDICIAR.....	pag. 81
3.1. Efectele modificărilor legislative asupra actului de justiție și asupra competențelor de soluționare a diferitelor tipuri de acțiuni în justiție	pag. 81
3.2. Repartizarea aleatorie a cauzelor.....	pag. 94
3.2.1. Aspecte constatate în urma controalelor tematice efectuate de Inspekția Judiciară de pe lângă Plenul C.S.M.	pag. 94
3.2.2. Percepția instanțelor privind utilitatea repartizării aleatorii a cauzelor, criteriile folosite și implementarea aplicației ECRIS.....	pag. 96
3.2.3. Repartizarea cauzelor la nivelul parchetelor.....	pag. 97
3.2.4. Concluzii privind sistemul de repartizare aleatorie.....	pag. 98
3.3. Durata de soluționare a cauzelor.....	pag. 98
3.3.1. Date statistice privind durata de soluționare a cauzelor la nivelul instanțelor judecătorești.....	pag. 98
3.3.2. Aspecte privind durata de soluționare a cauzelor la nivelul parchetelor.....	pag. 103
3.3.3. Aspecte constatate în urma controalelor tematice efectuate de de Inspekția Judiciară de pe lângă Plenul C.S.M.	pag. 103
3.3.4. Percepția instanțelor și parchetelor asupra duratei de soluționare a cauzelor. Măsuri propuse pentru diminuarea acestora	pag. 108
3.4. Creșterea gradului de specializare în activitatea judiciară.....	pag. 114
3.4.1. Specializarea la nivel instituțional – instanțe, parchete, secții și complete specializate.....	pag. 114
3.4.2. Programele de formare profesională specializată a magistraților.....	pag. 117
3.5. Indici de calitate.....	pag. 121
3.5.1. Indici de calitate a activității instanțelor judecătorești.....	pag. 121
3.5.2. Indici de calitate ai activității parchetelor.....	pag. 122
3.5.3. Percepția instanțelor și parchetelor asupra cauzelor care provoacă desființarea hotărârilor în căile de atac sau conduc la achitarea definitivă a inculpaților sau la restituirea cauzelor de către instanță..	pag. 122

3.6. Măsurile pentru unificarea practicii judiciare.....	pag. 125
3.6.1. Recursul în interesul legii.....	pag. 126
3.6.2. Proiectul de lege privind unificarea practicii judiciare.....	pag. 130
3.6.3. Alte măsuri.....	pag. 131
3.7. Aplicarea dispozițiilor Convenției Europene a Drepturilor Omului în sistemul juridic românesc, de către judecători și procurori.....	pag. 133
3.7.1. Principalele categorii de cauze care au atras în anul 2006 Condamnarea statului român.....	pag. 134
3.7.2. Cauze în care s-au pronunțat hotărâri de respingere.....	pag. 138
3.7.3. Sinteza răspunsurilor transmise de instanțe privind aplicarea Directă a CEDO în cauzele soluționate.....	pag. 139
3.8. Îmbunătățirea accesului liber la justiție.....	pag. 144
3.9. Progrese înregistrate în domeniul justiției pentru minori și a protecției drepturilor copilului.....	pag. 147
3.10. Stadiul aplicării dispozițiilor Legii nr. 544/2001 și ale Legii nr. 677/2001.....	pag. 150
3.10.1. Aspecte semnalate de instanțe și parchete privind aplicarea disp. Legilor nr. 544/2001 și nr.677/2001, vulnerabilitățile practice identificate și propunerile formulate în vederea remedierii.....	pag. 151
3.10.2. Aspecte reținute în urma monitorizării anuale a activității instanțelor și parchetelor de către C.S.M., cu privire la aplicarea Legii nr. 677/2001.....	pag. 152
3.11. Ridicarea nivelului calitativ al managementului instanțelor și parchetelor.....	pag. 157
3.11.1. Recrutarea noilor conducători de instanțe/parchete.....	pag. 158
3.11.2. Formarea profesională specializată a conducătorilor de instanțe și parchete. Alte măsuri de îmbunătățire a managementului.....	pag. 159
3.11.3. Monitorizarea calității managementului la instanțe și parchete.....	pag. 160
3.11.4. Evaluarea de către instanțe și parchete a impactului funcționării colegiilor de conducere cu privire la calitatea managementului.....	pag. 161
3.12. Percepția judecătorilor și procurorilor asupra gradului de independență a sistemului judiciar și căile de întărire a acesteia.....	pag. 162
3.13. Vulnerabilități identificate și posibile măsuri de remediere.....	pag. 167
CAPITOLUL 4	
GESTIONAREA RESURSELOR.....	pag. 171
4.1. Politica de resurse umane privind judecătorii și procurorii.....	pag. 171
4.1.1. Modalități de ocupare a posturilor de execuție vacante.....	pag. 171
4.1.2. Promovarea în funcții de execuție vacante.....	pag. 177
4.1.3. Numirea în funcții de conducere.....	pag. 181
4.1.4. Promovarea judecătorilor la Înalta Curte de Casație și Justiție.....	pag. 184
4.1.5. Situația posturilor de magistrat asistent la Î.C.C.J.....	pag. 185
4.1.6. Situația posturilor de judecător sau procuror la finalul anului 2006...	pag. 186
4.2. Fluctuația judecătorilor și procurorilor în anul 2006.....	pag. 186
4.2.1. Eliberări din funcția de judecător/procuror.....	pag. 186
4.2.2. Transferul judecătorilor și procurorilor.....	pag. 187
4.2.3. Detașarea judecătorilor și procurorilor.....	pag. 188
4.2.4. Delegarea în funcții de conducere a judecătorilor și procurorilor.....	pag. 189
4.3. Stadiul aplicării dispozițiilor legale referitoare la depunerea diferitelor tipuri de declarații de către judecători și procurori.....	pag. 191
4.3.1. Declarațiile prevăzute de art. 5 alin.3 din Legea nr. 303/2004.....	pag. 191
4.3.2. Declarațiile prevăzute de art. 6 alin. 1 din Legea nr. 303/2004.....	pag. 191
4.3.3. Declarațiile prevăzute de art. 7 alin.2 din Legea nr. 303/2004.....	pag. 192
4.3.4. Declarațiile de avere.....	pag. 192
4.3.5. Declarațiile de interese.....	pag. 193

4.4. Aspecte privind răspunderea disciplinară și penală a judecătorilor, procurorilor și personalului auxiliar.....	pag. 194
4.4.1. Răspunderea disciplinară a judecătorilor și procurorilor.....	pag. 194
4.4.2. Răspunderea disciplinară și penală a personalului auxiliar.....	pag. 196
4.4.3. Răspunderea penală a judecătorilor și procurorilor.....	pag. 197
4.5. Situația cererilor de apărare a reputației profesionale formulate de către judecători și procurori și măsurile dispuse.....	pag. 198
4.6. Institutul Național al Magistraturii în structura sistemului juridic românesc	pag. 199
4.6.1. Recrutarea și formarea inițială a viitorilor magistrați.....	pag. 199
4.6.2. Formarea continuă a judecătorilor și procurorilor.....	pag. 203
4.6.3. Formarea formatorilor.....	pag. 208
4.6.4. Organizarea concursurilor/examenelor privind admiterea în profesie și cariera judecătorilor și procurorilor.....	pag. 209
4.6.5. Dezvoltarea instituțională.....	pag. 210
4.6.6. Relații publice.....	pag. 211
4.6.7. Relații internaționale.....	pag. 212
4.7. Politica de personal privind personalul auxiliar.....	pag. 214
4.7.1. Cadrul legal și necesarul de personal auxiliar la instanțe și parchete	pag. 215
4.7.2. Concluzii privind prioritățile care se impun în politica privind personalul auxiliar.....	pag. 218
4.7.3. Școala Națională de Grefieri în structura sistemului juridic.....	pag. 219
4.7.3.1. Formarea inițială.....	pag. 220
4.7.3.2. Formarea continuă.....	pag. 221
4.7.3.3. Formarea formatorilor.....	pag. 221
4.7.3.4. Alte activități și programe.....	pag. 222
4.7.3.5. Percepția instanțelor și parchetelor asupra activității SNG.....	pag. 223
4.7.4. Proiectul pilot privind degrevarea judecătorilor de unele atribuții administrative prin preluarea acestora de către personalul auxiliar.	pag. 224
4.7.4.1. Justificarea și conținutul proiectului.....	pag. 224
4.7.4.2. Derularea proiectului.....	pag. 226
4.8. Resursele materiale aflate la dispoziția instanțelor și parchetelor...	pag. 229
4.8.1. Impactul modificărilor aduse asupra drepturilor bănești ale judecătorilor și procurorilor prin O.U.G. nr. 27/2006.....	pag. 229
4.8.2. Resursele materiale aflate la dispoziția instanțelor judecătorești în anul 2006.....	pag. 230
4.8.3. Percepția instanțelor asupra resurselor materiale utilizate în anul 2006	pag. 231
4.8.4. Resursele materiale aflate la dispoziția parchetelor în anul 2006.....	pag. 236
4.8.4.1. Activitatea economico-financiară.....	pag. 236
4.8.4.2. Activitatea de investiții, reparații capitale, dotări etc.	pag. 238
4.8.5. Percepția parchetelor asupra resurselor materiale utilizate în 2006..	pag. 240
4.9. Informatizarea instanțelor și parchetelor și implementarea sistemului ECRIS.....	pag. 240
4.9.1. Informatizarea la nivelul instanțelor.....	pag. 240
4.9.2. Informatizare la nivelul parchetelor	pag. 242
4.9.2.1. Asigurarea infrastructurii IT&C	pag. 242
4.9.2.2. Realizarea sistemului de comunicații	pag. 243
4.9.2.3. Pagini web și aplicații	pag. 243
4.9.2.4. Vulnerabilități identificate la nivelul activității IT&C în cazul parchetelor	pag. 244
4.9.3. Avantajele dezvoltării și implementării unui modul de statistică al aplicației ECRIS.....	pag. 245
4.10. Vulnerabilități identificate și posibile măsuri de remediere.....	pag. 247

CAPITOLUL 5

RAPORTURILE DINTRE SISTEMUL JUSTIȚIEI ȘI CELELALTE INSTITUȚII
ȘI ORGANISME, PRECUM ȘI CU SOCIETATEA CIVILĂ.....

pag. 250

5.1. Raporturile dintre instanțe și parchete, precum și cu CSM..... pag. 250

5.2. Raporturile dintre instanțe/parchete și barourile de avocați, precum
și cu experții judiciari..... pag. 252

5.3. Raporturile cu mass-media..... pag. 254

5.4. Raporturile cu justițiabilii..... pag. 257

5.5. Raporturile cu societatea civilă și cu instituțiile și organismele
internationale..... pag. 260

5.5.1. Raporturile cu societatea civilă..... pag. 260

5.5.2. Relații bilaterale ale CSM cu consilii judiciare din Europa..... pag. 263

5.5.3. Relații bilaterale ale CSM cu alte instituții..... pag. 264

5.5.4. Relații bilaterale ale CSM în cadrul RECJ..... pag. 265

5.5.5. Relații cu instituții de învățământ juridic..... pag. 266

5.5.6. Programe cu finanțare europeană..... pag. 267

5.5.6.1. Programul PHARE 2004..... pag. 267

5.5.6.2. Programul PHARE 2005..... pag. 268

5.5.6.3. Programul PHARE 2006..... pag. 268

5.5.6.4. Alte programe PHARE în care CSM este implicat în faza de
implementare..... pag. 2695.5.7. Colaborarea Ministerului Justiției cu instituții și organisme
internationale în anul 2006, care au avut ca obiectiv dezvoltarea
sistemului judiciar..... pag. 270

5.5.7.1. Programe PHARE..... pag. 270

5.5.7.2. Programe bilaterale..... pag. 273

5.5.7.3. Alte activități de colaborare cu instituții Internaționale..... pag. 276

CAPITOLUL 6

CONCLUZII ȘI PERSPECTIVE.....

pag. 277

Introducere

Potrivit art. 1 alin. 4 din Constituția României, statul se organizează potrivit principiilor separației și echilibrului puterilor – legislativă, executivă și judecătorească – în cadrul democrației constituționale.

În ecuația echilibrului puterilor statutului, autoritatea judecătorească este cea mai dependentă de acceptarea publică pentru a-și putea edifica și consolida statutul de independență conferit de legea fundamentală, conștientizarea rolului social al sistemului judiciar de către cetățeni fiind vitală pentru protejarea acestuia împotriva ingerințelor de orice natură în actul de justiție.

Pe de altă parte, fiind chemată, prin însăși natura sa, să tranșeze raporturile sociale cu un conținut litigios, autoritatea judecătorească este cea mai expusă la critică dintre puterile statutului, din partea părților care au pierdut procesele sau a persoanelor având convingeri comune cu acestea, obligația de rezervă care revine în mod tradițional corpului magistraților interzicând acestora să-și justifice sau să-și apere public soluțiile pronunțate sau dispuse.

Dificultățile procesului de tranziție către o societate democratică și o economie de piață, precum și continuele modificări legislative au amplificat stările litigioase la nivelul întregii societăți românești, pe fondul unei atenuări a spiritului civic și a pierderii încrederii în instituțiile statutului, tare ale sistemului totalitar existente în toate statele unde au existat astfel de transformări politice. Totodată, cu excepția procedurilor de arbitraj, specifice raporturilor comerciale, și până la recenta lege asupra medierii, societatea românească nu a pus la dispoziția cetățenilor săi modalități instituționalizate de rezolvare a conflictelor, alternative la procedurile judiciare.

Această situație conduce la situația aparent paradoxală în care tot mai mulți cetățeni, conștientizându-și drepturile, se adresează instanțelor sau parchetelor pentru apărarea acestora, în timp ce o parte însemnată a românilor își manifestă prin intermediul sondajelor de opinie neîncrederea în sistemul judiciar.

În orice țară din lume justiția este chemată uneori să ia decizii impopulare care o expun criticilor publice, dar pentru stabilitatea democratică a statului este esențial ca neîncrederea într-o anumită soluție sau măsură dispusă să nu se traducă și într-o stare de neîncredere privind funcționarea în ansamblu a sistemului judiciar sau, acolo unde o astfel de stare există, cum este cazul României, devine vitală combaterea ei, astfel ca aceasta să nu devină cronică și să nu afecteze însăși funcționarea mecanismului social.

Fără îndoială că o vină însemnată pentru acest deficit de imagine al sistemului judiciar în România revine sistemului însuși și lipsurilor manifestate în activitatea acestuia. Nu este mai puțin adevărat că sistemul judiciar este o parte a societății și este supus aceluiași proces de transformări și reforme pe care aceasta îl parcurge, astfel încât, în ciuda percepțiilor subiective, nu poate fi nici mult diferit din punct de vedere calitativ față de standardul pe care societatea însăși l-a atins cu privire la protecția drepturilor membrilor săi.

De asemenea, în condițiile limitării resurselor aflate la dispoziția justiției, fie acestea de natură umană sau materială, eficiența sistemului judiciar nu poate fi examinată din punct de vedere al atingerii unui anumit standard, fixat arbitrar,

ea putând presupune numai obținerea unui rezultat maximal cu resursele existente.

Dincolo de aceste justificări de natură obiectivă, principala misiune de a-și îmbunătăți activitatea, iar pe această cale și imaginea, revine sistemului însuși, putând fi realizată în principal prin programele de formare profesională continuă, creșterea gradului de specializare a instanțelor/parchetelor și a judecătorilor/procurorilor, scurtarea timpului de desfășurare a procedurilor judiciare și, în special în contextul actual, continuarea măsurilor de unificare a practicii judiciare, astfel încât normele legale, în interpretarea lor practică dată de instanțe și parchete, să îndeplinească standardele europene de previzibilitate și accesibilitate.

Pe de altă parte, un studiu efectuat de un expert străin pentru Consiliul Superior al Magistraturii, care a avut din păcate în vedere numai un eșantion limitat de instanțe și de respondenți, a relevat o diferență semnificativă de percepție asupra funcționării sistemului judiciar, gradul de satisfacție asupra funcționării acestuia fiind superior în rândul cetățenilor care au intrat efectiv în contact cu sistemul judiciar, față de imaginea acestuia în rândurile opiniei publice în general.

Totodată, peste jumătate dintre persoanele care au pierdut procesele intentate au fost totuși de acord cu afirmațiile că judecătorul „a demonstrat experiență profesională și cunoașterea legii” și că acesta „a acționat într-o manieră imparțială și neutră”.

Acest studiu relevă că o parte dintre cauzele care influențează negativ imaginea sistemului judiciar sunt exterioare acestuia, combaterea lor nefiind întotdeauna la îndemâna autorității judecătorești.

Astfel, inexistența unui nivel minimal de educație juridică a cetățenilor (în special din punct de vedere procedura – al modului de desfășurare a procedurilor judiciare, a drepturilor și obligațiilor părților și a sancțiunilor, uneori foarte dure, pe care legea le impune pentru nerespectarea acestora) afectează atât imaginea justiției, prin percepția negativă creată în rândul acestora asupra actului de justiție, dar afectează negativ însuși drepturile subiective ale părților în materialitatea lor. Mai ales în procesul civil, în care rolul activ al judecătorului este limitat prin dispoziții legale exprese, necunoașterea și nerespectarea normelor de procedură sau imposibilitatea obținerii de asistență juridică corespunzătoare pot conduce în multe cazuri la pierderea posibilității de valorificare a unui drept altminteri perfect valabil, ceea ce pentru orice persoană reprezintă o situație inacceptabilă. De aceea, apar ca măsuri esențiale atât derularea unor programe educaționale care să asigure un minim necesar de cunoștințe juridice tuturor cetățenilor, cât și sporirea posibilităților de acordare a asistenței juridice gratuite pentru categoriile defavorizate.

Din cele de mai sus reiese că asigurarea unei justiții independente și eficiente este condiționată de eliminarea sentimentului de neîncredere dintre cetățean și sistemul judiciar și înlocuirea acestuia cu o atitudine de cooperare în vederea stabilirii adevărului judiciar, în condițiile în care singurul primat într-o sală de judecată sau un birou de parchet trebuie să aparțină legii.

Or, o astfel de relație de cooperare nu se poate baza decât pe un grad tot mai ridicat de transparență, de permeabilitate a activității desfășurate de justiție, ca serviciu public, către beneficiarii săi.

În acest context, raportul anual privind starea justiției reprezintă o modalitate de a atinge acest deziderat și de a familiariza opinia publică cu modul de funcționare, cu neajunsurile, dar și cu realizările și proiectele sistemului judiciar.

Dorindu-se o radiografie sinceră a stării sistemului judiciar în perioada de referință, raportul privind starea justiției poate constitui un instrument util pentru identificarea vulnerabilităților acestuia și a modalităților de remediere în vederea asigurării unei justiții cât mai corecte și cât mai eficiente pentru cetățenii României, pe care, prin natura profesiei noastre am ales să-i slujim, în special în contextul vastului orizont de așteptare al opiniei publice în acest domeniu, ca urmare a integrării României, începând cu 1 ianuarie 2007, în marea familie europeană.

CAPITOLUL 1

**CONSIDERAȚII GENERALE PRIVIND STRUCTURA AUTORITĂȚII
JUDECĂTOREȘTI ȘI CADRUL LEGAL DE FUNCȚIONARE A SISTEMULUI
JUDICIAR DIN ROMÂNIA**

Capitolul VI din Titlul III al Constituției României, astfel cum a fost revizuită în 2003, este consacrat autorității judecătorești, formată din instanțele judecătorești - Înalta Curte de Casație și Justiție și celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege, Ministerul Public și Consiliul Superior al Magistraturii, fiecare cu atribuții proprii, stabilite prin normele constituționale și prin alte dispoziții legale.

Principiile, structura și modul de organizare a sistemului judiciar român sunt consacrate în Constituția României și Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

Constituția României a conferit Consiliului Superior al Magistraturii misiunea de garant al independenței justiției, precum și o importantă extindere a competențelor, extindere ce are ca efect consolidarea independenței sale, și, pe cale de consecință, a autorității judecătorești, în raport cu legislativul și executivul.

Potrivit Strategiei de reformă a sistemului judiciar, aprobată prin Hotărârea de Guvern nr. 232/2005, realizarea unui sistem judiciar independent, imparțial, credibil și eficient reprezintă o condiție necesară pentru supremația legii și a principiilor statului de drept. Măsurile de consolidare a independenței sistemului judiciar trebuie să ducă nu numai la afirmarea principiului separației și echilibrului puterilor în stat, dar și la aplicarea acestuia în practică.

Garantarea independenței efective a sistemului judiciar nu depinde numai de asigurarea unui cadru legislativ coerent și de furnizarea resurselor necesare, dar și de responsabilizarea corpului magistraților prin dezvoltarea unei atitudini a acestora, care să garanteze aplicarea legii, în conformitate cu cele mai înalte standarde profesionale.

Justiția se realizează în România prin instanțele judecătorești, organizate într-o structură piramidală, puterea judecătorească fiind exercitată de Înalta Curte de Casație și Justiție și de celelalte instanțe judecătorești stabilite de lege, potrivit prevederilor art.126 din Constituția României și art. 1 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

În conformitate cu prevederile acestui act normativ, justiția se înfăptuiește în numele legii, este unică, imparțială și egală pentru toți și se realizează prin următoarele instanțe judecătorești: Înalta Curte de Casație și Justiție, curțile de apel, tribunalele, tribunalele specializate și judecătoriile.

Analizând cadrul legal de funcționare a sistemului judiciar din România, se poate constata că actuala organizare judiciară urmărește, în principal, îmbunătățirea calității actului de justiție, garantarea independenței efective a sistemului judiciar, precum și asigurarea transparenței actului de justiție.

În vederea înlăturării subiectivismului și a oricăror suspiciuni privind atribuirea dosarelor, Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare prevede că repartizarea cauzelor pe complete de judecată se face în mod aleatoriu, în sistem informatizat. Pentru ca repartizarea aleatorie să nu rămână fără efect, prin posibilitatea trecerii ulterioare a unei cauze de la un complet la altul, legea consacră principiul continuității completului de judecată, în baza căruia cauzele repartizate unui complet de judecată nu pot fi trecute altui complet decât în condițiile prevăzute de lege.

Un alt aspect important îl constituie implementarea principiului specializării judecătorilor, prin instituirea obligativității înființării de secții sau complete specializate, în cadrul judecătoriilor, al tribunalelor și al curților de apel, măsură menită să contribuie la profesionalizarea și specializarea actului de justiție.

Participarea judecătorilor și procurorilor la activitățile care privesc administrarea justiției se realizează prin adunările generale care se organizează anual sau ori de câte ori este necesar și care au, în principal, rolul de a dezbate activitatea anuală desfășurată de instanțe, de a alege membrii Consiliului Superior al Magistraturii, de a analiza proiecte de acte normative în domeniul justiției și de a alege și revoca membrii colegiului de conducere.

În cadrul fiecărei instanțe judecătorești funcționează un colegiu de conducere format dintr-un număr impar de membri, aleși pe o durată de trei ani, în cadrul adunării generale a judecătorilor, colegiu care hotărăște cu privire la problemele generale de conducere ale instanței.

Organizarea, funcționarea și atribuțiile Ministerului Public fac obiectul unui titlu distinct al Legii nr. 304/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, titlu ale cărui dispoziții detaliază principiile constituționale care privesc rolul parchetului în cadrul sistemului judiciar.

Parchetele funcționează pe lângă instanțele judecătorești, sunt independente în relațiile cu acestea și cu celelalte autorități publice, iar procurorii își desfășoară activitatea potrivit principiilor legalității, imparțialității și controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției.

Având în vedere rolul Institutului Național al Magistraturii, în formarea profesională inițială și în formarea profesională continuă a judecătorilor și procurorilor, legea conține reglementări privind organizarea și funcționarea acestui institut, aflat în coordonarea Consiliului Superior al Magistraturii.

În titlul referitor la organizarea compartimentelor auxiliare de specialitate, un rol important este atribuit birourilor de informare și relații publice, care asigură legăturile instanțelor și parchetelor cu publicul și mijloacele de comunicare în masă, în vederea asigurării transparenței activității judiciare.

În legea de organizare este prevăzută înființarea, la Înalta Curte de Casație și Justiție, la curțile de apel, tribunale și parchetele de pe lângă acestea a unui departament economico-financiar condus de un manager, măsură justificată de nevoia degrevării conducătorilor de instanțe și parchete de sarcini administrative, astfel încât gestionarea resurselor materiale și financiare din cadrul instanțelor și parchetelor să fie asigurată, în condiții mai bune, de o persoană specializată.

Elaborarea proiectelor de buget pentru instanțe și parchete de către curțile de apel și parchetele de pe lângă curțile de apel, precum și avizarea acestora de Consiliul Superior al Magistraturii reprezintă o măsură destinată să asigure principiul autonomiei financiare a instanțelor și parchetelor și participarea judecătorilor și procurorilor la deciziile care privesc bugetul justiției.

În vederea asigurării autonomiei complete a exercițiului bugetar pentru toate instanțele, legea prevede că, începând cu data de 1 ianuarie 2008, atribuțiile Ministerului Justiției referitoare la gestionarea bugetului curților de apel, al tribunalelor, al tribunalelor specializate și al judecătoriilor vor fi preluate de Înalta Curte de Casație și Justiție.

În legătură cu această prevedere trebuie făcută precizarea că în anul 2006 s-a propus modificarea legii de organizare, în sensul ca atribuțiile privind gestionarea bugetelor instanțelor judecătorești să fie preluate de Consiliul Superior al Magistraturii.

La baza sistemului judiciar se află judecătoriile, cu competență generală de soluționare a litigiilor. Judecătoriile sunt instanțe fără personalitate juridică, organizate în județe și în sectoarele municipiului București, iar localitățile care fac parte din circumscripția judecătoriilor sunt stabilite prin hotărâre a Guvernului, la propunerea ministrului justiției, cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii. În prezent, localitățile care fac parte din circumscripția fiecărei judecătorii sunt prevăzute în Hotărârea Guvernului nr. 337/1993, cu modificările și completările ulterioare.

Prin lege au fost înființate 188 de judecătorii, dintre care 6 în mediul rural, iar restul în mediul urban. Dintre acestea, un număr de 10 judecătorii nu funcționează, respectiv: Bocșa, Cernavodă, Băneasa, Bechet, Comana, Sângeorgiu de Pădure, Scornicești, Urlați, Jibou, Jimbolia. Ultima judecătorie pusă în funcțiune este Judecătoria Cornetu, începând cu data de 15 octombrie 2006.

Judecătoriile din fiecare județ sau, după caz, din municipiul București sunt cuprinse în circumscripția tribunalelor.

În raport cu numărul și natura cauzelor, în cadrul judecătoriilor se pot înființa secții sau complete specializate. Înființarea acestora este obligatorie în materia cauzelor cu minori și de familie, precum și în materia fondului funciar.

Judecătoriile sunt conduse de un președinte, care poate fi ajutat de un vicepreședinte.

Tribunalele constituie cea de a doua verigă din sistemul instanțelor judecătorești, fiind instanțe cu personalitate juridică organizate la nivelul fiecărui județ și al municipiului București. Dintre cele 42 de tribunale înființate prin lege, un singur tribunal, respectiv, Tribunalul Ilfov, nu funcționează în prezent.

În cadrul tribunalelor funcționează secții sau, după caz, complete specializate pentru cauze civile, cauze penale, cauze comerciale, cauze cu minori și familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze privind conflictele de muncă și asigurări sociale, precum și, în raport cu natura și numărul cauzelor, secții maritime și fluviale sau pentru alte materii.

Tribunalele sunt conduse de un președinte, care poate fi ajutat de 1-2 vicepreședinți. Ele judecă în materiile ce le sunt date în competență prin lege,

atât în primă instanță, cât și ca instanțe de control judiciar pentru hotărârile pronunțate de judecătorii.

Legea nr. 304/2004, în forma anterioară modificării și completării ei prin Legea nr. 247/2005, stabilea obligativitatea înființării a patru tipuri de tribunale specializate (pentru minori și familie, de muncă și asigurări sociale, comerciale, administrativ-fiscale,) care urmau să fie puse în funcțiune, în mod eşalonat, până cel mai târziu la data de 1 ianuarie 2008.

Sub imperiul acestui cadru normativ au fost înființate 4 tribunale specializate, care funcționează și în prezent, respectiv: Tribunalul pentru Minori și Familie Brașov, Tribunalul Comercial Cluj, Tribunalul Comercial Mureș și Tribunalul Comercial Argeș.

Aceste instanțe nu au personalitate juridică, au sediul de regulă în municipiul reședință de județ și preiau cauzele de competența tribunalului în domeniile în care se înființează, iar activitatea lor s-a desfășurat în condițiile unei specializări reale și efective a judecătorilor, ceea ce a condus la creșterea calității actului de justiție, prin operativitatea soluționării cauzelor și calitatea hotărârilor pronunțate.

Prin Legea nr. 247/2005, s-a renunțat la obligativitatea înființării instanțelor specializate în favoarea secțiilor și completelor specializate. Totuși, înființarea de instanțe specializate nu a fost total exclusă, fiind menținută posibilitatea organizării acestora.

În conformitate cu procedura reglementată de Legea privind organizarea judiciară, secțiile și completele specializate ale curților de apel și ale instanțelor din circumscripția acestora se înființează, la propunerea colegiilor de conducere ale fiecărei instanțe, prin hotărâre a Consiliului Superior al Magistraturii, iar componența completelor specializate se stabilește de colegiul de conducere al instanței în raport cu volumul de activitate și specializarea judecătorilor.

Al treilea nivel al sistemului judiciar este asigurat de curțile de apel, instanțe cu personalitate juridică, în circumscripția cărora funcționează mai multe tribunale și tribunale specializate.

Curțile de apel sunt în număr de 16, 15 civile și Curtea Militară de Apel, iar circumscripțiile și localitățile de reședință ale curților de apel sunt stabilite în Anexa 1 la Legea nr. 304/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare. Potrivit acestui act normativ, în România funcționează curți de apel în localitățile Alba Iulia, Pitești, Bacău, Oradea, Suceava, Brașov, București, Cluj, Constanța, Craiova, Galați, Iași, Târgu Mureș, Ploiești, Timișoara. fiecare având în circumscripție de la 2 până la 5 județe.

În cadrul curților de apel funcționează secții sau, după caz, complete specializate pentru cauze civile, cauze penale, cauze comerciale, cauze cu minori și de familie, cauze de contencios administrativ și fiscal, cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale, precum și, în raport cu natura și numărul cauzelor, secții maritime și fluviale (la Curțile de Apel Constanța și Galați) sau pentru alte materii.

Curțile de apel sunt conduse de câte un președinte ajutat de unul sau mai mulți vicepreședinți.

Curțile de apel judecă atât în primă instanță, cât și ca instanțe de control judiciar pentru instanțele ierarhic inferioare din circumscripția lor administrativ teritorială.

La vârful structurii piramidale a instanțelor judecătorești se află Înalta Curte de Casație și Justiție, compunerea și regulile de funcționare ale instanței supreme fiind stabilite prin lege organică.

Conform dispozițiilor art. 18 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în România funcționează o singură instanță supremă, denumită Înalta Curte de Casație și Justiție, cu personalitate juridică și cu sediul în capitala țării. Înalta Curte de Casație și Justiție este instanța supremă în ierarhia instanțelor judecătorești din România și are, în principal, competența de a judeca recursul în casație și de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești.

Înalta Curte de Casație și Justiție este organizată în 4 secții – Secția civilă și de proprietate intelectuală, Secția penală, Secția comercială, Secția de contencios administrativ și fiscal, Completul de 9 judecători și Secțiile Unite, fiecare având o competență proprie, stabilită prin lege.

Înalta Curte de Casație și Justiție este condusă de un președinte, ajutat de un vicepreședinte și 4 președinți de secție.

În structura Înaltei curți de Casație și Justiție intră Cancelaria, direcții, servicii și birouri.

În privința instanțelor care nu funcționează, una dintre direcțiile de acțiune vizează, în mod necesar, restructurarea cadrului organizatoric existent, întrucât studiile și evaluările efectuate au relevat constant deficiențe legate de repartitia volumului de cauze între instanțe și de alocare a resurselor umane, în primul rând la nivelul judecătoriilor, ca structuri de bază ale sistemului judiciar.

Restructurarea sistemului instanțelor judecătorești urmărește să asigure îmbunătățirea calității actului de justiție, printr-o specializare reală și efectivă a judecătorilor, creșterea eficienței, asigurarea repartizării aleatorii a cauzelor, atenuarea dezechilibrelor existente între diferite instanțe în privința volumului de cauze și a încărcăturii pe judecător, asigurarea unui climat mai bun de muncă.

De altfel, raționalizarea instanțelor și parchetelor constituie unul din obiectivele prevăzute în Planul de Acțiune pentru implementarea Strategiei de reformă a sistemului judiciar 2005–2007.

La nivel european există tendința de micșorare a numărului de instanțe și jurisdicții în vedere creării unor unități jurisdicționale mai extinse, deoarece instanțele mai mari sunt percepute ca fiind capabile să se administreze mai bine din punct de vedere profesional, al eficienței și al calității.

Instanțele militare sunt organizate în tribunale militare, Tribunalul Militar Teritorial București și Curtea Militară de Apel.

Tribunalele militare funcționează în municipiile București, Cluj-Napoca, Iași și Timișoara, iar Tribunalul Militar Teritorial și Curtea Militară de Apel, în municipiul București.

Competența instanțelor militare a cunoscut în ultima perioadă un proces de restrângere treptată, mai ales avându-se în vedere jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, potrivit căreia pot face obiectul judecății în fața unei instanțe militare numai infracțiunile săvârșite de militari împotriva ordinii și disciplinei militare, fiind exclusă judecarea civililor de către aceste instanțe.

Titlul III din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare este consacrat Ministerului Public, reglementând organizarea și atribuțiile Ministerului Public, precum și organizarea parchetelor civile și militare.

Ministerul Public este independent în relațiile cu celelalte autorități și își exercită atribuțiile numai în temeiul legii și pentru asigurarea respectării acesteia.

În activitatea judiciară, Ministerul Public reprezintă interesele generale ale societății și apără ordinea de drept, precum și drepturile și libertățile cetățenilor. Acesta își exercită atribuțiile prin procurori constituiți în parchete, în condițiile legii.

Procurorii își desfășoară activitatea în baza principiilor legalității, imparțialității și controlului ierarhic, sub autoritatea ministrului justiției.

Parchetele funcționează pe lângă instanțele de judecată, conduc și supraveghează activitatea de cercetare penală a poliției judiciare, în condițiile legii.

În cadrul Ministerului Public funcționează Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, parchetele de pe lângă curțile de apel, tribunale, tribunale pentru minori și familie și judecătoria, precum și parchetele militare.

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție coordonează activitatea parchetelor din subordine, are personalitate juridică și este condus de un procuror general, ajutat de un prim-adjunct, un adjunct și trei consilieri.

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție are în structură Secția de urmărire penală și criminalistică, Secția judiciară, Secția de resurse umane și documentare, Secția parchetelor militare.

Prin Legea nr. 54/2006 de aprobare a Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 134/2005 pentru modificarea și completarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 43/2002, în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a fost înființată Direcția Națională Anticorupție, prin reorganizarea Parchetului Național Anticorupție, ca structură cu personalitate juridică proprie, specializată în combaterea infracțiunilor de corupție, condusă de un procuror șef, ajutat de un procuror șef adjunct.

În cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție funcționează și Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, ca structură specializată în combaterea criminalității organizate și terorismului, condusă de un procuror-șef, ajutat de un procuror șef adjunct și coordonată de procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, potrivit Legii nr. 508/2004, cu modificările și completările ulterioare.

Parchetele au sediul în localitățile în care își au sediul instanțele pe lângă care funcționează și au aceeași circumscripție cu acestea. Parchetele de pe lângă curțile de apel și parchetele de pe lângă tribunale au personalitate juridică.

Parchetele de pe lângă curțile de apel sunt conduse de procurori generali iar parchetele de pe lângă tribunale, tribunale pentru minori și familie și judecătoria sunt conduse de prim-procurori.

În prezent, la nivelul întregii țări există 15 parchete pe lângă curți de apel, care au în subordine 41 parchete de pe lângă tribunale, la care se adaugă Parchetul de pe lângă Curtea Militară de Apel și Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar Teritorial, prevăzute prin lege, iar începând cu data de 01.02.2005, prin Ordinul nr. 83/C/2005 al Ministrului Justiției s-a înființat Parchetul de pe lângă Tribunalul pentru Minori și Familie cu sediul în Brașov.

Din cele 42 parchete de pe lângă tribunale înființate prin Legea nr. 304/2004 republicată, cu modificările și completările ulterioare, un singur parchet nu funcționează, respectiv Parchetul de pe lângă Tribunalul Ilfov.

Dintre cele 188 parchete de pe lângă judecătoria prevăzute de Legea nr. 304/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, 10 nu funcționează, și anume, parchetele de pe lângă judecătoriile Bocșa, Cernavodă, Băneasa, Bechet, Comana, Sângeorgiu de Pădure, Scornicești, Urlați, Jibou și Jimbolia.

Potrivit dispozițiilor art. 140 din Legea nr. 304/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, prin Regulamentul de ordine interioară al parchetelor se stabilesc: organizarea administrativă a Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, a Parchetului Național Anticorupție, a parchetelor de pe lângă curțile de apel, tribunale, tribunale pentru minori și familie și judecătoria; atribuțiile procurorilor generali, prim-procurorilor și ale adjuncților acestora, ale procurorilor inspeciori, ale procurorilor șefi și ale procurorilor, precum și ale celorlalte categorii de personal; organizarea și modul de desfășurare a activității colegiilor de conducere ale parchetelor și a adunărilor generale ale procurorilor; ierarhia funcțiilor administrative din cadrul Ministerului Public; modul de organizare, funcționarea și atribuțiile compartimentelor auxiliare de specialitate ale parchetelor; modul de organizare, funcționarea și atribuțiile departamentului economico-financiar și administrativ din cadrul parchetelor.

Regulamentul de ordine interioară se aprobă prin ordin al ministrului justiției, la propunerea procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție sau, după caz, a procurorului general al Parchetului Național Anticorupție, cu avizul Consiliului Superior al Magistraturii.

Potrivit Regulamentului de ordine interioară a parchetelor, parchetele de pe lângă curțile de apel sunt conduse de procurori generali, ajutați de 1 sau 2 procurori generali adjuncți, conform numărului stabilit prin hotărâre a Consiliului Superior al Magistraturii, la propunerea procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Parchetele de pe lângă curțile de apel au în structură o Secție de urmărire penală, o Secție judiciară, o Secție pentru minori și familie. La Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București funcționează și o Secție de proceduri, iar la Parchetul de pe lângă Curțile de Apel Constanța și Galați câte o Secție maritimă și fluvială.

Secțiile, serviciile și birourile sunt conduse de procurori șefi.

Parchetele de pe lângă tribunale sunt conduse de prim-procurori, ajutați de 1 sau, după caz, 2 prim-procurori adjuncți, în funcție de volumul de activitate. La Parchetul de lângă Tribunalul București, prim-procurorul este ajutat de 1-3 prim-procurori adjuncți.

În cadrul parchetelor de pe lângă tribunale funcționează o Secție de urmărire penală, o Secție judiciară, iar la parchetul de pe lângă Tribunalul București și o Secție de supraveghere a urmăririi penale. La Parchetele de pe lângă Tribunalele Constanța și Galați funcționează și câte o Secție maritimă și fluvială.

Secțiile, serviciile și birourile sunt conduse de procurori șefi.

Parchetele de pe lângă judecătorii sunt conduse de prim-procurori ajutați, în cazul unităților mari, de prim-procurori adjuncți.

La parchetele de pe lângă judecătorii, în raport cu natura și numărul cauzelor, pot funcționa secții maritime și fluviale, asemenea secții fiind prevăzute prin Regulamentul de ordine interioară a parchetelor la parchetele de pe lângă judecătoriile Constanța și Galați.

Conform dispozițiilor art. 98 și următoarele din Legea nr. 304/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, pe lângă fiecare tribunal militar funcționează un parchet militar. Pe lângă Tribunalul Militar Teritorial funcționează Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar Teritorial, iar pe lângă Curtea Militară de Apel funcționează Parchetul Militar de pe lângă Curtea Militară de Apel.

Instanțele militare și parchetele militare au, fiecare, statut de unitate militară, cu indicativ propriu. Parchetele militare sunt conduse de un prim-procuror militar ajutat de un prim-procuror militar adjunct. Parchetul Militar de pe lângă Curtea de Apel București este condus de un procuror general militar, ajutat de un procuror general militar adjunct.

În cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție funcționează o secție militară care efectuează, potrivit Codului de procedură penală, urmărirea penală în cauzele privind infracțiuni săvârșite de mareașali, amirali și generali, a căror competență de judecată revine Secției penale a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

În cadrul Parchetului Militar de pe lângă Curtea Militară de Apel București și în cadrul Parchetului Militar de pe lângă Tribunalul Militar Teritorial București funcționează câte o Secție de urmărire penală și anticorupție și câte o Secție judiciară.

Așa cum rezultă și din preambulul Legii nr. 304/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, organizarea sistemului judiciar din România are drept principal scop asigurarea respectării drepturilor și a libertăților fundamentale ale persoanei prevăzute în Carta internațională a drepturilor omului, Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, Convenția Organizației Națiunilor Unite asupra drepturilor copilului și Carta drepturilor fundamentale ale Uniunii Europene, precum și garantarea respectării Constituției și a legilor țării.

Realizarea unui sistem judiciar independent, imparțial, credibil și eficient reprezintă o condiție necesară pentru supremația legii și a principiilor statului de drept.

Apreciem că, în mare măsură, actualul cadru legal de funcționare a sistemului judiciar din România oferă garanțiile necesare pentru asigurarea respectării dreptului la un proces echitabil și judecarea proceselor de către instanțe judecătorești în mod imparțial și independent de orice influențe.

Analizând prevederile legale care reglementează sistemul judiciar românesc, se constată că acestea urmăresc, în principal, garantarea independenței efective a sistemului judiciar, asigurarea transparenței actului de justiție, îmbunătățirea calității actului de justiție, sporirea eficienței și responsabilizării sistemului judiciar, garantarea liberului acces la justiție, prevenirea și combaterea corupției din sistemul judiciar, acestea fiind direcții de acțiune prevăzute în Strategia de reformă a sistemului judiciar pe perioada 2005-2007.

Asigurarea finalității procesului de reformă depinde în mod esențial de realizarea unui cadru legislativ coerent, în sensul corelării tuturor actelor normative ce vor fi adoptate sau modificate, precum și a eliminării neconcordanțelor și paralelismelor în elaborarea acestora.

Așa cum rezultă din Strategia de reformă a sistemului judiciar, acquis-ul comunitar în materie a fost transpus în legislația internă și cea mai mare parte a tratatelor și convențiilor internaționale relevante a fost ratificată de statul român. În vederea asigurării condițiilor pentru integrarea efectivă a României în spațiul comun de libertate, securitate și justiție, urmează a se dispune măsurile necesare pentru a asigura, de la data aderării, contactul direct între autoritățile judiciare române și cele din statele membre ale Uniunii Europene, în aplicarea principiului recunoașterii reciproce a hotărârilor judecătorești.

În acest sens, în perioada următoare, este prioritară consolidarea capacității instituționale de aplicare efectivă a normelor europene transpuse deja în legislația internă.

CAPITOLUL 2

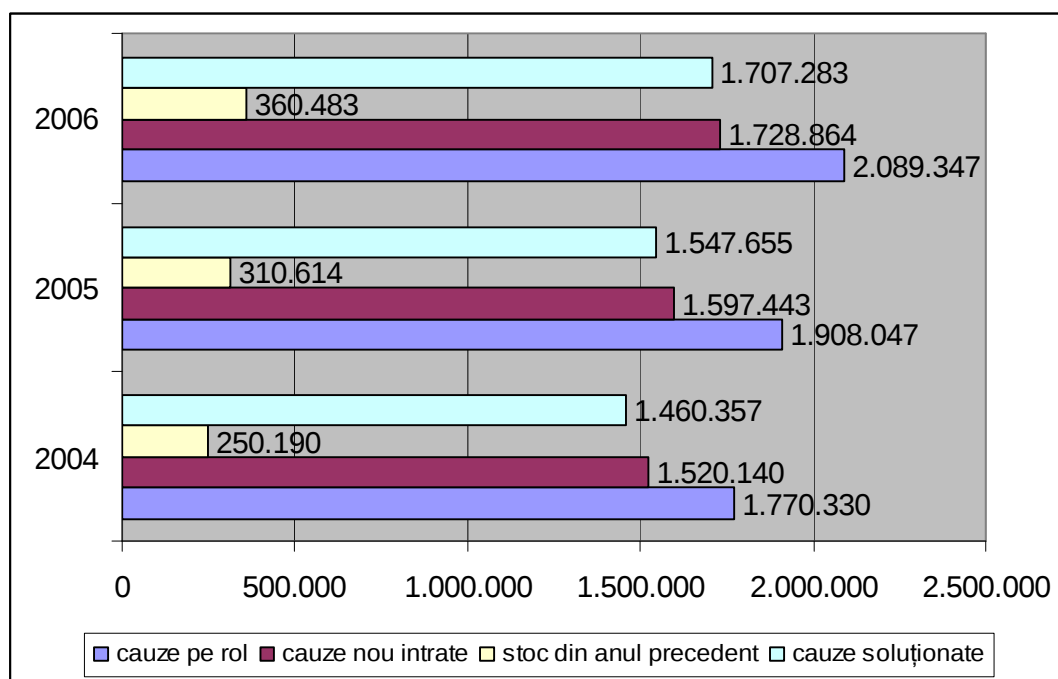
ANALIZĂ DE SISTEM – ASPECTE CANTITATIVE

2.1. Analiza statistică a activității instanțelor judecătorești pe anul 2006¹

2.1.1. Volumul total de activitate

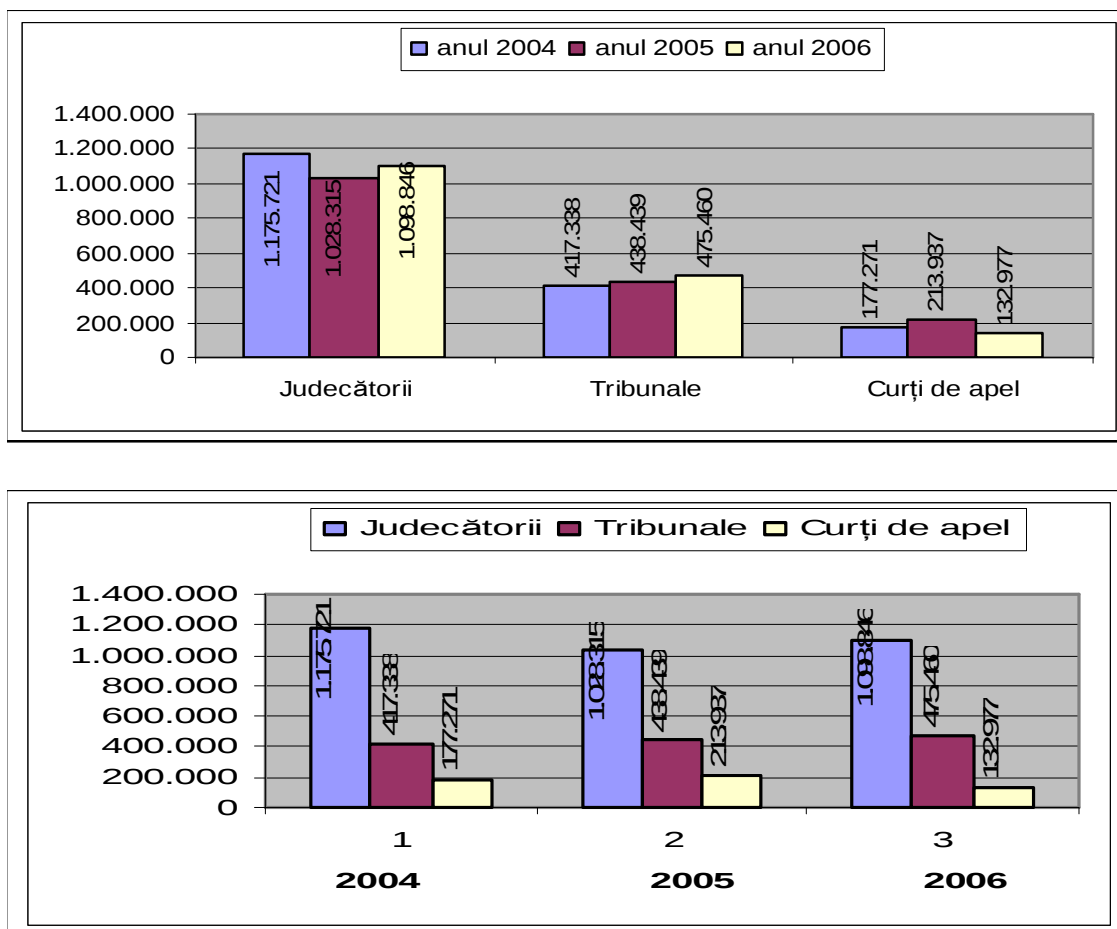
În perioada de referință, exceptând instanțele militare, care sunt analizate distinct și Înalta Curte de Casație și Justiție, la nivelul întregii țări, a funcționat un număr de 178 judecătoria, 41 de tribunale și patru tribunale specializate – Tribunalul pentru Minori și Familie Brașov, Tribunalul Comercial Cluj, Tribunalul Comercial Argeș și Tribunalul Comercial Târgu Mureș – și 15 curți de apel, care au înregistrat un volum total de activitate de 2.089.347 cauze, cu 181.300 cauze (10%) mai mult decât în anul precedent.

Evoluția volumului de activitate al instanțelor judecătorești 2004 – 2006

¹ Date furnizate de Biroul Statistică din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii.

Evoluția numărului de cauze soluționate de instanțe

2.1.2. Activitatea la nivelul judecătoriilor

Din cele 188 de judecătoriai înființate prin lege, un număr de 10 judecătoriai, respectiv: Bocșa, Cernavodă, Băneasa, Bechet, Comana, Sângeorgiu de Pădure, Scornicești, Urlați, Jibou și Jimbolia nu au funcționat în cursul perioadei de referință.

În ceea ce privește Judecătoria Cornetu, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, prin Hotărârea nr.558/22.08.2006, a emis avizul conform pentru punerea în funcțiune a acestei instanțe, iar prin Ordinul Ministrului justiției nr. 2149/C/26.09.2006 s-a stabilit data de 01.10.2006, ca dată de începere a funcționării judecătoriei, cu sediul în comuna Cornetu, județul Ilfov.

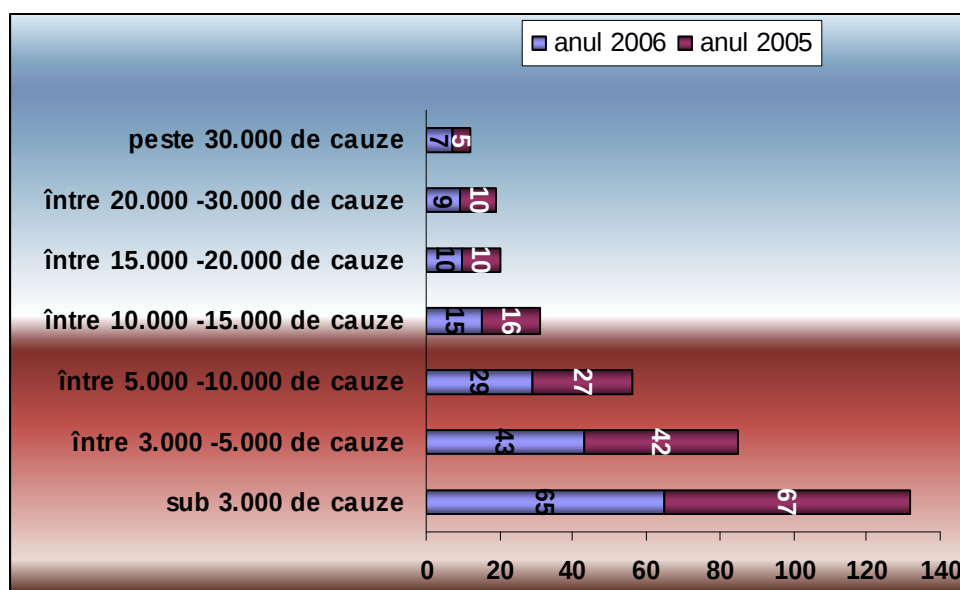
Cele 178 judecătoriai care au funcționat în anul 2006, au înregistrat în cursul perioadei de referință un volum total de 1.346.829 cauze (cuprinzând dosarele rulate, adică stocul existent la 31 decembrie 2005 plus dosarele nou intrate).

Volumul de activitate în perioada analizată a crescut, față de anul 2005, cu un număr de 91.158 cauze (7 %), înregistrându-se totodată și o creștere a numărului de judecătoriai.

În funcție de volumul de activitate, judecătoriile pot fi grupate astfel:

- instanțe cu volum situat sub 3.000 cauze – 65;
- instanțe cu volum cuprins între 3.000 - 5.000 cauze – 43;
- instanțe cu volum cuprins între 5.000-10.000 cauze - 29;
- instanțe cu volum cuprins între 10.000-15.000 cauze - 15;
- instanțe cu volum cuprins între 15.000-20.000 cauze-10;
- instanțe cu volum cuprins între 20.000-30.000 cauze-9;
- instanțe cu un volum de peste 30.000 cauze - 7.

Volumul de activitate al judecătoriilor – situație comparativă

Se observă, în raport de situația existentă în anul 2005, creșterea (de la 5 la 7) a numărului instanțelor al căror volum de activitate a depășit 30.000 cauze.

Instanța	Volum de activitate în anul 2005	Volum de activitate în anul 2006
Judecătoria Sectorului 1 București	37.728	48.061
Judecătoria Iași	37.486	39.728
Judecătoria Craiova	34.986	37.841
Judecătoria Constanța	32.764	36.229
Judecătoria Timișoara	30.829	32.067
Judecătoria Cluj - Napoca	24.024	32.190
Judecătoria Sectorului 3 București	28.041	30.134

Atât în perioada de raportare cât și în anul 2005, numărul instanțelor cu un volum de activitate situat sub 3.000 de cauze a fost aproximativ același: 65 de instanțe în anul 2006, față de 67 de instanțe în anul 2005.

Se menține o situație deosebită în cazul Judecătoriei Șomcuța Mare care a înregistrat atât în anul 2005, cât și perioada de referință cel mai mic volum de activitate, respectiv: 766 cauze în anul precedent și 663 cauze în perioada de referință.

De altfel, aproximativ aceleași instanțe au avut un volum redus de activitate la nivelul anului 2005 și respectiv 2006:

Instanța	Volum de activitate în anul 2006	Volum de activitate în anul 2005
JUD. PODU TURCULUI	1417	1979
JUD. DARABANI	1372	1752
JUD. GURAHONT	1363	1153
JUD. MURGENI	1359	1646
JUD. AVRIG	1316	1501
JUD. DRAGOMIREȘTI	1301	1591
JUD. FAGET	1266	1187
JUD. BABADAG	1258	1330
JUD. MACIN	1248	1243
JUD. SALISTE	1158	1328
JUD. AGNITA	1080	878
JUD. HIRSOVA	1024	1090
JUD. INTORSURA BUZAULUI	904	1107
JUD. SOMCUTA MARE	663	566
JUD. BAIA DE ARAMĂ	1785	1491
JUD. BOZOVICI	1739	1216

Comparativ cu anul precedent, se constată o creștere semnificativă de activitate în cazul următoarelor instanțe:

- *Judecătoria Sectorului 1 București* (+10.333) – 48.061 cauze în anul 2006 față de 37.728 cauze în anul 2005.
- *Judecătoria Cluj-Napoca* (+8.163) – 32.190 cauze față de 24.024 cauze,
- *Judecătoria Oradea* (+ 6.307) – 25.236 cauze față de 18.929 cauze,
- *Judecătoria Galați* (+4.188) – 25.833 cauze față de 21.645 cauze,
- *Judecătoria Constanța* (+3.465) – 36.229 cauze față de 32.764 cauze,
- *Judecătoria Pitești* (+3.115) – 20.728 cauze față de 17.613 cauze,
- *Judecătoria Bacău* (+ 3.088) – 25.818 cauze față de 22.730 cauze.

În cazul unui număr redus de instanțe a avut loc o scădere semnificativă a volumului de activitate față de anul precedent:

- *Judecătoria Sectorului 4 București* (-751), unde s-au înregistrat în perioada de referință – 19.560 cauze, față de 20.311 cauze existente în anul 2005,
- *Judecătoria Filiași* (-768) – 2424 cauze, față de 3192 cauze în anul trecut,
- *Judecătoria Moinești* (-1.359) – 7.783 cauze, față de 9142,
- *Judecătoria Slatina* (-1.443) – 15.055 cauze, față de 16498.

Din cele 1.346.829 cauze rulate în cursul anul 2006 a fost soluționat un număr total de 1.098.846 cauze, respectiv 82 %.

În consecință, în perioada de referință, a rămas un stoc de 247.983 cauze, stoc care include însă și cauzele suspendate și care au fost, la nivelul judecătoriilor, în număr de 56.107 dosare.

*

În România funcționează în prezent 4 tribunale militare – în Timișoara, Cluj, Iași și București – care au înregistrat în anul 2006 un volum total de 298 cauze (cuprinzând dosarele rulate, adică stocul existent la 31 decembrie 2005 plus dosarele nou intrate).

Din totalul celor 298 cauze rulate au fost soluționate 255 dosare, rămânând un stoc de 43 de dosare care s-au reportat în anul 2007.

Instanța	Volum	Soluționate
Tribunalul Militar Timișoara	67	64
Tribunalul Militar Cluj	85	65
Tribunalul Militar Iași	47	43
Tribunalul Militar București	99	83

2.1.3. Activitatea la nivelul tribunalelor

În întreaga țară funcționează în prezent 41 de tribunale, 4 tribunale specializate (Tribunalul pentru Minori și Familie Brașov, Tribunalul Comercial Cluj, Tribunalul Comercial Mureș, Tribunalul Comercial Argeș) și Tribunalul Militar Teritorial București.

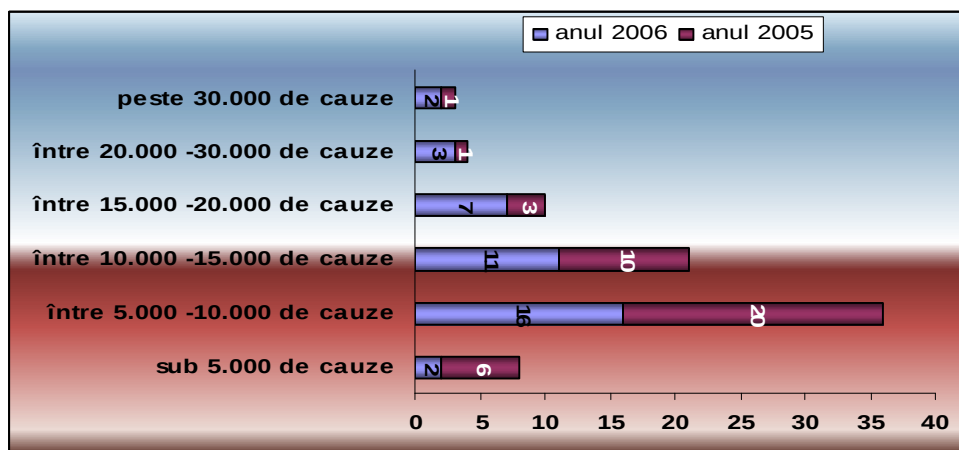
În total, la nivelul celor 41 tribunale și celor 4 instanțe specializate, a fost înregistrat un număr de 584.428 cauze, față de 438.439 dosare, câte au fost înregistrate în anul 2005.

Volumul de activitate în perioada analizată a crescut, față de anul 2005, cu 33 %, înregistrându-se totodată și o creștere a numărului de judecători care au funcționat la aceste instanțe.

Raportat la volumul de activitate al tribunalelor, acestea pot fi grupate astfel:

- instanțe cu un volum situat sub 5.000 cauze - 2;
- instanțe cu un volum cuprins între 5.000 -10.000 cauze-16;
- instanțe cu un volum cuprins între 10.000 -15.000 cauze-11;
- instanțe cu un volum cuprins între 15.000 -20.000 cauze-7;
- instanțe cu un volum cuprins între 20.000 -30.000 cauze-3;
- instanțe cu un volum de peste 30.000 cauze - 2.

Volumul de activitate al tribunalelor – situație comparativă

Se evidențiază 2 tribunale cu un volum foarte mare de activitate față de celelalte, și anume Tribunalul București cu un număr de 81.826 cauze și Tribunalul Dolj cu 38.028 cauze.

Dintre instanțele cu volum redus de activitate, exemplificăm Tribunalul Bistrița - Năsăud – 4.806 cauze și Tribunalul Covasna – 3.649 cauze.

Comparativ cu anul precedent, se constată o creștere semnificativă de activitate în cazul *Tribunalului București*, unde s-au înregistrat în anul 2006 cu 16.916 cauze mai mult decât în anul 2005, *Tribunalului Iași* – cu 10.238 cauze mai mult și *Tribunalului Alba* – cu 10.202 cauze mai mult.

În cazul unui număr de 2 instanțe s-a înregistrat o scădere mai importantă a volumului de activitate față de anul precedent: *Tribunalul Botoșani* (cu 613 cauze mai puțin decât în anul 2005) și *Tribunalul Caraș-Severin* (cu 241 cauze mai puțin).

Din cele 584.428 cauze rulate în cursul anului 2006, a fost soluționat un număr de 461.261 cauze, rămânând un stoc de 123.167 cauze, care include însă și dosarele suspendate și care au fost în perioada de referință, în număr de 22.504.

2.1.4. Activitatea la nivelul tribunalelor specializate

Evidențiate distinct, tribunalele specializate au funcționat cu un număr total de 29 de judecători, dintr-o schemă prevăzută de 30 de posturi, având un volum de activitate în anul 2006, de 15.453 cauze, după cum urmează:

- Tribunalul pentru minori și Familie Brașov – 2.052 cauze,
- Tribunalul Comercial Argeș - 2.063 cauze,
- Tribunalul Comercial Cluj - 7.545 cauze,
- Tribunalul Comercial Mureș - 3.793 cauze.

La nivelul Tribunalului Militar Teritorial București a fost înregistrat în perioada de referință un volum total de 290 cauze raportat la un număr de 5 judecători care își desfășoară activitatea la această instanță.

Din totalul celor 290 de cauze rulate au fost soluționate 234 dosare, rămânând un stoc de 56 de dosare care s-au reportat în anul 2007.

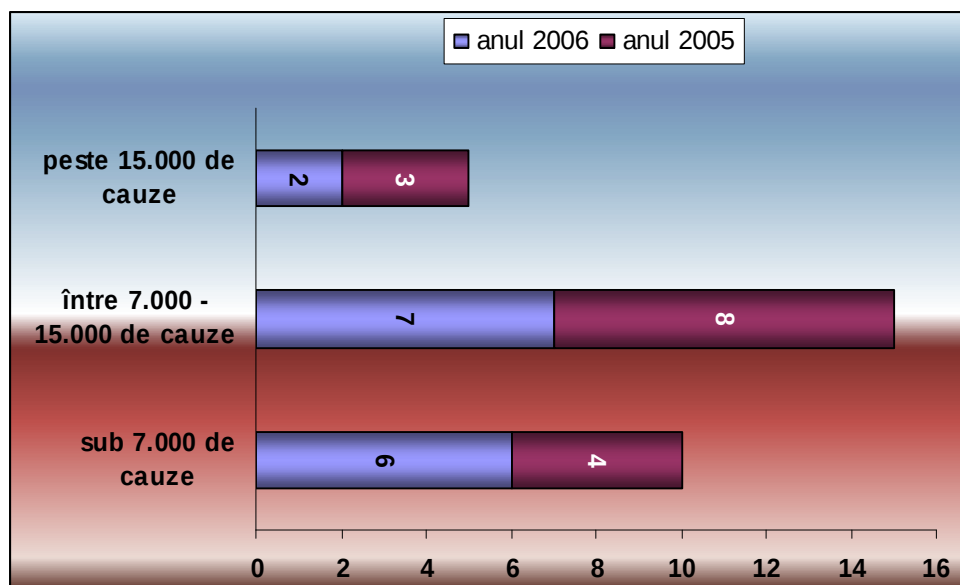
2.1.5. Activitatea la nivelul curților de apel

În perioada de referință, volumul de activitate al celor 15 curți de apel, care funcționează în România, a fost de 158.090 cauze, cuprinzând fonduri, apeluri și recursuri, față de 213.937 cauze înregistrate în cursul anului 2005 (scădere de 26,1%).

Prin raportare la volumul de activitate, curțile de apel pot fi grupate astfel:

- instanțe cu un volum de activitate situat sub 7.000 cauze - 6;
- instanțe cu un volum de activitate cuprins între 7.000 – 15.000 cauze – 7;
- instanțe cu un volum de activitate situat peste 15.000 de cauze – 2.

Volumul de activitate al curților de apel – situație comparativă

Se evidențiază două curți de apel cu un volum foarte mare de activitate față de celelalte, și anume Curtea de Apel București cu 41.556 cauze și Curtea de Apel Craiova cu 19.991 cauze.

La polul opus se află Curtea de Apel Oradea care a înregistrat, la nivelul anului 2006, cel mai mic volum de activitate, respectiv 5.036 cauze și Curtea de Apel Brașov care a avut un volum de activitate de 5.418 cauze.

Din cele 158.090 cauze înregistrate pe rolul curților de apel în perioada de referință, au fost soluționate 132.977 cauze, rămânând un stoc de 25.113 cauze, stoc ce include însă și cauzele suspendate, care au fost în număr de 5.834 la data de 31.12.2006.

În perioada de referință, Curtea Militară de Apel a funcționat cu un număr de 5 judecători, dintr-o schemă prevăzută de 7 posturi și a avut un volum de activitate de 160 de dosare, din care au fost soluționate 135 de cauze.

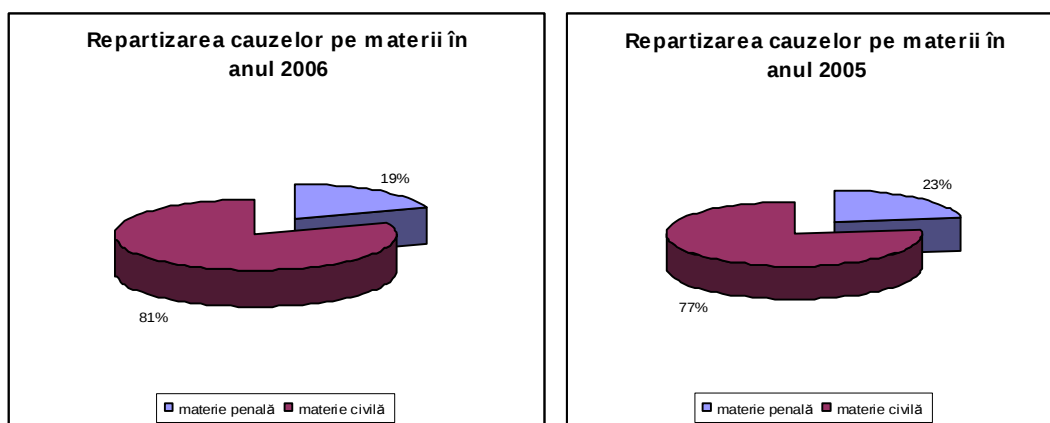
2.1.6. Volumul de activitate pe materii

În ansamblul cauzelor deduse judecătii, în anul 2006, 404.039 dosare sunt în materie penală și 1.685.308 dosare în materie civilă.

În anul 2005, numărul cauzelor în materie penală a fost de 432.793 dosare, iar a celor în materie civilă de 1.475.254.

În perioada de referință, repartizarea cauzelor pe nivele de jurisdicție a fost următoarea:

- în materie penală: 264.719 cauze la judecătorii, 107.145 cauze la tribunale și 32.175 cauze la curțile de apel.
- în materie civilă: 1.082.110 la judecătorii, 477.283 cauze la tribunale și 125.915 cauze la curțile de apel.

Pe principalele domenii, distribuția cauzelor civile în anul 2006 se prezintă astfel:

- la nivelul judecătoriilor:

a) numărul total al *litigiilor izvorând din raporturi juridice civile* a fost de 271.024 cauze, din care 161.692 reprezintă acțiuni patrimoniale (59,6 %) și 61.127 cauze privind dreptul de proprietate și alte drepturi reale (22,55 %);

b) numărul *litigiilor comerciale* a fost de 197.697 cauze (18,26 %) din totalul cauzelor civile.

c) în materiile privind *dreptul familiei și al persoanei*, numărul cauzelor este de 157.354 (14,54 % din totalul cauzelor civile).

d) numărul *plângerilor, sesizărilor și contestațiilor* a fost de 127.034 cauze, ceea ce reprezintă 11,73 % din totalul acțiunilor în materie civilă la judecătorii (1.082.110).

- la nivelul tribunalelor:

a) numărul total al litigiilor izvorând din *raporturi juridice civile* a fost de 45.469 cauze, din care 24.121 reprezintă acțiuni patrimoniale (53 %) și 19.442 cauze privind dreptul de proprietate și alte drepturi reale (42,75 %);

b) numărul *litigiilor comerciale* a fost de 184.694 cauze (38,69 %) din totalul cauzelor civile, din care 23.010 litigii în baza Legii nr. 85/2006 privind procedura insolvenței (12,45);

c) în materiile privind *dreptul familiei și al persoanei*, numărul cauzelor este de 29.247 (6,12 % din totalul cauzelor civile), din care plasamente - 16.456;

d) în materia *dreptului muncii și asigurărilor sociale*, numărul cauzelor a fost de 60.889 (12,75 % din totalul cauzelor civile).

e) în materia *contenciosului administrativ și fiscal*, numărul cauzelor a fost de 21.844 (4,57 %).

- la nivelul curților de apel:

a) numărul total al litigiilor izvorând din *raporturi juridice civile* a fost de 29.209 cauze, din care 15.295 reprezintă acțiuni patrimoniale (52,36 %) și 12.374 - cauze privind dreptul de proprietate și alte drepturi reale (42,36%);

b) numărul *litigiilor comerciale* a fost de 32.367 cauze (25,70 %) din totalul cauzelor civile.

c) în materiile privind *dreptul familiei și al persoanei*, numărul cauzelor este de 3.451 (2,74 % din totalul cauzelor civile), din care plasamente - 211;

d) în materia *dreptului muncii și asigurărilor sociale*, numărul cauzelor a fost de 24.018 (19 % din totalul cauzelor civile).

e) în materia *contenciosului administrativ și fiscal*, numărul cauzelor a fost de 21.844 (17,34 %).

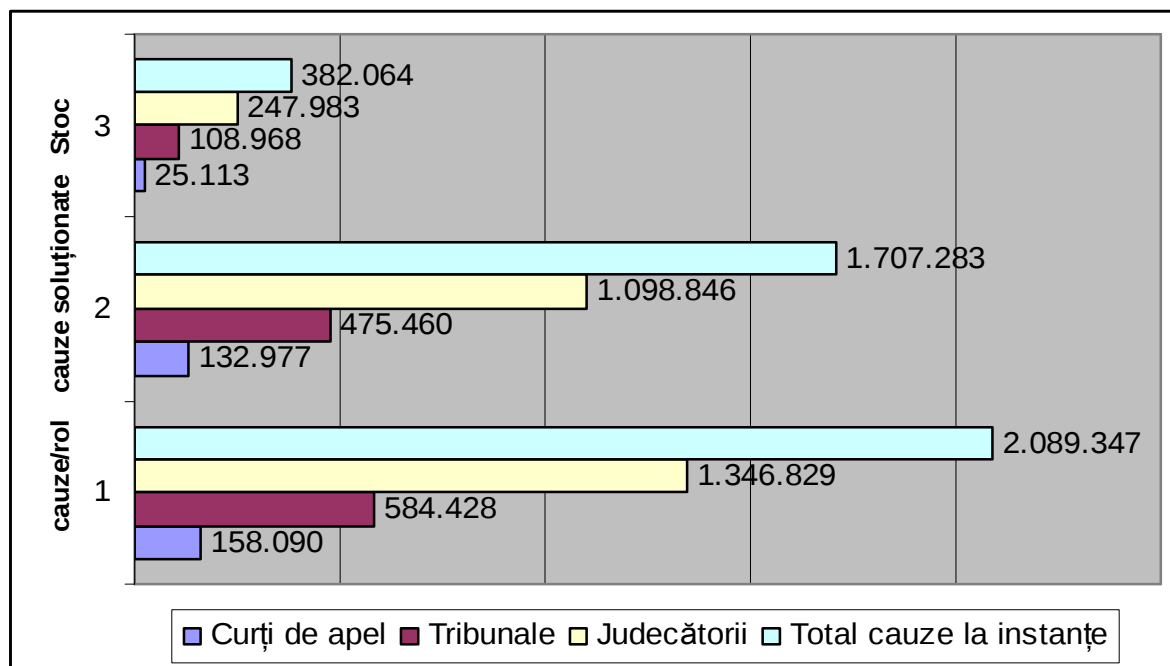
2.2. Operativitatea la nivelul instanțelor judecătorești

Numărul cauzelor soluționate în anul 2006 este de 1.707.283 ceea ce reprezintă o creștere semnificativă față de anul 2005 când, numărul total al dosarelor soluționate a fost de 1.547.655. În procente, operativitatea² a fost de 85,1 % în anul 2006 față de 84,7% în anul 2005.

Numărul dosarelor nesoluționate rămase în stoc la sfârșitul anului 2006 a fost de 382.064 față de 360.492 la sfârșitul anului 2005.

² Menționăm că la calculul procentual al operativității se raportează numărul cauzelor soluționate la volumul de activitate, după ce, în prealabil, s-a dedus din acesta numărul cauzelor suspendate. Soluția se fundamentează pe faptul că suspendarea are la bază fie conduita culpabilă a părților, fie incidența unor factori obiectivi, externi activității instanței, fiind astfel normal ca aceste cauze să nu afecteze indicatorul de operativitate.

Operativitatea la nivelul instanțelor

2.2.1. Operativitatea la judecătoria

Din cele 1.346.829 cauze rulate în cursul anului 2006 a fost soluționat un număr total de 1.098.846 cauze, rămânând deci un stoc de 247.983 cauze, stoc care include și cauzele suspendate în număr de 56.107.

În procente, operativitatea a fost de 85,1% în anul 2006, 104 judecătoria situându-se peste media pe țară.

Comparativ, în anul 2005, din cele 1.255.671 cauze rulate în cursul anului a fost soluționat un număr total de 1.028.315 cauze, rămânând deci un stoc de 227.356 cauze, stoc care a inclus și cauzele suspendate în număr de 50.107.

În procente, operativitatea a fost de 85,3 %, 105 judecătoria situându-se peste media pe țară.

2.2.2. Operativitatea la tribunale

Din cele 584.428 cauze rulate în cursul anului 2006 a fost soluționat un număr de 461.261 cauze, rămânând un stoc de 123.167 cauze, care include însă și cauzele suspendate, în număr de 22.504.

În procente, operativitatea a fost de 81,4 %, 27 tribunale situându-se peste acest procent.

Comparativ, în anul 2005, din cele 438.439 cauze rulate a fost soluționat un număr de 340.003 cauze, rămânând un stoc de 98.436 cauze, care include însă și cauzele suspendate, în număr de 23.189.

În procente, operativitatea a fost de 81,9%, 22 tribunale situându-se peste acest procent.

2.2.3. Operativitatea la curțile de apel

Din cele 158.090 cauze înregistrate pe rolul curților de apel în anul 2006, au fost soluționate 132.977 cauze, rămânând un stoc de 25.113 cauze, stoc ce include însă și cauzele suspendate, în număr de 5.834 cauze, la data de 31.12.2006.

În procente, operativitatea a fost de 87,3 %, 10 curți de apel situându-se peste acest procent.

Comparativ, în anul 2005, din cele 213.937 cauze înregistrate pe rolul curților de apel, au fost soluționate 179.337 cauze, rămânând un stoc de 34.600 cauze, stoc ce include însă și cauzele suspendate, în număr de 17.893 cauze, la data de 31.12.2004.

În procente, operativitatea a fost de 87% în anul 2005, 13 curți de apel situându-se peste acest procent.

2.3. Încărcătura pe judecător

Încărcătura efectivă pe judecător și încărcătura pe judecător conform schemei

Încărcătura efectivă pe judecător reflectă numărul de dosare pe care l-a avut de soluționat un judecător în perioada de referință și se calculează prin raportarea numărului total de dosare la numărul judecătorilor care au funcționat efectiv la o instanță (excluzând deci magistrații aflați în concediu de creștere a copilului în vârstă de până la 2 ani, pe cei aflați în concediu fără plată, concediu medical sau care au fost suspendați, detașați, delegați ori, din diferite motive, nu au activat la instanța respectivă). Numărul de judecători care au funcționat efectiv la o instanță se determină *ca medie anuală*, luându-se în considerare durata perioadelor în care unii magistrați nu au desfășurat în fapt pe parcursul anului activitate de judecată datorită motivelor arătate.

Încărcătura pe schemă se determină prin raportarea volumului de activitate la numărul total de posturi prevăzut în statele de funcții ale instanțelor.

2.3.1. Încărcătura la nivelul judecătoriilor

În perioada de referință s-a înregistrat o încărcătură a cauzelor/judecător/schemă completă de 625 cauze și o încărcătură efectivă/judecător de 722 cauze.

Din cele 178 de judecătorii, 63 instanțe au avut în anul 2006 o încărcătură efectivă a cauzelor pe judecător situată peste media pe țară, reprezentând 35 % din totalul instanțelor de acest grad.

Totodată se constată că 56 de judecătorii au avut o încărcătură pe schemă pe judecător, peste media pe țară, ceea ce reprezintă aproximativ 31%.

În anul 2005, s-a înregistrat o încărcătură a cauzelor/judecător/schemă de 581 cauze și o încărcătură efectivă/judecător de 708 cauze³.

Se constată că nu s-au produs schimbări majore în ceea ce privește numărul instanțelor care au avut o încărcătură efectivă peste media pe țară, numărul acestor instanțe scăzând în perioada de referință la 63 de judecătorii după ce, în anul 2005, 77 de instanțe s-au găsit în această situație.

Instanțele care au înregistrat în perioada de raportare *cea mai mare încărcătură/judecător (peste dublul mediei naționale)* sunt următoarele:

INSTANȚA	CAUZE/JUDECĂTOR
Judecătoria Salonta	2.447
Judecătoria Ineu	1.670
Judecătoria Sebeș	1.493

Trebuie menționată situația deosebită cu care se confruntă Judecătoria Salonta care, la finalul anului 2006, funcționa cu un singur post de judecător ocupat, dintr-o schemă prevăzută de 3 judecători.

Se remarcă, de asemenea, următoarele *instanțe cu un volum de activitate/judecător redus*, în comparație cu media națională:

Instanța	Cauze/judecător	Judecători pe schemă	Posturi ocupate efectiv
Judecătoria Avrig	329	5	4
Judecătoria Făget	317	4	4
Judecătoria Întorsura Buzăului	301	3	3
Judecătoria Săliște	290	4	4
Judecătoria Agnita	270	4	4

Trebuie precizat faptul că și Judecătoria Cornetu a înregistrat o încărcătură de 160 de cauze/judecător însă, având în vedere că această instanță funcționează doar din data de 01.10.2006, raportarea la media *anuală* nu este relevantă.

Așa cum rezultă din situația prezentată mai sus, cu excepția Judecătoriei Avrig, toate celelalte 5 instanțe funcționează cu schema complet ocupată, însă o analiză asupra oportunității reevaluării schemelor de judecători denotă că o eventuală reducere a acestora ar avea consecințe negative asupra principiului repartizării aleatorii a cauzelor, precum și asupra principiului specializării magistraților (toate aceste instanțe având scheme care se afla la limita minimă care permite aplicarea efectivă a acestor principii).

³ După cum se poate observa încărcătura pe schemă a avut un ritm mai ridicat de creștere decât încărcătura efectivă pe judecător, ceea ce reflectă eforturile întreprinse în domeniul ocupării posturilor vacante.

În ceea ce privește încărcătura/judecător/schemă, în perioada de referință, s-au evidențiat Judecătoria Liești și Judecătoria Sectorului 1 București care au înregistrat 1.069 și, respectiv 1.232 cauze.

Situația la tribunalele militare, care trebuiesc privite ca niște instanțe specializate, dată fiind competența strictă conferită de lege, s-a prezentat astfel:

Instanța	Cauze/judecător	Cauze/schemă
T.M. Timișoara	22	13
T.M. Cluj	17	17
T.M. Iași	16	12
T.M. București	20	17

2.3.2. Încărcătura la nivelul tribunalelor

În prealabil, trebuie precizat că pentru calcularea acestui indicator statistic a fost avut în vedere nu numai numărul de cauze ce a revenit spre soluționare instanțelor de acest grad, ci și specificul tribunalelor de a fi atât instanțe de fond cât și de control judiciar (judecând deopotrivă în apel și recurs)⁴.

Astfel, pentru a analiza volumul de activitate al unui judecător s-a ținut cont de împrejurarea că în apel cauzele sunt judecate de un complet format din doi judecători, iar în recurs de un complet format de trei judecători.

În anul 2006 s-a înregistrat o *încărcătură medie efectivă/judecător* de 758 cauze și o *încărcătură a cauzelor/ schemă* de 666 cauze, față de anul precedent când s-a înregistrat o medie a cauzelor ce au revenit fiecărui judecător de 597 cauze și o încărcătură pe schemă de 548 cauze.

Din cele 41 de tribunale, 17 au avut în perioada analizată o *încărcătură* peste media pe țară, ceea ce reprezintă 41 % din totalul instanțelor de acest grad.

Se remarcă din acest punct de vedere Tribunalul Vaslui cu o încărcătură/judecător de 1.277 de cauze.

Dintre instanțele cu încărcătură mică/judecător se remarcă Tribunalul Vâlcea care a înregistrat un număr de 490 cauze/judecător, Tribunalul Covasna cu 474 cauze, Tribunalul Bistrița Năsăud cu 416 cauze și Tribunalul Botoșani cu 390 cauze.

Din cele 41 de tribunale, 19 instanțe au avut în perioada de referință o *încărcătură* pe schemă pe judecător situată peste media pe țară, reprezentând 46 % din totalul instanțelor de acest grad.

La nivelul tribunalelor specializate s-a reținut următoarea situație:

⁴ Spre exemplu: dosarele judecate în recurs trebuie contabilizate în încărcătura aferentă fiecărui judecător, dintre cei trei membri ai completului de judecată, iar nu numai în cea a președintelui completului, toți membrii completului efectuând aceleași activități de studiere a dosarelor, administrare a probatoriului în ședința de judecată, documentare, deliberare etc.

Instanța	Încărcătura pe schemă	Încărcătura pe judecător
Tribunalul pentru minori și familie Brașov	257	257
Tribunalul comercial Argeș	258	258
Tribunalul comercial Cluj	943	1.078
Tribunalul comercial Mureș	474	474

În ceea ce privește Tribunalul Militar Teritorial București, încărcătura pe judecător în cursul perioadei de referință a fost de 58 de dosare, iar încărcătura pe schemă de 49 cauze.

2.3.3. Încărcătura la nivelul curților de apel

Trebuie menționat că pentru calcularea indicatorului statistic referitor la încărcătura de cauze/judecător și în cazul curților de apel s-a ținut cont de împrejurarea că aceste instanțe judecă atât în fond, cât și în apel și recurs.

Astfel, în anul 2005 și 2006, s-a înregistrat o încărcătură medie efectivă/judecător de 844 și, respectiv 605 cauze.

Din totalul celor 15 curți de apel, 7 instanțe au avut o încărcătură mai mare sau egală cu media pe țară, pe primul loc situându-se Curtea de Apel Craiova cu 745 dosare, urmată de Curtea de Apel Alba Iulia cu 721 dosare și Curtea de Apel Constanța cu 701 dosare.

Cea mai mică încărcătură pe judecător a înregistrat-o Curtea de Apel Brașov – 406 dosare/judecător, în condițiile în care a funcționat cu schema complet ocupată.

În ceea ce privește încărcătura/schemă, în anul 2006 aceasta a fost de 558 cauze, un număr de 8 instanțe de acest grad înregistrând o încărcătură mai mare sau egală cu media națională.

Curtea Militară de Apel a avut în perioada de raportare o încărcătură de 27 dosare/judecător și respectiv 23 dosare/judecător/schemă.

2.3.4. Scurte concluzii privind evoluția indicatorilor statistici privind activitatea instanțelor judecătorești

Din datele prezentate rezultă că în perioada de raportare, în comparație cu anul 2005, a avut loc o creștere semnificativă a volumului de activitate al instanțelor, la nivelul judecătoriilor și tribunalelor.

Comparativ, situația se prezintă astfel:

Instanța	Volum 2006	Volum 2005	Diferență
Judecătorii	1.346.829	1.255.671	91.158
Tribunale	584.428	438.439	145.989

În paralel, date fiind modificările de competență intervenite prin Legea nr. 219/14.07.2005, s-a înregistrat o creștere a încărcăturii de cauze pe judecător, cea mai mare creștere având-o tribunalele.

Comparativ, situația se prezintă astfel:

Instanța	Încărcătura efectivă/judecător 2006	Încărcătura efectivă/judecător 2005	Diferențe
Judecătorii	722	708	+ 14
Tribunale	758	597	+ 161

În același timp, la nivelul curților de apel a continuat să se înregistreze o scădere a volumului de activitate: 158.090 cauze în perioada de referință, față de 213.937 cauze, cât s-a înregistrat în anul 2005.

Întrucât, la nivel de judecătorii, volumul de activitate pe judecător a crescut în perioada de referință într-o proporție redusă, față de anul 2005 – 2 % -, iar din punctul de vedere al gradului de ocupare a schemei, aceste instanțe se situează la limita inferioară (doar 25 % au schema complet ocupată), se apreciază că *prin ocuparea completă a schemei de judecători se poate asigura reducerea cauzelor ce revin fiecărui magistrat.*

În aceeași situație se află și tribunalele – doar în cazul a 12 instanțe de acest grad schemele prevăzute fiind complet ocupate.

Pentru a se stabili dacă este oportună mărirea schemei de personal se impune, totodată, analizarea situației Judecătoriei Liești, Judecătoriei Bârlad, Judecătoriei Sectorului 3 București, Judecătoriei Sectorului 5 București, Judecătoriei Hârlău care înregistrează o încărcătură pe judecător peste media pe țară, deși funcționează cu schema complet ocupată, precum și a Judecătoriilor: Sectorului 1 București, Cluj Napoca, Buftea, Ineu, Galați, Salonta, Giurgiu, Iași, Brașov, Craiova, Motru, Constanța, Oradea, Oravița, Marghita, Sebeș și Petroșani care, chiar în cazul ocupării complete a schemei, ar înregistra un volum de activitate pe judecător mai mare decât media națională.

În același timp, pentru instanțele cu grad de ocupare sub 50% sau de 50%, se impune analizarea cererilor de transfer și de detașare și sub aspectul efectelor acestora asupra reducerii gradului de ocupare a schemelor de personal.

Pentru tribunale se impune *suplimentarea schemelor de personal* ca urmare a extinderii competenței acestor instanțe sau, după caz, *redistribuirea posturilor între instanțe*, întrucât s-a constatat o diferență foarte mare a încărcăturii pe judecător de la o instanță la alta, raportat la încărcătura pe schemă și media pe țară pe schemă.

2.4. Analiza activității Înaltei Curți de Casație și Justiție

2.4.1. Structură, rol și atribuții

Conform art. 18 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în România funcționează o singură instanță supremă, denumită Înalta Curte de Casație și Justiție, cu personalitate juridică și cu sediul în capitala țării.

Înalta Curte de Casație și Justiție este instanța supremă în ierarhia instanțelor judecătorești din România și are, în principal, competența de a judeca recursul în casație și de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești.

În conformitate cu dispozițiile Legii privind organizarea judiciară, nr. 304/2004, Înalta Curte de Casație și Justiție este organizată în 4 secții: Secția civilă și de proprietate intelectuală, Secția Penală, Secția Comercială, Secția de Contencios Administrativ și Fiscal, Completul de 9 Judecători și Secțiile Unite, care judecă, potrivit competențelor ce le revin, recursurile împotriva hotărârilor pronunțate de curțile de apel și a altor hotărâri, în cazurile prevăzute de lege, iar Secția penală judecă și în primă instanță procesele și cererile date prin lege în competența de primă instanță a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Totodată, secțiile Înaltei Curți de Casație și Justiție, în raport cu competența fiecăreia, soluționează: cererile de strămutare, pentru motivele prevăzute în codurile de procedură, conflictele de competență, în cazurile prevăzute de lege, recursurile declarate împotriva hotărârilor nedefinitive sau a actelor judecătorești, de orice natură, care nu pot fi atacate pe nici o altă cale, iar cursul judecății a fost întrerupt în fața curților de apel, precum și orice alte cereri prevăzute de lege.

Constituită în *complet format din 9 judecători*, instanța supremă soluționează recursurile în cauzele judecate în primă instanță de Secția penală a Înaltei Curți de Casație și Justiție și alte cauze date în competența sa prin lege, precum și ca instanță disciplinară.

În *Secții Unite*, Înalta Curte de Casație și Justiție judecă recursurile în interesul legii, soluționează, în condițiile prevăzute de lege, sesizările privind schimbarea jurisprudenței uneia dintre secțiile Înaltei Curți de Casație și Justiție și dispune sesizarea Curții Constituționale pentru controlul constituționalității legilor înainte de promulgare.

Conform Regulamentului privind organizarea și funcționarea administrativă a Înaltei Curți de Casație și Justiție, republicat, cu modificările și completările ulterioare, în cadrul acesteia funcționează următoarele compartimente: Direcția legislație, studii, documentare și informatică juridică, Cancelaria, Departamentul economico-financiar și administrativ, Biroul de informare și relații publice, Biroul relații internaționale, Compartimentul de audit public intern, Compartimentul de protecție a muncii.

Conducerea Înaltei Curți de Casație și Justiție se asigură de către președinte, vicepreședinte, colegiul de conducere.

În cadrul Înaltei Curți de Casație și Justiție, adunarea generală a judecătorilor se întrunește pentru: aprobarea raportului anual de activitate, care se dă publicității, aprobarea bugetului Înaltei Curți de Casație și Justiție, cu avizul consultativ al Ministerului Finanțelor Publice, alegerea celor 2 reprezentanți în Consiliul Superior al Magistraturii, în condițiile legii.

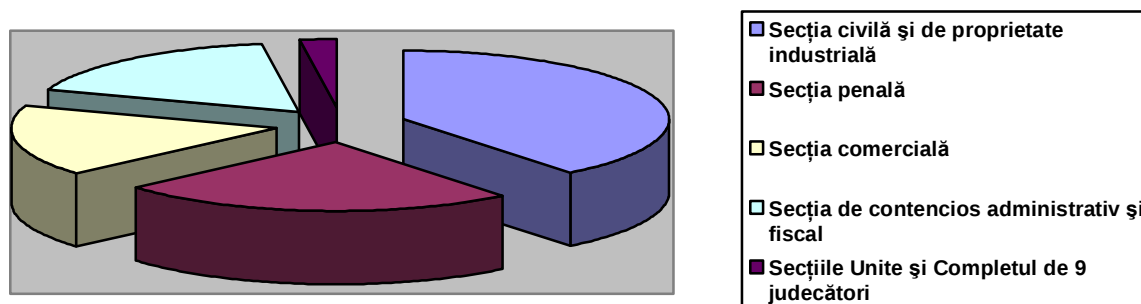
2.4.2. Analiza statistică a activității în anul 2006

2.4.2.1. Volumul de activitate

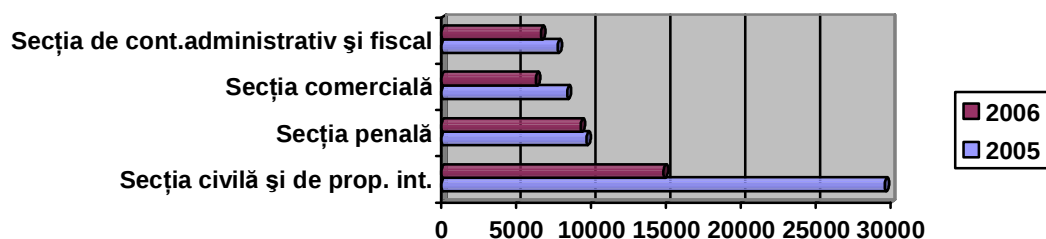
În cursul anului 2006 s-au aflat pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție un număr de 37.941 dosare din care 14.840 ale Secției civile și de proprietate intelectuală, 9.299 ale Secției penale, 6.287 ale Secției comerciale, 6.631 ale Secției de contencios administrativ și fiscal, iar 884 ale Secțiilor unite ,completului de 9 judecători și ale comisiei prevăzute de Legea nr. 115/1996, modificată și completată.

Față de anul 2005, când s-au aflat pe rolul instanței supreme 55.959 cauze, volumul de activitate la Înalta Curte de Casație și Justiție a cunoscut o scădere semnificativă, datorată în principal diminuării numărului de cauze aflate pe rolul Secției civile și de proprietate intelectuală (de la 29.062 la 14.480 de cauze) și al Secției Comerciale (de la 8369 la 6287 de cauze), ca urmare a modificărilor legislative operate.

Distribuția volumului de activitate pe secții

Evoluția volumului de activitate pe secții 2005-2006

Din totalul cauzelor aflate pe rolul Înaltei Curți de Casație și Justiție, au fost soluționate 28.010 de cauze (față de 43124 de cauze soluționate în 2005⁵), dintre care:

- recursuri în anulare – 102;
- recursuri – 18.104;
- fonduri – 600;
- strămutări – 6.270;
- conflicte de competență – 1.017;
- contestații – 625;
- revizuii – 841;
- recuzări – 144;
- alte cauze – 307.

Precizăm că au fost pronunțate 37 de decizii de soluționare a recursurilor declarate în interesul legii (cu 54% mai multe decât în anul precedent), din 57 de recursuri în interesul legii declarate.

2.4.2.2.Durata medie de soluționare a cauzelor, la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție, în anul 2006 este reflectată în tabelul de mai jos:

Natura cauzelor	Până în 2 luni	Între 2-4 luni	Între 4-6 luni	Peste 6 luni	Total
Recursuri în anulare	-	-	-	102	102
Recursuri	3.192	4.121	3.318	7.473	18.104
Fonduri	362	133	58	47	600
Strămutări	3.989	2.001	194	86	6.270
Conflicte de competență	730	277	9	1	1.017
Contestații	30	169	103	323	625
Revizuii	220	238	111	272	841
Recuzări	123	16	3	2	144
Îndreptări erori materiale	-	-	-	-	-
Alte cauze	135	92	39	41	307
Total	8.781, reprezentând un procent de 31,35%	7.047, reprezentând un procent de 25,15%	3.835, reprezentând un procent de 13,70%	8.347, reprezentând un procent de 29,80%	28.010

⁵ Cu precizarea că 10174 de cauze au fost soluționate în anul 2005 prin transmiterea pe cale administrativă la instanțele devenite competente în urma adoptării Legii nr. 219/2005 privind aprobarea OUG nr. 138/2000.

2.4.2.3. Încărcătura de dosare pe schemă, raportat la numărul de 121 de posturi de judecător prevăzut pentru Înalta Curte de Casație și Justiție a fost de aproximativ de 313,56 de cauze/judecător.

2.4.2.4. Operativitatea la nivelul instanței supreme a fost în anul 2006 de 73,6%.

Operativitatea pe secții

Secția	Nivelul operativității
Secția Penală	85%
Secția Civilă și de Proprietate Intelectuală	70%
Secția de contencios administrativ și fiscal	67%
Secția Comercială	70%
Secțiile Unite-Completul de 9 Judecători	76%

În concluzie, se observă o scădere semnificativă a volumului de activitate la nivelul Înaltei Curți de Casație și Justiție, datorată în special modificărilor legislative intervenite în a doua parte a anului 2005 și anul 2006, însă acesta rămâne în continuare extrem de ridicat pentru o instanță de casație, a cărei sarcină primordială trasată de legiuitor este de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii, trebuind așadar, teoretic, să dea dezlegare numai problemelor de drept cărora instanțele inferioare le-au dat soluții diferite. Or, se observă că și în anul 2006 această activitate, teoretic principală, ocupă de fapt doar o mică parte din rolul Înaltei Curți, impunându-se continuarea procesului legislativ de conturare a profilului instanței supreme ca una de reflecție judiciară și casație.

2.5. Analiza statistică a activității parchetelor pe anul 2006⁶

2.5.1. Volumul total de activitate

La calcularea volumului total de lucrări au fost avute în vedere cauzele penale existente la începutul anului, cele înregistrate pe parcursul perioadei, cauzele penale și civile judecate cu participarea procurorului în ședințele de judecată, hotărârile judecătorești verificate în vederea exercitării căilor de atac în materie penală și civilă, apelurile și recursurile declarate în cauzele penale și civile, sesizările, reclamațiile, cererile și memoriile de soluționat, audiențele acordate de procuror. Cauzele penale de soluționat cuprind cauzele care au fost soluționate prin rechizitoriu, neînceperea urmăririi penale (N.U.P.), încetarea urmăririi penale (I.U.P.), scoaterea de sub urmărire penală (S.U.P.), scoaterea de sub urmărire penală cu aplicarea prevederilor art. 18¹ din Codul penal, cauzele penale declinate, suspendate, conexe, cele rămase nesoluționate la sfârșitul perioadei de raportare, inclusiv cauzele cu autori neidentificați, rămase nesoluționate.

⁶ Date statistice furnizate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și sintetizate de Biroul Statistică din cadrul aparatului tehnic al Consiliului Superior al Magistraturii.

Numărul total de lucrări soluționate însumează cauzele penale soluționate, cauzele penale și civile judecate cu participarea procurorului în ședințele de judecată, hotărârile judecătorești verificate în vederea exercitării căilor de atac în cauzele penale și civile, recursurile și apelurile penale și civile declarate, plângerile soluționate și audiențele acordate.

Lucrările conexe, declinate, suspendate cuprind cauzele penale declinate, conexe, suspendate și plângerile trimise la organele competente.

Parchetele desfășoară și alte activități care nu sunt cuprinse în evidențele statistice: cererile de recuzare, propunerile pentru introducerea recursurilor în interesul legii, cauzele penale studiate în vederea confirmării începerii urmăririi penale, cele analizate pentru trecerea în evidență cu autori neidentificați, notele de îndrumare date în cauzele aflate în curs de cercetare la organele de cercetare penală, analize, verificări.

Prezenta analiză include nu numai lucrările întocmite de procurorii care au ocupat funcții de execuție, ci și pe cele efectuate de procurorii încadrați pe funcții de conducere.

În perioada de referință, exceptând Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și parchetele militare, care sunt analizate distinct în prezentul raport, la nivelul întregii țări, a funcționat un număr de 178 parchete de pe lângă judecătorii, 41 de parchete de pe lângă tribunale și un parchet specializat – Parchetul de pe lângă Tribunalul pentru Minori și Familie Brașov – și 15 parchete de pe lângă curțile de apel, care au înregistrat un volum total de activitate de 1.949.992 lucrări.

2.5.2. Activitatea la nivelul parchetelor de pe lângă judecătorii

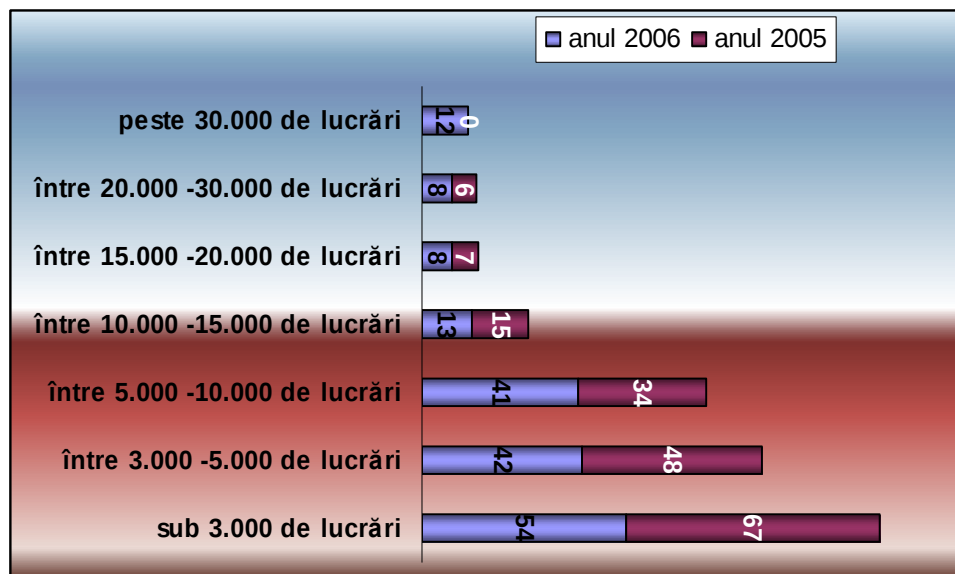
În perioada de referință, la nivelul întregii țări, a funcționat un număr de 178 parchete de pe lângă judecătorii care au înregistrat un volum de activitate de 1.461.097 lucrări.

Volumul de activitate al parchetelor de pe lângă judecătorii a crescut, în anul 2006, față de anul 2005, cu un număr de 95.030 lucrări (7%), înregistrându-se în același timp și o creștere (cu 7 %) a numărului de posturi de procurori ocupate la aceste unități.

În funcție de volumul de activitate, parchetele de pe lângă judecătorii se pot clasifica astfel:

- unități cu volum mai mic de 3.000 lucrări: 54;
- unități cu volum cuprins între 3.000 – 5.000 lucrări: 42;
- unități cu volum cuprins între 5.000 – 10.000 lucrări: 41;
- unități cu volum cuprins între 10.000 – 15.000 lucrări: 13;
- unități cu volum cuprins între 15.000 – 20.000 lucrări: 8;
- unități cu volum cuprins între 20.000 – 30.000 lucrări: 8;
- unități cu un volum de peste 30.000 cauze: 12.

Volumul de activitate al parchetelor de pe lângă judecătorii se prezintă grafic astfel:

Se observă astfel că în anul 2006 au existat 12 unități de parchet care au înregistrat un volum de activitate de peste 30.000 de lucrări și un număr de 8 unități care au avut un volum de activitate cuprins între 20.000 și 30.000 de lucrări, spre deosebire de anul 2005 când nu au existat unități care să înregistreze peste 30.000 de lucrări și doar 6 unități au avut un volum de activitate de peste 20.000 de lucrări.

Concluzionând, situația se prezintă astfel:

Volum de activitate	2005	2006
sub 3.000 lucrări	67 unități de parchet	54 unități de parchet
între 3.000 - 5.000 lucrări	48 unități de parchet	42 unități de parchet
între 5.000-10.000 lucrări	34 unități de parchet	41 unități de parchet
între 10.000-15.000 lucrări	15 unități de parchet	13 unități de parchet
între 15.000-20.000 lucrări	7 unități de parchet	8 unități de parchet
între 20.000-30.000 lucrări	6 unități de parchet	8 unități de parchet
peste 30.000 lucrări	0 unități de parchet	12 unități de parchet

Față de anul 2005, s-a constatat că volumul de activitate din perioada de raportare este aproximativ același la majoritatea parchetelor de pe lângă judecătorii, existând totuși, atât creșteri, cât și scăderi de activitate, sensibile sau semnificative, pentru o serie de unități de parchet.

În categoria *parchetelor care au înregistrat o creștere semnificativă de activitate* se numără:

Parchetul de pe lângă Judecătoria Timișoara (de la 26.281 lucrări înregistrate spre soluționare în anul 2005 la 31.428 lucrări în perioada de raportare), Parchetul de pe lângă Judecătoria Ploiești (de la 28.155 lucrări la 33.556 lucrări), Parchetul de pe lângă Judecătoria Constanța (de la 25.501

lucrări la 31.088 lucrări), Parchetul de pe lângă Judecătoria Buftea (de la 23.124 lucrări la 28.870 lucrări), Parchetul de pe lângă Judecătoria Galați (de la 18.620 lucrări la 24.494 lucrări), Parchetul de pe lângă Judecătoria Sectorului 3 București (de la 26.582 lucrări la 32.725 lucrări) și Parchetul de pe lângă Judecătoria Sectorului 6 București (de la 28.919 lucrări la 35.647 lucrări).

Scăderi semnificative ale volumului de activitate s-au înregistrat în cazul Parchetului de pe lângă Judecătoria Tulcea (de la 19.050 lucrări înregistrate în anul 2005 la 12.128 lucrări în anul 2006), Parchetului de pe lângă Judecătoria Târgoviște (de la 15.473 lucrări la 12.426 lucrări) și Parchetului de pe lângă Judecătoria Moinești (de la 9.911 lucrări la 7.394 lucrări).

Din totalul de 1.461.097 lucrări de soluționat, înregistrate la aceste unități de parchet, a fost soluționat un număr de 964.557 lucrări, la care se adaugă și cauzele declinate, conexe ori suspendate și care au fost în număr de 80.644.

2.5.3. Activitatea la nivelul parchetelor de pe lângă tribunale

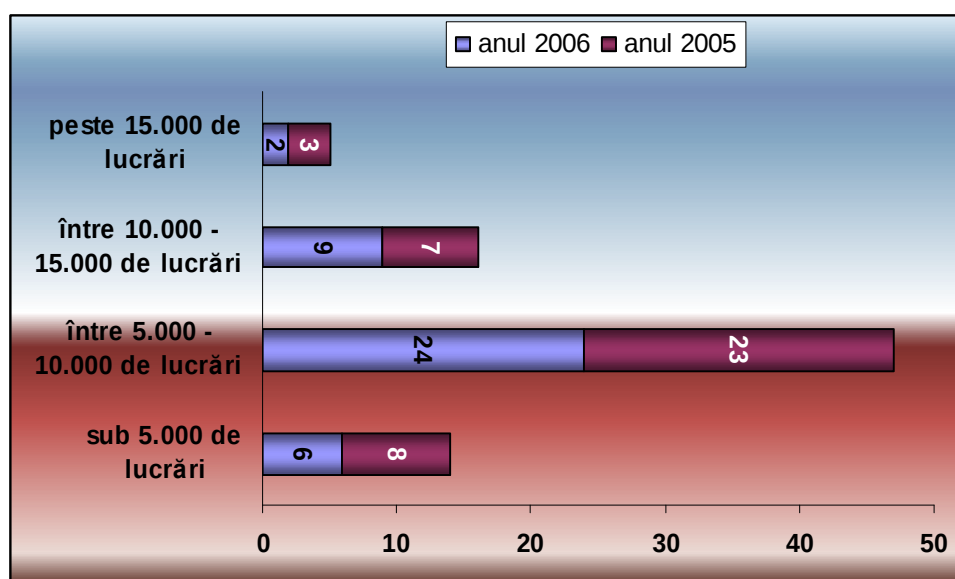
La nivelul celor 41 parchete de pe lângă tribunale care funcționează în România a fost înregistrat un volum de activitate de 386.435 lucrări.

În anul 2005, a fost înregistrat spre soluționare un număr de 371.072 lucrări, cu aproximativ 4% mai puțin decât în anul 2006.

În funcție de volumul de activitate, aceste unități de parchet se pot grupa astfel:

- unități cu un volum situat sub 5.000 lucrări: 6;
- unități cu un volum cuprins între 5.000 – 10.000 lucrări: 24;
- unități cu un volum cuprins între 10.000 – 15.000 lucrări: 9;
- unități cu un volum de peste 15.000 lucrări: 2;

Volumul de activitate al parchetelor de pe lângă tribunale – situație comparativă:

Cu un volum ridicat de activitate se remarcă Parchetul de pe lângă Tribunalul București, care a înregistrat în perioada de referință un volum de lucrări de 54.137, în creștere cu 1.606 lucrări față de anul precedent.

În ordine descrescătoare a volumului de activitate, Parchetul de pe lângă Tribunalul București a fost secondat de Parchetul de pe lângă Tribunalul Iași cu doar 18.952 lucrări.

Și în anul 2005 Parchetul de pe lângă Tribunalul București s-a aflat în fruntea tuturor celorlalte unități de parchet de acest grad după criteriul volumului de activitate - cu 52.531 lucrări, aflându-se la o distanță considerabilă de următorul parchet clasat, respectiv Parchetul de pe lângă Tribunalul Dolj care a avut spre soluționare un număr de 15.835 lucrări.

În comparație cu anul 2005, s-a constatat că majoritatea parchetelor de pe lângă tribunale (27) au înregistrat spre soluționare un număr de lucrări în creștere.

Astfel, putem exemplifica drept unități care au înregistrat creșteri mai importante ale volumului de activitate: Parchetul de pe lângă Tribunalul Prahova (cu 2.086 lucrări mai mult), Parchetul de pe lângă Tribunalul Timiș (cu 2.220 lucrări mai mult), Parchetul de pe lângă Tribunalul Bacău (cu 2.304 lucrări mai mult), Parchetul de pe lângă Tribunalul Suceava (cu 2.770 lucrări mai mult) și Parchetul de pe lângă Tribunalul Iași (cu 3.928 lucrări mai mult).

O scădere semnificativă a volumului de activitate s-a înregistrat în cazul Parchetului de pe lângă Tribunalul Alba (cu 4.928 lucrări mai puțin decât în anul 2005) și al Parchetului de pe lângă Tribunalul Gorj (cu 2.828 lucrări mai puțin).

Din totalul de 386.435 lucrări de soluționat, înregistrate la aceste unități de parchet, au fost soluționate un număr de 328.781 lucrări, exceptând cauzele declinate, conexe ori suspendate și care au fost în număr de 35.236.

2.5.4. Activitatea la nivelul parchetelor de pe lângă curțile de apel

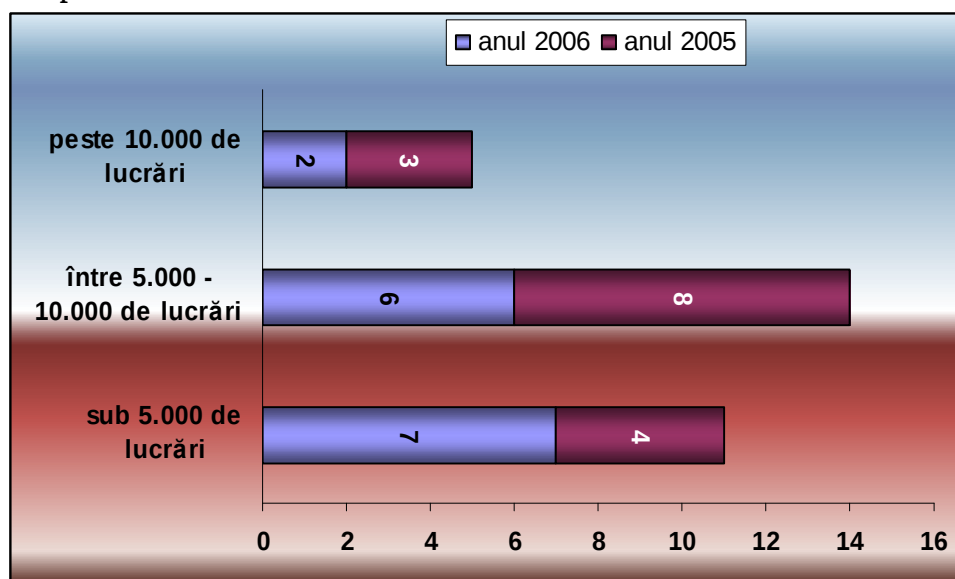
Cele 15 parchete de pe lângă curțile de apel, care funcționează în România, au avut spre soluționare în perioada de referință un număr de 102.460 lucrări.

Față de aceeași perioadă a anului trecut, activitatea parchetelor de acest rang a scăzut cu 16.902 lucrări (16 %).

În funcție de volumul de activitate, parchetele de pe lângă curțile de apel se pot grupa astfel:

- unități cu volum mai mic de 5.000 lucrări: 7;
- unități cu un volum cuprins între 5.000 – 10.000 lucrări: 6;
- unități cu un volum situat peste 10.000 lucrări: 2.

Volumul de activitate al parchetelor de pe lângă curțile de apel – situație comparativă:

Cel mai mare număr de lucrări de soluționat a fost înregistrat de către Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București (21.510 lucrări), situație rămasă neschimbată în raport de anul 2005, când aceeași unitate de parchet a înregistrat un volum de activitate mai mare de 20.000 lucrări, respectiv 26.926.

La polul opus, la fel ca și în anul 2005, cu cel mai mic volum de activitate s-a aflat Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Târgu - Mureș cu 2.643 lucrări de soluționat în perioada de referință și, respectiv cu 2.757 lucrări în anul 2005.

În perioada de raportare, comparativ cu anul 2005, 12 unități de parchet de acest rang au înregistrat o scădere a volumului de activitate, numai 3 înregistrând o creștere a aceluiași volum.

În privința scăderii semnificative a volumului de activitate, se remarcă Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București, al cărui volum de activitate a scăzut cu 5.416 lucrări, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Craiova al cărui volum de activitate a scăzut cu 3.958 lucrări și Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Suceava care a înregistrat o scădere a numărului de lucrări de soluționat cu 3.104 lucrări.

Creșteri ale volumului de activitate s-au înregistrat în cazul Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Alba Iulia– care a înregistrat, în perioada de raportare, un număr de 15.239 lucrări, cu 1.326 lucrări de soluționat mai mult decât în anul 2005, Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Brașov (cu 241 lucrări mai mult) și Parchetului de pe lângă Curtea de Apel Bacău (cu 213 lucrări mai mult) .

Din totalul de 102.460 lucrări de soluționat, înregistrate la aceste unități de parchet, a fost soluționat un număr de 92.256 lucrări, la care se mai adaugă și cauzele declinate, conexate ori suspendate și care au fost în număr de 8.655.

Activitatea la nivelul parchetelor militare⁷

În prezent, în România funcționează un număr de 6 parchete militare: Parchetul Militar de pe lângă Curtea Militară de Apel, Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar Teritorial, Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar Timișoara, Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar Cluj, Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar Iași și Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar București.

Ca urmare a reorganizării parchetelor militare (modificarea și completarea dispozițiilor Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, prin Legea nr. 247/2005) s-a redus numărul unităților la nivelul de bază de la 10 la 4. Cum, până în prezent, noile state de funcții nu au fost definitivitate, la stabilirea numărului de procurori prevăzuți pe schemă/care au funcționat efectiv și, respectiv a încărcăturii de cauze/procurori, au fost incluse cifrele corespunzătoare parchetelor desființate la partida celui căruia i s-a redistribuit circumscripția teritorială.

*

Referitor la activitatea parchetelor militare, trebuie precizat că aceasta trebuie privită din punctul de vedere al unor unități de parchet specializate, dată fiind competența strictă, deferită de lege.

În anul 2006, volumul de activitate al celor 4 parchete de pe lângă tribunalele militare a scăzut față de anul 2005, respectiv 4.316 lucrări, față de 5.427 lucrări, cât s-a înregistrat în anul precedent.

Din totalul lucrărilor au fost soluționate 4.048, operativitatea fiind de 93,8% .

Numărul dosarelor penale soluționate a fost de 378 și 462 plângeri, la care se adaugă 668 lucrări declinate.

Procurorii militari au participat la judecarea unui număr de 522 cauze și au declarat 13 apeluri și recursuri.

Parchetul Militar Teritorial București a înregistrat un volum de activitate de 829 lucrări, cu 194 lucrări mai puțin decât în anul 2005, soluționând 759 lucrări, operativitatea fiind de 91,6%.

Au fost soluționate 35 dosare penale, 250 plângeri, la care se adaugă 139 lucrări declinate.

Procurorii au participat la judecarea unui număr de 198 cauze și au declarat 18 apeluri și recursuri.

În perioada de referință, Parchetul Militar de pe lângă Curtea Militară de Apel a avut un volum de activitate de 2.542 lucrări, cu 30 % mai mult comparativ cu anul 2005, când s-au înregistrat 1.869 lucrări.

Numărul de lucrări soluționate a fost de 1.393, operativitatea fiind de 54,8%.

Au fost soluționate 16 dosare penale și 382 plângeri, precum și 62 lucrări declinate.

⁷ Date furnizate de Parchetul Militar de pe lângă Curtea Militară de Apel și sintetizate de Biroul Statistică din cadrul aparatului tehnic al Consiliului Superior al Magistraturii.

Procurorii au participat la judecarea unui număr de 87 de cauze și au declarat 14 recursuri.

2.5.5. Volumul de activitate pe materii

Principalele activități la nivelul Ministerului Public privesc urmărirea penală proprie, supravegherea cercetării penale și activitatea judiciară, rezolvarea sesizărilor și plângerilor precum și audiențele acordate de procurori justițiabililor.

Din totalul de 47.397 cauze de soluționat, la activitatea de *urmărire penală proprie*, au fost soluționate 23.132 cauze din care 3.380 prin rechizitoriu și 19.752 prin netrimiteră în judecată. Totalul inculpaților trimiși în judecată a fost de 5.768, din care un număr de 2.156 în stare de arest preventiv.

La numărul cauzelor soluționate se adaugă și 6492 cauze cu alte rezolvări (declinate, conexate, suspendate, etc.).

La *activitatea de supraveghere a cercetărilor penale* din totalul de 866.474 cauze de soluționat, au fost definitivitate un număr de 350.774 cauze, din care 36.615 prin rechizitoriu și 314.159 prin netrimiteră în judecată. Au fost trimiși în judecată un număr de 47.175 inculpați din care 4.990 în stare de arest preventiv.

La numărul cauzelor soluționate se adaugă și 87.424 cauze cu alte rezolvări (declinate, conexate, suspendate etc.).

În cadrul *activității judiciare*, procurorii au participat la judecarea unui număr de 397.154 cauze, din care 339.475 cauze penale și 57.679 cauze civile.

În vederea exercitării căilor de atac au fost verificate un număr de 393.080 hotărâri, din care 329.812 hotărâri penale și 63.268 hotărâri privind cauze civile.

Numărul apelurilor și recursurilor declarate de procuror a fost de 12.029 din care 11.533 în cauze penale și 496 în cauze civile.

Au fost soluționate de către instanță, în cursul anului 2006, indiferent de perioada declarării, un număr de 10.092 apeluri și recursuri, din care 9.805 în cauze penale și 287 în cauze civile. Au fost admise 6.859 apeluri și recursuri în cauze penale și 163 în cauze civile și respinse 2.946 apeluri și recursuri în cauze penale și 124 în cauze civile. Procentul de admisibilitate a fost de 69,9% în cauze penale și de 56,8% în cauze civile.

Numărul de cauze penale, judecate de Înalta Curte de Casație și Justiție cu participarea procurorului, a fost de 2.669.

Au fost verificate, în vederea exercitării căilor de atac un număr de 2659 hotărâri și au fost declarate de către un procuror un număr de 12 recursuri împotriva hotărârilor penale pronunțate în primă instanță de Înalta Curte de Casație și Justiție , fiind soluționate 6, din care 4 recursuri au fost admise și 2 au fost respinse.

Au fost declarate 56 de recursuri în interesul legii, din care 36 în materie penală și 20 în cauze civile.

Procentul de admisibilitate a recursului în interesul legii în cauze penale a fost de 81,5% și în cauzele civile de 100%.

În cursul anului 2006, au fost soluționate un număr de 79.820 sesizări și plângeri din totalul de 139.591 și au fost primite în audiență de către procurori un număr de 173.531 persoane.

2.6. Operativitatea la nivelul parchetelor

Numărul lucrărilor soluționate în anul 2006 a fost de 1.385.594, comparativ cu 1.180.718. în anul 2005, reprezentând o creștere de 14,8%. La numărul lucrărilor soluționate se adaugă și 124.535. cauze declinate, conexe sau suspendate.

În procente, operativitatea a fost în anul 2006, de 77,44%.

2.6.1. Operativitatea la nivelul parchetelor de pe lângă judecătorii

Din cele 1.461.097 lucrări de soluționat în cursul anului 2006 a fost soluționat un număr de 964.557, la care se adaugă un număr de 80.644 lucrări declinate, conexe, suspendate.

Procentual, operativitatea a fost de 71,55%.

Din totalul lucrărilor soluționate un număr de 325.032 au reprezentat dosare penale soluționate în cursul anului 2006, din care 91.202 cauze penale mai vechi de 3 luni de la sesizare și 233.830 cauze între 0 – 3 luni de la sesizare.

Un număr de 9 parchete de pe lângă judecătorii nu au avut dosare mai vechi de 3 luni de la sesizare și 36 de unități au avut sub 100, între 100 – 1000 de astfel de cauze penale au soluționat 109 parchete de pe lângă judecătorii, între 1000 – 2000 de cauze, 15 unități și peste 2000, 9 parchete de pe lângă judecătorii.

Media pe țară a cauzelor penale soluționate la nivelul parchetelor de pe lângă judecătorii a fost de 1.826 dosare.

Sub media pe țară se situează un număr de 122 parchete de pe lângă judecătorii, dintre care 48 între 1000 și 1826 dosare, 62 sub 1000 și 12 unități sub 500 de dosare (Parchetul de pe lângă Judecătoria Întorsura Buzăului – 250; Parchetul de pe lângă Judecătoria Bozovici – 256, Parchetul de pe lângă Judecătoria Târgu Lăpuș – 317 etc).

Peste media pe țară se află un număr de 56 parchete de pe lângă judecătorii dintre care 28 au soluționat între 1826 – 3000 cauze penale, 16 între 3000 – 5000 și 12 peste 5000 cauze penale, dintre care 4 peste 7000 (Parchetul de pe lângă Judecătoria Sectorului 1,2,3,6).

2.6.2. Operativitatea la nivelul parchetelor de pe lângă tribunale

Din cele 386.435 lucrări de soluționat în cursul anului 2006, a fost soluționat un număr de 328.781, la care se adaugă 35.236 lucrări declinate, conexe, suspendate.

În procente, operativitatea a fost de 94,20%.

Din totalul lucrărilor soluționate un număr de 36.319 au reprezentat cauze penale soluționate în cursul anului 2006, din care 12298 cauze penale mai vechi de 3 luni de la sesizare și 24.021 cauze între 0 – 3 luni de la sesizare.

Un parchet de pe lângă tribunal nu a avut dosare mai vechi de 3 luni de la sesizare, 7 parchete de pe lângă tribunale au soluționat sub 100 de astfel de dosare, 31 unități au avut de soluționat între 100 – 1000 și 2 parchete de pe lângă tribunale peste 1000.

Media pe țară a cauzelor penale soluționate a fost de 885,83 dosare.

Sub media pe țară se situează un număr de 25 parchete de pe lângă tribunale, între 885,83 – 1500 dosare au fost soluționate de 15 unități și Parchetul de pe lângă Tribunalul București a soluționat 3246 dosare penale.

2.6.3. Operativitatea la nivelul parchetelor de pe lângă curțile de apel

În anul 2006, din totalul de 102.460 lucrări de soluționat, parchetele de pe lângă curțile de apel au soluționat un număr de 92.256, la care se adaugă 8.655 lucrări declinate, conexe, suspendate.

Procentual operativitatea a fost de 98,50%.

Din totalul lucrărilor soluționate, în cursul anului 2006, un număr de 4901 au reprezentat cauze penale, din care 1656 cauze mai vechi de 3 luni de la sesizare și 3245 cauze între 0 – 3 luni de la sesizare.

Un număr de 10 parchete de pe lângă curțile de apel a soluționat sub 100 de dosare mai vechi de 3 luni de la sesizare și 5 parchete de pe lângă curțile de apel au soluționat între 100 – 500 astfel de cauze.

Media pe țară a cauzelor penale soluționate a fost de 326,73 dosare.

Sub media pe țară se situează 5 parchete de pe lângă curțile de apel și peste media pe țară 10 unități, dintre care Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București cu 899 dosare soluționate și Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Constanța cu 528 dosare.

2.7. Încărcătura efectivă pe procuror în raport cu media națională de lucrări pe procuror

Acest indicator statistic reflectă numărul de lucrări pe care un procuror le-a avut spre soluționare într-un interval de timp și se determină prin raportarea numărului total de lucrări de soluționat din perioada de referință la numărul

total de procurori. Trebuie precizat că pentru calcularea acestui indicator statistic se au în vedere posturile “efectiv ocupate”, așa cum au fost acestea comunicate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, ca o medie a numărului de procurori care au funcționat efectiv în perioada de referință (nu au fost luați în calcul acei magistrați care s-au aflat în concedii fără plată, concedii de îngrijire a copilului în vârstă de până la 2 ani, detașați la alte instituții ș.a.m.d.)

2.7.1. La sfârșitul perioadei de referință, la nivelul *parchetelor de pe lângă judecătorii*, a fost stabilită o medie națională de lucrări pe procuror de 1.517.

În raport de această medie, 60 unități de parchet au avut o medie de lucrări pe procuror mai mare decât media națională, iar 118 unități de parchet au avut o medie de lucrări pe procuror mai mică decât media națională.

Media națională de lucrări pe procuror a crescut cu 4 %, față de anul 2005, când s-a ridicat la un număr de 1.456 lucrări.

În această din urmă perioadă, un număr de 71 unități de parchet au avut o medie de lucrări pe procuror mai mare decât media națională, iar 106 unități de parchet au avut o medie de lucrări pe procuror mai mică decât media națională.

În perioada de referință s-au remarcat 3 unități de parchet care au înregistrat o încărcătură/procuror mai mare decât dublul mediei naționale de lucrări.

Unitatea	Media națională de lucrări pe procuror	Media de lucrări pe procuror	Diferență
P.J. Carei	1.517	4.931	3.414
P.J. Moreni	1.517	3.207	1.690
P.J. Vișeu de Sus	1.517	3.149	1.632

Este adevărat că nici una dintre cele trei unități de parchet nu au avut schemele complet ocupate, Parchetul de pe lângă Judecătoria Carei și Parchetul de pe lângă Judecătoria Vișeu de Sus funcționând cu un singur procuror care a ocupat și funcția de conducere, primul procuror îndeplinind astfel activități atât din compartimentul de supraveghere a urmăririi penale, cât și din compartimentul judiciar, iar Parchetul de pe lângă Judecătoria Moreni a funcționat cu o schemă ocupată în proporție de 50%.

Trebuie evidențiată distinct situația a 19 parchete de acest rang care, nici în situația ocupării integrale a schemei prevăzute, nu ar înregistra o încărcătură/procuror sub media națională de lucrări/procuror:

Nr.	Unitatea	Media de lucrări/procuror	Media de lucrări/schemă completă
1	P.J. Ploiesti	2796	2097
2	P.J. Tg.Jiu	2008	1865
3	P.J. Buzau	2169	1835
4	P.J. Cluj-Napoca	2057	1800
5	P.J. Sector 2 Bucuresti	1797	1797
6	P.J. Brasov	2683	1788
7	P.J. Sector 6 Bucuresti	1980	1782
8	P.J. Iasi	2093	1779
9	P.J. Vaslui	1935	1720
10	P.J. Sector 5 Bucuresti	1914	1712
11	P.J. Buftea	1925	1698
12	P.J. Sector 4 Bucuresti	1832	1639
13	P.J. Bacau	2698	1619
14	P.J. Moreni	3207	1604
15	P.J. Gherla	2002	1602
16	P.J. Timisoara	1964	1571
17	P.J. Tg.Carbunesti	2158	1542
18	P.J. Medgidia	2047	1535
19	P.J. Craiova	1699	1529

De asemenea, în perioada de referință, un număr de 5 parchete au avut o încărcătură/procuror situată cu mult sub media națională de lucrări (sub 500 de lucrări): Parchetul de pe lângă Judecătoria Întorsura Buzăului – 488 -, Parchetul de pe lângă Judecătoria Gurahonț – 469 -, Parchetul de pe lângă Judecătoria Chișineu Cris – 452 -, Parchetul de pe lângă Judecătoria Cornetu - 429 - și Parchetul de pe lângă Judecătoria Făget – 357.

Trebuie menționat însă că Parchetul de pe lângă Judecătoria Cornetu a început să funcționeze doar din data de 01.10.2006, astfel că raportarea la media națională anuală nu este relevantă.

Dintre unitățile de parchet amintite mai sus, Parchetul de pe lângă Judecătoria Gurahonț și Parchetul de pe lângă Judecătoria Chișineu Cris au funcționat cu schema incomplet ocupată, astfel că, în măsura completării schemelor prevăzute, aceste unități ar înregistra o încărcătură/procuror considerabil diminuată.

2.7.2. *La nivelul parchetelor de pe lângă tribunale*, a fost stabilită o medie națională de lucrări pe procuror de 785 lucrări.

În raport de această medie, 14 unități de parchet au avut o medie de lucrări pe procuror mai mare decât media națională, iar 27 unități de parchet au avut o medie de lucrări pe procuror mai mică decât media națională.

În anul 2005 s-a înregistrat o medie națională de lucrări pe procuror mai scăzută în raport cu perioada de referință – 716 lucrări, 14 unități de parchet având o medie de lucrări pe procuror mai mare sau egală cu media națională.

În perioada de referință, s-au remarcat ca având cea mai mare încărcătură de lucrări pe procuror, în raport de media națională: Parchetul de pe lângă Tribunalul Prahova (1.355), Parchetul de pe lângă Tribunalul Iași (1.185), Parchetul de pe lângă Tribunalul Suceava (1.149), Parchetul de pe lângă Tribunalul București (1.105), Parchetul de pe lângă Tribunalul Dâmbovița (1.077), Parchetul de pe lângă Tribunalul Bacău (1.065), Parchetul de pe lângă Tribunalul Botoșani (1.037) și Parchetul de pe lângă Tribunalul Giurgiu (1.022).

Toate cele opt unități de parchet ar înregistra, în ipoteza ocupării integrale a posturilor prevăzute pe schemă, o încărcătură de lucrări/procuror mai apropiată de media națională de lucrări pe procuror, respectiv: Parchetul de pe lângă Tribunalul Prahova (932), Parchetul de pe lângă Tribunalul Iași (861), Parchetul de pe lângă Tribunalul Suceava (902), Parchetul de pe lângă Tribunalul București (796), Parchetul de pe lângă Tribunalul Dâmbovița (790), Parchetul de pe lângă Tribunalul Bacău (852), Parchetul de pe lângă Tribunalul Botoșani (718) și Parchetul de pe lângă Tribunalul Giurgiu (715).

Încărcătura cea mai mică de lucrări pe procuror a fost înregistrată de Parchetul de pe lângă Tribunalul Călărași care a avut un număr de 488 de lucrări/procuror, Parchetul de pe lângă Tribunalul Caraș - Severin (472), Parchetul de pe lângă Tribunalul Bistrița – Năsăud (465), Parchetul de pe lângă Tribunalul Arad (443), Parchetul de pe lângă Tribunalul Sălaj (441) și Parchetul de pe lângă Tribunalul Covasna (353) *în condițiile în care numai două dintre aceste unități de parchet au funcționat cu schema complet ocupată.*

De altfel, Parchetul de pe lângă Tribunalul Arad, Parchetul de pe lângă Tribunalul Caraș – Severin, Parchetul de pe lângă Tribunalul Sălaj și Parchetul de pe lângă Tribunalul Covasna s-au evidențiat și în anul 2005 ca unități de parchet care au înregistrat cea mai mică încărcătură de lucrări/procuror.

2.7.3. *La nivelul parchetelor de pe lângă curțile de apel*, a fost stabilită o medie națională de lucrări pe procuror de 520 lucrări.

În raport de această medie, 3 unități de parchet au avut o medie de lucrări pe procuror mai mare decât media națională, iar 12 unități de parchet au avut o medie de lucrări pe procuror mai mică decât media națională.

În anul 2005, media națională a fost mai mare cu 105 lucrări/procuror față de perioada de referință.

În perioada de raportare, cea mai mare încărcătură a fost înregistrată de Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Alba Iulia, care a avut un număr de 1.172 lucrări pe procuror, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Ploiești, care a avut un număr de 698 lucrări pe procuror și Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Craiova, care a avut un număr de 625 lucrări pe procuror.

La polul opus s-au situat: Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Suceava, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Oradea, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Târgu Mureș și Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Cluj care au funcționat cu schemele incomplet ocupate.

*

În ceea ce privește parchetele militare, încărcătura de lucrări pe procuror s-a prezentat comparativ astfel:

Unitatea	Media de lucrări pe procuror anul 2006	Media de lucrări pe schemă în anul 2005
Parchetul Militar de pe lângă Curtea Militară de Apel	508	374
Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar Teritorial	92	114
Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar Timișoara	42	50
Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar Cluj	69	67
Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar Iași	247	206
Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar București	122	133

2.7.4. Încărcătura în situația ocupării integrale a schemelor de procurori

În ipoteza ocupării integrale a schemelor prevăzute, încărcătura de lucrări pe procuror s-ar reduce considerabil.

Comparație între media de lucrări pe schemă a posturilor ocupate și media națională de lucrări pe schemă a posturilor prevăzute

Unitatea	Media de lucrări pe procuror anul 2006	Media de lucrări pe procuror în anul 2005
Parchetul Militar de pe lângă Curtea Militară de Apel	182	134
Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar Teritorial	59	73
Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar Timișoara	24	32
Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar Cluj	38	45
Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar Iași	114	127
Parchetul Militar de pe lângă Tribunalul Militar București	74	88

La nivelul *parchetelor de pe lângă judecătorii* s-a stabilit o medie națională de lucrări de soluționat pe schemă completă de 1.134.

În raport de această medie, au fost identificate 56 de unități de parchet care au determinat o încărcătură pe schemă mai mare sau egală cu media națională, dintre acestea, 12 unități de parchet având schema ocupată 100% în perioada de referință:

Unitatea	Media de lucrări pe schemă	Posturi prevăzute pe schemă
P.J. Cluj – Napoca	1.800	16
P.J. Sector 6 București	1.782	20
P.J. Sector 5 București	1.712	19
P.J. Craiova	1.529	20
P.J. Sector 3 București	1.488	22
P.J. Slatina	1.473	11
P.J. Slobozia	1.453	8
P.J. Pătârlagele	1.393	4
P.J. Caracal	1.325	6
P.J. Bârlad	1.321	9
P.J. Rm. Vâlcea	1.292	11
P.J. Câmpina	1.218	7

La nivelul *parchetelor de lângă tribunale* s-a stabilit o medie națională de lucrări pe schemă completă de 609 lucrări, ușor crescută față de anul 2005 când s-a înregistrat o medie națională de lucrări pe schemă de 578.

Dintre cele 41 de astfel de unități de parchet, 14 unități au avut o încărcătură pe schemă mai mare sau egală cu media națională, remarcându-se Parchetul de pe lângă Tribunalul Prahova (cu 932 lucrări/procuror/schemă completă) și Parchetul de pe lângă Tribunalul Suceava (cu 902 lucrări/procuror/schemă completă).

Cea mai mică încărcătură pe schemă a fost înregistrată la nivelul Parchetului de pe lângă Tribunalul Sălaj (309 lucrări) și Parchetului de pe lângă Tribunalul Covasna (283 lucrări).

Parchetul de pe lângă Tribunalul Covasna a înregistrat și în anul 2005 cea mai scăzută medie de lucrări de soluționat pe schemă – 281 lucrări.

La nivelul *parchetelor de pe lângă curțile de apel* s-a stabilit o medie națională de lucrări pe schemă completă de 411 lucrări.

S-a constatat că aceleași unități de parchet au înregistrat cea mai mare încărcătură de lucrări/procuror/schemă completă atât în anul 2005, cât și în perioada de referință, respectiv: Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Alba Iulia, care a înregistrat un număr de 1.089 lucrări/procuror/schemă completă în anul 2006 și 994 lucrări în anul 2005, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Ploiești cu 548 lucrări/procuror/schemă completă în anul 2006 și 625 lucrări în anul 2005 și Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Craiova, care a înregistrat un număr de 508 lucrări/procuror/schemă completă în anul 2006 și 755 lucrări în anul 2005.

La polul opus, cu numărul cel mai mic de lucrări/procuror/schemă completă s-au situat: Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Târgu Mureș (cu 203 lucrări).

*

2.7.5. Scurte concluzii privind evoluția indicatorilor statistici privind activitatea parchetelor

Analizând datele prezentate mai sus, putem concluziona că, la unitățile de parchet care au un volum mare de lucrări, se impune ocuparea posturilor vacante de procuror (avem în vedere posturile de execuție), prin modalităților prevăzute de art. 13 și art. 31 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, modificată și completată (organizarea unor concursuri de admitere în magistratură, organizarea concursurilor de admitere la Institutul Național al Magistraturii sau numiri în funcția de procuror fără concurs), iar în situațiile în care unitățile de parchet au un număr mare de lucrări peste media națională și schema este deja completă, numărul posturilor de execuție trebuie suplimentat, fie printr-o mărire a schemei de personal, fie prin redistribuirea posturilor existente.

Astfel, Parchetul de pe lângă Judecătoria Năsăud, Parchetul de pe lângă Judecătoria Dragomirești, Parchetul de pe lângă Judecătoria Podu Turcului, Parchetul de pe lângă Judecătoria Câmpeni, Parchetul de pe lângă Judecătoria Dorohoi, Parchetul de pe lângă Judecătoria Bozovici, Parchetul de pe lângă Judecătoria Oravița ori Parchetul de pe lângă Judecătoria Șomcuta Mare, deși au avut în perioada de referință un grad de ocupare al schemei de procurori sub 50 %, au înregistrat o încărcătură de lucrări/procuror sub media națională.

În mod corespunzător au existat unități de parchet care au avut schema complet ocupată ori unități de parchet care, nici în ipoteza ocupării complete a

schemei, nu au/ar înregistra o încărcătură de lucrări/procuror, mai mică decât media națională (Parchetul de pe lângă Judecătoria Cluj – Napoca, Parchetul de pe lângă Judecătoria Sectorului 5 București, Parchetul de pe lângă Judecătoria Sectorului 6 București, Parchetul de pe lângă Judecătoria Buftea, Parchetul de pe lângă Judecătoria Ploiești, Parchetul de pe lângă Judecătoria Timișoara ș.a.m.d).

În același timp, pentru parchetele care au înregistrat un grad de ocupare sub 50% sau de 50%, se impune analizarea cererilor de transfer și de detașare și sub aspectul efectelor acestora asupra reducerii gradului de ocupare a schemelor de personal.

Mai mult, Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr.193/2006 prin care a fost aprobat *Regulamentul privind transferul și detașarea judecătorilor și procurorilor, delegarea judecătorilor, numirea judecătorilor și procurorilor în alte funcții de conducere, precum și numirea judecătorilor în funcția de procuror și a procurorilor în funcția de judecător* prevede că, la primirea unei cereri de transfer sau de detașare, Direcția resurse umane și organizare din cadrul aparatului propriu al Consiliului Superior al Magistraturii întocmește un referat care va cuprinde, obligatoriu, datele statistice din anul precedent privind volumul de activitate și încărcătura pe judecător sau procuror la instanțele sau parchetele implicate în procedura de transfer/detașare.

Pentru tribunale și curțile de apel se impune redistribuirea posturilor între parchete, întrucât s-a constatat o diferență foarte mare a încărcăturii pe procuror de la o unitate la alta, raportat la încărcătura pe schemă și media pe țară pe schemă.

În același timp, după ce vor fi colectate date statistice pertinente, s-ar putea analiza și posibilitatea redistribuirii posturilor și către parchetele de pe lângă judecătorii, având în vedere modificările codului de procedură penală, intervenite prin Legea nr.356/2006, care au extins competența de soluționare a cauzelor la nivelul acestor unități.

2.8. Analiza activității Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție

2.8.1. Structură, rol și atribuții

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este organizat și funcționează potrivit Legii nr. 304/2004, republicată, privind organizarea judiciară și Regulamentului de organizare interioară al parchetelor.

Astfel, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție coordonează activitatea parchetelor din subordine, efectuează urmărirea penală în cazurile și condițiile prevăzute de lege, sesizează instanțele judecătorești pentru judecarea cauzelor penale, potrivit legii, exercită acțiunea civilă în cazurile prevăzute de lege, participă în condițiile legii la ședințele de judecată la Înalta Curte de Casație și Justiție și la Curtea Constituțională, exercită căile de atac împotriva hotărârilor judecătorești în condițiile prevăzute de lege, apără drepturile și interesele legitime ale minorilor, ale persoanelor puse sub interdicție, ale dispăruților și ale altor

persoane, în condițiile legii, acționează pentru prevenirea și combaterea criminalității și pentru realizarea unitară a politicii penale a statului, studiază cauzele care generează sau favorizează criminalitatea și elaborează propuneri pentru perfecționarea legislației în domeniu.

De asemenea, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție gestionează bugetul Ministerului Public.

Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție are în structură secții. În cadrul secțiilor funcționează servicii și birouri.

În cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție funcționează Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism ca structură specializată în combaterea criminalității organizate și terorismului.

Structura internă a Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism este alcătuită din servicii și birouri.

De asemenea, în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție funcționează Direcția Națională Anticorupție ca structură specializată în combaterea infracțiunilor de corupție ce își exercită atribuțiile pe întreg teritoriul României.

Direcția Națională Anticorupție este alcătuită din secții în cadrul cărora funcționează servicii și birouri.

2.8.2. Analiza statistică a activității în anul 2006⁸

2.8.2.1. Activitatea Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (cu excepția Direcției Naționale Anticorupție și Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism)

1. Activitatea de urmărire penală și supraveghere a cercetărilor

Au fost soluționate 874 cauze, din care 578 mai vechi de 3 luni de la sesizare, din 2201 cauze de soluționat.

Ponderea cauzelor soluționate din cele de soluționat a fost de 39,7%.

Au rămas nesoluționate 710 cauze, din care 238 mai vechi de 3 luni de la sesizare.

2. Urmărirea penală proprie

Cauze de soluționat au fost 1777.

A fost efectuată urmărirea penală, fiind soluționate de procurori 815 cauze penale.

Au fost soluționate prin rechizitoriu 6 cauze, fiind trimiși în judecată 12 inculpați.

⁸ Date sintetizate pe baza materialului rezumativ privind activitatea pe anul 2006 transmis de PICCJ prin adresa nr.4038/C/2006.

Ponderea cauzelor soluționate prin rechizitoriu din totalul celor soluționate la urmărire penală proprie a fost de 0,7%.

Au rămas nesoluționate la sfârșitul perioadei un număr de 709 cauze.

Din totalul cauzelor rămase nesoluționate, sunt mai vechi de 3 luni de la sesizare 237, ceea ce înseamnă un indice de operativitate de 66,6%.

Au fost soluționate prin netrimiteri în judecată 809 cauze.

3. Activitatea de supraveghere a cercetărilor penale

Procurorii au supravegheat cercetările efectuate de poliție, în 59 cauze soluționate, din care s-au finalizat prin rechizitoriu 13 cauze.

Au fost trimiși în judecată 28 inculpați.

Ponderea cauzelor soluționate prin rechizitoriu din totalul cauzelor soluționate a fost de 22%.

4. Situația cauzelor cu autori necunoscuți

La sfârșitul anului 2006, au rămas nesoluționate cu autori necunoscuți un număr de 6 cauze, toate la urmărire penală proprie.

5. Soluții dispuse în temeiul art. 18¹ Cod penal

S-au aplicat prevederile art. 18¹ Cod penal față de 10 învinuiți.

6. Achitări definitive indiferent de perioada trimiterii în judecată

În anul 2006 a fost achitat definitiv 1 inculpat.

Indicele de achitări definitive a fost de 2,5% din numărul total de inculpați trimiși în judecată.

7. Restituiri ale unor cauze dispuse de instanțe

Au fost restituite 7 cauze, ceea ce conduce la un indice de restituiri de 36,8 % din numărul total de cauze soluționate prin rechizitoriu.

8. Infirmary și redeschideri

S-au înregistrat 11 infirmary, toate la Secția Parchetelor Militare, ceea ce înseamnă un indice de infirmary de 1,3% din numărul total de cauze soluționate.

9. Date privind învinuiții și inculpații arestați preventiv

Au fost trimiși în judecată în stare de arest preventiv un număr de 4 inculpați.

Nu s-au înregistrat arestați preventiv netrimiși în judecată și nici arestați preventiv în curs de urmărire penală.

10. Activitatea judiciară în cauzele penale și civile

a. În penal

Au fost declarate de procuror în total 36 recursuri în interesul legii.

Indiferent de perioada declarării, Înalta Curte de Casație și Justiție a soluționat, în total, 27 recursuri în interesul legii, fiind admise 22.

Procentul de admitere a fost de 81,5%.

În anul 2006 au fost înregistrate 2669 participări ale procurorilor în ședințele de judecată la Înalta Curte de Casație și Justiție și au fost verificate 2659 hotărâri în vederea exercitării căilor de atac.

b. În civil

Au fost declarate de procuror 20 recursuri în interesul legii.

Au fost soluționate în total 8 recursuri în interesul legii, indiferent de perioada declarării, fiind admise 8.

Procentul de admitere a fost de 100%.

11. Activitatea de rezolvare a sesizărilor, reclamațiilor, cererilor și memoriilor

Au fost soluționate 11060 plângeri și au fost primite în audiență de procurori 8555 persoane.

2.8.2.2. Activitatea Direcției Naționale Anticorupție

1. Activitatea de urmărire penală

Au fost soluționate 1088 cauze, din care 617 mai vechi de 3 luni de la sesizare, din 2615 cauze de soluționat.

Ponderea cauzelor soluționate din cele de soluționat a fost de 41,6%.

Au rămas nesoluționate 1110 cauze, din care 747 mai vechi de 3 luni de la sesizare.

Au fost soluționate prin rechizitoriu 127 cauze, fiind trimiși în judecată 360 inculpați.

Ponderea cauzelor soluționate prin rechizitoriu din totalul celor soluționate la urmărire penală proprie a fost de 11,7%.

2. Situația cauzelor cu autori necunoscuți

Nu există cauze cu autori necunoscuți rămase nesoluționate.

3. Soluții dispuse în temeiul art. 18¹ Cod penal

S-au aplicat prevederile art. 18¹ Cod penal față de 817 învinuiți.

4. Achitări definitive indiferent de perioada trimiterii în judecată

În anul 2006 au fost achitați definitiv 3 inculpați.

Indicele de achitări definitive a fost de 0,8% din numărul total de inculpați trimiși în judecată.

5. Restituiri ale unor cauze dispuse de instanțe

Au fost restituite 2 cauze, ceea ce conduce la un indice de restituiri de 1,6% din numărul total de cauze soluționate prin rechizitoriu.

6. Infirmary și redeschideri

S-au înregistrat 25 infirmary și redeschideri, ceea ce înseamnă un indice de infirmary și redeschideri de 2,3% din numărul total de cauze soluționate.

7. Date privind învinuiții și inculpații arestați preventiv

Au fost trimiși în judecată în stare de arest preventiv un număr de 33 inculpați, față de 1 arestat preventiv s-a dat soluția de netrimitere în judecată, iar 10 arestați sunt în curs de urmărire penală.

8. Activitatea judiciară

Au fost declarate de procuror în total 174 apeluri și recursuri.

Indiferent de perioada declarării, instanțele de judecată au soluționat 150 apeluri și recursuri, fiind admise 98.

Procentul de admitere a fost de 65,3%.

În anul 2006 au fost înregistrate 1345 participări de procurori în ședințele de judecată la instanțe și au fost verificate 1345 hotărâri în vederea exercitării căilor de atac.

9. Activitatea de rezolvare a sesizărilor, reclamațiilor, cererilor și memoriilor

Au fost soluționate 1421 plângeri și au fost primite în audiență de procurori 4800 persoane.

2.8.2.3. Activitatea Direcției de Investigare a Infrecțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism

1. Activitatea de urmărire penală

Au fost soluționate 5248 cauze, din care 1477 mai vechi de 3 luni de la sesizare, din 16507 cauze de soluționat.

Ponderea cauzelor soluționate din cele de soluționat a fost de 31,8%.

Au rămas nesoluționate 8074 cauze din care 6033 mai vechi de 3 luni de la sesizare.

Au fost soluționate prin rechizitoriu 794 cauze, fiind trimiși în judecată 2102 inculpați.

Ponderea cauzelor soluționate prin rechizitoriu din totalul celor soluționate la urmărire penală proprie a fost de 15,1%.

2. Situația cauzelor cu autori necunoscuți

La sfârșitul anului 2006, au rămas nesoluționate cu autori necunoscuți un număr de 848 cauze.

3. Soluții dispuse în temeiul art. 18¹ Cod penal

S-au aplicat prevederile art. 18¹ Cod penal față de 1328 învinuiți.

4. Achitări definitive indiferent de perioada trimiterii în judecată

În anul 2006 au fost achitați definitiv 15 inculpați.

Din total, un număr de 7 inculpați au fost achitați definitiv în baza art. 18¹ Cod penal.

Un inculpat a fost achitat ca urmare a dezincriminării unor fapte.

În concluzie, indicele de achitări definitive a fost de 0,7% din numărul total de inculpați trimiși în judecată.

5. Restituiri ale unor cauze dispuse de instanțe

Au fost restituite 10 cauze, ceea ce conduce la un indice de restituiri de 1,3% din numărul total de cauze soluționate prin rechizitoriu.

6. Infirmary și redeschideri

S-au înregistrat 10 infirmary și redeschideri, ceea ce înseamnă un indice de infirmary și redeschideri de 0,2% din numărul total de cauze soluționate.

7. Date privind învinuiții și inculpații arestați preventiv

Au fost trimiși în judecată în stare de arest preventiv un număr de 1092 inculpați, s-au dispus soluții de netrimitere în judecată față de 2 învinuiți ori inculpați arestați preventiv și se află în curs de urmărire penală 179 arestați preventiv.

8. Activitatea judiciară

Au fost declarate de procuror în total 62 apeluri și recursuri.

Indiferent de perioada declarării, instanțele de judecată au soluționat 50 apeluri și recursuri, fiind admise 17.

Procentul de admitere a fost de 34%.

În anul 2006 au fost înregistrate 450 participări ale procurorilor în ședințele de judecată la instanțe și au fost verificate 407 hotărâri în vederea exercitării căilor de atac.

9. Activitatea de rezolvare a sesizărilor, reclamațiilor, cererilor și memoriilor

Au fost soluționate 729 plângeri și au fost primite în audiență de procurori 2794 persoane.

2.8.2.4. Secția de Analiză, Studii, Probleme ale Minorilor, Perfecționare Profesională și Informatică (secție neoperativă)

I - Serviciul de evidență și organizare

În anul 2006 au fost înregistrate un număr de 5.809 de lucrări (acordări drepturi salariale, delegări, diverse situații solicitate de Consiliul Superior al Magistraturii, Ministerul Finanțelor Publice, Ministerul Justiției, Institutul Național al Magistraturii etc.).

Astfel, au fost întocmite un număr de 2.639 ordine și decizii ale procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (cu documentația aferentă, respectiv referate de aprobare, note, diverse).

Sunt în evidență și se gestionează:

- 426 dosare profesionale ale personalului auxiliar de specialitate, funcționarilor publici și personalului contractual din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

- 763 carnete de muncă ale personalului din Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație (inclusiv DIICOT- structurile teritoriale);

S-au actualizat pensiile de serviciu pentru un număr de peste 120 de procurori și 20 personal auxiliar de specialitate.

În perioada de referință s-au organizat 3 interviuri pentru numirea în funcția de procuror la DIICOT în perioadele: 8-9 mai 2006, 17-18 iulie 2006 și 9 octombrie 2006.

S-au organizat 10 concursuri pentru numirea unor funcționari publici precum și 3 examene de promovare și avansare în grad profesional.

S-au întocmit documentațiile necesare pentru obținerea avizelor de la ANFP pentru transformări de posturi ale funcționarilor publici.

II - Serviciul de analiză, studii și documentare, criminologie și statistică

Serviciul de analiză, studii și documentare, criminologie și statistică având în structură 4 birouri, a funcționat în anul 2006 cu un număr de 16 procurori din totalul de 19 posturi prevăzute în schemă.

S-au înregistrat 1346 de lucrări intrate din care s-au închis și arhivat 1228 restul fiind în curs de soluționare.

În perioada de referință s-au realizat următoarele lucrări: 8 reviste cu caracter trimestrial sau permanent afișate pe pagina de Internet a Ministerului Public, 3 repertorii alfabetice, 6 lucrări de analiză și sinteză. S-au mai realizat: 11 proiecte de ordine ale procurorului general, 5 propuneri de modificare și

completare a actelor normative, 3 proiecte de Hotărâri ale Guvernului, 17 note de studiu, 52 studii și analize privind eficientizarea activității Ministerului Public, 13 note de studii privind cazuri de necorelări cu legislația în vigoare, în vederea sesizării autorităților competente, 10 studii privind fenomenele infracționale actuale și propunerile făcute, 16 studii privind modul de aplicarea a legii în domeniile de competența Ministerului Public, 2 studii privind cauzele care generează și condițiile care favorizează infracțiunile împotriva vieții, infracțiunile de corupție, criminalitatea organizată.

III – Biroul de statistică a desfășurat activități privind: Ghidul orientativ de completare a formularelor statistice, întocmirea noilor formulare, analize trimestriale, semestriale și anuale privind activitatea Ministerului Public comparativ cu aceeași perioadă precedentă, introducerea, verificarea, centralizarea, prelucrarea și valorificarea datelor statistice privind activitatea Ministerului Public etc.

IV. Serviciul de Tehnologie a Informației și Comunicației a desfășurat în cursul anului 2006, și în condițiile în care s-a confruntat cu o acută criză de personal, activități intense cu privire la asigurarea infrastructurii IT&C a parchetelor⁹ și realizarea sistemului securizat de comunicații de date și furnizare de Internet (WAN) în colaborare cu STS. Totodată, s-a asigurat coordonarea activității personalului IT din unitățile din subordine, s-au realizat 15 site-uri, s-au instalat pe sistemele server și s-au întreținut aplicațiile informatice dedicate activității parchetelor, s-au realizat alte lucrări specifice (prezentări Powerpoint, prezentări grafice etc.), s-a asigurat asistența tehnică și lucrările de service și administrare pentru echipamentele IT achiziționate, s-a asigurat și se asigură în continuare asistența tehnică de specialitate în programele internaționale.

Totodată, serviciul a desfășurat activități de instruire a personalului de specialitate juridică cu privire la utilizarea sistemului ECRIS, precum și cursuri de specializare pentru personalul IT din parchete.

2.8.2.5. Secția Cooperare Internațională, Integrare Europeană, de Informare Publică și Relații cu Presa (secție neoperativă)

Principalele activități desfășurate pe parcursul anului 2006 au vizat:

a) asistență judiciară internațională – 1600 lucrări soluționate până la data 11.12.2006;

- participarea procurorilor din cadrul Secției în calitate de puncte de contact în cadrul Rețelei Judiciare Europene (2 procurori), la ședințele acestei rețele, la întocmirea unor documente (fișele belgiene, atlasul judiciar), soluționarea unor cereri de asistență judiciară la solicitarea altor puncte de contact străine ale aceleiași rețele; participarea ca membri ai grupului de lucru (1 procuror) constituit la nivelul Ministerului Justiției pentru elaborarea proiectului de modificare a legii nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală;

⁹ Pentru amănunte vezi și paragraful 4.9. din raport

- participarea ca membri în grupul operațional de legătură româno-francez (1 procuror) creat în baza „Acordului între guvernul României și guvernul Republicii Franceze privind cooperarea în vederea protecției minorilor români aflați în dificultate pe teritoriul Republicii Franceze și a întoarcerii acestora în țara de origine precum și a luptei împotriva rețelelor de exploatare;

- procurorii Biroului de asistență judiciară au soluționat cu operativitate sarcinile încredințate, au contribuit la furnizarea de informații juridice și practice autorităților judiciare străine, au facilitat și accelerat cooperarea judiciară.

b) cooperare, programe internaționale și protocol – 2000 lucrări soluționate până la data 11.12.2006.

S-au realizat:

- amplificarea și extinderea contactelor directe cu parchetele din statele membre UE, țările vecine, țările din sud-estul Europei în vederea combaterii criminalității în general, a criminalității organizate și terorismului în special;

- s-a continuat procesul de negociere și încheierea de protocoale între MPR și parchetele din aceste țări, cu prioritate cele prevăzute în strategia națională pentru combaterea criminalității organizate, respectiv:

- protocolul de cooperare între MPR, Procuratura Generală a Republicii Moldova și Ucraina;

- specializarea membrilor din Rețeaua Națională de Corespondenți Locali în materie penală în vederea compatibilizării cu Rețeaua Judiciară Europeană (încheierea unor programe Agis, precum programul UE de recunoaștere mutuală în materie penală incluzând mandatul de arestare european și consecințele sale în care parteneri alături de PICCJ este Institutul ASSER din Olanda, Eurojust, AIP și organizația nonguvernamentală Justice – Marea Britanie);

- amplificarea și extinderea cooperării cu Eurojust - alături de magistratul de legătură român la Eurojust, procurorul șef al Secției de cooperare internațională, integrare europeană, de informare publică și relații cu presa, este punct de contact la Eurojust, cu Rețeaua Judiciară Europeană, cu Europol, Interpol, OLAF, Drug Enforcement Administration SECI, Secret Service, Departamentul de Justiție America, FBI;

- negocierea unor programe, altele decât programele Phare, accentuând posibilitatea specializării procurorilor la nivelul standardelor europene pe probleme vizând dreptul comunitar, asistența judiciară internațională, combaterea criminalității organizate, traficul de persoane, traficul de droguri, criminalitatea informatică, criminalitatea economico-financiară, terorismul, precum și dezvoltarea și modernizarea capacității manageriale;

- organizarea unor cursuri de limbi străine franceză, engleză, spaniolă și germană; dezvoltarea cooperării cu magistrații de legătură și cu ofițerii de legătură străini acreditați la București, cu reprezentanții misiunilor diplomatice române aflați la post în străinătate;

- mărirea dotării punctului de documentare din cadrul secției în materia legislației comunitare și internaționale (cărți, coduri, literatură de specialitate, dicționare);

- participarea procurorilor în calitate de formatori la cursurile de specializare ale magistraților și personalului auxiliar.

c) informare publică

– 120 lucrări soluționate;

- un număr mic de reclamații administrative și plângeri în instanță în conformitate cu prevederile legii nr. 544/2001;

- în cei 4 ani de existență ai biroului nu s-a efectuat nici o anchetă administrativă sau disciplinară; s-au primit scrisori numeroase de mulțumire din partea petenților în anul 2006.¹⁰

2.9. Criminalitatea în date statistice

2.9.1. Date generale privind persoanele trimise în judecată¹¹

În anul 2006, procurorii au trimis în judecată 52943 inculpați, față de 59407 în anul 2005 (înregistrându-se o scădere cu 10,9%).

S-au aplicat *sancțiuni administrative*, în temeiul art. 18¹ și art. 91 din Codul penal, unui număr de 112679 învinuiți, față de 98842 în aceeași perioadă a anului 2005 (*creștere cu 14%*).

Media inculpaților trimiși în judecată la 100.000 locuitori a fost de 245, față de 275, în perioada de comparație (*scădere cu 10,9%*).

Sub media pe țară s-au situat parchetele din raza teritorială a următoarelor Curți de Apel: Pitești (128), Brașov (149), Ploiești (173), București (179), Craiova (207), Oradea (214), Constanța (235).

Peste media pe țară s-au situat parchetele de pe lângă Curțile de Apel: Timișoara (252), Târgu Mureș (258), Alba Iulia (273), Bacău (284), Suceava (288), Cluj (288), Iași (286) și Galați (347).

Situația mediei inculpaților trimiși în judecată la 100.000 locuitori la nivelul parchetelor de pe lângă tribunale este următoarea:

Sub media pe țară		Peste media pe țară	
Giurgiu	106	Alba	254
Prahova	111	Iași	258
Argeș	119	Neamț	262
Teleorman	129	Tulcea	268
Brașov	133	Ialomița	279
Vâlcea	137	Suceava	280
București	165	Cluj	283
Bihor	168	Satu Mare	284

¹⁰ Pentru amănunte privind activitatea în materie economică a PICCJ, ca ordonator principal de credite pentru parchete, a se vedea par. 4.8 din raport.

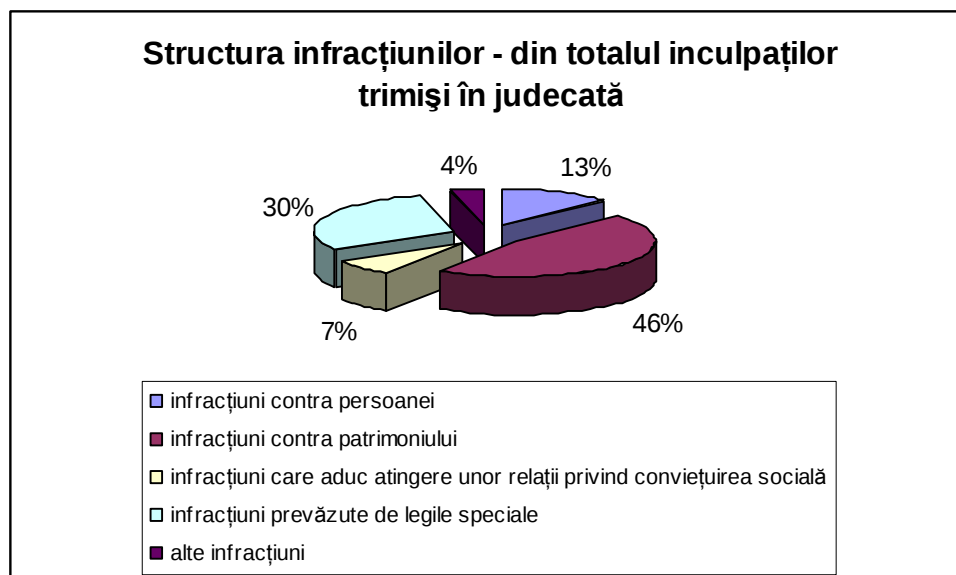
¹¹ Datele prezentate au fost furnizate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție - Secția de analiză, studii, probleme ale minorilor, evidență, perfecționare profesională și informatică - Biroul de statistică judiciară, prin adresa nr. 4038/C/12628/2006

Sub media pe țară		Peste media pe țară	
Dâmbovița	170	Harghita	287
Mehedinți	173	Bacău	295
Covasna	189	Botoșani	299
Dolj	200	Maramureș	299
Timiș	204	Bistrița-Năsăud	304
Gorj	212	Călărași	317
Buzău	219	Hunedoara	323
Constanța	219	Galați	326
Sălaj	225	Arad	336
Caraș-Severin	226	Vaslui	337
Sibiu	227	Vrancea	349
Olt	230	Brăila	377
Mureș	241		

Din totalul inculpaților trimiși în judecată, 6709 sunt minori, față de 7868 în perioada anterioară (scădere cu 14,7%).

Ponderea minorilor în totalul trimișilor în judecată a fost de 12,6%, față de 13,2 % în anul 2005.

Dinamica celor mai importante categorii de infracțiuni - structura infracțiunilor (% din totalul inculpaților trimiși în judecată): *contra persoanei* 6874 (13%); *contra patrimoniului* 24510 (46,3%); *infracțiuni care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială* 3623 (6,8%); *infracțiuni prevăzute de legile speciale* 15948 (30,1%).

2.9.1.1. Infracțiuni contra persoanei

Au fost trimiși în judecată 6874 inculpați față de 7355 (scădere cu 6,5%), din care:

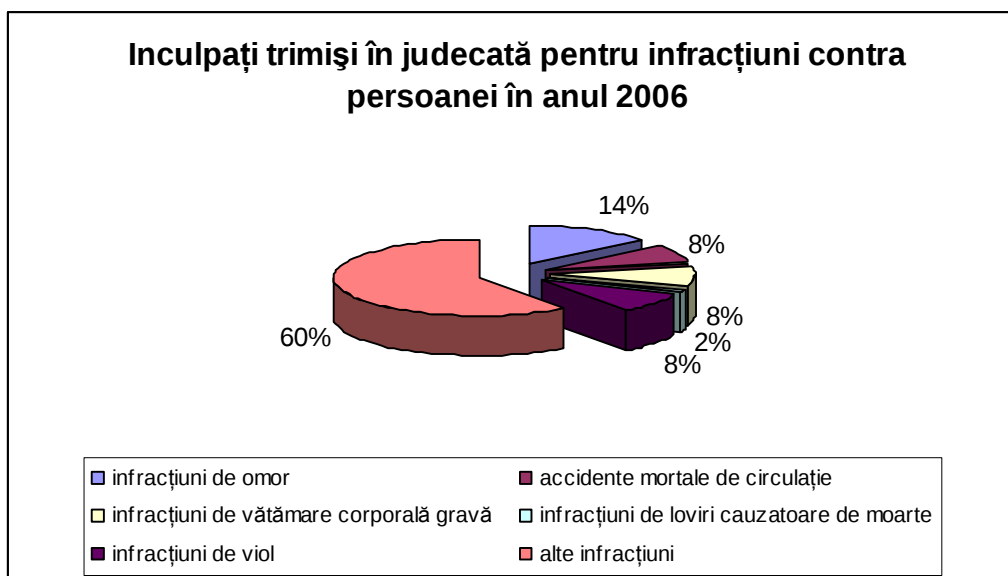
a) Infracțiuni de omor – 963 inculpați, față de 1056 inculpați în perioada de comparație (scădere cu 8,8%);

b) Accidente mortale de circulație - 545 inculpați față de 582 (scădere cu 6,4%);

c) Infracțiunea de vătămare corporală gravă - au fost trimiși în judecată 562 inculpați, față de 659 inculpați în perioada anterioară (scădere cu 14,7%);

d) Infracțiunea de loviri cauzatoare de moarte - au fost trimiși în judecată 116 inculpați, față de 105 în perioada anterioară (scădere cu 9,5%);

e) Infracțiunea de viol - au fost trimiși în judecată 577 inculpați față de 632 în perioada anterioară (scădere cu 8,7%).

2.9.1.2. Infracțiuni contra patrimoniului

Au fost trimiși în judecată 24510 de inculpați față de 29153 inculpați în anul 2005 (scădere cu 15,9%), din care:

a) *Infracțiunea de furt* - au fost trimiși în judecată 18289 inculpați, față de 22271 inculpați în perioada anterioară (scădere cu 17,9%);

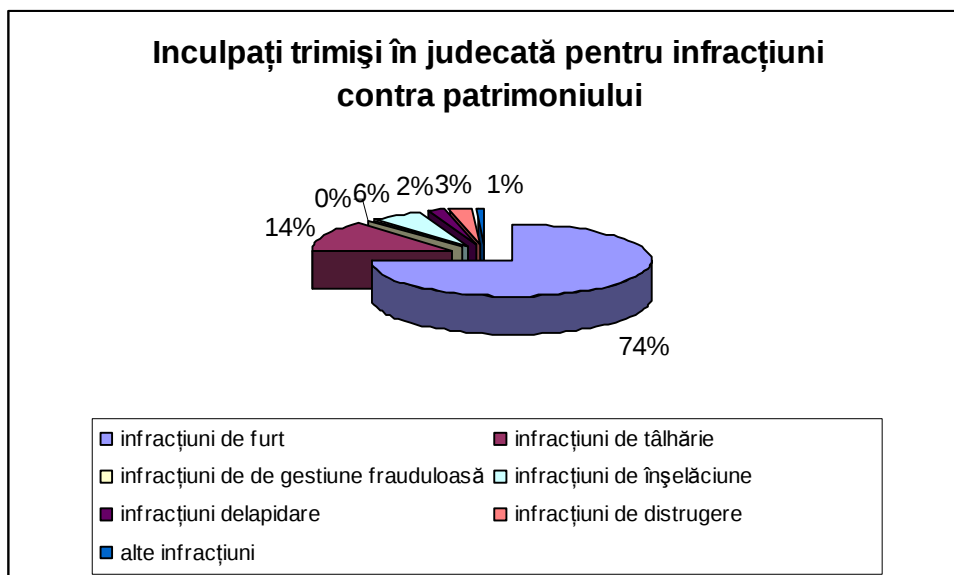
b) *Infracțiunea de tâlhărie* - au fost trimiși în judecată 3343 inculpați, față de 3488 în perioada anterioară (scădere cu 4,2%);

c) *Infracțiunea de gestiune frauduloasă* - au fost trimiși în judecată 29 inculpați, față de 62 în perioada anterioară (scădere cu 53,2%);

d) *Infracțiunea de înșelăciune* - au fost trimiși în judecată 1465 inculpați, față de 1768 în perioada anterioară (scădere cu 17,1%);

e) *Infracțiunea de delapidare* - au fost trimiși în judecată 526 inculpați, față de 625 în perioada anterioară (scădere cu 15,8%);

f) *Infracțiunea de distrugere* - au fost trimiși în judecată 675 inculpați, față de 768 în perioada anterioară (scădere cu 12,1%).

2.9.1.3. Infracțiuni de corupție

Au fost trimiși în judecată 629 inculpați, față de 942 în perioada anterioară (scădere cu 33,2%).

Din total, 360 inculpați au fost trimiși în judecată de Direcția Națională Anticorupție, pentru infracțiuni prevăzute de Legea nr. 78/2000, modificată, față de 744 inculpați în perioada de comparație (scădere cu 51,6%).

Infracțiuni de corupție, *fără activitatea Direcției Naționale Anticorupție*, situația se prezintă astfel (total 269), din care:

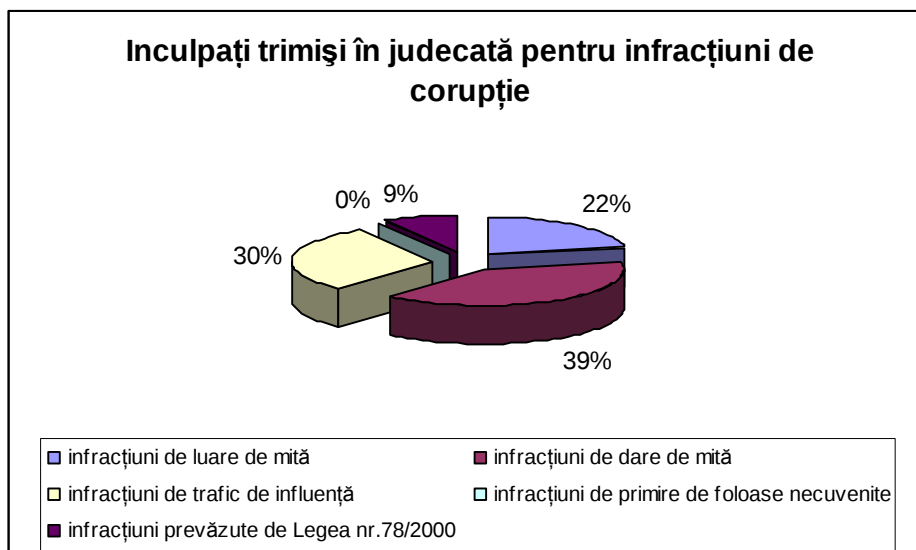
a) *Infracțiuni de luare de mită* - au fost trimiși în judecată 59 inculpați, față de 53 în perioada anterioară (creștere cu 11,3%).

b) *Infracțiuni de dare de mită* - au fost trimiși în judecată 107 inculpați, față de 69 în perioada anterioară (creștere cu 55,1%).

c) *Infracțiuni de trafic de influență* - au fost trimiși în judecată 80 inculpați, față de 68 în perioada anterioară (creștere cu 17,6%).

d) *Infracțiuni de primire de foloase necuvenite* – nu a fost trimis în judecată nici un inculpat, față de 2 în perioada anterioară;

e) Infracțiuni prevăzute de legea nr. 78/2000 – au fost trimiși în judecată 23 inculpați față de 6 în perioada anterioară.

Direcția Națională Anticorupție a trimis în judecată 360 inculpați, pe următoarele categorii de infracțiuni:

a) *Infracțiuni de luare de mită* - au fost trimiși în judecată 117 inculpați, față de 73 în perioada anterioară (creștere cu 60,3%);

b) *Infracțiuni de dare de mită* - au fost trimiși în judecată 25 inculpați, față de 475 inculpați în perioada anterioară (scădere cu 94,7%);

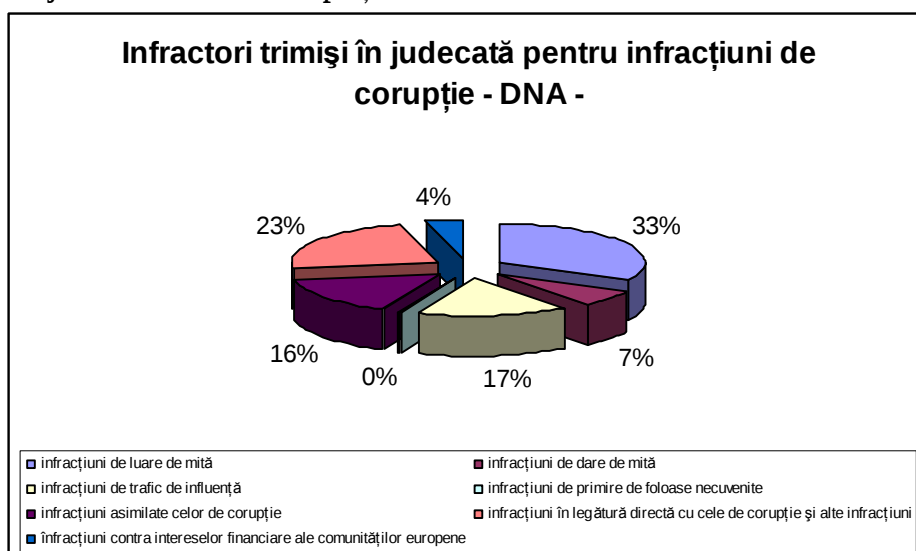
c) *Infracțiuni de trafic de influență* - au fost trimiși în judecată 60 inculpați, față de 48 în perioada anterioară (creștere cu 25%);

d) *Infracțiuni de primire de foloase necuvenite* - a fost trimis în judecată 1 inculpat față de 2 în perioada anterioară;

e) *Infracțiuni asimilate celor de corupție* - au fost trimiși în judecată 59 inculpați, față de 102 în perioada anterioară (scădere cu 42,2%);

f) *Infracțiuni în legătură directă cu cele de corupție și alte infracțiuni* - au fost trimiși în judecată 83 inculpați, față de 44 în perioada anterioară (creștere cu 88,6%);

g) *Infracțiuni împotriva intereselor financiare ale comunităților europene* - au fost trimiși în judecată 15 inculpați.

2.9.1.4. Alte infracțiuni

a) *Infracțiuni de trafic de droguri și substanțe toxice* - au fost trimiși în judecată, 748 inculpați, față de 781 în perioada anterioară (scădere cu 4,2%);

b) *Infracțiuni de evaziune fiscală* - au fost trimiși în judecată 389 inculpați, față de 492 în perioada anterioară (scădere cu 20,9%);

c) *Infracțiuni de prostituție* - au fost trimiși în judecată 194 inculpați, față de 243, în perioada anterioară (scădere cu 20,2%);

d) *Infracțiuni de proxenetism* - au fost trimiși în judecată 52 inculpați, față de 95 în perioada anterioară (scădere cu 45,3%);

e) *Infracțiuni de contrabandă* - au fost trimiși în judecată 48 inculpați, față de 33 în perioada anterioară (creștere cu 45,4%);

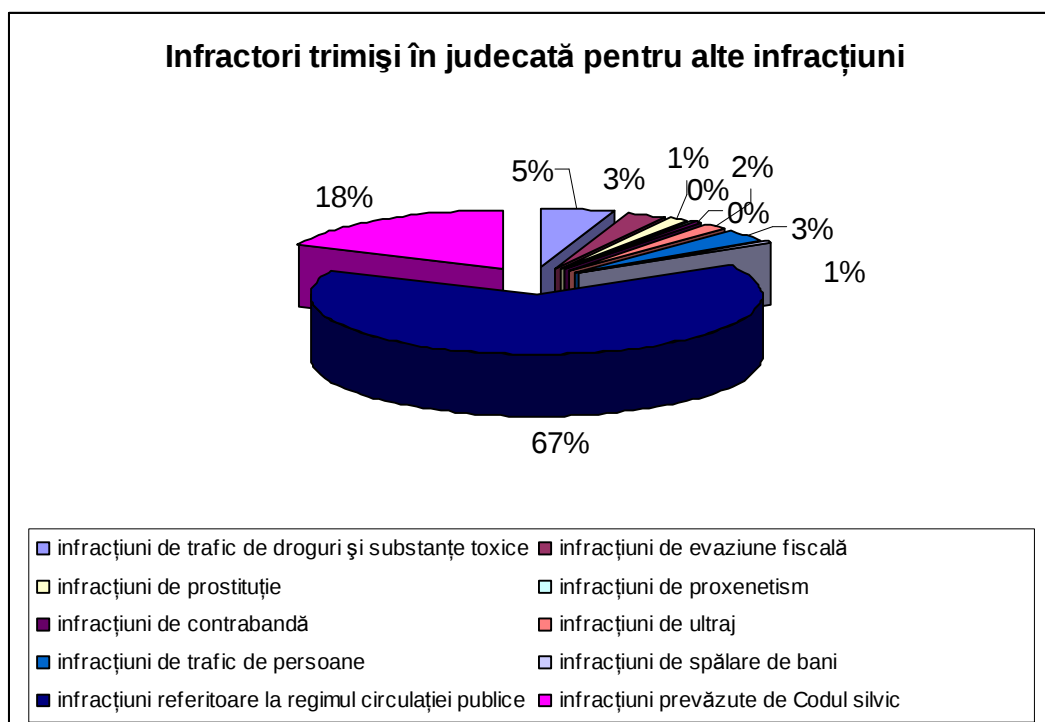
f) *Infracțiunea de ultraj* - au fost trimiși în judecată 278 inculpați, față de 430 în perioada anterioară (scădere cu 35,3%);

g) *Infracțiuni de trafic de persoane* - au fost trimiși în judecată 479 inculpați, față de 360 în perioada anterioară (creștere cu 33,1%);

h) *Infracțiuni privind spălarea banilor* - au fost trimiși în judecată 73 inculpați, față de 34 în perioada anterioară (creștere cu 114,7%);

i) *Infracțiuni la regimul circulației pe drumurile publice* - au fost trimiși în judecată 9250 inculpați, față de 8764 în perioada anterioară (creștere cu 5,6%);

j) *Infracțiuni prevăzute de Codul silvic* - au fost trimiși în judecată 2513 inculpați, față de 3016 în perioada anterioară (scădere cu 16,7%).

2.9.2. Date generale privind persoanele condamnate definitiv¹²

În anul 2006 au fost condamnate definitiv 56.705 persoane, cu 8.977 persoane mai puțin față de anul precedent (scădere cu 15,83 %). Din totalul condamnaților, 55.496 au fost condamnați ca autori, 56 ca instigatori și 1153 drept complici ai săvârșirii unor infracțiuni.

Dacă se urmărește evoluția criminalității exprimată prin acest indicator, se poate spune că fenomenul se menține la un nivel ridicat, cu mențiunea că, în comparație cu anul 2005, numărul persoanelor condamnate este în scădere.

Indicele de criminalitate la suta de mii de locuitori a fost în medie de 263. Cel mai mic indice de criminalitate – 142 - a fost înregistrat în județul Giurgiu și cel mai mare – 476 - în județul Vaslui.

2.9.2.1. Criminalitatea în teritoriu

Indicele de criminalitate variază de la un județ la altul. Există județe cu un indice de criminalitate mult superior mediei pe țară, cum sunt: Vaslui - cu 476 persoane condamnate definitiv la 100.000 mii de locuitori, Botoșani - cu 373 persoane și Vrancea - cu 357 persoane.

În alte județe, indicele de criminalitate este mai mic decât media pe țară; astfel, în județul Giurgiu au fost condamnate definitiv 142 persoane la 100.000 locuitori, în județul Argeș au fost condamnate 165 persoane la 100.000 locuitori și în județul Prahova 171 persoane.

În municipiul București, la o populație de peste 2.219.532 de locuitori indicele de criminalitate este de 187 persoane la suta de mii de locuitori.

2.9.2.2. Criminalitatea în funcție de criterii privind persoana condamnată

a. În funcție de sex și vârstă

Din totalul de 56.705 persoane condamnate definitiv, 52.100 sunt bărbați și 4.605 femei. Numărul persoanelor majore condamnate a fost de 50.560, din care 5.394 tineri între 18-20 ani. Numărul minorilor condamnați definitiv este de 6.145.

b. În funcție de locul unde a fost săvârșită infracțiunea

Un număr de 30.281 persoane condamnate definitiv au săvârșit infracțiunile în municipii și orașe, reprezentând 53,4%.

c. În funcție de antecedentele penale

Din totalul persoanelor condamnate definitiv în anul 2006, 7.652 condamnați au fost recidiviști și 4.971 au avut antecedente penale.

¹² Date statistice furnizate de Biroul Statistică, din cadrul aparatului tehnic al Consiliului Superior al Magistraturii.

d. În funcție de studii

Din totalul de 56.705 persoane condamnate în anul 2006, 7.738 (13,64 %) au fost *fără studii*, 9.855 (17,37 %) au avut *studii primare*, 20.922 (36,89%) - *studii gimnaziale*, 16.888 (29,78 %) - *studii liceale și profesionale* și 1.302 (2,29 %) - *studii superioare*.

e. În funcție de ocupație

Din totalul condamnaților definitiv în anul 2006, 35.728 persoane *nu aveau ocupație* (63,01%), 479 dețineau *funcții de conducere*, 444 erau *funcționari*, 625 *lucrători în comerț*, 58 *agricultori*, 7.385 *muncitori, meseriași*, 1.206 *întreprinzători particulari* și 10.780 alte ocupații.

f. Alte date statistice referitoare la condamnați

Din totalul condamnaților definitiv în anul 2006, 780 au fost *cetățeni străini*, care au comis 44 infracțiuni contra persoanei, 40 contra patrimoniului, 2 infracțiuni contra autorității, 2 infracțiuni care aduc atingere unor activități de interes public, 1 infracțiune de serviciu, 55 infracțiuni de fals, 637 - alte infracțiuni prevăzute de codul penal și legi speciale, din care evaziune fiscală – 4, infracțiuni la Codul vamal 6 și infracțiuni prevăzute de Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri (4 - consumatori și 40 - traficanți).

În perioada de referință, 13.206 condamnați au comis mai multe infracțiuni în concurs.

2.9.2.3. Criminalitatea pe categorii de infracțiuni

a. Infracțiuni contra persoanei

În anul 2006 au fost condamnate definitiv pentru astfel de infracțiuni 15.275 persoane, cu 2.135 mai puține decât în anul 2005, când au fost condamnate definitiv 17.411 persoane.

Raportat la anul 2005, în anul 2006 se constată, în principiu, o scădere a numărului de condamnați pentru infracțiuni contra persoanei, astfel: condamnați pentru *omor* - în anul 2006 - 499 , față de 1.058 în anul 2005; condamnați pentru *ucidere din culpă* - 575 în anul 2006, față de 570 în anul 2005; condamnați pentru *lovituri cauzatoare de moarte* - 94 în anul 2006, față de 108 în anul 2005; condamnați pentru *viol* - 459 în anul 2006, față de 451 în anul 2005; condamnați pentru *vătămare corporală* – 1.176 în anul 2006, față de 1672 în anul 2005; condamnați pentru *insultă* – 1.485 în anul 2006, față de 1000 în anul 2005, din care 8 ziariști și 237 condamnați pentru *calomnie* - în anul 2006, față de 195 în anul 2005, din care 9 ziariști în anul 2006 și 14 în anul 2005.

b. Infracțiuni contra patrimoniului

În acest grup de infracțiuni se au în vedere furtul, tâlhăria, înșelăciunea , delapidarea și tănuirea.

În perioada analizată au fost condamnate definitiv 23.620 persoane, cu 5.457 mai puține decât în anul 2005, când au fost condamnate 29.074 persoane.

Pe infracțiuni, situația se prezintă astfel: *furt* – 17.910 persoane condamnate în anul 2006, față de 22.482 în anul 2005; *tâlhărie* – 2.836 în anul 2006, față de 2731 în anul 2005; *înșelăciune* – 1.343 în anul 2006, față de 1489 în anul 2005; *delapidare* - 410 în anul 2006, față de 660 în anul 2005 și *tăinuire* - 176 în anul 2006, față de 202 în anul 2005.

c. Infracțiuni contra autorității

Numărul condamnaților definitiv pentru astfel de infracțiuni a fost de 303 persoane, față de 351 în anul 2005, din care: condamnați pentru *ultraj* - 283 în anul 2006, față de 299 în anul 2005.

d. Infracțiuni care aduc atingere unor activități de interes public sau altor activități reglementate de lege

În anul 2006 au fost condamnate 698 persoane pentru comiterea unor astfel de infracțiuni, față de 795 în anul 2005, din care: 77 condamnați pentru *luare de mită* în anul 2006, față de 79 în anul 2005; 67 condamnați pentru *dare de mită* în anul 2006, față de 76 în anul 2005; 92 condamnați pentru *trafic de influență* în anul 2006, față de 98 în anul 2005; 1 condamnat pentru *primire de foloase necuvenite* în anul 2006, la fel ca și în anul 2005; 94 condamnați pentru *mărturie mincinoasă* în anul 2006, față de 114 în anul 2005 și 136 condamnați pentru *nerespectarea hotărârilor judecătorești* în anul 2006, față de 170 în anul 2005.

e. Infracțiuni de fals

În anul 2006 au fost condamnate 813 persoane pentru săvârșirea unor astfel de infracțiuni, față de 973 în anul 2005, din care: 722 condamnați pentru *fals în înscrisuri* în anul 2006, față de 691 în anul 2005; 70 condamnați pentru *fals intelectual* în anul 2006, față de 68 în anul 2005.

f. Infracțiuni la regimul stabilit de lege pentru anumite activități economice

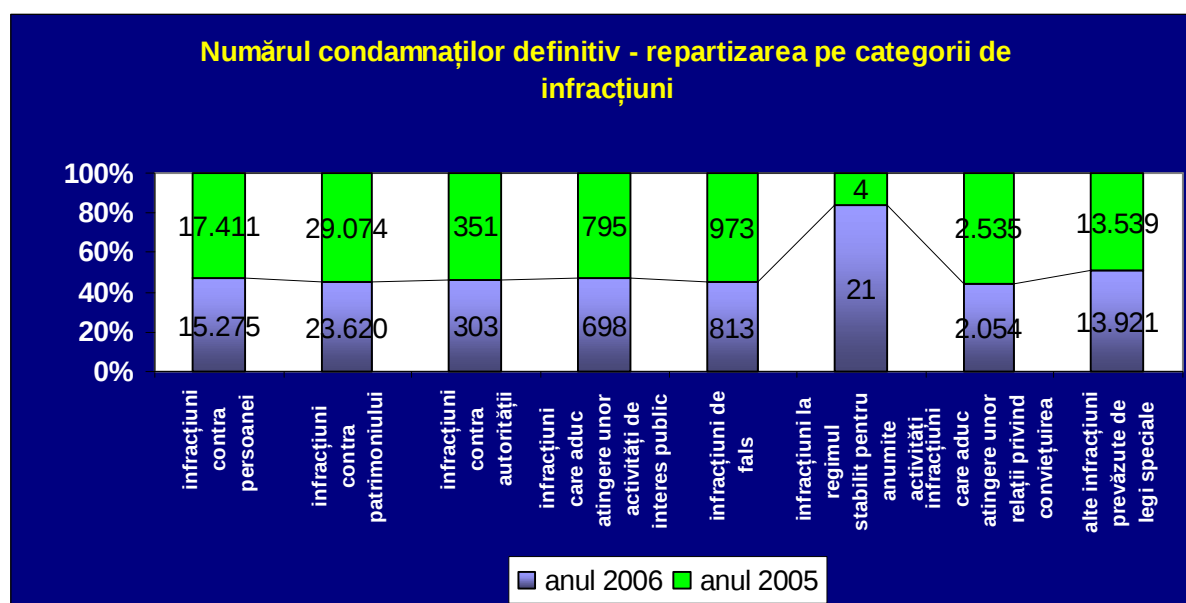
În anul 2006 au fost condamnate 21 persoane pentru săvârșirea unor infracțiuni la regimul stabilit pentru anumite activități economice, față de 4 condamnate în anul 2005.

g. Infracțiuni care aduc atingere unor relații privind conviețuirea socială

Numărul condamnaților definitiv, în anul 2006, pentru săvârșirea unor astfel de infracțiuni a fost de 2.054, față de 2535 în anul 2005, din care: 1.071 condamnați pentru *abandon de familie* în anul 2006, față de 1390 în anul 2005; 559 condamnați pentru *ultraj contra bunelor moravuri* în anul 2006, față de 615 în anul 2005; 169 condamnați pentru *prostituție* în anul 2006, față de 177 în anul 2005 și 86 condamnați pentru *proxenetism*, în anul 2006, față de 130 în anul 2005.

h. Alte infracțiuni prevăzute legi speciale

În anul 2006 au fost condamnate 13.921 persoane pentru astfel de infracțiuni, față de 13.539 în anul 2005, din care: 2.377 condamnați pentru infracțiuni prevăzute în Codul silvic în anul 2006, față de 2902 în anul 2005; 8.046 condamnați pentru infracțiuni privind siguranța circulației pe drumurile publice în anul 2006, față de 8197 în anul 2005; 315 condamnați pentru evaziune fiscală, în anul 2006, față de 405 în anul 2005; 55 condamnați în anul 2006 pentru săvârșirea unor infracțiuni prevăzute în Legea nr.78/2000 pentru prevenirea, descoperirea și sancționarea faptelor de corupție, față de 38 în anul 2005; 659 condamnați pentru săvârșirea unor infracțiuni prevăzute în Legea nr.143/2000 privind combaterea traficului și consumului ilicit de droguri, în anul 2006, față de 632 în anul 2005; 187 condamnați pentru infracțiuni prevăzute în Legea nr.678/2001 privind prevenirea și combaterea traficului de persoane în anul 2006, față de 146 în anul 2005; 1.196 condamnați pentru săvârșirea unor infracțiuni prevăzute în O.U.G. nr.105/2001 privind frontiera de stat a României, în anul 2006, față de 755 în anul 2005; 2 condamnați pentru săvârșirea unor infracțiuni prevăzute în Legea nr.656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, în anul 2006, față de 13 în anul 2005.

2.9.3. Structura pedepselor

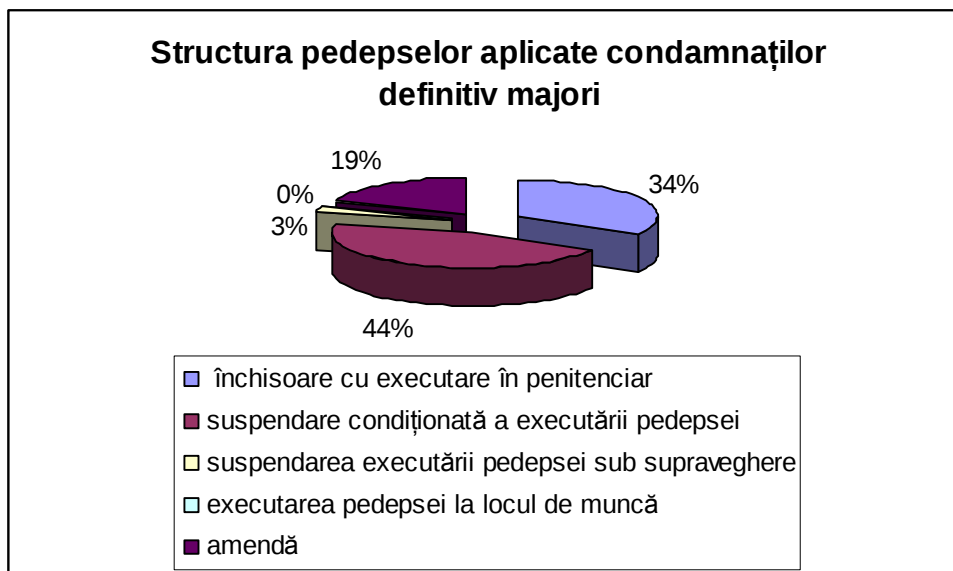
Din interpretarea datelor statisticii judiciare referitoare la structura pedepselor aplicate de către instanțele judecătorești în anul 2006, rezultă că din totalul de 56.705 condamnați definitiv, pentru 17.044 inculpați s-a pronunțat condamnarea la pedeapsa închisorii cu executarea în penitenciar, ceea ce reprezintă un procent de 30 %.

Pentru 22.644 condamnați la pedeapsa închisorii, instanțele au dispus suspendarea condiționată a executării pedepsei, ceea ce reprezintă 40 % din numărul total al condamnaților. De asemenea, pentru 1.278 (2,25%) persoane s-a dispus suspendarea pedepsei sub supraveghere. Au fost condamnate la pedeapsa închisorii cu executare la locul de muncă 30 persoane.

În raport cu *durata pedepsei cu închisoarea*, predominantă este pedeapsa închisorii pe o durată între 1-5 ani - 10.820 persoane, ceea ce reprezintă 63,48 % din condamnații la pedeapsa închisorii.

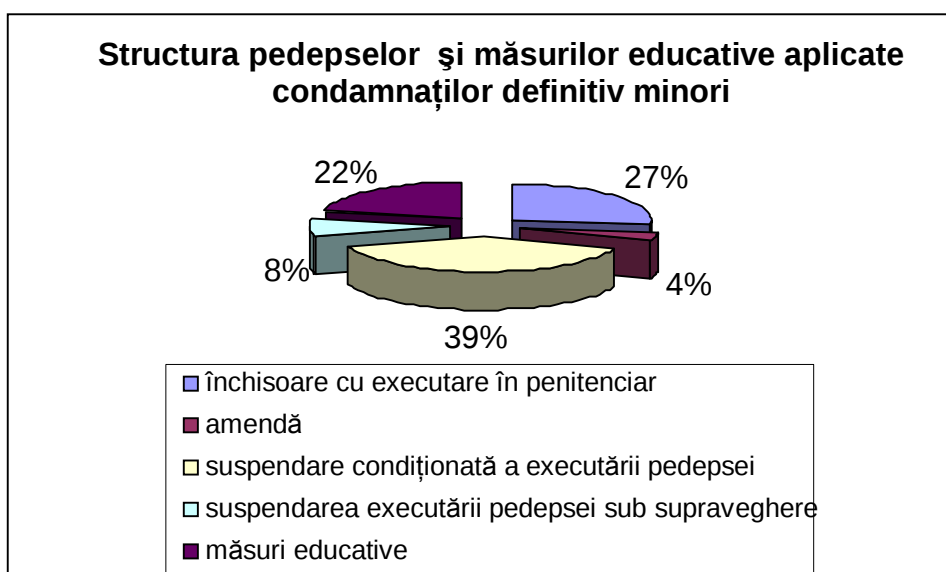
Un număr de 4 făptuitori au fost condamnați la *detențiune pe viață*, iar 263 inculpați la pedepse de *peste 15 ani închisoare*.

În 9.564 cazuri, pedeapsa aplicată a constituit-o amenda.

În anul 2006 au fost condamnați definitiv 6.145 minori, din care 1.638 la pedeapsa *închisorii cu executare în regim de detenție* și 269 la *amendă*. Instanțele au dispus suspendarea *condiționată a executării pedepsei* cu închisoarea față de 2.429 minori și *suspendarea pedepsei sub supraveghere* în 462 cazuri.

În 1.347 cazuri au fost dispuse *măsuri educative*, din care: la 436 minori delincvenți a fost aplicată măsura educativă a mustrării, la 557 a liberării supravegheate, 344 minori au fost internați în centre de reeducare și 10 internați într-un centru medical.

2.10. Vulnerabilități identificate și posibile măsuri de remediere

Sub raport statistic, se remarcă că în anul 2006 a continuat tendința de creștere semnificativă a numărului de cauze aflate pe rolul instanțelor judecătorești de toate gradele, cu aproximativ 10%, în condițiile în care supraîncărcarea sistemului judiciar era evidentă încă din anii trecuți.

Situația este cu atât mai serioasă, cu cât ea se produce pe fondul unei creșteri a numărului de judecători activi și pe fondul unei mențineri a nivelului operativității. Cele mai grave efecte se resimt la nivelul judecătorilor și tribunalelor, volumul de activitate al acestor instanțe crescând cu 7%, respectiv cu 33%, în perioada de referință. Creșterea volumului de activitate a determinat și augmentarea încărcăturii/judecător la aceste categorii de instanțe, chiar dacă ritmul de creștere al acestui indicator a fost mai lent având în vedere și eforturile făcute pentru ocuparea posturilor vacante.

Modificările legislative operate în a doua parte a anului 2005 și în anul 2006 au produs totuși o degrevare semnificativă a instanțelor de control judiciar, volumul de activitate diminuându-se la curțile de apel cu aproximativ 26%, iar la Înalta Curte de Casație și Justiție cu aproximativ 32%. Cu toate acestea, volumul de activitate rămâne extrem de ridicat la instanța supremă, având în vedere caracterul de instanță de casație a acesteia și rolul său constituțional și legal de a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii.

Supraîncărcarea judecătorilor și tribunalelor, iar în anumite cazuri și a curților de apel, existând mari discrepanțe în ceea ce privește volumul de activitate și încărcătura pe judecător la nivelul acestora, constituie unul dintre factorii cu cel mai pregnant efect negativ asupra calității activității instanțelor. Astfel, supraîncărcarea favorizează tendința de amânare a cauzelor dat fiind timpul cerut de administrarea probatoriului, împiedică studiul aprofundat al dosarelor, reduce timpul dedicat deliberării și mai ales al documentării necesare soluționării cauzelor etc.

La nivelul parchetelor, volumul de activitate al parchetelor de pe lângă judecătoria a crescut cu aproximativ 7% în cursul anului 2006, în timp ce acela al parchetelor de pe lângă tribunale și curțile de apel a scăzut cu 4%, respectiv cu 16%. Media națională de lucrări pe procuror s-a majorat cu 4%. În perioada următoare se așteaptă o creștere și mai accentuată a volumului de activitate la nivelul parchetelor de pe lângă judecătoria, în condițiile în care toate plângerile prealabile se depun acum la organele de urmărire penală. Situația statistică prezentată trebuie examinată în contextul supraîncărcării existente deja la nivelul parchetelor și a deficitului de personal care este mult mai însemnat decât cel înregistrat în cazul instanțelor.

Eliminarea efectelor negative ale supraîncărcării presupune acțiunea concertată a factorilor de pe toate palierele de responsabilitate, unele măsuri posibile putând fi luate la nivelul instanțelor sau parchetelor, iar altele presupunând intervenția legislativă sau concursul puterii executive.

Astfel, una dintre modalitățile posibile pentru reducerea supraîncărcării rolului instanțelor o constituie promovarea modalităților alternative de soluționare a conflictelor, respectiv medierea și arbitrajul, acesta din urmă rămânând însă specific litigiilor în materie comercială datorită costurilor ridicate pe care le presupune procedura de arbitraj. În ceea ce privește medierea, estimăm

că impactul acesteia nu va fi spectaculos, cel puțin la începutul implementării sistemului datorită stării litigioase existente la nivel social, caracterului facultativ al medierii și rezervei cu care publicul privește de obicei o instituție juridică nouă.

Transferarea tuturor infracțiunilor pedepsite la plângerea prealabilă a persoanei vătămate în competența de cercetare a organelor de urmărire penală, respectiv la parchete, a produs pe lângă efectul pozitiv al unei degrevări a rolului instanțelor (mai ales în condițiile în care această categorie de cauze, considerate de importanță redusă, ajunseseră să ocupe în fapt o componentă extrem de importantă a ședințelor de judecată datorită procedurii greoaie de administrare a dovezilor direct în fața instanței) și efectul negativ al supraaglomerării parchetelor de pe lângă judecătoria.

În acest context, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție¹³ a considerat că este incidentă și o problemă de principiu a procedurii penale, legislația română fiind singulară în soluția de a da cercetarea acestor categorii de infracțiuni, de o importanță redusă, în competența procurorului și a organelor de cercetare penală.

Cu privire la această problemă, în literatura de specialitate s-a ridicat și problema constituirii unui filtru pentru această categorie de cauze prin instituirea unei proceduri obligatorii de mediere, prealabil sesizării organului judiciar. Deși o astfel de soluție s-ar putea dovedi utilă, ea nu este posibilă în condițiile cadrului constituțional actual, legea fundamentală declarând expres jurisdicțiile administrative *facultative* și gratuite.

O altă modalitate de degrevare a rolului instanțelor care necesită o intervenție legislativă ar putea-o constitui eliminarea anumitor categorii de cauze din competența generală a instanțelor judecătorești și soluționarea lor pe plan administrativ, instanțelor rămânându-le numai rolul de a infirma sau valida soluția dispusă potrivit principiului constituțional al liberului acces la justiție. Ar putea fi luate în considerare pentru o astfel de soluție toate ipotezele în care soluționarea cauzei presupune numai constatarea îndeplinirii unor condiții de formă, expres prevăzute de lege, nefiind necesară o activitate propriu-zis de judecată care se caracterizează prin nevoia aprecierii ansamblului probator, stabilirea adevărului judiciar, interpretarea și aplicarea normei juridice corespunzătoare.

Drept exemplu poate fi dată procedura desfacerii căsătoriei prin acordul părților, procedură cu caracter pur formal care nu presupune nici un element de apreciere, desfacerea căsătoriei pronunțându-se automat în cazul îndeplinirii celor trei condiții expres prevăzute de lege¹⁴, precum și procedura de înregistrare a asociațiilor și fundațiilor în registrul special păstrat la grefa judecătoria în raza căruia acestea își au sediul social etc.

La nivel administrativ se impune a fi continuate eforturile pentru ocuparea posturilor de judecător vacante prin modalitățile prevăzute de lege, cu respectarea cerinței esențiale de păstrare a unui standard profesional ridicat pentru cei care aspiră a ocupa aceste funcții.

Există însă numeroase instanțe care funcționează cu schema complet ocupată și înregistrează totuși un volum de activitate și o încărcătură pe

¹³ Adresa nr.582/2007 privind comunicarea unor date necesare întocmirii raportului privind starea justiției.

¹⁴ Acordul soților asupra desfacerii căsătoriei, să fi trecut un an de la încheierea căsătoriei, din căsătorie să nu fi rezultat copii minori.

judecător peste media pe țară, caz în care se impune suplimentarea corespunzătoare a schemelor de judecători¹⁵.

Pe de altă parte, există instanțe, cu scheme foarte mici de judecători, pentru care suplimentarea schemei de personal cu noi posturi de judecători nu reprezintă o soluție eficientă. Astfel, aceste instanțe se află în situația ca în condițiile schemei actuale să prezinte o încărcătură pe judecător superioară mediei pe țară, în timp ce prin suplimentarea cu un singur post de judecător s-ar coborî cu mult sub această medie.

Pe de altă parte, reducerea încărcăturii pe judecător ar putea fi obținută în cursul anului 2007 și printr-o redistribuire echitabilă a volumului de activitate între instanțe, existând, astfel cum rezultă din datele statistice anterior prezentate, discrepanțe foarte mari între diferite instanțe de același grad.

Echilibrarea volumului de activitate se poate face fie prin redistribuirea posturilor de judecător între instanțe, fie prin redistribuirea cauzelor între acestea prin redimensionarea și retrasarea circumscripțiilor teritoriale, fie prin folosirea combinată a ambelor metode expuse.

Sub primul aspect s-a făcut un pas important în anul 2006, prin Ordinul Ministrului Justiției nr.1105/C/05.05.2006, avizat în prealabil prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr.220/16.03.2006, fiind redistribuite între instanțe un număr de 62 de posturi de judecător vacante.

Această modalitate de echilibrare a volumului de activitate a instanțelor înregistrează însă un impediment major.

Astfel, redistribuirea poate viza numai posturi de judecător vacante, principiul inamovibilității judecătorilor interzicând transferul acestora de la o instanță la alta în lipsa acordului acestora. Or, principiul inamovibilității este garanția fundamentală a independenței judecătorului în realizarea sarcinii sale de îndeplinire a justiției, restrângerea acestuia fiind inacceptabilă, indiferent de rațiunea care ar sta la baza acesteia, întrucât ar fi de natură să perturbe întreg cadrul constituțional.

Posibilitatea redistribuirii volumului de activitate prin regândirea circumscripțiilor teritoriale ale instanțelor se află în examinarea unui grup de lucru comun constituit din reprezentanți ai Ministerului Justiției și Consiliului Superior al Magistraturii, care a analizat până în prezent situația a 11 judecătorii la care s-a înregistrat cel mai scăzut volum de activitate în ultimii ani. Este însă de menționat că analiza nu poate avea în vedere criterii exclusiv statistice. Astfel, reorganizarea instanțelor trebuie să respecte dreptul fundamental privind liberul acces la justiție, acest drept trebuind să aibă un caracter efectiv. Aceasta presupune luarea în considerare a distanței pe care ar trebui s-o parcurgă justițiabilii în urma reorganizării până la sediul instanței, căile de acces, mai ales în zonele izolate și pe timp de iarnă, dar și costurile legate de întreținerea sediilor, posibilitățile de recrutare a personalului auxiliar etc.

Este de notorietate că tendința pe plan internațional este de reducere a numărului de instanțe și de regrupare a acestora în unități mai mari, considerându-se că astfel se pot asigura condiții materiale mai bune și un grad mai ridicat de specializare a judecătorilor. Reorganizarea poate însă presupune în

¹⁵ Reamintim că potrivit dispozițiilor Legii nr.304/2004 statele de funcții și schemele de personal ale instanțelor de judecătorești se stabilesc de ministrul justiției, cu avizul conform al CSM.

ultimă instanță și desființarea unor instanțe, ceea ce ridică pe de o parte problema de a se stabili dacă în acest mod nu ar fi încălcat în mod indirect principiul inamovibilității, iar pe de altă parte constituie și o problemă de politică privind organizarea judiciară.

În vederea elaborării studiului privind reorganizarea instanțelor și parchetelor cu volum mic de activitate, au fost parcurse următoarele etape :

- stabilirea criteriilor de reorganizare a instanțelor cu volum mic de activitate ;
- valorificarea concluziilor Studiului privind raționalizarea instanțelor din România, finanțat de Banca Mondială și întocmit în aprilie 2005 ;
- valorificarea propunerilor și a observațiilor formulate de instanțele de judecată referitoare la studiile anterioare privind reorganizarea instanțelor de judecată ;
- solicitarea unor date suplimentare de la curțile de apel referitoare la volumul cheltuielilor angajate sau care se impun a fi efectuate în viitor la nivelul judecătoriilor, starea imobilelor și situația juridică a imobilelor în care funcționează sediile judecătoriilor, situația dotărilor, domiciliul și stabilirea personalului ;
- analizarea posibilităților de reorganizare și formularea concluziilor.

Concluziile grupului de lucru au fost prezentate Plenului Consiliului Superior al Magistraturii în ședința din 08.01.2007, iar la solicitarea ministrului justiției a fost amânată luarea unei decizii în vederea extinderii analizei și la alte instanțe cu un volum mic de activitate, precum și pentru completarea datelor prezentate cu noi aspecte, inclusiv cu propuneri fundamentate privind redistribuirea posturilor de judecători de la instanțele propuse spre reorganizare.

În mod corelativ și la nivelul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție se analizează posibilitățile de reorganizare a unităților de parchet și de echilibrare a volumului de muncă per procuror.

Este însă esențial ca reorganizarea să nu se efectueze prin măsuri care să fie de natură a degrada statutul procurorului prin afectarea principiului stabilității acestuia, mai ales în condițiile în există aproximativ 120 de cereri ale procurorilor de numire în funcția de judecător.

Indiferent de modalitatea aleasă pentru echilibrarea volumului de activitate și a încărcăturii pe judecător/procuror, rezolvarea practică a acestei probleme este condiționată de instituirea unui sistem transparent care să permită o anumită modalitate de normare a muncii magistratului, respectiv stabilirea unei încărcături optime pe judecător/procuror. Această încărcătură trebuie însă privită în conținutul său complex, pentru a fi corectă ea neputându-se limita la o uniformizare numerică, ci la o uniformizare în funcție de complexitatea cauzelor repartizate, ceea ce presupune și uniformizarea indicilor de complexitate folosiți de instanțe în repartizarea aleatorie a cauzelor.

Sub acest aspect, Consiliul Superior al Magistraturii a inițiat un proiect de stabilire a gradelor de complexitate a cauzelor, care va conduce la îmbunătățirea

managementului resurselor umane, prin regândirea schemelor de personal la fiecare instanță. Stabilirea gradelor de complexitate a cauzelor, a perioadelor de timp alocate acestora și a volumului de activitate optimă a magistratului urmărește un dublu scop: planificarea resurselor umane și îmbunătățirea sistemului de repartizare aleatorie a cauzelor.

Realizarea măsurii va permite ca determinarea necesarului de personal să fie fundamentată nu numai pe criteriul numărului de cauze, ci și pe complexitatea acestora, prin raportare la volumul optim de activitate pentru fiecare judecător.

Măsurătorile preliminare s-au desfășurat în perioada martie - aprilie 2006, la 18 instanțe pilot. Pe baza acestora, a fost elaborat, la data de 25 mai 2006, un raportul preliminar, aprobat de Plenul CSM și disponibil pe site-ul CSM. Pe baza eșantionului de cauze a căror durată a fost măsurată s-au calculat *durata medie de timp pentru soluționarea unei cauze în principalele materii de drept și cota de muncă anuală a unui judecător pe materii de drept*, pe grade de jurisdicție.

A doua fază de măsurare a duratei de soluționare a cauzelor a demarat la 3 mai 2006 și s-a derulat până la data de 31 decembrie 2006. În această a doua etapă a fost măsurat timpul de soluționare a tuturor cauzelor din nomenclatorul întocmit pentru programul ECRIS, care se înregistrează și se soluționează în intervalul de timp 3 mai – 1 decembrie 2006. După această etapă se vor reanaliza schemele de personal ale instanțelor, în funcție de volumul optim de activitate/ judecător.

Sub un alt aspect, reducerea încărcăturii de muncă per judecător și diminuarea efectelor negative ale supraîncărcării poate avea ca bază transferul unor atribuții nonjurisdicționale ale judecătorilor către personalul auxiliar de specialitate¹⁶.

Astfel, prin chestionarul de colectare a datelor necesare redactării raportului privind starea justiției instanțele și parchetele au fost rugate să estimeze cât la sută dintre judecătorii și procurorii care își desfășoară activitatea în cadrul acestora îndeplinesc și alte atribuții decât cele judiciare, precum și cota din activitatea acestora care este consumată prin efectuarea acestor activități.

În mod orientativ, datele procentuale fiind sintetizate pe baza mediei răspunsurilor transmise, fără a fi prelucrate prin procedee științifice statistice, aproximativ 86% dintre judecătorii curților de apel, 83% dintre judecătorii tribunalelor¹⁷ și 88% dintre cei de la judecătorii exercită numeroase alte atribuții în afara celor jurisdicționale. În privința părții pe care o ocupă aceste activități în ansamblul activității acestora, aceasta a fost estimată la aproximativ 20% la nivelul curților de apel, respectiv 30% la nivelul tribunalelor și judecătoriilor.

¹⁶ Pentru detalii despre proiectul pilot aflat în derulare în acest domeniu a se vedea și secțiunea 4.7.4. a raportului.

¹⁷ Astfel de atribuții privesc: biroul persoane juridice (asociații, fundații - la judecătorii, federații - la tribunale), delegarea la Oficiul Registrului Comerțului, activitatea comisiei pentru acordarea de compensații financiare victimelor infracțiunilor (Legea 211/2004), judecătorul delegat la biroul apostilare (Legea 52/2000), activitatea de documentare, comisii de evaluare (achiziții publice), analiza practicii instanțelor de control judiciar, punerea în aplicare a dispozițiilor legale privind informațiile clasificate și protecția datelor personale, activitatea de judecător sindic, activitatea în cadrul comisiei pentru preluarea și distrugerea bunurilor confiscate, activitatea de punere în executare a titlurilor executorii conform Legii nr. 94/1992, delegarea la organul financiar local pentru acordarea personalității juridice a asociațiilor de proprietari, analiza practicii de casare, coordonarea stagiului desfășurat de judecătorii stagiați, învățământ profesional, investire cu formulă executorie, soluționarea de petiții etc.

O situație corespunzătoare se regăsește și la nivelul parchetelor acestea estimând că aproximativ 85% dintre procurori desfășoară activități colaterale¹⁸, care le ocupă aproximativ 30% din activitate.

Unele instanțe și parchete au arătat că au luat deja, pe plan local, unele măsuri pentru degrevarea judecătorilor și procurorilor de activitățile non-judiciare, acestea constând, în principal, în următoarele aspecte: desemnarea unui grefier cu studii superioare pentru calcularea taxelor judiciare de timbru, preluarea atribuțiilor privind repartizarea aleatorie a cauzelor de către un grefier cu studii superioare din cadrul compartimentului registratură, judecătorii delegați fiind doar consultați în cazul ivirii unor nelămuriri privind obiectul cauzei sau calea de atac promovată, instituirea grefierului de serviciu care să rezolve în timp util cererile privind eliberarea actelor (copii după hotărârile judecătorești, copii după actele procedurale aflate la dosar), repartizarea tuturor petițiilor adresate în mod direct instanței la biroul de informare și relații publice, verificarea personalului auxiliar de către grefierul-șef, preluarea atribuțiilor de verificare, coordonare și control a compartimentelor registratură, arhivă, citații și comunicare acte de procedură de către vicepreședinții și președintele instanței, completarea registrului privind practica de casare făcându-se de către grefierii șefi de secții, renunțarea la numirea judecătorului de serviciu, măsurile premergătoare și indispensabile repartizării aleatorii a dosarelor fiind stabilite în sarcina grefierului desemnat în acest sens etc.

¹⁸ Principalele activități de această natură desfășurate la nivelul parchetelor constau în: atribuții de funcționari de securitate, delegări la referendum, alegeri, relații cu presa, soluționare petiții, întocmirea de puncte de vedere privind proiectele de acte normative, situații privind activitatea parchetului, măsuri privind examene, concursuri, derularea programelor de perfecționare, îndeplinirea formalităților privind delegarea, detașarea, concedii de studii, relația cu Consiliul Superior al Magistraturii, Legea nr. 544/2001 și 677/2001, verificări extrajudiciare solicitate de organele ierarhic superioare, audiențe, supravegherea diverselor compartimente funcționale, evidența practicii judiciare, informări vizând soluționarea cauzelor civile, culegerea, centralizarea, raportarea datelor solicitate de Consiliul Superior al Magistraturii, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Ministerul Justiției, protecția drepturilor minorilor, prelucrarea datelor statistice, organizarea învățământului profesional descentralizat, pregătirea cauzelor de control a averilor, puncte de vedere cu privire la practica neunitară, comisii pentru achiziții publice, statistică, protecția datelor personale în sistemul judiciar, procurori îndrumători pentru procurori stagiari, protecția muncii, activități preventiv-educative (militari), activități specifice unităților militare.

CAPITOLUL 3

ANALIZA CALITATIVĂ A SISTEMULUI JUDICIAR

3.1. Efectele modificărilor legislative asupra actului de justiție și asupra competențelor de soluționare a diferitelor tipuri de acțiuni în justiție

În cursul anului 2006 au fost adoptate unele acte normative care au avut un impact puternic atât asupra actului de justiție, cât și, în unele cazuri, asupra competențelor de soluționare a unor tipuri de cauze.

Cele mai importante modificări legislative, care au produs asemenea efecte au fost aduse prin următoarele acte normative:

- Legea nr. 356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi;
- Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței;
- Legea nr. 278/2006 pentru modificarea și completarea Codului penal, precum și pentru modificarea și completarea altor legi;
- Legea nr. 224/2006 pentru modificarea și completarea Legii nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală;
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 50/2006 privind unele măsuri pentru asigurarea bunei funcționări a instanțelor judecătorești și parchetelor și pentru prorogarea unor termene;
- Legea nr. 275/2006 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal;
- Legea nr. 123/2006 privind statutul personalului de probațiune;
- Legea nr. 459/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă;
- Legea nr. 54/2006 de aprobare a Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 134/2005 pentru modificarea și completarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Parchetul Național Anticorupție;
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 131/2006 pentru modificarea și completarea Legii nr. 508/2004 privind înființarea, organizarea și funcționarea în cadrul Ministerului Public a Direcției de Investigarea a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism.
- Ordonanța de urgență a Guvernului nr. 27/2006 privind salarizarea și alte drepturi ale judecătorilor, procurorilor și altor categorii de personal din sistemul justiției.

Legea nr. 356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi răspunde cerinței de a transpune în dreptul intern angajamentele asumate în cadrul negocierilor de aderare la Uniunea Europeană cu privire la tragerea la răspundere penală a persoanei juridice, celeritatea desfășurării procesului penal, sporirea garanțiilor procesuale în domeniul drepturilor fundamentale ale omului, instituirea unor noi

modalități de asigurare a imparțialității judecătorilor și procurorilor în cauzele penale.

Una dintre cele mai importante modificări și completări vizează reglementarea unor proceduri speciale de ascultare, atât a învinutului sau inculpatului, cu respectarea dreptului la asistența medicală, cât și a părții vătămate, a părții civile sau a martorului, cu asigurarea protecției acestora.

Alte aspecte vizează punerea de acord a dispozițiilor art. 148 în privința motivelor de arestare preventivă cu cele ale art. 5 din Convenția europeană pentru apărarea drepturilor omului și renunțarea la o procedură specială – plângerea prealabilă adresată instanței - pentru o categorie de infracțiuni considerate cu un grad mai mic de pericol social, în condițiile în care sesizările erau adresate direct la instanța de judecată, fără o cercetare prealabilă de către organul de cercetare penală, fapt ce încărca activitatea instanțelor de judecată cu numeroase cauze care se soluționau în multe cazuri prin încetarea procesului penal ca urmare a retragerii plângerii prelabile sau a împăcării părților.

De asemenea, a fost introdus în Codul de procedură penală un capitol distinct privind răspunderea penală a persoanei juridice.

Alte modificări importante au fost aduse competenței după materie și după calitatea persoanei a instanțelor judecătorești și a parchetelor, în materie penală, constatându-se extinderea sferei de competență a judecătoriilor și a parchetelor de pe lângă acestea.

Au fost instituite noi situații de incompatibilitate pentru judecătorii care au soluționat propunerea de arestare preventivă ori de prelungire a arestării preventive în cursul urmăririi penale.

Un element de noutate îl constituie instituirea obligației colegiilor de conducere ale curților de apel și ale parchetelor de pe lângă acestea de a sesiza Înalta Curte de Casație și Justiție cu problemele de drept în materie penală care au primit o rezolvare neunitară.

Unele modificări procedurale intervenite prin Legea nr.356/2006 au generat numeroase dificultăți de interpretare și aplicare, acestea fiind semnalate Consiliului Superior al Magistraturii de instanțele și parchetele din țară.

O profundă nemulțumire a generat în rândurile magistraților modificarea adusă prin actul normativ menționat Legii nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, în sensul instituirii răspunderii disciplinare pentru nerespectarea normelor de procedură.

Asociația Magistraților din România a adresat Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni o scrisoare deschisă având ca obiect modificările aduse prin Legea nr. 356/2006 în materia răspunderii judecătorilor și procurorilor, precum și opiniile judecătorilor din cadrul Curții de Apel Cluj și Tribunalului Constanța, referitoare la aceste modificări.

Prin Legea nr. 356/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură penală, precum și pentru modificarea altor legi, articolul 99 litera h) din Legea nr. 303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare a fost modificat astfel: exercitarea funcției, inclusiv nerespectarea normelor de procedură, cu rea credință sau din gravă neglijență, dacă fapta nu constituie infracțiune, este considerată abatere disciplinară.

S-a apreciat că dispozițiile literei h), în forma prezentată, sunt neconstituționale, avându-se în vedere următoarele argumente:

Hotărârile judecătorești sunt supuse doar controlului judiciar, în condițiile legii, conform articolului 129 din Constituția României. Ele sunt susceptibile de desființare, respectiv de casare, în ipoteza nerespectării normelor de procedură, doar în căile de atac, promovate de părți sau Ministerul Public, în condițiile legii. Căile de atac sunt mijloace sau remedii juridice procesuale prin intermediul cărora se poate solicita verificarea legalității și temeiniciei hotărârilor judecătorești și remedierea erorilor săvârșite. Prin intermediul căilor de atac se declanșează controlul judiciar, ce are ca obiect hotărâri pronunțate de organe care fac parte din același sistem de autorități publice.

Doar acest control al hotărârilor judecătorești este permis de dispozițiile constituționale. Noile dispoziții ce reglementează răspunderea disciplinară deschid calea unui control administrativ al hotărârilor judecătorești pronunțate.

Astfel, pentru nerespectarea normelor de procedură cu rea credință sau din gravă neglijență, judecătorii, dar și procurorii răspund disciplinar.

Consiliul Superior al Magistraturii îndeplinește, prin secțiile sale, rolul de instanță de judecată în domeniul răspunderii disciplinare. Acțiunea disciplinară se exercită de comisiile de disciplină ale Consiliului Superior al Magistraturii.

Secțiile Consiliului Superior al Magistraturii soluționează acțiunea disciplinară printr-o hotărâre.

Se permite astfel, potrivit articolului 99 litera h) din Legea nr.303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, ca hotărârile judecătorești să fie supuse unui alt tip de control de legalitate decât cel statuat de dispozițiile articolului 129 din Constituție.

Această soluție legislativă contravine principiului independenței judecătorilor conturat prin Recomandarea Comitetului de Miniștri a Consiliului Europei nr. 94/12/1994, potrivit cu care deciziile judecătorilor nu pot fi reformate decât prin căile de atac prevăzute de lege.

Prin Legea nr. 356/2006 a fost modificat și art. 507 din Codul de procedură penală privind acțiunea în regres, transformându-se în obligație dreptul statului de a se îndrepta împotriva aceluia care cu rea-credință sau din gravă neglijență a provocat situația generatoare de daune, cu trimitere la reparații acordate potrivit art. 506 Cod procedură penală, cât și la situația în care statul român a fost condamnat de o instanță internațională.

Ceea ce a determinat nemulțumirea judecătorilor a fost, pe de o parte, transformarea din drept al statului în obligația acestuia de a porni acțiunea în regres, iar pe de altă parte, lipsa condiționării acțiunii în regres de existența, în prealabil, a unei hotărâri definitive prin care să se stabilească, în condițiile legii, răspunderea penală sau disciplinară a magistratului.

Este de subliniat că reaua-credință și grava neglijență constituie forme ale vinovăției specifice dreptului penal ce se impun a fi stabilite doar prin antrenarea răspunderii penale a judecătorului sau procurorului – în prealabil – și cu respectarea tuturor drepturilor ce revin oricărui cetățean într-un proces penal.

Exercitarea funcției cu rea credință sau gravă neglijență de către magistrați a fost introdusă în Constituția, republicată, ca fiind o cauză care antrenează sau,

de fapt, determină răspunderea patrimonială a acestora și nu răspunderea lor disciplinară.

Această concluzie se desprinde cu claritate din modul în care sunt formulate dispozițiile alin. (2) ale art. 52 din Constituție, republicată, în care „răspunderea magistraților care și-au exercitat funcția cu rea-credință sau gravă neglijență” este legată de răspunderea patrimonială a statului pentru prejudiciile cauzate prin erori judiciare.

Este adevărat însă că o eroare judiciară cauzatoare de prejudicii poate fi determinată și de o faptă ce constituie abatere disciplinară, în acest caz, răspunderea patrimonială a magistratului putând fi antrenată numai în situația în care, în prealabil, s-a stabilit printr-o hotărâre irevocabilă răspunderea disciplinară a acestuia și sunt realizate cerințele normei constituționale.

Aspectele semnalate în scrisoarea deschisă a Asociației Magistraților din România au fost analizate în ședința Plenului Consiliului Superior al Magistraturii din data de 19 octombrie 2006 și au fost înaintate Ministerului Justiției cu propunerea de a iniția modificările legislative corespunzătoare.

De asemenea, în baza acestor argumente, Consiliul Superior al Magistraturii s-a adresat Avocatului Poporului cu rugămintea de a reanaliza textele criticate și a dispune asupra sesizării directe a Curții Constituționale cu excepția de neconstituționalitate a acestora.

Asociația Europeană a Judecătorilor, având statut de observator în cadrul Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni, a adoptat, cu ocazia reuniunii din Siófok, din perioada 27 septembrie – 2 octombrie 2006, o rezoluție prin care își exprima “adâncă îngrijorare privind schimbările legislative recente din România”.

Declarația Asociației Europene a Judecătorilor este în sensul că, în concordanță cu standardele europene privind independența judiciară (a se vedea spre exemplu Recomandarea Rec (1994)12 a Comitetului de Miniștri către statele membre privind independența, eficiența și rolul judecătorilor; opinia nr. 1 a CCJE privind standardele privind independența sistemului judiciar și inamovibilitatea judecătorilor), procedurile disciplinare, precum și acțiunile în civil și penal privind judecătoria trebuie să conțină garanții că protejează pe deplin independența judecătorilor, prin excluderea oricăror forme de control administrativ a hotărârilor.

Subiectul răspunderii civile, penale și disciplinare a judecătorilor a fost dezbătut de către Consiliu în Opinia nr. 3 (2001) privind principiile și regulile care guvernează comportamentul profesional al judecătorilor, în principal etica, comportamentul neadecvat și imparțialitatea.

În conformitate cu Opinia menționată mai sus, Consiliul a statuat că judecătoria trebuie să se bucure de libertate absolută în ceea ce privește răspunderea pentru fapte îndeplinite cu exercitarea cu bună credință a atribuțiilor lor. Erorile judiciare, privind fie procedura, fie jurisdicția, comise în aplicarea legii sau în evaluarea probelor, trebuie rezolvate prin recurgerea la apel; alte erori judiciare care nu pot fi rectificate în acest mod (spre exemplu, întârzierea în soluționarea unei cauze), ar putea duce cel mult la o plângere împotriva statului.

Potrivit aceleiași Opinii, “nu este adecvat pentru un judecător să fie expus, în exercitarea atribuțiilor sale, unei răspunderi individuale, decât în cazul unei greșeli voite”.

Legea nr. 85/2006 privind procedura insolvenței are drept obiectiv principal eficientizarea procedurii reorganizării judiciare și a falimentului.

Una dintre principalele modificări constă în introducerea unei proceduri simplificate, aplicabilă comercianților persoane fizice acționând individual și în asociații familiale, societăților comerciale fără active și/sau fără evidențe contabile sau societăților comerciale al căror sediu nu mai există ori nu mai corespunde adresei din registrul comerțului, debitorilor dizolvați și celor care și-au declarat prin cererea introductivă intenția de intrare în faliment.

Alte modificări importante vizează redefinirea rolului judecătorului sindic, în sensul degrevării acestuia de responsabilitățile ce exced sferei contenciosului și a verificării legalității procedurii, organizarea secțiilor de faliment, lărgirea responsabilităților administratorului judiciar/lichidatorului și crearea mecanismelor care să asigure responsabilizarea acestora, amplificarea rolului adunării creditorilor și a comitetului creditorilor, reducerea termenelor de efectuare a actelor procedurale, clarificarea înțeleșului conceptelor pe care se bazează procedura instituită de legea insolvenței.

Un element de noutate constă în simplificarea modalităților de citare, notificare și comunicare, în acest sens un rol esențial dobândind Buletinul procedurilor de insolvență.

Modificările legislative aduse Codului Penal al României prin Legea nr. 278/2006 au fost impuse de necesitatea adaptării legislației penale românești la reglementările internaționale, în contextul demersurilor de integrare în Uniunea Europeană și reflectă o reconsiderare a politicii penale în sensul renunțării la caracterul eminentemente represiv al reglementărilor, fiind preferate soluțiile care se întemeiază pe recuperarea socială a persoanelor care au comis infracțiuni.

Pentru prima dată în legislația românească a fost consacrată instituția răspunderii penale a persoanei juridice, având în vedere considerente de ordin practic constând în realitățile vieții socio-economice contemporane, condiționându-se angajarea răspunderii de săvârșirea infracțiunii în realizarea obiectului de activitate a persoanei juridice, sau în interesul ori în numele acesteia, fără a se exclude răspunderea penală a persoanei fizice care a contribuit, în orice mod, la săvârșirea aceleiași infracțiuni.

În materia pedepselor accesorii s-a ținut cont de hotărârea pronunțată de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în cauza Sabou și Pârcălab contra României, modificarea fiind în sensul că interzicerea exercițiului drepturilor prevăzute la art.64 literele d și e nu mai intervine de drept în cazul condamnării la o pedeapsă privativă de libertate, fiind lăsată la aprecierea instanței de judecată.

Legea a adus modificări substanțiale în ceea ce privește regulile generale de executare a pedepselor privative de libertate, instituindu-se patru regimuri de executare și renunțându-se la obligația condamnatului de a munci, acesta având posibilitatea de a presta, numai cu acordul său, o activitate utilă.

Ținând cont de jurisprudența constantă a Curții Europene a Drepturilor Omului, potrivit căreia libertatea de exprimare reprezintă unul dintre fundamentele esențiale ale unei societăți democratice, au fost dezincriminate infracțiunile de insultă și calomnie prevăzute la art. 205 și art. 206 din Codul penal, considerându-se că sub imperiul amenințării cu o sancțiune penală, libertatea de exprimare este afectată, impunând o atitudine de autocenzură¹⁹.

În acord cu noile realități sociale și economice au fost dezincriminate infracțiunile de adulter și vagabondaj.

Au fost prevăzute noi infracțiuni, fiind incriminate conflictul de interese, instigarea la discriminare și fapta executorului judecătoresc care nu se conformează hotărârii judecătorești irevocabile prin care s-a stabilit modul în care trebuie să îndeplinească un act de executare.

Legea nr. 224/2006 pentru modificarea și completarea Legii nr. 302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală a fost adoptată în scopul armonizării depline cu normele de drept comunitar în domeniu, urmărindu-se folosirea unei terminologii unitare și inserarea propunerilor formulate de practicieni – judecători, procurori, polițiști și reprezentanți ai direcției de specialitate din Ministerul Justiției.

Modificările și completările au avut în vedere delimitarea clară a atribuțiilor Ministerului Justiției în acest domeniu, în calitatea sa de autoritate centrală desemnată prin tratatele internaționale la care România este parte, de cele ale autorităților judiciare, în special ale instanțelor de judecată.

Prin acest act normativ a fost definit mandatul european de arestare, iar competența formulării cererii de extrădare în numele statului român a fost transferată de la președintele secției penale a curții de apel competente la Ministerul Justiției, urmărindu-se degrevarea judecătorilor de aspectele nejurisdicționale, obiectiv prevăzut în Strategia de reformă a sistemului judiciar românesc.

Din aceleași considerente s-a revenit la competența Ministerului Justiției în aprobarea cererilor de tranzit, cu informarea Ministerului Administrației și Internelor.

În ceea ce privește extrădarea pasivă, modificările vizează delimitarea etapei administrative de cea judiciară, clarificându-se și modul în care se apreciază asupra întrunirii condițiilor legale pentru acordarea extrădării.

Modificările și completările aduse în domeniul asistenței judiciare în materie penală au în vedere atât îmbunătățirea cadrului legal intern referitor la procedurile clasice de asistență judiciară, cât și transpunerea în legislația internă a unor forme noi de asistență judiciară adoptate la nivelul Consiliului Europei și Uniunii Europene.

¹⁹ Menționăm că prin Decizia nr.62/18.01.2007, definitivă și general obligatorie, Curtea Constituțională a României a admis excepția de neconstituționalitate invocată împotriva art.I pct.56 din Legea nr.278/2006, constatând că dispozițiile referitoare la abrogarea art.205, art.206 și art.207 C.Pen. sunt neconstituționale. Potrivit art.147 alin.1 din Constituția României, dispozițiile constatate ca neconstituționale sunt suspendate de drept și își încetează efectele juridice în 45 de zile de la publicarea deciziei Curții în Monitorul Oficial, dacă în acest termen Parlamentul sau Guvernul nu pun de acord prevederile neconstituționale cu dispozițiile Constituției.

Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 50/2006 privind unele măsuri pentru asigurarea bunei funcționări a instanțelor judecătorești și parchetelor și pentru prorogarea unor termene a adus modificări și completări Legii nr. 303/2004, republicată, Legii nr. 304/2004, republicată, Codului penal (Legea nr. 301/2004) și Legii nr. 294/2004 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

S-a avut în vedere imposibilitatea finalizării procedurilor de achiziționare a echipamentelor audio-video până la data de 1 iulie 2006, dată la care era prevăzută începerea procesului de înregistrare a ședințelor de judecată potrivit art. 13 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările ulterioare, ceea ce ar fi fost de natură a produce grave disfuncționalități legate de neîndeplinirea măsurilor procedurale prevăzute de lege, motiv pentru care termenul a fost amânat la data de 1 ianuarie 2008.

Au fost înlăturate dificultățile ivite în practică la instanțele cu schema redusă de personal, în cadrul cărora nu pot fi constituite colegii de conducere în componența stabilită de Legea nr. 304/2004, republicată, cu modificările ulterioare, precizându-se că în cazul în care la judecătorii și tribunale specializate numărul judecătorilor este mai mic de trei, atribuțiile colegiului de conducere se exercită de președinte.

Au fost reglementate situațiile în care judecătorii sau procurorii urmează a fi detașați în cadrul unor instituții ale Uniunii Europene ori organizații internaționale, ca urmare a obligațiilor internaționale asumate de România sau care vor decurge din statutul de membru al Uniunii Europene.

Prin același act normativ s-a prorogat termenul de intrare în vigoare a noului Cod penal și a Legii nr. 294/2004 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal.

Legea nr. 275/2006 privind executarea pedepselor și a măsurilor dispuse de organele judiciare în cursul procesului penal a fost adoptată în considerarea documentelor internaționale relevante, în principal a Regulilor standard minime pentru tratamentul deținuților, Regulilor europene cu privire la penitenciare, rapoartelor Comitetului European pentru prevenirea torturii și hotărârilor în materie ale Curții Europene ale Drepturilor Omului.

Un element de noutate îl constituie introducerea instituției judecătorului delegat pentru executarea pedepselor, căruia îi revine competența de a supraveghea și controla asigurarea legalității în executarea pedepselor, dar și a măsurilor preventive privative de libertate – reținerea și arestarea preventivă.

Cu privire la executarea pedepselor privative de libertate, se constată o reconsiderare a politicii penale, fiind preferate soluțiile care se întemeiază pe necesitatea recuperării sociale a persoanelor condamnate, pe stimularea reeducării acestora.

Legea recunoaște persoanelor condamnate o serie de drepturi, instituind garanții pentru exercitarea neîngrădită a acestor drepturi, stabilindu-se obligații corelative pentru administrația locurilor de deținere în ceea ce privește luarea măsurilor necesare pentru asigurarea exercitării drepturilor respective.

Actul normativ instituie reglementări noi cu privire la munca prestată de persoanele condamnate, stabilindu-se, în acord cu reglementările internaționale,

remunerarea condamnaților care participă la activități de instruire școlară, de calificare sau recalificare profesională, activități care sunt asimilate cu munca prestată.

În acord cu principiul legalității pedepselor, sunt stabilite în mod expres abaterile disciplinare care atrag sancționarea persoanelor condamnate, precum și procedura disciplinară, prevăzându-se că aplicarea sancțiunilor disciplinare nu poate îngreuna sub nici o formă dreptul de petiționare, dreptul la apărare, la corespondență, la asistență medicală, la hrană, la lumină și la plimbarea zilnică, recunoscându-se dreptul de a contesta sancțiunea aplicată de comisia disciplinară din penitenciar.

Legea nr. 123/2006 privind statutul personalului de probațiune clarifică multe dintre aspectele legate de organizarea profesiei, atribuțiile personalului, cariera profesională, formarea, începerea, modificarea, suspendarea și încetarea raporturilor de serviciu, drepturi și îndatoriri, incompatibilități și răspunderea disciplinară, ceea ce va determina consolidarea profilului profesional al consilierului de protecție a victimelor și reintegrare socială a infractorilor.

Având în vedere noile competențe ale serviciilor de protecție a victimelor și reintegrare socială a infractorilor, s-a impus adoptarea unui statut al personalului, specific serviciilor de protecție a victimelor și reintegrare socială a infractorilor, care să consolideze poziția acestuia în sistemul judiciar din România și să asigure stabilitatea în funcție a consilierilor de protecție a victimelor și reintegrare socială a infractorilor.

Totodată, actul normativ modifică titulatura serviciilor de protecție a victimelor și reintegrare socială a infractorilor, de la intrarea în vigoare a legii, acestea denumindu-se servicii de probațiune.

Legea nr. 459/2006 pentru modificarea și completarea Codului de procedură civilă reprezintă un demers legislativ în sensul simplificării și perfecționării reglementărilor procedurale în materia executării silite, reducerii duratei și creșterii transparenței procedurilor de executare a hotărârilor judecătorești, ținând cont și de faptul că statul român a suferit mai multe condamnări la Curtea Europeană a Drepturilor Omului din cauza întârzierilor în executarea hotărârilor judecătorești.

În afara unor modificări determinate de necesitatea corelării cu alte dispoziții legale relativ recente referitoare la procedura executării silite în materie fiscală, un element de noutate constă în eliminarea formalității încuviințării executării silite pe cale judecătorească, formalitate care, în practică, întârzie executarea silită.

Alte modificări au în vedere clarificarea dispozițiilor privind investirea cu formulă executorie a hotărârilor judecătorești și a altor titluri prevăzute de lege, precum și îmbunătățirea textelor de lege care reglementează poprirea, ca formă de executare silită.

Legea nr. 54/2006 privind aprobarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 134/2005 pentru modificarea și completarea Ordonanței de Urgență a Guvernului nr. 43/2002 privind Parchetul Național Anticorupție a înființat

Direcția Națională Anticorupție, ca structură cu personalitate juridică în cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prin reorganizarea Parchetului Național Anticorupție.

Ca element de noutate, se remarcă faptul că actul normativ conferă procurorului șef al Direcției Naționale Anticorupție calitatea de ordonator secundar de credite, fondurile destinate direcției fiind evidențiate distinct în bugetul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

O altă modificare importantă are în vedere constituirea anuală a unui depozit în sumă de minim 2 milioane de lei (RON), la dispoziția procurorului șef, pentru acțiuni privind organizarea și constatarea infracțiunilor flagrante.

În data de 29 decembrie 2006, în Monitorul Oficial nr.1046, Partea I, a fost publicată Ordonanța de urgență nr. 131 pentru modificarea și completarea Legii nr. 508/2004 privind înființarea, organizarea și funcționarea în cadrul Ministerului Public a Direcției de Investigarea a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism.

Modificările și completările aduse de acest act normativ aliniază statutul acestei direcții la statutul Direcției Naționale Anticorupție, schimbând esențial principiile de organizare și funcționare.

Unele dintre principalele modificări constau în redefinirea Direcției de Investigarea a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, ca structură cu personalitate juridică, dobândirea de procuror șef al direcției a calității de ordonator secundar de credite, fondurile destinate direcției fiind evidențiate distinct în bugetul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, creșterea semnificativă a atribuțiilor procurorului șef, prin preluarea acestora de la procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, înființarea în cadrul direcției a unui birou de informare și relații publice, care va asigura legătura cu publicul și cu mijloacele de comunicare în masă.

Se constată modificarea competenței materiale a Direcției de Investigarea a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, în sensul restrângerii competenței la infracțiuni. de criminalitate organizată, trafic de droguri, criminalitate informatică și terorism, infracțiuni din domeniul proprietății intelectuale și industriale dacă sunt săvârșite de grupuri infracționale organizate, infracțiuni privind comerțul electronic, dacă sunt săvârșite de grupuri infracționale organizate, infracțiuni privind O.U.G. nr. 105/2001 privind frontiera de stat și de O.U.G. nr. 112/2001 privind sancționarea unor fapte săvârșite în afara teritoriului țării de cetățeni români sau de persoane fără cetățenie, domiciliat în România, dacă sunt săvârșite de grupuri infracționale organizate, infracțiuni privind traficul de țesuturi, celule și organe umane, dacă sunt săvârșite de grupuri infracționale organizate, infracțiuni prevăzute de Legea nr. 656/2002 pentru prevenirea și sancționarea spălării banilor, precum și pentru instituirea unor măsuri de prevenire și combatere a finanțării actelor de terorism, dacă banii, bunurile și valorile provin din infracțiuni date în competența direcției.

Se prevede, la fel ca și în cazul Direcției Naționale Anticorupție, constituirea unui depozit anual în valoare de 1.000.000 lei (RON) în vederea acțiunilor privind organizarea și constatarea infracțiunilor flagrante sau ocazionate de folosirea investigatorilor sub acoperire, a informatorilor sau colaboratorilor acestora, la dispoziția procurorului șef al direcției.

Camera Deputaților a respins proiectul de Lege de aprobare a Ordonanței de urgență a Guvernului nr.131/2006.

În prezent, proiectul de Lege de respingere a Ordonanței de urgență a Guvernului nr.131/2006 se află în curs de dezbatere la Senatul României.

Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 27/2006 privind salarizarea și alte drepturi ale judecătorilor, procurorilor și altor categorii de personal din sistemul justiției a fost adoptată în considerarea obiectivului privind asigurarea salarizării adecvate și nediscriminatorii a judecătorilor și procurorilor, măsură prevăzută la cap. VI pct. 3.3 din Planul de acțiune pentru implementarea Strategiei de reformă a sistemului judiciar pe perioada 2005-2007, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 232/2005, publicată în Monitorul Oficial al României, Partea I, nr. 273 din 1 aprilie 2005.

Acest act normativ a fost elaborat ținându-se seama de Hotărârea Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării nr. 185 din 22 iulie 2005, prin care s-a constatat existența unei discriminări directe între judecătorii și procurorii care beneficiau de sporul de 40% și cei care nu beneficiau de acest spor, recomandând Ministerului Justiției inițierea unor modificări în sensul eliminării acestei inegalități.

De asemenea, au fost avute în vedere modificările aduse prin Legea nr. 247/2005 în ceea ce privește organizarea și funcționarea Consiliului Superior al Magistraturii, ca organ cu activitate permanentă.

În ceea ce privește modul în care au fost percepute modificările legislative survenite în cursul anului 2006 de instanțele judecătorești și parchetele de pe lângă acestea, opiniile sunt diferite²⁰.

Astfel, în cazul instanțelor judecătorești, opinia majoritară este în sensul că modificările legislative au avut o influență pozitivă asupra sistemului judiciar, argumentele principale constând în punerea de acord a legislației naționale cu jurisprudența Curții Europene a drepturilor Omului, procedura simplificată introdusă prin Legea insolvenței, noile dispoziții legale în materia executării silite.

De asemenea, instanțele consideră că măsurile legislative privind eliminarea procedurii plângerii prealabile adresate direct instanței de judecată și dezincriminarea infracțiunilor de insultă și calomnie, prin abrogarea art.205 și 206 din Codul penal au dus la degrevarea instanțelor judecătorești, în favoarea creșterii calității actului de justiție.

Alte măsuri legislative despre care s-a afirmat că au avut o influență pozitivă sunt cele instituite prin Legea nr. 224/2006, măsuri care au ca efect degrevarea judecătorilor de aspectele nejurisdicționale, obiectiv prevăzut în Strategia de reformă a sistemului judiciar românesc.

Există și opinii în sensul că influența modificărilor legislative survenite în cursul anului 2006 a fost mai degrabă negativă. Astfel, s-a susținut că Legea

²⁰ Datele de mai jos constituie sinteza răspunsurilor furnizate de instanțe și parchete la întrebările relevante cuprinse în chestionarul pentru colectarea datelor necesare redactării raportului privind starea justiției.

privind procedura insolvenței cuprinde dispoziții echivoce care au generat practică neunitară și nu acoperă situațiile tranzitorii.

Au fost criticate și modificările dispozițiilor privind competența materială în materie penală, modificări care au avut un impact negativ asupra funcționării sistemului judiciar prin lărgirea competenței instanțelor inferioare, care se confruntă cu o acută lipsă de personal, ceea ce generează o încărcătură foarte mare de dosare pe judecător, conducând implicit la scăderea calității actului de justiție.

Au fost aduse critici în legătură cu instabilitatea și incoerența legislativă, cu unele dispoziții ale Legii nr. 356/2006 care au generat interpretări diferite și practică neunitară, cauzând disfuncționalități în activitatea instanțelor prin încălcarea principiului specializării.

S-a arătat că introducerea prin Legea nr. 356/2006 a unui nou caz de incompatibilitate a judecătorului în cauzele penale a creat dificultăți în repartizarea aleatorie a dosarelor, existând riscul desemnării unor judecători de la alte secții decât cea penală cu consecința nerespectării principiului specializării judecătorilor.

Au existat opinii în sensul că procedura de citare prin Buletinul insolvenței, introdusă prin Legea nr. 85/2006 nu este în măsură să asigure judecarea cu celeritate a cauzei și este de natură să prejudicieze părțile.

În cazul parchetelor, se constată că opinia majoritară este în sensul că modificările legislative survenite în cursul anului 2006 au avut mai degrabă o influență negativă asupra funcționării sistemului judiciar.

S-a arătat că măsurile legislative instituite prin actele normative adoptate în anul 2006 au îngreunat activitatea organelor de urmărire penală, au crescut volumul de activitate și au generat subordonarea într-o mai mare măsură a procurorilor.

A fost semnalată existența unor necorelări între Codul de procedură penală, Codul penal și alte legi speciale, noile dispoziții legale generând practică neunitară, contradicții și instabilitate.

Se apreciază că modificările competenței materiale și personale au creat disfuncționalități prin creșterea considerabilă a volumului de activitate la parchetele de pe lângă judecătorii, care se confruntă cu o acută lipsă de personal, ducând, în unele cazuri la blocarea activității unor parchete la care funcționează un număr insuficient de procurori.

În ceea ce privește reducerea competenței parchetelor militare, într-o opinie se arată că această măsură este în concordanță cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, iar în altă opinie reducerea semnificativă a competenței parchetelor militare este nejustificată²¹.

²¹ Alte aspecte critice relevate de către parchete au privit: imposibilitatea asigurării mijloacelor logistice pentru administrarea unor probe, limitarea excesivă a cazurilor de dare în urmărire generală, neeliminarea discriminărilor salariale, în special în raport de procurorii DIICOT și DNA, necoroborarea textelor modificate prin diferite acte normative, situație care deschide calea unor soluții diferite privind aceeași problemă de drept, spre nemulțumirea justițiabililor, introducerea unor termene procedurale nerealist de scurte, amânarea evaluării profesionale la 3 ani influențează negativ responsabilitatea și angajamentul voluntar al magistratului, procedura de ocupare a funcțiilor de conducere prin concurs ignoră criteriul experienței și existența abilităților necesare ocupării unei anumite funcții, creând șefi teoreticieni, iar nu practicieni, procedura de numire în funcții de conducere la PICCJ denotă influență politică etc.

În cadrul parchetelor a fost apreciat ca pozitiv impactul modificărilor Codului penal și Codului de procedură penală, prin care au fost clarificate unele prevederi care au primit interpretări diferite în practica judiciară, au fost introduse noi instrumente juridice care au condus la eficientizarea procedurilor judiciare, au fost operate modificări care au sporit independența procurorului.

De asemenea, s-a afirmat că modificările legislative din 2006 au adus o mai bună structurare a dispozițiilor legale în vigoare, au sporit garanțiile procesuale ale părților implicate în procesul penal și au oferit pârgii procedurale magistraților în soluționarea cu celeritate a cauzelor penale²².

În ceea ce privește dezincriminarea infracțiunii de ultraj în forma insultei și calomniei și modificarea art. 239 din Codul penal, opiniile judecătorilor și procurorilor sunt, de asemenea, împărțite.

Pe de o parte, s-a apreciat că efectul a constat în slăbirea dramatică a organelor judiciare, propunându-se reîncriminarea ultrajului prin insultă săvârșită împotriva unui magistrat și modificarea art. 239 din Codul penal.

Pe de altă parte, s-a considerat că există mijloace prin care se poate asigura apărarea demnității magistraților și solemnitatea ședinței de judecată, chiar în contextul abrogării art. 205 și modificării art. 239 din Codul penal, acestea constând în conduita de înalt profesionalism a magistratului, aplicarea amenzilor judiciare, implicarea Consiliului Superior al Magistraturii în soluționarea cererilor de apărare a reputației în termen rezonabil.

Alte opinii sunt în sensul introducerii de noi infracțiuni sau forme agravante ale acestora în condițiile săvârșirii lor asupra magistraților, incriminarea distinctă a faptelor reglementate ca infracțiuni ce împiedică înfăptuirea justiției, în cazul în care subiectul pasiv este magistrat, incriminarea distinctă a unor infracțiuni de audiență, incriminarea faptei de „sfidare a instanței”, a faptei de „obstrucționare a justiției” sau a faptei de ingerință în actul de justiție.

Instanțele judecătorești și parchetele au criticat noile dispoziții legale referitoare la răspunderea disciplinară și materială a judecătorilor și procurorilor, arătând că acestea sunt excesive și inadecvate în contextul european, fiind în contradicție cu legislațiile statelor europene, afectând independența judecătorilor și procurorilor.

S-a susținut că instituirea răspunderii disciplinare pentru erori procedurale constituie o imixtiune în activitatea de judecată, fiind de natură să instituie o puternică presiune asupra judecătorilor și procurorilor în exercitarea activității acestora, iar teama de răspunderea materială poate induce îndoiala cu privire la soluțiile pronunțate, generând sentimentul de nesiguranță profesională.

S-a considerat că procedurile disciplinare precum și acțiunile în civil și penal privindu-i pe magistrați trebuie să conțină garanții în sensul că protejează pe deplin independența magistraților prin excluderea oricăror forme de control

²² În rândul aspectelor pozitive menționate s-au mai numărat: asigurarea aplicării principiului continuității în faza de urmărire penală, reducerea situațiilor în care se poate dispune trimiterea spre rejudecare sau restituirea cauzelor la procuror, asigurarea independenței și autorității magistraților, accelerarea și simplificarea procedurilor în special în materia căilor de atac, reglementarea dreptului de a contesta rezoluțiile/deciziile conducătorului parchetului, corelarea unor dispoziții generatoare de practică neunitară.

administrativ asupra deciziilor acestora. S-a apreciat că nu este adecvat pentru un magistrat să fie expus în exercitarea atribuțiilor sale unei răspunderi individuale decât în cazul unei greșeli voite (rea credință).

Alte opinii sunt în sensul că dispozițiile privind răspunderea materială ar trebui completate cu definirea noțiunilor de „rea-credință” și „gravă neglijență” și cu precizarea clară a condițiilor în care poate fi angajată răspunderea și prevederea unor garanții pentru respectarea independenței magistraților, în conformitate cu standardele europene.

De asemenea, s-a propus să se dea eficiență dispozițiilor legale privind asigurarea de răspundere civilă a judecătorilor și procurorilor, instituirea unui fond de risc profesional sau legiferarea impunității privind opinia profesională a magistraților.

Au existat însă și instanțe și parchete care au apreciat că dispozițiile legale în materie sunt normale, responsabilizarea magistraților fiind necesară pentru asigurarea eficienței actului de justiție, un element vital constituindu-l însă punerea în aplicare a dispozițiilor privind răspunderea magistraților prin proceduri clare, transparente și instrumentate cu bună-credință.

Atât instanțele judecătorești cât și parchetele au criticat vehement instabilitatea și incoerența legislativă, arătând că modificările legislative intervenite la intervale de timp foarte scurte, necorelarea actelor normative și dispozițiile legale incomplete, neclare, contradictorii, reprezintă una dintre principalele vulnerabilități ale sistemului judiciar românesc, principala cauză a existenței unei practici judiciare neunitare și una dintre cauzele desființării sau modificării hotărârilor judecătorești în căile de atac.

Propunerile legislative formulate de instanțele judecătorești și de parchete în vederea asigurării bunei funcționări a sistemului judiciar românesc, au avut în vedere, în principal, următoarele aspecte: reducerea duratei de soluționare a cauzelor, degrevarea judecătorilor și procurorilor de activități colaterale, îmbunătățirea dreptului de acces la justiție, unificarea practicii judiciare.

În acest scop au fost formulate următoarele propuneri:

- modificarea procedurilor judiciare, în sensul simplificării acestora;
- creșterea numărului procedurilor preliminare și necontencioase;
- suprimarea dublului grad de jurisdicție în cazul unor litigii de importanță redusă;
- eliminarea apelului în cauzele comerciale;
- extinderea procedurii prealabile la o sferă mai largă de infracțiuni;
- modificarea competenței materiale în materie penală și trecerea Poliției judiciare în structura Ministerului Public;
- introducerea obligatorie a unui sistem de rezolvare prealabilă alternativă a litigiilor;
- eliminarea rolului activ al judecătorului în procesul civil, având în vedere principiul disponibilității;
- măsuri pentru stoparea abuzului de drept;

- modificarea Legii de organizare judiciară și a regulamentelor de ordine interioară ale instanțelor judecătorești și parchetelor, în sensul degrevării judecătorilor și procurorilor de activități colaterale, fie prin preluarea acestora de personalul auxiliar ori de funcționari publici (consilieri), fie prin constituirea unui corp al asistenților judiciari;

- înlăturarea prevederilor legale care instituie obligația judecătorilor de a participa la alegeri;

- abrogarea prevederilor privind judecătorul delegat la Oficiul Registrului Comerțului, judecătorul delegat cu aplicarea apostilei și judecătorul desemnat la Comisia de cetățenie;

- reevaluarea sistemului taxelor judiciare de timbru și reducerea acestora la un nivel neprohibitiv pentru îmbunătățirea liberului acces la justiție;

- simplificarea procedurii acordării asistenței juridice gratuite.

3.2. Repartizarea aleatorie a cauzelor

Una din acțiunile cuprinse în strategia de reformă a sistemului judiciar, prevăzută ca o garanție pentru asigurarea imparțialității și transparenței actului de justiție, o constituie distribuirea aleatorie a cauzelor.

Începând cu luna martie a anului 2005 sistemul de distribuire aleatorie a cauzelor în sistem informatic sau manual s-a introdus la toate instanțele din țară, aplicarea lui în practică fiind monitorizată de Ministerul Justiției în colaborare cu Consiliul Superior al Magistraturii.

3.2.1. Aspecte constatate în urma controalelor tematice efectuate de Inspekția judiciară de pe lângă Plenul Consiliului Superior al Magistraturii

În îndeplinirea obiectivului privind monitorizarea implementării sistemului de repartizare aleatorie a cauzelor, Consiliul Superior al Magistraturii a aprobat prin Hotărârile nr. 231/23.03.2006 și nr. 666/19.10.2006 efectuarea a două controale tematice la toate instanțele din țară privind operativitatea sistemului pentru distribuirea aleatorie a cauzelor și respectarea principiului continuității completului de judecată în soluționarea acestora.

În aplicarea acestor hotărâri, în perioada 03.04-10.05.2006 și, respectiv, 01.10-15.11.2006, Inspekția Judiciară de pe lângă Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, prin Serviciul de inspekție judiciară pentru judecători, a efectuat verificări directe la Curțile de Apel Cluj, Alba Iulia, Târgu Mureș, Craiova, Timișoara, Galați, Ploiești, Suceava, Brașov, Constanța, Iași, Bacău, Pitești, Oradea și Curtea Militară de Apel. Totodată, asemenea verificări au fost efectuate în aceeași perioadă, prin judecători anume desemnați de la alte instanțe, la Curțile de Apel Constanța, Brașov, Bacău, Iași, Pitești, Oradea și București, rezultatul fiind centralizat de Inspekția Judiciară de pe lângă Plenul Consiliului Superior al Magistraturii.

În ceea ce privește Înalta Curte de Casație și Justiție, verificările având acest obiectiv au fost efectuate de judecători desemnați de colegiul de conducere al acestei instanțe.

Controalele efectuate au relevat că, la nivelul tuturor instanțelor din țară, distribuirea cauzelor în anul 2006 s-a realizat în sistem informatic prin folosirea aplicației MJREP sau ECRIS. Începând cu 01.07.2006 s-a generalizat sistemul ECRIS al numărului unic de dosar la toate instanțele, iar, în ceea ce privește utilizarea efectivă a aplicației, s-a constatat că nu este funcțională la Tribunalele Vâlcea, Neamț, Bihor, Satu Mare și instanțele arondate, precum și la judecătoriile din circumscripția Tribunalului Buzău.

La instanțele menționate, aplicația ECRIS este în curs de implementare, utilizarea acestui program urmând a fi realizată începând cu 01.01.2007, conform prevederilor art. 99⁴ din Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești.

Din verificările efectuate cu ocazia celor două controale tematice, a rezultat că, la nivelul instanțelor, au fost respectate, de regulă, dispozițiile regulamentare privitoare la repartizarea aleatorie a dosarelor, excepțiile fiind determinate de cele mai multe ori de numărul insuficient de judecători cu care funcționează instanța, necesitatea respectării specializării completelor și interpretarea neunitară a dispozițiilor ce reglementează sistemul de distribuire aleatorie.

Disfuncționalități s-au constatat și ca urmare a inexistenței unei practici unitare sub aspectul stabilirii completelor speciale care funcționează în cursul vacanței judecătorești și a redistribuirii cauzelor repartizate în sistem informatic în ipoteza nesoluționării lor în respectiva perioadă, al completelor care judecă incidentele procedurale sub aspectul întocmirii listelor de permanență și a evidențelor ținute în repartizarea aleatorie a cauzelor.

Pentru înlăturarea acestor deficiențe, prin actele de control întocmite, s-au formulat propuneri de modificare a dispozițiilor din Regulamentul de ordine interioară a instanțelor judecătorești care fie nu reglementau, fie nu conțineau prevederi clare cu privire la modalitatea de rezolvare a aspectelor enunțate.

Referitor la utilizarea aplicației ECRIS, s-au constatat deficiențe cu privire la imposibilitatea transpunerii dosarelor de la o secție la alta a instanțelor, la introducerea în sistemul informatic al dosarelor trimise spre rejudecare, la soluționarea unor cereri repetate formulate în aceeași cauză, deficiențe datorate atribuirii numărului unic de dosar.

De asemenea, s-a constatat că programul informatic nu este prevăzut cu un registru de evidențiere a modificărilor aduse compunerii completelor și securizării datelor din sistem.

Ca măsură de îmbunătățire a modului de punere în practică a sistemului informatic, Consiliul Superior al Magistraturii a dispus comunicarea către instanțe a rapoartelor de control ce au fost întocmite în urma verificărilor tematice efectuate.

3.2.2. *Percepția instanțelor privind utilitatea repartizării aleatorii a cauzelor, criteriile folosite și implementarea aplicației ECRIS*²³

Datele furnizate de instanțele de toate gradele de jurisdicție confirmă generalizarea sistemului de repartizare aleatorie a cauzelor prin program informatic la toate gradele de jurisdicție²⁴. Marea majoritate a judecătorilor în funcție au apreciat pozitiv efectele repartizării aleatorii asupra modului de funcționare a instanțelor²⁵, considerând că prin această modalitate se asigură obiectivitate și transparență în repartizarea cauzelor, fiind eliminate orice suspiciuni și se întărește credibilitatea actului de justiție. De asemenea, majoritatea judecătorilor a considerat că sistemul asigură o repartiție obiectivă și echitabilă ca volum și complexitate.

Situațiile de excepție indicate de instanțe în ceea ce privește repartizarea aleatorie a cauzelor sunt impuse fie de limitările aplicației informatice folosite la repartizare²⁶, fie de unele dispoziții legale exprese care instituie reguli speciale de repartizare²⁷.

Cu toate acestea, instanțele au semnalat unele probleme concrete legate de implementarea sistemului, în principal legate de unele deficiențe ale aplicației informatice, fiind astfel recomandabilă permanenta îmbunătățire a acesteia pe baza aspectelor sesizate în procesul de utilizare practică.

Principalele deficiențe semnalate au vizat în principal următoarele aspecte: apariția unor dezechilibre între complexitatea diferitelor ședințe în urma realizării listelor acestora prin programul informatic, existența unor neconcordanțe în ceea ce privește anumite dispoziții ale Regulamentului de ordine interioară, repartizarea neechilibrată numeric a cauzelor pe complete, indisponibilizarea unor grefieri pentru operarea sistemului și înlăturarea posibilității acordării termenului în cunoștință reclamantului la primirea cererii.

Alte critici aduse soft-ului folosit pentru repartizare au avut în vedere imposibilitatea evitării situațiilor de incompatibilitate, imposibilitatea trecerii unui dosar de la o secție la alta a aceleiași instanțe, nefinalizarea modulului de statistică judiciară, dificultăți în repartizarea dosarelor către completele specializate, lacunele nomenclatorului de cauze, imposibilitatea evidențierii sferei de competență a judecătorului stagiatar.

În stabilirea *indicilor de complexitate* a cauzelor folosiți în procesul de repartizare aleatorie, instanțele judecătorești au avut în vedere natura cauzelor, gradul de complexitate generică a acestora și timpul optim estimat pentru soluționarea cauzelor, ca urmare a consultării judecătorilor și pe baza datelor oferite de practica instanței. Se mai iau în considerare numărul părților, precum și structura probatoriului estimat a se administra în diversele categorii de cauze.

²³ Date sintetizate pe baza răspunsurilor instanțelor la chestionarul pentru colectarea datelor necesare întocmirii raportului. Menționăm totodată că un număr redus de instanțe au folosit în cursul anului 2006 aplicația MJREP.

²⁴ Cu excepția, notabilă, a instanțelor militare, al căror grad de informatizare rămâne nesatisfăcător.

²⁵ Sistemul de repartizare aleatorie a fost apreciat pozitiv de 87,44% dintre judecătorii de la curțile de apel, 87,65% dintre judecătorii de la tribunale și de 93,45% dintre cei de la judecătorii.

²⁶ Spre exemplu Tribunalul Dâmbovița a învederat că aplicația MJREP nu permite limitarea numărului de dosare repartizate unui complet; Tribunalul Timiș folosește sistemul de repartizare ciclică în ceea ce privește cauzele de insolvență, în această materie funcționând doar două complete specializate.

²⁷ Spre exemplu soluționarea cererilor de acordare a personalității juridice a asociațiilor și fundațiilor de către judecătorul delegat, acordarea autorizațiilor de interceptare a convorbirilor telefonice de către președintele instanței, repartizarea cererilor cu caracter accesoriu aceluiași complet de judecată care judecă cererea principală etc.

Cu toate că acești indici de complexitate sunt considerați drept satisfăcători de către majoritatea judecătorilor, totuși nu au putut fi eliminate unele dezechilibre între complexitatea ședințelor repartizate diferitelor complete de judecată, impunându-se perfecționarea lor prin crearea unui nomenclator unic, complex la nivelul întregii țări, evaluarea cauzelor atât la înregistrare, dar și ulterior, dacă se modifică gradul de complexitate, introducerea de noi criterii, precum și corelarea cu o modalitate de normare a muncii judecătorului care să țină cont de întreaga activitate dedicată soluționării unei cauze (studiul dosarului, luarea măsurilor pregătitoare, administrarea probelor, documentarea, deliberarea).

Prin urmare, principala deficiență a indicilor de complexitate a cauzelor și, pe cale de consecință, a procedurii de repartizare aleatorie o reprezintă lipsa de unitate a acestora, atât între curțile de apel, cât și, în unele cazuri, între instanțele de diferite grade și chiar de același grad din raza teritorială a aceleiași curți de apel. Această deficiență urmează a fi înlăturată odată cu valorificarea studiului realizat la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii cu privire la gradul de complexitate a cauzelor și încărcătura optimă pe judecător, aflat în prezent în curs de finalizare, care va permite o normare corectă a muncii judecătorilor și eliminarea inechităților constatate²⁸ sub acest aspect, atât între judecătorii aceleiași instanțe, cât și inter-instituțional.

3.2.3. Repartizarea cauzelor la nivelul parchetelor²⁹

Marea majoritate a conducerilor parchetelor consultate au învederat preocupare în vederea identificării unor soluții adecvate și obiective de distribuire a cauzelor aflate în lucru, în vederea eliminării oricăror suspiciuni de presiune sau părtinire, dar și cu luarea în considerare a situației concrete a numărului de procurori aflat la dispoziție.

În linii generale, s-a arătat că se urmărește o repartizare echilibrată a lucrărilor, cu respectarea principiului continuității urmăririi penale și supravegherii și în funcție de specializarea procurorilor.

În privința metodelor/criteriilor folosite în repartizare s-au evidențiat următoarele metode:

- repartizarea cauzelor în ordinea intrării, în ordinea alfabetică a procurorilor (la unitățile mici de parchet, unde nu există specializare);

- repartizarea cauzelor în funcție de repartiția procurorilor pe sectoare de activitate, anterior stabilită în funcție de specializarea acestora;

- repartizarea pe procurori desemnați (la urmărire penală proprie);

- repartizarea prin tragere la sorți sau în funcție de formațiunea sau postul de poliție care instrumentează dosarul, fiecare formațiune sau post de poliție fiind repartizate în supravegherea unui procuror desemnat de colegiul de conducere (la supraveghere);

- respectarea sectorizării întocmite la începutul anului sau distribuirea procurorilor pe zone de competență.

²⁸ Pentru amănunte despre proiect a se vedea și secțiunea 2.10.

²⁹ Date și propuneri sintetizate din răspunsurile transmise de parchete la chestionarul privind colectarea datelor necesare redactării raportului privind starea justiției.

În toate cazurile se consideră că trebuie avute în vedere și încărcătura și experiența procurorilor, precum și complexitatea cauzei.

3.2.4. Concluzii privind sistemul de repartizare aleatorie

Principalele critici formulate de instanțe cu privire la procesul de repartizare aleatorie vizează nu atât principiul în sine, apreciat în mod unanim de judecători ca o măsură pozitivă, de natură a crește încrederea publică în actul de justiție, cât deficiențele constatate în procesul de utilizare concretă a aplicației informatice dedicate. De asemenea, recent și în mass-media au fost publicate materiale privind unele lipsuri ale acesteia (în special referitoare la o anumită previzibilitate a algoritmului de repartizare, ceea ce este de natură a afecta principalul efect pozitiv al sistemului – eliminarea oricăror suspiciuni de părtinire).

Ca urmare, la nivelul direcției de specialitate din cadrul Ministerului Justiției, care deține drepturile de administrator asupra aplicației, se impune valorificarea cât mai urgentă a acestor semnale prin îmbunătățirea și securizarea aplicației informatice folosite atât pentru repartizarea aleatorie, cât și pentru gestiunea activității instanțelor. Totodată, considerăm că ar fi benefică o incrementare a programelor de perfecționare profesională a personalului auxiliar din teritoriu căruia îi revine ca responsabilitate utilizarea curentă a aplicației.

În altă ordine de idei, constituie o prioritate absolută în cursul anului 2007 procesul de unificare și obiectivare a indicilor de complexitate a cauzelor utilizați în procesul de repartizare, precum și găsirea unor soluții pentru instanțele cu scheme extrem de reduse, sau al căror grad de ocupare este necorespunzător, în cazul cărora beneficiile procesului de repartizare aleatorie sunt practic înlăturate.

3.3. Durata de soluționare a cauzelor

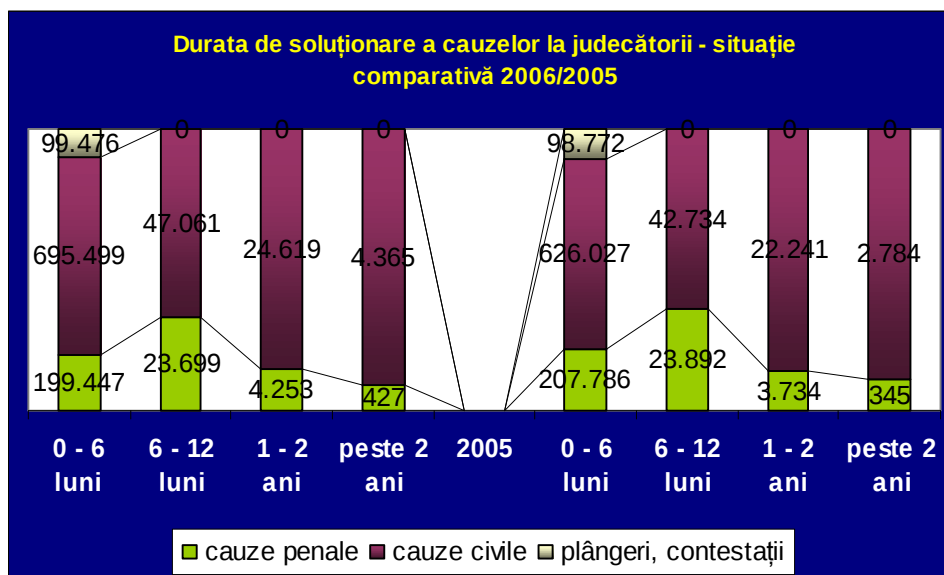
3.3.1. Date statistice³⁰ privind durata de soluționare a cauzelor la nivelul instanțelor judecătorești

Din cele 1.098.846 cauze soluționate la nivelul judecătoriilor în perioada de referință, un număr de 227.826 cauze au fost soluționate în materie penală și 871.020 cauze în materie civilă.

Marea majoritate a cauzelor penale, respectiv 199.477 au fost soluționate în mai puțin de 6 luni; 23.699 cauze au fost soluționate într-un termen de 6–12 luni, 4.253 cauze au fost soluționate într-un termen de 1–2 ani și 427 cauze într-un termen mai mare de 2 ani.

³⁰ Date furnizate de Biroul Statistică din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii

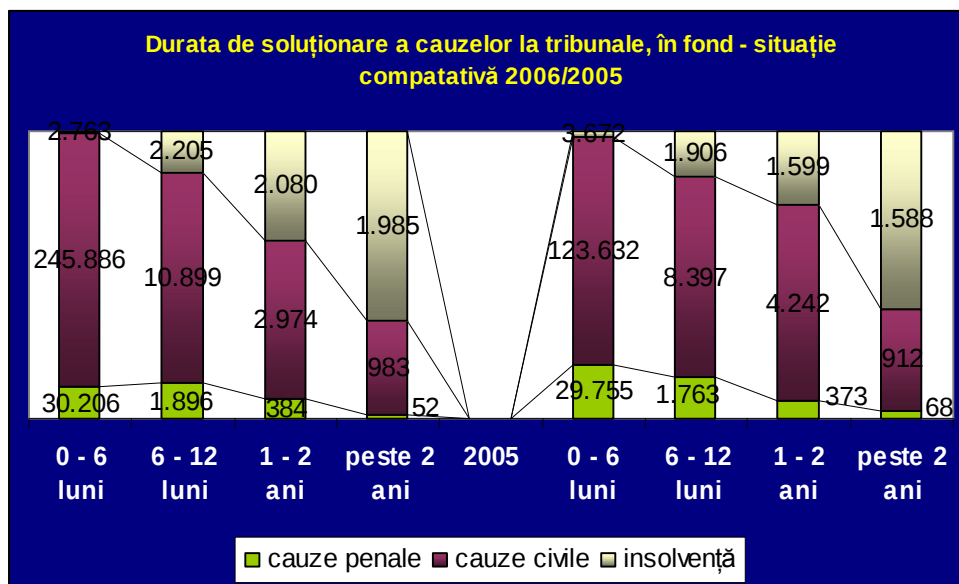
În ceea ce privește cauzele civile, dint-un total de 771.544 de dosare (exceptând plângerile și contestațiile care au fost în număr de 99.476 și au avut un termen de soluționare situat sub 6 luni), 695.499 cauze au fost soluționate într-un termen de 0 -6 luni, 47.061 cauze au fost soluționate într-un interval de 6 – 12 luni, 24.619 cauze au fost soluționate într-un interval de 1 – 2 ani și 4.365 cauze într-un termen mai mare de 2 ani.

La nivelul tribunalelor, din cele 260.715 cauze soluționate în fond, în materie civilă, 94,3% (245.886 cauze) au fost soluționate într-o perioadă cuprinsă între 0 – 6 luni, 10.899 cauze au fost soluționate într-un interval cuprins între 6– 12 luni, în 2.947 cauze au fost pronunțate soluții într-o perioadă cuprinsă între 1 –2 ani, iar 983 cauze au fost soluționate în mai mult de 2 ani.

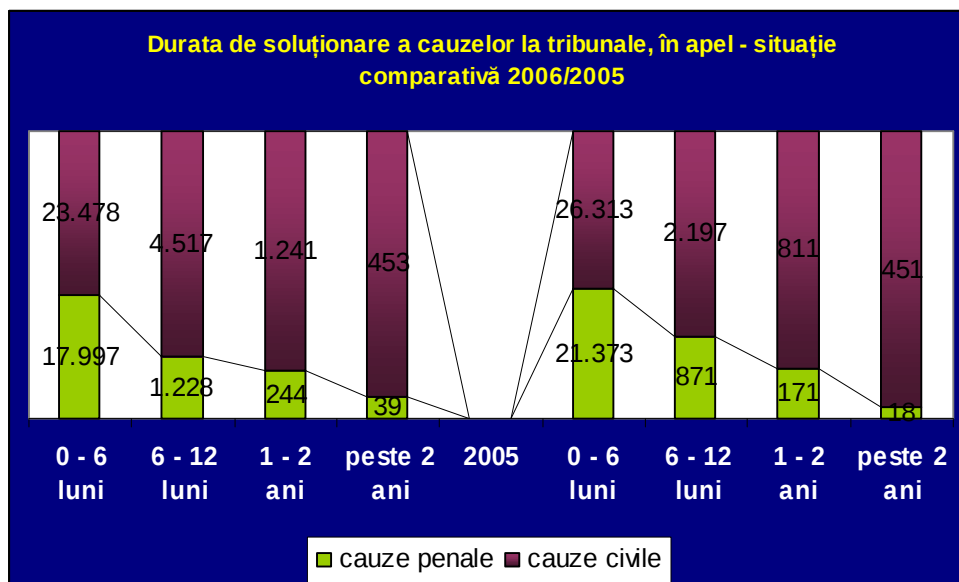
Activitatea desfășurată de tribunale și evidențiată anterior nu cuprinde și acțiunile ce privesc procedura insolvenței. În această materie cauzele au primit soluționare după cum urmează: 2.763 de cauze într-o perioadă cuprinsă între 0– 6 luni, 2.205 cauze într-o perioadă de 6–12 luni, 2.080 cauze într-un interval de 1–2 ani și 1.985 cauze au avut o durată de soluționare mai mare de 2 ani.

În materie penală, în fond, au fost soluționate 32.538 de dosare, în majoritatea cauzelor, respectiv în 30.206 dosare (92,8%) fiind pronunțate hotărâri într-un termen ce nu a depășit 6 luni. 1.896 dosare au fost soluționate într-un interval de 6–12 luni, 384 dosare într-un interval de 1–2 ani și 52 de cauze într-un termen mai mare de 2 ani.

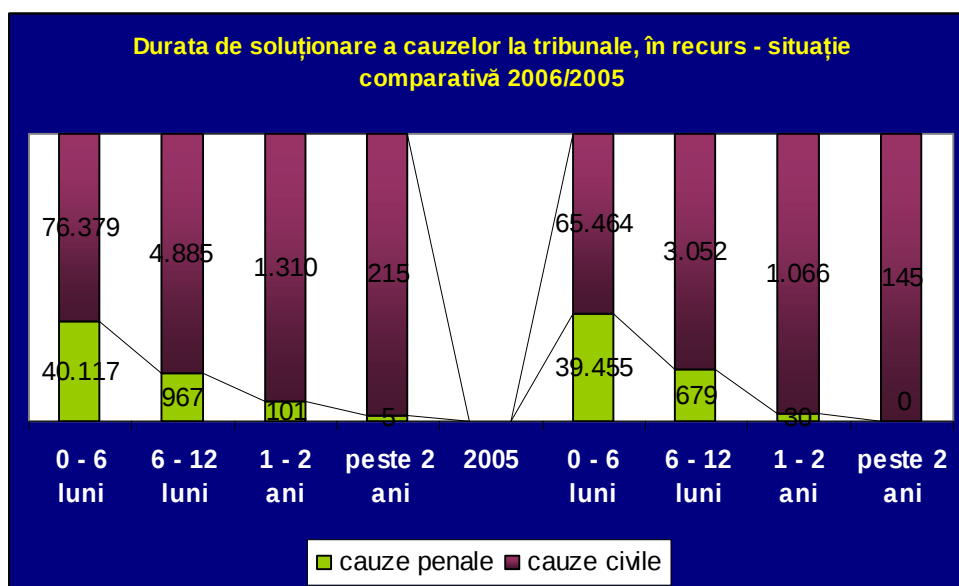
În apel, cauzele civile au fost soluționate preponderent într-o perioadă ce nu a depășit 6 luni. Astfel dintr-un total de 29.689 cauze civile ce au fost repartizate a fi judecate în apel, într-un număr de 23.478 dosare s-au pronunțat soluții în mai puțin de 6 luni; 4.517 cauze au fost soluționate într-un interval de 6 – 12 luni, 1.241 cauze, într-un interval de 1 – 2 ani și 453 cauze într-un termen mai mare de 2 ani.

Cauzele penale au primit soluționare după cum urmează: 17.997 cauze într-o perioadă cuprinsă între 0–6 luni, 1.228 cauze într-o perioadă de 6–12 luni, 244 cauze într-un interval de 1–2 ani și 39 de cauze au avut o durată de soluționare mai mare de 2 ani.

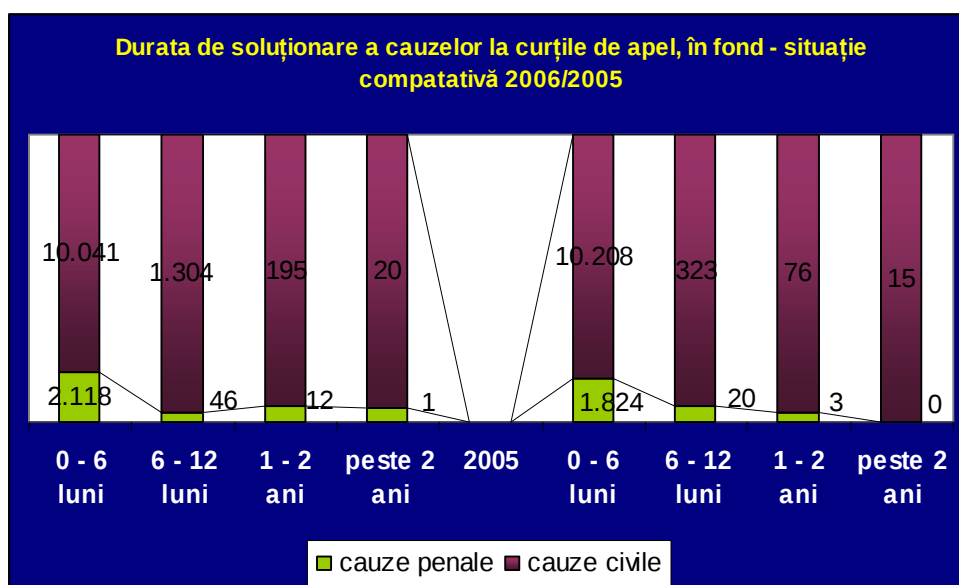
În recurs, dintr-un număr de 82.786 cauze civile soluționate, tribunalele au pronunțat decizii irevocabile într-un termen ce nu a depășit 6 luni în 76.379 cauze, într-un termen cuprins între 6 – 12 luni în 4.885 cauze, într-un termen cuprins între 1 – 2 ani în 1.310 cauze, 215 dosare fiind soluționate în mai mult de 2 ani.

În recurs, dintr-un număr de 41.190 cauze penale soluționate, tribunalele au pronunțat decizii definitive într-un termen ce nu a depășit 6 luni în 40.117 cauze, într-un termen cuprins între 6 – 12 luni în 967 cauze, într-un termen cuprins între 1 – 2 ani în 101 cauze, 5 dosare fiind soluționate în mai mult de 2 ani.

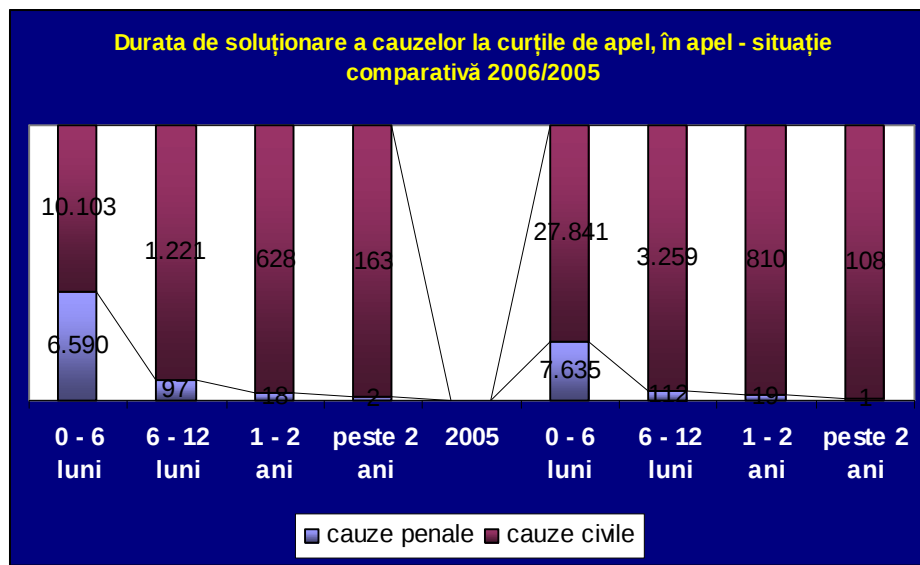
La nivelul curților de apel, din cele 11.560 cauze soluționate *în fond*, în materie civilă, 86,8 % (10.041 cauze) au fost soluționate într-o perioadă cuprinsă între 0 – 6 luni, 1.304 cauze au fost soluționate într-un interval cuprins între 6 – 12 luni, în 195 cauze au fost pronunțate soluții într-o perioadă cuprinsă între 1 – 2 ani, iar 20 de cauze au fost soluționate în mai mult de 2 ani.

În materie penală, curțile de apel s-au pronunțat în 2.177 dosare, în majoritatea cauzelor, respectiv în 2.118 dosare (97,2%) fiind pronunțate hotărâri într-un termen ce nu a depășit 6 luni. 46 dosare au fost soluționate într-un interval de 6 – 12 luni, 12 dosare într-un interval de 1 – 2 ani și o singură cauză într-un termen mai mare de 2 ani.

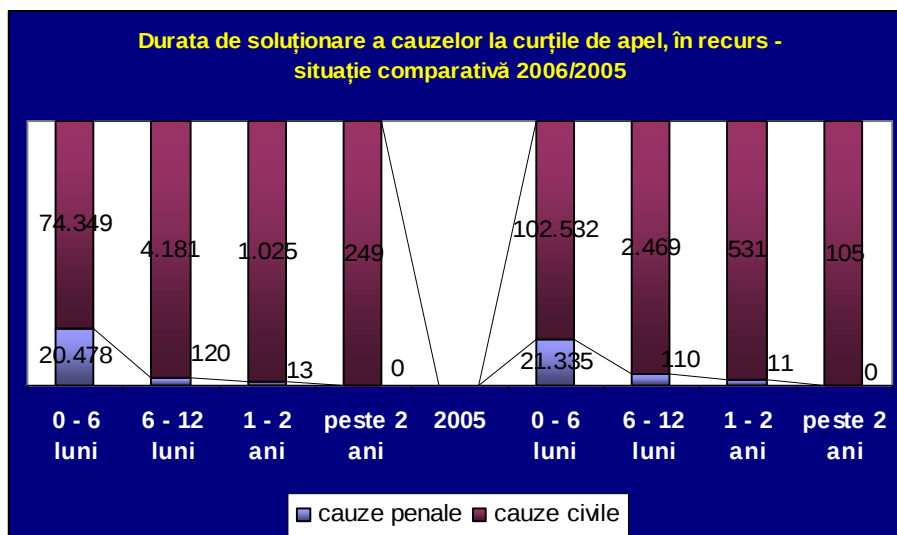
În apel, cauzele civile au fost soluționate preponderent într-o perioadă ce nu a depășit 6 luni. Astfel dintr-un total de 12.115 cauze civile ce au fost repartizate judecătorilor, într-un număr de 10.103 dosare s-au pronunțat soluții în mai puțin de 6 luni; 1.221 cauze au fost soluționate într-un interval de 6 – 12 luni, 628 cauze, într-un interval de 1 – 2 ani și 163 cauze într-un termen mai mare de 2 ani.

Cauzele penale au primit soluționare după cum urmează: 6.590 cauze într-o perioadă cuprinsă între 0 – 6 luni, 97 cauze într-o perioadă de 6 – 12 luni, 18 cauze într-un interval de 1 – 2 ani și 2 cauze au avut o durată de soluționare mai mare de 2 ani.

În recurs, dintr-un număr de 79.804 cauze civile soluționate, curțile de apel au pronunțat decizii irevocabile într-un termen ce nu a depășit 6 luni în 74.349 cauze, într-un termen cuprins între 6 – 12 luni în 4.181 cauze, într-un termen cuprins între 1 – 2 ani în 1.025 cauze, 249 dosare fiind soluționate în mai mult de 2 ani.

Dintr-un număr de 20.611 cauze penale soluționate, curțile de apel au pronunțat decizii definitive într-un termen ce nu a depășit 6 luni în 20.478 cauze, într-un termen cuprins între 6 – 12 luni în 120 de cauze, într-un termen cuprins între 1 – 2 ani în 13 cauze, nici o cauză nefiind soluționată în mai mult de 2 ani.

3.3.2. Aspecte privind durata de soluționare a cauzelor la nivelul parchetelor

În stadiul actual, lipsa de unitate a indicatorilor statistici la nivelul instanțelor și parchetelor, prelucrările de date paralele și nepunerea încă în funcțiune a modulului statistic al aplicației informatice ECRIS, constituie factori care îngreunează realizarea unei situații statistice exhaustive a duratei de soluționare a cauzelor la nivelul parchetelor. În plus, se adaugă sub acest aspect specificul activității parchetelor care face dificilă circumscrierea cu exactitate a noțiunii de „cauză” aflată pe rolul parchetelor, precum și împrejurarea că „soluționarea” unei cauze la nivelul parchetelor este o noțiune relativă, cât timp de cele mai multe ori finalizarea cauzei se face prin emiterea rechizitoriului care presupune de fapt continuarea procedurii judiciare în fața instanței. De asemenea, soluțiile „definitive”, spre exemplu neînceperea/scoaterea de sub urmărire penală pot fi infirmate potrivit legii sau atacate prin plângere în fața instanței.

În mod strict informativ, s-a solicitat parchetelor prin intermediul chestionarului de colectare a datelor necesare întocmirii raportului privind starea justiției să estimeze durata de soluționare a diferitelor categorii de cauze care intră în obiectul lor de activitate. Datele furnizate au fost sintetizate în tabelul de mai jos, reținându-se ca relevante limitele (minime și maxime) indicate de parchete acolo unde nu a fost posibilă calcularea unei medii.

Durata estimativă de soluționare a cauzelor la nivelul parchetelor

	urmărire penală	supraveghere	Judiciar
P.C.A.	1- 6 luni	1 lună – 1 an	10 zile – 6 luni
P.T.	1 lună – 1 an	2 luni – 1 an	10 zile - 2 luni
P.J.	1 – 6 luni	20 zile – 1 an	15 zile - 3 luni

- 30 zile – memorii
- 3 luni – recursuri în interesul legii
- câteva zile – săptămâni – lucrări de analiză, studii și documentare

3.3.3. Aspecte constatate în urma controalelor tematice efectuate de Inspecția judiciară de pe lângă Plenul Consiliului Superior al Magistraturii

O altă direcție de acțiune cuprinsă în strategia de reformă a sistemului judiciar o constituie sporirea eficienței și responsabilizării sistemului judiciar prin reducerea duratei proceselor.

În vederea implementării strategiei de reformă la nivelul tuturor instanțelor și parchetelor, s-au constituit comitete de monitorizare a aplicării strategiei, care au întocmit trimestrial rapoarte cu privire la activitatea desfășurată, rezultatele obținute și deficiențele constatate, cu explicitarea cauzelor care le-au determinat, rapoarte ce au fost transmise Grupului de Lucru constituit la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii.

Distinct de aceasta, odată cu verificările efectuate asupra sistemului de distribuire aleatorie a cauzelor, în aceleași condiții, au fost identificate și dosarele mai vechi de 1 an în fond și apel și 6 luni în recurs de la data înregistrării lor pe rolul instanțelor, pentru a se analiza motivele care au condus la prelungirea procedurii și găsirea soluțiilor optime pentru înlăturarea acestora.

În cadrul controlului tematic efectuat de Inspekția Judiciară de pe lângă Plenul Consiliului Superior al Magistraturii în cursul lunilor octombrie-noiembrie 2006, verificările efectuate au vizat identificarea dosarelor vechi pe judecătorești, măsură apreciată a fi de natură a spori responsabilitatea magistratului.

De asemenea, controalele tematice au fost efectuate și cu privire la activitatea parchetelor, obiectivele urmărite fiind de identificare a dosarelor mai vechi de 1 an de la sesizare și de 6 luni de la începerea urmăririi penale.

Cu referire la activitatea parchetelor, cele două controale efectuate în perioadele martie-aprilie 2006 și 01.10-10.11.2006 au fost aprobate prin Hotărârile nr. 332/23.03.2006 și nr. 668/19.10.2006 ale Consiliului Superior al Magistraturii.

Verificările tematice au fost efectuate de către Inspekția Judiciară prin Serviciul de inspekție judiciară pentru procurori la Parchetele de pe lângă Curțile de Apel Târgu Mureș, Bacău, Craiova, Galați, Pitești, Ploiești și București, precum și de procurori anume desemnați la Parchetele de pe lângă Curtea Militară de Apel și Curțile de Apel Constanța, Cluj, Timișoara, Oradea, Iași, Suceava, Alba Iulia, Brașov și Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Cu ocazia primului control efectuat *la nivelul instanțelor judecătorești*, au fost identificate dosare vechi după cum urmează:

* la nivelul curților de apel 239 cauze în fond, 2259 în apel și 2902 în recurs;

* la nivelul tribunalelor 3485 cauze în fond, 460 în apel și 2856 în recurs;

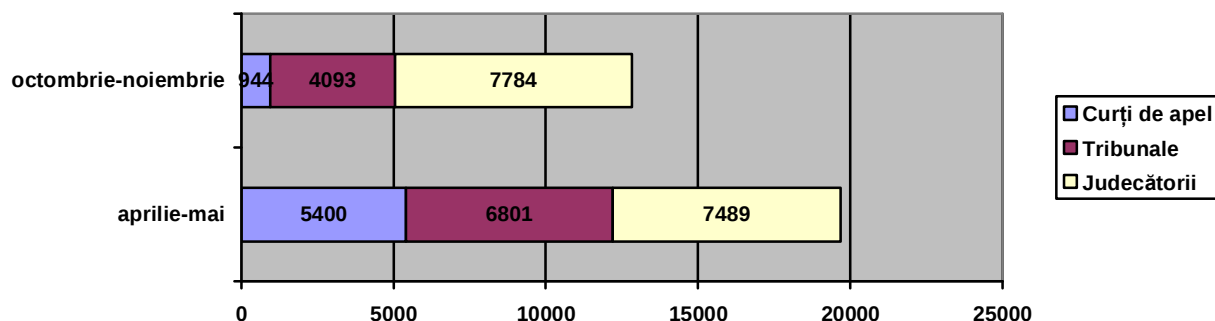
* la nivelul judecătoriilor 7489 cauze în fond.

La sfârșitul anului 2006, au fost identificate dosare mai vechi, după cum urmează:

* la nivelul curților de apel 45 cauze în fond, 298 în apel și 601 în recurs;

* la nivelul tribunalelor 2681 cauze în fond, 834 în apel și 578 în recurs;

* la nivelul judecătoriilor 7784 cauze în fond.

În ceea ce privește *parchetele*, în cadrul controlului efectuat în perioada martie-aprilie 2006, s-au constatat că erau înregistrate dosare mai vechi de 1 an de la data sesizării și de 6 luni de la începerea urmăririi penale după cum urmează:

* la nivelul parchetelor de pe lângă curțile de apel 663 cauze mai vechi de 1 an de la data sesizării și 108 mai vechi de 6 luni de la începerea urmăririi penale

* la nivelul parchetelor de pe lângă tribunale 4332 cauze mai vechi de 1 an de la data sesizării și 2482 mai vechi de 6 luni de la începerea urmăririi penale;

* la nivelul parchetelor de pe lângă judecătorii 15361 cauze mai vechi de 1 an de la data sesizării și 9636 mai vechi de 6 luni de la începerea urmăririi penale;

* la nivelul Direcției Naționale Anticorupție 159 cauze mai vechi de 1 an de la data sesizării și 68 mai vechi de 6 luni de la începerea urmăririi penale;

* la nivelul Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism 4822 cauze mai vechi de 1 an de la data sesizării și 1825 mai vechi de 6 luni de la începerea urmăririi penale.

La sfârșitul semestrului II 2006 situația dosarelor mai vechi se prezenta astfel:

* la nivelul parchetelor de pe lângă curțile de apel 83 cauze mai vechi de 1 an de la data sesizării și 51 mai vechi de 6 luni de la începerea urmăririi penale

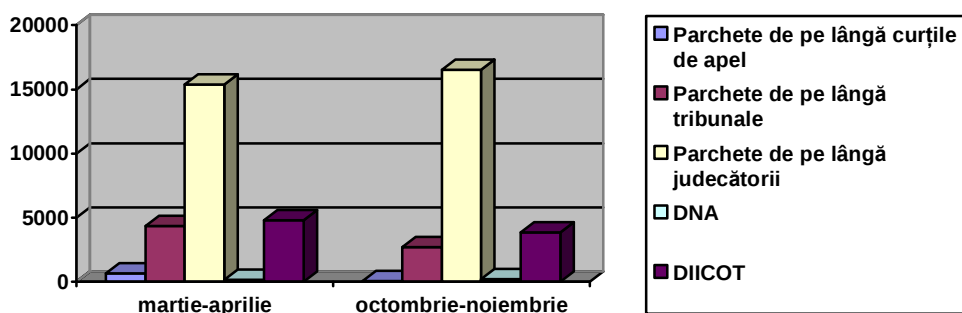
* la nivelul parchetelor de pe lângă tribunale 2703 cauze mai vechi de 1 an de la data sesizării și 1638 mai vechi de 6 luni de la începerea urmăririi penale;

* la nivelul parchetelor de pe lângă judecătorii 16534 cauze mai vechi de 1 an de la data sesizării și 9913 mai vechi de 6 luni de la începerea urmăririi penale;

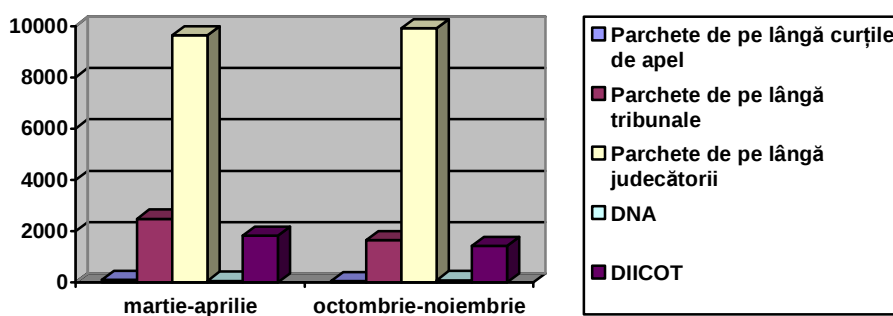
* la nivelul Direcției Naționale Anticorupție 204 cauze mai vechi de 1 an de la data sesizării și 86 mai vechi de 6 luni de la începerea urmăririi penale;

* la nivelul Direcției de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism 3860 cauze mai vechi de 1 an de la data sesizării și 1410 mai vechi de 6 luni de la începerea urmăririi penale.

Cauze mai vechi de 1 an de la data sesizării

Cauze mai vechi de 6 luni de la începerea urmăririi penale

Datele statistice evidențiate cu ocazia celui de-al doilea control tematic au arătat, în unele cazuri, o scădere sensibilă, iar, în altele, o creștere, ceea ce demonstrează că asemenea verificări nu conduc, prin ele însele, la reducerea procedurilor judiciare, atâta timp cât nu sunt dublate de măsuri administrative corespunzătoare, cum sunt redimensionarea schemei de personal și reducerea încărcăturii de dosare pe judecător sau procuror. De menționat că, pe această linie, s-au depus eforturi de către Consiliul Superior al Magistraturii prin organizarea de concursuri de admitere în magistratură și prin derularea procedurii de numire în funcțiile de judecător și procuror fără concurs pentru ocuparea posturilor vacante din sistemul judiciar și efectuarea de studii cu privire la numărul optim de dosare pe ședința de judecată.

Analiza cauzelor care au condus la întârzierea soluționării dosarelor a pus în evidență ca principale motive de tergiversare următoarele:

- dintre cauzele obiective, numărul redus de personal al instanțelor judecătorești (judecători și personal auxiliar), în raport cu volumul de activitate; existența unui număr mare de dosare, a căror judecată a fost suspendată, fără a fi îndeplinite condițiile cerute pentru constatarea perimării; efectuarea cu întârziere a lucrărilor de către experți și întocmirea rapoartelor de expertiză cu nerespectarea condițiilor de formă cerute de lege; neîndeplinirea de către organele de poliție a mandatelor de aducere emise de instanțele de judecată; exercitarea necorespunzătoare sau abuzivă a drepturilor procesuale de către părțile în proces; formularea repetată a unor cereri de amânare de către avocații părților din proces, care nu-și asigură substituirea la termenele de judecată fixate de instanță; necomunicarea, la termenele stabilite, a relațiilor solicitate de instanță altor instituții publice (administrațiile financiare, birourile județene de evidență a populației, birourile de cadastru funciar, autorități locale, etc.); neprezentarea inculpaților arestați la termenele de judecată, ca urmare a netransferării lor de la un penitenciar la altul; neefectuarea într-un termen rezonabil a rapoartelor de expertiză medico-legală dispuse de instanță;

- dintre cauzele subiective, neaplicarea corespunzătoare a dispozițiilor procedurale și nesancționarea conduitei culpabile a părților și a participanților în proces de către instanță; nestabilirea unor obiective clare și precise pentru rapoartele de expertiză și necenzurarea obiecțiunilor formulate de părți; neachitarea anticipată a onorariului de expertiză; neaplicarea regulilor ce guvernează desfășurarea procesului civil, dispozițiile legii procesual civile stabilind clar termenele până la care părțile pot formula cereri, modalitatea de

atragera a terților în proces și momentul până la care se poate lărgi cadrul procesual, termenele de încuviințare și administrare a probatoriilor, precum și sancțiunile care intervin pentru nerespectarea acestora.

La instanțele comerciale și de contencios administrativ, s-a constatat existența unui număr relativ mare de dosare mai vechi, fapt determinat de specificul procedurii insolvenței, care presupune o durată lungă de soluționare.

Astfel, trebuie subliniată împrejurarea că judecătorul sindic pronunță o sentință înainte de împlinirea unui an de la data formulării cererii introductive, care, însă, nu duce, de regulă, la închiderea procedurii și scoaterea dosarului de pe rolul instanței. Închiderea procedurii nu se poate dispune decât după vânzarea bunurilor, recuperarea creanțelor și distribuirea sumelor recuperate în contul de lichidare către creditor, pe baza unor planuri de distribuție întocmite de lichidatorul judiciar, operațiuni care pot dura chiar ani de zile, raportat la greutatea de identificare a bunurilor, necesitatea intabulării imobilelor, interesul față de bunurile scoase în vânzare.

Printre motivele obiective care îngreunează soluționarea acestor cauze se află necesitatea ca lichidatorul judiciar să formuleze acțiuni în pretenții cu scopul recuperării creanțelor debitoare; suspendarea acestor acțiuni când debitorul urmărit este, de asemenea, supus procedurii insolvenței; necesitatea ca bunurile debitoare să fie vândute în totalitate; lipsa de colaborare a debitoare cu administratorul/lichidatorul judiciar; nedepunerea rapoartelor de evaluare; lipsa fondurilor pentru cheltuielile de lichidare; formularea de cereri de atragere a răspunderii administratorilor și asociaților pentru acoperirea debitelor societății.

Ca o concluzie, este de arătat că, indiferent de motivele care au atras depășirea termenului rezonabil de soluționare a unei cauze, întârzierea nejustificată este în unele cazuri imputabilă și instanțelor, chemate să aplice dispozițiile legilor procesuale.

Pentru eliminarea motivelor de amânare nejustificată a cauzelor, s-ar impune: completarea numărului de posturi vacante și suplimentarea posturilor în raport de volumul de activitate; reorganizarea instituției experților tehnici, în sensul creării pe lângă fiecare curte de apel a unui corp de experți la dispoziția instanțelor de pe o anumită rază teritorială, care să desfășoare exclusiv această activitate sau cel puțin în specialitățile în care expertizele se dispun cel mai des (construcții, contabilitate, topografie, auto); renunțarea la desemnarea aleatorie a experților pentru a se evita numirea celor care nu pot efectua lucrările; actualizarea periodică a listelor de experți aflate la dispoziția instanțelor și care să prevadă datele de identificare ale acestora, inclusiv codul numeric personal.

În plus, îmbunătățirea calității actului de justiție, care nu poate fi conceput în afara unei durate rezonabile de soluționare a cauzelor, presupune deopotrivă perfecționarea profesională a personalului de susținere (grefier de ședință și personalul auxiliar de specialitate), precum și transferarea unora dintre sarcinile non-administrative către acest personal.

Și inexistența unui sistem legislativ stabil poate explica uneori prelungirea duratei de soluționare a cauzelor precum și neadoptarea unor proceduri simplificate care să permită judecarea cu celeritate.

În ceea ce privește *activitatea parchetelor*, analiza efectuată asupra cauzelor care au condus la soluționarea cu întârziere a dosarelor plasează responsabilitatea unor asemenea situații atât în sarcina procurorilor cât și a părților și a celorlalți participanți.

De asemenea, întârzieri în derularea procedurilor s-au înregistrat din motive obiective. Dintre acestea, exemplificăm numărul redus de procurori și personal auxiliar, imposibilitatea administrării cu celeritate a probelor ca urmare a sustragerii făptuitorilor și efectuarea cu întârziere a rapoartelor de expertiză medico-legală, tehnică și financiar-contabilă.

Neexercitarea supravegherii cercetărilor de către procuror și nesoluționarea în termen a dosarelor înaintate de poliție cu propuneri asupra fondului cauzei constituie motivele subiective cele mai frecvent întâlnite care determină depășirea termenului rezonabil.

Ca măsuri de sporire a eficienței sistemului judiciar s-ar impune: monitorizarea continuă a cauzelor mai vechi și analizarea stadiului urmăririi penale de către conducătorii parchetelor; stabilirea unor termene ferme în raport de natura și complexitatea cauzelor pentru finalizarea acestora cu maximă operativitate; exercitarea controlului operativ de către prim procurorii parchetelor în vederea identificării și soluționării acestor cauze; întocmirea de către conducătorii parchetelor a unor evidențe privind cauzele restituite de procuror la poliție, în conformitate cu art. 228 alin.5 și art. 265 din Codul de procedură penală, pentru exercitarea în mod corespunzător a supravegherii cercetărilor; asigurarea continuității procurorilor ce-și desfășoară activitatea în cadrul compartimentelor de urmărire penală proprie și, respectiv, supravegherea cercetărilor efectuate de organele de poliție; urgentarea ocupării posturilor vacante de procurori și personal auxiliar, precum și suplimentarea schemelor, în special, la parchetele cu volum mare de activitate; eliminarea deficiențelor privind activitatea de înregistrare și arhivare a dosarelor; exercitarea eficientă a activității de supraveghere a cercetărilor în condițiile art.216, art.218 și art. 219 din Codul de procedură penală, în vederea sporirii operativității de soluționare a cauzelor aflate pe rolul parchetelor.

3.3.4. Percepția instanțelor și parchetelor asupra duratei de soluționare a cauzelor. Măsuri propuse pentru diminuarea duratei procedurilor judiciare³¹

Soluționarea cauzelor într-un timp rezonabil reprezintă o parte componentă și, totodată, o garanție a respectării dreptului fundamental al persoanei la un proces echitabil, drept garantat atât de legea fundamentală a României, cât și de

³¹ Date și propuneri sintetizate pe baza răspunsurilor transmise de instanțe și parchete la chestionarul privind colectarea datelor necesare întocmirii raportului.

Convenția Europeană a Drepturilor Omului. Varietatea și specificitatea cauzelor supuse judecării fac imposibilă stabilirea în mod exhaustiv a unei durate fixe în care ar trebui soluționată fiecare cauză. De aceea, astfel cum procedează în jurisprudența sa și Curtea Europeană a Drepturilor Omului, stabilirea caracterului rezonabil al duratei unei anumite proceduri judiciare se face de la caz la caz, folosind atât un set de indicatori generali (natura și obiectul cauzei, numărul părților, claritatea, accesibilitatea și previzibilitatea textelor de lege aplicabile și a practicii judiciare în materie etc.), cât și anumiți indicatori specifici cauzei respective (conduita și diligența părților, a experților judiciari, a magistraților, situația concretă a instanței/parchetului din punct de vedere al completării schemei de personal, posibilitatea concretă de administrare cu celeritate a probatoriului etc.).

În acest context, instanțele și parchetele au fost intervievate prin chestionarul de colectare a datelor necesare întocmirii raportului privind starea justiției asupra caracterului rezonabil al duratei procedurilor judiciare pe care le desfășoară, precum și asupra categoriilor de factori care influențează negativ desfășurarea acestora cu celeritate.

În unanimitate, curțile de apel au apreciat că durata(medie) procedurilor judiciare aflate pe rol este rezonabilă prin raportare la condițiile concrete de funcționare ale sistemului în ansamblu și ale fiecărei curți în particular.

Cu privire la principalii factori care influențează în mod negativ acest indicator calitativ al activității de judecată, instanțele judecătorești au identificat în principal următoarele aspecte:

- *factori obiectivi*: încărcătură mare de dosare/ședință de judecată determinat de alocarea insuficientă a resurselor umane (judecători, personal auxiliar) la instanțele judecătorești în raport cu volumul de activitate aflat în creștere, fluctuația personalului, nespecializarea judecătorilor pe materii, dar și lipsa secțiilor și completelor specializate pe materii la unele instanțe, resursele materiale insuficiente, modificările legislative frecvente și inadvertențele din actele normative succesive, cu consecința interpretării diferite a legii, lipsa unor mecanisme eficiente de comunicare a actelor de procedură, în special în procedura cu străinătatea;

- *factori subiectivi*:

- *legați de activitatea judecătorului*: lipsa de experiență a judecătorului în a controla conduita procesuală a părților, studiul insuficient al ședinței de judecată, acordarea de termene nejustificate la cererile părților, ori a apărătorilor acestora, neobservarea dispozițiilor procedurale cu privire la propunerea, încuviințarea și administrarea probelor, acordarea de termene de judecată în vederea depunerii la dosar a obiectivelor probei (cu expertiză) deja încuviințate, nesanționarea părții în sensul decăderii din proba încuviințată în cazul neachitării onorariului de expert, discutarea probelor în etape, la termene diferite, încuviințarea probei cu martori fără a se consemna numele și domiciliul acestora, neluarea tuturor măsurilor procedurale necesare anterior primului termen de judecată, neatașarea la timp a dosarelor de fond, nerespectarea dispozițiilor privind taxele de timbru, nedesemnarea avocatului din oficiu pentru toți inculpații în situațiile în care asistența juridică este obligatorie, neaplicarea dispozițiilor art. 155 ind. 1 când se constată că desfășurarea normală a procesului este împiedicată din vina părții reclamante etc.

- *legați de activitatea grefierului de ședință sau altor subiecți din cadrul personalului auxiliar* : neconsemnarea în caietul de note de ședință a tuturor mențiunilor dispuse de instanță în timpul dezbaterilor, întârzierea în redactarea lucrărilor și lipsa capacității de sinteză, citarea greșită a părților din proces, neatașarea unor dosare dispuse de instanță la termenele anterioare și neluarea altor măsuri procesuale dispuse de completul de judecată.

- *legați de activitatea părților/avocaților lor/procurorului*: lipsa de cooperare a acestor participanți pentru aflarea adevărului judiciar, amânări solicitate cu rea credință și în afara scopului în vederea căruia drepturile procesuale au fost recunoscute de lege, nedesemnarea de către baroul de avocați în timp util a apărătorilor din oficiu în cauzele în care asistența juridică este obligatorie, formularea abuzivă a unor cereri de recuzare sau strămutare cu scopul amânării cauzei, neasigurarea substituirii de către avocați în ipoteza imposibilității de prezentare, investirea instanței cu acțiuni sau cereri informale față de cerințele procedurale;

- *legați de activitatea altor participanți la procedura judiciară* (experți, executori judecătorești etc.): subordonarea în unele cazuri a activității acestora intereselor părții care a achitat onorariul, întârzieri în efectuarea lucrărilor de specialitate de către experții desemnați datorită numărului lor insuficient, calitatea slabă a lucrărilor, cu consecința încuviințării de obiecțiuni, lista redusă de specialiști și experți în domeniul drepturilor de proprietate industrială, neexecutarea mandatelor de aducere de către organele de poliție, netransferarea în timp util a deținuților citați, absența sau întârzierea răspunsurilor la adrese din partea persoanelor juridice de drept privat și chiar a instituțiilor statutului;

- *legați de activitatea legiuitorului*: fluctuația modificărilor legislative, caracterul uneori stufos și incoerent al legislației, care dă naștere la interpretări diferite și practică judiciară neunitară, necorelarea dispozițiilor legislative, lipsa de reacție cu privire la degrevarea sistemului judiciar, inconsecvența legislativă.

În ceea ce privește ponderea influenței acestor factori în activitatea cotidiană a instanțelor, curțile de apel au considerat că au efect predominant factorii subiectivi legați de conduita procesuală a părților, apărătorilor lor, experților și a altor participanți la procedura judiciară, precum și aceia legați de incoerența și inconsecvența legislativă, factor care la rândul său favorizează acțiunea celor din celelalte categorii. Totodată, s-a atribuit un efect important neasigurării unui raport de proporționalitate între resursele umane și materiale puse la dispoziția instanțelor judecătorești și volumul de activitate al acestora.

Dintr-un alt punct de vedere, majoritatea instanțelor judecătorești de toate gradele au arătat că au luat, la nivelul fiecărei instanțe în parte, măsuri de reducere a duratei de soluționare a cauzelor, cu precizarea că sub acest aspect trebuie avute în vedere două principii: neafectarea independenței judecătorului și neafectarea calității procedurii judiciare prin grăbirea acesteia.

Principalele măsuri întreprinse de instanțe în acest domeniu au vizat în principal următoarele: constituirea mai multor complete de judecată în cadrul secțiilor unde volumul de activitate a crescut, asigurarea stabilității completelor de judecată, atât în ce privește judecătorii, cât și grefierul, monitorizarea permanentă a dosarelor vechi și asigurarea controlului fiecărui judecător asupra propriului volum de dosare rulate și identificarea celor restante, identificarea, în cadrul ședințelor de învățământ profesional, a factorilor perturbatori în

soluționarea cauzelor în vederea reducerii numărului de dosare restante, efectuarea procedurii de citare prin delegarea acestor atribuții și altor categorii de personal auxiliar și contractual, aplicarea unor sancțiuni procedurale care să evite tergiversarea soluționării cauzelor, îmbunătățirea colaborării cu alte instituții implicate în actul de justiție, acordarea de termene mai scurte și aplicarea riguroasă a dispozițiilor privind amenzile judiciare etc.

În ceea ce privește măsurile ce se impun luate în continuare pentru atingerea obiectivului de diminuare a duratei procedurilor judiciare, instanțele judecătorești au identificat următoarele priorități, pe cele trei paliere principale de responsabilitate:

a. la nivel legislativ se impun a fi luate următoarele măsuri: asigurarea stabilității legislative, coerență și claritate în elaborarea actului normativ, modificări legislative care să conducă la accelerarea procedurilor de judecată, suprimarea dublului grad de jurisdicție în cazul unor litigii de importanță redusă, uniformizarea legislației cu cea a țărilor din Uniunea Europeană, modificarea Codurilor de Procedură civilă și penală, reglementarea abuzului de drept și a consecințelor acestuia, reconfigurarea sistemului de funcționare a corpului experților și a sistemului de probațiune,

b. la nivel administrativ (centralizat): continuarea procesului de informatizare a instanțelor, suplimentarea numărului de posturi de judecător și de personal auxiliar la instanțele cu volum de activitate crescut, degrevarea judecătorului de activitățile non-judiciare, existența unei colaborări efective între Consiliul Superior al Magistraturii și Ministerul Justiției, precum și între cele două instituții menționate și legislativ, orientarea verificărilor inspecției judiciare în special pe identificarea de soluții concrete la problemele cu care se confruntă instanțele, ocuparea posturilor de personal auxiliar de specialitate la instanțele superioare să se facă prin promovare din rândul celor de la instanțele inferioare, luarea de măsuri pentru asigurarea unei selecții corespunzătoare a corpului de experți tehnici și organizarea unui program de pregătire profesională, implicând examinarea periodică a acestora, normarea activității de judecată, în vederea stabilirii judicioase a numărului de judecători și grefieri, îmbunătățirea sistemului de transfer între penitenciare a persoanelor arestate, criterii unice de înființare a secțiilor sau instanțelor specializate pentru toate instanțele, efectuarea de demersuri susținute pentru o practică judiciară unitară, în principal la nivelul secțiilor Înaltei Curți de Casație și Justiție, identificarea unor posibilități de încheiere a unor protocoale pentru comunicarea actelor procedurale, urgentarea trecerii întregului buget destinat administrării justiției, ca serviciu public, la Consiliul Superior al Magistraturii;

c. la nivelul instanței: monitorizarea permanentă a dosarelor mai vechi, identificarea și luarea măsurilor privind înlăturarea factorilor subiectivi de amânare a cauzelor, aplicarea riguroasă a normelor de procedură privind sancționarea faptelor care împiedică desfășurarea în condiții optime a proceselor, asigurarea continuității completelor de judecată, repartizarea judecătorilor pe secție în funcție de volumul și complexitatea activității, studierea mai aprofundată a cauzelor complexe, întâlniri cu reprezentanți ai altor instituții implicate în actul de justiție, suplimentarea completelor specializate, asigurarea fondurilor bănești necesare efectuării actelor de procedură și pentru decontarea cheltuielilor judiciare cuvenite martorilor, experților, interpreților cu ocazia

prezentării în instanță, o mai bună comunicare magistrat – grefier și asigurarea stabilității grefierului etc.

În mod corelativ instanțelor, majoritatea *parchetelor* au apreciat ca rezonabilă durata procedurilor judiciare desfășurate, prin raportare la situația concretă a sistemului judiciar în general și a unităților respective de parchet în particular.

Au fost identificați următorii factori care produc prelungirea duratei procedurilor la nivelul parchetelor:

- *factori obiectivi*: volumul mare de activitate, deficitul de personal, complexitatea cauzelor, organizarea poliției judiciare și calitatea resurselor umane, lipsa resurselor umane și materiale pentru efectuarea de cercetări în cauzele în care părțile nu locuiesc în circumscripția organelor judiciare, lipsa de experți și specialiști în anumite domenii științifice, rularea dosarelor de la un polițist la altul, schimbarea domiciliului părților, martorilor, plecarea lor în străinătate, logistica redusă, lipsa de subordonare a poliției judiciare, existența unor sarcini colaterale, nonjudiciare ce trebuie îndeplinite de procuror, competență teritorială mare (parchete militare), lipsa poliției judiciare militare etc.

- *factori subiectivi*:

- *legați de activitatea procurorilor*: modul de planificare a activității zilnice, greșeli datorate supraaglomerării, lipsa perfecționării profesionale, neîntocmirea unui plan de anchetă, lipsa supravegherii eficiente prin indicarea activităților și fixarea termenelor de soluționare, lipsa de specializare, lipsa de fermitate, stresul.

- *legați de activitatea altor participanți la procedura judiciară (experți, executori judecătorești etc.)*: durata mare de efectuare a expertizelor, întârzierea în comunicarea relațiilor solicitate, caracterul contradictoriu al unor concluzii formulate de experți, lipsa de cooperare a experților oficiali.

- *legați de conduita părților, a apărătorilor acestora, a judecătorilor cauzei*: atitudinea necooperantă a părților, solicitarea cu întârziere a unor probe, solicitarea de probe irelevante în cauză, refuzul achitării contravalorii expertizelor solicitate, formularea de căi de atac nefondate, formularea de plângeri succesive, exercitarea abuzivă a unor drepturi procesuale, neprezentarea părților, legal citate, formularea de plângeri penale împotriva procurorilor, urmate de cereri de recuzare pe motiv că sunt cercetați penal, atitudinea tolerantă a unor judecători față de abuzul de drept procesual, nemotivarea de către judecător, în timp util, a hotărârilor, restituirea cauzelor de către instanțe, datorată în principal, unor interpretări diferite ale dispozițiilor legale.

- *legați de activitatea grefierilor*: lipsa personalului auxiliar, insuficienta specializare, tergiversarea lucrărilor, citarea greșită sau omisiunea citării, expedierea cu întârziere a corespondenței, insuficienta cunoaștere a funcționării calculatorului.

- *legați de calitatea și consecvența legislativă*: existența unor legi confuze, greoaie, instabile, modificări legislative numeroase și inconsecvente, lipsă de rigoare în reglementarea competenței, nesancționarea abuzului de drept, reglementări paralele pentru aceleași domenii, menținerea răspunderii penale pentru unele fapte cu pericol social redus, proceduri penale în favoarea făptuitorilor, lipsa instituției judecătorului de instrucție etc.

În cursul anului 2006, majoritatea parchetelor au luat măsuri administrative destinate să producă o reducere a duratei procedurilor judiciare desfășurate. Astfel, în vederea diminuării efectelor insuficienței de personal, s-a apelat la delegări între diferitele unități de parchet, precum și la luarea unor măsuri pentru repartizarea echilibrată și obiectivă a cauzelor pe procuror. Totodată, s-a efectuat analiza periodică a dosarelor împreună și cu organele de cercetare penală, precum și verificarea riguroasă a activității acestora. Alte măsuri au vizat: monitorizarea cauzelor vechi, preluarea unor dosare de la unitățile cu deficit de personal, intensificarea supravegherii urmăririi penale, întocmirea de planuri de anchetă și fișe de supraveghere, respectarea principiului continuității, fixarea de termene pentru soluționarea dosarelor, verificarea periodică a modului de administrare a probelor de către organul de cercetare penală, efectuarea deplasărilor în teritoriu pentru audieri și efectuarea de acte etc.

Principalele direcții de acțiune pentru o diminuare reală a duratei de soluționare a cauzelor la nivelul parchetelor, astfel cum au fost identificate de magistrații procurori, vizează în principal următoarele aspecte:

a. la nivel legislativ: organizarea poliției judiciare în subordinea Ministerului Public, soluționarea amiabilă a unor cauze (introducerea instituției medierii), sancționarea abuzului de drept, asigurarea stabilității legislative, modificarea admiterii în magistratură pentru lărgirea ariei de selecție, modificarea competenței materiale, degrevarea procurorului de activități nonjudiciare, reglementarea efectuării și plății expertizelor, extinderea principiului disponibilității (infracțiuni la plângerea prealabilă), reducerea termenelor de prescripție a răspunderii penale, revenirea la soluția de adresare a plângerii prealabile pentru infracțiunile prevăzute de art. 279 C.Proc.Pen. direct judecătoria, reducerea numărului căilor de atac, reducerea cauzelor date în competența exclusivă a procurorilor (art. 209 C.p.pen. și legi speciale), diminuarea participării procurorului în procesul civil, trecerea serviciilor de medicină legală în subordinea Ministerului de Justiție, reintroducerea recursului în anulare, reevaluarea reglementărilor referitoare la încadrarea și promovarea magistraților astfel încât posibilitatea de ocupare a posturilor libere să fie mai largă.

b. la nivel administrativ (centralizat): acoperirea deficitului de personal, asigurarea stabilității personalului, eliminarea evidenței AN (autori necunoscuți) la nivelul parchetului, stimularea procurorilor care acoperă activitatea în cadrul unităților cu scheme incomplete, reevaluarea și redimensionarea schemelor de procurori și personal auxiliar în funcție de volumul de activitate, specializarea procurorilor, perfecționarea grefierilor, crearea posibilității de recrutare a procurorilor pentru ocuparea posturilor vacante în mod descentralizat, degrevarea procurorilor de sarcini nonjudiciare, alocarea de fonduri pentru achiziționarea de spații, dotări criminalistice, camere de audiență cu sisteme de înregistrare audio-video, reorganizarea administrativă a Ministerului Public la nivel centralizat, reactualizarea protocoalelor de colaborare cu celelalte instituții, asigurarea de fonduri pentru decontarea transportului persoanelor chemate la parchet, asigurarea traducătorilor și interpreților pentru toate limbile străine etc.

c. la nivelul parchetului: repartizarea echilibrată a procurorilor pe secții, îmbunătățirea colaborării parchet – poliție, respectarea principiului continuității, specializarea procurorilor și a personalului auxiliar, realizarea unor criterii obiective de repartizare a sarcinilor, evidența lucrărilor pe procuror în program informatizat, o mai bună dotare a laboratoarelor criminalistice, a grefei, etc.

3.4. Creșterea gradului de specializare în activitatea judiciară

În ultimii ani, odată cu dezvoltarea tehnologică și creșterea gradului de complexitate a relațiilor sociale, sistemul de drept prezintă pe de o parte o tendință accentuată de ramificare, fiind întâlnite tot mai multe diviziuni ale ramurilor clasice de drept, iar pe de altă parte o tendință de ermetizare, normele juridice devenind tot mai specializate și complexe, corecta lor interpretare și aplicare necesitând un volum tot mai mare de cunoștințe, uneori și din domenii adiacente celui juridic.

Pentru a răspunde în mod eficient acestor tendințe, sistemul judiciar trebuie la rândul său supus unor transformări structurale și unui proces continuu de eficientizare, atât în ceea ce privește instanțele și parchetele ca instituții și gradul de dotare tehnologică a acestora, cât și sub aspectul perfecționării continue a resurselor umane disponibile.

Cea mai importantă dintre căile de realizare a acestui deziderat o reprezintă creșterea gradului de specializare în activitatea judiciară, sub aspect practic aceasta însemnând proceduri judiciare desfășurate corect, operativ și atingerea rezultatelor propuse cu epuizarea unui minim de resurse.

Specializarea activității judiciare se poate manifesta pe două paliere:

- la nivel instituțional, prin înființarea instanțelor, secțiilor sau completelor, respectiv a parchetelor specializate;
- la nivelul resurselor umane, prin programele de formare și specializare profesională desfășurate pentru judecători și procurori.

3.4.1. Specializarea la nivel instituțional - instanțe, parchete, secții și complete specializate

Legea nr. 304/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, privind organizarea judiciară prevede posibilitatea înființării de instanțe specializate de rangul tribunalelor, în materia cauzelor civile, cauzelor penale, cauzelor comerciale, cauzelor cu minori și familie, cauzelor de contencios administrativ și fiscal, cauzelor privind conflictele de muncă și asigurări sociale, cauzelor maritime și fluviale sau pentru alte materii.

Tribunalele specializate sunt instanțe fără personalitate juridică, care pot funcționa la nivelul județelor și al municipiului București și au, de regulă, sediul în municipiul reședință de județ. Acestea preiau cauzele de competența tribunalului în domeniile în care se înființează.

În prezent, în România funcționează 4 tribunale specializate: Tribunalul pentru cauze cu minori și de familie Brașov și Tribunalele comerciale Argeș, Mureș și Cluj.

În ceea ce privește parchetele specializate, rațiunile avute în vedere pentru fundamentarea instanțelor specializate apar ca fiind și mai pregnante. Astfel, pe lângă creșterea gradului de perfecționare a procurorilor care funcționează în cadrul acestora, precum și a celuilalt personal, specializarea parchetelor permite o mai bună dotare materială a acestora cu mijloace tehnică de ultimă oră, folosite în procesul de investigare sau probațiune judiciară, precum și desfășurarea activității cu un grad de calitate și de celeritate semnificativ superior. Sub acest aspect, poate fi analizată activitatea celor două direcții specializate din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, respectiv Direcția Națională Anticorupție și Direcția de Investigare și Combatere a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism, precum și a parchetului de pe lângă Tribunalul pentru cauze de minori și familie Brașov.

În conformitate cu dispozițiile art. 1, alin. 4 din Legea nr. 304/2004 republicată, modificată și completată, secțiile și completele specializate ale curților de apel și ale instanțelor din circumscripția acestora se înființează, la propunerea colegiilor de conducere ale fiecărei instanțe, prin hotărâre a Consiliului Superior al Magistraturii.

Atribuțiile privind aprobarea constituirii completelor specializate în cadrul instanțelor judecătorești au revenit Consiliului Superior al Magistraturii prin Legea nr. 247/2005

După intrarea în vigoare a acestui act normativ, în anul 2005, a fost demarată procedura de aprobare a înființării completelor specializate în următoarele materii:

- minori și familie(710 complete la nivelul judecătoriilor, 178 la nivelul tribunalelor și 23 la nivelul curților de apel);
- procese funciare(310 complete la nivelul judecătoriilor și 113 la nivelul tribunalelor);
- tutelă, protecție specială și adopție(107 la nivelul tribunalelor și 9 la nivelul curților de apel).

În acord cu prevederile legale menționate și având în vedere că specializarea reală și efectivă a magistraților contribuie esențial la creșterea calității și eficienței actului de justiție, în cursul anului 2006, a continuat procedura de înființare a completelor specializate, Secția pentru judecatori aprobând constituirea *completelor specializate* în următoarele materii:

- minori și familie(153 complete la nivelul judecătoriilor, 118 la nivelul tribunalelor și 12 la nivelul curților de apel);
- procese funciare(180 complete la nivelul judecătoriilor și 27 la nivelul tribunalelor);
- tutelă, protecție specială și adopție(16 complete la nivelul tribunalelor și 1 la nivelul curților de apel);
- cauze civile(59 complete la nivelul judecătoriilor);

- cauze penale(58 complete la nivelul judecătoriilor);
- cauze de corupție(276 complete la nivelul judecătoriilor, 339 la nivelul tribunalelor și 240 la nivelul curților de apel);
- criminalitate organizată(8 complete la nivelul tribunalelor și 3 la nivelul curților de apel);
- comercial (30 complete la nivelul judecătoriilor, 37 la nivelul tribunalelor și 6 la nivelul curților de apel);
- insolvență (26 complete la nivelul tribunalelor și 2 la nivelul curților de apel);
- litigii de muncă și asigurări sociale (28 complete la nivelul tribunalelor și 3 la nivelul curților de apel)
- contencios administrativ și fiscal (53 complete la nivelul tribunalelor și 3 la nivelul curților de apel);
- proprietate intelectuală(2 complete la nivelul curților de apel);
- suspendarea executării silite a hotărârilor civile (2 complete la nivelul judecătoriilor și 3 la nivelul tribunalelor);
- Legea nr.10/2001(4 complete la nivelul tribunalelor).

Totodată, în cursul anului 2006, au fost înființate și reorganizate următoarele secții specializate:

- înființarea Secției pentru litigii de muncă și asigurări sociale în cadrul Tribunalului Hunedoara;
- înființarea unei secții civile și a unei secții penale în cadrul Judecătoriilor Timișoara, Sibiu, Baia Mare, Buftea, Sector 1 București, Sector 2 București, Sector 3 București, Sector 4 București, Sector 5 București, Sector 6 București;
- reorganizarea Secțiilor pentru cauze cu minori și de familie din cadrul Curților de Apel Brașov, Ploiești și Pitești;
- reorganizarea Secției civile și pentru cauze cu minori și de familie, precum și pentru cauze privind conflicte de muncă și asigurări sociale din cadrul Curții de Apel Timișoara;
- reorganizarea Secției civile și a Secției pentru cauze cu minori și de familie, precum și pentru cauze privind conflictele de muncă și asigurări sociale din cadrul Curții de Apel Constanța.

În ceea ce privește specializarea instituțională la nivelul parchetelor, potrivit Regulamentului de ordine interioară al acestora, parchetele de pe lângă curțile de apel au în structură o secție de urmărire penală și o secție judiciară, iar la Parchetele de pe lângă Curțile de Apel Constanța și Galați funcționează și o secție maritimă și fluvială.

În cadrul parchetelor de pe lângă tribunale funcționează o secție de urmărire penală, o secție judiciară, la Parchetul de pe lângă Tribunalul București o secție de supraveghere a urmăririi penale, iar la Parchetele de pe lângă Tribunalele Constanța și Galați, câte o secție maritimă și fluvială.

La parchetele de pe lângă judecătorii, în raport cu natura și numărul cauzelor, pot funcționa secții maritime și fluviale, asemenea secții fiind prevăzute prin Regulamentul de ordine interioară al parchetelor la Parchetele de pe lângă Judecătoriile Constanța și Galați.

În conformitate cu dispozițiile art. 95 din Legea nr. 304/2004 republicată, conducătorul fiecărui parchet repartizează procurorii pe secții, servicii și birouri în funcție de pregătirea, *specializarea* și aptitudinile fiecăruia și repartizează dosarele procurorilor, ținând cont de *specializarea* lor.

La nivelul parchetelor de pe lângă judecătorii, care se confruntă cu cele mai multe posturi vacante, dar și la unele parchete de pe lângă tribunale, specializarea nu a fost posibilă întrucât activitatea judiciară presupune planificarea procurorilor în ședințele de judecată programate de instanțe, iar procurorii participă la judecarea cauzelor, dar efectuează și activități de supraveghere a urmăririi penale.

Cu toate acestea, conducătorii parchetelor au urmărit, în măsura în care a fost posibil, ca repartizarea procurorilor pe secții să se realizeze în funcție de experiența fiecărui procuror asigurându-se astfel continuitate în diferitele sectoare de activitate.

S-a urmărit și o specializare a procurorilor pe domenii de activitate, în funcție de aptitudinile fiecăruia, competență, precum și operativitatea de care fiecare procuror a dat dovadă în realizarea sarcinilor de serviciu ce i-au fost repartizate.

Vechimea efectivă în munca de procuror, precum și într-un anumit sector de activitate, a constituit, de asemenea, un criteriu ce a fost avut în vedere la repartizarea procurorilor pe secții și, nu în ultimul rând, opțiunea liber exprimată a acestora.

Aceste criterii au fost considerate mulțumitoare de un procent ce depășește 90%³² din numărul celor ce și-au exprimat opinia cu privire la aceste aspecte, iar criticile au venit, cu precădere, din partea procurorilor de la parchetele ce funcționează cu un deficit de procurori, repartizarea unui număr corespunzător de procurori pe secții fiind practic imposibilă. La aceste parchete repartizarea sarcinilor s-a făcut ținându-se cont și de prioritățile parchetului, astfel încât să se asigure o repartizare echitabilă, din punct de vedere al volumului de muncă.

3.4.2. *Programele de formare profesională specializată a judecătorilor și procurorilor*

Unul dintre obiectivele Programului de formare continuă pe anul 2006 l-a reprezentat pregătirea judecătorilor și procurorilor care își schimbă specializarea, fie că acest lucru se face prin includerea lor în cadrul secțiilor sau completelor specializate, fie prin promovarea într-o funcție de execuție la o instanță sau parchet ierarhic superioare, prin detașare sau transfer.

Potrivit *Regulamentului privind modul de desfășurare a cursurilor de formare profesională continuă a judecătorilor și procurorilor și atestare a rezultatelor obținute*³³, Institutul Național al Magistraturii organizează cursuri pentru

³² Situație rezultată în urma centralizării și sintetizării răspunsurilor formulate de parchete la chestionarul pentru colectarea datelor necesare redactării raportului.

³³ Aprobat prin Hotărârea nr.322/2005 a Consiliului Superior al Magistraturii.

judecătorii din instanțele specializate și procurorii din parchetele de pe lângă acestea. În plus, obligații pentru Institutul Național al Magistraturii în acest sens rezultă atât din Planul de Acțiune pentru implementarea Strategiei de Reformă a Sistemului Judiciar (măsura 5.1.), cât și din Planul de măsuri pentru aderare pentru 2006.

Pentru îndeplinirea acestor obligații și pentru a asigura eficientizarea procesului de formare continuă în fiecare din cele patru domenii, au fost stabilite mijloace și măsuri flexibile, cum ar fi, printre altele, posibilitatea grupării temelor în cadrul unor module cuprinzând două sau trei seminarii, desfășurate în mai multe etape.

Pentru anul 2006 a fost continuat programul de formare a judecătorilor și procurorilor care funcționează la instanțele specializate și parchetele de pe lângă acestea, urmărindu-se stabilirea unui echilibru între dreptul la formare al acestora și obligația de formare în cazul schimbării specializării, principalele domenii de interes fiind următoarele³⁴:

1. Domeniul falimentului

S-a prevăzut organizarea unor seminarii pentru judecătorii sindici care funcționează în cadrul tribunalelor comerciale sau a secțiilor comerciale din cadrul instanțelor judecătorești din țară.

Componenta de pregătire a fost concepută a se desfășura în 2 etape, o primă etapă constând în pregătirea formatorilor, urmată de etapa a II-a, reprezentând pregătirea practicienilor.

Prima etapă a fost destinată unui număr de 30 persoane selectate din rândul judecătorilor sindici de la tribunale și judecătorilor de la secțiile comerciale ale curților de apel în vederea pregătirii pentru utilizarea manualului de bune practici și a programului informatic de aplicare în cadrul unui seminar de 5 zile.

A II-a etapă a vizat pregătirea beneficiarilor proiectului, respectiv 200 de judecători sindici de la toate tribunalele județene, de către formatorii Institutului Național al Magistraturii ce au parcurs etapa inițială a beneficiarilor proiectului, participanții urmând să fie împărțiți în grupe de aproximativ 18-20, rezultând astfel pentru judecătorii sindici 14 grupe.

Pentru etapa a doua s-a stabilit un număr de 14 seminarii o durată de 5 zile, câte unul pentru fiecare grupă.

2. Justiția pentru minori și familie

Obiectivul principal al acestui program de formare a fost punerea în practică a unui sistem de justiție pentru minori, prin crearea unor structuri specializate în acest domeniu, atât la nivelul administrației centrale, cât și la nivel local, specializarea profesioniștilor implicați în mod direct în această reformă de amploare și înființarea unui centru permanent de resurse și documentare pentru cei interesați.

S-a prevăzut ca tematica în acest domeniu să fie abordată la Școala de Vară pentru magistrații europeni în cadrul căreia urma să se desfășoare un

³⁴ Pentru o prezentare exhaustivă a proiectelor de formare continuă desfășurate de I.N.M. pe parcursul anului 2006, a se vedea și secțiunea 4.6.2.

seminar pe parcursul a 5 zile, cu participarea a 30 de magistrați inclusiv formatori.

De asemenea, a fost prevăzută organizarea unui seminar intensiv, de formare a formatorilor din rândul magistraților români, având ca temă generală „Traficul de minori”, precum și 2 seminarii cu o durată de 2 zile și 25 de participanți/seminar privind drepturile copilului, având ca obiectiv principal conștientizarea importanței drepturilor copilului în cadrul legislativ creat de Legea nr.273/2004 privind regimul juridic al adopției.

Programul de formare în acest domeniu a mai prevăzut organizarea unui număr de 9 seminarii, cu o durată de 3 zile.

Toate aceste seminarii s-au adresat judecătorilor și procurorilor care vor funcționa la instanțele specializate pe justiția pentru minori și familie din întreaga țară.

3. Domeniul infracțiunilor privind traficul de ființe umane

Programul de formare din acest domeniu a vizat desfășurarea a 2 seminarii la care să participe judecători - membri ai Rețelei de judecători specializați în soluționarea cazurilor privind traficul de ființe umane, dar și procurori implicați în soluționarea dosarelor de trafic de ființe și alți specialiști (psihologi, sociologi s.a.), seminariile având caracter interdisciplinar.

Numărul de participanți stabilit pentru aceste seminarii a fost de 30 de judecători și procurori de la tribunale și curți de apel și de la parchetele de pe lângă aceste instanțe.

4. Spălarea de bani și alte infracțiuni economico – financiare

În acest domeniu de specializare a fost prevăzută organizarea a 2 seminarii de formare a formatorilor și a 2 seminarii de formare continuă, urmând a fi formați 30 de formatori (15 judecători și 15 procurori) și 60 de magistrați, participanții fiind judecători și procurori de la tribunale și curți de apel și de la parchetele de pe lângă acestea, la nivelul întregii țări.

5. Criminalitatea informatică

În vederea perfecționării profesionale în acest domeniu a fost preconizată organizarea a 4 seminarii, din care 2 seminarii cu o durată de 4 zile pentru formarea formatorilor și 2 seminarii cu o durată de 2 zile pentru formare continuă, urmărindu-se formarea a 20 formatori, 16 recrutați dintre procurori, câte unul de la fiecare Parchet de pe lângă Curțile de Apel și unul de la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, iar 4 dintre judecători.

6. Drept civil

Programul de formare continuă a prevăzut un număr de 4 seminarii organizate pentru judecători din toată țara, cu o durată de 2 zile și 30 de participanți/seminar, obiectivul principal fiind implementarea noii legi a proprietății (Legea nr. 247/2005), a Legii 219/2005 de modificare a Codului de Procedură Civilă și a modificărilor aduse de acestea legislației existente.

Seminariile s-au adresat judecătorilor care funcționează în cadrul secțiilor civile din instanțele judecătorești din țară.

7. Drept administrativ și fiscal

Seminariile preconizate a se desfășura în acest domeniu au avut ca obiectiv formarea judecătorilor din cadrul secțiilor de contencios administrativ și crearea unei practici unitare pe teme privind noua lege a contenciosului administrativ – Legea 554/2004, actul administrativ, accesul la informațiile de interes public (Lege 544/2001).

8. Dreptul concurenței

Seminariile prevăzute în Programul de formare continuă pe anul 2006 pentru acest domeniu s-au adresat magistraților care nu au participat în cursul anului 2004 la nici o formă de pregătire în domeniul dreptului concurenței.

Având în vedere importanța tot mai mare care se acordă dreptului național al concurenței, dar mai ales dreptului comunitar al concurenței, din perspectiva integrării României la Uniunea Europeană, în cursul anului 2006 a fost prevăzută organizarea unui număr de 4 seminarii în acest domeniu, cu 30 participanți/seminar.

9. Dreptul muncii

Pentru seminariile în acest domeniu s-a stabilit ca obiectiv crearea unei practici unitare în ceea ce privește legislația muncii.

A fost prevăzută organizarea unui număr de 3 seminarii a câte 2 zile, cu 25 participanți/seminar, acestea adresându-se judecătorilor care funcționează în cadrul completelor specializate de litigii de muncă și asigurări sociale organizate în instanțele judecătorești din țară.

10. Dreptul proprietății intelectuale

Seminariile propuse a se desfășura în acest domeniu au venit în întâmpinarea judecătorilor și procurorilor care au semnalat necesitatea abordării acestui domeniu în planul de formare continuă pe anul 2006.

În acest scop, a fost prevăzută organizarea a 2 seminarii, cu o durată de 2 zile și 25 de participanți/ seminar care s-au adresat judecătorilor și procurorilor din cadrul secțiilor sau completelor specializate în domeniul dreptului proprietății intelectuale.

11. Drept penal și procesual penal

În acest domeniu a fost prevăzută organizarea a 3 seminarii cu o durată de 2 zile, în cadrul curților de apel sau tribunalelor unde s-a constatat practică neunitară, participanții urmând să fie judecători de la instanțele unde s-au semnalat asemenea probleme. În cadrul acestor seminarii s-a urmărit pregătirea a câte 15-20 judecători.

12. Drept comercial

În scopul perfecționării pregătirii profesionale în domeniul dreptului comercial, a fost prevăzută organizarea unui număr de 3 seminarii cu o durată de 2 zile, în cadrul curților de apel sau tribunalelor unde s-a constatat practica neunitară. S-a stabilit ca la aceste seminarii să participe judecători de la instanțele sus menționate, respectiv câte 15-20 judecători.

3.5. Indici de calitate în activitatea judiciară

3.5.1. Indici de calitate a activității instanțelor judecătorești – ponderea atacabilității hotărârilor, indicele de casare (ponderea schimbării/desființării hotărârilor în căile de atac)

La nivelul celor 178 judecătorii care funcționează în prezent, s-a înregistrat, în cursul anului 2006, un volum total de 1.346.829 cauze (cuprinzând cauzele rulate, adică stocul existent la 31 decembrie 2005 plus dosarele nou intrate), din care a fost soluționat un număr total de 1.098.846 cauze.

Dintre cauzele soluționate de judecătorii, au fost atacate cu apel sau, după caz, cu recurs la tribunal, 172.395 cauze. Rezultă că ponderea atacabilității hotărârilor pronunțate de judecătorii în fond a fost de 15,7%. Comparativ, la nivelul anului 2005, a fost soluționat un număr de 1.028.315 cauze, din care 174.923 au fost atacate cu apel sau recurs la tribunal, ponderea atacabilității hotărârilor fiind de 17%.

Din totalul de 173.174 hotărâri pronunțate de tribunale în căile de atac, au fost pronunțate soluții de admitere în 54.501 de cauze, ponderea schimbării hotărârilor fiind de 5 %. Aceasta înseamnă că 95 % din hotărâri au devenit definitive și irevocabile.

Distinct, pe materii, ponderea schimbării hotărârilor a fost de 4,2 % în ceea ce privește cauzele civile și 7,8 % în ceea ce privește cauzele penale.

La nivelul tribunalelor care funcționează în România, au fost soluționate, în cursul anului 2006, în fond și apel, 342.451 cauze.

Din aceste cauze, un număr de 110.628 cauze au fost atacate cu apel sau după caz cu recurs la curțile de apel, ponderea atacabilității hotărârilor fiind de 32,3%, mai scăzută față de anul 2005 când s-a înregistrat un procent de atacabilitate a hotărârilor de 71,3%.

Diferențele semnificative existente între anii 2006 – 2005 în privința ponderii atacabilității hotărârilor pronunțate de tribunal în apel și recurs s-au datorat modificărilor Codului de procedură civilă intervenite prin Legea nr.219/2005 privind aprobarea O.U.G. nr.138/2000 care prevedea, în art. II că apelurile aflate pe rolul curților de apel la data intrării în vigoare a legii și care sunt de competența tribunalului se trimit la tribunale.

Astfel, în anul 2005, la numărul de hotărâri intrate în căile de atac la curțile de apel dintre cele pronunțate de tribunale, s-au adăugat și cele de pe rolul curților de apel și care nu mai erau de competența lor.

Având în vedere deci că acest indicator statistic se calculează prin raportarea numărului de hotărâri intrate în apel/recurs la curțile de apel la numărul total de hotărâri pronunțate de tribunale, în anul 2005 a rezultat un procent de atacabilitate foarte mare.

Din totalul apelurilor și recursurilor soluționate de curțile de apel în anul 2006, respectiv 126.688 cauze, un număr de 28.006 apeluri și recursuri au fost admise.

Raportat la numărul total de cauze soluționate de tribunale, rezultă un indice de desființare de 8,2%. Înseamnă că 91,8% din hotărârile pronunțate au devenit definitive și irevocabile.

Totodată, în anul 2006 Înalta Curte de Casație și Justiție a soluționat un număr de 18.104 recursuri declarate împotriva hotărârilor date de curțile de apel în fond sau în apel.

3.5.2. Indici de calitate ai activității parchetelor

La nivelul parchetelor, principalul indice de calitate a activității, urmărit din punct de vedere statistic, îl reprezintă ponderea inculpaților trimiși în judecată față de care instanțele judecătorești au pronunțat în final o hotărâre definitivă de achitare.

În acest context, se impune evidențierea separată a inculpaților trimiși în judecată față de care achitarea se pronunță în temeiul art. 18 ind. 1 C. Pen., considerându-se că fapta săvârșită nu prezintă gradul de pericol social al unei infracțiuni, întrucât în această situație învinuirea penală (adusă prin rechizitoriu) este practic confirmată, achitarea având la bază aprecierea instanței de judecată că fapta comisă, deși are caracter penal și a fost săvârșită cu forma de vinovăție impusă de lege, este prin conținutul său concret vădit lipsită de importanță și nu justifică angajarea răspunderii penale. De asemenea, se impune reținerea situației speciale a achitărilor pronunțate ca urmare a dezincriminării faptei, caz în care înlăturarea răspunderii penale are la bază opțiunea de politică penală a legiuitorului.

Față de aceste precizări, prezentăm în tabelul de mai jos situația inculpaților achitați definitiv în anul 2006, indiferent de momentul trimiterii în judecată³⁵:

Total	Pondere în total trimiși în judecată	Achitări în baza art.18 ¹ Cod penal	Achitați prin dezincriminare	Rămași achitați în baza altor motive (fără art.18 ¹ Cod penal și dezincriminare)	Pondere în total trimiși în judecată
959	1,81%	537	19	403	0,76%

3.5.3. *Percepția instanțelor și parchetelor asupra cauzelor care provoacă desființarea hotărârilor în căile de atac sau conduc la achitarea definitivă a inculpaților trimiși în judecată sau la restituirea cauzelor de către instanțele de judecată*³⁶

În vederea identificării principalelor categorii de cauze care afectează indicii de calitate a activității instanțelor judecătorești (prin desființarea sau modificarea hotărârilor pronunțate de către instanțele ierarhic inferioare în căile de atac), s-a solicitat instanțelor judecătorești să estimeze procentual incidența acestora.

³⁵ Date comunicate de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție prin adresa nr.582/2007.

³⁶ Date și propuneri sintetizate pe baza răspunsurilor trimise de instanțe și parchete la chestionarul privind colectarea datelor necesare prezentului raport.

Precizăm că datele rezultate din centralizare și prezentate în cele ce urmează au un caracter pur orientativ³⁷, putând totuși constitui un instrument de lucru util în vederea cunoașterii principalelor aspecte ce se impun îmbunătățite în activitatea de judecată.

Conform estimărilor efectuate de instanțele de control judiciar, principalele cauze pentru care au fost desființate/modificate hotărârile instanțelor inferioare în căile de atac s-au datorat:

a. aspectelor de nelegalitate

- datorate greșitei interpretări a legii de către judecătorul de fond – 15,24% la nivelul curților de apel, 12,97 % la nivelul tribunalelor;

- datorate unor interpretări diferite, dar pertinente, ale dispozițiilor legale - 15,93% la nivelul curților de apel, respectiv 14,52% la nivelul tribunalelor;

- datorate modificărilor legislative intervenite – 15,02% la nivelul curților de apel, 12,86% la nivelul tribunalelor;

- datorate altor cauze – 8,75 % la nivelul curților de apel, 10,2 % la nivelul tribunalelor (Spre exemplu: lipsa de diligență a părții interesate în administrarea probelor, nepropunerea unor mijloace de probă pertinente, existența unor texte de lege confuze sau contradictorii; insuficienta cunoaștere și aplicare a jurisprudenței CEDO, practică neunitară a Înaltei Curți de Casație și Justiție, lipsa de procedură, încălcarea dreptului la apărare, nemotivarea hotărârilor, nepronunțarea cu privire la toate aspectele invocate, nesemnarea minutei de către judecător, nerespectarea dispozițiilor art. 315 cod procedură civilă cu privire la obligativitatea problemelor de drept dezlegate de ICCJ, nesoluționarea procesului în limitele investiției).

b. aspectelor de netemeinicie

- datorate instrumentării defectuoase a dosarului de către judecătorul de fond – 16,12 % la nivelul curților de apel, 16,05% la nivelul tribunalelor;

- datorate lipsei de diligență a părții interesate în administrarea cauzei (necunoașterea drepturilor și obligațiilor procedurale, nepropunerea sau nefurnizarea de mijloace de probă pertinente etc.) – 18,28 % la curțile de apel, 21,3 % la tribunale;

- datorate altor cauze – 10,66% la nivelul curților de apel, 12,09% la nivelul tribunalelor (Spre exemplu: renunțări la judecata, tranzacții, retragerea plângerilor, individualizarea pedepselor, greșita apreciere a pericolului social al infracțiunii, greșita modalitate de executare a pedepsei, greșita stabilire a despăgubirilor civile, administrarea de noi probatorii, nesoluționarea pe fond a cauzei, interpretarea greșită a probelor administrate, interpretarea eronată a actului juridic dedus judecării, aprecierea eronată a probatoriului administrat în dosarul de fond, nepronunțarea asupra unui mijloc de apărare sau asupra unei dovezi hotărâtoare pentru dezlegarea pricinii, considerarea ca nepertinente a probelor cerute de părți la instanța de fond, sens în care aceasta din urmă le-a respins în timp ce instanța de control judiciar a casat cu trimitere spre rejudecare

³⁷ Datele nu pot prezenta valoare statistică în primul rând întrucât rezultatele obținute reprezintă o medie a cotelor procentuale indicate de instanțe, fără a se ține cont de numărul de cauze avute în vedere, volumul de activitate prezentând mari fluctuații între curțile de apel, precum și la nivelul tribunalelor. Totodată unele instanțe au efectuat o estimare procentuală exactă, în cifre absolute, în timp ce altele au indicat anumite marje.

pentru administrarea respectivelor probe, împăcarea părților în recurs, achitarea amenzii după pronunțarea sentinței recurate etc.)

Sub aspectul activității instanțelor, o importanță esențială o reprezintă casările/modificările de hotărâri datorate aspectelor de nelegalitate, întrucât cu privire la aspectele de netemeinicie acestea rezultă de obicei din viziunea diferită asupra aspectelor reies din probatoriul administrat dintre prima instanță și cea de control judiciar, constituind, până la urmă, o chestiune de apreciere.

Potrivit datelor comunicate de instanțele judecătorești, principalele cauze de nelegalitate identificate în practica instanțelor de control judiciar, și care au atras desființarea/modificarea hotărârilor pronunțate de instanțele inferioare ierarhic, au vizat interpretări diferite a dispozițiilor legii substanțiale și procesuale (practică judiciară neunitară), neluarea în considerare a modificărilor legislative intervenite, nerespectarea garanțiilor procesuale recunoscute de lege părților, soluționarea greșită a excepțiilor procesuale, nemotivarea sau insuficienta motivare a hotărârilor judecătorești, nerespectarea dreptului la apărare, soluționarea cauzei cu nerespectarea dispozițiilor legale referitoare la procedura de citare a părților, încadrarea juridică greșită a faptelor reținute în sarcina inculpatului, modificări în ceea ce privește competența materială de soluționare a cauzelor, incompatibilități ale judecătorilor, nerespectarea principiilor și jurisprudenței CEDO, nerespectarea prevederilor privind caracterul public sau secret al ședinței de judecată etc.

În vederea reducerii procentului de casări a hotărârilor judecătorești în căile de atac, instanțele judecătorești au considerat că ar putea avea efect determinant asigurarea stabilității legislative, precum și claritatea textelor actelor normative elaborate, codificarea legilor pe materii, reducerea competenței Înaltei Curți de Casație și Justiție, întrucât ea se comportă în prezent mai mult ca o instanță ordinară și exercitarea riguroasă de către aceasta a atribuțiilor care-i revin în vederea unificării practicii judiciare în special prin judecarea recursurilor în interesul legii, intensificarea pregătirii profesionale continue a judecătorilor și personalului auxiliar, normarea muncii judecătorilor pentru a se stabili un număr rezonabil de cauze de soluționat pentru fiecare în scopul alocării de timp suficient studierii cauzelor, a luării măsurilor procesuale care concură la soluționarea cauzelor, a documentării judecătorului în vederea pronunțării unor soluții legale și temeinice, dotarea continuă a bibliotecilor, stabilirea unor termene limită pentru administrarea probelor, sancționarea reală a actelor ce se constituie în abuz de drept, promovarea judecătorilor la instanța supremă să se facă tot prin concurs ca și pentru celelalte instanțe din sistemul judiciar, ceea ce ar asigura în plus și un tratament egal al tuturor judecătorilor etc.

Din răspunsurile comunicate de parchete a rezultat următoarea structură orientativă a cauzelor care au atras restituirea cauzelor de la instanțele de judecată sau au condus la achitarea definitivă a inculpaților trimiși în judecată³⁸:

a. *achitări/restituiri datorate aspectelor de nelegalitate*

- datorate greșitei interpretări a legii de către procuror - 13,20 %

³⁸ Ca și în cazul instanțelor, subliniem că datele prezentate nu au valoare statistică, ci numai un caracter strict orientativ având în vedere că centralizarea datelor s-a făcut în condițiile în care unele parchete au indicat diferite procente pe categoriile de cauze, în timp ce altele au indicat marje procentuale. Totodată, volumul de activitate diferit al parchetelor conduce la concluzia că o medie a mediilor nu are valoare statistică.

- datorate unor interpretări diferite, dar pertinente, ale dispozițiilor legale - 34,90%

- datorate modificărilor legislative intervenite - 8,30

- datorate altor cauze, precum:

- aprecierea diferită a gradului de pericol social - 21,20 %

- neprezentării materialului de urmărire penală - 0,3 %

- greșita interpretare a legii de către judecător - 17,4 %

b. achitări/restituiri datorate aspectelor de netemeinicie

- datorate instrumentării defectuoase a dosarului - 18,5 %

- datorate lipsei de diligență a părții interesate în administrarea cauzei (necunoașterea drepturilor și obligațiilor procedurale, nepropunerea de mijloace de probă pertinente, etc.) – 10,7 %

- datorate altor cauze, precum:

- aprecierea diferită a probelor de către procuror și judecător - 15,50%

- expertize contradictorii în cele două faze ale procesului penal - 7,10%

- modificarea situației de fapt, prin schimbarea declarațiilor părților, martorilor - 16 %

- administrarea de probe noi în fața instanței - 4,4 %

- interpretarea eronată a probelor de către instanță - 9,8 %

- volum mare de activitate - 1,4 %

În vederea diminuării numărului de achitări/restituiri și, implicit, a îmbunătățirii calității activității, unitățile de parchet au propus luarea următoarelor *măsur*i: dezbaterile cauzelor complexe în colectivul de procurori, modificarea legislației pentru ca lipsa de pericol social al faptei să nu mai constituie motiv de achitare, ci doar de înlocuire a formei de răspundere, pregătirea profesională aprofundată a magistraților, stabilitatea legislației, intensificarea pregătirii profesionale a procurorilor în domeniile legislației civile și comerciale, ierarhizarea exclusiv pe criteriul valorii profesionale, verificarea mai atentă a trimiterilor în judecată, ocuparea posturilor vacante de procurori și grefieri, verificarea apărărilor formulate, specializarea procurorilor, diminuarea volumului de muncă, introducerea unei căi extraordinare de atac în care procurorul să poată cere reformarea hotărârile judecătorești nelegale și netemeinice, incriminarea unor fapte prin care justiția este obstrucționată de către părți și martori, repartizarea uniformă a cauzelor pe procuror etc.

3.6. Măsur

Consolidarea statului de drept și asigurarea calității actului de justiție presupun abordarea mai multor componente ale procesului de reformă care vizează realizarea unui cadru legislativ coerent, unificarea practicii judiciare, specializarea activității de judecată, precum și pregătirea magistraților și a altor categorii de personal din sistemul judiciar.

Una dintre principalele deficiențe cu care se confruntă sistemul judiciar român, cu incidență asupra calității actului de justiție și a credibilității justiției, este practica judiciară neunitară, precum și aplicarea neunitară a legislației în vigoare. Pentru remedierea acestei situații și pentru asigurarea securității raporturilor juridice, în conformitate cu jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului, Strategia de reformă a sistemului judiciar pe perioada 2005 - 2007 are în vedere următoarele măsuri: aplicarea mecanismelor procedurale existente, respectiv promovarea recursurilor în interesul legii și îmbunătățirea accesului magistraților la jurisprudență și la Monitorul Oficial, în principal prin conectarea instanțelor la bazele de date specifice, precum și prin publicarea pe paginile de Internet ale acestora a jurisprudenței relevante.

În ceea ce privește percepția actuală de la nivelul instanțelor judecătorești cu privire la problematica practicii neunitare³⁹, majoritatea curților de apel (14) au arătat că propria jurisprudență se află în curs de unificare subzistând la nivelul curților cazuri de practică neunitară în anumite domenii, în mod izolat. O practică judiciară neunitară pe anumite domenii, în mod curent a fost raportată la nivelul Curții de Apel București, situație generată de specificul acestei instanțe, al cărei volum de activitate, ca și organizare și număr de judecători fiind mult superioare celorlalte curți de apel. Numai Curtea Militară de Apel a susținut existența la nivelul instanței a unei practici unitare în toate domeniile, trebuind însă ținut cont că această instanță judecă într-o singură materie, drept penal și are o schemă de judecători extrem de redusă.

În vederea realizării obiectivului asigurării unui înalt standard de previzibilitate a procedurilor judiciare, prin unificarea practicii, se impune sprijinirea și augmentarea procesului de unificare a acesteia *la nivelul curților de apel* (și a tuturor instanțelor subordonate), urmând ca apoi, în special prin activitatea specifică a Înaltei Curți de Casație și Justiție, să se asigure uniformizarea practicii *între acestea*⁴⁰.

3.6.1. Recursul în interesul legii

În conformitate cu prevederile art. 126 alin. (3) din Constituția României, „Înalta Curte de Casație și Justiție asigură interpretarea și aplicarea unitară a legii de către celelalte instanțe judecătorești, potrivit competenței sale.”

În prezent principala modalitate de unificare a jurisprudenței o constituie recursul în interesul legii reglementat de dispozițiile art. 329 din Codul de procedură civilă (în materie civilă) și de art. 414² din Codul de procedură penală (în materie penală).

Astfel, potrivit art. 329 din Codul de procedură civilă, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, din oficiu sau la cererea ministrului justiției, precum și colegiile de conducere ale curților de apel au dreptul, pentru a se asigura interpretarea și aplicarea unitară a legii pe întreg teritoriul României, să ceară Înaltei Curți de Casație și Justiție să se

³⁹ Date sintetizate din răspunsurile transmise la chestionarul pentru colectarea datelor necesare întocmirii prezentului raport.

⁴⁰ Măsuri pentru unificarea practicii judiciare au fost raportate de către toate curțile de apel și de aproximativ 96% dintre parchetele consultate, acestea constând în: asigurarea accesului la practica judiciară, analize în ședințele de lucru, dezbateri în cadrul seminariilor organizate în programul de pregătire profesională descentralizată, cunoașterea soluțiilor pronunțate în recursurile în interesul legii, analiza soluțiilor pronunțate de instanță etc. .

pronunțe asupra chestiunilor de drept care au fost soluționate diferit de instanțele judecătorești.

Deciziile prin care se soluționează sesizările se pronunță de Secțiile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție și se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I.

Soluțiile se pronunță numai în interesul legii, nu au efect asupra hotărârilor judecătorești examinate și nici cu privire la situația părților din acele procese. Dezlegarea dată problemelor de drept judecate este obligatorie pentru instanțe.

Potrivit art. 414² din Codul de procedură penală, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, direct, sau ministrul justiției, prin intermediul procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, precum și colegiile de conducere ale curților de apel și ale parchetelor de pe lângă acestea *au obligația*, pentru a asigura interpretarea și aplicarea unitară a legilor penale și de procedură penală pe întreg teritoriul țării, să ceară Înaltei Curți de Casație și Justiție să se pronunțe asupra chestiunilor de drept care au primit o soluționare diferită din partea instanțelor judecătorești.

Așadar, se poate constata că în timp ce în materie civilă, colegiile de conducere ale curților de apel au dreptul de a sesiza Înalta Curte de Casație și Justiție cu chestiuni de drept care au primit o soluționare diferită din partea instanțelor judecătorești, în materie penală, colegiile de conducere ale curților de apel și ale parchetelor de pe lângă curțile de apel au obligația de a proceda în acest mod, soluția legislativă de dată recentă – introdusă prin Legea nr. 356/2006 – fiind o măsură în sprijinul unificării practicii judiciare.

Cererile de recurs în interesul legii se soluționează de Secțiile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, care se pronunță prin decizie. Deciziile se publică în Monitorul Oficial al României, Partea I, precum și pe pagina de internet a Înaltei Curți de Casație și Justiție. Acestea se aduc la cunoștință instanțelor și de Ministerul Justiției.

De lege lata, este reglementată și situația în care o secție a Înaltei Curți de Casație și Justiție consideră că este necesar să revină asupra propriei jurisprudențe.

Astfel, potrivit dispozițiilor art. 26 din Legea nr. 304/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, dacă o secție a Înaltei Curți de Casație și Justiție consideră că este necesar să revină asupra propriei jurisprudențe, întrerupe judecata și sesizează Secțiile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, care judecă cu citarea părților din dosarul a cărui judecată a fost întreruptă. După ce Secțiile Unite s-au pronunțat asupra sesizării privind schimbarea jurisprudenței, judecata continuă.

În cursul anului 2006 Înalta Curte de Casație și Justiție a soluționat 37 de recursuri în interesul legii, 31 fiind admise, iar 6 respinse, rămânând pe rolul instanței, la 31 decembrie 2006, 35 de recursuri în interesul legii. Dintre recursurile soluționate, 12 sunt în materie civilă și 25 în materie penală, 35 fiind declarate de procurorul general și 2 de colegiile de conducere ale curților de apel (Curtea de Apel București și Curtea de Apel Cluj).

Prezentarea pe scurt a problemelor de drept examinate prin deciziile de recurs în interesul legii

Nr. decizie	Materie	Obiect recurs	Soluție
I/2006	Penală	Aplicarea dispozițiilor art. 47 alin. 2 din Codul de procedură penală referitoare la compatibilitatea judecătorului de a participa la judecarea cauzei în care a dispus prin încheiere, pronunțată înainte de soluționarea acesteia în fond, schimbarea încadrării juridice a faptei ce face obiectul actului de sesizare a instanței.	ADMIS
II/2006	Penală	Încadrarea juridică a faptei de însușire pe nedrept de cabluri, linii, echipamente și instalații de telecomunicații, radiocomunicații, precum și componente de comunicații.	ADMIS
III/2006	Civilă	Aplicarea dispozițiilor art. 9 lit. b) din Legea nr. 80/1995 privind Statutul cadrelor militare, cu modificările și completările ulterioare, precum și ale art. 28 alin. (1) lit. c) din Legea nr. 360/2002 privind Statutul polițistului.	ADMIS
IV/2006	Civilă	Posibilitatea dobândirii dreptului de proprietate asupra terenurilor prin uzucapiune în cazul posesiilor începute înainte de intrarea în vigoare a Legii nr. 58/1974 privind sistematizarea teritoriului și localităților urbane și rurale și a Legii nr. 59/1974 privind fondul funciar.	ADMIS
V/2006	Penală	Aplicarea dispozițiilor art. 176 alin. 1 lit. b) din Codul penal în cazul actelor de violență săvârșite în aceeași împrejurare, cu intenția de a ucide, asupra a două persoane, dintre care una a decedat.	ADMIS
VI/2006	Penală	Aplicarea dispozițiilor art. 52 alin. 5 din Codul de procedură penală, referitoare la recuzarea care privește întreaga instanță.	ADMIS
VII/2006	penală	Aplicarea dispozițiilor art. 140 alin. 1 lit. a) din Codul de procedură penală, referitoare la încetarea de drept a măsurilor preventive.	ADMIS
VIII/2006	Penală	Aplicarea dispozițiilor art. 450 alin. 2 din Codul de procedură penală referitoare la fixarea termenului după expirarea căruia poate fi reînnoită cererea sau propunerea de acordare a liberării condiționate.	ADMIS
IX/2006	Civilă	Competența de soluționare, în primă instanță, a cererilor având ca obiect obligarea persoanei juridice notificate, deținătoare a imobilului, să emită decizie sau dispoziție motivată de restituire în natură ori de acordare de despăgubiri potrivit Legii nr. 10/2001.	ADMIS
X/2006	Civilă	Aplicarea dispozițiilor art. 25 din Legea nr. 26/1990, republicată, astfel cum a fost modificat prin art. VIII pct. 23 din Legea nr. 161/2003, referitoare la cazurile de admisibilitate a cererii de radiere a unei înmatriculări sau mențiuni din registrul comerțului.	ADMIS
XI/2006	Civilă	Aplicarea dispozițiilor art. 6 alin. (4) și ale art. 9 alin. (2) din Ordonanța Guvernului nr. 5/2001 privind procedura somației de plată, în cazul cererii de investire cu formulă executorie a ordonanței de admitere a somației de plată.	ADMIS
XII/2006	Civilă	Dispozițiile legale aplicabile, în materia reorganizării judiciare și a falimentului, în cazul creanțelor preluate de Autoritatea pentru Valorificarea Activelor Statului.	ADMIS
XIII/2006	Civilă	Aplicarea dispozițiilor art. 79 alin. 2 din Legea nr. 58/1998 privind activitatea bancară, republicată, în cazul contractelor de credit bancar încheiate înainte de data intrării în vigoare a acestei legi.	ADMIS
XIV/2006	Penală	Stabilirea caracterului de «consecințe deosebit de grave» la care se referă art. 146 din Codul penal, în cazul infracțiunii continuate.	

Nr. decizie	Materie	Obiect recurs	Soluție
XV/2006	Penală	Aplicarea dispozițiilor art. 278 ¹ alin. 8 lit. c) din Codul de procedură penală, sub aspectul compatibilității judecătorului de a mai participa, în continuare, la soluționarea fondului cauzei reținute spre judecare după desființarea, prin încheiere, a rezoluției sau ordonanței procurorului de netrimiteră în judecată, ca urmare a aprecierii că probele existente la dosar sunt suficiente pentru a se proceda la judecare.	ADMIS
XVI/2006	Penală	Problema aplicabilității dispozițiilor art. 81, 86 ¹ și 86 ⁷ din Codul penal în cazul infracțiunilor prevăzute de art. 2-10 din Legea nr. 143/2000 privind prevenirea și combaterea traficului și consumului ilicit de droguri.	ADMIS
XVII/2006	Civilă	Aplicarea dispozițiilor art. 20 alin. 1 din Legea nr. 554/2004 privind contenciosul administrativ	RESPINS CA RĂMAS FĂRĂ OBIECT
XVIII/2006	Penală	Dacă sunt supuse recursului, cu privire la măsurile preventive, deciziile instanței de apel, prin care s-a dispus rejudecarea cauzei.	ADMIS
XIX/2006	Penală	Încadrarea juridică a faptei de folosire de acte vamale false la Registrul Auto Român, în vederea verificării unui autoturism adus din străinătate cu scopul înmatriculării acestuia.	ADMIS
XX/2006	Penală	Modul de sesizare a instanței în cazul infracțiunii de tulburare de posesie prevăzute în art. 220 din Codul penal, astfel cum a fost modificat prin articolul unic pct. 2 din titlul IX al Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente.	ADMIS
XXI/2006	Civilă	Casarea cu trimitere în materia conflictelor de muncă	ADMIS
XXII/2006	Civilă	Aplicarea dispozițiilor art. 46 alin. (1) din Legea nr. 31/1990 privind societățile comerciale, republicată, cu modificările și completările ulterioare, în cazul cererilor de autorizare a constituirii și de înmatriculare a societăților comerciale de consultanță, asistență și reprezentare juridică.	ADMIS
XXIII/2006	Penală	Dreptul procurorului de a exercita căile ordinare de atac în privința laturii civile a cauzei penale, în cazurile când partea civilă nu face parte din categoriile enunțate în art. 17 din Codul de procedură penală;	RESPINS CA RĂMAS FĂRĂ OBIECT
XXIV/2006	Penală	Aplicarea prevederilor art. 310, art. 357 alin. 4 și art. 358 din Codul de procedură penală	ADMIS
XXV/2006	Penală	Instanța competentă să judece în primă instanță în cazul în care urmărirea penală sau supravegherea acesteia au fost efectuate de procurori din cadrul parchetelor ierarhic superioare în cauze ce revin în competența de soluționare a procurorilor din cadrul parchetelor ierarhic inferioare	RESPINS CA RĂMAS FĂRĂ OBIECT
XXVI/2006	Penală	Data de la care se socotește termenul de declarare a recursului împotriva sentinței pronunțate în cauzele la care se referă art. 278 ¹ alin. 8 lit. a și b din Codul de procedură penală;	RESPINS CA RĂMAS FĂRĂ OBIECT
XXVII/2006	Penală	Aplicarea prevederilor art. 11 pct. 2 lit. b, cu referire la art. 10 alin. 1 lit. h teza a II-a din Codul de procedură penală	ADMIS
XXVIII/2006	Penală	Aplicarea prevederilor art. 160 ⁿ alin. 1 din Codul de procedură penală, în cazul învinuiților sau inculpaților minori între 14 și 16 ani	ADMIS

Nr. decizie	Materie	Obiect recurs	Soluție
XXIX/ 2006	Penală	Termenul de declarare a apelului și recursului pentru inculpatul care a lipsit atât la dezbateri, cât și la pronunțare	ADMIS
XXX/2006	Penală	Aplicarea dispozițiilor art. 401 din Codul de procedură penală,	ADMIS
XXXI/ 2006	Penală	Aplicarea dispozițiilor art. 5 din Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 112 din 30 august 2001,	ADMIS
XXXII/ 2006	Penală	Citarea învinutului sau inculpatului în cazul propunerii de prelungire a măsurii preventive a obligării acestuia de a nu părăsi localitatea sau țara	RESPINS CA RĂMAS FĂRĂ OBIECT
XXXIII/ 2006	Penală	Dreptul de a ataca cu plângere în temeiul art. 278 ¹ din Codul de procedură penală, soluțiile de netrimitere în judecată dispuse prin rechizitoriu	RESPINS CA RĂMAS FĂRĂ OBIECT
XXXIV/ 2006	Penală	Instanța investită cu soluționarea cererilor de amânare ori întrerupere a executării pedepsei închisorii sau detențiunii pe viață, de revizuire sau contestație la executare, în cazul retragerii acestora	ADMIS
XXXV/ 2006	Penală	Aplicarea dispozițiilor art. 18 ¹ din Codul penal, în cazul săvârșirii de către aceeași persoană a unor fapte concurente care, în accepțiunea textului de lege menționat, nu prezintă gradul de pericol social al unor infracțiuni	ADMIS
XXXVI/ 2006	Civilă	Aplicarea dispozițiilor art. 29 alin.(6) din Legea nr. 47/1992 privind organizarea și funcționarea Curții Constituționale, republicată	ADMIS
XXXVII/ 2006	Civilă	Aplicarea dispozițiilor art. 54 alin. (1) din Legea nr. 304/2004, republicată	ADMIS

3.6.2. Proiectul de lege privind unificarea practicii

În scopul interpretării și aplicării unitare a legii, au fost avute în vedere și modificări legislative pentru instituirea unui mecanism de unificare a practicii Înaltei Curți de Casație și Justiție, precum și de sesizare a acesteia de către celelalte instanțe, pentru exprimarea opiniei asupra anumitor probleme de drept. Realizarea obiectivului de unificare a practicii judiciare va determina îmbunătățirea calității hotărârilor judecătorești, în vederea reducerii numărului de cauze a căror soluție a fost modificată în căile de atac.

În vederea realizării acestui obiectiv, Consiliul Superior al Magistraturii a elaborat împreună cu Înalta Curte de Casație și Justiție proiectul de Lege privind unele măsuri pentru asigurarea interpretării și aplicării unitare a legii de către instanțele judecătorești prin care se propun, în principal, următoarele reglementări:

- Modificarea și completarea dispozițiilor referitoare la recursul în interesul legii, cuprinse în Codul de procedură civilă și Codul de procedură penală în sensul precizării condițiilor în care Procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și colegiile de conducere ale curților de apel pot promova un recurs în interesul legii la Înalta Curte de Casație și Justiție, modalitățile de susținere a recursului și procedura de soluționare a acestuia de către Secțiile Unite ale instanței supreme.

Prin proiect se menține dispoziția potrivit căreia deciziile pronunțate de Secțiile Unite ale Înaltei Curți de Casație și Justiție în soluționarea recursurilor în interesul legii se publică în Monitorul Oficial al României Partea I și sunt obligatorii pentru instanțe.

- Completarea Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, prin stabilirea în competența Secțiilor Înaltei Curți de Casație și Justiție, a soluționării sesizărilor pentru interpretarea unor dispoziții legale formulate de instanțele de recurs. Aceste sesizări se soluționează în cadrul Secțiilor Înaltei Curți de Casație și Justiție, în raport cu competența fiecăreia, de complete formate din trei judecători, în camera de consiliu, fără citarea părților. În cazul în care, în raport cu obiectul sesizării, problema de drept privește activitatea mai multor secții, cauza va fi soluționată de completele reunite din cadrul secțiilor interesate, convocate de Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Proiectul prevede posibilitatea pentru instanța de recurs de a pune în discuția părților problema de drept asupra căreia urmează să solicite opinia Înaltei Curți de Casație și Justiție și să le ceară un punct de vedere scris cu privire la aceasta. Dacă după ascultarea părților instanța de recurs consideră că se impune sesizarea Înaltei Curți de Casație și Justiție, dispune prin încheiere suspendarea judecării cauzei și transmite instanței supreme sesizarea privind interpretarea dispoziției legale care are incidență în cauza supusă recursului, însoțită de punctele de vedere ale părților exprimate în scris dacă acestea au fost depuse. Dezlegarea dată problemei de drept prin decizia pronunțată de completul Înaltei Curți de Casație și Justiție este obligatorie pentru instanța de recurs în soluționarea cauzei.

- A fost reglementată procedura de soluționare a cererii privind unificarea practicii judiciare în cazul în care se constată că o problemă de drept a fost soluționată în mod diferit în cadrul unei Secții a Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Precizăm că proiectul de Lege privind unele măsuri pentru asigurarea interpretării și aplicării unitare a legii de către instanțele judecătorești a fost înaintat Ministerului Justiției în vederea analizării și inițierii acestuia.

3.6.3. Alte măsuri

Strategia de reformă a sistemului judiciar pentru perioada 2005-2007 s-a concentrat în special pe crearea premiselor necesare magistraților în vederea interpretării și aplicării în mod unitar a legislației, constând în asigurarea unui mai larg acces la legislație și jurisprudență.

Prin măsuri concertate ale instituțiilor responsabile, în cursul anului 2006 s-a asigurat informarea zilnică a magistraților asupra noii legislații publicate în Monitorul Oficial, s-au elaborat și distribuit buletinele de jurisprudență trimestrială ale Înaltei Curți de Casație și Justiție, s-a creat un portal al instanțelor pe care se publică hotărâri judecătorești, integral sau în extras, precum și broșuri trimestriale de practică judiciară, s-au transmis și distribuit deciziile Înaltei Curți de Casație și Justiție pronunțate în recursuri în interesul legii, s-au organizat întâlniri ale magistraților la nivel local, regional sau național

pentru discutarea problemelor de practică neunitară, s-a monitorizat practica neunitară a instanțelor prin elaborarea unor materiale conținând propuneri de exercitare a recursului în interesul legii. Toate aceste măsuri au fost susținute în prima parte a anului 2006 de extinderea informatizării la instanțe și parchete în proporție de 99%.

În cursul anului 2007 este necesară continuarea acestui proces de extindere a accesului magistraților la legislație și jurisprudență, dublat însă de măsuri suplimentare pentru conștientizarea în rândul acestora a importanței asigurării unei practici judiciare unitare, aspect esențial pentru creșterea încrederii în actul de justiție.

În acest sens, o măsură cu impact major sub aspectul procesului de conștientizare, o reprezintă intensificarea întâlnirilor profesionale ale magistraților, pe domenii de specializare, în cadrul cărora să se abordeze problemele juridice care au creat sau pot crea situații de interpretare sau aplicare neunitară.

Campania de conștientizare a magistraților este esențială, mai ales din perspectiva faptului că nu există posibilitatea unui control sau a unei monitorizări individuale asupra soluțiilor date de magistrat, aceasta afectând principiul independenței.

Din acest motiv, constatările Inspecției Judiciare și ale Direcției legislație documentare și contencios din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii în cursul anului 2006 s-au finalizat prin materiale ample care constatau și prezentau problemele de practică neunitară, cu propuneri de exercitare a recursurilor în interesul legii, materiale ce s-au transmis Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, Ministerului Justiției și Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Așa cum rezultă din Planul actualizat de unificare a practicii judiciare, o altă direcție de acțiune ce se va aborda pentru anul 2007 va fi în sensul sporirii formelor de pregătire specializată a magistraților, pentru a avea posibilitatea aprofundării instituțiilor de drept specifice fiecărei ramuri juridice.

Pentru realizarea măsurilor propuse, Consiliul Superior al Magistraturii va avea sprijinul direct al principalei instituții cu rol în asigurarea practicii unitare, Înalta Curte de Casație și Justiție, dar și sprijinul Institutului Național al Magistraturii, responsabil de formarea inițială și continuă a magistraților.

În afara măsurilor amintite, în cursul anului 2006, la nivelul instanțelor judecătorești și parchetelor au fost luate și următoarele măsuri pentru unificarea practicii judiciare⁴¹:

- dezbaterile problemelor de drept care au primit o soluționare diferită în cadrul ședințelor de învățământ profesional și a ședințelor de unificare a practicii organizate pe secții;
- întâlniri periodice la nivelul curților de apel pentru discutarea unor probleme de drept;
- analiza periodică a practicii de casare și studierea Buletinului Casației;
- formarea continuă descentralizată a judecătorilor și procurorilor;

⁴¹ Date sintetizate de către Direcția Legislație, Documentare și Contencios pe baza răspunsurilor trimise de instanțe și parchete la chestionarul pentru colectarea datelor necesare redactării raportului privind starea justiției 2006.

- sesizarea colegiilor de conducere ale instanțelor judecătorești și parchetelor, în vederea declanșării procedurii recursului în interesul legii;
- discutarea în colectivele de judecători și procurori a noilor reglementări intrate în vigoare și a modului de interpretare a acestora;
- analiza soluțiilor curților de apel și Înaltei Curți de Casație și Justiție;
- întocmirea și transmiterea la parchetele din subordine a practicii judiciare relevante a curților de apel;
- analiza de speță cu toți conducătorii parchetelor și cu toți procurorii în ședințe comune;
- întocmirea de note, studii, documentări privind practica judiciară neunitară, cu propuneri privind declararea recursului în interesul legii.

Având în vedere că judecătorii și procurorii apreciază că instabilitatea și incoerența legislativă reprezintă principala cauză a existenței unei practici judiciare neunitare la nivelul instanțelor judecătorești și parchetelor, propunerile acestora sunt în sensul asigurării pe viitor a stabilității legislative care să creeze premisele unei jurisprudențe constante, reaprecierea competenței materiale a instanțelor și parchetelor, precum și elaborarea de acte normative cu prevederi clare, concise, cu abrogări exprese, acte normative care oferă soluții pentru situațiile tranzitorii.

3.7. Integrarea normelor Convenției Europene a Drepturilor Omului, astfel cum sunt interpretate în jurisprudența sa de Curtea de la Strasbourg, în sistemul juridic românesc, de către judecători și procurori

În anul 2006, România a fost al doilea stat după numărul cauzelor aflate pe rolul Curții Europene a Drepturilor Omului, însumând 11,8% din numărul total al cauzelor înregistrate, primul loc fiind ocupat de Rusia cu 21,2% din numărul total al cauzelor aflate pe rol.

La nivelul Agentului Guvernamental pentru Curtea Europeană a Drepturilor Omului, această situație se reflectă în creșterea continuă a numărului cauzelor comunicate de către CEDO. Comparativ cu anii anteriori, situația prezentă poate fi sintetizată în cifre astfel:

- * 53 de cauze au fost comunicate Guvernului în anul 2003;
- * 70 de cauze au fost comunicate în anul 2004;
- * 137 de cauze au fost comunicate în anul 2005,
- * 288 de cauze au fost comunicate în anul 2006.

Din totalul cauzelor privind România, Curtea Europeană a Drepturilor Omului a soluționat în anul 2006 68 de cauze, dintre care 4 au fost respinse, iar 2 au fost soluționate amiabil, în cazul celorlalte pronunțându-se hotărâri de condamnare împotriva României, sub aspectul articolului 3 al Convenției⁴², articolului 5⁴³, articolului 6⁴⁴, articolului 8⁴⁵, articolului 1 din Protocolul nr. 1⁴⁶, articolului 1 din Protocolul nr. 7⁴⁷.

⁴² Dreptul de a nu fi supus torturii ori pedepselor inumane sau degradante.

⁴³ Dreptul la libertate și siguranță.

Expunem, în continuare, principalele categorii de cauze soluționate de Curtea Europeană a Drepturilor Omului în anul 2006.

3.7.1. Principalele categorii de cauze care au atras condamnarea statului român

a. Desființarea prin căi extraordinare de atac a unor hotărâri definitive și irevocabile: 7 cauze.

Curtea Europeană a Drepturilor Omului a constatat în 6 din aceste cauze încălcarea dreptului la un proces echitabil (art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale), precum și a dreptului la respectarea proprietății (art. 1 din primul Protocol adițional la Convenție) ca urmare a admiterii, de către instanța supremă, a recursurilor în anulare promovate de Procurorul General împotriva unor hotărâri judecătorești civile irevocabile prin care se dispusese restituirea unor imobile naționalizate către foștii proprietari (KONNERTH C. ROMÂNIEI, POPEA C. ROMÂNIEI, STÂNGACIU ȘI TUDOR C. ROMÂNIEI, BARTOȘ C. ROMÂNIEI, SIMION C. ROMÂNIEI, RAICU C. ROMÂNIEI). Într-o altă cauză (TAUB C. ROMÂNIEI) Curtea a constatat încălcarea dreptului la un proces echitabil (art. 6 din Convenția pentru apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale) ca urmare a admiterii unei contestații în anulare împotriva unei hotărâri irevocabile.

România a fost condamnată în aceste cauze, deși dispozițiile legale privind recursul în anulare au fost abrogate atât în materie civilă cât și în materie penală, prin Legea nr. 219/2005 privind aprobarea OUG 138/2000 privind modificarea și completarea Codului de procedură civilă și prin Legea nr. 576/2004 privind modificarea codului de procedură penală.

Este de menționat faptul că aceste condamnări survin pe fondul pronunțării hotărârii Curții Europene în cauza *Stere împotriva României*, în care instanța de la Strasbourg a concluzionat asupra instabilității juridice și a climatului de incertitudine pe care îl creează posibilitatea pentru părți de a repune în discuție o hotărâre definitivă și irevocabilă, care, în plus, fusese, în speță, și executată.

b. Imposibilitatea foștilor proprietari, ale căror imobile naționalizate fără titlu au fost vândute chiriașilor în temeiul Legii 112/1995, de a obține restituirea în natură a acestora sau o alta formă de despăgubire: 21 cauze⁴⁸.

Motivele care au determinat condamnarea României în aceste cauze sunt legate de *incoerența legislativă și aplicarea defectuoasă a legislației existente în materia restituirii imobilelor naționalizate*, întârziindu-se ori împiedicându-se nejustificat restituirea imobilelor solicitate sau acordarea de despăgubiri.

⁴⁴ Dreptul la un proces echitabil.

⁴⁵ Dreptul la respectarea vieții private și de familie.

⁴⁶ Protecția proprietății private,

⁴⁷ Garanții procedurale în cazul expulzărilor de străini.

⁴⁸ DAVIDESCU C. ROMÂNIEI, SUCIU ARAMĂ C. ROMÂNIEI, UNGUREANU C. ROMÂNIEI, SEBASTIAN TAUB C. ROMÂNIEI, RUXANDRA IONESCU C. ROMÂNIEI, PATRICHI C. ROMÂNIEI, TOVARU C. ROMÂNIEI, DĂNULESCU C. ROMÂNIEI, BĂRCĂNECU C. ROMÂNIEI, BARBU C. ROMÂNIEI, PENESCU C. ROMÂNIEI, RABINOVICI C. ROMÂNIEI, RADU C. ROMÂNIEI, VLĂDUȚ C. ROMÂNIEI, ROTARU C. ROMÂNIEI, VIDRAȘCU C. ROMÂNIEI, TARBUC C. ROMÂNIEI, DIMITRIE DAN POPESCU C. ROMÂNIEI, TOGĂNEL ȘI GRĂDINARU C. ROMÂNIEI, JUJESCU C. ROMÂNIEI, PORȚEANU C. ROMÂNIEI.

Ca și în cauzele Păduraru și Porteanu, în prezentele cauze, terțe persoane au devenit proprietarii apartamentelor în litigiu mai înainte ca dreptul de proprietate al reclamanților asupra acestor bunuri să fie confirmat definitiv cu efect retroactiv, reclamanții fiind recunoscuți (ca și în cauza Străin) drept proprietari legitimi, dat fiind caracterul abuziv al naționalizării.

Curtea a observat că, deși la 22 iulie 2005 a fost adoptată Legea nr. 247/2005 de modificare a Legii nr. 10/2001, operațiunile prealabile acordării unei despăgubiri efective nu s-au efectuat până în prezent și că, conform calendarului estimativ al Fondului Proprietatea, intrarea sa efectivă la bursă este prevăzută pentru sfârșitul anului 2006. Curtea a considerat că Fondul Proprietatea nu funcționează în prezent într-un mod ce ar putea conduce la acordarea efectivă a unor despăgubiri reclamanților. În plus, nici Legea nr. 10/2001, nici Legea nr. 247/2005 care o modifică nu iau în calcul prejudiciul suferit din cauza unei lipse prelungite a despăgubirii persoanelor care, la fel ca reclamanții au fost private de bunurile lor restituite în temeiul unei sentințe definitive. În consecință, Curtea a considerat că încălcarea dreptului de proprietate al reclamanților asupra imobilului în cauză, coroborată cu lipsa totală a despăgubirii, i-a făcut să sufere o pierdere disproporționată și excesivă, incompatibilă cu dreptul la respectarea bunurilor garantat de articolul 1 al Protocolului nr.1.

c. Încălcarea dreptului de acces efectiv la un tribunal: 8 cauze⁴⁹

Aceste cauze se referă în principal la impedimentele care au determinat *întârzieri nejustificate în executarea unor hotărâri judecătorești, procedurile greoaie pentru executarea acestora, lipsa de eficiență atât a instanțelor de judecată, cât și a altor organe ale statului, lipsa de coordonare și colaborare eficientă între instanțele judecătorești și alte organe ale statului (executori judecătorești, comisii locale sau județene de aplicare a legii nr. 18/1991 etc.)*

În aceste cauze, Curtea a considerat că atât refuzul de a executa hotărâri judecătorești, cât și întârzierea nejustificată în această executare reprezintă o atingere adusă dreptului de acces efectiv la un tribunal, în sensul prevăzut de art. 6 alin. 1 al Convenției. Condamnarea României în aceste cazuri a fost cauzată de exercitarea de către justițiabili a mai multor căi de atac, care au fost soluționate cu întârziere, de notificările repetate pe care trebuiau să le trimită organelor însărcinate cu executarea, de demararea procedurilor de executare silită care erau împiedicate de nerespectarea unor dispoziții procedurale etc.

Într-un singur caz (WEISSMAN și ALȚII C. ROMÂNIEI) s-a pus problema încălcării dreptului de acces efectiv la un tribunal prin stabilirea unei sume excesive cu titlu de taxă de timbru în sarcina reclamanților, sumă pe care aceștia nu au putut-o achita și care a determinat anularea acțiunii. Această sumă a fost stabilită sub forma unui procent fix conform prevederilor legale în materie care stabilesc plata unor taxe de timbru raportat la valoarea obiectului litigiului, în cazul litigiilor patrimoniale evaluabile în bani.

În prezent, legea privind taxele de timbru (legea nr. 146/1997) stabilește plata unor taxe de timbru raportat la valoarea obiectului litigiului,

⁴⁹ MIHĂESCU c. României, ORHA c. României, IOACHIMESCU și ION c. României, PIETRO și ALȚII c. României, BAN c. României, CARACAS c. României, LUNGOCI c. României.

în cazul litigiilor patrimoniale evaluabile în bani, fapt ce ar putea atrage din nou condamnarea României, în cazul în care aceste sume se dovedesc a fi excesive, mai ales că instanța europeană apreciază suma costurilor de acest gen în lumina circumstanțelor unui caz dat, înțelegând aici și solvabilitatea solicitantului și faza procedurii prin care restricția în chestiune îi este impusă, factori de care legea română nu ține cont.

d. Durata excesivă a procedurilor judiciare: 6 cauze.

Durata excesivă a procedurilor judiciare este cauzată, în majoritatea cauzelor, de *activitatea defectuoasă a instanțelor și parchetelor și a altor organe ale statului, dar și de numeroasele modificări legislative.*

Deși dreptul părților la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil are consacrare constituțională (art. 21 alin. 3 din Constituția României), în practică acest drept se lovește de unele impedimente care țin de volumul mare de muncă al judecătorilor și procurorilor, capacitatea de administrare și organizare a activității instanțelor, modificările legislative numeroase care determină blocaje în aplicarea legilor etc., situație care probabil va continua până la crearea unui cadru legislativ stabil asupra tuturor aspectelor legate de activitatea instanțelor și parchetelor.

Cauzele în care România a fost condamnată pentru încălcarea dreptului la soluționarea cauzelor într-un termen rezonabil (art. 6 alin. 1 al Convenției) sunt : GUTĂ C. ROMÂNIEI (durata procedurii în fața instanțelor de judecată de 8 ani), NICHIFOR C. ROMÂNIEI (durata procedurii în fața instanțelor de judecată , corelat cu durata procedurii în fața organelor administrative de aplicare a legii nr. 112/1995, de 4 ani și 4 luni), ALIUȚĂ C. ROMÂNIEI (durata procedurii în fața instanțelor de judecată de mai mult de 6 ani), MATICA C. ROMÂNIEI (durata procedurii în fața instanțelor de judecată de 5 ani) NICOLAU C. ROMÂNIEI (durata procedurii în fața instanțelor de judecată de peste 10 ani), CÂRSTEA și GRECU C. ROMÂNIEI (durata procedurii în fața instanțelor de judecată de aproximativ 6 ani)

e. Aplicarea unor tratamente inumane si degradante de către reprezentanți ai unor instituții publice și absența unei anchete eficiente referitoare la aceasta: 2 cauze.

Încălcarea articolului 3 se referă în principal la relele tratamente aplicate de către ofițeri de politie și jandarmerie, precum și la neefectuarea unor anchete eficiente cu privire la aceste cauze. Numărul condamnărilor privind încălcarea art. 3 este redus în prezent.

În ambele cazuri⁵⁰ s-a constatat încălcarea articolului 3 al Convenției în ceea ce privește partea sa procedurală, în sensul că ancheta efectuată de autorități în urma plângerilor de rele tratamente făcute de reclamanti a fost lipsită de efectivitate.

În cauza MELINTE C. ROMÂNIEI, condamnarea României s-a datorat aprecierii Curții în sensul că lipsa de independență instituțională a celor ce erau însărcinați să se ocupe de ancheta asupra plângerii reclamantului (procurori militari) față de presupușii făptuitori (cadrele militare ale

⁵⁰ MELINTE C. ROMÂNIEI și FILIP C. ROMÂNIEI.

respectivului penitenciar) **dă naștere** la îndoieli asupra **efectivității** anchetei efectuate de **aceștia**.

Această problemă nu mai este de actualitate deoarece, statutul cadrelor ce fac parte din administrația penitenciară a fost recent reformulat de Legea nr. 293 din 28 iunie 2004: personalul din penitenciar are în prezent calitatea de “funcționar public”, eventualele urmăriri penale îndreptate împotriva sa ținând de-acum de competența parchetelor și tribunalelor civile.

În cauza FILIP C. ROMÂNIEI, referitor la articolul 3 sub aspect procedural, instanța europeană a statuat că acesta a fost încălcat, constatând pasivitatea autorităților române în ceea ce privește plângerile penale introduse de reclamant și deci lipsa unei anchete efective și aprofundate.

f. **Încălcarea** art. 1 din Protocolul nr. 1 prin **ingerințe** nejustificate asupra dreptului de proprietate, altele decât cele rezultate din aplicarea Legii nr. 112/1995: 12 cauze.

Enumerăm cu titlu exemplificativ cauzele în care România a fost condamnată sub acest aspect, situațiile de fapt și motivația Curții Europene a Drepturilor Omului fiind variate ca natură.

În cauza RADOVICI ȘI STĂNESCU C. ROMÂNIEI, a fost criticată Ordonanța de Urgență a Guvernului nr. 40/1999, prin prisma condițiilor de formă pe care le prevede cu privire la notificarea chiriașilor și a sancțiunilor ce intervin în cazul nerespectării acestora, fapte considerate de Curte ca impunând o sarcină specială și exorbitantă asupra proprietarilor.

În cazul ACATRINEI C. ROMÂNIEI, Curtea a considerat că întârzierea în executarea unei hotărâri judecătorești privind dreptul de proprietate imputabilă autorităților (comisiei locale din Podoleni pentru aplicarea legii nr. 18/1991), a determinat ca reclamanta să sufere un prejudiciu ce decurge din faptul că nu a beneficiat de bunul său o lungă perioadă de timp.

Au existat cazuri de încălcare a art.1 din Protocolul nr. 1 ca o consecință a faptului că în urma promovării unor căi de atac extraordinare, reclamantii nu au putut beneficia nici de bunurile la care aveau dreptul, nici de despăgubiri⁵¹.

Articolul 1 din Protocolul nr.1, a fost încălcat și acolo unde Curtea a constatat încălcarea articolului 6 alin.1 din cauza refuzului executării sau întârzierii în executarea unor hotărâri judecătorești având ca obiect de dobândirea sau redobândirea dreptului de proprietate⁵².

g. **Aplicarea greșită și nerespectarea de către instanțe a prevederilor Convenției de la Haga (1980) privind aspectele civile ale răpirii internaționale de copii:** 2 cauze.

Aplicarea greșită a dispozițiilor menționate mai sus de către instanțele judecătorești a determinat condamnarea României pentru încălcarea articolului 8

⁵¹ KONNERTH C. ROMÂNIEI, POPEA C. ROMÂNIEI, STÂNGACIU ȘI TUDOR C. ROMÂNIEI, BARTOȘ C. ROMÂNIEI, SIMION C. ROMÂNIEI, RAICU C. ROMÂNIEI

⁵² MATAȘE ȘI ALȚII C. ROMÂNIEI, ORHA C. ROMÂNIEI, IOACHIMESCU ȘI ION C. ROMÂNIEI, PIETRO ȘI ALȚII C. ROMÂNIEI, GEORGI C. ROMÂNIEI, WEISSMAN ȘI ALȚII C. ROMÂNIEI

al Convenției privind apărarea drepturilor și libertăților fundamentale (dreptul la viața privată și de familie), dat fiind faptul că în cele două cauze reclamantii au fost împiedicați să - și exercite dreptul la legături personale cu minorii.

În cauza IOSUB CARAS C. ROMÂNIEI, prin omisiunea de a informa instanțele de divorț despre existența procesului bazat pe Convenția de la Haga, autoritățile, și mai ales Ministerul Justiției, au lipsit Convenția de la Haga privind aspecte civile ale răpirii internaționale de copii de însuși scopul acesteia, adică acela de a preveni luarea unei decizii pe fond asupra dreptului legat de încredințare în statul unde este reținut copilul.

Curtea și-a exprimat îngrijorarea asupra faptului că instanțele naționale care au soluționat procesul pe Convenția de la Haga și-au fondat hotărârea, printre alte argumente, pe faptul că se luase o decizie pe fond asupra încredințării, în vreme ce procesul pe Convenția de la Haga era încă în curs, fapt ce denotă necunoașterea prevederilor convenției în cauză de către instanțele naționale.

În cauza LAFARGUE C. ROMÂNIEI, ca urmare a neaplicării Convenției de la Haga autoritățile române nu au depus eforturi adecvate și suficiente pentru a-i respecta reclamantului, timp de 6 ani, dreptul la vizită și dreptul de a locui împreună cu copilul său, dreptul la o viață familială, garantat de articolul 8 al Convenției, fiind astfel încălcat.

3.7.2. Cauze în care s-au pronunțat hotărâri de respingere sau de radiere de pe rol

În anul 2006, s-au pronunțat hotărâri de respingere în 4 cauze, neconstatându-se încălcări ale drepturilor omului de către statul român⁵³. În alte două cauze⁵⁴, după înregistrarea cauzelor la Curtea Europeană a Drepturilor Omului, a intervenit soluționarea amiabilă a cauzei prin încheierea unor tranzacții între statul român și reclamantii.

Cauza REIZ C. ROMÂNIEI a avut ca obiect încălcarea articolului 6 alin.1 și a articolului 1 al Protocolului nr. 1, ca urmare a vânzării imobilului reclamantilor anterior constatării dreptului de proprietate al acestora și a imposibilității ulterioare de a dobândi despăgubirile corespunzătoare.

În cauza S.C. MAGNA HOLDING SRL C. ROMÂNIEI, Curtea a considerat că statul, pe calea tribunalelor interne, a depus toate eforturile necesare în scopul de a face să fie executată hotărârea favorabilă reclamantei, mai ales în măsura în care numitele tribunale au indicat căile care pot fi urmate de către reclamantă, atât pentru a constrânge debitorul, cât și pentru a transforma obligația inițială într-o obligație de plată de daune-interese, astfel că nu a existat o încălcare a articolului 6 alin. 1 și nici a articolului 1 din Protocolul nr. 1.

Cauza STÂNGU și SCUTELNICU C. ROMÂNIEI a avut ca obiect aplicarea articolului 10 al Convenției, însă Curtea nu a constatat nicio încălcare a acestei prevederi convenționale.

⁵³ REIZ C. ROMÂNIEI, S.C. MAGNA HOLDING SRL C. ROMÂNIEI, STÂNGU și SCUTELNICU C. ROMÂNIEI, TOPCIOV c. ROMÂNIEI

⁵⁴ ROȘCA C. ROMÂNIEI, MOCANU C. ROMÂNIEI

Cauza ROȘCA C. ROMÂNIEI (soluționată prin înțelegere amiabilă) a avut ca obiect încălcarea articolelor 6 alin. 1 și 8 ale Convenției din cauza condamnării sale de către instanțele militare pe vremea când era civil, precum și a ilegalității interceptărilor convorbirilor sale telefonice și folosirii lor ca mijloc de probă în procedura penală.

Cauza MOCANU C. ROMÂNIEI a fost ștearsă de pe rol, Curtea luând act de angajamentul părților de a soluționa cauza pe cale amiabilă și de a nu cere retrimiterrea cauzei la Înalta Cameră.

În sfârșit, în Cauza TOPCIOV c. ROMÂNIEI (hotărârea din 23 iunie 2006, definitivă), Curtea de la Strasbourg *a respins cererea reclamantului*, constatând vădita netemeinicie a capetelor de cerere privind încălcarea articolului 6 din Convenție, sub aspectul neexecutării unei hotărâri definitive prin care o persoană fizică fusese obligată să îi plătească o sumă de bani și a articolului 1 din Primul Protocol adițional la Convenție, care garantează dreptul la proprietate. Curtea a stabilit că nu există lipsuri imputabile autorităților naționale în executarea hotărârii judecătorești. Deși creditorul unei obligații nu are datoria să îi furnizeze executorului judecătoresc mijloacele necesare în vederea executării, el trebuie să acționeze cu o oarecare diligență și să vegheze la executare în cauzele civile. Spre deosebire de situația din cauzele *Ruianu* și *Pini și alții*, în care reclamantii au efectuat demersuri obișnuite în vederea executării, în prezenta cauză s-a stabilit că după data de 9 iulie 2001 reclamantul nu a mai solicitat executorului judecătoresc să continue procedura de executare.

3.7.3. Sinteza răspunsurilor furnizate de instanțe cu privire la aplicarea directă a CEDO în cauzele soluționate⁵⁵

Instanțele judecătorești au fost întrebat cu privire la aplicarea directă a dispozițiilor Convenției privind apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale în cauzele soluționate de acestea.

Precizăm că, în conformitate cu dispozițiile art. 11 alin. 2 din Constituția României, revizuită în anul 2003, tratatele ratificate de Parlament, potrivit legii, fac parte din dreptul intern, iar potrivit art. 20 din legea fundamentală, dispozițiile constituționale privind drepturile și libertățile cetățenilor vor fi interpretate și aplicate în concordanță cu Declarația Universală a Drepturilor Omului, cu pactele și cu celelalte tratate la care România este parte. Dacă există neconcordanțe între pactele și tratatele privitoare la drepturile fundamentale ale omului, la care România este parte, și legile interne, au prioritate reglementările internaționale, cu excepția cazului în care Constituția sau legile interne conțin dispoziții mai favorabile.

Luând în considerare răspunsurile furnizate de instanțe, se poate observa că în mare majoritate, acestea au realizat aplicarea directă a dispozițiilor Convenției privind apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale, interpretate în lumina jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

⁵⁵ Date sintetizate pe baza răspunsurilor transmise de instanțe și parchete la chestionarul pentru colectarea datelor necesare întocmirii raportului privind starea justiției.

La nivelul Curților de Apel se poate observa că au fost aplicate dispozițiile Convenției privind apărarea drepturilor omului și libertăților fundamentale în proporție foarte mare. O singură curte de apel a susținut că nu s-au aplicat în mod direct dispozițiile Convenției și jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului în cauzele soluționate la această instanță.

Aplicarea dispozițiilor Convenției s-a realizat în domenii referitoare la :

- obligația organelor judiciare de a informa în mod amănunțit orice inculpat asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa - cauza De Salvador Torres contra Spaniei; cauza Mattoccha contra Italiei (Curtea de Apel Iași);

- aspectele legale privind cauzele Străin, Păduraru, Porțeanu (Curtea de Apel București);

- art. 6 din Convenție – privind audierea inculpaților în recurs (Constantinescu contra României), (Curtea de Apel Cluj);

- art.1 - Protocolul nr. 1. S-a apreciat că atât L.112/1995 care a definit restrictiv noțiunea de „preluare cu titlu” cât și art. 46 alin. 2 din L.10/2001 contravin art. 1 din Protocolul nr. 1. În conflictul dintre interesele vechiului proprietar și al fostului chirias – cumpărător , s-a apreciat că trebuie recunoscut dreptul proprietarului (Curtea de Apel Cluj);

- cauza Sabou și Pârcălab și jurisprudența CEDO în materia libertății de exprimare (art.10), (Curtea de Apel Constanta);

- aplicarea pedepsei accesorii a interzicerii drepturilor părintești (Curtea de Apel Brașov);

- cauza Glod vs. România, precum și alte hotărâri în materia retrocedărilor și a executării silite (Curtea de Apel Galați);

- materia arestării preventive, (Curtea de Apel Târgu Mureș);

- durata rezonabilă în sensul art.6 din CEDO, (Curtea de Apel Târgu Mureș);

- în materia Legii nr. 10/2001 (care a atras în timp cele mai multe și mai grele condamnări ale Statului român), în special cu privire la aplicarea art. 6 alin. 1 al Convenției, în raport cu care s-a considerat că instanțele au competența legală de a dispune în mod direct restituirea în natură a acelor imobile ce se pretează unei astfel de măsuri fără a mai obliga persoana deținătoare la emiterea unei dispoziții motivate în acest sens; referitor tot la drepturilor protejate de același articol, într-o cauză privind retrocedarea unor terenuri și în care instanțele anterioare, după ce au administrat probe necesare și pentru soluționarea fondului cauzei, au respins cererile pentru lipsa calității procesuale active a reclamanților, Curtea, fără a mai casa cu trimitere hotărârile atacate, a dispus modificarea acestora și admiterea acțiunii reținând că reclamanții au dovedit o astfel de calitate, în motivarea deciziei fiind făcută o trimitere directă la o cauză similară soluționată de C.E.D.O. (Hotărârea Yagtzilar ș.a. c/a Grecia, din 6.12.2001); de asemenea, tot în materia legilor proprietății, anterior modificării Legii nr. 10/2001, prin Legea nr. 247/2005, s-a dispus restituirea în natură a unui imobil din cele prevăzute de art. 16, considerându-se că prin refuzul stabilirii unei astfel de măsuri se creează o discriminare pozitivă a chiriasului, ceea ce rupe echilibrul necesar care trebuie să existe între protecția dreptului de proprietate privată și interesul general (Curtea de Apel Timișoara).

Celelalte curți de apel, deși au răspuns afirmativ în ceea ce privește aplicarea directă a prevederilor Convenției nu au oferit exemple în acest sens.

La nivelul tribunalelor, s-a realizat aplicarea directă a dispozițiilor Convenției, astfel cum sunt interpretate în jurisprudența Curții Europene a Drepturilor Omului la majoritatea acestor instanțe, în următoarele domenii:

- aspecte legate de cauzele Păduraru, Străin, Pârcălab și Sabou, Porțeanu, Anghelescu (tribunalele din raza Curții de Apel București);

- obligația organelor judiciare de a informa în mod amănunțit orice inculpat asupra naturii și cauzei acuzației aduse împotriva sa – cauza Bricmont c. Belgia, cauza Salvador Torres c. Spaniei, cauza Mattoccia c. Italia (Tribunalele Iași și Vaslui);

- libertatea de exprimare, astfel cum a fost interpretată în cauzele Cumpănă și Mazăre împotriva României, Dalban împotriva României și Constantinescu împotriva României (Tribunalele din raza Curții de Apel Ploiești);

- în materia arestării preventive (Tribunalul Bacău);

- probleme legate de dreptul de proprietate (Tribunalele Alba, Hunedoara, Sibiu);

- cauzele având ca obiect acordarea daunelor materiale și morale în contradictoriu cu statul român, întemeiate pe dispozițiile art. 504 C.p.p (Tribunalul Neamț);

- cauzele care vizează aplicarea Legii 10/2001, Legii 18/1991 cu modificările și completările ulterioare, a Legii 247/2005 (Tribunalul Neamț);

- libertatea de exprimare în cazul infracțiunii de insultă și calomnie;

- art. 5 din convenție în cazul măsurilor privative de libertate (Tribunalele din raza Curții de Apel Cluj), durata rezonabilă a detenției preventive (art.5 din Convenție), (Tribunalul Harghita, Tribunalul Mureș);

- în materie civilă s-a aplicat Hotărârea pronunțată în cauza Glod împotriva României, în cauzele întemeiate pe Legea 18 /1991 (Tribunalul Galați);

- stabilirea drepturilor de vizitare a minorilor (Tribunalul Galați);

- art. 6 pct. 3 în sensul acordării contravenientului a acelorași garanții ca și inculpatului, respectiv dubiul profită acestuia, iar vinovăția trebuie dovedită de agentul constatator (Tribunalul Brăila);

- art. 6 din Convenție în ceea ce privește liberul acces la justiție în cauzele civile având ca obiect anularea dispoziției primarului de respingere a cererii de restituire în natura/acordare de despăgubiri pe motivul nedepunerii actelor doveditoare în termenul prevăzut de lege (Tribunalul Bihor);

- în materia dreptului de proprietate, respectiv în materia drepturilor chiriașilor din casele naționalizate restituite foștilor proprietari, apreciindu-se în concret că dispozițiile art. 14 din O.U.G. nr. 40/1999 încalcă convenția în măsura în care sunt interpretate în sensul că reînnoirea contractului de închiriere poate fi impusă proprietarului peste termenul limită de prelungire obligatorie a acestor contracte 8 martie 2004;

- Latellier c. Franței - referitor la pericolul pentru ordinea publică (Tribunalul Timiș).

- în materie civilă – cu precădere în demersurile judiciare - reduse însă ca număr, ce au purtat asupra retrocedării valutei supuse confiscării în perioada comunistă, context în care, pentru susținerea legalității analizării de către instanță a măsurii confiscării, respectiv, a legalității actelor procedurale penale, în temeiul cărora a operat confiscarea specială, ca măsură de siguranță și, mai apoi, pentru asigurarea respectării principiului procesual garantat constituțional, prin art. 21 al Constituției, acela al accesului liber la justiție, s-a apelat la jurisprudența CEDO, în special cea relativă la România (cauza Vasilescu – Hotărârea din 22.05.1998) care, s-a apreciat a se impune în practica jurisprudențială națională, nu ca un precedent judiciar, ci în virtutea rolului ei în interpretarea normelor Convenției Europene a Drepturilor Omului, cu care face corp comun, - instrument juridic ce se subsumează dreptului intern, în aplicarea alin 2 al art. 11 din Constituție (Tribunalul Timiș).

Celelalte tribunale, deși au răspuns afirmativ în ceea ce privește aplicarea directă a prevederilor Convenției nu au oferit exemple în acest sens, iar un tribunal a răspuns în sensul neaplicării directe a dispozițiilor Convenției privind apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale.

La nivelul judecătoriilor, marea majoritate a acestor instanțe au răspuns în sensul aplicării directe a dispozițiilor Convenției privind apărarea drepturilor omului și a libertăților fundamentale, deși nu toate instanțele au oferit exemple în acest sens, iar patru judecătorii au susținut că în cauzele soluționate la nivelul acestor instanțe nu a fost nevoie să se facă aplicarea dispozițiilor Convenției și a jurisprudenței instanței europene.

Domeniile în care s-a realizat aplicarea directă a dispozițiilor Convenției la nivelul judecătoriilor se referă la:

- art. 8 din Convenție, jurisprudența CEDO relativă la art.8 din Convenție a fost invocată în soluționarea unor propuneri de încuviințarea unor percheziții (judecătoriile din raza Curții de Apel Oradea);

- pronunțarea unor hotărâri judecătorești prin care judecătorii apreciind gravitatea infracțiunii săvârșite, împrejurările cauzei, persoana infractorului, și intereselor superioare ale copilului nu au aplicat pedeapsa accesorie constând în interzicerea drepturilor prevăzute de art. 64 lit. d și e Cod penal inculpaților condamnați la pedeapsa închisorii privative de libertate (judecătoriile din raza Curții de Apel Oradea);

- având în vedere jurisprudența Curții de la Strasbourg privind libertatea de exprimare și aplicând principiul proporționalității consacrat de aceasta referitor la derogările de la acest drept s-au pronunțat hotărâri judecătorești de achitare a unor inculpați acuzați de săvârșirea unor infracțiuni de calomnie (anterior dezincriminării acestora), (judecătoriile din raza Curții de Apel Oradea);

- în materia termenului rezonabil de soluționare a cauzelor, art.6 al Convenției;

- în materia duratei maxime de arestare preventivă, art.5 al Convenției;

- în materia respectării și garantării dreptului de proprietate art. 1 din Protocolul adițional nr. 1;

- în materia drepturilor părintești;
- în privința dreptului la apărare, judecătorii au dispus ca onorariul avocatului din oficiu să rămână în sarcina statului (Judecătoriile Iași, Răducăneni, Pașcani, Hîrlău Vaslui, Huși);
- în cauzele civile se aplică cazurile Vasilescu contra Romaniei, Brumarescu contra Romaniei și celelalte cazuri relevante în materia restituirii imobilelor preluate abuziv în proprietatea statului;
- acordarea de pensii de întreținere majorilor de către părinți (cauza Lielsen Busk Madsen și Pedersen C. Danemarca – 1976) (Judecătoria Bicăz);
- aspectele din cauzele Porțeanu, Anghelescu, (Judecătorii din raza Curții de Apel București);
- în contextul art. 278¹ Cod procedură penală se atacă rezoluția de neînceperea urmăririi penale invocându-se prevederile art. 6 al Convenției; - nu s-a mai aplicat pedeapsa accesorie a interzicerii drepturilor părintești (Judecătoriile din raza Curții de Apel Cluj);
- art. 6 pct. 3 în sensul acordării contravenientului a acelorași garanții ca și inculpatului, respectiv dubiul profită acestuia, iar vinovăția trebuie dovedită de agentul constatat (judecătoriile din raza Curții de Apel Târgu Mureș);
- sancționarea unei persoane aflată în arest preventiv cu sancțiunea izolării severe, (judecătoriile din raza Curții de apel Timișoara);
- desființarea construcțiilor edificate fără autorizație, (judecătoriile din raza Curții de Apel Timișoara);
- înlăturarea aplicabilității dispozițiilor naționale ca urmare a pronunțării hotărârii în cauza Radovici/Stănescu, (judecătoriile din raza Curții de Apel Timișoara).

În ceea ce privește problematica pregătirii profesionale specifice se impune ca prioritate pentru anul 2007 intensificarea programelor de formare continuă dedicată aspectelor legate de aplicarea dispozițiilor Convenției Europene a Drepturilor Omului, precum și în domeniul dreptului comunitar, în special în contextul în care România a devenit țară membră a Uniunii Europene începând cu 01.01.2007.

În acest domeniu s-au realizat în anul 2006 pași importanți, din datele comunicate de către instanțe și parchete pe baza chestionarului întocmit pentru redactarea raportului rezultând că în anul 2006 aproximativ 53,37 % dintre judecătorii curților de apel, 35,6 % dintre judecătorii de la tribunale și 40,87% dintre cei de la judecătorii au participat la seminarii sau cursuri de pregătire în materia protecției drepturilor omului sau/și a dreptului comunitar⁵⁶. De asemenea, 55% dintre procurori au participat la astfel de acțiuni, la nivel centralizat sau pe plan local, sub forma învățământului profesional.

⁵⁶ Menționăm că s-au avut în vedere și cursurile sau studiile urmate individual, din proprie inițiativă, de tipul studiilor postuniversitare, master etc.

3.8. Îmbunătățirea accesului liber la justiție

Principiul liberului acces la justiție este consacrat de art. 21 din Constituția României, republicată, potrivit căruia orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime, nici o lege neputând îngădi exercitarea acestui drept.

Dispoziția constituțională este preluată de art. 6 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, care prevede că orice persoană se poate adresa justiției pentru apărarea drepturilor, a libertăților și a intereselor sale legitime în exercitarea dreptului său la un proces echitabil, iar accesul la justiție nu poate fi îngădit.

În vederea garantării liberului acces la justiție, Codul de procedură civilă prevede posibilitatea instanței de judecată de a încuviința, la cerere, asistență judiciară pentru persoanele cărora situația materială precară nu le permite suportarea cheltuielilor ocazionate de procesul civil.

Asistența judiciară cuprinde acordarea de scutiri, reduceri, eșalonări sau amânări pentru plata taxelor judiciare de timbru, a timbrului judiciar și a cauțiunilor, precum și apărarea și asistența gratuită printr-un avocat delegat de baroul avocaților.

În materie penală, dispozițiile Codului de procedură penală consacră obligativitatea asistenței juridice atunci când învinuitul sau inculpatul este minor, internat într-un centru de reeducare sau într-un institut medical educativ, când este reținut sau arestat chiar în altă cauză, când față de acesta a fost dispusă măsura de siguranță a internării medicale sau obligarea la tratament medical chiar în altă cauză, ori când organul de urmărire penală sau instanța apreciază că învinuitul ori inculpatul nu și-ar putea face singur apărarea, precum și în alte cazuri prevăzute de lege.

În cursul judecății, asistența juridică este obligatorie și în cauzele în care legea prevede pentru infracțiunea săvârșită pedeapsa detențiunii pe viață sau pedeapsa închisorii de 5 ani sau mai mare.

În situațiile în care asistența juridică este obligatorie, dacă învinuitul sau inculpatul nu și-a ales un apărător, instanța de judecată are obligația de a lua măsuri pentru desemnarea unui apărător din oficiu. Dacă organul judiciar apreciază că din anumite motive partea vătămată, partea civilă sau partea responsabilă civilmente nu și-ar putea face singură apărarea, dispune, din oficiu sau la cerere, luarea măsurilor pentru desemnarea unui apărător.

În scopul asigurării protecției victimelor infracțiunilor, Legea nr. 211/2004 reglementează unele măsuri de informare a victimelor infracțiunilor cu privire la drepturile acestora, precum și de consiliere psihologică, asistență juridică gratuită și compensație financiară de către stat pentru victimele unor infracțiuni⁵⁷.

⁵⁷ Menționăm că exemplele enumerate nu sunt exhaustive și nu epuizează mijloacele de protecție juridică a acestui drept fundamental. Practic, se consideră că gradul de eficiență în asigurarea liberului acces la justiție se estimează prin evaluarea capacității de răspuns a întregului sistem judiciar la nevoile cetățenilor. Justiția este cu atât mai accesibilă cu cât normele juridice sunt mai clare, mai stabile și mai previzibile pentru publicul larg, cu cât procedurile judiciare sunt mai scurte și mai eficiente, cu cât posibilitatea de a apela la protecția drepturilor fundamentale pe cale a justiției este mai facilă și mai ieftină.

Asigurarea liberului acces la justiție impune realizarea unui cadru legislativ coerent, care să ofere garanții procesuale pentru exercitarea drepturilor prevăzute de lege, de către fiecare persoană.

În acest context, Strategia de reformă a sistemului judiciar, aprobată prin Hotărârea Guvernului nr. 232/2005 are în vedere modificări legislative ce vizează reconsiderarea sistemului taxelor de timbru (inclusiv a cuantumului acestora), precum și acordarea de facilități la plata cauțiunii în materie civilă și comercială. Aceste măsuri pe termen scurt vor fi completate de instituirea unor criterii obiective de acordare a asistenței juridice gratuite în materie civilă. În perspectivă, se are în vedere posibilitatea introducerii de noi forme de asistență juridică, în urma unui studiu de fezabilitate privind impactul socio-economic, financiar și instituțional al unei astfel de măsuri.

Pentru asigurarea efectivă a accesului la justiție se impune informarea cetățenilor cu privire la drepturile de care beneficiază, în raport de reglementările în vigoare.

De asemenea, au fost identificate o serie de domenii în care trebuie acționat cu prioritate, cum ar fi: creșterea calității asistenței juridice din oficiu și asigurarea accesului la consultanță juridică a condamnaților definitiv la o pedeapsă privativă de libertate.

Un instrument util pentru fundamentarea măsurilor ce vor fi luate în acest domeniu îl constituie și crearea unei baze de date statistice cuprinzând informații cu privire la numărul, disponibilitatea efectivă și calificarea persoanelor implicate în acordarea de asistență juridică gratuită. De asemenea, asistența juridică gratuită atât în materie civilă, cât și în materie penală va fi acordată pe baza unor criterii financiare bine determinate referitoare la nivelul veniturilor, în vederea evitării arbitrariului și pentru asigurarea aplicării uniforme a acestor criterii. În cadrul procesului de elaborare a actelor normative în domeniu vor fi avute în vedere și onorariile pentru asistența juridică din oficiu, asigurarea traducerii corespunzătoare a actelor, precum și a interpretării, în strânsă cooperare cu barourile de avocați, precum și cu alte părți interesate.

Practic, liberul acces la justiție constituie un aspect particular al dreptului de petiționare, drept fundamental garantat oricărui cetățean prin Constituția României, în strânsă legătură cu acesta regăsindu-se obligația organelor judiciare de a asigura transparența în activitatea pe care o desfășoară.

La nivelul instanțelor judecătorești s-au pus în aplicare, în anul 2006, măsuri privind îmbunătățirea accesului liber la justiție - cazuri de acordare a asistenței juridice gratuite în materie civilă, aplicarea dispozițiilor legale privind acordarea de compensații sau asistență juridică victimelor infracțiunilor, informarea justițiabililor cu privire la procedura judiciară și modul de funcționare a instanței⁵⁸.

Din punct de vedere practic, principalele activități desfășurate în această materie au vizat punerea la dispoziția publicului de materiale informative referitoare la procedurile judiciare, informarea justițiabililor cu privire la procedurile judiciare și a modului de organizare a activităților instanței, prin intermediul Biroului de informare și relații publice, afișarea de pliante și ghiduri pentru justițiabili și publicarea acestora pe paginile de internet ale instanțelor

⁵⁸ Datele și propunerile care urmează au fost sintetizate pe baza răspunsurilor instanțelor și parchetelor la chestionarul de colectare a datelor necesare întocmirii raportului.

privind drepturile și obligațiile acestora, dreptul la acțiune, comportamentul în instanță etc.

De asemenea, marea majoritate a instanțelor au organizat manifestări de tipul „uși deschise”, au aplicat în mod concret în cauzele soluționate dispozițiile legale privind asistența juridică, inclusiv în materie civilă prin acordarea de reduceri/scutiri la plata taxelor judiciare de timbru; acordarea unor compensații potrivit Legii pentru protecția victimelor infracțiunilor etc.⁵⁹

La unele instanțe s-a procedat la instalarea unor calculatoare (infochioșcure) în locuri accesibile publicului și avocaților, cu scopul consultării directe a listelor de ședință și a altor informații din aplicația ECRIS.

Instanțele judecătorești au apreciat că măsurile concrete întreprinse pentru asigurarea și garantarea liberului acces la justiție au avut un impact bun în rândurile justițiabililor, iar inițiativele în domeniul îmbunătățirii liberului acces la justiție ar trebui să se manifeste în trei direcții diferite:

a. la nivel legislativ, prin simplificarea procedurilor judiciare, inițierea unor modificări legislative pentru diminuarea taxelor de timbru și crearea de noi facilități privind scutirea de plata acestora, instituirea obligativității asistenței juridice în unele cauze civile de mare complexitate (se au în vedere drept criterii nu numai complexitatea obiectului cauzei, dar și stadiul procesual – considerându-se că asistența părții de către un profesionist trebuie să fie obligatorie cel puțin în faza recursului, în urma căruia sentința rămâne irevocabilă și care presupune cercetarea unor motive de legalitate – sau gradul instanței – obligativitatea asistenței în fața instanței supreme și, eventual, a curților de apel);

b. la nivel administrativ (centralizat) - promovarea instituției medierii, inițierea unei campanii de educație juridică a cetățenilor, alocarea de fonduri pentru elaborarea și distribuirea ghidurilor de orientare juridică pentru justițiabili, crearea posibilității, pentru justițiabili și avocați, de a accesa dosarele prin internet, alocarea resurselor materiale corespunzătoare pentru instanțele judecătorești;

c. la nivelul instanțelor - continuarea acțiunilor de genul „ușile deschise”, crearea unui program la compartimentele arhivă și registratură care să permită justițiabililor consultarea efectivă a propriilor dosare, continuarea activității de gestionare a dosarelor în sistem IT, afișarea în locuri vizibile a informațiilor utile justițiabililor, optimizarea activității Biroului de informare și relații publice și a compartimentului registratură, organizarea de întâlniri cu reprezentanții societății civile, colaborarea cu alte autorități și organisme având atribuții în educarea juridică a cetățenilor.

În activitatea parchetelor se constată că, prioritar, au fost luate măsuri în vederea informării victimelor infracțiunilor cu privire la drepturile procesuale precum și de informare a tuturor justițiabililor, în legătură cu procedurile judiciare și îndrumarea acestora spre autoritățile competente.

În acest sens, în cadrul tuturor unităților de parchet a fost asigurat programul zilnic de primire în audiență a cetățenilor precum și activități de informare de tipul „ziua ușilor deschise”.

⁵⁹ Numărul compensațiilor acordate victimelor infracțiunilor și a cazurilor de solicitare/acordare a asistenței juridice în materie civilă rămâne în continuare scăzut, impunându-se o mai bună informare a cetățenilor asupra acestor drepturi, dar și a condițiilor concrete care trebuie dovedite pentru acordarea lor.

Impactul acestor acțiuni în rândul justițiabililor a fost apreciat de un procent de 75% din procurorii care și-au exprimat opinia ca fiind unul bun, 5% au considerat că aceste activități au avut un impact foarte bun, numai 10% considerând că impactul a fost nesatisfăcător.

În ceea ce privește îmbunătățirea accesului la justiție măsurile propuse de parchete vizează în principal următoarele aspecte:

a) *la nivel legislativ* desființarea taxelor de timbru pentru anumite tipuri de acțiuni, extinderea cazurilor de acordare a asistenței juridice gratuite, simplificarea procedurii de acordare a asistenței juridice a victimelor infracțiunilor, scurtarea duratei procedurilor prin modificări legislative, corelarea dispozițiilor Legii nr. 544/2001 și Legii nr. 677/2001, prevederea de măsuri legale în vederea responsabilizării celor ce abuzează de dreptul legal la petiție.

b) *la nivel administrative (centralizat)* - informarea cetățenilor cu privire la dreptul legal la petiție, elaborarea unui ghid de informare juridică în care să fie prezentate procedurile judiciare, evidența informatizată a cauzelor, alocarea de fonduri pentru plata taxelor de expertiză, introducerea unei discipline de studiu în programa școlară care să aibă ca obiect competența organelor judiciare și procedurile judiciare.

c) *la nivelul parchetelor* - informarea corectă și cât mai completă a părților, punerea la dispoziția justițiabililor a unor modele de cereri și acțiuni, mediatizarea competențelor Ministerului Public, specializarea personalului în domeniul relației cu publicul, implementarea unor măsuri pentru unificarea practicii parchetelor etc.

3.9. Progrese înregistrate în domeniul justiției pentru minori și a protecției drepturilor copilului

În vederea punerii în aplicare a tratatelor și acordurilor internaționale la care România este parte, în special Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la drepturile copilului⁶⁰ și Convenția de la Haga asupra protecției copiilor și cooperării în materia adopției internaționale⁶¹, precum și pentru respectarea standardelor europene în materie, în contextul integrării României în Uniunea Europeană, începând cu 01.01.2007, cadrul reglementărilor interne în materia protecției copilului a fost reconfigurat prin adoptarea Legii nr.272/2004 privind protecția și promovarea drepturilor copilului, precum și a Legii nr.273/2004 privind regimul juridic al adopției⁶².

Autoritatea Națională pentru Protecția Copilului și Adopție a inițiat un *Plan de acțiune pentru implementarea pachetului legislativ în domeniul protecției drepturilor copilului, având în vedere elementele de noutate aduse de noua legislație și recomandările grupului de experți ai Comisiei Europene*, plan de acțiune ce a fost aprobat prin Hotărârea Guvernului nr.1058/08.09.2005 privind aprobarea Planului de acțiune pentru implementarea legislației în domeniul protecției drepturilor copilului⁶³.

⁶⁰ Ratificată de România prin Legea nr. 18/1990

⁶¹ Ratificată de România prin Legea nr. 84/1994

⁶² Ambele publicate în M.Of. nr. 557/23.06.2004

⁶³ Publicată în M.Of. nr. 856/2005

În Cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, prin decizia nr. 60/28.10.2005 a Președintelui Consiliului Superior al Magistraturii, s-a constituit Comitetul de monitorizare pentru îndeplinirea responsabilităților ce revin instanțelor judecătorești și Consiliului Superior al Magistraturii potrivit Planului național de acțiune pentru implementarea legislației în domeniul protecției drepturilor copilului, aprobat prin H.G. nr. 1058/2005.

În cadrul acestui plan, au fost stabilite în mod expres mai multe sarcini pentru Consiliul Superior al Magistraturii și instanțele judecătorești în vederea implementării legislației în domeniul protecției drepturilor copilului.

S-a urmărit constituirea de urgență a secțiilor sau completelor specializate care să judece cauzele de tutelă, de protecție specială și de adopție. În realizarea acestui obiectiv, până în prezent au fost înființate 35 de complete specializate la curțile de apel, 290 la tribunale și 858 la judecătorii. De asemenea, până în prezent, există 22 de secții specializate în materia minori și familie la curțile de apel, iar la nivelul tribunalelor există o singură secție pentru minori și de familie. La nivelul judecătoriilor, nu există înființată nici o secție pentru cauze cu minori și de familie. Atât la nivelul tribunalelor, cât și la nivelul judecătoriilor au fost înființate însă și funcționează în prezent complete specializate în această materie, din datele comunicate de instanțele judecătorești desprinzându-se concluzia că, urmare a înființării acestor complete, judecarea și soluționarea cauzelor de minori și familie, atât în materie civilă, cât și în materie penală, a fost accelerată. De asemenea, reamintim că se află în funcțiune și o instanță specializată în această materie, respectiv Tribunalul pentru cauze cu minori și de familie Brașov.

În vederea pregătirii profesionale a judecătorilor desemnați să soluționeze cauze cu minori și de familie, la solicitarea Consiliului Superior al Magistraturii, instanțele judecătorești au transmis listele nominale cu judecătorii desemnați să soluționeze astfel de cauze. În acest sens, în programul de formare continuă a magistraților, aferent anului 2006, a fost inclus un program realizat în colaborare cu Autoritatea Națională Pentru Protecția Drepturilor Copilului, cuprinzând două seminarii având ca obiectiv principal conștientizarea importanței drepturilor copilului în cadrul legislativ creat de Legea 273/2004.

În ședința Plenumului Consiliului Superior al Magistraturii din data de 08.01.2007, s-a aprobat Raportul privind efectuarea vizitei anuale de către magistrați în serviciile publice sau private care au copii în plasament ca urmare a unei hotărâri judecătorești, constatându-se îndeplinirea, în cursul anului 2006, a obiectivului privind *“Întărirea rolului activ ce revine magistraților care activează în complete/secții specializate”* prevăzut în cadrul Planului de acțiune pentru implementarea legislației în domeniul protecției drepturilor copilului.

În cadrul realizării acestui obiectiv s-a elaborat un *Ghid metodologic pentru efectuarea vizitei anuale de către magistrați în serviciile publice sau private care au copii în plasament ca urmare a unei hotărâri judecătorești*, aprobat de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii în ședința din 14 decembrie 2005. Cu respectarea prevederilor cuprinse în Ghidul metodologic, au fost efectuate vizite în centrele de plasament publice și private de către magistrații desemnați pentru soluționarea cauzelor pentru minori și familie, la nivelul întregii țări. Au participat, la efectuarea vizitelor, alături de judecătorii desemnați, procurori din cadrul parchetului de pe lângă instanța judecătorească, reprezentanți ai Direcției Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului și specialiști ai altor instituții cu atribuții specifice.

Scopul acestor vizite a fost informarea asupra condițiilor materiale și morale care sunt asigurate copilului, precum și informarea asupra integrării sale în mediul de protecție și asistență socială, toate aceste măsuri fiind subsumate interesului superior al copilului, potrivit art.3 din Convenția Organizației Națiunilor Unite cu privire la Drepturile Copilului.

În raportul privind efectuarea vizitelor anuale au fost sistematizate datele statistice privind condițiile materiale și morale constatate în centrele de plasament în care s-au efectuat vizite pe parcursul anului 2006, conform calendarelor comunicate de instanțe. S-a verificat respectarea drepturilor minorilor, asigurarea condițiilor pentru creșterea și dezvoltarea lor, s-a urmărit evoluția minorilor în perioada plasamentului acestora și identificarea dificultăților ivite, la nivel regional, în aplicarea noilor dispoziții privind protecția drepturilor copilului și adopția, și prezentarea de observații în acest sens.

O altă acțiune desfășurată în realizarea *obiectivului general privind organizarea și implementarea noilor competențe judiciare în materia protecției copilului*, impus de Planul de acțiune, o constituie realizarea de întâlniri cu privire la modul în care se desfășoară relațiile inter-instituționale între tribunale, Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului, precum și alte instituții cu atribuții în domeniul protecției copilului. Problemele ridicate în cadrul discuțiilor purtate cu reprezentanții acestor instituții au vizat dificultățile cu care instituțiile implicate se confruntă în aplicarea dispozițiilor din legislația referitoare la apărarea drepturilor copilului și modalitățile de remediere a deficiențelor constatate prin instituirea unor programe de cooperare.

În continuarea realizării *obiectivului general privind stabilirea modului de exercitarea a competențelor și a mecanismelor de colaborare inter-instituțională*, s-a continuat încheierea de protocoale de colaborare prin care s-au stabilit atribuțiile instituțiilor implicate în realizarea măsurilor stabilite prin Planul de acțiune și s-au definit modalitățile de colaborare între instanțele judecătorești, serviciile deconcentrate ale ministerelor și Direcțiile Generale de Asistență Socială și Protecția Copilului.

La nivelul Consiliului Superior al Magistraturii, comitetul de monitorizare sus-amintit, compus din reprezentanți ai Consiliului, ai instanțelor judecătorești, ai Ministerului Justiției și ai Autorității Naționale pentru Protecția Drepturilor Copilului, a desfășurat întâlniri periodice în vederea monitorizării stadiului îndeplinirii măsurilor propuse prin Planul de acțiune. Pe viitor se are în vedere o creștere a gradului de implicare a societății civile în derularea proiectelor privind justiția pentru minori, prin cointeresarea organizațiilor non-guvernamentale cu activitate semnificativă în domeniu în vederea implicării în realizarea de programe pentru îmbunătățirea cadrului legislativ și a aspectelor organizaționale.

Pași importanți în vederea îmbunătățirii justiției pentru minori s-au făcut și prin derularea programului PHARE 2003/005-551.04.16 „Sprijin pentru îmbunătățirea justiției pentru minori în România” (beneficiar fiind Ministerul Justiției).

Acesta a fost finalizat la data de 30 noiembrie 2006, cu următoarele rezultate:

- formularea de recomandări referitoare la înființarea de complete specializate în domeniul justiție pentru minori;

- crearea unor structuri specializate pentru protecția judiciară a minorilor la nivel central: Unitatea pentru minori și familie, creată în cadrul Ministerului Justiției, la Direcția Probațiune precum și Serviciul Educativ și de Asistență Psihosocială pentru persoanele vulnerabile, în cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor;

- crearea la nivel local a 5 echipe pluridisciplinare formate din judecători, procurori, grefieri, polițiști, personal din cadrul direcțiilor de asistență socială, din cadrul penitenciarelor și a direcțiilor de protecție a copilului precum și consilieri de probațiune;

- formarea profesioniștilor implicați în justiția pentru minori (judecători, procurori, consilieri de probațiune, funcționari din cadrul ANP, grefieri, polițiști, personal din cadrul direcțiilor de asistență socială) precum și formarea formatorilor la nivel național (aproximativ 671 de persoane);

- crearea unui Centru de resurse și documentare pentru profesioniștii implicați în domeniul justiției pentru minori (judecători, procurori, consilieri de probațiune, funcționari din cadrul ANP, grefieri, polițiști, personal din cadrul direcțiilor de asistență socială) la nivelul Ministerului Justiției;

3.10. Stadiul aplicării dispozițiilor Legii nr. 544/2001 și ale Legii nr. 677/2001

Prin dispozițiile Legii nr.544/2001 și ale H.G. nr.123/2002 privind aprobarea normelor metodologice de aplicare a acestui act normativ se instituie *principiul transparenței* cu privire la desfășurarea activității autorităților și instituțiilor public, accesul liber și neîngrădit al oricărui cetățean constituind regula, iar limitarea accesului la informație – situația de excepție.

În același timp, prin dispozițiile Legii nr. 677/2001, cu modificările și completările ulterioare, s-a urmărit *garantarea și protejarea drepturilor și a libertăților fundamentale ale persoanelor fizice, în special a dreptului la viață intimă, familială și privată, cu privire la prelucrarea datelor cu caracter personal, exercitarea acestor drepturi neputând fi restrânsă decât în cazurile expres și limitativ prevăzute de lege.*

În corelarea dispozițiilor celor două acte normative indicate, art.12 alin.1 lit.d din Legea nr.544/2001 prevede că se exceptează de la accesul liber al cetățenilor informațiile cu privire la datele personale, potrivit legii, însă art.14 alin.1 din aceeași lege instituie o excepție de la această interdicție, stipulând că informațiile cu privire la datele personale ale cetățeanului pot deveni informații de interes public, dar numai în *măsură* în care afectează capacitatea de exercitare a unei funcții publice.

În accepțiunea legii, prin *informație de interes public* se înțelege orice informație care privește activitățile sau rezultă din activitățile unei autorități publice sau instituții publice, indiferent de suportul ori de forma sau de modul de exprimare a informației (art. 2 lit. b din Legea nr. 544/2001), iar prin *informație cu privire la datele personale* se înțelege orice informație privind o persoană identificată sau identificabilă (art. 2 lit. c din același act normativ, respectiv art.3 lit. b din Legea nr. 677/2001). De asemenea, prin *prelucrarea datelor cu caracter*

personal se desemnează orice operațiune/set de operațiuni care se efectuează asupra datelor cu caracter personal, prin mijloace automate/neautomate, precum colectarea, înregistrarea, organizarea, stocarea, adaptarea ori modificarea, extragerea, consultarea, utilizarea, *dezvăluirea către terți prin transmitere, diseminare sau în orice alt mod*, alăturarea ori combinarea, blocarea, ștergerea sau distrugerea.

*3.10.1. Aspecte semnalate de instanțele judecătorești și parchetele de pe lângă acestea privind aplicarea dispozițiilor Legii nr.544/2001, respectiv nr. 677/2001, vulnerabilitățile identificate în practică și propunerile formulate în vederea remedierii acestora*⁶⁴

Un capitol important în cadrul raporturilor instanțelor cu mass-media și cetățenii a fost reprezentat de aplicarea prevederilor Legii nr. 544/2001, privind liberul acces la informații de interes public, de către birourile de informare publică și relația cu mass-media. În contextul reglementărilor legislative menționate și la nivelul parchetelor s-au făcut eforturi în vederea îmbunătățirii accesului liber la informațiile de interes public și, în acest sens, acolo unde numărul de procurori încadrați a permis acest lucru, s-au organizat compartimente specializate în relații cu publicul sau au fost desemnate persoane specializate, ori care urmează a se specializa în acest domeniu, care să asigure furnizarea informațiilor de interes public, cu respectarea dispozițiilor referitoare la protecția datelor cu caracter personal.

Față de anul precedent, s-a constatat că, în anul 2006, numărul solicitărilor înaintate instanțelor și parchetelor de către mass-media, organizații non-guvernamentale și cetățeni a sporit considerabil, atât pe suport de hârtie, cât și prin poșta electronică și telefonic, îndeosebi la instanțe. Astfel, la nivelul curților de apel au fost înregistrate aproape 900 de cereri în temeiul Legii nr. 544/2001, la care nu au existat reclamații administrative și nici plângeri în instanță. La nivelul tuturor parchetelor de pe lângă curțile de apel au fost înregistrate 132 de solicitări.

Situația este diferită la nivelul instanțelor și parchetelor ierarhic inferioare, existând situații relativ la aplicarea dispozițiilor Legii nr. 544/2001, privind accesul la informațiile de interes public, cu privire la care există proceduri judiciare în curs de soluționare pe rolul instanțelor.

A fost semnalată de către magistrați lipsa corelării dintre cele două acte normative în temeiul cărora se solicită și se transmit răspunsuri, respectiv Legea nr. 544/2001 și Legea nr. 677/2001, magistrații propunând ca legiuitorul să coreleze dispozițiile celor două acte normative și să elimine deficiențele care atrag neclarități. Au existat, totodată, unele nemulțumiri referitoare la înțelesul sintagmei „informație de interes public” din punct de vedere al obligativității protejării datelor cu caracter personal, având în vedere faptul că nu există în textul celor două acte normative o definiție și o delimitare clară a informațiilor care conțin astfel de date, mai ales că legislația în vigoare cuprinde dispoziții contrare și nu au fost elaborate norme de aplicare a Legii nr. 677/2001. Referitor la Legea nr. 677/2001, dispozițiile nu prevăd o definiție corespunzătoare a

⁶⁴ Propunerile formulate de instanțe și parchete au fost sintetizate pe baza centralizării răspunsurilor la chestionarul pentru colectarea datelor necesare redactării raportului privind starea justiției.

noțiunii de „date de interes public”, Legea nr. 544/2001 fiind mult prea permisivă din acest punct de vedere.

Magistrații au propus, totodată, definirea și delimitarea conceptului de „informație clasificată”, stabilirea acestei categorii de informații fiind lăsată la latitudinea instanțelor și parchetelor în lipsa unor criterii obiective oferite de legiuitor.

Colectivele de procurori au semnalat nevoia elaborării unui act normativ cu norme proprii de aplicare, prin care să fie prevăzut un nomenclator al documentelor care intră în categoria documentelor de interes public și, implicit, al datelor personale ce nu pot fi comunicate în faza de urmărire penală.

S-a apreciat de către unele parchete că Legea nr. 544/2001 ar trebui să conțină o dispoziție care să sancționeze exercitarea abuzivă a dreptului de acces la informația de interes public sau să justifice refuzul instituției publice în asemenea situații întrucât, din nefericire, practica a demonstrat că exercitarea acestui drept se face uneori cu rea credință și în mod șicanatoriu sau petenții confundă uneori interesul public cu cel personal.

A fost semnalată lipsa logisticii necesare unei bune funcționări a Birourilor de informare publică și relații cu mass-media, precum și faptul că este necesară specializarea magistraților purtători de cuvânt și a operatorilor de date cu caracter personal. La nivelul birourilor de informare publică și relații cu mass-media se resimte nevoia de a se continua activitățile de pregătire profesională a purtătorilor de cuvânt, precum și a consilierilor din cadrul acestor birouri, inițiate de către Consiliul Superior al Magistraturii în anul 2005⁶⁵.

3.10.2. Aspecte reținute în urma monitorizării anuale a activității instanțelor și parchetelor de către Consiliul Superior al Magistraturii, cu privire la stadiul aplicării Legii nr.677/2001 privind protecția datelor cu caracter personal

În Planul de acțiune pentru implementarea Strategiei de reformă a sistemului judiciar pe perioada 2005 – 2007, aprobat prin HG. nr.232/2005, în vederea îndeplinirii obiectivului referitor la „asigurarea accesului la informațiile de interes public din sistemul judiciar, cu respectarea normelor privind protecția datelor personale” se prevede ca măsură *evaluarea modului de îndeplinire a obligațiilor* stipulate de actele normative în această materie.

În scopul realizării acestei măsuri, Consiliul Superior al Magistraturii monitorizează aplicarea legislației privind protecția datelor personale de către instanțe și parchete, care au, potrivit Legii nr. 677/2001, cu modificările și completările ulterioare, calitatea de operatori de date cu caracter personal⁶⁶.

⁶⁵ Pentru alte detalii privind relația cu justițiabilii, mass-media, societatea civilă etc. a se vedea și capitolul V al prezentului raport.

⁶⁶ Monitorizarea se realizează prin Direcția Resurse Umane și Organizare, pe baza datelor furnizate prin circulare de instanțele judecătorești și parchetele de pe lângă acestea. Rapoarte trimestriale privind stadiul îndeplinirii măsurilor sunt prezentate Plenului Consiliului Superior al Magistraturii. Până la momentul redactării raportului au fost însoțite de Plen rapoartele aferente primelor trei trimestre ale anului 2006.

Sintetizând datele transmise de instanțe și parchete, în cursul anului 2006, cu privire la aplicarea prevederilor actelor normative în materie rezultă următoarele:

1. Majoritatea instanțelor și parchetelor nu au fost confruntate cu exercitarea drepturilor stabilite în capitolul IV din Legea nr. 677/2001, cu modificările și completările ulterioare.

Drepturile menționate sunt următoarele:

- *informarea persoanei vizate*, reglementat de art. 12 din actul normativ menționat, drept care se exercită în cazul în care datele cu caracter personal sunt obținute direct de la persoana vizată, situație în care operatorul este obligat să furnizeze acesteia o serie de informații prevăzute de alineatul 1 al articolului 12 (identitatea operatorului, scopul prelucrării datelor etc.) cu excepția cazului în care această persoană posedă deja informațiile respective. În cazul în care datele nu sunt obținute direct de la persoana vizată, operatorul este obligat ca, în momentul colectării datelor sau, dacă se intenționează dezvăluirea către terți, cel mai târziu până în momentul primei dezvăluiri, să furnizeze persoanei vizate aceleași informații prevăzute de alineatul precedent, cu excepția cazului în care aceasta posedă deja informațiile respective (alin. 2);
- *dreptul de acces la date*, reglementat de articolul 13 din lege, potrivit căruia orice persoană are dreptul de a obține de la operator, la cerere și în mod gratuit pentru o solicitare pe an, confirmarea faptului că datele care o privesc sunt sau nu prelucrate de acesta. În situația în care operatorul prelucrează astfel de date, este obligat să comunice solicitantului, împreună cu confirmarea, informațiile prevăzute la alineatul 1 din articolul menționat (lit. a-e);
- *dreptul de intervenție asupra datelor*, prevăzut de articolul 14 din același act normativ, constând în aceea că, orice persoană vizată are dreptul de a obține de la operator, la cerere și în mod gratuit, efectuarea unor operațiuni asupra datelor a căror prelucrare nu este conformă prevederilor legii, prevăzute de alin.1 lit. a și b, și notificarea acestor operațiuni către terții cărora le-au fost dezvăluite datele respective, în situația în care notificarea este posibilă și nu este disproporționată față de interesul legitim care ar putea fi lezat;
- *dreptul de opoziție* (art.15), conferă persoanei vizate posibilitatea de a se opune în orice moment, din motive întemeiate și legitime legate de situația sa particulară, ca datele ce o vizează să facă obiectul unei prelucrări, cu excepția cazurilor în care există dispoziții legale contrare (alin.1) sau de a se opune în mod gratuit și fără nici o justificare, ca datele ce o vizează să fie prelucrate în scop de marketing direct, în numele operatorului sau al unui terț, sau să fie dezvăluite unor terți într-un asemenea scop;
- *dreptul de a nu fi supus unei decizii individuale*, constând în dreptul de cere și de a obține retragerea sau anularea unei decizii care produce efecte juridice în privința sa, adoptată exclusiv pe baza unei prelucrări de date cu caracter personal, prin mijloace automate, destinată să evalueze unele aspecte ale personalității sale (art.17);

- *dreptul de a se adresa justiției* pentru apărarea oricăror drepturi garantate de Legea nr.677/2001, independent de posibilitatea de a se adresa cu plângere autorității de supraveghere (art.18).

Un singur operator, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București, a arătat că a avut solicitări de acces la date, după cum urmează:

- 5 cereri care au fost formulate de către persoanele vizate și au fost soluționate în condițiile art. 13 din lege;

- 2 cereri care au fost formulate de mandatar, în numele și pentru persoanele vizate, însă numai una a fost soluționată potrivit prevederilor art. 13 din lege, iar cealaltă nu a fost avizată favorabil, datorită împrejurării că nu s-a făcut dovada calității de reprezentant a persoanei vizate.

- 4 cereri au fost formulate de părțile din dosarele penale, cereri prin care se solicitau date aflate sub incidența Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public și a Legii nr. 677/2001. Acestea au fost soluționate potrivit precizărilor solicitate de parchetul în cauză Autorității Naționale de Supraveghere.

Tribunalul Timiș a arătat că s-a confruntat cu solicitări din partea reprezentanților mass-media cu privire la accesul la date, însă au fost apreciate ca încadrându-se în prevederile art. 11 din Legea nr. 677/2001, întrucât prelucrarea urma a fi făcută în scopuri jurnalistice și în strânsă legătură cu calitatea de persoană publică a celui vizat sau cu caracterul public al faptelor săvârșite de acesta.

2. Nu au fost înregistrate pe rolul instanțelor judecătorești litigii având ca obiect apărarea drepturilor garantate de Legea nr. 677/2001, cu modificările și completările ulterioare, drepturi încălcate în procedura prelucrării datelor cu caracter personal;

3. Referitor la modul de aplicare a măsurilor tehnice și organizatorice pentru protejarea datelor cu caracter personal în acord cu „*Cerințele minime de securitate a prelucrărilor de date cu caracter personal*”, aprobate prin Ordinul nr. 52/2002 al Avocatului Poporului, sunt de subliniat următoarele aspecte:

a). Instanțele și parchetele, care utilizează programe pentru evidența informatică, au luat măsuri tehnice și organizatorice în concordanță cu prevederile actului normativ sus menționat, cum ar fi:

- identificarea și autentificarea utilizatorului se face prin introducerea codului de bare de la tastatură, fiecare utilizator având propriul cod de identificare;

- computerele și terminalele de acces sunt instalate în încăperi care se pot încuia și cu acces restricționat;

- se realizează execuția copiilor de siguranță și sunt păstrate în încăperi cu acces restricționat;

- accesarea bazei de date este înregistrată într-un fișier care conține numele conturilor alocate și parolele individuale.

b). Comparativ cu primele trei trimestre ale anului 2006, a scăzut numărul instanțelor și parchetelor care nu au aplicat aceste cerințe, datorită inexistenței unui sistem informatizat de prelucrare a datelor în discuție.

4. În ceea ce privește obligația de a menționa, pe actele prin care sunt colectate, stocate sau dezvăluite date cu caracter personal, numărul de înregistrare al operatorului, obligație prevăzută de art. 24 alin. 2 din Legea nr. 677/2001, au existat omisiuni datorate interpretării diferite a categoriilor de acte care cad sub incidența acestei prevederi. În acest context, s-a apreciat de către instanțe și parchete și faptul că, implementarea acestei proceduri *nu poate avea loc, până la elaborarea unor norme metodologice specifice de aplicare în acest domeniu, fiind dificil de interpretat care sunt categoriile de documente pe care trebuie specificat acest număr*. O altă cauză pentru nemenționarea numărului de înregistrare constă și în împrejurarea că erau instanțe și parchete cărora nu le-a fost comunicat, până în luna noiembrie 2006, numărul de înregistrare (exemplificăm, în acest sens, Tribunalele Covasna și Vâlcea, precum și judecătoriile Pașcani, Răducăneni, Hârlău, Sfântu-Gheorghe, Târgu Secuiesc, Întorsura Buzăului, Râmnicu-Vâlcea, Drăgășani, Brezoi, Bălcești).

Sunt situații în care numărul de înregistrare nu a fost menționat întrucât s-a apreciat că documentele întocmite în activitatea desfășurată de instanțe și parchete nu pot fi încadrate în categoria actelor prin care sunt colectate, stocate sau dezvăluite date cu caracter personal.

5. Potrivit art. 29 alin. 2-4 din Legea nr. 677/2001, cu modificările și completările ulterioare, transferul în străinătate al datelor cu caracter personal se face în anumite condiții prevăzute de acest text de lege.

În conformitate cu prevederile art. 29 alin. 5 din actul normativ arătat, dispozițiile alineatelor 2-4, sus menționate, nu se aplică dacă transferul datelor se face în baza prevederilor unei legi speciale sau ale unui acord internațional ratificat de România, în special dacă transferul se face în scopul prevenirii, cercetării sau reprimării unei infracțiuni.

Referitor la aceste dispoziții legale, facem precizarea că un număr redus de operatori au efectuat transferuri de date în străinătate, în condițiile art. 29 alin. 5 din același act normativ, cu ocazia unor solicitări de extrădare sau arestare provizorie în vederea extrădării, în cadrul procedurilor prevăzute de art 67-68 din Legea nr.302/2004 privind cooperarea judiciară internațională în materie penală. Tribunalul Prahova a semnalat și efectuarea unor transferuri de date în străinătate în materie civilă și comercială în baza Convenției privind obținerea de probe în străinătate adoptată la Haga la data de 18.03.1970 și a Legii nr. 189/2003 privind asistența juridică în materie civilă și comercială.

6. Tribunalul Galați este singurul operator care a fost supus, pe parcursul anului 2006, procedurii de investigare exercitată de Autoritatea Națională de Supraveghere, ca urmare a plângerii formulate de un justițiabil. Nu sunt menționate în comunicările către Consiliul Superior al Magistraturii detalii în legătură cu concluziile investigației.

7. În cea mai mare parte, instanțele și parchetele respectă prevederile art. 12 din Legea nr. 677/2001, prin informarea justițiabililor cu privire la calitatea de operator și cu privire la drepturile prevăzute de acest act normativ pentru persoanele ale căror date sunt prelucrate.

8. Potrivit art. 3 alin. 2 din Decizia nr. 60 din 6 iunie 2006 a Președintelui Autorității Naționale de Supraveghere, operatorii de date cu caracter personal aveau obligația ca, până la data de 31 decembrie 2006, să reconfirme prelucrările de date cu caracter personal pe care le efectuau la data intrării în vigoare a acestei decizii, prin folosirea noilor formulare de notificare.

Referitor la respectarea acestei prevederi legale se disting următoarele categorii de operatori:

- § Sunt instanțe și parchete care au reconfirmat prelucrările de date cu caracter personal până la data de 31 decembrie 2006, respectând astfel termenul prevăzut de dispoziția legală menționată;
- § O altă categorie de instanțe și parchete a efectuat reconfirmarea, ulterior datei arătate;
- § Sunt operatori care nu au transmis Autorității Naționale de Supraveghere reconfirmarea prelucrărilor de date cu caracter personal, prin folosirea noilor formulare de notificare, până la momentul comunicării datelor către Consiliul Superior al Magistraturii.
- § Sunt și instanțe și parchete care nu au făcut nicio mențiune referitoare la acest aspect.

S-au semnalat de către unii operatori și unele probleme privind aplicarea prevederilor Legii nr. 677/2001, cu modificările și completările ulterioare.

Astfel, s-a apreciat că există o dificultate de interpretare a dispozițiilor acestei legi în raport cu prevederile Codului de procedură penală, potrivit căruia este obligatorie comunicarea soluțiilor de neîncepere, de scoatere sau încetare a urmăririi penale, ori rezoluția/ordonanța prin care se soluționează de prim-procuror plângerile formulate împotriva actelor emise de procuror. Aceste rezoluții și ordonanțe cuprind datele complete, inclusiv datele de identificare a celui cercetat.

O problemă similară s-a ridicat în cazurile în care părți din dosare sau terți solicită eliberarea de copii de pe acte de urmărire penală, cum ar fi declarații de părți, de martori, acte emise de alte instituții conținând date personale, aflate în dosare penale și care conțin date personale, fiind necesare în vederea producerii de probe în cauze civile.

De subliniat că sunt operatori care și-au manifestat disponibilitatea de a coopera cu Autoritatea Națională de Supraveghere cu privire la cunoașterea, respectarea și aplicarea legislației în materie, față de specificul activității desfășurate de instanțe și parchete. Astfel, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel București a solicitat, în temeiul art. 21 alin. 3 lit. j din Legea nr. 677/2001, punctul de vedere al Autorității Naționale de Supraveghere cu referire la obligația privind menționarea numărului de înregistrare ca operator și la modul de interpretare a condițiilor stipulate în art. 16 din lege, privind excepții de la drepturile persoanei vizate cu ocazia prelucrărilor și transferului de date cu caracter personal efectuate în cadrul activităților de prevenire, cercetare și reprimare a infracțiunilor și de menținere a ordinii publice, precum și al altor activități desfășurate în domeniul dreptului penal, dacă prin aplicarea acestora este prejudiciată eficiența acțiunii sau obiectivul urmărit în îndeplinirea atribuțiilor legale ale operatorului. Corespondența purtată a fost de natură să clarifice aspectele semnalate.

În scopul protejării datelor cu caracter personal pe care le prelucrează, unele instanțe și parchete au luat și alte măsuri, distinct de cele prevăzute prin Ordinul nr. 52/2002 al Avocatului Poporului, dintre care evidențiem pe următoarele:

- § La Tribunalului București - Secția a III-a civilă și Secția a IV-a civilă-consultarea documentelor în cauzele privind adopțiile se realizează numai de către persoanele expres prevăzute de lege;
- § La Judecătoria sectorului 5 București, în situația eliberării de copii de pe înscrisurile aflate la dosare, se procedează la bararea mențiunilor referitoare la datele personale;
- § La Tribunalul Timiș s-a luat măsura ca opisul alfabetic să nu fie la dispoziția publicului, având în vedere că, începând cu data de 1 iunie 2006, acesta este generat automat de programul ECRIS și cuprinde pe lângă numele părților și numărul dosarului și alte date cu caracter personal, cum ar fi domiciliul sau codul numeric personal.

Instanțele și parchetele au formulat propuneri în scopul aplicării corespunzătoare și unitare a legislației în materie și anume:

1. *Elaborarea unor norme metodologice de aplicare a actelor normative incidente, față de specificul activității instanțelor și parchetelor, care este guvernată de regula publicității.* Solicitarea de elaborare a unor astfel de norme este justificată de către instanțe și parchete și prin aceea că, printre alte aspecte, se impune să se stabilească actele care trebuie să poarte numărul de înregistrare ca operator.

2. *Necesitatea organizării unor seminarii în vederea instruirii persoanelor responsabile cu monitorizarea aplicării legislației în domeniu, cărora să le fie prelucrat modul concret de respectare a acestor norme, dar și distincția și interferența dintre datele care intră sub incidența Legii nr. 677/2001 și a Legii nr. 544/2001 privind liberul acces la informațiile de interes public.*

3.11. Ridicarea nivelului calitativ al managementului instanțelor și parchetelor

În vederea modernizării și eficientizării managementului judiciar la nivelul instanțelor și parchetelor, Consiliul Superior al Magistraturii a aprobat *Planul actualizat privind modernizarea managementului instanțelor și parchetelor*.

Planul are un conținut complex, vizând pe de o parte măsuri de echilibrare și eficientizare a funcționării sistemului judiciar în general (prin ocuparea posturilor vacante cu prioritate la instanțele sau parchetele cu deficit de personal, echilibrarea volumului de activitate în sistemul judiciar alocarea eficientă a posturilor de personal auxiliar etc.), cât și măsuri specifice destinate ridicării calității managementului instanțelor și parchetelor.

În ceea ce privește aceste măsuri specifice se impun analizate aspectele privind modul de recrutare a conducătorilor de instanțe sau parchete, formarea profesională specifică a acestora, monitorizarea calității managementului instanțelor și parchetelor prin controale tematice ale Inspecției Judiciare și elaborarea unui manual de reguli de organizare internă a instanței sau parchetului până în octombrie 2007.

În același context, prin intermediul chestionarului pentru colectarea datelor necesare redactării raportului privind starea justiției s-a solicitat instanțelor și parchetelor să evalueze impactul funcționării colegiilor de conducere, introduse prin dispozițiile Legii nr.303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, asupra calității managementului acestora.

3.11.1. Recrutarea noilor conducători ai instanțelor și parchetelor

Un rol important pentru atingerea obiectivului general privind modernizarea managementului instanțelor și parchetelor îi revine procesului de recrutare a noilor președinți de instanțe și șefi de parchete, modalitate care a fost adusă la îndeplinire prin organizarea de concursuri, conform dispozițiilor legale în vigoare, și care a permis selectarea celor mai buni candidați, prin testarea aptitudinilor practice în acest domeniu.

În cursul anului 2006, au fost organizate trei astfel de concursuri sau examene pentru numirea în funcții de conducere a judecătorilor și procurorilor la curți de apel, tribunale, tribunale specializate, judecătorii, precum și la parchetele de pe lângă acestea, după cum urmează:

- în perioada 4-26 martie 2006, pentru ocuparea unui număr de 141 de posturi vacante de conducere la curți de apel, tribunale, tribunale specializate și judecătorii și 65 de posturi vacante la parchetele de pe lângă curțile de apel, tribunale și judecătorii;

- în perioada 10 iunie – 2 iulie 2006, pentru ocuparea unui număr de 158 de posturi vacante de conducere la curți de apel, tribunale, tribunale specializate și judecătorii și 47 posturi vacante la parchetele de pe lângă curțile de apel, tribunale și judecătorii;

- în perioada 21 octombrie – 19 noiembrie 2006, pentru ocuparea unui număr de 109 de posturi vacante de conducere la curți de apel, tribunale, tribunale specializate și judecătorii, și 44 de posturi vacante la parchetele de pe lângă curțile de apel, tribunale și judecătorii.

Situația ocupării funcțiilor de conducere vacante în urma concursurilor organizate în cele trei sesiuni, martie, iunie și octombrie 2006 se prezintă astfel:

Nr. crt.	Concursul sau examenul pentru numirea în funcții de conducere	Instanțe sau Parchete	Funcții de conducere scoase la concurs	Candidați înscriși	Funcții de conducere ocupate
1	Concursul sau examenul pentru numirea în funcții de conducere la curți de apel, tribunale, tribunale specializate, judecătorii și parchetele de pe lângă acestea organizat în perioada 04 martie - 26 martie 2006	Instanțe	141	191	53
		Parchete	65	62	31

2	Concursul sau examenul pentru numirea în funcții de conducere la curți de apel, tribunale, tribunale specializate, judecătorii și parchetele de pe lângă acestea organizat în perioada 10 iunie - 2 iulie 2006	Instanțe	158	175	60
		Parchete	47	29	22
3	Concursul sau examenul pentru numirea în funcții de conducere la curți de apel, tribunale, tribunale specializate și judecătorii, precum și la parchetele de pe lângă acestea organizat în perioada 21 octombrie – 19 noiembrie 2006	Instanțe	109	65	28
		Parchete	44	25	17

3.11.2. Formarea profesională specializată a conducătorilor de instanțe și parchete. Alte programe de îmbunătățire a managementului

În vederea îmbunătățirii performanțelor manageriale în cursul anului 2006, Institutul Național al Magistraturii și Consiliul Superior al Magistraturii au organizat seminarii de pregătire pentru membrii colegiilor de conducere, a președinților de instanțe și a șefilor de parchete.

În cadrul Programului de formare continuă pentru anul 2006, aprobat prin Hotărârea Consiliului Superior al Magistraturii nr. 571/2005 au fost cuprinse nouă seminarii în domeniul managementului judiciar, destinate judecătorilor și procurorilor care au ocupat funcții de conducere la curțile de apel, tribunale, tribunale specializate, precum și la parchetele de pe lângă acestea, ca urmare a concursurilor organizate.

În paralel cu programul propriu de management judiciar al Institutului Național al Magistraturii, la data de 27 aprilie 2006, *Asociația Alternative Sociale*, în parteneriat cu Institutul Național al Magistraturii, Ministerul Justiției și Asociația Magistratilor Iași, a lansat proiectul „*Optimizarea managementului și creșterea transparenței sistemului de justiție din România*”.

Prima componentă a acestui proiect, ce se urmărește a fi implementat în perioada aprilie 2006 – decembrie 2007, și al cărei obiectiv este întărirea capacității administrative a sistemului judiciar, prin îmbunătățirea calității managementului instanțelor și parchetelor la toate nivelurile, constă în organizarea de seminarii cu tema *Management judiciar și colaborare interinstituțională*.

Urmare a analizei Raportului de monitorizare al Comisiei Europene din 16 mai 2006, în care se precizează că „*managementul resurselor umane și financiare trebuie în continuare îmbunătățit,*” la propunerea Institutului Național al

Magistraturii, prin Hotărârea nr. 584 din 14 septembrie 2006, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a aprobat suplimentarea programului de formare continuă pentru anul 2006 cu trei seminarii în domeniul managementul judiciar, destinate pregătirii magistraților care au ocupat funcții de conducere ca urmare a concursurilor organizate în cursul anului 2006 și a altor magistrați cu funcții de conducere, precum și a magistraților care intenționează să participe la concursuri pentru ocuparea unor funcții de conducere ce vor fi organizate în anul 2007.

De asemenea, prin programul derulat cu Banca Mondială privind reforma justiției 2006–2009, s-a preconizat elaborarea unui *manual de reguli de management judiciar modern*.

La finalul anului 2006 Consiliul Superior al Magistraturii, Ministerul Justiției și Tribunalul București au început derularea unui *program de asistență bilaterală România - Marea Britanie în domeniul politicilor de management și administrare a instanțelor*. Prioritățile programului se referă la definirea rolului de manager de instanță, analizarea funcțiilor sistemului ECRIS și identificarea unor potențiale noi funcții ale acestui sistem, dezvoltarea unui sistem de management bazat pe monitorizarea unor indicatori de performanță, crearea unui cadru pe baza căruia să poată fi identificate și stabilite anual necesitățile reale de personal în cadrul fiecărei instanțe. În acest scop, a fost creat un grup de lucru în cadrul instanței pilot - Tribunalul București – care să asiste experții britanici în implementarea obiectivelor identificate, grup de lucru din care fac parte reprezentanți ai tuturor instituțiilor implicate.

3.11.3. Monitorizarea calității managementului la instanțe și parchete

Pentru a monitoriza managementul la nivelul instanțelor și parchetelor, Consiliul Superior al Magistraturii, prin Inspekția Judiciară de pe lângă Plenul Consiliului, a efectuat controale la Curțile de Apel Galați, Ploiești, Constanța, Iași și Târgu Mureș, precum și la toate instanțele din raza de activitate a acestora, verificând modul de funcționare a instanțelor ca serviciu public, precum și precum și modul de îndeplinire a atribuțiilor de conducere ce decurg din legi și regulamente de către judecătorii cu funcții de conducere. Controale similare, privind activitatea managerială îndeplinită de procurorii cu funcții de conducere au fost efectuate și la parchetele de pe lângă curțile de apel Alba Iulia, Târgu Mureș, Bacău, Constanța, Craiova și Pitești, precum și la toate unitățile din circumscripția acestora.

Principalele aspecte avute în vedere la efectuarea verificărilor privesc capacitatea de asumare a responsabilităților și de luare a deciziilor, comunicarea și comportamentul în relațiile cu colectivul de judecători/procurori și personalul de susținere, precum și măsurile dispuse pentru transparența actului de justiție.

Totodată, este necesar ca verificările efectuate să stabilească în ce măsură se respectă prevederile Regulamentului de ordine interioară a instanțelor judecătorești și cel al parchetelor, care interzic președinților de instanță și șefilor de parchete delegarea atribuțiilor proprii către Colegiile de conducere.

În anul 2007 se impune extinderea controalelor tematice privind managementul la nivelul tuturor instanțelor și parchetelor, precum și verificarea efectelor produse în urma controalelor efectuate la instanțele și parchetele deja

verificate (în vederea evidențierii capacității de răspuns a conducerii acestora la eventualele aspecte negative constatate).

Totodată, este de remarcat propunerea formulată de Inspekția judiciară, de includere a conducerilor administrative în programul de seminarii organizate în vederea deprinderii de cunoștințe manageriale, particularizate pe specificul instanțelor/parchetelor.

3.11.4. Evaluarea de către instanțe și parchete a impactului funcționării colegiilor de conducere cu privire la calitatea managementului acestora⁶⁷

Fiecare instanță judecătorească este condusă de un președinte care exercită atribuțiile manageriale în vederea organizării eficiente a activității acesteia. În funcție de gradul și dimensiunea instanței, președintele poate fi ajutat de 1-3 vicepreședinți. În cadrul fiecărei instanțe judecătorești funcționează un colegiu de conducere, care hotărăște cu privire la problemele generale de conducere ale instanței, stabilește componența secțiilor și completelor specializate, propune înființarea acestora etc.

Colegiile de conducere sunt formate dintr-un număr impar de membri și au următoarea componență:

a) la curțile de apel și tribunale: președintele și 6 judecători, aleși pe o perioadă de 3 ani în adunarea generală a judecătorilor;

b) la tribunale specializate și judecătorii: președintele și 2 sau 4 judecători, aleși pe o perioadă de 3 ani în adunarea generală a judecătorilor.

Colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție se compune din președintele, vicepreședintele și 9 judecători, aleși pe o perioadă de 3 ani în adunarea generală a judecătorilor, cu reprezentarea fiecărei secții.

În mod corelativ, în cadrul fiecărui parchet funcționează un colegiu de conducere care hotărăște cu privire la problemele generale de conducere ale parchetului. Colegiile de conducere sunt formate dintr-un număr impar de membri și au următoarea componență:

- la parchetele de pe lângă curțile de apel și tribunale: primul procuror și 6 procurori, aleși pe o perioadă de 3 ani în adunarea generală a procurorilor

- la parchetele de pe lângă tribunalele specializate și judecătorii: primul procuror și 2 sau 4 procurori, aleși pe o perioadă de 3 ani în adunarea generală a procurorilor

Colegiul de conducere al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție este constituit din procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prim adjunctul procurorului general și 5 procurori aleși în adunarea generală a procurorilor.

⁶⁷ Datele și propunerile prezentate reprezintă sinteza răspunsurilor furnizate de instanțe și parchete la chestionarul pentru colectarea datelor necesare redactării raportului privind starea justiției

Cvasi-totalitatea instanțelor judecătorești, de toate gradele, au apreciat că instituirea colegiilor de conducere a avut un efect predominant pozitiv asupra calității managementului la nivelul acestora.

Astfel, s-a apreciat că se asigură în acest mod un act de conducere democratic, cu eliminarea tendințelor discreționare. Se asigură totodată transparența procesului decizional la nivelul instanței, hotărârile colegiului având un înalt grad de acceptabilitate și respectabilitate, dat fiind că sunt adoptate de persoane alese de adunarea generală a judecătorilor. Sistemul asigură o mai bună legătură a conducerii instanței cu judecătorii acesteia, asigurându-se cointeresarea acestora la buna funcționare a instanței.

Sub aspect negativ s-a învederat că nu este antrenată răspunderea colegiului pentru deciziile adoptate, responsabilitatea implementării și a efectelor acestora revenind în exclusivitate conducerii instanței, luarea unor decizii fără a consulta colectivul de judecători cu privire la aspecte semnificative privind desfășurarea activității instanței; precum și luarea unor decizii ale colegiului de conducere în favoarea unor secții și în detrimentul altor secții. Sub acest ultim aspect, s-a mai opinat că neincluderea vicepreședinților și a președinților de instanță a dus uneori, la decizii mai puțin satisfăcătoare în ceea ce privește chestiuni de ordin organizatoric ale secției.

În ceea ce privește parchetele, instituirea colegiilor de conducere a fost apreciată de către 90% din corpul procurorilor ca fiind o măsură ce a avut un efect pozitiv asupra calității managementului parchetelor.

Argumentul ce vine în sprijinul acestei afirmații îl reprezintă chiar scăderea numărului de contestații formulate împotriva deciziilor manageriale, deciziile luate de colegiile de conducere fiind într-o măsură mai mică contestate.

S-a asigurat astfel o mai mare transparență în luarea deciziilor, acordându-se posibilitatea unui număr mai mare de procurori din cadrul colectivului, de a își exprima părerea cu privire la deciziile importante. Totodată, prin responsabilizarea unui număr mai mare de procurori s-a ajuns la o mai bună coordonare a activității, iar deciziile luate au fost mult mai bine documentate, astfel că acest instrument este folositor nu numai colectivelor de procurori dar și conducătorilor unităților de parchet.

3.12. Percepția judecătorilor și procurorilor asupra gradului de independență a sistemului judiciar și căile de întărire a acesteia

În vederea îndeplinirii angajamentelor privind reforma justiției, asumate de România în cadrul procesului de integrare a României în Uniunea Europeană, una dintre măsurile aflate în competența Consiliului Superior al Magistraturii se referă la „Realizarea anuală, de către un organism independent, a unor studii privind percepția magistraților asupra independenței sistemului judiciar”, având ca instituție responsabilă C.S.M., iar ca termen de realizare luna septembrie a fiecărui an, începând cu anul 2005 .

În anul 2006, studiul privind percepția magistraților asupra sistemului judiciar a fost realizat de către Asociația Română de Transparență..

Obiectivele studiului au fost:

1. Stabilirea percepției în rândul judecătorilor, procurorilor și magistraților asistenți asupra gradului de independență a sistemului judiciar din România.

2. Identificarea cauzelor și a factorilor care generează sau favorizează imixtiunile și natura presiunilor exercitate asupra sistemului judiciar, din interiorul sau exteriorul acestuia – presiuni politice, social - economice, mediatice, administrative, profesionale, psihologice etc.

3. Stabilirea situațiilor concrete în care se manifestă imixtiunile sau presiunile nelegale: repartizarea cauzelor, soluționarea acestora, constituirea completelor de judecată, numirea în funcții de conducere, promovarea în funcții de execuție, participarea la alte examene sau concursuri, participarea la forme de pregătire continuă etc.

4. Evidențierea disfuncțiilor și vulnerabilităților ce au ca efect diminuarea independenței și implicit a calității actului de justiție: instabilitatea legislativă și neadaptarea legislației la realitățile sociale, nivelul de salarizare, insuficienta informatizare, necunoașterea prevederilor legale, managementul defectuos, ineficienta pregătire profesională, volumul ridicat de muncă, etc.

5. Existența garanțiilor legale sau măsurilor care să asigure independența reală și protecția magistraților față de eventualele riscuri ce decurg din îndeplinirea atribuțiilor jurisdicționale.

6. Prezentarea propunerilor sau a remediilor, pentru creșterea gradului de independență în exercitarea atribuțiilor jurisdicționale de către magistrați (judecători, procurori și magistrați asistenți).

Din chestionarele magistraților au rezultat atât concluzii pozitive cât și concluzii negative.

Sintetizând aceste concluzii, reiese ca rezultatele din anul 2006 sunt în general mai bune fata de cele din 2005, în sensul sporirii gradului de percepție pozitivă a magistraților asupra independenței sistemului judiciar, deși percepția asupra independenței individuale este într-un trend descendent.

Din perspectiva activității Consiliului Superior al Magistraturii, creșterea gradului de percepție pozitivă asupra independenței sistemului judiciar se datorează, potrivit concluziilor studiului, preponderent și altor factori și instituții decât Consiliul, deoarece scade procentul magistraților care cred că acesta are capacitatea de a garanta independența magistraților față de imixtiunile politicului în justiție, precum și procentul magistraților care apreciază că Consiliul Superior al Magistraturii contribuie la asigurarea independenței. Capacitatea de reacție promptă a Consiliului față de ingerințele în actul de justiție rămâne constantă, dar la un nivel scăzut (22%).

Deși rezultatele de mai sus pot contura o concluzie negativă privind modul în care Consiliul Superior al Magistraturii a reușit să-și facă cunoscute față de corpul magistraților acțiunile întreprinse, dar și limitele constituționale și legale ale atribuțiilor sale, în calitate de garant al independenței justiției, îmbucurător este faptul că judecătorii și procurorii conștientizează în tot mai mare măsură că principala garanție a independenței o reprezintă conduita individuală a fiecăruia

dintre ei în raport cu o presiune externă sau cu o tentativă de presiune, toate celelalte instituții și organisme neputând decât să sprijine opțiunea subiectivă a magistratului de a nu ceda unor astfel de presiuni și să-l protejeze împotriva unor eventuale consecințe negative datorate acestei atitudini.

Statutul procurorilor nu s-a îmbunătățit fata de anul 2005, deoarece a crescut gradul de nemulțumire față de modul de numire a Procurorului general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, prim-adjunctului și adjunctului acestuia, procurorului-șef al Departamentului Național Anticorupție, a adjunctilor acestuia, procurorilor șefi de secție ai acestor parchete, precum și a procurorului șef al Direcției de Investigare a Infraacțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism și a adjunctilor acestora (art. 54 din Legea nr. 303/2004, republicată), precum și procentul magistraților care apreciază că actualul statut le poate asigura independența față de conducătorii parchetelor.

Se remarcă și o creștere a procentului magistraților care au întâlnit situații în care relația dintre procuror și judecător afectează imparțialitatea hotărârilor judecătorești, ceea ce poate fi interpretată ca o dovada a diferenței de statut resimțite în rândul magistraților.

În ceea ce privește sistemul de promovare și numire în funcții de conducere, deși reglementarea legislativă din 2005 asigură garanții de obiectivitate, se remarcă o creștere a procentului magistraților care sunt nemulțumiți de sistemul actual de promovare a magistraților, precum și a procentului magistraților care cunosc cazuri în care au existat presiuni politice pentru numirea anumitor magistrați în funcții de conducere.

În ceea ce privește sistemul răspunderii disciplinare, crește procentul magistraților care cred că actualul sistem de răspundere disciplinară influențează în mod negativ independența acestora. În acest sens, se au în vedere în principal modificările art. 99 lit. h din Legea nr. 303/2004, republicată și ale art. 507 din Codul de Procedura Penală.

Aceste rezultate nefavorabile, în domenii importante ale activității Consiliului Superior al Magistraturii, cum ar fi promovarea, numirea în funcții de conducere, răspunderea disciplinară, se coroborează și cu scăderea procentului magistraților care sunt mulțumiți de activitatea Consiliului. Deoarece nu exista întrebări diferențiate privind gradul de mulțumire fata de *reglementări* sau față de *punerea în aplicare a acestora*, nu se poate interpreta corect scăderea în procente a gradului de mulțumire a magistraților în domeniile menționate.

Se remarcă o îmbunătățire a percepției magistraților față de programele de pregătire profesională, dar scade procentul de mulțumire față de modul de recrutare la seminarii în țară sau străinătate, ceea ce demonstrează deficiențe legate de transparența și obiectivitatea recrutărilor.

Cu privire la calitatea actului de justiție, crește procentul magistraților care apreciază că supraaglomerarea și lipsa personalului auxiliar sunt cauze majore care afectează calitatea actului de justiție, în timp ce nivelul de salarizare și informatizare sunt la polul opus. Primii doi factori trebuie corelați și cu scăderea gradului de mulțumire față de managementul instanței/parchetului, care poate afecta independența.

Propuneri pornind de la concluziile studiului

Pornind de la rezultatele acestui studiu, s-au formulat o serie de propuneri de natură legislativă, propuneri de măsuri de îmbunătățire a managementului și a comunicării, de măsuri de ordin bugetar, precum și privind selecția și formarea profesională continuă.

1. MĂSURI DE ORDIN LEGISLATIV

- Modificarea codului de procedură penală și a legii privind organizarea judiciară pentru eliminarea din competența procurorului ierarhic superior a atribuțiilor de înfirmare a rechizitoriului, promovarea căilor de atac sau retragerea acestora. A se vedea cu titlu de exemplu dispozițiile art. 22² din Ordonanța de Urgență nr. 43/2002 privind Direcția Națională Anticorupție, cu modificările ulterioare.
- Elaborarea unor norme cadru care să stabilească standarde minimale în privința modului de redactare și motivare a hotărârilor judecătorești, care să oblige la analizarea fiecărei piese din probatoriu, cu arătarea motivelor care l-au determinat pe magistrat să rețină sau să elimine probe.
- Introducerea asigurării obligatorii pentru răspunderea patrimonială în caz de eroare judiciară pentru magistrați.
- Extinderea prevederilor privind drepturile avertizorilor de integritate și la magistrați.
- Realizarea unor programe extinse de „legal aid” prin crearea unor centre de informare și consiliere și prin extinderea condițiilor de acces la asistența judiciară gratuită.
- Sistematizarea legislației pentru evitarea incoerențelor normative.
- Modificarea codurilor de procedură în vederea creșterii celerității soluționării cauzelor.

2. MĂSURI PENTRU ÎMBUNĂȚIREA MANAGEMENTULUI

- Introducerea în regulamentul cadru pentru organizarea și funcționarea instanțelor/parchetelor a standardelor minimale de bună administrare în compartimentele de arhivă, registratură și grefă.
- Simplificarea procedurilor administrative la serviciile de registratură, arhivă și grefă ale instanței/parchetului.
- Creșterea remunerației managerilor de instanță/parchet (funcționari publici cu regim special) dat fiind numărul mic de personal cu acest statut, pentru atragerea de resurse umane de calitate.
- Aplicarea consecventă de către Consiliul Superior al Magistraturii a Legii nr. 52/2003 privind transparența decizională.
- Salarizarea corespunzătoare a personalului din departamentul economic-financiar și administrativ al instanțelor/parchetelor.

- Întâlniri periodice organizate de către membrii CSM cu judecători și procurori, la sediile acestora.
- Creșterea transparenței activității CSM în domenii precum promovarea, numirea în funcții de conducere, evaluarea, pregătirea profesională, organizarea instanțelor/parchetelor.

3. MĂSURI PENTRU ÎMBUNĂTĂȚIREA COMUNICĂRII

- Continuarea politicii publice adoptate de CSM pentru creșterea capacității de reacție rapidă a persoanelor desemnate să îndeplinească atribuția de purtător de cuvânt prin reducerea la minimum a celorlalte atribuții.
- Creșterea standardelor de motivare a răspunsurilor inspecției judiciare, răspunzând astfel și funcției de educare-informare a cetățeanului.
- Îmbunătățirea deprinderilor magistraților în domeniul comunicării publice, pentru a se elimina barierele de comunicare între justiție, mass-media și opinia publică.
- Creșterea eficacității Birourilor de Informare și Relații cu Publicul din cadrul instanțelor și parchetelor pentru creșterea nivelului de educație juridică în rândul populației.
- Stabilirea ca prioritate de acțiune în 2007 a promovării autorității judecătorești ca putere egală în stat cu puterile legislativă și executivă.
- Organizarea unor dezbateri cu magistrații asupra posibilităților de îmbunătățire a sistemului de reglementare/punere în aplicare a reglementarilor referitoare la promovare, evaluare, numire în funcții de conducere

4. MĂSURI DE ORDIN BUGETAR

- Alocarea de resurse bugetare la fondul de salarii pentru suplimentarea numărului de magistrați și nu pentru creșteri de salarii, pentru a răspunde presiunii numărului mare de dosare pentru fiecare magistrat.

5. SELECȚIA ȘI FORMAREA PROFESIONALĂ CONTINUĂ

- Realizarea semestrială a analizei nevoii de instruire de către Institutul Național al Magistraturii ca bază a programelor de formare continuă și adecvarea programelor de formare.
- Transmiterea invitațiilor către toți magistrații evitând filtrele suplimentare.
- Selectarea magistraților pentru seminarii în țară/străinătate să se facă în funcție de completul/secția/instanța specializată unde funcționează și de nevoile reale de specializare ale magistratului
- Finalizarea constituirii bazei de date a CSM și INM privind cariera magistratului și pregătirea lui profesională.

3.13. Vulnerabilități identificate și posibile măsuri de remediere

Deși analiza indicilor calitativi ai funcționării sistemului judiciar relevă o îmbunătățire generală a stării acestuia pe parcursul anului 2006, precum și efectuarea de pași importanți pentru implementarea măsurilor prevăzute în Planul de acțiune privind Strategia de reformă a sistemului judiciar, se impun continuate eforturile în vederea asigurării unei funcționări eficiente a justiției ca serviciu public și pentru ca progresele înregistrate să fie efectiv resimțite de către cetățean, în ipostaza sa de justițiabil.

Funcționarea sistemului judiciar este grevată în continuare de o serie de vulnerabilități, a căror înlăturare poate avea loc numai prin colaborarea dintre autoritatea judecătorească, Ministerul Justiției ca reprezentant al executivului și puterea legislativă, buna funcționare a justiției constituind un deziderat general și un suport fundamental al existenței statutului de drept.

Sub aspect legislativ, astfel cum s-a arătat, marea majoritate a instanțelor și parchetelor au învederat necesitatea stabilității și coerenței legislative ca premise fundamentale ale asigurării unui anumit standard de calitate al activității judiciare. Desele modificări legislative generează pe de o parte practică neunitară (fenomen care nu este specific României fiind întâlnit în orice stat atunci când se introduc instituții juridice noi sau se modifică cele existente, până la stabilizarea practicii), iar pe de altă parte provoacă anumite sincope sau prelungiri ale procedurilor judiciare (îndeosebi desele schimbări de competență), ceea ce provoacă mari frustrări justițiabililor. De asemenea, acestea afectează caracterul de previzibilitate și accesibilitate a legii, element luat de multe ori în considerare în jurisprudența sa de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului și sunt de natură a afecta drepturile fundamentale ale cetățenilor, prezumați a cunoaște legea⁶⁸, deși acest lucru devine tot mai dificil chiar și pentru profesioniști.

Considerăm așadar că ar fi de dorit o mai mare stabilitate a actelor legislative, cel puțin a celor fundamentale pentru trasarea cadrului juridic al desfășurării vieții sociale, precum și folosirea unor mijloace concertate pentru popularizarea modificărilor legislative și diminuarea dificultății perceperii acestora prin uzitarea mai largă a tehnicii republicării actelor normative modificate și utilizarea abrogărilor exprese.

De asemenea, se impune o cât mai largă consultare a profesioniștilor dreptului în ceea ce privește modificările legislative, în special cele procedurale, practicienii fiind cei mai în măsură să cunoască contradicțiile și deficiențele care se relevă în procesul de aplicare practică a diferitelor texte normative.

Dincolo de aceste aspecte de ordin general Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție-Secția Judiciară Penală a semnalat⁶⁹ și două probleme specifice legate de obligația colegiilor de conducere a curților de apel, precum și a parchetelor de pe lângă acestea de a promova recursuri în interesul

⁶⁸ Potrivit principiului de drept potrivit căruia nimeni nu poate invoca în apărarea sa necunoașterea legii (nemo censetur ignorare legem defendere potest).

⁶⁹ Prin materialul transmis sub nr.582/2007.

legii conform noii forme a art.414 ind.2 C.Proc.Pen.⁷⁰, precum și noua formă a art.408 ind.1 C.Proc.Pen. în ceea ce privește promovarea revizuirii în cazul constatării încălcării unui drept fundamental de către Curtea Europeană a Drepturilor Omului⁷¹.

În ceea ce privește sistemul de repartizare aleatorie a cauzelor, deși acesta reprezintă un real progres, putând genera o creștere a încrederii publicului în actul de justiție, se impune de urgență îmbunătățirea aplicației informatice folosite, astfel încât să fie eliminate disfuncțiile semnalate în practică, constând, în principal, în neluarea în considerare a unor incidente procedurale, distribuția neechilibrată a cauzelor pe complete, ignorarea incompatibilităților etc. și să fie asigurată securitatea sistemului prin eliminarea unei anumite previzibilități a acestuia, semnalată în presă.

Este de asemenea de remarcat că trebuie luată o decizie strategică privind dezvoltarea sistemului judiciar în ceea ce privește menținerea instanțelor și parchetelor foarte mici, cu 2-4 judecători sau procurori, în cazul cărora atât principiul repartizării aleatorii, cât și cel al specializării rămân lipsite de conținut.

În ceea ce privește specializarea activității judiciare, având în vedere complexitatea noilor relații sociale, care se transpun în raporturi juridice cu un caracter tot mai tehnic și specializat, este de dorit continuarea demersurilor de înființare a secțiilor și completelor specializate pe diverse materii în cadrul instanțelor, precum și a secțiilor și structurilor specializate în cadrul parchetelor (a căror activitate a fost apreciată de instanțe și parchete cu o largă majoritate ca fiind mai eficientă), precum și dezvoltarea programelor de formare profesională specializată. De asemenea, atunci când resursele materiale o vor permite ar trebui reluat procesul de înființare a tribunalelor specializate.

Reducerea duratei de soluționare a cauzelor poate avea ca fundament principal o responsabilizare a tuturor participanților la procedura judiciară, printr-o sancționare reală a abuzului de drept procesual, corelată cu lărgirea accesului persoanelor cu venituri mici la asistență juridică gratuită și introducerea asistenței juridice obligatorii în materie civilă cel puțin pentru faza procesuală a recursului.

De asemenea, pot fi avute în vedere modificări de ordin legislativ pentru reducerea duratei procedurilor, dar cu luarea în considerare a condițiilor concrete în care își desfășoară activitatea instanțele și parchetele. Sub acest aspect, ar trebui identificate cauzele pentru care instituția administrării probelor prin avocați în procesul civil, care are deja o consacrare legislativă îndelungată, este, potrivit semnalelor primite de la instanțele din țară, practic lipsită de aplicabilitate practică, sau are o aplicabilitate extrem de redusă, deși ar putea constitui un instrument important de reducere a duratei de soluționare a cauzelor.

⁷⁰ În principiu, se consideră că textul este contraproductiv, colegiul de conducere al curții de apel neavând date pentru a aprecia dacă o problemă de practică neunitară la nivelul curții constituie și o problemă de practică neunitară la nivelul întregii țări, această chestiune fiind investigată de către Înalta Curte tot prin intermediul parchetului de pe lângă instanța supremă; pe de altă parte, textul poate fi apreciat ca neconstituțional, legiferarea fiind în principal atributul legiuitorului, recursul în interesul legii trebuind să aibă caracter excepțional.

⁷¹ În esență se apreciază că textul este neclar, noțiunea de „consecințe grave” fiind interpretabilă și că, prin condiția pe care o impune, constând în producerea în continuare a consecințelor încălcării legii, este extrem de restrictiv nepermițând reformarea unor hotărâri judecătorești definitive altminteri nelegale.

Un alt aspect important care ar putea conduce la accelerarea procedurilor judiciare, fără a se face rabat de la calitatea acestora și asigurând respectarea drepturilor fundamentale ale părților, este reprezentat de reconsiderarea sistemului de citare actual, acesta fiind în prezent total neadecvat, situație semnalată atât de numeroase instanțe, cât și de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Problema ține pe de o parte de dispozițiile legale instituite în materie. Astfel, s-ar evita multiple amânări ale cauzei prin renunțarea la citarea părții lipsă la fiecare termen; din moment ce procedura de citare a fost legal îndeplinită pentru primul termen, partea, având cunoștință despre proces, ar trebui să manifeste diligență cu privire la termenele și obligațiile procesuale ulterioare, precum și cu privire la obligația de a comunica organului judiciar orice schimbare de domiciliu sau de adresă. Menționăm că actuala soluție legislativă, prin care se consideră abatere judiciară nerespectarea ultimei obligații menționate, duce într-adevăr la sancționarea părții culpabile, dar nu și la accelerarea procedurii.

Însă principala problemă care se ridică cu privire la procedura de citare este modul în care aceasta se desfășoară din punct de vedere practic. Întrucât majoritatea instanțelor nu au agenți procedurali suficienți sau trebuie citate și părți din afara circumscripțiilor acestora, majoritatea citațiilor se trimit prin poștă. Dincolo de aspectul că, cel puțin în forma actuală, formularele de citare sunt departe a satisface exigențele Legii nr. 677/2001 privind protecția datelor cu caracter personal, principala problemă o constituie lipsa de încredere a magistraților cu privire la îndeplinirea reală a procedurii de citare, ceea ce favorizează tendința de amânare a soluționării cauzelor. Astfel, la nivel național se remarcă tendința factorilor poștali și chiar a agenților procedurali de a uza în mod stereotip de dreptul de a afișa citația pe ușa destinatarului (de fapt, de cele mai multe ori citația este lăsată în cutia poștală), în cazul în care nu este găsită nici o persoană la domiciliu, fără a da nici o eficiență dispozițiilor procedurale potrivit cărora, într-o astfel de ipoteză se întreprind demersuri pentru a se stabili dacă persoana citată locuiește efectiv la adresă și pentru a afla când ar putea fi găsită pentru înmânarea citației. Ca urmare, nu de puține ori, după mai multe termene cu procedura legal îndeplinită sub forma afișării, în urma acțiunii unui agent procedural mai diligent dovada de citare se întoarce cu mențiunea că destinatarul este decedat sau necunoscut la adresă, ceea ce duce la invalidarea întregii proceduri desfășurate până la acel moment. Se produc din cauza aceluiași motiv și alte anomalii, dintre care unele cu un caracter de-a dreptul hilar. Spre exemplu, există cazuri în care sunt citate unități militare, dovada de citare întorcându-se cu mențiunea că nu a fost găsită nici o persoană la sediul acestora. Fără îndoială că, în astfel de cazuri, chiar dacă formal procedura este completă, deontologia profesională îi impune magistratului să amâne soluționarea cauzei.

Față de aspectele expuse, considerăm că se impune cu necesitatea crearea unui nou sistem de transmitere a citațiilor, care să prezinte siguranță și încredere atât pentru magistrat, cât și pentru părți, incidentele în care cauzele se judecă în lipsa unei părți datorită unor astfel de anomalii fiind privite nu de puține ori de justițiabili ca dovezi ale corupției sistemului.

În vederea creșterii calității activității judiciare se impune dezvoltarea programelor de perfecționare profesională destinate judecătorilor și procurorilor, acestea trebuind amplificate în perioada următoare și orientate spre principalele domenii prioritare, în principal ca urmare a integrării României în Uniunea

Europeană, ceea ce face ca judecătorii și procurorii să se confrunte în activitatea lor cu o nouă realitate juridică. De asemenea, aceste programe trebuie să privească și aspectele non-judiciare ale activității magistraților, precum pregătirea în domeniul managementului judiciar sau în acela al comunicării și relațiilor publice.

Stimularea unificării practicii judiciare prin instrumentul recursului în interesul legii, care a dobândit o dimensiune importantă în anul 2006, se impune a fi continuată și pe parcursul anului 2007, legea neputând fi previzibilă și accesibilă destinatarilor ei din moment ce este interpretată diferit de chiar cei chemați să o aplice. Totodată, trebuie folosite și mijloacele alternative de unificare a practicii, prin învățământul profesional (centralizat sau la nivelul instanței/parchetului), al organizării de seminarii științifice, precum și alte dezbateri profesionale, cu respectarea deplină a principiului independenței magistratului în soluționarea cauzei.

În perioada imediat următoare este de așteptat ca România să sufere noi condamnări în fața Curții Europene a Drepturilor Omului, dat fiind decalajul în timp parcurs de cauze de la înregistrare și până la intrarea efectivă pe rolul Curții. Unele dintre motivele acestor condamnări au fost deja eliminate din legislația și practica judiciară românească, esențial este ca pe viitor să nu se mai permită apariția unor cauze care să atragă condamnări în lanț pentru încălcarea anumitor drepturi fundamentale, condamnările izolate neputând fi evitate de către nici un stat parte la convenție.

Subliniem însă că respectarea convenției nu este o atribuție exclusiv a instanțelor de judecată și a parchetelor de pe lângă acestea. Astfel cum s-a putut observa din analiza cazurilor de condamnare încălcarea dreptului la un proces echitabil poate rezulta și din tergiversarea cauzei de către o instanță, astfel încât ea nu mai este soluționată într-un termen rezonabil, dar și din lipsa de reacție a organelor de poliție, agenți ai puterii executive, care au tolerat împiedicarea executării unei hotărâri judecătorești, precum și din instituirea unei norme de competență de legiuitor cu nerespectarea dispozițiilor Convenției (spre exemplu judecarea unui civil de o instanță militară, în cazul existenței unui coinculpat militar) etc.

După cum se observă, respectarea drepturilor fundamentale ale cetățeanului este o sarcină care se impune statului în ansamblul său, stabilită în sarcina tuturor celor trei puteri ale sale și care implică colaborarea acestora, în limitele atribuțiilor prevăzute de lege, pentru realizarea binelui public.

Instituirea unei relații normale, de colaborare și control reciproc, între cele trei ramuri ale puterii de stat este de asemenea obligatorie și pentru asigurarea independenței justiției. Ca garant al acestui deziderat, Consiliul Superior al Magistraturii trebuie să-și dezvolte un mecanism mai eficient și, mai ales, mai prompt de a reacționa în sprijinul magistraților. Pe de altă parte, apărarea independenței fiecărui judecător sau procuror în parte este o problemă de conduită personală, Consiliul, în mod practic, neputând interveni în sprijinul unui magistrat cu privire la care se comite o ingerință dacă nu este sesizat în acest sens.

CAPITOLUL 4

GESTIONAREA RESURSELOR

4.1. Politica de resurse umane privind judecătoria și procurorii

În cursul anului 2006, la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii a existat o preocupare constantă pentru îndeplinirea acelor obiective care să facă posibilă organizarea și funcționarea, în parametri de eficiență și performanță, a instanțelor judecătorești, următoarele obiective fiind considerate determinante:

- *îndeplinirea procedurilor prevăzute în strategia Consiliului Superior al Magistraturii pentru asigurarea ocupării posturilor vacante de judecători și procurori, la instanțe și parchete;*

- *asigurarea și dezvoltarea programelor de formare continuă a judecătorilor și procurorilor;*

- *fundamentarea măsurilor privind organizarea instanțelor și parchetelor, în funcție de evoluția volumului de activitate, a gradului de complexitate a cauzelor și în acord cu politicile Consiliului Superior al Magistraturii în acest domeniu.*

4.1.1 Modalități de ocupare a posturilor de execuție vacante

La începutul anului 2006 din totalul de 4469 posturi prevăzute la instanțele judecătorești, erau ocupate 3942 și vacante 527 iar din totalul de 2754 posturi prevăzute la nivelul tuturor parchetelor erau ocupate 2090 și vacante 664.

Pe grade de jurisdicție, la aceeași dată, *situația posturilor vacante de judecător* era următoarea:

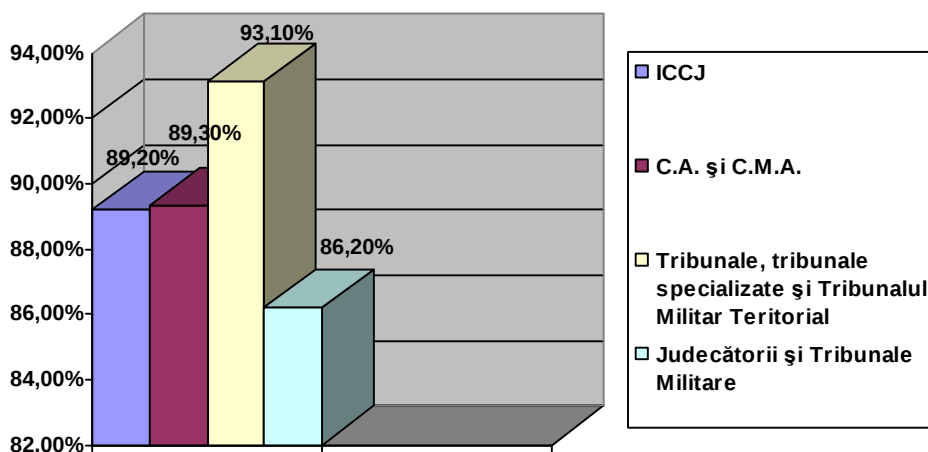
- 13 la Înalta Curte de Casație și Justiție;
- 120 la curțile de apel și Curtea Militară de Apel;
- 97 la tribunale, tribunalele specializate și Tribunalul Militar Teritorial;
- 297 la judecătorii și tribunalele militare.

La aceeași dată, la nivelul parchetelor, situația posturilor vacante de procuror, pe grade de jurisdicție, se prezenta astfel:

- 64 la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție;
- 33 la Direcția Națională Anticorupție;
- 49 la Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism;
- 60 la parchetele de pe lângă curțile de apel;
- 117 la parchetele de pe lângă tribunale;
- 341 la parchetele de pe lângă judecătorii.

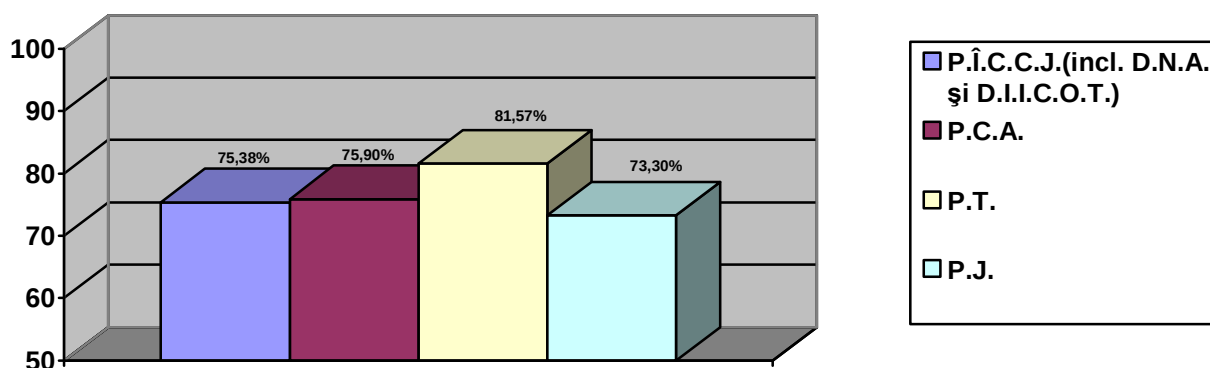
În ceea ce privește *gradul de ocupare a posturilor de judecător*, este de observat că, la începutul anului 2006, la Înalta Curte de Casație și Justiție acesta era de 89,2%, la curțile de apel și Curtea Militară de Apel de 89,3%, la tribunale, tribunalele specializate și Tribunalul Militar Teritorial de 93,1% iar la judecătorii și tribunalele militare de 86,2%.

GRAD DE OCUPARE A POSTURILOR DE JUDECĂTOR LA ÎNCEPUTUL ANULUI 2006

La aceeași dată, *la nivelul parchetelor*, gradul de ocupare a posturilor era la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (inclusiv Direcția Națională Anticorupție și Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism) de 75,38%, la parchetele de pe lângă curțile de apel de 75,90%, la parchetele de pe lângă tribunale de 81,57% și la parchetele de pe lângă judecătorii de 73,30%.

GRAD DE OCUPARE A POSTURILOR DE PROCUROR LA ÎNCEPUTUL ANULUI 2006

Pe parcursul anului 2006, ocuparea progresivă a posturilor de execuție vacante s-a realizat prin valorificarea tuturor modalităților de recrutare prevăzute de Legea nr. 303/2004 și anume:

§ Repartizarea auditorilor de justiție, absolvenți ai Institutului Național al Magistraturii, promoția 2006

Potrivit dispozițiilor art. 13 din Legea nr. 303/2004, admiterea în magistratură și formarea profesională inițială în vederea ocupării funcției de judecător și procuror se realizează prin Institutul Național al Magistraturii.

În raport cu dispozițiile Legii nr. 303/2004, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, prin Hotărârea nr. 489 din 13 iulie 2006, a numit în funcția de *judecător stagiar* un număr de 104 *auditori de justiție* – promoția 2006 și în funcția de *procuror stagiar* un număr de 53 *auditori de justiție*, promoția 2006.

§ Numirea în magistratură pe bază de concurs, conform dispozițiilor art. 33 al. (1)-(4) din Legea 303/2004

Potrivit dispozițiilor art. 33 alin. (1) din Legea nr. 303/2004, pot fi numiți în magistratură, pe bază de concurs, dacă îndeplinesc condițiile prevăzute la art. 14 alin. (2) din aceeași lege, persoanele care au exercitat funcția de judecător sau procuror și care și-au încetat activitatea din motive neimputabile, personalul de specialitate juridică prevăzut la art. 87 alin. (1) din lege, avocații, notarii, asistenții judiciari, consilierii juridici, persoanele care au îndeplinit funcții de specialitate juridică în aparatul Parlamentului, Administrației Prezidențiale, Guvernului, Curții Constituționale, Avocatului Poporului, Curții de Conturi sau al Consiliului Legislativ, cadrele didactice din învățământul juridic superior acreditat, cu o vechime în specialitate de cel puțin 5 ani, precum și magistrații-asistenți la Înalta Curte de Casație și Justiție cu o vechime de cel puțin 5 ani și care și-au încetat activitatea din motive neimputabile.

La data de 13 aprilie 2006, Plenul Consiliul Superior al Magistraturii a propus Președintelui României, numirea în funcția de judecător a celor 70 de *candidați* declarați admiși la concursul de admitere în magistratură, organizat la data de 17 decembrie 2005, și în funcția de procuror a celor 58 de *candidați* declarați admiși la același concurs.

La data de 21 mai 2006, Consiliul Superior al Magistraturii, prin intermediul Institutului Național al Magistraturii, a organizat, în temeiul art. 33 alin. (1)-(4) din Legea nr. 303/2004, concurs de admitere în magistratură pentru ocuparea a 108 *posturi de procuror* la parchetele de pe lângă judecătorii. Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, prin Hotărârea nr. 462 din 28 iunie 2006, a propus Președintelui României numirea în funcția de procuror a celor 21 de *candidați declarați admiși*, procedura fiind finalizată la data de 17 august 2006.

La data de 10 decembrie 2006, Consiliul Superior al Magistraturii a organizat un concurs pentru ocuparea unui număr de 30 de *posturi de judecător* și 50 *posturi de procuror*, rezultatele concursului urmând a fi validate în anul 2007. În urma soluționării contestațiilor au fost declarați admiși 3 *candidați* pentru funcția de judecător și 4 pentru funcția de procuror.

§ Numirea în funcția de judecător sau procuror, fără concurs, conform dispozițiilor art. 33 al. (5)-(10) din Legea nr. 303/2004

Prin Hotărârea nr. 428/04.10.2005, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a aprobat procedura de soluționare a cererilor de numire ca

judecător sau procuror, în condițiile art. 33 alin. (5), (7) și (8) din Legea nr. 303/2004, republicată.

Pentru posturile vacante de judecător, această procedură s-a finalizat prin formularea de propuneri de numire în funcția de judecător, fără concurs, la instanțe din circumscripția Curților de Apel București, Craiova, Iași, Oradea, Ploiești, Timișoara, Târgu Mureș sau prin respingerea candidaturilor depuse.

Astfel, au fost formulate 25 de propuneri, finalizate prin emiterea decretelor de numire de către Președintele României.

Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, prin Hotărârile nr.72 din 01 februarie 2006, nr.106 din 08 februarie 2006 și nr.150 din 01 martie 2006 a propus Președintelui României, *numirea în funcția de procuror* a unui număr de 50 persoane, ce îndeplineau condițiile prevăzute de art.33 alin. 5 și 7 din Legea 303/2004 și care au fost numite în funcția de procuror, de către Președintele României, prin decret, la datele de 02 martie 2006, respectiv, 13 aprilie 2006.

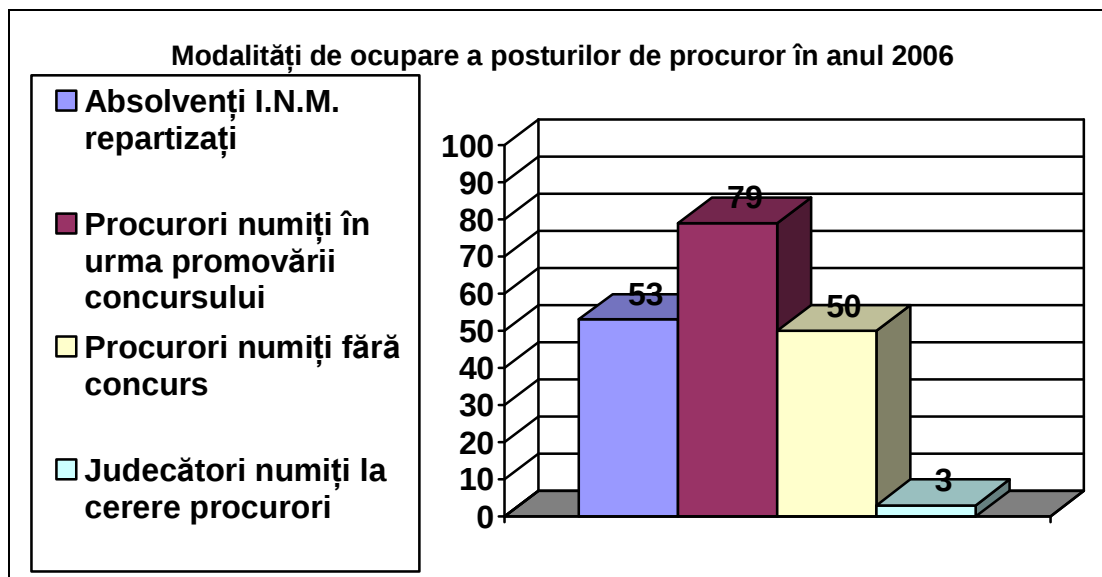
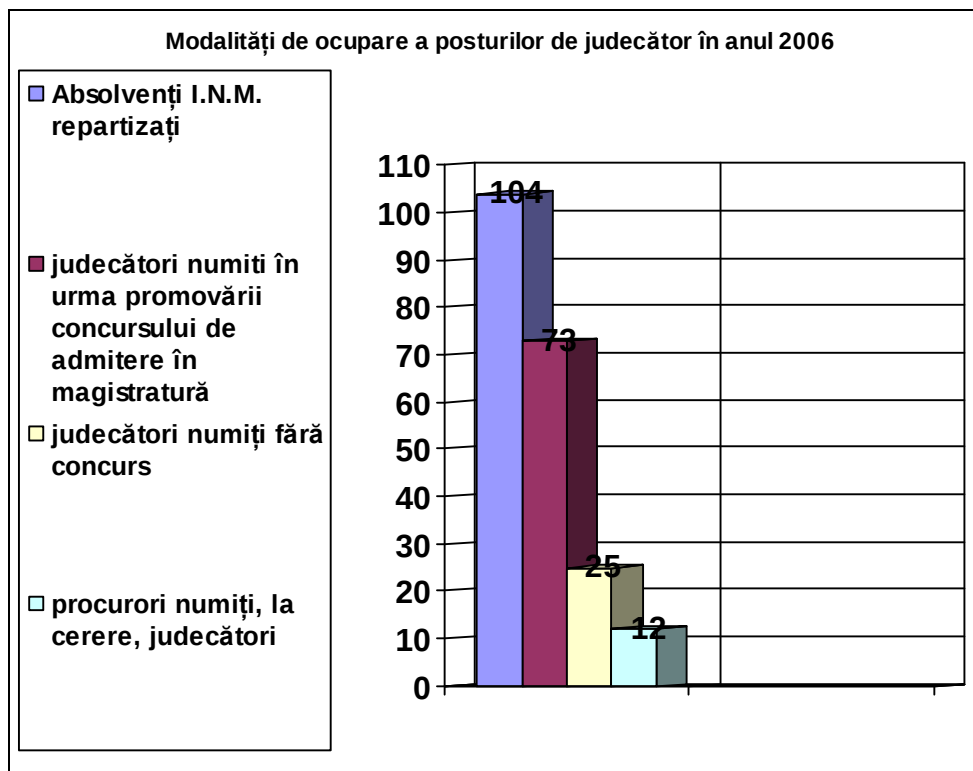
§ *Numirea, la cerere, a judecătorilor în funcția de procuror și a procurorilor în funcția de judecător*

În conformitate cu prevederile art. 61 din Legea nr. 303/2004, republicată, la cererea motivată, judecătorii pot fi numiți în funcția de procuror, iar procurorii, în funcția de judecător, prin decret al Președintelui României, la propunerea Consiliului Superior al Magistraturii, cu respectarea condițiilor prevăzute de lege. Pentru numirea în funcțiile respective, candidații vor susține un interviu în fața Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii în cazul procurorilor care solicită numirea ca judecători și a Secției pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, în cazul judecătorilor care solicită numirea ca procurori.

Procedura numirii procurorilor în funcția de judecător este reglementată și de *Regulamentul privind transferul și detașarea judecătorilor și procurorilor, delegarea judecătorilor, numirea judecătorilor și procurorilor în alte funcții de conducere, precum și numirea judecătorilor în funcția de procuror și a procurorilor în funcția de judecător*, aprobat prin Hotărârea nr. 193/2006, a Plenului Consiliului Superior al Magistraturii.

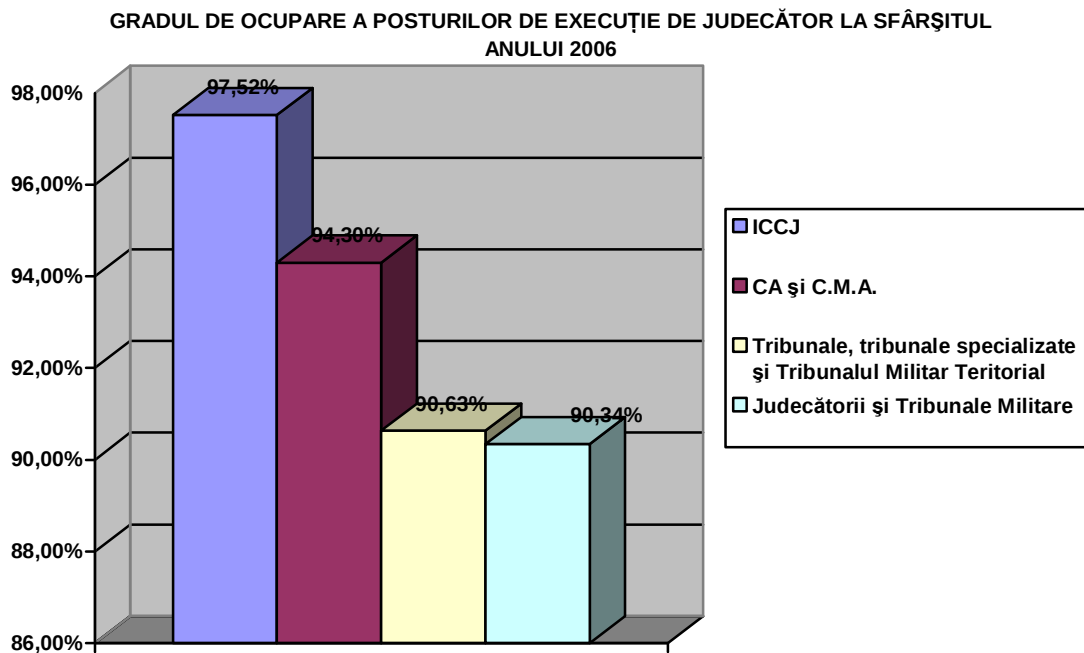
În raport cu dispozițiile legale invocate, în cursul anului 2006, 12 procurori au fost eliberați din funcție și numiți în funcția de judecător și 3 judecători au fost eliberați din funcție și numiți în funcția de procurori.

În evidențele direcției de specialitate a Consiliului Superior al Magistraturii se află înregistrate 128 de cereri ale unor procurori de eliberare din funcția pe care o dețin și de numire în funcția de judecător. În legătură cu aceste cereri, în ședința din data 1 martie 2006, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a dispus să fie analizate după finalizarea concursurilor organizate de Consiliul Superior al Magistraturii și Institutul Național al Magistraturii, urmând ca soluționarea lor să asigure, pe de o parte, valorificarea drepturilor magistraților în legătură cu propria carieră profesională, iar pe de altă parte, menținerea instanțelor și parchetelor în parametrii normali de funcționare, având în vedere că o mare parte a cererilor provin de la unitățile de parchet cu grad redus de ocupare a posturilor.

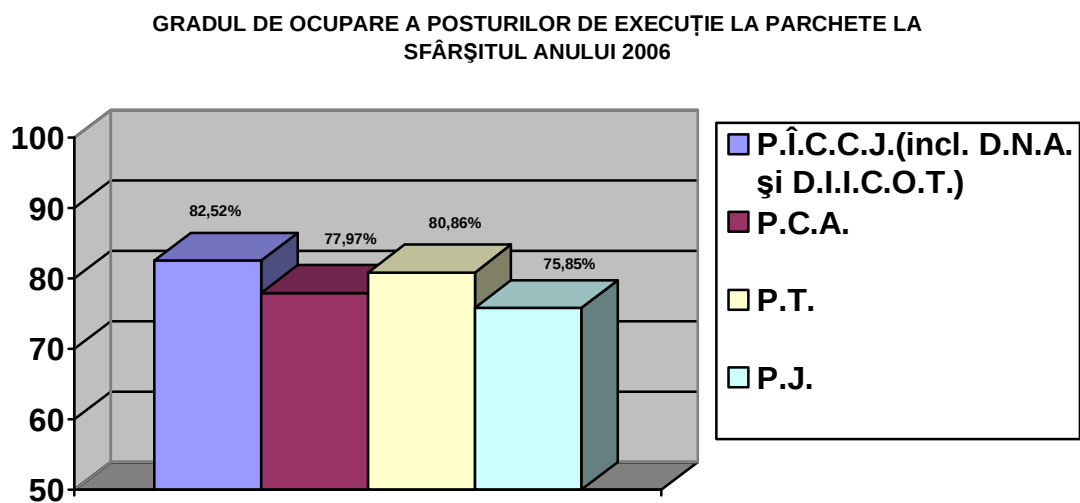
Ca urmare a valorificării tuturor procedurilor de ocupare a posturilor vacante, la sfârșitul anului 2006, numărul posturilor vacante *de execuție*, repartizate pe grade de jurisdicție, la nivelul instanțelor judecătorești, se prezintă astfel:

- 3 posturi la Înalta Curte de Casație și Justiție;
- 23 posturi la curțile de apel și Curtea Militară de Apel;
- 99 posturi la tribunale;
- 136 posturi la judecătorii și tribunalele militare.

La sfârșitul anului 2006, la nivelul parchetelor, situația posturilor vacante *de execuție* se prezintă astfel:

- 46 la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție
- 4 la Direcția Națională Anticorupție
- 22 la Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism
- 39 la parchetele de pe lângă curțile de apel
- 89 la parchetele de pe lângă tribunale
- 256 la parchetele de pe lângă judecătorii

Considerăm că datele statistice prezentate ridică problema reexaminării modalităților legale de recrutare a magistraților.

Astfel, recrutarea prin intermediul Institutului Național al Magistraturii prezintă indubitabil avantajele unui mod riguros de selecție și a unei calități ridicate a pregătirii profesionale a absolvenților Institutului, numiți judecători sau procurori stagiari. În schimb, această modalitate de recrutare, prin distanța în timp, de doi ani, pe care o presupune între momentul admiterii la Institutul Național al Magistraturii și acela al numirii în funcție nu poate răspunde unor necesități ivite pe termen scurt în privința ocupării posturilor vacante din sistemul judiciar, această problemă fiind cu atât mai gravă cu cât posibilitatea pensionării înainte de împlinirea vârstei legale face imposibilă o previzionare exactă a momentului vacantării unor posturi de judecător sau procuror.

Pe de altă parte, soluția numirii directe, fără concurs sau examen, a persoanelor cu zece ani vechime în funcția de judecător, procuror, magistrat asistent sau avocat a fost privită inițial nefavorabil de experții europeni și unele organizații ale societății civile, fiind utilizată cu prudență de Consiliul Superior al Magistraturii, numărul persoanelor care acced în magistratură prin această modalitate rămânând în continuare redus, iar procedura putând fi caracterizată ca având un caracter excepțional.

În aceste condiții, rezultatele obținute în urma derulării concursurilor de admitere în magistratură pentru persoanele cu 5 ani vechime în funcții de specialitate juridică apar ca total nesatisfăcătoare, nereușindu-se de fiecare dată decât ocuparea unei mici fracțiuni din totalul posturilor scoase la concurs. Reeditarea în timp a acestei situații conduce la concluzia că plaja de selecție aferentă acestei modalități de recrutare a magistraților s-a redus în mod ireversibil, menținerea aceluiași standard ridicat al concursurilor organizate impunând o lărgire a acesteia, prin reducerea sau eliminarea condiției de vechime, dublată de instituirea unui program riguros de pregătire pe durata stagiului.

O intervenție legislativă în sensul arătat se impune cu atât mai mult cu cât situația posturilor vacante devine critică în ceea ce privește parchetele, lipsa resurselor umane corespunzătoare amenințând să afecteze în mod grav capacitatea operațională a acestora.

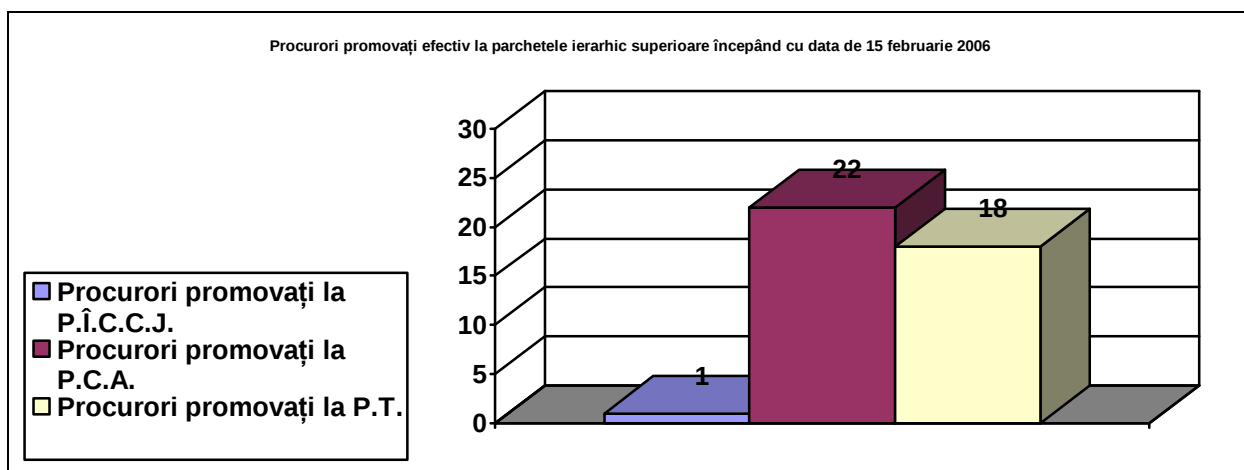
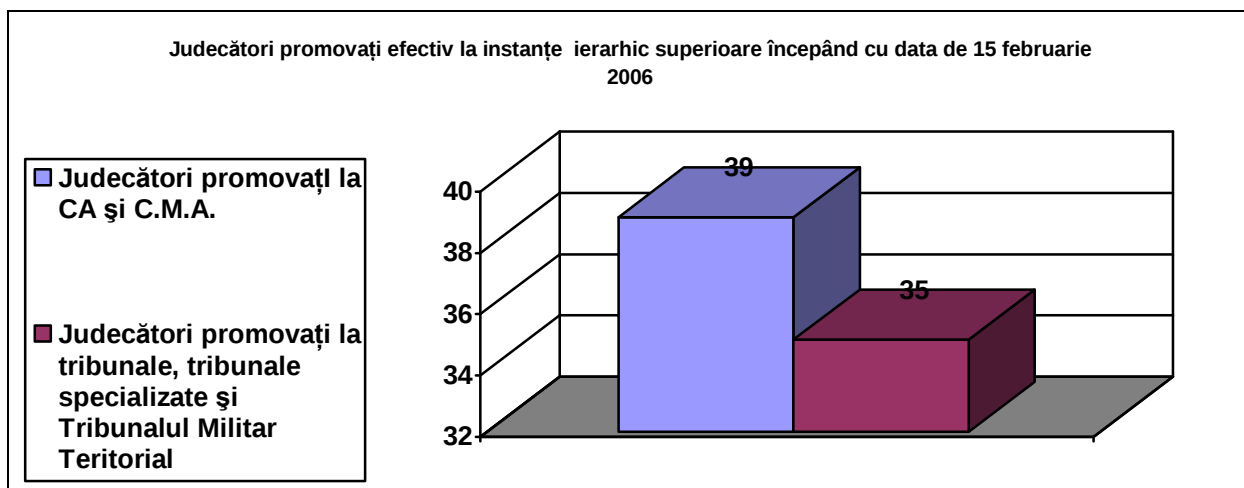
4.1.2. Promovarea în funcții de execuție vacante

Potrivit dispozițiilor art. 43 alin. (1) și (2) din Legea 303/2004, promovarea judecătorilor și procurorilor se face numai prin concurs organizat la nivel național, în limita posturilor vacante existente la tribunale, tribunale specializate, Tribunalul Militar Teritorial, curți de apel și Curtea Militară de Apel sau, după caz, la parchetele corespunzătoare.

1. Prin Hotărârea nr.104 din 8 februarie 2006 Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a dispus promovarea judecătorilor și procurorilor declarați admiși la concursul de promovare în funcții de execuție, organizat în perioada 12-21 noiembrie 2005, începând cu 15 februarie 2006. Astfel, au fost promovați efectiv la instanțele și parchetele ierarhic superioare un număr de 74 de judecători (39 la curțile de apel și 35 la tribunale) și 41 procurori (1 la Parchetul de pe lângă

Înalta Curte de Casație și Justiție, 22 la parchetele de pe lângă curțile de apel și 18 la parchetele de pe lângă tribunale).

Ulterior, prin valorificarea rezultatelor acestui examen, s-a dispus promovarea a încă 23 de judecători (17 la curțile de apel și 6 la tribunale).

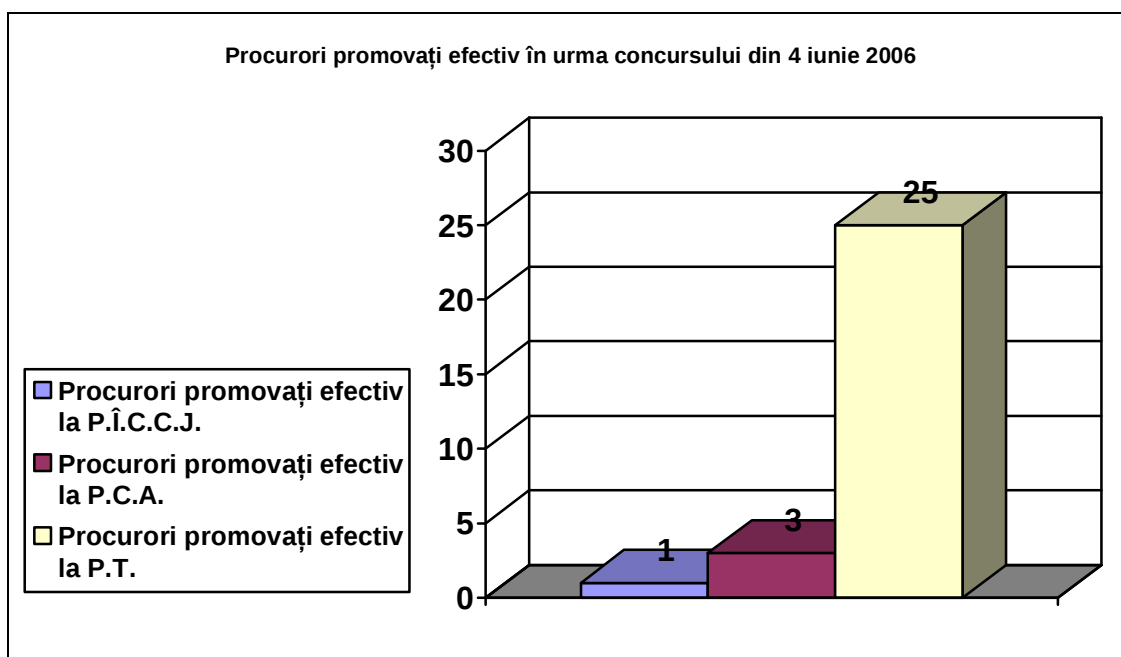
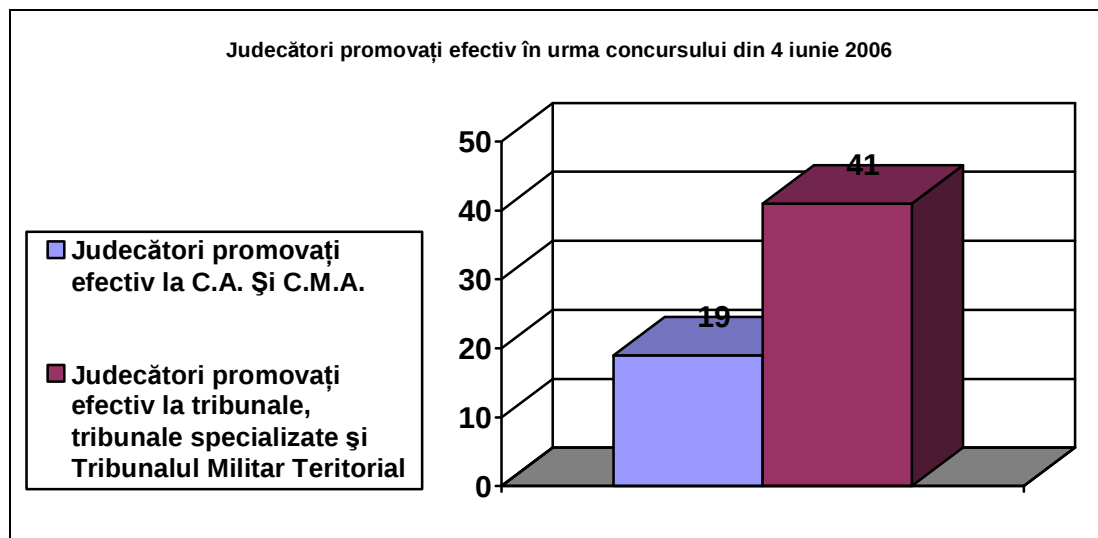

2. Prin Hotărârea nr.253 din 28 martie 2006, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a aprobat organizarea concursului de promovare a judecătorilor și procurorilor în funcții de execuție, efectivă și pe loc, la data de 04 iunie 2006.

Pentru promovarea efectivă au fost scoase la concurs 105 posturi de execuție la instanțele judecătorești (75 de posturi la tribunale și tribunalele specializate și 30 de posturi la curțile de apel și Curtea Militară de Apel) și 94 de posturi de execuție la parchete (55 la parchetele de pe lângă tribunale, 19 la parchetele de pe lângă curțile de apel și 20 la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție).

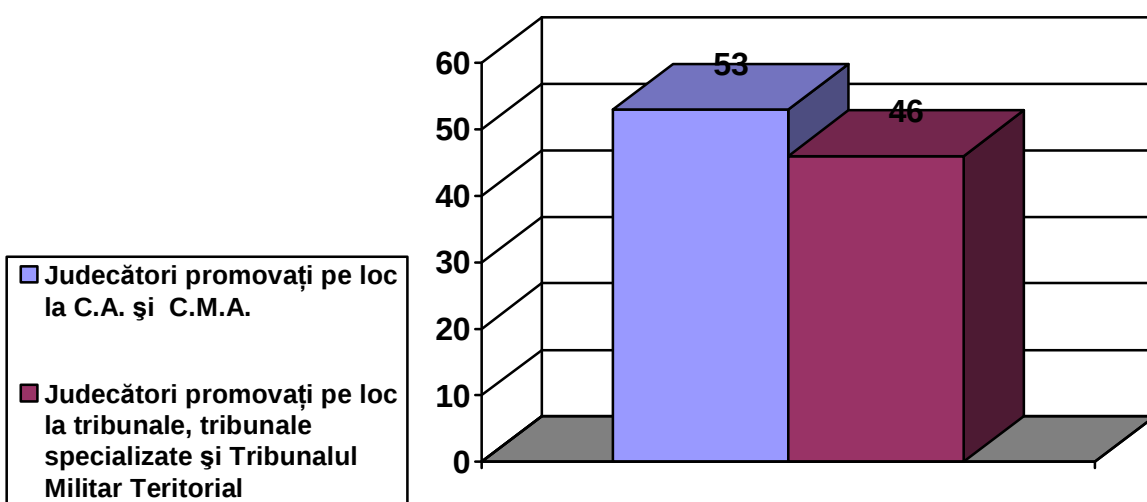
Pentru promovarea pe loc au fost scoase la concurs 173 de posturi de judecător (100 de posturi la tribunale și tribunalele specializate și 73 de posturi la curțile de apel și Curtea Militară de Apel) și 106 posturi de procuror (65 la parchetele de pe lângă tribunale, 31 la parchetele de pe lângă curțile de apel și 10 la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție).

În urma concursului *au promovat efectiv* în funcții de execuție la instanțele ierarhic superioare 60 de judecători (41 la tribunale și 19 la curțile de apel) și la parchetele ierarhic superioare un număr de 29 procurori (1 la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, 3 la parchetele de pe lângă curțile de apel și 25 la parchetele de pe lângă tribunale).

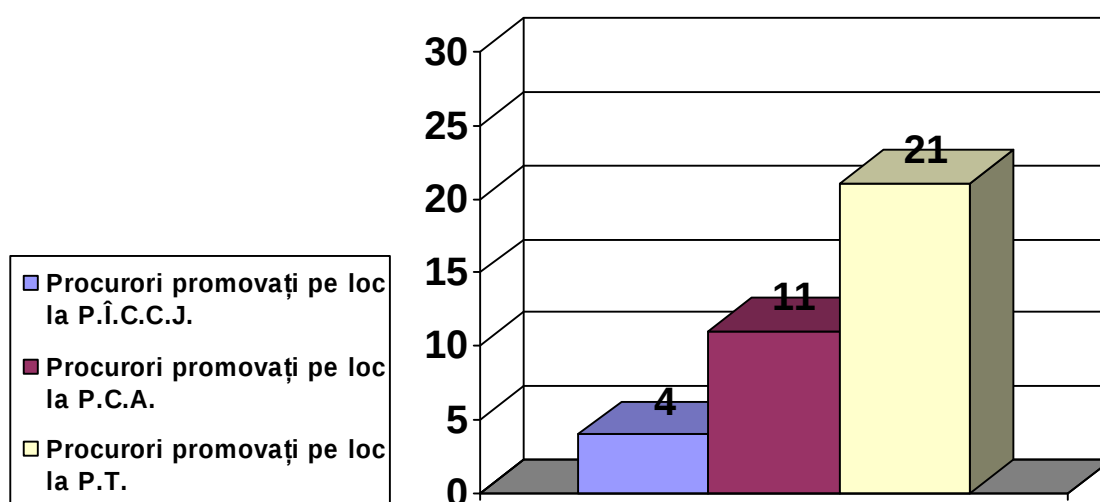

De asemenea, în urma concursului organizat în data de 4 iunie 2006 *au promovat pe loc* 99 de judecători (46 la tribunale și 53 la curțile de apel) și 36 de procurori (4 la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, 11 la parchetele de pe lângă curțile de apel și 21 la parchetele de pe lângă tribunale).

Judecători promovați pe loc în urma concursului din data de 4 iunie 2006

Procurori promovați pe loc în urma concursului din data de 4 iunie 2006

Prin instituirea posibilității de promovare pe loc s-a avut în vedere ca principal considerent necesitatea asigurării unui corp de rezervă format din judecători și procurori având grad corespunzător instanței/parchetului ierarhic superioare celei la care funcționează, astfel încât să poată fi acoperite în termen util unele necesități acute și imprevizibile de personal la nivelul instanțelor superioare, situație întâlnită de mai multe ori în practică prin modificarea normelor de competență. Totodată, ca urmare a consultării participanților și pentru înlăturarea unor deficiențe constatate la concursurile organizate anterior, Consiliul Superior al Magistraturii a modificat în toamna anului 2006 Regulamentul de promovare în funcții de execuție, instituind testul grilă și o probă practică distinctă constând în rezolvarea unor spețe din materiile de examen, în vederea asigurării unui grad maxim de obiectivitate al examinării.

4.1.3. Numirea în funcții de conducere

Numirea judecătorilor în funcții de conducere

Ø *Numirea judecătorilor în funcția de președinte și vicepreședinte*

1. La începutul anului 2006 erau vacante un număr de 141 de funcții de conducere (președinte și vicepreședinte) la judecătorii, tribunale, tribunale specializate, curți de apel și Curtea Militară de Apel, pentru ocuparea cărora au fost organizate 3 concursuri.

Astfel, în acord cu prevederile art.48 alin.(1) din Legea nr. 303/2004 republicată, în perioada 4 – 26 martie 2006, Consiliul Superior al Magistraturii, prin Institutul Național al Magistraturii, a organizat concursul pentru ocuparea acestor funcții, la care au participat 191 de candidați.

Prin Hotărârea nr. 274/06.04.2006, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a validat rezultatele concursului, cu excepția rezultatelor pentru funcția de președinte al Tribunalului Prahova. Cei 53 de candidați declarați admiși au fost numiți în funcții de conducere, de către Secția pentru judecători, începând cu data de 01.05.2006.

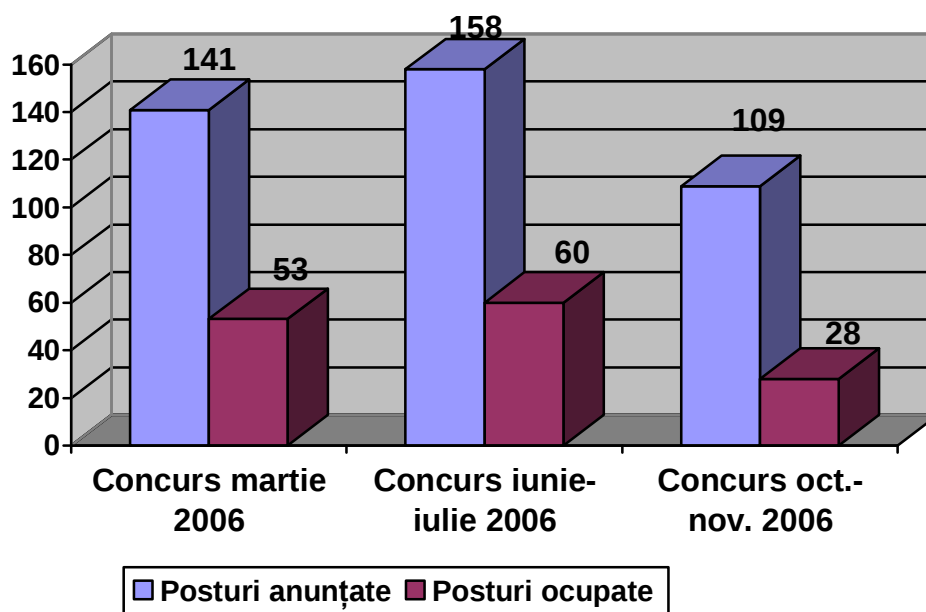
2. Ca urmare a neocupării funcțiilor de conducere vacante la concursul anterior și a expirării unor mandate aferente funcțiilor de conducere în cursul semestrului I al anului 2006, în perioada 10 iunie – 2 iulie 2006 s-a organizat concursul pentru ocuparea unui număr de 158 de funcții de conducere vacante la curți de apel, tribunale, tribunale specializate și judecătorii.

Rezultatele concursului au fost validate prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii, nr. 49A/13.07.2006, iar din cei 175 de candidați, 60 au fost declarați admiși, fiind numiți în funcții, începând cu data de 01.08.2006, prin Hotărârea nr. 254/2006 a Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii.

3. În perioada 21 octombrie – 19 noiembrie 2006 s-a desfășurat concursul/examenul pentru ocuparea a 109 funcții de conducere la judecătorii, tribunale, tribunale specializate și curți de apel, la care s-au depus 65 de candidaturi. Ca urmare a finalizării concursului, urmează a se propune Plenului Consiliului Superior al Magistraturii validarea acestuia și numirea în funcție a 28 de candidați.

După finalizarea celor 3 concursuri/examene pentru ocuparea funcțiilor de conducere vacante, au rămas, în continuare, neocupate 81 de funcții de conducere de președinte și vicepreședinte la nivelul judecătoriilor, tribunalelor, tribunalelor specializate și curților de apel, care afectează exercitarea corespunzătoare a atribuțiilor manageriale la nivelul instanțelor respective.

**Gradul de ocupare prin concurs a funcțiilor de conducere
vacante la nivelul instanțelor judecătorești - 2006**

Principala vulnerabilitate identificată în urma derulării concursurilor pentru ocuparea funcțiilor vacante de președinte și vicepreședinte de instanță constă în împrejurarea că pentru numeroase instanțe mici, cu un număr redus de judecători, ocuparea acestor funcții pare a nu prezenta atractivitate, la concurs neînscrindu-se nici un candidat. Astfel, judecătorii instanțelor respective preferă modalitatea de a fi delegați în funcții de conducere, neînțelegând să participe la concurs pentru ocuparea definitivă a acestor posturi. Această împrejurare creează în practică situații la care în prezent nu există un răspuns legislativ delegat, cât timp durata delegării este limitată de lege la 180 de zile într-un an, iar, pe de altă parte, o instanță nu poate funcționa fără o conducere desemnată.

În aceste condiții, ocuparea unei funcții de conducere neputând avea decât caracter facultativ, singurele posibilități de remediere a acestei situații constă în creșterea gradului de atractivitate a acestor funcții de conducere, eventual prin unele stimulente materiale, precum și prin luarea în considerare cu prioritate a acestor instanțe în procesul de reorganizare a sistemului judiciar.

Ø Numirea judecătorilor în alte funcții de conducere, în temeiul dispozițiilor art. 48 alin.(9) din Legea 303/2004

În conformitate cu dispozițiile Legii nr. 303/2004, numirea în celelalte funcții de conducere, altele decât președinte și vicepreședinte de instanță se face pe o perioadă de 3 ani, cu posibilitatea reinvestirii, o singură dată, de Consiliul Superior al Magistraturii, la propunerea președintelui instanței.

În perioada 01.01-31.12.2006, Secția pentru judecători a numit 102 judecători în alte funcții de conducere decât cele de președinte și vicepreședinte de instanță (președinți de secții).

Numirea procurorilor în funcții de conducere

Ø Numirea procurorilor în funcțiile de procuror general al parchetului de pe lângă curtea de apel, prim-procuror al parchetului de pe lângă tribunal, prim-procuror al parchetului de pe lângă judecătorie și de adjuncți ai acestora

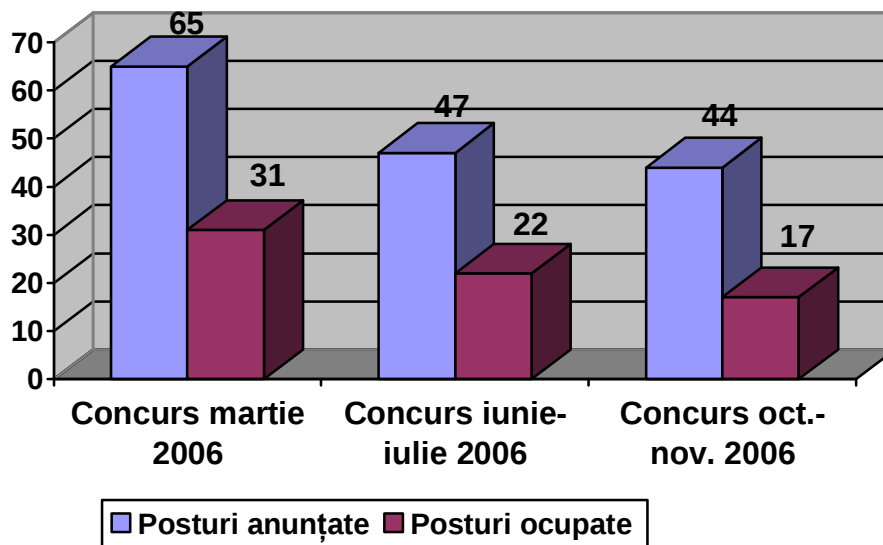
În lumina dispozițiilor Legii 303/2004 republicată, modificată și completată, în cursul anului 2006, au fost organizate trei concursuri/examene pentru numirea procurorilor în funcții de conducere.

În intervalul 4 martie 2006 – 26 martie 2006, a fost organizat concursul pentru ocuparea unui număr de 65 posturi de conducere vacante la parchetele de pe lângă curți de apel, tribunale și judecătorii. Prin Hotărârea nr. 274 din 06 aprilie 2006, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a validat rezultatele concursului, cei 31 de candidați declarați admiși fiind numiți în funcțiile de conducere de către Secția pentru procurori, începând cu data de 15 aprilie 2006.

În perioada 10 iunie – 2 iulie 2006, s-a desfășurat concursul pentru ocuparea unui număr de 47 funcții de conducere vacante. Prin Hotărârea nr. 492 din 13 iulie 2006, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a validat rezultatele concursului, cei 22 de candidați admiși fiind numiți în funcțiile de conducere de Secția pentru procurori, începând cu data de 17 iulie 2006, pentru o perioadă de 3 ani.

Între 21 octombrie – 19 noiembrie 2006, s-a desfășurat concursul pentru ocuparea unui număr de 43 funcții de conducere vacante, urmând a fi numiți în funcții de conducere un număr de 17 candidați.

Gradul de ocupare prin concurs a funcțiilor de conducere vacante la nivelul parchetelor - 2006

Ø Numirea procurorilor în alte funcții de conducere, în temeiul dispozițiilor art. 48 alin. 9 din Legea 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor

Aceleași dispoziții legale din Legea nr. 303/2004 care reglementează numirea la instanțe în celelalte funcții de conducere (altele decât președinte și vicepreședinte) sunt, deopotrivă, aplicabile pentru numirea procurorilor în funcții de conducere, altele decât procuror general, prim procuror și adjuncți ai acestora.

În cursul anului 2006, Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii a dispus numirea în funcții de conducere (altele decât procuror general, prim procuror și adjuncți ai acestora) a unui număr de 79 *procurori*.

Ø Avizarea numirii în funcții de conducere

În raport cu dispozițiile art. 54 alin. 1 din Legea 303/2004 republicată, modificată și completată, în cursul anului 2006, Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii, a emis avize, pentru 6 *procurori*, referitor la numirea în următoarele funcții de conducere: procuror general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (aviz favorabil), procuror militar șef al Secției Parchetelor Militare din cadrul PICCJ (un aviz nefavorabil și un aviz favorabil), procuror șef adjunct al Secției de combatere a infracțiunilor conexe infracțiunilor de corupție din cadrul DNA (aviz favorabil), procuror șef și procuror șef adjunct la Direcția de Investigare a Criminalității Organizate și Terorism din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

4.1.4. Promovarea în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție

Potrivit dispozițiilor cuprinse în Secțiunea a 3-a, Capitolul V din Legea nr. 303/2004, promovarea în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție se face de către Consiliul Superior al Magistraturii, dintre persoanele care au îndeplinit funcția de judecător în ultimii 2 ani la tribunale sau curți de apel⁷², au obținut calificativul „foarte bine” la ultima evaluare, nu au fost sancționați disciplinar, s-au remarcat în activitatea profesională și au o vechime în funcția de judecător sau procuror de cel puțin 12 ani.

Persoanele care își depun candidatura și îndeplinesc condițiile prevăzute de lege susțin un interviu în fața Plenului Consiliului Superior al Magistraturii. Criteriile de selecție și ghidul de interviu pentru selecția candidaților, precum și criteriile orientative pentru analizarea condiției privind remarcarea în activitatea profesională, au fost stabilite prin Hotărârile Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 482 și nr. 492/2005, acestea vizând instituirea unui înalt standard de pregătire profesională și de moralitate al persoanelor selectate.

⁷² Menționăm că prin Decizia nr.866/28.11.2006, Curtea Constituțională a României a decis că **dispozițiile art. 52 alin. 1 din Legea nr.303/2004, în partea care condiționează promovarea în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție de îndeplinirea funcției de judecător în ultimii 2 ani sunt neconstituționale.**

Pe baza prevederilor legale menționate, în cursul anului 2006, au fost promovați, în funcția de judecător la Înalta Curte de Casație și Justiție, 26 de judecători, ca urmare a 5 selecții organizate de Consiliul Superior al Magistraturii, avându-se în vedere și rapoartele consultative întocmite de colegiul de conducere al Înaltei Curți de Casație și Justiție.

Totodată, ca expresie a rigurozității procedurii de selecție, Consiliul Superior al Magistraturii a respins un număr de 61 de candidaturi depuse în vederea promovării la Înalta Curte de Casație și Justiție, existând și numeroase cazuri de retragere a candidaturilor în prealabil audierii.

4.1.5. Situația posturilor de magistrat-asistent la Înalta Curte de Casație și Justiție

În schema de personal a Înaltei Curți de Casație și Justiție sunt prevăzute 79 de posturi de magistrat asistent.

La începutul anului 2006 erau vacante 13 posturi de magistrat asistent și ocupate 66 de posturi, pentru ca, la sfârșitul anului 2006 să fie vacante doar 5 posturi de magistrat asistent și ocupate 74 de posturi.

Potrivit dispozițiilor art. 66 alin. (2) din Legea nr. 303/2004 republicată, magistrații-asistenți sunt numiți și promovați în funcție de Consiliul Superior al Magistraturii, pe bază de concurs.

În cursul anului 2006 au avut loc 2 concursuri pentru ocuparea posturilor vacante de execuție de magistrați asistenți și 2 concursuri de promovare în funcțiile de conducere vacante aferente posturilor de magistrat asistent.

La data de 28 ianuarie 2006, Consiliul Superior al Magistraturii și Înalta Curte de Casație și Justiție au organizat concursul pentru ocuparea a zece posturi vacante de magistrat-asistent la Înalta Curte de Casație și Justiție. Ca urmare a validării rezultatelor acestui concurs, prin Hotărârea nr. 52/01.03.2006 a Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii, au fost numite în funcția de magistrat-asistent la Înalta Curte de Casație și Justiție, începând cu data de 6 martie 2006, 6 persoane.

La data de 30 septembrie 2006, Consiliul Superior al Magistraturii și Înalta Curte de Casație și Justiție au organizat concursul pentru ocuparea a cinci posturi vacante de magistrat-asistent la Înalta Curte de Casație și Justiție. Urmare validării rezultatelor concursului, în ședința din data de 16.11.2006, Secția pentru judecători a dispus numirea în funcția de magistrat asistentă a celor 5 persoane declarate admise, începând cu data de 20 noiembrie 2006.

La 29 mai 2006, Consiliul Superior al Magistraturii și Înalta Curte de Casație și Justiție au organizat concursul pentru ocuparea a 3 posturi vacante de magistrat-asistent, aferente unor funcții de conducere, respectiv funcțiile de prim magistrat asistent, magistrat asistent șef la Secția comercială și la Secțiile Unite. Pentru acest concurs au fost depuse doar două candidaturi, una pentru postul de *prim magistrat asistent* și o candidatură pentru postul de *magistrat asistent șef la Secția comercială*. Cele două candidate au fost declarate admise la concurs și promovate în funcțiile de conducere menționate anterior.

La data de 29 septembrie 2006, Consiliul Superior al Magistraturii și Înalta Curte de Casație și Justiție au organizat concursul pentru ocuparea

posturilor vacante de magistrat asistent șef la Secția penală și la Secțiile Unite. Și la acest concurs s-au înscris doi candidați, declarați admiși și promovați în funcțiile de conducere pentru care au candidat, de către Secția pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii.

4.1.6. *Situația posturilor de judecător și procuror la sfârșitul anului 2006*

Prin Ordinul ministrului justiției nr. 2152/26.09.2006, ca urmare a obținerii avizului Consiliului Superior al Magistraturii, numărul posturilor de judecător, alocate instanțelor judecătorești, a fost suplimentat cu 13 posturi.

În aceste condiții, la sfârșitul anului 2006, în schemele instanțelor judecătorești sunt prevăzute 4482 posturi de judecător, repartizate astfel:

- 121 de posturi la Înalta Curte de Casație și Justiție;
- 755 de posturi la curțile de apel (inclusiv Curtea Militară de Apel);
- 1431 posturi la tribunale (inclusiv instanțele militare);
- 2175 posturi la judecătorii (inclusiv instanțele militare).

Din acestea, sunt vacante 388 de posturi, din care 130 de posturi aferente unor funcții de conducere.

La sfârșitul anului 2006, în schemele parchetelor sunt prevăzute 2765 posturi de procuror, repartizate astfel:

- 233 de posturi la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție;
- 130 de posturi la Direcția Națională Anticorupție;
- 230 de posturi la Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism;
- 249 de posturi la parchetele de pe lângă curțile de apel;
- 635 de posturi la parchetele de pe lângă tribunale;
- 1288 de posturi la parchetele de pe lângă judecătorii.

La nivelul tuturor parchetelor sunt vacante, la finele anului 2006, 457 de posturi de execuție și 129 de funcții de conducere.

4.2. *Fluctuația judecătorilor și procurorilor în anul 2006*

4.2.1. *Eliberări din funcția de judecător și procuror*

În cursul anului 2006, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a propus Președintelui României eliberarea din funcția de judecător pentru următoarele motive:

- 95 de persoane, prin pensionare;

- 13 persoane, prin demisie;
- 3 persoane, ca urmare a solicitării numirii în funcția de procuror;
- față de o persoană s-a aplicat sancțiunea disciplinară a excluderii din magistratură ca urmare a neprezentării la instanță, aceasta rămânând irevocabilă

În cursul anului s-au mai vacantat 8 posturi, ca urmare a decesului unor judecători.

Tot în cursul anului 2006 Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a propus Președintelui României eliberarea din funcția de procuror prin pensionare a unui număr de 76 de procurori, prin demisie 7 procurori, 12 ca urmare a solicitării numirii în funcția de judecător și 2 ca urmare a condamnării definitive pentru săvârșirea unei infracțiuni.

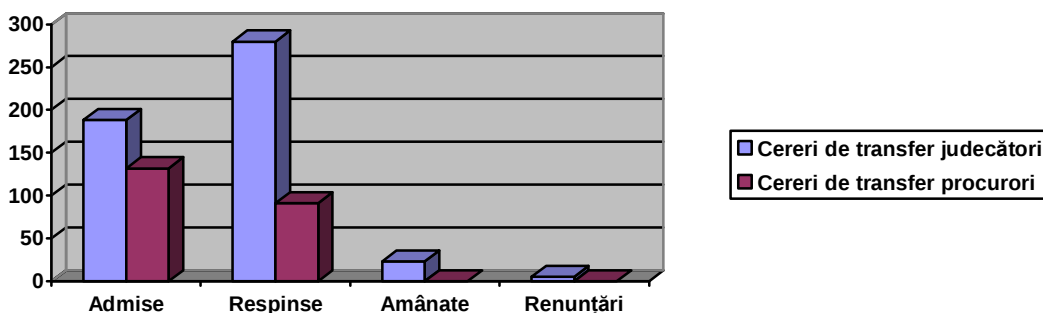
În cursul acestui an, s-au mai vacantat 3 posturi, ca urmare a decesului unor procurori.

4.2.2. Transferul judecătorilor și procurorilor

În cursul anului 2006, s-au înregistrat din partea judecătorilor un număr de 470 cereri de transfer, din care au fost admise 181 și respinse 289. De asemenea, au existat și 5 cereri de renunțare la transfer.

În aceeași perioadă procurorii au formulat 223 de cereri de transfer, dintre care Secția pentru procurori a Consiliului Superior al Magistraturii a admis 132, respingând alte 91 de cereri.

După intrarea în vigoare a noului *Regulament privind transferul și detașarea judecătorilor și procurorilor, delegarea judecătorilor, numirea judecătorilor și procurorilor în alte funcții de conducere, precum și numirea judecătorilor în funcția de procuror și a procurorilor în funcția de judecător*, adoptat prin Hotărârea nr. 193/2006 a Plenului Consiliului Superior al Magistraturii, referatele întocmite de aparatul tehnic al Consiliului pe baza cererilor de transfer și înaintate Secției corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii conțin date suplimentare privind volumul de activitate al instanțelor implicate, încărcătura pe judecător, gradul de ocupare a schemei funcționale, posibilitățile de ocupare a posturilor vacante și alte indicii utile pentru soluționarea cererilor.

Potrivit art.3 din Regulamentul sus-menționat, la analizarea și soluționarea cererilor de transfer vor fi avute în vedere următoarele criterii: volumul de activitate al instanței/parchetului de la care sau la care se solicită transferul, numărul posturilor vacante și modalitățile de ocupare a acestora, domiciliul solicitantului, locul de muncă al soțului sau soției, distanța între domiciliu și sediul instanței, precum și posibilitățile de navetă, starea sănătății solicitantului, a soțului sau soției ori a copiilor minori și părinților, aflați în întreținerea acestuia, precum și alte situații familiale deosebite.

Așadar, sunt stabilite criterii cu caracter public și obiectiv pentru analizarea și rezolvarea cererilor de transfer ale magistraților, trebuind însă menționat că dreptul la transfer, ca drept legat de cariera magistratului, nu are caracter absolut, acesta fiind examinat prin prisma păstrării funcționalității instanței/parchetului de la care se solicită transferul.

O asemenea concluzie se impune cu atât mai mult cu cât cele mai multe cereri de transfer vizează părăsirea instanțelor și parchetelor aflate în localități mici sau izolate, pentru care, oricum, necesitățile de personal sunt acute iar posibilitățile de ocupare a posturilor vacante sunt reduse, aceste posturi reprezentând un grad mare de atractivitate, indiferent care ar fi modalitatea de admitere în magistratură avută în vedere.

Prin răspunsurile la chestionarul de colectare a datelor necesare întocmirii raportului, unele dintre instanțele judecătorești și parchetele de pe lângă acestea au solicitat o motivare mai amănunțită a hotărârilor de transfer sub aspectul considerentelor care au condus la admiterea sau respingerea cererii. O astfel de soluție este însă dificil de adus la îndeplinire având în vedere că hotărârile Secțiilor Consiliului Superior al Magistraturii se iau prin vot secret⁷³, iar considerentele de oportunitate avute în vedere la soluționarea cererii nu pot fi previzionate de personalul aparatului tehnic.

Ca urmare, pentru a veni în sprijinul judecătorilor și procurorilor se impune asigurarea unei mai bune transparențe a datelor statistice privind volumul de activitate al instanțelor și parchetelor față de corpul magistraților, precum și elaborarea de către aparatul tehnic al Consiliului, pe baza jurisprudenței secțiilor în această materie, a unui ghid de transfer cuprinzând principalele elemente de apreciere avute în vedere la rezolvarea cererilor de transfer, astfel încât fiecare judecător sau procuror interesat să poată estima rezultatul probabil al cererii formulate, fiind exclusă așadar aparența de arbitrarie a acestei categorii de hotărâri.

4.2.3. Detașarea judecătorilor și procurorilor

În conformitate cu prevederile Legii nr.303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, privind statutul judecătorilor și procurorilor și ale Regulamentului aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 193/2006, detașarea se poate dispune de Secția corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii la cererea președintelui instanței sau, după caz, a conducătorului parchetului sau instituției care solicită detașarea, cu acordul scris al judecătorului sau procurorului în cauză. De

⁷³ Art. 29 alin. 4 din Legea nr.317/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, privind Consiliul Superior al Magistraturii

asemenea, este obligatorie solicitarea punctului de vedere al instanței sau parchetului la care funcționează magistratul în cauză. Detașarea poate privi numai o instanță sau parchet pentru care magistratul deține gradul profesional corespunzător.

La examinarea cererii de detașare se au în vedere datele relevante privind cariera judecătorului sau a procurorului, situația posturilor ocupate la cele două instanțe, respectiv parchete, precum și volumul de activitate și încărcătura pe judecător, respectiv procuror la instanțele sau parchetele implicate în procedura de detașare.

În cursul anului 2006, dintre cererile de detașare formulate de judecători au fost aprobate 88, respinse 49, iar amânate 5. 6 solicitări au vizat încetarea detașării. Au existat și 2 renunțări la detașare. De asemenea, au fost aprobate 23 de solicitări de prelungire a detașării, a fost respinsă 1 solicitare, iar o alta a fost amânată. În conformitate cu noile dispoziții ale Legii nr.303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, una dintre cererile de detașare a vizat situația doamnei judecător Camelia Toader, de la Înalta Curte de Casație și Justiție, numită judecător din partea României la Curtea de Justiție a Comunităților Europene, ca urmare a integrării țării noastre în Uniunea Europeană.

În ceea ce privește magistrații procurori, în cursul anului 2006 secția corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii a soluționat 71 de cereri de detașare, dintre care au fost admise 59 și respinse 12. În cazul a 24 de procurori s-a dispus prelungirea detașării, iar în cazul a 14 procurori s-a dispus încetarea acesteia.

Un subiect de controversă în anul 2006 l-a constituit situația detașărilor judecătorilor și procurorilor în afara sistemului instanțelor și parchetelor, respectiv la alte instituții și autorități publice, considerându-se că numărul acestora este prea ridicat și afectează funcționalitatea instanțelor și parchetelor de la care provin judecătorii și procurorii detașați.

Aceste critici apar ca nejustificate pe de o parte întrucât instituția detașării magistraților în afara sistemului instanțelor și parchetelor este de largă răspândire, regăsindu-se reglementată în sistemele de drept ale țărilor din Uniunea Europeană ca o modalitate, considerată de altfel extrem de valoroasă, de a utiliza în mod temporar experiența și abilitățile specifice ale judecătorilor și procurorilor pentru realizarea interesului public, în cadrul altor autorități și instituții ale statului. Sistemul este unul bazat pe feed-back, la întoarcerea la instanță și parchet foștii magistrați detașați aducând cu ei expertiza specifică funcțiilor ocupate.

Pe de altă parte, la data de 31.12.2006 numărul total al judecătorilor detașați în afara sistemului se ridica la 79, reprezentând mai puțin de 2% din numărul total al judecătorilor în activitate, în aceste condiții impactul detașărilor asupra funcționării sistemului judiciar putând fi caracterizat ca minor.

4.2.4. Delegarea în funcții de conducere a judecătorilor și procurorilor

Delegarea într-o funcție de conducere a judecătorilor se dispune de către Secția corespunzătoare a Consiliului Superior al Magistraturii, la propunerea

formulată potrivit legii, de obicei de către președintele instanței ierarhic superioare, cu acordul judecătorului delegat și cu avizul colegiului de conducere al instanței.

In perioada de referință, la nivelul instanțelor judecătorești, au fost admise 294 delegări în funcții de conducere⁷⁴ și 273 de prelungiri în aceste funcții, respinse 12 cereri de delegare în funcții de conducere și 7 solicitări de prelungire în aceste funcții. Au fost întocmite lucrări pentru 49 de încetări de delegare în funcții de conducere.

Astfel cum s-a arătat anterior, se impune reducerea numărului de delegări în funcții de conducere, proliferarea acestora fiind determinată de situația în care la concursul organizat pentru ocuparea anumitor funcții de conducere vacante nu se prezintă nici un candidat, iar schema de personal extrem de redusă a acestora paralizează uneori și posibilitatea respectării duratei maxime a delegărilor succesive, prevăzute de lege.

Este necesară așadar fie creșterea gradului de atractivitate a funcțiilor de conducere a instanțelor, pentru a stimula înscrierea la concurs a judecătorilor din cadrul acestora, fie analizarea cu prioritate a situației acestora în cadrul procesului de reorganizare a sistemului judiciar (în cazul în care sunt instanțe de foarte mici dimensiuni), fie o intervenție legislativă privind normele aplicabile acestei modalități a delegării.

De asemenea, se impune eliminarea practicii președinților de instanță de a propune delegarea în funcții de președinți de secții, din moment ce procedura pentru ocuparea cu delegație a unei astfel de funcții este similară celei prevăzute pentru numirea definitivă (interviu în fața Secției Consiliului Superior al Magistraturii). Din păcate, delegarea în funcțiile de președinte de secție este impusă de cele mai multe ori de împrejurarea obiectivă a vacanței funcției de președinte al instanței respective, considerându-se, în mod întemeiat, că un președinte de instanță el însuși delegat nu poate formula propuneri de numire în funcțiile de președinte de secție, ci, la rândul său, numai de delegare.

În ceea ce privește *situația parchetelor*, conform legii⁷⁵ delegarea procurorilor, inclusiv în funcții de conducere, în interesul serviciului se face de către procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Conform datelor furnizate de parchetul de pe lângă instanța supremă, în anul 2006 s-au dispus 333 de delegări în funcții de conducere a procurorilor (inclusiv prelungiri/mentineri), situația fiind așadar comparabilă cu aceea a parchetelor cu privire la dificultățile obiective de ocupare definitivă a acestor funcții prin concurs datorită slabei participări la concursurile de numire în funcții de conducere sau a gradului redus de promovabilitate înregistrat.

⁷⁴ Datele au fost furnizate de Serviciul Sinteze și Pregătirea Ședințelor Consiliului Superior al Magistraturii.

⁷⁵ Art.57 alin.7 din Legea nr.303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată, cu modificările și completările ulterioare.

4.3. Stadiul aplicării dispozițiilor legale referitoare la depunerea diferitelor tipuri de declarații de către judecători și procurori

4.3.1. Declarațiile prevăzute de art. 5 alin. 3 din Legea nr.303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare

Potrivit prevederilor art. 5 alin. 3 din Legea nr. 303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, judecătorii, procurorii, magistrații asistenți și personalul auxiliar de specialitate sunt obligați să dea anual, o declarație pe propria răspundere în care să menționeze dacă soțul, rudele sau afinii până la gradul al IV-lea inclusiv exercită o funcție sau desfășoară o activitate juridică ori activități de investigare sau cercetare penală, precum și locul de muncă al acestora. Declarațiile se înregistrează și se depun la dosarul profesional.

În ședința Plenului Consiliului Superior al Magistraturii din 2 noiembrie 2005 s-a hotărât ca “situația judecătorilor și procurorilor care au declarat că soțul, o rudă sau un afin, până la gradul al IV inclusiv, exercită o funcție sau desfășoară o activitate juridică ori activități de investigare sau cercetare penală să fie adusă la cunoștința conducerilor instanțelor și parchetelor pentru a fi avută în vedere la aprecierea eventualelor cauze de incompatibilitate”. În prezent, conform hotărârii Plenului Consiliului Superior al Magistraturii, aceste declarații se publică pe site-ul propriu al Consiliului.

În cursul anului 2006, Direcția resurse umane și organizare din cadrul aparatului tehnic al Consiliului Superior al Magistraturii a solicitat, în mod constant, conducerilor instanțelor, depunerea de către toți judecătorii a declarațiilor prevăzute de art. 5 alin. 3 din Lege nr. 303/2004 iar, începând din luna octombrie, au fost monitorizați judecătorii și procurorii care – până la această dată – nu și-au îndeplinit obligația impusă de lege. Din evidențele direcției rezultă că un număr de 37 de judecători și 82 de procurori de la instanțele și parchetele de toate gradele nu și-au îndeplinit obligația de a depune aceste declarații anuale.

Rezultă așadar că 99,1 % dintre judecătorii în funcție și 96,2% dintre procurori au depus declarațiile de rudenie aferente anului 2006.

În concret, majoritatea magistraților restanțieri se află în situații speciale, constând în special în suspendarea sau întreruperea temporară a relațiilor de serviciu din anumite cauze (suspendați din funcție, aflați în concediu de îngrijire copil, aflați în concedii fără plată, plecați în străinătate pentru perioade lungi etc.). Situația tuturor restanțierilor urmează a fi apreciată în funcție de condițiile concrete care au generat nedepunerea declarației, inexistența unor cauze nejustificate pentru nedepunerea acestei categorii de declarații, precum și a celor din celelalte categorii prevăzute de lege, fiind de natură a conduce la angajarea răspunderii disciplinare a magistratului.

4.3.2. Declarațiile prevăzute de art. 6 alin. 1 din Legea nr. 303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare

În conformitate cu dispozițiile art. 6 alin.1 din Legea nr. 303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți, personalul de specialitate juridică asimilat

magistraților și personalul auxiliar de specialitate, în funcție, sunt obligați să facă o declarație autentică, pe propria răspundere potrivit legii penale, privind apartenența sau neapartenența ca agent sau colaborator al organelor de securitate, ca poliție politică.

Facem precizarea că, în cursul anului 2006, s-au adresat solicitări exprese atât președinților curților de apel/conducătorilor parchetelor de pe lângă acestea cât și judecătorilor/procurorilor restanțieri să își îndeplinească obligația care rezultă din lege. E necesar de menționat că magistrații în funcție, la data adoptării Legii nr. 247/2005 privind reforma în domeniile proprietății și justiției, precum și unele măsuri adiacente, aveau obligația depunerii acestor declarații în termen de 60 de zile de la adoptarea legii, potrivit art. VII din Titlul XVII. În același timp, s-a cerut ca și magistrații numiți în funcție în anul 2006 să prezinte declarațiile prevăzute de art. 6 alin. 1.

Depunerea acestor declarații a fost monitorizată, pentru fiecare instanță, respectiv parchet, în cursul anului 2006, constatându-se că peste 99% dintre judecători și 96% dintre procurori și-au îndeplinit această obligație legală. Situația celor 32 de judecători și 89 de procurori care au omis până în prezent să furnizeze această categorie de declarații urmează a fi analizată în concret, conform distincțiilor arătate la paragraful precedent.

4.3.3. Declarațiile prevăzute de art. 7 alin. 2 din Legea nr. 303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare

În conformitate cu dispozițiile art. 7 alin. 2 din Legea nr. 303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, *judecătorii, procurorii, magistrații-asistenți, personalul de specialitate juridică asimilat magistraților și personalul auxiliar de specialitate completează, anual, o declarație autentică, pe proprie răspundere potrivit legii penale, din care să rezulte că nu sunt lucrători operativi, inclusiv acoperiți, informatori sau colaboratori ai serviciilor de informații.*

Ca și în cazul celorlalte declarații, în anul 2006, au fost transmise președinților curților de apel/conducătorilor parchetelor de pe lângă acestea și judecătorilor/procurorilor care au omis depunerea acestor declarații, solicitări concrete pentru respectarea exigențelor legii. La data de referință avută în vedere de raport existau încă 42 de judecători și 128 de procurori care nu furnizaseră aceste declarații, aferente anului 2006 sau au furnizat declarații neconforme sub aspectul conținutului sau a formei autentice prevăzute de lege, Consiliul Superior al Magistraturii urmând a analiza situația acestora, astfel cum s-a arătat anterior.

În plus, s-a solicitat judecătorilor/procurorilor care au depus declarații neconforme (sub aspectul conținutului sau în formă olografă), retransmiterea acestora în forma impusă de lege.

4.3.4. Declarațiile de avere

În baza art. 2 din Legea nr. 115/1996 pentru declararea și controlul averii demnitarilor, magistraților, a unor persoane cu funcții de conducere și de control și a funcționarilor publici, cu modificările și completările ulterioare, magistrații și asimilații acestora au obligația să își declare averea; Consiliul Superior al

Magistraturii este desemnat, în baza art. 4 alin. 1, lit. d) din același act normativ să gestioneze aceste declarații iar, în conformitate cu prevederile art. 61 din Regulamentul de organizare și funcționare a Consiliului Superior al Magistraturii, declarațiile judecătorilor și procurorilor date în temeiul Legii nr. 303/2004 și al unor legi speciale sunt atașate la dosarele profesionale ale acestora.

Judecătorii și procurorii au, în virtutea prevederilor art. 6 alin. 1 din Legea nr. 115/1996, obligația ca, *anual, în situația în care dobândesc bunuri de natura celor prevăzute în anexa la lege*, să își actualizeze declarația de avere.

De asemenea, în conformitate cu alineatul ultim al textului de lege menționat, persoanele supuse obligației de a depune declarații de avere, numite în funcții pe perioade mai mari de 4 ani sau pe durată nedeterminată, *au obligația ca din 4 în 4 ani să depună o declarație de avere actualizată*⁷⁶. În ședința din 17 mai 2006, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a adoptat o hotărâre în concordanță cu prevederile art. 6 alin.1, 3 și 4 din Legea nr. 115/1996.

Conform dispozițiilor art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, constituie abatere disciplinară încălcarea prevederilor referitoare la declarațiile de avere.

Potrivit art. 6 alin. 1, teza a II-a și alin. 4 din Legea nr. 115/1996, *judecătorii și procurorii au obligația, la încheierea mandatului sau la încetarea activității să depună o nouă declarație privind averea pe care o dețin la data respectivă*. În raport cu prevederile art. 6 alin. 4 din lege care instituie termene precise de depunere a declarațiilor de avere – la eliberarea din funcție – s-au transmis președinților curților de apel și procurorilor generali ai parchetelor de pe lângă acestea, odată cu documentația privind eliberarea din funcție a unui judecător/procuror, din diferite motive, comunicări în care s-a precizat că, în cazul nedepunerii în termenul stabilit de lege a noii declarații de avere, devin incidente prevederile vizând declanșarea din oficiu a procedurii de control.

4.3.5. Declarațiile de interes

În ceea ce privește obligația prevăzută de art. 111 alin. (1) din Legea nr. 161/2003 *privind unele măsuri pentru asigurarea transparenței în exercitarea demnităților publice, a funcțiilor publice și în mediul de afaceri, prevenirea și sancționarea corupției, cu modificările și completările ulterioare*, de a depune, pe propria răspundere, o *declarație de interes* în 15 zile de la numirea în funcție, și de a actualiza declarația ori de câte ori intervin schimbări care trebuie înscrise în respectiva declarație, e de observat că această categorie de înregistrări este gestionată de președintele instanței sau conducătorul parchetului, Consiliul Superior al Magistraturii fiind depozitarul declarațiilor de interes depuse de președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și procurorul șef al Departamentului Național Anticorupție. Având în vedere că încălcarea prevederilor legale referitoare la declarațiile de interes constituie, în accepțiunea

⁷⁶ În ședința din 17.05.2006 Plenul C.S.M. a constatat că judecătorilor și procurorilor le revine obligația depunerii declarațiilor de avere în condițiile art. 6 alin.1, 3 și 4 din Legea nr.115/1996. De asemenea, în ședința din 22.03.2007, Plenul CSM a aprobat nota nr. 296/L/2007 a Direcției Legislație, Documentare și Contencios privind aplicarea unor dispoziții din actul normativ menționat în ceea ce privește titularii obligației de depunere a declarației, termenele de depunere, noțiunea de „bunuri dobândite” care impun reactualizarea declarației etc.

art. 99 lit. a) din Legea nr. 303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, abateri disciplinară, s-a solicitat președinților curților de apel să dispună verificarea depunerii și afișării pe site-urile acestor instanțe a declarațiilor de interese ale judecătorilor de la instanțele din circumscripție. Răspunsurile transmise confirmă preocuparea pentru depunerea, actualizarea și asigurarea publicității corespunzătoare pentru aceste declarații⁷⁷.

4.4. Aspecte privind răspunderea disciplinară și penală a judecătorilor, procurorilor și personalului auxiliar

4.4.1. Răspunderea disciplinară a judecătorilor și procurorilor.

Pentru stabilirea unui sistem judiciar eficient, este necesară atât întărirea poziției și puterilor judecătorilor, cât și asigurarea exercitării corecte a responsabilităților judiciare.

Întrucât drepturile acordate judecătorilor sunt acoperite de obligațiile care le revin, este necesar ca, pe lângă puterile ce le sunt conferite pentru asigurarea independenței, să nu li se permită să acționeze arbitrar.

Este esențial ca judecătorii să răspundă pentru greșelile lor în fața unui sistem de supervizare care să aibă, în același timp, grijă ca drepturile și obligațiile să le fie respectate.

Între principiile ce trebuie garantate pentru independența sistemului judiciar, se regăsește, așadar, și cel al responsabilității juridice, iar în cazul nerespectării acestuia, intervine răspunderea disciplinară.

Ca orice alți reprezentanți ai autorității de stat, judecătorii și procurorii sunt supuși monitorizării cu privire la modul de îndeplinire a atribuțiilor și a asumării responsabilităților. Atunci când nu își îndeplinesc sarcinile într-un mod eficient și adecvat, trebuie luate măsuri corespunzătoare.

Asemenea măsuri pot să includă și sancțiuni disciplinare dintre cele prevăzute de art. 100 din Legea nr. 303/2004 privind statutul judecătorilor și procurorilor, republicată și modificată, pentru faptele considerate de lege ca fiind abateri disciplinare.

Titularii acțiunii disciplinare pentru abaterile săvârșite de judecători și procurori sunt Comisiile de disciplină ale Consiliului Superior al Magistraturii, care, atunci când constată că s-a comis o faptă din cele prevăzute de art. 99 din Legea nr. 303/2004, republicată și modificată, sesizează Secțiile Consiliului Superior al Magistraturii în vederea judecării acțiunii disciplinare.

În anul 2006, au fost înregistrate la comisiile de disciplină 110 sesizări privind activitatea judecătorilor și 121 referitoare la conduita procurorilor.

Dintre acestea, în 95 și, respectiv 98 cazuri s-a dispus clasarea de către Comisia de disciplină pentru judecători și, respectiv, Comisia de disciplină pentru procurori.

⁷⁷ La momentul redactării raportului, la nivelul Direcției Resurse Umane și Organizare din cadrul aparatului tehnic al Consiliului Superior al Magistraturii continua procesul de centralizare al diferitelor tipuri de declarații primite din teritoriu.

Soluțiile de clasare s-au întemeiat, în principal, pe constatarea că faptele reclamate făceau parte din sfera protejată a activității de judecată sau a soluțiilor adoptate, fiind, astfel, sustrate controlului de supraveghere pe care-l exercită comisiile disciplinare.

În anul 2006, Comisia de disciplină pentru judecători a promovat 12 acțiuni disciplinare, la care s-au adăugat alte 3 acțiuni disciplinare aflate pe rolul Secției pentru judecători a Consiliului Superior al Magistraturii din anul anterior⁷⁸. Din totalul celor 15 acțiuni disciplinare, Secția pentru judecători a soluționat 11 acțiuni, din care una a fost respinsă, iar pentru celelalte s-au aplicat sancțiuni, în patru cazuri hotărârile pronunțate fiind irevocabile.

La sfârșitul anului, au rămas înregistrate 4 acțiuni disciplinare, dintre care una suspendată, iar alte 3 în curs de soluționare.

Faptele pentru care s-a dispus sancționarea disciplinară a judecătorilor în cauzele mai sus-menționate sunt: exercitarea funcției cu rea-credință sau gravă neglijență, dacă fapta nu constituie infracțiune; atitudinea nedemnă în timpul exercitării atribuțiilor de serviciu față de colegi, avocați și justițiabili; efectuarea cu întârziere a lucrărilor din motive imputabile; absența nemotivată de la serviciu și intervențiile pentru soluționarea unor cereri și nerespectarea dispozițiilor privind distribuirea aleatorie, iar sancțiunile aplicate, stabilite în raport de gravitatea faptei și circumstanțele personale, au constat în avertisment- 5 cazuri, excluderea din magistratură – 3 cazuri și diminuarea indemnizației lunare brute cu 15 % pe o perioadă de la o lună la 3 luni – 2 cazuri.

În ceea ce privește situația procurorilor, Comisia de disciplină pentru procurori a exercitat în anul 2006 un număr de 8 acțiuni disciplinare, dintre care, până la sfârșitul anului, au fost soluționate 2 acțiuni, în care s-a dispus sancționarea procurorilor cu avertisment și, respectiv, diminuarea indemnizației lunare brute cu 15 % pe o perioadă de o lună, celelalte 6 acțiuni fiind în curs de judecată pe rolul instanței disciplinare. Faptele constatate în cele două hotărâri pronunțate în cauză, care nu sunt încă irevocabile, se referă la atitudinea nedemnă în exercițiul atribuțiilor de serviciu manifestată față de colegi și, respectiv, avocați.

Sub aspect general se poate remarca că majoritatea justițiabililor care sesizează fie Inspekția judiciară, fie, direct, comisiile de disciplină pentru judecători, respectiv procurori, se află în eroare asupra atribuțiilor legale ale Consiliului Superior al Magistraturii în materie disciplinară, solicitând acestuia examinarea legalității soluțiilor pronunțate de către judecători sau procurori în anumite cauze și, nu în puține rânduri, chiar desființarea acestora.

Or, principiul independenței justiției și necesitatea asigurării securității circuitului juridic, consacrate prin normele constituționale și legale incidente în materie disciplinară, impun concluzia că verificările Inspekției judiciare, ale comisiilor de disciplină și chiar ale Secțiilor Consiliului Superior al Magistraturii ca instanțe disciplinare nu pot privi în nici un caz soluția dispusă pe fondul cauzei, aceasta putând fi cenzurată numai prin intermediul căilor expres reglementate de lege (căile de atac ordinare și extraordinare în cazul hotărârilor

⁷⁸ Comparativ, atunci când, potrivit legii, titularul acțiunii disciplinare era ministrul justiției, acesta a promovat în anul 1998 6 acțiuni disciplinare, în anul 1999 – 14 acțiuni disciplinare, în 2000 – 9 acțiuni disciplinare, în anul 2002 – 9 acțiuni disciplinare, în anul 2003 – 6 acțiuni disciplinare, în anul 2004 – 9 acțiuni disciplinare.

judecătorești, respectiv plângerea împotriva măsurilor și actelor procedurale dispuse de procuror).

În vederea conștientizării acestor principii de către marea masă a cetățenilor care se adresează Consiliului Superior al Magistraturii sub aspect disciplinar, Inspekția judiciară de pe lângă Plenul Consiliului a elaborat ghiduri de orientare pentru justițiabilii care se adresează Inspekției sau comisiilor de disciplină, acestea fiind aduse la cunoștință publică atât sub formă tipărită, cât și prin intermediul paginii de Internet a Consiliului Superior al Magistraturii.

Pe de altă parte, în vederea asigurării transparenței actului de inspekție au fost elaborate și ghiduri de efectuare a diferitelor forme de control, astfel încât procedura de control și cea disciplinară să aibă caracter de obiectivitate și să se desfășoare cu respectarea drepturilor fundamentale ale tuturor persoanelor implicate,

4.4.2. Răspunderea disciplinară și penală a personalului auxiliar din cadrul instanțelor și parchetelor

Buna funcționare a justiției ca serviciu public este condiționată, printre altele, de o atitudine corectă a personalului încadrat în sistem, fie că este vorba de judecători sau procurori, fie de personalul auxiliar de specialitate sau celelalte categorii de personal, față de cetățeni, în calitate de beneficiari ai acestui serviciu, precum și față de propriile atribuții, o activitate eficientă presupunând asumarea obligațiilor de serviciu și exercitarea lor în condiții optime.

De asemenea, necesitățile legate de funcționarea curentă a instanțelor și parchetelor, de asigurarea celerității procedurilor judiciare și de îndeplinirea obiectivului privind degrevarea progresivă a judecătorilor și procurorilor de atribuțiile administrative, impun modificări la nivelul managementului instanțelor, prin trecerea de la sistemul „paternalist”, în care fiecare activitate a personalului auxiliar se făcea la dispoziția sau cu aprobarea prealabilă a judecătorului/procurorului răspunzător de activitatea compartimentului respectiv, la un sistem modern de asumare a răspunderii, în cadrul căruia fiecare membru al personalului își cunoaște atribuțiile și poartă responsabilitatea bunei exercitări a acestora.

Or, un astfel de sistem presupune creșterea gradului de responsabilizare a personalului auxiliar de specialitate față de propria activitate, ceea ce presupune pe de o parte măsuri de stimulare a celor cu rezultate meritorii, dar și angajarea răspunderii disciplinare a persoanelor în culpă.

În acest context, se remarcă în anul 2006 o creștere a gradului de exigență al titularilor acțiunii disciplinare⁷⁹ cu privire la activitatea personalului auxiliar din subordine.

Astfel, la nivelul instanțelor judecătorești au fost aplicate personalului auxiliar, în cursul anului 2006, un număr de 61 de sancțiuni disciplinare pentru abateri de la îndatoririle de serviciu, constând în săvârșirea uneia sau mai multora dintre abaterile disciplinare prevăzute de art. 84 din Legea nr. 567/2004,

⁷⁹ În conformitate cu dispozițiile art. 86 din Legea nr. 567/2004 sancțiunea disciplinară a avertismentului se aplică de către conducătorul instanței sau parchetului în circumscripția căruia își desfășoară activitatea cel sancționat, celelalte sancțiuni disciplinare prevăzute de art. 85 alin. 1 din același act normative putând fi aplicate de președintele curții de apel sau de procurorul general al parchetului de pe lângă curtea de apel în a cărei rază teritorială funcționează acesta.

majoritatea acestora având însă o gravitate redusă⁸⁰. Dintre acestea, 49 de sancțiuni disciplinare au rămas definitive prin neexercitarea sau epuizarea căilor de atac prevăzute de lege.

În cazul a 19 dintre abaterile disciplinare constatate s-a aplicat sancțiunea „avertismentului” (a fost sancționat disciplinar și un funcționar public, cu sancțiunea echivalentă a muștrării scrise), în 10 cazuri s-a considerat adecvată sancțiunea disciplinară a diminuării salariului pe o perioadă de 1-3 luni, iar în 2 cazuri s-a aplicat sancțiunea maximă, a excluderii din profesie. Pentru celelalte 29 de cazuri instanțele nu au comunicat sancțiunea specifică aplicată prin răspunsurile transmise.

De asemenea, instanțele au evidențiat cazul unui aprod condamnat penal pentru o faptă în legătură cu exercitiul atribuțiilor de serviciu, precum și cu privire la începerea urmăririi penale cu privire la un grefier, care fusese în prealabil exclus din profesie.

La nivelul parchetelor au existat în anul 2006 4 cazuri de aplicare a unei sancțiuni disciplinare personalului auxiliar de specialitate, una rămânând definitivă și irevocabilă. În două dintre aceste cazuri s-a aplicat sancțiunea muștrării, celelalte două sancțiuni disciplinare nefiind specificate.

4.4.3. Răspunderea penală a judecătorilor și procurorilor.

Din datele transmise de Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție – Secția de urmărire penală și criminalistică, de Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate și Terorism și Direcția Națională Anticorupție a rezultat că, în anul 2006, pentru comiterea unor infracțiuni de corupție și fapte asimilate acestora prevăzute de Legea nr. 78/2000, republicată și modificată, a fost începută urmărirea penală față de 9 judecători și 6 procurori, au fost trimiși în judecată 4 judecători și un procuror, fiind condamnați definitiv un judecător și un procuror, iar pentru alți 4 judecători fiind pronunțate hotărâri de condamnare care nu au intrat încă în puterea de lucru judecat.

În cauzele aflate în curs de urmărire penală, în care s-a dispus punerea în mișcare a acțiunii penale, precum și în cele aflate în curs de judecată, Consiliul Superior al Magistraturii a dispus suspendarea din funcție a procurorilor și judecătorilor cercetați, măsură ce a fost comunicată atât magistraților cât și parchetelor și instanțelor în care aceștia își desfășurau activitatea.

Inspekția Judiciară a efectuat în anul 2006 verificări în vederea încuviințării de către Secțiile Consiliului Superior al Magistraturii a reținerii sau arestării preventive a judecătorilor sau procurorilor în condițiile art. 43 lit. d și art. 44 lit. d din Regulamentul Consiliului Superior al Magistraturii față de un judecător și 3 procurori, pentru care se pusese în mișcare acțiunea penală sub aspectul săvârșirii unor infracțiuni de corupție prevăzute și sancționate de Legea nr. 78/2000.

Independența magistratului, ca garanție a corectitudinii actului de înfăptuire a justiției nu înseamnă impunitatea acestuia în fața legii, ci

⁸⁰ Datele prezentate au fost sintetizate de către Direcția Resurse Umane și Organizare din cadrul aparatului tehnic al Consiliului Superior al Magistraturii pe baza răspunsurilor transmise de instanțe și parchete la chestionarul pentru colectarea datelor necesare întocmirii raportului privind starea justiției aferent anului 2006.

dimpotrivă, obligația respectării stricte a acesteia, în cazul abaterilor de la această obligație intervenind răspunderea juridică, inclusiv cea penală.

Pe de altă parte, imaginea predominant negativă a justiției în rândul opiniei publice, întemeiată inclusiv pe suspiciuni de corupție, uneori generalizate la nivelul întregului corp al magistraților, este contrazisă de numărul extrem de redus de trimeri în judecată, respectiv de condamnări definitive, a judecătorilor și procurorilor pentru fapte de corupție sau fapte conexe acestora. Din păcate, stimularea atitudinii de suspiciune și neîncredere din partea mării mase a cetățenilor în corectitudinea judecătorilor și procurorilor este atât extrem de dăunătoare edificării unui sistem judiciar modern și pe deplin funcțional (constituind una dintre principalele amenințări la adresa independenței acestuia), cât și contraproductivă pentru interesele justițiabililor.

Astfel, nu puține sunt cazurile când, datorită lipsei de cunoștințe juridice și a acestei atitudini colective, unii justițiabili recurg la plângeri penale împotriva judecătorilor și procurorilor pentru unele hotărâri sau acte procedurale dispuse de către aceștia *în locul* utilizării căilor legale de atac împotriva acestora, ceea ce poate conduce până la urmă la pierderea, prin neglijență, a dreptului subiectiv pentru a cărui valorificare s-au adresat justiției.

Pentru aceste motive, considerăm absolut prioritare creșterea gradului de educație juridică a cetățenilor, precum și, în mod corelativ, a gradului de transparență a drepturilor, obligațiilor și procedurilor judiciare.

4.5. Situația cererilor de apărare a reputației profesionale formulate de către judecători și procurori și măsurile dispuse

În exercitarea dreptului prevăzut de art. 30 alin. 2 din Legea nr. 317/2004 privind Consiliul Superior al Magistraturii, republicată și modificată, judecătorul sau procurorul care consideră că independența, imparțialitatea sau reputația profesională îi este afectată în orice mod, se poate adresa Consiliului Superior al Magistraturii în vederea îndepărtării consecințelor acestor situații.

În anul 2006 au fost înregistrate 35 de sesizări prin care s-a solicitat efectuarea de verificări și luarea de măsuri corespunzătoare.

Toate aceste sesizări au fost determinate de intervențiile din mass-media care au fost apreciate fie ca o încălcare a independenței magistratului, ingerință nepermisă în actul de justiție, fie ca o încercare de discreditare a imaginii judecătorului sau procurorului, cu efecte directe asupra slăbirii încrederii opiniei publice în justiție.

Din totalul sesizărilor înregistrate, 23 au fost formulate de judecători, iar 12 de către procurori.

În urma verificărilor efectuate de Inspekția Judiciară, au fost încuviințate 16 cereri de apărare a reputației profesionale a judecătorilor și 5 ale procurorilor.

La sfârșitul anului 2006, verificările erau în curs de efectuare în 10 lucrări, 5 fiind înregistrate la Serviciul de inspekție judiciară pentru judecători și 5 la Serviciul de inspekție judiciară pentru procurori.

Au fost respinse 3 asemenea cereri, una privind solicitarea unui judecător și alte două formulate de procurori.

După înregistrarea unei cereri formulate de un judecător, s-a luat act de retragerea acesteia, ținându-se seama de voința magistratului și constatându-se că aspectele semnalate nu puneau în discuție independența sistemului judiciar, pentru a se putea continua și din oficiu verificările ce se impuneau de către Consiliul Superior al Magistraturii.

Susținerea independenței judecătorilor exprimată în norme constituționale și legi organice cere a fi luate toate măsurile necesare pentru a respecta, promova și proteja independența judecătorilor, sfera conceptului acoperind sistemul judiciar în întregime și deci și a procurorului.

Această cerință a impus obligația pentru Consiliul Superior al Magistraturii, garant al independenței justiției, să dispună publicarea rezultatului verificărilor și respingerea atacurilor nejustificate ce au fost îndreptate împotriva persoanelor vizate.

Pentru semnalarea ingerințelor în activitatea autorității judecătorești, toate aceste cazuri au fost cuprinse într-o culegere, elaborată la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii, al cărei rol este de a preveni pe viitor încălcări de acest gen.

4.6. Institutul Național al Magistraturii în structura sistemului juridic românesc⁸¹

INM este implicat în mod esențial în reforma justiției prin pregătirea profesională a magistraților. Un sistem judiciar independent și responsabil, eficient și funcțional, fundamentat pe respectarea principiilor statului de drept are nevoie de magistrați bine pregătiți profesional.

În conformitate cu dispozițiile art. 103. alin. 1 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, „*Institutul Național al Magistraturii este instituția publică cu personalitate juridică, aflată în coordonarea Consiliului Superior al Magistraturii, care realizează formarea inițială a judecătorilor și procurorilor, formarea profesională continuă a judecătorilor și procurorilor în funcție, precum și formarea formatorilor, în condițiile legii*”.

Astfel, INM își concentrează activitatea în trei direcții principale:

- Recrutarea și formarea inițială a viitorilor magistrați;
- Formarea continuă a magistraților;
- Recrutarea și formarea formatorilor implicați în procesul de pregătire profesională a magistraților.

4.6.1. RECRUTAREA ȘI FORMAREA INIȚIALĂ A VIITORILOR MAGISTRAȚI

În anul 2006, principalele activități desfășurate de INM în ceea ce privește exercitarea atribuțiilor legate de recrutarea și formarea inițială a viitorilor magistrați au vizat următoarele:

⁸¹ Materialul prezentat a fost furnizat de Institutul Național al Magistraturii.

► adoptarea în ședința din data de 7 februarie 2006 a Consiliului științific al INM a unei serii de *reguli cu privire la evaluarea continuă a auditorilor de justiție*, stabilindu-se că ponderea lucrărilor scrise în stabilirea notei de la evaluarea continuă va fi de 50%, că lucrările scrise vor fi notate întotdeauna pe baza unui barem detaliat, că lucrările scrise vor fi corectate întotdeauna de două persoane - titularul de catedră și un alt formator din cadrul catedrei, același pentru o anumită lucrare și că, înainte de comunicarea notelor către auditori, titularii de disciplină vor verifica acordarea în mod unitar a acestora, între grupe, ei având dreptul de a recorecta lucrările care au stat la baza notei la criteriul probe scrise.

► finalizarea *culegerii de spețe* pentru auditorii de justiție în materie penală.

► În perioada 9 – 10 februarie 2006, la sediul Institutului Național al Magistraturii, s-a desfășurat conferința cu tema „*Strategia instituțională și pregătirea în domeniul juridic în România*”. În cadrul Conferinței, participanții au dezbătut subiecte prezentând interes pentru instituțiile din învățământul superior cu profil juridic: metodologia concursurilor de admitere în magistratură, strategia instituțională și pregătirea în domeniul juridic în România, concursul de admitere la INM – probe de concurs, tematică și bibliografie și elaborarea planurilor de învățământ la facultățile de drept și la INM.

La Conferință au fost invitați să participe decani ai facultăților de drept din țară, magistrați, absolvenți ai INM, cadre didactice, reprezentanți ai Institutului Național de Pregătire și Perfecționare a Avocaților, reprezentanți ai Uniunii Naționale a Barourilor din România, reprezentanți ai Delegației Comisiei Europene la București, reprezentanți ai Biroului de Informare al Consiliului Europei la București.

► În data de 2 martie 2006 directorul INM și doi auditori de justiție au participat la lansarea proiectului elaborat de CEELI Praga și INM, Ambasada SUA, la Budapesta. Proiectul vizează realizarea modulului de învățare a limbii engleze juridice ENGLISH LAW. Acest proiect se află la baza a două dintre proiectele extracurriculare ale auditorilor de justiție.

► În perioada 22 -23 martie 2006 a avut loc la sediul INM din București cea de-a 10-a reuniune a Grupului de lucru al *Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE-GT)* din cadrul Consiliului Europei. Acesta se va reuni cu scopul discutării pregătirii unui aviz privind rolul judecătorului și echilibrul între protecția interesului public și a drepturilor omului în contextul terorismului.

► În perioada 3–7 aprilie 2006 a avut loc prima ediție a Concursului școlilor de magistratură, care a reunit viitori judecători și procurori din Spania, Portugalia, Belgia și România. Proiectul este realizat de INM în colaborare cu Centrul de studii judiciare din Portugalia și cu Consiliul Europei.

Cea de-a doua ediție a concursului, prevăzută pentru anul 2007, este menționată în programul Consiliului Europei, prin intermediul Rețelei de la Lisabona care are ca obiectiv formarea profesională a personalului de specialitate juridică din toate statele membre ale Uniunii Europene pentru a asigura o cooperare directă și eficientă între acestea. Aceasta va fi organizată de INM și CEJ la Lisabona;

► La data de 15 mai 2006, Consiliul Științific al INM a decis ca în anul universitar 2006 – 2007, auditorii de justiție din anul II să efectueze *stagiile de practică* în următoarele orașe: Timișoara, Iași, Craiova și Cluj Napoca (centru nou introdus).

► În data de 24 mai 2006 a avut loc cea de-a doua ediție a concursului de referate pe teme de jurisprudență a Curții Europene a Drepturilor Omului, organizat de Institutul Național al Magistraturii în vederea impulsivării și stimulării pregătirii profesionale a auditorilor de justiție, în domeniul Convenției Europene a Drepturilor Omului și a jurisprudenței Curții Europene a Drepturilor Omului.

► Începând cu data de 16 iunie 2006, auditorii de anul I au susținut *examele de sfârșit de an* (9 examene).

► În data de 30 iunie 2006 a avut loc *festivitatea de absolvire a auditorilor de justiție* promoția 2004–2006 și repartiția pe posturi a acestora.

► În data de 22 august 2006 Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a aprobat *Planul de învățământ pentru anul I și Programul de stagiu pentru auditorii de anul II* pentru anul universitar 2006 - 2007.

Sunt de evidențiat, ca *noutăți față de programul de formare inițială al anului 2005 – 2006, următoarele:*

Anul I

- *Numărul proceselor simulate pentru disciplinele: drept civil, drept procesual civil, drept penal și drept procesual penal s-a dublat; de asemenea, au fost introduse procese simulate obligatorii la disciplinele: dreptul familiei, drept comercial, CEDO, drept comunitar, etică și organizare judiciară.*
- *Metodologia actului de justiție isi pastreaza caracterul facultativ in anul 2006-2007, fiind disponibile 30 de locuri, insa auditorii de justitie care nu au studiat-o in anul I o vor studia in mod obligatoriu in cursul anului II.*
- *Stagiul de practică din anul I: Perioada în care auditorii de justiție efectuează un stagiu la instanțe și parchete se mărește la două săptămâni.*
- *Drept comunitar: Având în vedere faptul că auditorii de justiție au o pregătire superficială în materia dreptului comunitar (fapt care reiese atât din opiniile acestora, cât și din cele ale formatorilor pentru această disciplină) s-a decis dublarea numărului de seminarii la această materie (2 ore pe săptămână). În același timp, s-a renunțat la cursurile organizate la această materie, în considerarea faptului că atât auditori de justiție cât și formatorii INM au indicat această metodă ca fiind cea mai eficientă pentru atingerea scopurilor propuse. Mai mult, auditorii de justiție beneficiază de manualul de drept comunitar elaborat în anul 2006, al cărui conținut este identic cu cel al unui suport de curs.*
- *Modulul „Căutare de informații juridice pe internet” va fi introdus în programul de formare inițială pentru anul I de studiu.*

► Anul II

- *Începerea Programului de stagiul al auditorilor de justiție din anul II:* În anul 2006, programul de stagiul al auditorilor de justiție din anul II a început la data de 4 septembrie. Perioada totală a programului va fi de 34 săptămâni, față de cele 31 de săptămâni din anul 2005 – 2006.
- *Stagii la alte instituții:* Pentru o perioadă de 4 săptămâni, pe baza opțiunilor depuse, auditorii de justiție vor efectua stagii de practică la alte instituții care desfășoară activități jurisdicționale sau sunt implicate în funcționarea sistemului judiciar. Pe lângă instituțiile la care s-au vor desfășurat stagii în anul 2006, vor fi desfășurate stagii la Avocatul Poporului, Uniunea Notarilor din România, Consiliul Concurenței, Curtea Constituțională, Oficiul Național de Cadastru, Administrația Națională a Penitenciarelor (ANP), Autoritatea Națională pentru Protecția Drepturilor Copilului (ANPDC).

De asemenea, vor fi efectuate stagii externe – la Curtea de Justiție a Comunităților Europene de la Luxembourg, la Curtea Europeană a Drepturilor Omului de la Strasbourg, în cadrul EJTN, precum și în cadrul Rețelei de la Lisabona.

- *Standardizarea caietului de practică:* Pentru asigurarea atingerii obiectivelor în cadrul activității de practică desfășurate în anul II, caietul de practică al auditorilor de justiție va avea un conținut standardizat. Obiectivele specifice vor fi stabilite și detaliate pentru fiecare etapă din programul de stagiul.
- *Raport de practică:* În acest raport, tutorele de practică va efectua o prezentare generală a stagiului de practică (descrierea compartimentului în care a fost efectuat stagiul, obiectivele stagiului, calendarul activităților desfășurate de auditor), precum și o prezentare a activității desfășurate de auditor (prezentarea activităților efectiv realizate, analiza activității desfășurate de auditor). În formatul standardizat al raportului au fost arătate criteriile de evaluare. Raportul se încheie cu prezentarea obiectivelor atinse la sfârșitul perioadei de stagiul.
- *Module:* Modulele vor fi organizare sub formă de dezbateri, separat pentru judecători și procurori.

Prin aceste măsuri s-a urmărit adaptarea planului de învățământ la necesitățile actuale ale sistemului, creșterea calității actului de justiție, creșterea și mai mult a caracterului practic al formării realizate în INM, sporirea eficienței formării și organizarea pe baze științifice a procesului de învățământ, astfel încât resursele de care beneficiază INM să fie utilizate la capacitate maximă.

Pentru adoptarea acestor măsuri au fost luate în considerare sugestiile și recomandările formatorilor INM, ale auditorilor de justiție și cele ale specialistului în științele educației.

► În ședința din data de data de 7 septembrie 2006 Consiliul științific al INM a decis să supună aprobării plenului Consiliului Superior al Magistraturii doi magistrați pentru postul de *coordonator de practică pentru centrul de practică descentralizat de la Cluj*.

► În ședința din data de data de 27 septembrie 2006 Consiliul științific al INM a decis selectarea unor formatori în cadrul formării inițiale și să supună aprobării plenului Consiliului Superior al Magistraturii *lista formatorilor pentru formare inițială*.

Lista formatorilor cuprinde un număr de 148 de formatori, din care 125 au continuat activitatea desfășurată în anii anteriori, iar 23 au fost selectați de membrii Consiliului științific al INM în ședințele din 26 septembrie și 11 octombrie 2006 și aprobați de CSM în ședința din data de 27 septembrie 2006.

► În data de 2 octombrie 2006 a avut loc, în Aula INM, *festivitatea de deschidere a anului universitar 2006-2007* pentru auditorii de justiție de anul I. Prezenți la festivitatea de deschidere au fost dl. Roberto Lamponi, directorul Directoratului general I – cooperare judiciară din Consiliul Europei, Jesper Vittrup, expert si Gilles Charbonnier, secretarul general EJTN, dl. Cristian Deliorga, vicepresedinte CSM.

► În data de 12 octombrie 2006 Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a aprobat *lista formatorilor pentru formarea inițială* din cadrul Institutului Național al Magistraturii, pentru anul universitar 2006-2007, conform propunerilor Institutului Național al Magistraturii.

Pregătirea auditorilor de justiție în domeniul dreptului comunitar și în cel al drepturilor omului se realizează și printr-o serie de vizite de studiu organizate pentru auditorii de justiție la CEJ de la Luxemburg și la CEDO, vizite organizate în cadrul unei colaborări între INM și cele două instanțe. Astfel, în anul 2006, grație acestui program de colaborare, un absolvent al INM a beneficiat de un stagiu de 3 luni la CEDO și 2 absolvenți ai INM au beneficiat de un stagiu de 3 luni la CEJ. Alți doi auditori au fost într-o vizită de studiu la CEDO și la CEJ.

Această colaborare va continua și în cursul anului 2007 prin organizarea altor stagii și vizite de studiu la cele două instanțe. Astfel, urmare a stagiului de 3 luni desfășurat la CEDO, INM a fost invitat să crească numărul auditorilor de justiție beneficiari ai acestui tip de stagiu.

4.6.2. FORMAREA CONTINUĂ A JUDECĂTORILOR ȘI PROCURORILOR

Pentru anul 2006 INM a identificat următoarele obiective ale formării continue, dezvoltate în cadrul Programului de formare continuă:

* Pregătirea magistraților în vederea asigurării cunoștințelor minime necesare pentru ca sistemul judiciar românesc să fie compatibil cu sistemul judiciar al statelor europene în momentul aderării României la UE;

* Creșterea calității actului de justiție, în raport cu stadiul actual al practicii judiciare, precum și în raport cu stadiul integrării României în Uniunea Europeană;

* Asistența magistraților în ceea ce privește schimbările legislative intervenite;

* Unificarea practicii judiciare;

* Pregătirea magistraților care își schimbă specializarea, fie că acest lucru se face prin includerea lor în cadrul secțiilor/completelor specializate sau prin promovarea într-o funcție de execuție la o instanță/parchet ierarhic superioare, prin detașare sau transfer;

* Dezvoltarea abilităților non-juridice specifice profesiei de magistrat prin crearea unei punți de comunicare eficiente între magistrați și societate.

Programul de formare continuă a fost aprobat de Consiliul Superior al Magistraturii în prin Hotărârea nr. 571 din 30 noiembrie 2005.

În ședința din data de 22 august 2006 Consiliul științific al INM a decis să supună aprobării plenului Consiliului Superior al Magistraturii *modificarea Programului de formare continuă pentru anul 2006* prin introducerea unor *activități noi* în materia cooperării judiciare internaționale, a managementului judiciar și a criminalității economico-financiare, propuneri aprobate de către Consiliul Superior al Magistraturii.

În ceea ce privește derularea Programului de formare continuă pentru 2006, precizăm următoarele:

- domeniile în care au fost organizate seminarii de formare continuă sunt :

1. Drept comunitar – 7 seminarii, la care au participat 180 de magistrați (119 de judecători și 61 de procurori)

2. CEDO - 15 seminarii, la care au participat 225 magistrați (209 de judecători și 16 de procurori)

3. Proprietate intelectuală – 3 seminarii, la care au participat 98 magistrați (11 de judecători și 87 de procurori)

4. Achiziții publice – 1 seminar, la care au participat 5 judecători

5. Faliment – 11 seminarii, la care au participat 238 judecători

6. Justiția pentru minori – 16 seminarii, la care au participat 336 magistrați (259 judecători și 77 procurori)

7. Drept comercial – 1 seminar, la care au participat 20 de judecători

8. Practica neunitară - Drept comercial – 3 seminarii, la care au participat 48 de judecători

9. Instanțe specializate – Drept bancar – 2 seminarii, la care au participat 42 de magistrați (20 judecători și 22 procurori)

10. Instanțe specializate – Dreptul muncii – 3 seminarii, la care au participat 77 de judecători

11. Dreptul concurenței - 4 seminarii, la care au participat 104 magistrați (84 judecători și 20 procurori)

12. Drept civil – 4 seminarii, la care au participat magistrați 106 judecători

13. Practica neunitară - Drept civil – 2 seminarii, la care au participat 30 de judecători

14. Drept penal – Trafic de ființe umane – 2 seminarii, la care au participat 31 magistrați (28 de judecători și 3 procurori)

15. Drept penal - Practica neunitară - 3 seminarii, la care au participat 46 de magistrați (26 judecători și 20 procurori)

16. Noul Cod Penal - 4 seminarii, la care au participat 95 de magistrați (47 de judecători și 48 de procurori)

17. Drept penal - Spălare de bani – 2 seminarii, la care au participat 59 de magistrați (37 de judecători și 22 procurori)

18. Tehnici de investigare în domeniul crimei organizate- 1 seminar, la care au participat 24 de procurori

19. Drept penal - Lupta împotriva corupției – 4 seminarii, la care au participat 51 de judecători

20. Recunoașterea hotărârilor străine și cooperare judiciară – 2 seminarii la care au participat 50 de magistrați (33 de judecători și 17 procurori)

21. Cooperare internațională și regională în lupta împotriva corupției și criminalității organizate, seminar cu participare internațională la care au participat magistrați 3 judecători români

22. Criminalitate economico-financiară – TO DO LIST - 6 seminarii, la care au participat 111 magistrați (94 de judecători și 17 procurori)

23. Dezvoltare abilități nonjuridice - Etică și deontologie – 4 seminarii, la care au participat 86 magistrați (66 judecători și 20 procurori)

24. Dezvoltare abilități nonjuridice - Managementul instanței – 12 seminarii, la care au participat 229 magistrați (121 judecători și 108 procurori)

25. Dezvoltare abilități nonjuridice -Relația cu mass-media - 5 seminarii, la care au participat 75 magistrați (41 judecători și 33 procurori)

26. Dezvoltare abilități nonjuridice - Combaterea discriminării - 1 seminar și 1 simpozion la care au participat 35 de magistrați (18 judecători și 17 procurori)

27. Formarea magistraților recrutați prin examen direct pe post - 33 seminarii, la care au participat 774 magistrați (560 de judecători și 214 procurori)

În cadrul acestei componente, au existat 3 seminarii de formare a coordonatorilor de practică pentru magistrații selectați în condițiile art. 33 din legea nr. 303/2004.

28. Limbi străine – 100 de magistrați formați în cadrul programului derulat cu Institutul Cultural Francez. Astfel, în perioada martie – octombrie 2006 INM, cu sprijinul Institutului Cultural Francez, a organizat cursuri de limba franceză pentru un număr de aproximativ 100 judecători (grupe de câte 15 persoane, pentru fiecare sunt programate 30 de ore de curs).

29. Pregătirea personalului INM – 1 seminar.

În concluzie, în domeniul formării continue, INM a realizat, în cursul anului 2006, 157 de seminarii de formare continuă, la care au participat 2551 judecători și 793 procurori.

INM are, conform dispozițiilor art. 39 din Legea 303/2004, rolul de coordonator al activităților de formare profesională continuă descentralizată, organizate la nivelul curților de apel și parchetelor de pe lângă acestea. În exercitarea acestei atribuții, în ședința din 27 februarie 2006 a Consiliului științific al INM, membrii Consiliului științific au adoptat *Programul de formare continuă descentralizată pentru 2006* și au decis să îl transmită CSM, spre aprobare.

Programul de formare continuă descentralizată pentru 2006 a fost aprobat de Plenul CSM în ședința din 1 martie 2006, prin Hotărârea nr. 200/2006.

În 2006 a continuat pregătirea magistraților în vederea asigurării cunoștințelor necesare pentru ca sistemul judiciar românesc să fie compatibil cu sistemele judiciare al statelor europene în momentul aderării României la UE prin includerea în programul de formare continuă a unor domenii ca: drept comunitar, CEDO, cooperare judiciară internațională în materie civilă și penală, pregătirea magistraților în ceea ce privește noile domenii ale criminalității.

Precizăm că formarea în domeniul dreptului comunitar și în cel al drepturilor omului a început încă din anul 2001, organizarea de seminarii în aceste două domenii fiind o constantă a programelor de formare INM. Mai mult, pentru perioada 2004–2007 cele două domenii au fost apreciate ca fiind domenii prioritare de formare.

Formarea în domeniul dreptului comunitar și a drepturilor omului a reprezentat o prioritate și pentru 2006, fapt care a determinat INM să conceapă un sistem complex de formare, prin utilizarea concomitentă a unor metode clasice de formare (seminarii, conferințe, programe de formare a formatorilor s.a.) pe de o parte, precum și a unor metode neconvenționale, moderne, pe de altă parte, care au însă o eficiență sporită, permițând rezultate durabile. Se înscriu în această preocupare:

- elaborarea de către INM, în cursul anului 2005, a celui de-al doilea volum de Jurisprudență CEDO (primul volum a apărut în 2002), volum care este distribuit, în mod gratuit, tuturor magistraților români în cursul anului 2006.

- elaborarea, în colaborare cu Agentul Guvernamental și Centrul de Informare al Consiliului Europei a unui CD care să conțină cauzele pierdute de România la CEDO, traduse în limba română, regulamentul de funcționare CEDO, precum și cele două manuale elaborate de INM în cadrul programului Phare Twinning RO/02/IB/JH-10 „*Continuarea asistenței oferite Institutului Național al Magistraturii și Școlii Naționale de Grefieri*” – „CEDO – aspecte civile” și „CEDO – aspecte penale”. Acest CD va fi distribuit în mod gratuit, tuturor magistraților români în cursul anului 2007.

- în *Revista Themis* a INM sunt publicate comentarii ale jurisprudenței recente ale Curții Europene de Justiție (CEJ) și ale Curții Europene a Drepturilor Omului (CEDO), grație unor acorduri încheiate de INM cu Ministerul Afacerilor Externe, respectiv cu Agentul Guvernamental.

- elaborarea unui manual în domeniul dreptului comunitar, care a fost distribuit în mod gratuit tuturor magistraților români, alături de primele 55 de hotărâri de principiu ale CEJ traduse în română.

- pe site-ul INM magistrații au posibilitatea să găsească materialele de drept comunitar și de drepturile omului utilizate de INM în activitatea sa de formare continuă.

În perspectiva transformării bibliotecii INM într-un Centru de resurse juridice (proiect aflat în curs de desfășurare), magistrații vor avea acces la toate celelalte materiale deținute de INM.

De asemenea, în îndeplinirea Programului de formare continuă pentru 2006, sunt de menționat următoarele activități realizate de INM:

► În perioada 26 - 30 iunie 2006, Institutul Național al Magistraturii în colaborare cu Consiliul European IRZ (Fundatia Germană pentru Cooperare Judiciară Internațională) au organizat, la Centrul regional de pregătire a magistraților de la Sovata, Școala de vară „*Justiția pentru minori*”. Evenimentul a fost inclus în Catalogul EJTN al acțiunilor deschise participării internaționale.

► În data de 27 aprilie 2006 a avut loc la sediul INM, lansarea oficială a proiectului „*Optimizarea managementului și creșterea transparenței sistemului de justiție din România*”. Proiectul este implementat de Asociația Alternative Sociale în parteneriat cu Institutul Național al Magistraturii, Ministerul Justiției și Asociația Magistraților Iași în perioada aprilie 2006 - decembrie 2007.

Proiectul „*Optimizarea managementului și creșterea transparenței sistemului de justiție din România*” se implementează pe o perioadă de 21 de luni (aprilie 2006 – decembrie 2007) și va avea două componente, vizând organizarea de seminarii cu tema: Management judiciar și colaborare interinstituțională în cadrul cărora vor fi formați 100 de judecători și procurori care au ocupat funcții de conducere în urma susținerii unor examene, respectiv Specializarea purtătorului de cuvânt în relația cu mass-media, în cadrul cărora vor fi formați 226 judecători și procurori desemnați purtători de cuvânt.

Ca urmare a seminariilor organizate va fi elaborat manualul „Management judiciar și relația cu mass-media”, care va fi tipărit în 4100 de exemplare și distribuit instanțelor și parchetelor din țară. De asemenea, acest manual va putea fi descărcat gratuit în format electronic de pe paginile de internet ale INM, CSM, MJ, Alternative Sociale.

► În perioada 3-9 iulie 2006, Inițiativa Anticorupție și Inițiativa pentru Combaterea Crimei Organizate din cadrul Pactului de Stabilitate pentru S-E Europei, în colaborare cu Ministerul Justiției și Institutul Național al Magistraturii, au organizat Școala de vară „*Standarde europene în justiție și afaceri interne*”, cu sprijinul Guvernului Statelor Unite ale Americii, USAID (Agenției Statelor Unite pentru Dezvoltare Internațională) și ABA CEELI, la Centrul regional de pregătire a magistraților de la Sovata. La această Școală de

vară au participat 25 de tineri magistrați (judecători și procurori) din Albania, Bosnia și Herțegovina, Bulgaria, Croația, Fosta Republică Iugoslavă Macedonia, Moldova, Muntenegru, România, Serbia și Kosovo.

În ședința din data de 22 noiembrie 2006 Consiliul științific al INM a adoptat și a decis să transmită CSM spre aprobare Programul de formare continuă pentru 2007. Acesta a fost aprobat de CSM prin Hotărârea nr. 782 din ședința din data de 7 decembrie 2006.

4.6.3. FORMAREA FORMATORILOR:

Una dintre componentele importante ale activității INM în anul 2006 a constituit-o recrutarea și formarea formatorilor.

Între principalele activități organizate de INM în cursul anului 2006, în acest domeniu, sunt de menționat următoarele:

► În cadrul ședinței Consiliului științific al INM din data de 7 februarie 2006 au fost stabilite *criteriile pentru selecția formatorilor de la formarea continuă pentru anul 2006*: să aibă preponderent evaluări de foarte bine, să fi participat la cel puțin două seminarii de formare continuă în cursul anului 2005 și 2004, dacă au fost organizate astfel de seminarii în domeniul său de specializare și să nu fi fost respins cu ocazia altor selecții de formatori.

► În aceeași ședință, membrii Consiliului științific au adoptat *lista formatorilor pentru formare continuă pentru anul 2006* și au decis transmiterea ei CSM, spre aprobare. Lista formatorilor pentru formare continuă pentru anul 2006 a fost aprobată de Plenul CSM prin Hotărârea nr. 200/2006 în ședința din 9 martie 2006.

► În data de 10-11 martie 2006 a avut loc o *întâlnire a coordonatorilor de practică* pentru magistrații selectați în condițiile art. 33 din Legea nr. 303/2004. Scopul acestei întâlniri a fost *uniformizarea pregătirii acestor magistrați* în perioada de 6 luni de formare prevăzută de lege.

În ceea ce privește domeniile în care au fost organizate seminarii de formare a formatorilor, în cursul anului 2006 au fost organizate seminarii în următoarele domenii:

1. Justiția pentru minori – 1 seminar, la care au participat 28 de magistrați (11 judecători și 17 procurori)

2. Formare a formatorilor în domeniul informatic – 4 seminarii, la care au participat 46 de magistrați (30 judecători și 16 procurori)

3. Aptitudini pedagogice – metode pedagogice - 4 seminarii, la care au participat magistrați (30 de judecători și 10 procurori)

4. TAIEX în domeniul dreptului comunitar – 6 seminarii, la care au participat 34 de magistrați (29 de judecători și 5 procurori)

5. EIPA- Cooperare judiciară în materie penală – 5 seminarii, la care au participat 116 magistrați (78 de judecători și 38 de procurori)

6. Spălare de bani – 2 seminarii, la care au participat 31 de magistrați (19 judecători și 12 procurori)

7. Drept penal – Criminalitate informatică – 2 seminarii, la care au participat 26 de magistrați (13 judecători și 13 procurori)

8. Limbi străine – 2 seminarii, la care au participat 17 magistrați (13 judecători și 4 procurori)

9. Formare formatori de la formare inițială - 2 februarie 2006 – la seminarul organizat de către INM au participat 5 formatori INM.

În concluzie, în domeniul formării formatorilor, INM a realizat, în cursul anului 2006, 27 de seminarii de formare de formatori, la care au participat 228 judecători și 115 procurori.

Astfel, în cadrul programelor de formare derulate de INM s-au desfășurat 184 de seminarii, la care au participat 2779 judecători și 908 procurori, în total 3.687 magistrați.

4.6.4. O componentă semnificativă a activității INM în cursul anului 2006 a constituit-o organizarea, sub coordonarea CSM, a CONCURSURILOR ȘI EXAMENELOR de admitere în magistratură sau cele privind cariera judecătorilor și procurorilor.

Sub acest aspect, este de menționat că în ședința din data de 16 ianuarie 2006 membrii Consiliului științific al INM au aprobat metodologia de organizare și desfășurare a examenelor și concursurilor organizate prin intermediul INM și au decis transmiterea ei CSM, spre aprobare.

În cursul anului 2006, CSM și INM au organizat următoarele concursuri:

În perioada 04 martie 2006 - 26 martie 2006 CSM a organizat, prin intermediul INM, un *concurs pentru numirea în funcții de conducere* a judecătorilor și procurorilor la curți de apel, tribunale, tribunale specializate și judecătorii, precum și la parchetele de pe lângă acestea.

► În data de 21 mai 2006 a avut loc un *concurs de admitere în magistratură* la care s-au prezentat un număr de 385 de candidați. Au fost scoase la concurs un număr de 108 posturi de procuror la parchetele de pe lângă judecătorii.

La concurs au fost declarați admiși un număr de 21 de candidați.

► În data de 4 iunie 2006 a avut loc un *concurs de promovare în funcții de execuție* la care s-au prezentat un număr de 783 de candidați, 214 dintre ei promovând concursul (promovând fie pe loc, fie la o instanță superioară).

► În perioada 10 iunie - 2 iulie 2006 a avut loc un *concurs pentru numirea în funcții de conducere* la nivelul tribunalelor, a curților de apel și a parchetelor de pe lângă aceste instanțe. La concurs s-au înscris un număr de 152 judecători și 27 procurori, pentru un număr de 158 funcții de conducere la instanțe și 47 funcții de conducere la parchete.

► În perioada 31 august - 22 septembrie 2006 s-a desfășurat *concursul de admitere la INM*. Prima probă, constând în soluționarea unui test grila de verificare a cunoștințelor a fost promovată de un număr de 298 de candidați.

Toate cele 180 de locuri scoase la concurs au fost ocupate.

► În data de 21 decembrie 2006 a avut loc un *concurs de admitere în magistratură* la care s-au prezentat un număr de 363 de candidați. Au fost scoase la concurs un număr de 30 de posturi de judecător la judecătorii și 50 de posturi de procuror la parchetele de pe lângă judecătorii.

La concurs au fost declarați admiși un număr de 7 candidați.

De asemenea, anul 2006 a fost caracterizat de o serie de modificări ale regulamentelor de desfășurare ale concursurilor și examenelor derulate prin intermediul INM⁸².

► În perioada 14 – 18 august 2006 a avut loc la sediul LSAC (Law School Admission Council) o *vizită a echipei de specialiști* desemnată de INM și CSM pentru elaborarea testului de verificare a raționamentului logic pentru examenul de admitere la INM din 2007 și 2008. Această vizită face parte dintr-un program mai amplu al Băncii Mondiale.

4.6.5. În ceea ce privește *DEZVOLTAREA INSTITUȚIONALĂ* a INM în cursul anului 2006, sunt de menționat, cu caracter exemplificativ, următoarele activități:

► În data de 11 ianuarie 2006 a avut loc *Adunarea generală a formatorilor INM*, care a desemnat 3 *membri în cadrul Consiliului științific al INM*.

► În data de 25 ianuarie 2006 CSM a desemnat un *reprezentant al Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București ca membru al Consiliului științific al INM*.

► În ședința din data de 20 iunie 2006, Consiliul Științific al INM a adoptat *Raportul privind acțiunile întreprinse de INM în domeniile menționate în Raportul Comprehensiv de Monitorizare al Comisiei Europene (RCM), dat publicității la data de 16 mai 2006*, raportul fiind transmis Consiliului Superior al Magistraturii, spre aprobare.

► În data de 25 septembrie 2006 a avut loc *corectarea raportul de evaluare al sesiunii de precalificare pentru programul Phare 2004 Continuarea asistentei acordate INM și SNG*, în urma observațiilor și recomandărilor făcute de Delegația CE. Raportul a fost retransmis către Delegație.

⁸² Astfel, au suferit modificări următoarele regulamente: Regulament privind organizarea și desfășurarea concursului de promovare a judecătorilor și procurorilor (modificat în septembrie 2006), Regulament privind examenul de capacitate al judecătorilor stagiari și al procurorilor stagiari (modificat în septembrie 2006), Regulament privind concursul de admitere și examenul de absolvire a Institutului Național al Magistraturii (modificat în iunie 2006), Regulament de organizare și desfășurare a concursului sau examenului pentru numirea în funcții de conducere a judecătorilor și procurorilor (modificat în aprilie 2006), Regulament privind organizarea și desfășurarea concursului de admitere în magistratură, precum și procedura de numire în funcțiile de judecător și procuror, fără concurs (modificat în septembrie 2006).

4.6.6. În domeniul *RELĂȚIILOR PUBLICE ale INM*, sunt de menționat, cu titlu exemplificativ, următoarele acțiuni desfășurate în cursul anului 2006:

► Lansări de carte desfășurate la sediul INM:

- Prof.dr. Corneliu Bîrsan – *„Convenția europeană a drepturilor omului. Volumul II. Procedura în fața Curții. Executarea hotărârilor”*
- Prof.dr. Valeriu Stoica – *„Drept civil. Drepturi reale principale” Volumul II*
- Florin Costiniu – *„Legea 10/2001 - Jurisprudența la zi a Înaltei curți de Casație și Justiție în materia imobilelor preluate abuziv” Volumul I*
- Florin Costiniu – *„Legea 10/2001 – Hotărâri ale Curții Europene a drepturilor omului în materia proprietății” Volumul II*
- Radu Rizoiu – *„Garanții reale mobiliare - Legislație comentată și adnotată”.*

► În perioada 22 -23 martie 2006 a avut loc la sediul INM din București cea de-a 10-a reuniune a Grupului de lucru al *Consiliului Consultativ al Judecătorilor Europeni (CCJE-GT)* din cadrul Consiliului Europei. Acesta se va reuni cu scopul discutării pregătirii unui aviz privind rolul judecătorului și echilibrul între protecția interesului public și a drepturilor omului în contextul terorismului.

Această manifestare face parte din seria preocupărilor Institutului Național al Magistraturii privind îmbunătățirea modalităților de recrutare a magistraților, unul din documentele de lucru ale sesiunii fiind Concluziile Conferinței *„Strategia instituțională și pregătirea în domeniul juridic în România”*, organizate de INM în perioada 9-10 februarie 2006.

► În perioada 10-12 mai 2006, Secretarul General al EJTN (European Judicial Training Network), domnul Gilles Charbonnier a efectuat o vizită în România la invitația Institutului Național al Magistraturii. În cadrul acestei vizite, domnul Charbonnier a avut întâlniri cu domnul Mihai Selegean, directorul Institutului Național al Magistraturii, cu domnul Iulian Gâlcă, președintele Consiliului Superior al Magistraturii, cu mai mulți membri ai Consiliului Științific al INM.

În cadrul întâlnirilor au fost abordate aspecte privind perspectivele de cooperare între Institutul Național al Magistraturii și Rețeaua Europeană de Formare Judiciară privind pregătirea judecătorilor și procurorilor.

► În perioada 28-30 septembrie 2006, INM a participat la Reuniunea Biroului permanent al Rețelei de la Lisabona (Rețeaua cuprinde instituțiile de formare judiciară din Europa, România fiind membru al acesteia și unul din cei șapte membri ai Biroului permanent). Reuniunea s-a desfășurat la Strasbourg.

► În perioada 02 - 03 octombrie 2006 a avut loc la București conferința cu tema *Politici publice în domeniul justiției*. Conferința a fost organizată de INM și a reunit președinții curților de apel și procurorii generali de la parchetele curților de apel, reprezentanți ai asociațiilor magistraților din România. Raportorii

conferinței au fost Roberto Lamponi, directorul Directoratului general I – cooperare judiciară din Consiliul Europei, Jesper Vittrup, expert și Gilles Charbonnier, secretarul general EJTN.

Conferința a tins să identifice ce trebuie să devină sistemul judiciar, care sunt prioritățile sistemului judiciar, care sunt obiectivele sale și care sunt activitățile necesare în vederea realizării obiectivelor, care vor fi proiectele de dezvoltare a sistemului judiciar pe termen scurt și mediu, cum urmează să fie puse în aplicare activitățile prevăzute de legea în vigoare privind organizarea judiciară.

4.6.7. În domeniul *RELAȚIILOR INTERNAȚIONALE*, dintre activitățile desfășurate în cursul anului 2006, sunt de menționat următoarele:

► Pentru vizita de studiu organizată de către CSM la Curtea de Justiție a Comunităților Europene de la Luxemburg în perioada 23 – 30 iunie 2006 s-au înscris 86 de magistrați (48 judecători și 38 de procurori). Au promovat proba de drept comunitar 6 judecători și 3 procurori, conform Hotărârii CSM nr. 222/16 martie 2006.

► În luna iunie 2006 Curtea de Justiție a Comunităților Europene a acceptat primirea a 2 auditori de justiție din anul II ai INM într-o vizită de studiu de două zile la Luxembourg.

► INM a primit acceptul Curții de Justiție a Comunităților Europene privind desfășurarea unui stagiu plătit, de trei luni pentru 2 absolvenți INM și o vizită de două zile pentru 2 auditori de justiție din anul II. Pentru stagiul de trei luni, care a avut loc în perioada 18 aprilie 2006 – 17 iulie 2006, la Curtea de Justiție a Comunităților Europene (CJCE), au putut participa auditorii de justiție care au absolvit INM în anul 2005, fiind selectați 2 absolvenți ai INM.

► În perioada 29 - 30 iunie 2006, a avut loc la Bruxelles întâlnirea punctelor de contact din cadrul *Programului de schimb între autoritățile judiciare* desfășurat de EJTN (European Judicial Training Network), INM fiind reprezentat și el la această întâlnire. S-au stabilit schimburile ce urmează să se desfășoare în perioada septembrie – decembrie 2006.

► În perioada 20 - 22 septembrie 2006 INM a participat cea de-a 8-a Adunare generală a Rețelei Europene de Formare Judiciară (EJTN). Întâlnirea s-a desfășurat la Helsinki (Finlanda).

► În perioada 04 - 05 octombrie 2006 a avut loc la București conferința cu tema *Formarea judecătorilor și procurorilor în domeniul limbilor străine* organizată de INM în colaborare cu EJTN - Rețeaua Europeană de Formare Judiciară. La conferință au participat 18 reprezentanți ai instituțiilor de formare din Europa, formarea în domeniul limbilor străine dovedindu-se a fi una din preocupările tuturor statelor europene.

► În data de 4 octombrie 2006 BERD Legal Transition a organizat, la Bishkek (Kirgizstan), o conferință regională cu tema *Dezvoltarea capacității sistemului judiciar în Asia Centrală*. Conferința a reunit reprezentanți ai statelor din centrul Asiei, ca și furnizori de sprijin tehnic care activează în sectorul judiciar și organizații internaționale.

Evenimentul a creat cadrul pentru un dialog la nivel regional cu privire la provocările actuale ale sistemului judiciar și cu privire la posibilitatea de a spori capacitatea sistemului judiciar.

România a fost reprezentată de dl. Dragoș DUMITRU, director adjunct al INM, care a susținut o prezentare referitoare la experiența românească în ceea ce privește formarea magistraților.

► În perioada 16-17 octombrie 2006 a avut loc, la Strasbourg, întrunirea anuală a Rețelei de la Lisabona (16-17 octombrie 2006) și întrunirea HELP – Human Rights Education and Learning Program (17 octombrie 2006).

În cursul întâlnirii rețelei de la Lisabona, s-a discutat posibilitatea unui parteneriat între rețeaua de la Lisabona și EJTN referitor la formarea magistraților în ceea ce privește modalitățile de interacționare cu părțile în cadrul proceselor civile și penale.

Întrunirea HELP a avut ca obiectiv crearea unor grupuri de lucru în cele 3 direcții ale programului (integrarea drepturilor omului în curricula de formare, dezvoltarea de materiale pentru formare, creare unui manual al formatorului în domeniul drepturilor omului).

Precizăm faptul că colaborarea INM cu EJTN (European Judiciary Training Network) se derulează pe două direcții:

- INM este unul din partenerii EJTN în derularea unui program de schimb de magistrați între statele Europei, intitulat *Programme d'échanges d'autorités judiciaires (Program de schimb al autorităților judiciare)*. Fac parte din acest program Germania, Austria, Belgia, Spania, Finlanda, Franța, Italia, Letonia, Olanda, Portugalia, Slovacia, Suedia, Anglia și Scoția. Programul se desfășoară sub coordonarea EJTN.

- INM este unul din statele care beneficiază de acțiunile de formare dedicate judecătorilor din statele Europei incluse în catalogul EJTN.

În ceea ce privește *Programul de schimb al autorităților judiciare*, în cursul anului 2006 INM a participat în cadrul acestor schimburi prin intermedierea plecării în diferite state ale Europei (Franța, Belgia, Spania, Italia, Austria și Scoția) a 15 magistrați români (4 auditori de justiție și 11 magistrați în funcție, dintre care unul din cadrul ICCJ) pentru o vizită de studiu de 10 zile, iar România a primit vizita a 19 magistrați francezi, belgieni, spanioli, germani, suedezi și austrieci.

Programul stagiului magistraților străini în România a presupus, printre altele: participarea la mai multe audieri și ședințe de judecată, prezentarea unor dosare interesante, prezentarea Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, a Parchetului de pe lângă Tribunalul București și a Parchetului de pe lângă Curtea de Apel București, o vizită la un penitenciar, întâlniri la Ministerul Justiției, la Oficiul Național pentru Prevenirea și Combaterea Spălării Banilor s.a.

De asemenea, în cadrul componentei de schimb de formatori derulată în cadrul programului s-au desfășurat vizitele a trei formatori români la școli sau institute de formare a magistraților din Franța, Belgia și Austria.

Schimburile efectuale au plasat România pe locul 5 între statele participante la program.

Pe de altă parte, în ceea ce privește cooperarea în cadrul Catalogului EJTN, 7 magistrați români au participat la 3 astfel de activități.

► În cadrul programului AGIS, în perioada 27 noiembrie – 1 decembrie 2006, 3 auditori de justiție și 1 formator INM au plecat la o vizită de studiu la Bordeaux, vizită care are ca obiectiv prezentarea experienței franceze în domeniul rezolvării conflictelor familiale.

De asemenea, în cadrul acestui program, INM a primit în perioada 27 octombrie – 1 noiembrie 2006 în vizită de studiu 3 auditori de justiție și 1 formator.

► În perioada 13 – 17 noiembrie 2006 8 judecători români au participat la Munchen – Germania, la un stagiu de pregătire destinat judecătorilor specializați în domeniul Dreptului proprietății intelectuale.

► În cadrul programului de cooperare cu ENM 2 formatori INM au participat la o vizită de studiu în Franța, în perioada 4-8 decembrie 2006.

► În cadrul programului de cooperare cu IRZ (Fundatia Germană pentru Cooperare Judiciară Internațională) 3 magistrați au plecat într-o vizită de studiu în Germania, în perioada 29 octombrie-18 noiembrie 2006 (1 judecător, în materie civilă), respectiv 12 noiembrie-03 decembrie 2006 (2 judecători, în materie penală).

► INM a derulat un amplu program de colaborare cu Academia de Drept European de la Trier (ERA) în cadrul căruia mai mulți magistrați români au fost desemnați să participe la o serie de seminarii, conferințe și simpozioane în cursul anului 2006, în materia dreptului comunitar. Selecția inițială a fost realizată de INM, decizia finală aparținând CSM.

Astfel, în cadrul acestui program 33 de judecători și procurori au participat la 13 acțiuni ERA deschise participării internaționale.

► Tot în cadrul relațiilor internaționale derulate de INM în cursul anului 2006 trebuie menționat și programul de asistență pentru Ucraina și Republica Moldova, program comun al Uniunii Europene și al Consiliului Europei. În cadrul acestui program INM a fost solicitat să ofere expertiză privind modul de organizare a școlilor de magistratură.

Astfel, în cadrul relațiilor internaționale derulate de INM în cursul anului 2006, magistrații români au beneficiat de 107 de burse, stagii, vizite de studiu sau întâlniri în străinătate, de 18 dintre acestea beneficiind auditori de justiție sau proaspeți absolvenți ai INM.

4.7. Politica de personal privind personalul auxiliar la nivelul instanțelor și parchetelor

Personalul auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea constituie un sprijin indispensabil pentru judecători și procurori în realizarea activităților concrete privind desfășurarea actului de justiție, asigurarea unui înalt nivel de competență a acestei categorii de personal, precum și a cadrului necesar îndeplinirii corecte și eficiente a

atribuțiilor de serviciu, constituind cerințe esențiale pentru buna desfășurare a activității instituțiilor judiciare.

Totodată, prin natura atribuțiilor de serviciu (desfășurate spre exemplu, în cadrul compartimentelor de registratură, arhivă, relații cu publicul, executări civile și penale etc.), această categorie de personal intră în mod direct în contact cu cetățenii ce se adresează instanțelor de judecată sau parchetelor în vederea realizării intereselor lor legitime, modul de conduită în relațiile cu aceștia a personalului auxiliar constituind uneori un factor fundamental pentru modul în care este perceput sistemul judiciar de către public.

Structura schemelor de personal auxiliar de specialitate ale instanțelor și parchetelor trebuie să fie corelată direcțiilor strategice stabilite pentru evoluția sistemului judiciar, implementarea oricăror măsuri de amploare privind redimensionarea raportului de atribuții între judecători, procurori și personalul auxiliar, precum și introducerea de noi garanții aferente drepturilor procesuale (precum obligativitatea transcrierii dezbaterilor, citarea prin mijloace tehnice moderne, crearea posibilității formulării anumitor cereri on-line etc.), fiind condiționate nu numai de asigurarea resurselor tehnice necesare, dar și de existența la nivelul instanțelor și parchetelor a unor resurse umane corespunzătoare, atât sub aspect numeric, cât și sub aspectul pregătirii de specialitate.

În acest context, creșterea gradului de complexitate a activității judiciare, precum și a gradului de specializare a acesteia, precum și procesele de informatizare și, în general, de tehnologizare, care vor afecta instanțele și parchetele, constituie factori care impun augmentarea gradului de profesionalizare a personalului auxiliar de specialitate, un înalt grad de responsabilizare a acestuia față de atribuțiile care îi revin, precum și schimbarea raportului dintre personalul cu studii superioare și cel cu studii medii, prin sporirea numerică a primei categorii.

4.7.1. Cadrul legal și necesarul de personal auxiliar la instanțe și parchete

Cadrul legal general care reglementează activitatea personalului auxiliar de specialitate din cadrul instanțelor judecătorești și parchetelor este trasat în prezent prin dispozițiile Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, Legii nr.567/2004 privind statutul personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea, cu modificările aduse prin Legea nr.17/2006, Regulamentelor de ordine interioară ale instanțelor judecătorești și parchetelor, precum și prin dispozițiile altor acte normative care conțin prevederi relevante în această materie.

Modificările aduse de Legea nr. 17/2006 intră în vigoare la data intrării în vigoare a legii speciale de salarizare, prevăzută la art. 60 alin. (4) din acest act normativ, cu excepția unor dispoziții speciale care intră în vigoare la 22 ianuarie 2006⁸³.

⁸³ Modificările menționate au intrat în vigoare odată cu publicare în Monitorul Oficial, la 31.01.2007, a O.G. nr.8/2007 pv. salarizarea personalului auxiliar din cadrul instanțelor judecătorești și a parchetelor de pe lângă acestea, precum și din cadrul altor unități din sistemul justiției.

Personalul auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea este format din grefieri, grefieri statisticieni, grefieri documentariști, grefieri arhivari, registratori și informaticieni (prin intrarea în vigoare a dispozițiilor Legii nr. 17/2006 și ultimele două categorii de personal menționate vor fi incluse în corpul grefierilor). Funcțiile de agent procedural, aprod și șofer sunt considerate de către Legea nr.567/2004, cu modificările și completările ulterioare, conexe personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și parchetelor de pe lângă acestea.

Corpul grefierilor este alcătuit din grefieri cu studii superioare și grefieri cu studii medii.

În conformitate cu dispozițiile art.135 alin.1 din Legea nr.304/2004 republicată, modificată și completată, statele de funcții și de personal pentru curțile de apel, tribunale, tribunale specializate, judecătoria și parchete se aprobă cu avizul conform al Consiliului Superior al Magistraturii, prin ordin al ministrului justiției.

Recrutarea personalului auxiliar de specialitate se realizează, de regulă, prin concurs.

În mod particular, grefierii se recrutează prin Școala Națională de Grefieri. În cazuri excepționale, conform prevederilor art.36 din Legea nr. 567/2004 privind statutul personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea, Consiliul Superior al Magistraturii, pentru ocuparea posturilor vacante de grefier, poate decide organizarea unui concurs la nivel național sau poate aviza numirea în funcția de grefier, fără concurs, a persoanelor care îndeplinesc condițiile prevăzute de art.33 alin. 1 lit. a-e din aceeași lege și au o vechime în specialitate de cel puțin 10 ani⁸⁴.

În raport cu atribuțiile reglementate prin art. 36 din Legea nr. 567/2004, în anul 2006, Consiliul Superior al Magistraturii a adoptat următoarele măsuri pentru ocuparea posturilor vacante de grefier de la instanțe și parchete:

- a organizat, la data de 4 februarie 2006, concurs la nivel național pentru ocuparea a 190 posturi vacante de grefier cu studii medii din cadrul judecătoriilor, parchetelor de pe lângă judecătoria și a Direcției Naționale Anticorupție – structura centrală;

- a avizat 55 de cereri de numire în funcția de grefier fără concurs.

Personalul auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea este obligat ca, prin întreaga sa activitate, să respecte drepturile și libertățile persoanelor, precum și egalitatea lor în fața legii și să asigure un tratament juridic nediscriminatoriu tuturor participanților la procedurile judiciare, indiferent de calitatea acestora, să respecte normele deontologice ale profesiei și să participe la formarea profesională continuă.

Personalul auxiliar de specialitate funcționează în cadrul compartimentelor auxiliare ale instanțelor judecătorești și parchetelor de pe lângă acestea, organizate potrivit art. 116 - 118 din Legea nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările ulterioare, respectiv registratura, grefa,

⁸⁴ În urma intrării în vigoare a modificărilor aduse Legii nr.567/2004 prin Legea nr.17/2006, ca urmare a publicării actului normativ special de salarizare-O.G. nr.8/2007, posturile vacante de grefier pot fi ocupate prin concurs organizat la nivelul curților de apel sau a parchetelor de pe lângă acestea.

arhiva, biroul de informare și relații publice, biblioteca, precum și alte compartimente funcționale stabilite prin regulamentele de ordine interioară (spre exemplu biroul de executări penale, biroul persoane juridice(asociații și fundații) etc.)

Personalul auxiliar de specialitate este subordonat din punct de vedere ierarhic conducerii instanței sau parchetului la care funcționează, aceasta realizând și distribuirea acestuia în cadrul diferitelor compartimente funcționale ale instanței. Personalul de specialitate informatică face obiectul unei duble subordonări, din punct de vedere administrativ față de conducerea instanței sau parchetului, iar din punct de vedere profesional către Direcția de exploatare a tehnologiei informației din cadrul Ministerului Justiției.

Prin intermediul chestionarului distribuit instanțelor și parchetelor în vederea colectării datelor necesare redactării prezentului raport, acestora li s-a cerut să analizeze dacă actualele scheme de personal auxiliar de specialitate satisfac necesitățile generate de volumul de activitate înregistrat pe parcursul anului 2006.

În acest context, un număr de 8 curți de apel, 27 de tribunale și 79 de judecătoria au apreciat actualele scheme de personal inadecvate volumului de activitate înregistrat în cursul anului, solicitându-se mărirea acestora cu aproximativ 230 de posturi de personal auxiliar de specialitate, în special grefieri, cele mai semnificative mărimi ale schemei fiind solicitate de tribunale. Precizăm însă că necesarul de personalul auxiliar de specialitate semnalat de instanțe este mult mai mare decât cifra menționată întrucât multe dintre instanțele intervievate au raportat faptul că actualele scheme de personal sunt subdimensionate, fără însă a preciza în concret numărul de personal suplimentar necesar. De asemenea, multe dintre instanțele intervievate, care au apreciat ca satisfăcătoare schemele de personal existente, au semnalat numeroasele vacanțe existente în structura acestora.

Totodată, în urma impactului implementării programului de transfer al atribuțiilor nejurisdicționale de la judecători către personalul auxiliar, majoritatea instanțelor au apreciat că actualele scheme de personal auxiliar trebuie nu numai redimensionate, ci restructurate, prin schimbarea ponderii existente dintre personalul cu studii superioare și cel cu studii medii, apreciindu-se că prima categorie, beneficiind de studii superioare, în principal juridice, ar fi mult mai eficientă pentru preluarea în bune condiții a unor atribuții exercitate în prezent de judecători.

Cu privire la schemele de personal auxiliar toate parchetele au solicitat suplimentarea numărului de posturi.

În prezent, dintr-o schemă totală prevăzută de 5665 posturi de grefier (pentru funcții de execuție) la nivelul instanțelor judecătorești sunt vacante 420 de posturi de grefieri, dintre care 56 de posturi pentru grefierii cu studii superioare, iar 364 de posturi pentru grefierii cu studii medii. Toate aceste posturi sunt finanțate⁸⁵.

⁸⁵ Datele statistice din acest paragraf sunt centralizate la nivelul Direcției Resurse Umane și Organizare – Serviciul Organizare Instanțe și Parchete.

La nivelul parchetelor sunt vacante 97 de posturi de grefier, dintre care 9 cu studii superioare (finanțate 2 posturi) și 88 cu studii medii (finanțate 35).

Grefierii cu studii superioare reprezintă numai aproximativ 18% din totalul acestei categorii de personal auxiliar la nivelul judecătoriilor, ponderea fiind mai ridicată în cadrul instanțelor ierarhic superioare – tribunale și curți de apel (aprox. 25-31%). Ponderea personalului auxiliar cu studii superioare este însă mult inferioară mediei arătate în cazul judecătoriilor cu sediul în localități mici și medii, sau a celor izolate, în cadrul unora dintre acestea neexistând nici măcar un grefier cu studii superioare, iar în cadrul altora raportul fiind de unul la zece.

Și în cazul parchetelor ponderea grefierilor cu studii superioare se cifrează la numai aproximativ 5% în cazul parchetelor de pe lângă judecătorii, 6% în cazul parchetelor de pe lângă tribunale, respectiv 13% la parchetele de pe lângă curțile de apel.

Facem însă precizarea că atât instanțele, cât și parchetele au arătat că ponderea personalului care după angajare a absolvit studii superioare juridice, sau care urmează în prezent astfel de studii este mult mai ridicată, impunându-se o transformare a calității posturilor existente în scheme.

În privința nivelului de pregătire profesională a personalului auxiliar de specialitate, 93,3% dintre instanțele intervievate au apreciat că acesta este corespunzător actualelor atribuții prevăzute de lege, majoritatea instanțelor subliniind însă necesitatea dezvoltării programelor de formare profesională în contextul preconizatei sporiri a sferei atribuțiilor personalului auxiliar.

Un procent de 90% dintre procurori au apreciat că actualul nivel de pregătire profesională a personalului auxiliar care activează în cadrul parchetelor exercită o influență pozitivă asupra activității parchetului prin aceea că termenele de execuție a lucrărilor sunt respectate iar evidențele sunt corect ținute. De asemenea, 75% dintre procurori consideră că personalul auxiliar de specialitate este pregătit să preia o parte din sarcinile non judiciare ale procurorilor

Nivelul de pregătire al grefierilor se reflectă și în calitatea lucrărilor întocmite, competența în abordarea atribuțiilor specifice și însușirea modificărilor legislative.

4.7.2. Concluzii privind prioritățile care se impun în politica privind personalul auxiliar

Din răspunsurile furnizate de instanțe și parchete la întrebările privind calificarea profesională și necesitatea de personal auxiliar se desprind următoarele măsuri cu caracter prioritar în vederea creșterii calității actului de justiție:

- redimensionarea schemelor de personal ale instanțelor și parchetelor în vederea asigurării pe de o parte a unei ponderi adecvate între judecători, respectiv procurori și personalul auxiliar de specialitate (spre exemplu unele instanțe consideră că un raport optim între numărul de judecători și cel de grefieri ar fi de 1 la 2 sau chiar 1 la 3), iar pe de altă parte a creșterii proporției personalului auxiliar cu studii superioare de specialitate;

- responsabilizarea acestei categorii de personal în scopul creșterii calității activității desfășurate și al creșterii spiritului de inițiativă în exercitarea atribuțiilor prevăzute de lege, astfel încât judecătorul sau procurorul să nu fie chemat să dispună la fiecare termen asupra măsurilor obișnuite ce se impun luate pentru continuarea judecării (spre exemplu repetarea procedurii de citare cu o parte, repetarea unei adrese la care nu s-a răspuns etc.); în acest context, considerăm că este necesară instituirea unei proceduri de evaluare unitare și transparente, precum și a unor modalități de stimulare a personalului auxiliar cu rezultate deosebite;

- continuarea și intensificarea programelor de formare profesională continuă, atât la nivel centralizat, prin intermediul Școlii Naționale de Grefieri, cât și la nivelul instanțelor și parchetelor, în vederea implementării proiectului privind transferul unor atribuții nonjurisdicționale de la judecători/procurori către personalul auxiliar; este de remarcat în acest context propunerea unor instanțe privind organizarea unei pregătiri comune a judecătorilor și grefierilor care urmează să facă parte din acest proiect;

- adoptarea noii legi de salarizare a personalului auxiliar de specialitate, menționată de Legea nr. 567/2004, în vederea stimulării acestei categorii de personal, a eliminării gravelor discrepante existente în prezent între grefieri și ceilalți auxiliari, precum și a preîntâmpinării repetării mișcărilor de protest înregistrate în anul 2006, care au fost de natură a afecta prestigiul sistemului judiciar, mai ales în contextul stării generale de neîncredere a populației în justiție, manifestată prin intermediul sondajelor de opinie; de asemenea, o reșezare echitabilă a veniturilor personalului auxiliar ar constitui o măsură eficientă de combatere a micii corupții în cadrul instanțelor, care se manifestă în special în cadrul compartimentelor aflate în contact direct cu publicul : arhivă, registratură etc. și afectează grav imaginea justiției⁸⁶.

- îmbunătățirea modalităților de recrutare a personalului auxiliar de specialitate; sub acest aspect, considerăm că recrutarea prin intermediul Școlii Naționale de Grefieri ar trebui să privească în mod exclusiv personalul auxiliar cu studii superioare de specialitate, pentru cel cu studii medii impunându-se adoptarea unor proceduri de recrutare simplificate, la nivel local; totodată, considerăm că avizarea numirii în funcția de grefier, fără concurs, a persoanelor care îndeplinesc condițiile prevăzute de lege de către Plenul Consiliului Superior al Magistraturii este inadecvată față de rolul Consiliului și celelalte atribuții ale acestuia⁸⁷.

4.7.3. *Școala Națională de Grefieri în structura sistemului juridic românesc*

Școala Națională de Grefieri, organizată potrivit Legii nr. 567/2004 privind statutul personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea și Regulamentului de organizare și funcționare aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 94/16 martie 2005, se află în coordonarea Consiliului Superior al Magistraturii și

⁸⁶ La data de 31.01.2007 a fost publicată în Monitorul Oficial, O.G. nr. 8/2007, act normativ special privind salarizarea personalului auxiliar din cadrul instanțelor și parchetelor.

⁸⁷ Problema a fost rezolvată prin intrarea în vigoare a modificărilor aduse Legii nr. 567/2004 prin Legea nr. 17/2006, ca urmare a publicării O.G. nr. 8/2007

realizează formarea inițială a grefierilor și a celui alt personal auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea, precum și formarea profesională continuă a acestora, în vederea îmbunătățirii calității activității prestate, precum și a preluării sarcinilor administrative (nonjurisdicționale) de la judecători.

Consiliului Superior al Magistraturii i-au fost conferite ca principale atribuții legate de activitatea Școlii Naționale de Grefieri cele referitoare la coordonarea activității de formare și perfecționare profesională a personalului auxiliar de specialitate de la instanțele judecătorești și de la parchete, precum și a celui alt personal din sistemul justiției, organizată de Școala Națională de Grefieri.

În anul 2006, Școala Națională de Grefieri a desfășurat, sub coordonarea Consiliului Superior al Magistraturii, activități de formare inițială, formare continuă și formare a formatorilor. Totodată, au fost desfășurate mai multe activități prin programe internaționale.

4.7.3.1. Activitatea de formare inițială

În anul 2006 au fost finalizate cursurile pentru promoția 2005-2006, fiind susținute și examenele finale prevăzute de lege. Au fost repartizați pe posturi de grefieri cu studii superioare juridice în instanțele judecătorești și parchete un număr de 120 de absolvenți ai școlii.

În data de 17 septembrie 2006 s-a desfășurat concursul de admitere la Școala Națională de Grefieri, sub coordonarea Consiliului Superior al Magistraturii, în temeiul art. 5-7 și art. 11 din Legea nr. 567/2004 privind statutul personalului auxiliar de specialitate al instanțelor judecătorești și al parchetelor de pe lângă acestea, modificată prin Legea nr. 17/2006 și în baza Regulamentului privind concursul de admitere la Școala Națională de Grefieri și a concursului pentru ocuparea posturilor vacante la instanțele judecătorești și la parchetele de pe lângă acestea⁸⁸.

La susținerea probei scrise s-au înscris 414 candidați, fiind admiși 150 de candidați, în ordinea descrescătoare a mediilor, în limita numărului de locuri aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 458/28.06.2006, adoptată în temeiul prevederilor art. 4 alin. 1 și 2 și ale art. 5 din Regulamentul menționat.

Prin Hotărârea nr. 736/16.11.2006 Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a validat rezultatele concursului de admitere din data de 17 septembrie 2006.

La data de 16 octombrie 2006 au fost începute cursurile acestei promoții, care se desfășoară potrivit planului de învățământ propus de Consiliul de conducere al Școlii Naționale de Grefieri și aprobat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 460/28.06.2006.

⁸⁸ Regulamentul a fost aprobat prin Hotărârea nr. 91/16.03.2005 a Plenului Consiliului Superior al Magistraturii, modificat prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 248/2005 și Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 490/2005.

În baza dispozițiilor art. 10 coroborat cu art. 28 din Legea nr. 567/2004, Școala Națională de Grefieri a realizat formarea inițială a grefierilor arhivari și registratori nou angajați în cadrul instanțelor judecătorești și parchetelor, sub forma unui stagiu practic de două luni. Au fost formați un număr de 35 grefieri arhivari și un registrator din instanțele judecătorești și un grefier arhivar din parchete.

4.7.3.2. *Activitatea de formare continuă* a fost destul de complexă, cuprinzând realizarea seminariilor cuprinse în programul de formare continuă a grefierilor din instanțele judecătorești și parchete.

Formarea continuă s-a realizat prin organizarea unui număr de 34 de seminarii pentru grefierii din instanțele judecătorești, la care au participat 930 de grefieri, precum și 29 de seminarii pentru grefierii din parchete, la care au participat 942 de grefieri⁸⁹.

La solicitarea Școlii Naționale de Grefieri, pentru grefierii angajați direct pe post prin concursul excepțional organizat la data de 4 februarie 2006, s-a aprobat, prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 417/2006, programul de formare continuă cu sesiuni intensive de pregătire, cuprinzând 6 sesiuni de pregătire cu durata de 2 săptămâni, la care au participat 142 de grefieri din instanțele judecătorești, precum și 1 seminar la care au participat un număr de 16 grefieri din parchete.

Rețeaua de formatori pentru formarea inițială și continuă este alcătuită din judecători, procurori, grefieri cu studii superioare juridice și alți specialiști⁹⁰.

4.7.3.3. *Activitatea de formare a formatorilor* se realizează în conformitate cu dispozițiile art. 11 din Legea nr. 567/2004 și ale art. 47-49 din Regulamentul de organizare și funcționare a Școlii Naționale de Grefieri.

Prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 568/2005, a fost aprobat programul de formare a formatorilor Școlii Naționale de Grefieri pentru anul 2006, iar prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 417/2006, a fost aprobată suplimentarea Programului de formare a formatorilor pentru pregătirea continuă pe anul 2006.

În anul 2006, potrivit strategiei aprobate de Consiliul Superior al Magistraturii, s-au organizat 8 seminarii, la care au participat 153 de formatori, pentru disciplinele: procedură civilă, procedură penală, deontologie, comunicare și relații cu publicul și mass-media, protecția drepturilor copilului, drepturile omului, drept comunitar, statistică judiciară, organizarea parchetelor.

⁸⁹ Programul de formare continuă a personalului auxiliar de specialitate din cadrul instanțelor judecătorești și parchete pentru anul 2006 a fost aprobat la propunerea Școlii Naționale de Grefieri prin Hotărârea nr. 569/2005 a Plenului Consiliului Superior al Magistraturii, iar prin Hotărârea nr. 712/2006 a fost aprobată suplimentarea acestui program.

⁹⁰ În temeiul dispozițiilor art. 18 alin. 2 din Legea nr. 567/2004 a fost aprobată rețeaua de formatori pentru pregătirea continuă pentru anul 2006 prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 599/14.12.2005 iar prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 242/ 28.03.2006 s-a aprobat completarea rețelei de formatori a Școlii Naționale de Grefieri pentru pregătirea continuă pe anul 2006.

4.7.3.4. Alte activități și programe aflate în derulare

Consiliul Superior al Magistraturii, prin Școala Națională de Grefieri, a organizat un concurs național organizat la data de 4 februarie 2006, pentru ocuparea unui număr de 190 de posturi vacante de grefier, cu studii medii, la judecătoria, parchetele de pe lângă acestea și Departamentul Național Anticorupție⁹¹.

Concursul a avut loc la București la data de 4 februarie 2006.

Totodată, Școala Națională de Grefieri a contribuit la implementarea proiectului pilot privind transferul de atribuții administrative de la judecător la grefier, proiect conceput în cadrul unui grup de lucru constituit la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii și a cărui derulare experimentală a început la șapte judecătoria din țară, respectiv: Judecătoriile sectoarelor V și III din București, Judecătoria Craiova, Judecătoria Târgu-Jiu, Judecătoria Oradea, Judecătoria Cluj și Judecătoria Timișoara.

În cadrul programului PHARE 2003 - „Sprijin pentru îmbunătățirea justiției pentru minori în România” a fost organizat, în perioada 11-12 mai 2006, un seminar de formare continuă a grefierilor la care au participat 54 de grefieri, selectați din cadrul tribunalelor și curților de apel.

În cadrul colaborării dintre Fundația Germană pentru Cooperare Juridică Internațională (IRZ) și Școala Națională de Grefieri, au fost organizate două seminarii de formare continuă, respectiv: „Activitatea grefierului în relațiile cu publicul”, București, 28-29 septembrie 2006, la care au participat 20 de grefieri și „Managementul timpului. Tehnici personale de lucru”, București, 23-24 octombrie 2006, la care au participat 20 de grefieri.

În cadrul programului PHARE 2002/000-586.04.17 – „Asistență în vederea îmbunătățirii și aplicării legislației și hotărârilor judecătorești în domeniul insolvenței”, a fost organizată, în luna decembrie 2005, o sesiune de formare a formatorilor. Școala Națională de Grefieri a selectat 16 formatori (grefieri și informaticieni) care au participat la această sesiune, împreună cu alți formatori – judecători și practicieni în insolvență.

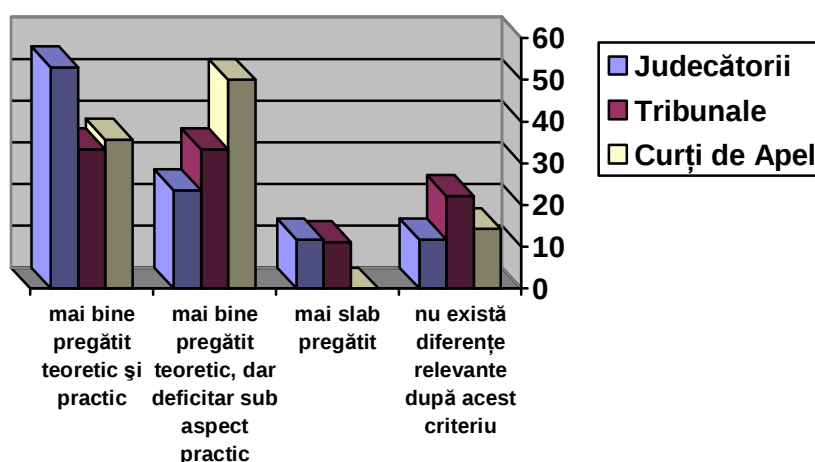
În luna februarie 2006, în cadrul acestui program, Școala Națională de Grefieri a organizat o sesiune suplimentară de o zi, destinată formatorilor selectați, cu privire la aplicația ECRIS. În cadrul aceluiași program, în perioada 7-10 martie 2006 a fost organizată o sesiune de pregătire a 106 grefieri din cadrul secțiilor de falimente de la tribunale și curți de apel în materiile: dreptul comercial, dreptul procesual civil, dreptul insolvenței, programul ECRIS pentru secțiile de falimente.

⁹¹ Organizarea concursului a fost aprobată prin Hotărârea Plenului Consiliului Superior al Magistraturii nr. 442 din 12 octombrie 2005.

4.7.3.5. Percepția instanțelor și parchetelor asupra activității Școlii Naționale de Grefieri

În calitate de instituție coordonatoare, potrivit legii, a activității Școlii Naționale de Grefieri, Consiliul Superior al Magistraturii a inițiat o evaluare calitativă a activității acesteia, prin inserarea în chestionarul de colectare a datelor pentru realizarea prezentului raport a unei întrebări privind calitățile profesionale manifestate de absolvenții Școlii în cadrul activității curente a instanțelor și parchetelor, prin comparație cu personalul auxiliar recrutat prin alte modalități.

Prin comparație cu personalul auxiliar de specialitate recrutat prin alte modalități, personalul recrutat prin Școala Națională de Grefieri este:

Din răspunsurile furnizate de către instanțe se desprinde concluzia că marea majoritate a instanțelor (76,46% dintre judecătorii, 66,66% dintre tribunale și 85,71% dintre curțile de apel) apreciază pregătirea profesională a absolvenților Școlii Naționale de Grefieri ca fiind superioară celei a personalului recrutat prin alte modalități, însă o parte semnificativă a acestora consideră totuși că aceasta rămâne deficitară sub aspect practic, fiind acordată prioritate elementelor de ordin teoretic (în contextul recrutării prin intermediul Școlii Naționale de Grefieri numai a personalului cu studii superioare de specialitate - cum a fost cazul în anul 2006 - această deficiență poate fi remediată, pregătirea în cadrul Școlii putând fi orientată cu prioritate spre aspectele practice, cât timp toți cursanții dețin un minim de cunoștințe juridice adecvate).

Din datele comunicate de parchete reiese că și în cazul acestora este majoritară opinia potrivit căreia Nivelul de pregătire profesională al personalului recrutat prin intermediul SNG este mai bine pregătit din punct de vedere teoretic, dar prezintă unele deficiențe sub aspect practic.

De asemenea, credem că reprezintă un element relevant faptul că cea mai pozitivă percepție asupra nivelului de pregătire profesională a absolvenților Școlii o au judecătorii (dintre care 52,94% apreciază că personalul recrutat prin SNG este mai bine pregătit atât sub aspect teoretic, cât și practic), respectiv categoria de instanțe care a intrat cel mai mult în contact direct cu aceștia, repartizarea absolvenților făcându-se de obicei la instanțele și parchetele de prim grad.

4.7.4. *Proiectul pilot privind degrevarea judecătorilor de unele atribuții administrative prin preluarea acestora de către personalul auxiliar*

4.7.4.1. *Justificarea și conținutul proiectului*

Măsura privind “*transferul unor atribuții administrative (nonjudiciare) de la magistrați la personalul auxiliar*”, cuprinsă în *Planul de acțiune pentru implementarea Strategiei de reformă a sistemului judiciar 2005-2007*, își află originea în propunerea Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei, făcută prin Recomandarea R 86 (12) din 16 septembrie 1986, care menționează că este de dorit evitarea creșterii volumului atribuțiilor nejurisdicționale încredințate judecătorului și diminuarea progresivă a acestora, prin încredințarea lor altor persoane sau organe. Aceeași idee este reluată în „*Statutul model pentru un grefier european*”, care subliniază, în baza *Recomandării* Comitetului de Miniștri, necesitatea creării unui grefier care să aibă competențe lărgite, în limita impusă de prevederile constituționale ale fiecărui stat, în vederea creșterii eficienței activității instanțelor judecătorești.

Pornind de la *Recomandarea* Comitetului de Miniștri al Consiliului Europei și de la situația existentă în alte sisteme judiciare europene, soluția implicării grefierului - ca auxiliarul cel mai apropiat instanței de judecată – în îndeplinirea activităților nejuridice (calificate generic în conceptul de management al dosarului), răspunde, pe de o parte nevoii de diferențiere față de activitatea de judecată propriu-zisă – exercitată de judecător iar, pe de altă parte, imperativului societății moderne, de reducere a costurilor de administrare a justiției. Nu în ultimul rând, prin separarea atribuțiilor, se estimează creșterea eficienței, atât prin sporirea numărului cauzelor soluționate de fiecare judecător, cât și prin reducerea duratei judecării, conferindu-se hotărârii judecătorești efectivitate și eficacitate

Dispozițiile legale în vigoare, cuprinse în Legea nr. 567/2004, cu modificările și completările ulterioare și Regulamentul de ordine interioară al instanțelor judecătorești prevăd existența a două categorii de grefieri: *grefieri cu studii superioare juridice* și grefieri cu studii medii. Distinct, ar putea fi avută în vedere subcategoria grefierilor absolvenți ai Școlii Naționale de Grefieri care, prin gradul de instruire și prin sfera preocupărilor ar putea reprezenta un potențial util în inițierea unor proiecte de reorganizare a activității la instanțe și parchete.

În prezent, diferențierea între grefierii cu studii medii și cei cu studii superioare este minoră, în planul atribuțiilor, ceea ce face nestimulativă competiția și împiedică accesul posibililor doritori la ocuparea unor astfel de funcții. În aceste condiții, s-ar putea iniția o procedură de separare legislativă a competențelor, prin conferirea de atribuții distincte atât grefierilor cu studii superioare (*eventual și cu schimbarea denumirii funcției*) cât și celor cu studii medii. Într-un astfel de demers, ar fi necesar să se ia în considerare modul în care va fi concepută activitatea unei instanțe judecătorești care să beneficieze de un număr suficient de posturi de personal auxiliar de specialitate și de dotările corespunzătoare organizării și funcționării acesteia.

Întrucât evoluțiile la nivelul instanțelor pot tinde spre o astfel de organizare, s-a avansat ideea constituirii, cu valoare de experiment, a unor module (echipe) funcționale formate dintr-un judecător și cel puțin 2

grefieri (unul cu studii superioare juridice și unul cu studii medii) care să preia gestionarea dosarului de la învestirea instanței și până la pronunțarea hotărârii, fără vreo implicare a celorlalte compartimente auxiliare ale instanței.

În acest model de management al dosarelor se preconizează ca judecătorul să aibă autonomie în organizarea activității, în sensul de a putea să distribuie dosarele în funcție de complexitatea acestora între cei doi grefieri cu care alcătuiește echipa și să stabilească atribuții punctuale pentru fiecare, în scopul asigurării celerității judecății și legalității soluțiilor pronunțate.

Rațiunile care pledează pentru extinderea atribuțiilor grefierului, prin preluarea de la judecător a sarcinilor administrative și de rutină, în managementul dosarelor, ar putea fi sistematizate astfel:

1. creșterea constantă a numărului cauzelor aflate pe rolul instanțelor, care a condus la supraîncărcarea activității judecătorilor; de aici, necesitatea degrevării acestora de sarcinile care nu au caracter jurisdicțional, pentru a se putea dedica îndeplinirii actului de justiție;

2. necesitatea redefinirii rolului grefierului în cadrul instanței, a competențelor acestuia și a posibilității de a prelua acele atribuții nejudiciare care încarcă în prezent portofoliul de atribuții ale judecătorului;

3. perioada mai scurtă necesară formării grefierilor față de cea afectată pregătirii magistraților;

4. costul mult mai scăzut al formării-pregătirii și prestației grefierului față de cel al pregătirii și activității magistratului;

Prin evaluarea situației existente în alte sisteme judiciare din statele europene, astfel cum aceasta este prezentată în Raportul CEPEJ la nivelul anului 2002, se constată că, în ceea ce privește *numărul judecătorilor profesioniști raportat la 20 000 de locuitori, în România există un procent destul de mare de judecători, (respectiv 3,4), în comparație cu unele țări în care sistemul judiciar este considerat performant, cum ar fi: Danemarca (1,4), Franța (2,1), Italia (2,3), Țările de Jos (2,3), Spania (2), Elveția (2,6), etc.*

Dacă facem însă comparația între numărul judecătorilor profesioniști și cel al personalului auxiliar, situația desprinsă din același raport arată că *în România numărul personalului auxiliar este mult mai redus față de cel existent în majoritatea țărilor europene.* Astfel, raportat la 100 000 de locuitori, numărul judecătorilor și al personalului auxiliar se prezintă astfel (cu titlu de exemplu):

- Danemarca: 6,85 judecători, 41 personal auxiliar;
- Estonia: 17,48 judecători, 95,87 personal auxiliar (în condițiile în care există încă 131,63 judecători neprofesioniști);
- Franța: 10,37 judecători, 26,71 personal auxiliar (în condițiile în care există încă 36,17 judecători neprofesioniști);
- Germania: 25,30 judecători, 72,74 personal auxiliar, (în condițiile în care există încă 43,32 judecători neprofesioniști);

- Spania: 9,82 judecători, 89,23 personal auxiliar (în condițiile în care există încă 3,03 judecători neprofesioniști);

- Elveția: 12,95 judecători, 44, 21 personal auxiliar (în condițiile în care există încă 22,41 judecători neprofesioniști).

- *România: 17 judecători, 40,77 personal auxiliar*

Privită din această perspectivă, experimentarea – cu resursele umane existente în prezent – a unor alternative la modul de gestionare actual al dosarelor aflate pe rolul instanțelor, apare ca soluția susceptibilă să ofere o altă dimensiune relațiilor interprofesionale judecător – grefier. Sub acest imperativ, atât transferul unor atribuții de la judecător la grefier cât și un nou mod de abordare a activităților conexe celei de judecată (studiul dosarelor și sistematizarea problemelor, verificarea satisfacerii cerințelor de timbraj, a îndeplinirii procedurilor, a comunicării actelor procedurale) ar urma să se coreleze pentru ca rezultatul imediat să îl reprezinte sporirea numărului cauzelor soluționate, reducerea numărului amânărilor – cu consecințe în planul încărcării nejustificate a grefierilor, al sporirii costurilor de administrare a justiției și al afectării principiului celerității în soluționarea cauzelor etc.

4.7.4.2. Derularea proiectului

În vederea realizării unui raport optim între judecători și grefieri , la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii s-a propus un termen de 4-5 ani, înăuntrul căruia numărul grefierilor pentru instanțele judecătorești să crească cu 2000. Având în vedere proporția stabilită în Raportul CEPEJ, rezultă că, prin adăugarea a 2000 de grefieri, numărul auxiliarilor la 100.000 de persoane ar ajunge la aproximativ 50-55, tinzând spre optimul european.

În ceea ce privește atribuțiile grefierului în domeniul managementului de caz, acestea ar putea fi grupate în:

1. atribuții privind activitatea anterioară ședinței de judecată;
2. atribuții privind activitatea din timpul ședinței de judecată;
3. atribuții privind activitatea ulterioară ședinței de judecată.

1. În cadrul activității anterioare ședinței de judecată, grefierul cu studii superioare juridice ar putea îndeplini următoarele atribuții:

- întocmirea fișei dosarului, pe baza unui model standardizat, judecătorul urmând să completeze doar această fișă cu observațiile sale;

- selectarea și punerea la dispoziția judecătorului a fondului documentar specific: legislație, practică judiciară, doctrină – necesare soluționării cauzei;

- verificarea calculului taxei de timbru și formularea de observații sau propuneri în această materie;

2. În cadrul activității din timpul ședinței de judecată, grefierul cu studii superioare juridice ar avea responsabilitatea consemnărilor în caietul grefierului, precum și rolul de garant al procedurii.

3. În cadrul activităţii ulterioare şedinţei de judecată, grefierilor le revine integral responsabilitatea întocmirii încheierilor de şedinţă, a celorlalte acte procedurale, a comunicării actelor procedurale, precum şi a întocmirii proiectelor unor hotărâri judecătoreşti:

- încheierea de renunţare la judecată, pronunţată în baza dispoziţiilor art. 246 Cod procedură civilă;

- încheierea de suspendare a judecării cauzelor, pronunţate în baza dispoziţiilor art. 242-244 Cod procedură civilă;

- încheierea de renunţare la judecata căii de atac, pronunţată în baza dispoziţiilor art. 267 Cod procedură civilă;

- proiectele hotărârilor prin care se anulează ca netimbrate cererile de chemare în judecată, precum şi cererile prin care se exercită căile de atac, etc.;

- proiectele hotărârilor prin care se consfinţeşte învoiala părţilor, pronunţate în baza dispoziţiilor art. 271 Cod procedură civilă;

- proiectele hotărârilor prin care se resping cererile de apel, ori alte căi de atac, ca tardiv declarate;

- proiectele hotărârilor prin care se reţine excepţia inadmisibilităţii căilor de atac;

- proiectele hotărârilor de divorţ prin acordul soţilor, pronunţate în baza dispoziţiilor art. 617 (2) Cod procedură civilă;

În cadrul procesului penal, grefierul ar putea întocmi:

- proiectele hotărârilor prin care se dispune încetarea procesului penal prin împăcarea părţilor, retragerea plângerii prealabile (inclusiv cele pronunţate în baza dispoziţiilor art. 284 ¹ Cod procedură penală), decesul inculpatului, tardivitatea plângerii prealabile;

- proiectele hotărârilor prin care se ia act de retragerea căilor de atac (art. 369 Cod procedură penală şi art. 385⁴ Cod procedură penală) sau se constată tardivitatea cererilor de declarare a căilor de atac şi inadmisibilitatea acestora (art. 379 pct.1 lit. a) şi 385¹⁵ pct.1 lit. a) C.p.p);

- proiectele de hotărâri prin care se ia act de faptul că nu este însuşită calea de atac de către persoana pentru care a fost exercitată, în cazul declarării apelului sau recursului în condiţiile art. 362 alin. (2), art. 385⁵ C. p.p., etc.

În perspectivă, grefierii cu studii superioare juridice, ar putea întocmi, în concept, proiectul oricărei hotărâri judecătoreşti, magistratului revenindu-i obligativitatea verificării acestuia şi, eventual, a transmiterii de îndrumări, observaţii şi dispoziţii susceptibile de adus la îndeplinire.

În vederea realizării măsurii privind „ transferul unor atribuţii administrative (nejudiciare) de la magistraţi la personalul auxiliar”, cuprinsă în Planul de acţiune pentru implementarea Strategiei de reformă a sistemului judiciar 2005-2007, a fost aprobat de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, în şedinţa din 21.06.2006, proiectul-pilot privind organizarea şi funcţionarea „ modulelor judecător-grefieri” la un număr determinat de instanţe, module menite să asigure degrevarea judecătorilor de toate sarcinile

nonjudiciare. Propunerile de inițiere a proiectului-pilot, au fost formulate prin Nota nr. 8562/DRUO-CSM/2005, apreciindu-se necesară derularea proiectului în varianta propusă. De asemenea, s-a decis transmiterea notei de prezentare a proiectului către Ministerul Justiției, pentru a fi avută în vedere la finanțarea posturilor de grefier necesare derulării proiectului, pe perioada 2006-2008.

Au fost selectate un număr de 7 judecătoriai: Oradea, Timișoara, Cluj Napoca, Târgu Jiu, Craiova și Judecătoriile Sectorului 5 și Sectorului 3 București, care, în raport cu un set de criterii determinate cum ar fi: volumul de activitate de peste 15.000 de cauze, încărcătura pe judecător situată în limitele mediei naționale, numărul total al completelor de judecată funcționale să nu depășească numărul grefierilor destinați activității de judecată – au fost apreciate compatibile cu obiectivele stabilite.

1. În vederea îndeplinirii obiectivelor aprobate de Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, colegiile de conducere ale celor 7 judecătoriai, au stabilit completele de judecată ce urmează să fie integrate în proiectul pilot.

2. S-au făcut, de asemenea, propuneri pentru operarea de modificări în Regulamentul de ordine interioară al instanțelor pentru a se putea realiza gestionarea eficientă a tuturor dosarelor repartizate completelor pilot.

3. S-a solicitat ministrului justiției suplimentarea statelor de personal la cele 7 judecătoriai, astfel: pentru Judecătoriile Craiova, Timișoara și a Sectorului 3 București, câte 7 grefieri, pentru Judecătoriile Cluj-Napoca și Târgu-Jiu câte 6, și respectiv câte 5 grefieri la Judecătoria Oradea și Judecătoria Sectorului 5 București.

4. S-a hotărât în ședința din 26.10.2006 a Plenului Consiliului Superior al Magistraturii, extinderea proiectului pilot prin cooptarea și a altor judecătoriai din celelalte zone geografice ale țării. În acest sens, s-a solicitat președinților Curților de Apel Constanța, Iași, Suceava, Bacău și Galați, să examineze criteriile de selecție avute în vedere de Consiliul Superior al Magistraturii și să propună pentru integrarea în proiectul pilot a judecătoriilor care răspund acestor criterii.

5. Prin Nota nr.8562/DRUO/CSM/2006 privind propuneri de extindere a proiectului-pilot la alte judecătoriai, s-a apreciat că Judecătoriile Bacău, Focșani, Constanța și Botoșani corespund cerinței încărcăturii pe judecător, care se apropie de media națională pe anul 2005 și în primele trei trimestre ale anului 2006 iar Judecătoriile Galați și Brăila și Piatra Neamț, sunt încadrate cu un număr corespunzător de grefieri cu activitate în completele de judecată, având și o pondere însemnată a numărului de grefieri cu studii superioare juridice, care le situează deasupra celorlalte instanțe propuse.

În ședința din data de 30.11.2006, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, a hotărât extinderea proiectului pilot privind organizarea și funcționarea "modulelor judecător-grefieri" la instanțe, și la alte judecătoriai, conform propunerii direcției de resort a Consiliului și transmiterea unei adrese ministrului justiției, prin care să se solicite suplimentarea statelor de personal la instanțele selecționate, cu numărul de grefieri necesar pentru funcționarea modulelor constituite.

Întrucât un element determinant în funcționarea modulelor judecător-grefieri, îl reprezintă asocierea a încă unui grefier la completele nominalizate, demararea efectivă a activității, urmează să se producă la începutul anului 2007 – după completarea statelor de personal ale instanțelor vizate.

4.8. Resursele materiale aflate la dispoziția instanțelor și parchetelor

4.8.1. Impactul modificărilor aduse asupra drepturilor bănești ale judecătorilor și procurorilor prin O.U.G. nr.27/2006

Emisă în realizarea Planului de acțiune pentru implementarea Strategiei de reformă a sistemului judiciar 2005-2007, O.U.G. nr.27/2006 privind salarizarea și alte drepturi ale judecătorilor, procurorilor și altor categorii de personal din sistemul justiției a urmărit, conform notei de fundamentare, două obiective principale: realizarea unui sistem de salarizare nediscriminatoriu privind judecătorii și procurorii⁹², precum și punerea de acord a acestuia cu noile prevederi privind statutul judecătorilor și procurorilor prin Legea nr.303/2004 și reconsiderarea modului de funcționare a Consiliului Superior al Magistraturii, ca organ cu activitate permanentă, prin Legea nr.247/2005.

Reașezarea drepturilor salariale realizată prin ordonanță a fost primită favorabil de marea majoritate a judecătorilor și procurorilor, a adus o reducere semnificativă a discrepantei dintre drepturile salariale încasate de magistrați și complexitatea atribuțiilor, nivelul răspunderii și strictele incompatibilități prevăzute de lege pentru funcțiile de judecător și procuror.

Deși efectul actului normativ a fost evaluat de judecători și procurori ca pozitiv, au fost semnalate unele inadvertențe și necorelări, care ar trebui corectate fie în procesul de aprobare a ordonanței, fie printr-un act normativ ulterior.

Spre exemplu, prin reașezarea nivelului coeficienților prevăzuți în anexă, coeficientul corespunzător funcției de președinte de secție la judecătoreie și tribunal este inferior celui prevăzut pentru funcția de execuție de judecător la instanța imediat superioară, fără ca actul normativ să prevadă o dispoziție care să acorde ocupantului postului de președinte de secție dreptul de a opta pentru nivelul de salarizare mai favorabil. Ca urmare, în cazul ocupării funcției de președinte de secție la judecătoreie de către un judecător cu rang de tribunal ar urma ca acesta, ocupând o funcție de conducere, să fie salarizat inferior decât dacă ar fi rămas pe funcția de execuție obișnuită de judecător de tribunal. Dacă o astfel de soluție poate avea o rațiune în cazul în care judecătorul provine de la o instanță superioară în grad (interpretându-se acceptul său de a ocupa o funcție, chiar de conducere, la o instanță inferioară în grad ca o asumare a tuturor consecințelor juridice produse de această situație, inclusiv salarizarea inferioară), această rațiune dispăre atunci când este vorba de un judecător promovat pe loc care face parte din chiar colectivul instanței unde ocupă funcția de conducere. De asemenea, dispoziția aduce o atingere gravă drepturilor deja câștigate de judecători, chiar proveniți de la instanțele superioare, numiți anterior intrării în vigoare a ordonanței, în condițiile legii, în astfel de funcții.

Au existat de asemenea unele semnale din partea mai multor colective de procurori privind menținerea unui sistem de salarizare inechitabil și discriminatoriu în raport cu procurorii care funcționează în structurile teritoriale

⁹² Date fiind numeroasele hotărâri judecătorești prin care fuseseră admise acțiunile promovate de judecătorii și procurorii care nu au beneficiat de sporul salarial de 30-40%, prevăzut de vechea lege de salarizare, pentru soluționarea cauzelor de corupție. De asemenea, s-a avut în vedere Hotărârea nr. 185/2005 a Consiliului Național pentru Combaterea Discriminării prin care s-a constatat existența unei discriminări directe între judecătorii și procurorii care beneficiau de acest spor și ceilalți magistrați.

ale DIICOT și DNA, mai ales având în vedere volumul de activitate și modul de promovare în cele două direcții specializate, pe bază de interviu.

Totodată, deși era de așteptat o dezvoltare a prevederilor Legii nr. 303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, privind asigurarea pentru risc profesional prin intermediul ordonanței, în special în contextul noilor prevederi instituite în materia răspunderii materiale a magistraților, punerea în aplicare a dispoziției de principiu din legea privind statutul magistraților rămâne la stadiul de proiect.

4.8.2. Resursele materiale aflate la dispoziția instanțelor judecătorești în anul 2006⁹³

Potrivit art.132 din Legea nr.304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, precum și art.65 din Hotărârea nr.326/2005 pentru aprobarea Regulamentului de organizare și funcționare a Consiliului Superior al Magistraturii, proiectele de buget ale instanțelor și parchetelor se supun avizului conform al Consiliului Superior al Magistraturii. Direcția Economică și Administrativ din cadrul aparatului tehnic al Consiliului, în urma analizei propunerilor de buget ale Ministerului Justiției pentru anul 2006 care centralizează propunerile curților de apel, a supus atenției Plenului emiterea avizului conform în septembrie 2005.

Situația proiectului de buget inițial prezentat pentru anul 2006 se prezintă astfel:

- sumele centralizate de către Ministerul Justiției conform solicitărilor curților de apel din formularele de buget transmise de către minister sunt în suma de 1.705.804 mii lei, din care:

* cheltuieli de personal	768.281 mii lei
* bunuri si servicii	124.837 mii lei
* transferuri curente	908 mii lei
* alte transferuri	394 mii lei
* asistenta sociala	91 mii lei
* cheltuieli de capital	180.312 mii lei

- sumele cuprinse în centralizatorul Ministerului Justiției, în funcție de limitele de cheltuieli stabilite de acesta pentru curțile de apel sunt prezentate astfel:

* Total Cheltuieli	1.355.071,08 mii lei
* cheltuieli de personal	1.002.376,67 mii lei
* bunuri si servicii	268.015,41 mii lei
* transferuri curente	1000 mii lei
* cheltuieli de capital	83.679 mii lei

⁹³ Dare furnizate de Direcția Economică și Administrativ din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii prin adresa nr.626/DEA/2007.

Prin urmare, Ministerul Justiției a ținut cont de propunerile de buget pentru anul 2006 ale curților de apel, iar la cheltuieli de personal și cheltuieli materiale limita propusă a fost mai mare cu suma de 377.274,08 mii lei față de solicitările curților de apel. În schimb, la cheltuieli de capital aceasta a fost mult inferioară celei propuse.

Menționăm ca despre situația execuției bugetului aprobat pentru anul 2006 Ministerului Justiției nu există date la nivelul direcției de specialitate din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii.

4.8.3. Percepția instanțelor judecătorești asupra resurselor materiale utilizate pe parcursul anului 2006⁹⁴

Sinteza datelor furnizate de instanțe cu privire la resursele materiale (inclusiv sediile) avute la dispoziție pe parcursul anului 2006 relevă că, în opinia judecătorilor, există încă o importantă disproporție între rezultatele care se cer sistemului judiciar și resursele materiale investite pentru funcționarea acestuia. Astfel, mai puțin de jumătate dintre toate categoriile de instanțe califică condițiile materiale în care și-au desfășurat activitatea drept „bune” și „foarte bune”, situația cea mai grea înregistrându-se la nivelul judecătoriilor.

Creșterea exigențelor față de sistemul judiciar, mai ales în contextul integrării în Uniunea Europeană, trebuie susținute prin asigurarea unei finanțări corespunzătoare a sistemului, care să permită desfășurarea activității în condiții normale și cu asigurarea anumitor standarde, atât pentru personalul care își desfășoară activitatea în sistem, cât și pentru cetățenii care intră în contact cu acesta, condițiile materiale având și ele un impact direct asupra respectării drepturilor fundamentale ale acestora (spre exemplu inadecvarea și dimensiunile reduse ale spațiilor ce pot fi alocate activităților de arhivă și registratură influențează direct posibilitatea justițiabililor și a avocaților lor de a-și consulta propriile dosare, de a obține anumite copii, investiții sau legalizări, cu consecințe directe asupra dreptului fundamental la apărare al acestora).

Astfel, cu privire la anul 2006, resursele materiale disponibile la nivelul curților de apel au fost apreciate ca „foarte bune” într-o proporție de 12,5%, drept „bune” într-una de 43,75%, „satisfăcătoare”-25%, iar „nesatisfăcătoare” într-o proporție de 18,75 %. *Tribunalele* au apreciat condițiile materiale ca fiind „foarte bune” într-o proporție de 4,34%, „bune”- 39,13%, „satisfăcătoare” – 34,78% și „nesatisfăcătoare” – 21,73%. În sfârșit, la nivelul *judecătoriilor* aceleași condiții au fost apreciate ca „foarte bune” de numai 4,54% dintre magistrați, „bune” - 27,27%, „satisfăcătoare”- 45,45% și „nesatisfăcătoare” de 22,72%.

Principalele deficiențe constatate sub aspectul asigurării resurselor materiale se prezintă în sinteză, pe fiecare curte de apel, după cum urmează:

* Principala problemă cu care se confruntă *Curtea de Apel Alba Iulia* constă în insuficiența spațiilor adecvate necesare desfășurării activității curente, impunându-se revendicarea în întregime a imobilului care constituie sediul instanței. Aceeași problemă subzistă și la nivelul tribunalelor și a judecătoriilor din raza acestei curți, fiind de asemenea necesare efectuarea unor reparații capitale urgente, renovarea unora dintre sedii, dotarea cu mobilier, asigurarea cu

⁹⁴ Date sintetizate pe baza răspunsurilor furnizate de instanțele judecătorești la chestionarul pentru colectarea datelor necesare întocmirii raportului privind starea justiției.

materiale igienico-sanitare la un nivel cel puțin decent. S-a semnalat de asemenea lipsa instalațiilor de sonorizare și înregistrare la unele dintre săli, precum și lipsa dotării cu câte un autoturism a tuturor judecătoriilor.

* *Curtea de Apel Bacău* a semnalat insuficiența fondurilor pentru achiziționarea de lucrări de specialitate.

Totodată, Tribunalul Bacău se confruntă cu o acută lipsă de personal administrativ, iar mijloacele auto aflate la dispoziție sunt vechi și insuficiente. La nivelul Tribunalului Neamț se apreciază ca necesară construirea unui sediu nou sau realizarea unei reparații capitale strict necesare la cel existent, schimbarea mobilierului în sălile de judecată și în birouri, achiziționarea a încă 3 autoturisme și schimbarea celor existente (uzate într-un grad foarte ridicat, atât moral, dar mai ales fizic), asigurarea unei imprimante pentru fiecare birou (inclusiv judecătorești), a unui tocător de hârtie, precum și a unui fax, asigurarea accesului la internet pentru toți judecătorii și membrii personalului auxiliar de specialitate, asigurarea de spații suficiente în arhivă, spațiu destinat arestului care să fie corespunzător normelor europene.

La nivelul judecătoriilor din raza teritorială, s-a semnalat necesitatea unui sediu adecvat pentru desfășurarea activității Judecătoriei Moinești, efectuarea de reparații capitale la sediul Judecătoriei Bacău, dotarea cu autoturisme, achiziționarea de mijloace tehnice de înregistrare a tuturor ședințelor, construirea de sedii noi pentru Judecătoriile Piatra Neamț și Târgu Neamț sau îmbunătățirea celor existente, recompartimentarea sediului Judecătoriei Bicăz etc.

* La nivelul *Curții de Apel Brașov* este necesară extinderea spațiului deținut în acest moment pentru mai multe săli de ședință, dotarea cu autoturisme, întrucât cele vechi au depășit normele tehnice de utilizare, introducerea de sisteme informatizate de acces la informații în legătură cu dosarele instanței în afara orelor de program cu publicul de tipul touch screen, dotarea instanței cu aparatura necesară audierii martorilor sub acoperire.

De asemenea, constituie priorități identificarea unui sediu adecvat pentru Tribunalul pentru minori și familie, efectuarea de reparații capitale la Judecătoria Zărnești, Judecătoria Făgăraș și Judecătoria Rupea, achiziționarea de aparatură audio-video pentru înregistrarea tuturor ședințelor de judecată, alocarea unor noi spații de birouri Tribunalului Covasna etc.

* În ceea ce privește *Curtea de Apel Cluj* se impune suplimentarea birourilor pentru judecătorești și grefieri, precum și a sălilor de judecată, pentru organizarea unor complete paralele, asigurarea unor spații suficiente pentru arhive și birouri, dotări de mobilier, achiziții de carte și abonamente la reviste de specialitate, Monitorul Oficial, fonduri suficiente și la timp pentru cheltuielile materiale pentru asigurarea unor consumabile.

La nivelul tribunalelor trebuie găsite unele soluții constructive de extindere a spațiilor instanțelor, prin supraetajare, creându-se astfel spații necesare pentru birouri de grefieri, judecătorești și săli de judecată, dotarea birourilor cu mobilier adecvat, extinderea spațiului destinat arhivei și crearea unui spațiu destinat depozitării suporturilor înregistrărilor video și audio a ședinței de judecată. Se mai impun ca măsuri urgente: introducerea în toate sălile de judecată a sistemului de înregistrare video și audio a ședințelor de judecată, cu dotarea de aparatură electronică - calculatoare și imprimante destinate luării depozițiilor de inculpați, părți vătămate și martori, înființarea unui cabinet medical pentru

intervenții de urgență, atât pentru personal, cât și pentru justițiabili, asigurarea service-ului pentru rețeaua electrică, asigurarea personalului de întreținere, asigurarea unui administrator de rețea informatică etc.

- La nivelul judecătoriilor se consideră imperios necesară realizarea unei temperaturi ambientale în sălile de judecată - Judecătoria Bistrița, construirea unui nou sediu și dotarea sa corespunzătoare Judecătoriile Beclean și Turda, dotarea instanțelor cu autovehicule, dotarea birourilor cu mobilier nou și asigurarea unui spațiu corespunzător pentru Judecătoria Șimleu Silvaniei

* *Curtea de Apel Craiova* a învederat necesitatea alocării fondurilor necesare pentru asigurarea unui sediu corespunzător desfășurării activității instanței în condiții optime.

Instanțele ierarhic inferioare din raza curții se confruntă la rândul lor cu spații insuficiente pentru desfășurarea în condiții optime și de securitate a activității (arhivă, registratură, săli de judecată, birouri pentru personal). Este de asemenea necesară suplimentarea numărului de calculatoare și completarea mijloacelor informatice necesare activității instanței.

* *Curtea de Apel București* a învederat că principalele deficiențe au fost remediate în parte, prin mutarea în noul sediu. Se impun încă rezolvate următoarele probleme: înființarea unei cantine pentru personalul instanței, aprovizionarea promptă cu materiale, îmbunătățirea sistemelor de iluminare și sonorizare în sălile de judecată, asigurarea unor săli corespunzătoare de deliberare, asigurarea unei săli special amenajată și exclusiv destinată organizării seminariilor din cadrul Programului de formare continuă descentralizată etc.

Tribunalele din raza teritorială au pledat pentru suplimentarea dotărilor cu echipamente informatice și asigurarea accesului la Internet, consolidarea unora dintre sedii, creșteri salariale prin acordarea unui spor de suprasolicitare neuropsihică și anticorupție etc.

Judecătoriile au semnalat existența unor săli de ședință improprii, necesitatea schimbării mobilierului, mărirea spațiului de lucru, achiziționarea de instalații de aclimatizare și sonorizare etc.

* *Curtea de Apel Constanța* a beneficiat de condiții materiale foarte bune, impunându-se însă urgentarea finalizării investițiilor.

De asemenea., este necesară construirea unui nou sediu pentru Tribunalul Tulcea și Judecătoria Tulcea, cel existent fiind impropriu activității judiciare.

La Judecătoria Măcin sunt necesare: instalarea de aer condiționat în toate birourile, racordarea centralei la rețeaua de gaze, schimbarea autoturismului.

La Judecătoria Mangalia se impune includerea instanței în planul de reparații curente pentru refacerea acoperișului, zugrăvirea pereților interiori, racordarea arhivei situate în curtea interioară la rețeaua de curent electric precum și dotarea instanței cu sisteme video de supraveghere.

În sfârșit, la Judecătoria Medgidia starea clădirii este precară, nefiind nici măcar igienizată din anul 1986.

* În ceea ce privește situația resurselor materiale la *Curtea de Apel Galați*, judecătorii aceștia au considerat că este necesară îmbunătățirea dotării sălilor de ședință, și calității locului de muncă al judecătorilor și personalului auxiliar sub aspectul spațiului disponibil.

Și la Tribunalul Galați este necesar un spațiu cu mai multe birouri, asigurarea iluminării cu lumină naturală, dotarea cu sisteme de aer condiționat. Instanțele din raza tribunalului Brăila au susținut alocarea unor sume corespunzătoare de bani pentru asigurarea unor condiții decente de desfășurare a activității, dotarea cu un autoturism nou pentru judecătorii care fac naveta. Unele dintre sedii prezintă semne vizibile de deteriorare și necesită reparații majore.

Tribunalul Vrancea funcționează într-o clădire improprie funcțional pentru desfășurarea activității. Imobilul în care își desfășoară activitatea Tribunalul Vrancea și Judecătoria Focșani necesită lucrări de reparații urgente. Nu au mai fost efectuate lucrări de igienizare (zugrăveli) din 1997, parchetul este deteriorat în proporție de 80%, fiind efectuate mai multe lucrări de rașchetare.

Gradul ridicat de uzură a tâmplăriei existente determină mari costuri de întreținere, condiții neadecvate de lucru pentru personalul care își desfășoară activitatea în cadrul instanței, iar mobilierul este depășit. Dotarea instanței este deficitară sub aspectul mijloacelor tehnice audio-video, în special în sălile de judecată, precum și sub aspectul dotării cu echipament de securitate acces (detector de metale).

Și la nivelul judecătoriilor s-a semnalat necesitatea înlocuirii mobilierului extrem de uzat, insuficiența birourilor și a sălilor de judecată, lipsa mobilierului special pentru echipamentul IT etc.

* Conducerea *Curții de Apel Iași* consideră că se impune alocarea fondurilor bugetare pentru derularea procedurilor în vederea construirii unui nou sediu pentru Curtea de Apel Iași și Tribunalul Iași cu finanțare din împrumuturi externe. De asemenea, s-a învederat că pentru buna administrare a sediului ar fi necesară suplimentarea cu personal pentru compartimentul administrativ, achiziții publice, precum și alocarea de fonduri suplimentare pentru acțiuni de pregătire a personalului economico-administrativ.

Și la nivelul tribunalelor din raza teritorială a acestei curți se resimte necesitatea asigurării de spațiu corespunzător pentru procesul de deliberare, pentru ședințele secțiilor și pentru personalul auxiliar, precum și alocarea unor fonduri suplimentare pentru proceduri, rechizite de birou, cărți de specialitate etc.

Asigurarea unui sediu nou apt desfășurării unei activități normale, precum și alocarea de fonduri corespunzătoare întreținerii și funcționării constituie priorități și la nivelul Judecătoriei Iași. De asemenea, sediul Judecătoriei Pașcani necesită reparații capitale, dată fiind vechimea construcției. De asemenea, se impune completarea dotărilor cu mijloace tehnice audio și înregistrare, înlocuirea mobilierului vechi și altor dotări pentru bunurile ce au depășit perioada de utilizare normată.

La nivelul Judecătoriei Hârlău s-a apreciat necesară reamenajarea sediului, dotarea cu mobilier de birou, mochete, uși, geamuri termopan etc., și îmbunătățirea programului legislativ (prin includerea spre exemplu a buletinului jurisprudenței CH Bech, cărți, jurisprudență).

Lipsa de spațiu pentru desfășurarea unei activități normale este resimțită și la nivelul Judecătoriei Vaslui, în timp ce la Judecătoria Murgeni sunt necesare remedierea sistemului de încălzire, îmbunătățirea sistemului de izolare, refacerea

acoperișului, iar la Judecătoria Huși se impune extinderea clădirii cu birouri corespunzătoare pentru arhivă.

* *Curtea de Apel Oradea* se confruntă cu necesitatea efectuării de reparații capitale la sediu, care în prezent nu corespunde din punct de vedere al spațiului. Totodată, s-a apreciat necesară alocarea de fonduri suplimentare pentru programele de formare profesională continuă la nivel descentralizat atât pentru judecători atât și pentru personalul auxiliar de specialitate, mai ales în domeniul IT.

La nivelul tribunalelor din raza curții este de asemenea necesară efectuarea unor reparații la clădirile în care acestea își desfășoară activitatea, recompartimentarea spațiului, dotarea cu mobilier corespunzător și alte utilități.

Aceleași probleme se rețin și în activitatea judecătoriilor, semnalându-se în plus insuficiența consumabilelor necesare activității curente zilnice.

* La nivelul *Curții de Apel Suceava* condițiile materiale au fost apreciate ca foarte bune, impunându-se totuși finalizarea reparațiilor la sediul Tribunalului Suceava, mai multe abonamente la publicații de specialitate, sprijinirea magistraților în procurarea lucrărilor juridice.

* Conducerea *Curții de Apel Ploiești* a apreciat necesară alocarea unor fonduri suplimentare în vederea finalizării Palatului de Justiție Prahova, dar și pentru asigurarea unor condiții decente la locul de muncă ori pentru achiziționarea de cărți de specialitate.

S-au mai învederat: necesitatea mutării urgente a Tribunalului Dâmbovița în sediul nou (la care se lucrează de 10 ani), remedierea și reconsolidarea unor sedii de instanță (Câmpina, Vălenii de Munte), necesitatea unor spații noi (Ploiești, Mizil), efectuarea de lucrări de igienizare și reparații la Tribunalul Buzău.

De asemenea, la nivelul curții de apel se consideră oportună înființarea unui penitenciar cu sediul în Municipiul Buzău.

* Cu spațiu insuficient pentru derularea activității și existența unui mobilier necorespunzător se confruntă și *Curtea de Apel Pitești*. De asemenea, ca și multe alte instanțe, conducerea curții a semnalat insuficiența fondurilor alocate procurării fondului de carte și reviste de specialitate.

Aceleași probleme se regăsesc și la unele instanțe din raza teritorială a curții, acestea fiind dublate de insuficiența fondurilor pentru consumabile și a resurselor pentru întreținerea sediilor și pentru investiții.

Sub aspect pozitiv, se remarcă inaugurarea în cursul anului a sediului complet refăcut al Judecătoriei Râmnicu Vâlcea.

* La nivelul instanțelor din circumscripția *Curții de Apel Timișoara* se impune dotarea birourilor cu mobilier corespunzător, asigurarea în continuare a resurselor necesare finalizării lucrărilor de reparații capitale și consolidări, completarea cu dotările necesare, respective aparatură de înregistrare audio în sălile de judecată, imprimante, computere, aparatură de audiere a martorilor sub acoperire, asigurarea de spații suficiente pentru arhivă, dotarea birourilor și sălilor de judecată cu instalații de aer condiționat.

* La *Curtea de Apel Târgu Mureș* s-a apreciat necesară efectuarea unor lucrări de izolare fonică și achiziționarea de dotări tehnice suplimentare.

Tribunalul Harghita consideră prioritară asigurarea unui sediu separat pentru Serviciul de Probațiune și organizarea acestuia ca serviciu separat și autonom, inclusiv din punct de vedere financiar, precum și dotarea tuturor sălilor de ședință cu mijloace tehnice de înregistrare audio

Conducerea Tribunalului Comercial Mureș a semnalat necesitatea dotării acestuia cu un centru de documentare (bibliotecă), precum și cu un autoturism .

La nivelul Tribunalului Mureș principalele probleme reținute sub acest aspect vizează situația sediului (numărul insuficient de săli de judecată și birouri, vechimea clădirii), mobilierul depășit, precum și achiziționarea de cărți și reviste de specialitate.

De asemenea, toate instanțele din raza Tribunalului Mureș au indicat necesitatea alocării de spații corespunzătoare pentru birouri și săli de judecată, reparația clădirilor (izolare, acces persoane cu dizabilități) și înlocuirea mobilierului.

* *Curtea Militară de Apel* a apreciat drept „bune” resursele materiale disponibile în anul 2006.

Tribunalul Militar Teritorial (București) a învederat situația critică a sediului în care își desfășoară activitatea (potrivit expertizării sediul existent nu poate rezista la un cutremur cu magnitudine mai mare de 4 grade) și a solicitat o mai mare implicare a factorilor răspunzători (cazarmarul și Direcția Domenii și Infrastructuri din M.Ap.N) în rezolvarea acestei probleme.

Tribunalele militare au calificat drept „nesatisfăcătoare” condițiile materiale în care și-au desfășurat activitatea în anul 2006, principalele aspecte negative privind lipsa informatizării și neasigurarea resurselor materiale necesare reparării sediilor și achiziționării unui mobilier adecvat.

4.8.4. Resursele materiale aflate la dispoziția parchetelor în anul 2006⁹⁵

4.8.4.1. ACTIVITATEA ECONOMICO-FINANCIARĂ

În cursul anului 2006 activitatea economico-financiară s-a desfășurat în cadrul Ministerului Public sub îndrumarea și coordonarea Departamentului economico-financiar și administrativ din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție.

Ministerul Public pentru anul 2006, conform Legii bugetului de stat nr. 379/2005, a avut aprobat un număr maxim de 5926 posturi din care 566 posturi la Direcția Națională Anticorupție și fonduri inițiale în sumă totală de 363.250 mii lei.

În structură, aceste fonduri au avut următoarea destinație:

- Cheltuieli de personal	- 283.230 mii lei
- Bunuri și servicii	- 43.505 mii lei
- Dobânzi	- 725 mii lei

⁹⁵ Datele prezentate au fost furnizate de către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție prin adresa nr. 4038/C/2006

- Transferuri	- 3.940 mii lei
- Asistență socială	- 300 mii lei
- Cheltuieli de capital	- 29.550 mii lei

Datorită faptului că fondurile prevăzute în bugetul Ministerului Public pentru anul 2006 nu erau suficiente pentru realizarea în totalitate a acțiunilor ce urmau să fie desfășurate, cât și pentru îndeplinirea prevederilor referitoare la plata drepturilor salariale restante și asigurarea salarizării adecvate și nediscriminatorii a magistraților în conformitate cu prevederile HG nr. 232/2005 privind aprobarea Strategiei de reformă a sistemului judiciar pe perioada 2005-2007, s-au depus eforturi susținute în vederea obținerii fondurilor necesare de la Ministerul Finanțelor Publice.

Urmare acestor demersuri susținute și fundamentate, s-au obținut succesiv suplimentări ale bugetului Ministerului Public după cum urmează:

- Prin H.G. nr. 732/2006 s-a suplimentat bugetul Ministerului Public cu suma de 340 mii lei, necesară achitării cheltuielilor ocazionate de desfășurarea lucrărilor Congresului Regional pentru Combaterea Contrafacerii și Pirateriei în anul 2006;

- Prin H.G. nr. 756/2006 s-a suplimentat bugetul Ministerului Public cu suma de 1.300 mii lei necesară achiziționării unui sediu pentru Serviciul Teritorial Constanța al Direcției Naționale Anticorupție;

- Prin Ordonanța de Urgență nr. 89/2006 cu privire la rectificarea bugetului de stat pe anul 2006, H.G. nr. 1730/2006 și H.G. nr. 1782/2006 s-a suplimentat bugetul Ministerului Public la Titlul „Cheltuieli de personal” cu suma totală de 72.902 mii lei pentru achitarea drepturilor salariale reprezentând sporurile de 30-40% din indemnizația de încadrare brută lunară a procurorilor magistrați în perioada decembrie 2002 – decembrie 2005 și în continuare, recalculate cu indicii de inflație conform sentințelor civile definitive și executorii pronunțate în acest sens.

La încheierea exercițiului financiar al anului 2006, din fondurile alocate inițial Ministerului Public prin Legea bugetului de stat nr. 379/2005 și din fondurile obținute suplimentar în urma rectificării bugetare și alocării de la Fondul de rezervă bugetară la dispoziția Guvernului în sumă totală de 430.978 mii lei, s-au cheltuit fonduri în sumă de 427.729 mii lei din care:

- Cheltuieli de personal	- 355.946 mii lei
- Bunuri și servicii	- 41.402 mii lei
- Dobânzi	- 638 mii lei
- Transferuri	- 725 mii lei
- Asistență socială	- 45 mii lei
- Cheltuieli de capital	- 28.973 mii lei

asigurându-se realizarea unei execuții bugetare în procent de 99,25%.

La Titlul „Cheltuieli de personal”, aceste suplimentări de fonduri în sumă totală de 72.902 mii lei, reprezentând aproximativ 26% din totalul fondurilor aprobate Ministerului Public pentru anul 2006 la acest capitol de cheltuieli, au

permis decontarea drepturilor salariale restante și asigurarea salarizării adecvate și nediscriminatorii a procurorilor magistrați în conformitate cu prevederile HG nr. 232/2005 privind aprobarea Strategiei de reformă a sistemului judiciar pe perioada 2005-2007.

Totodată, din fondurile obținute la Titlul „Cheltuieli de personal” s-a achitat parțial premiul anual aferent anului 2006 cu respectarea prevederilor art. 18 alin. (1) și (2) din O.U.G. nr. 89/2006 cu privire la rectificarea bugetului de stat pe anul 2006.

În conformitate cu prevederile art. 31 din O.U.G. nr. 27/2006, potrivit cărora parcul auto, consumul de carburanți și modul de utilizare a parcului auto din dotarea parchetelor se stabilesc prin hotărâre de guvern, s-au luat măsuri pentru inițierea unui astfel de act normativ obținându-se prin H.G. nr. 1501/2006 un număr maxim de 605 autoturisme pentru desfășurarea activităților specifice parchetelor din cadrul Ministerului Public (cu excepția Direcției Naționale Anticorupție), asigurându-se în acest mod și necesarul de autoturisme pentru Direcția de Investigare a Infracțiunilor de Criminalitate Organizată și Terorism.

Deschiderile, repartizările și folosirea creditelor bugetare s-au efectuat cu respectarea prevederilor Legii nr. 500/2002, O.G. nr. 118/1999, Legii nr. 84/2003 privind controlul financiar preventiv și ale Ordinului Ministerului Finanțelor Publice nr. 522/2003.

În cursul anului 2006 activitatea Ministerului public a fost verificată și controlată de către reprezentanții Curții de Conturi a României nesemnalizându-se abateri de la disciplina economico-financiară, astfel că prin încheierea nr. 12/19.07.2006 s-a dispus descărcarea de gestiune pe anul 2005.

4.8.4.2. ACTIVITATEA DE INVESTIȚII, REPARAȚII CAPITALE, DOTĂRI, ACTIVE NEFINANCIARE, REPARAȚII CURENTE

În anul 2006 din fondurile de investiții în valoare totală de 29.550 mii lei au fost finalizate un număr de 3 lucrări de investiții pentru sedii de parchet, respectiv Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Ploiești, Parchetul de pe lângă Judecătoria Jibou (în comun cu Ministerul Justiției) și Parchetul de pe lângă Judecătoria Scornicești .

S-au continuat lucrările de investiții la Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Constanța, Parchetul de pe lângă Judecătoria Roman, Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Suceava, un factor pozitiv fiind realizarea în proporție de 95% a investiției de la Parchetul de pe lângă Curtea de Apel Suceava, lucrare care avea ca termen final de execuție 31.12.2007.

S-au efectuat procedurile de achiziție a serviciilor de proiectare în vederea demarării în anul 2007 a 6 lucrări de investiții noi: Parchetul de pe lângă Judecătoria Zărnești, Parchetul de pe lângă Tribunalul Vâlcea, Parchetul de pe lângă Judecătoria Zimnicea, Parchetul de pe lângă Judecătoria Lehliu, Parchetul de pe lângă Judecătoria Giurgiu, Parchetul de pe lângă Judecătoria Caransebeș, s-a finalizat achiziția unui imobil pentru Parchetul de pe lângă Judecătoria Tg.Secuiesc întrucât imobilul în care funcționează unitatea de parchet a fost retrocedat foștilor proprietari.

Din fondurile de investiții s-a mai realizat achiziționarea unui număr de 25 autoturisme Dacia Logan 1,5 dci în valoare totală de 765 mii lei, unui număr de 8 centrale termice și 4 centrale telefonice în valoare totală de 410 mii lei, unui număr de 41 camere video digitale și s-a achitat contravaloarea a 3 rate trimestriale (6831 mii lei) conform contractului nr. 64/C/2006 privind achiziționarea în sistem leasing de echipamente de tehnică de calcul.

În cursul anului 2006 din fondurile pentru reparații capitale în sumă totală de 10.604 mii lei s-au finalizat lucrările de reparații capitale la un număr de 11 sedii de parchet respectiv: Parchetul de pe lângă Judecătoria Vaslui, Parchetul de pe lângă Tribunalul Dolj, Parchetul de pe lângă Judecătoria Sânicolau Mare, Parchetul de pe lângă Judecătoria Ineu, Parchetul de pe lângă Judecătoria Buftea, Parchetul de pe lângă Judecătoria Onești, Parchetul de pe lângă Judecătoria Făgăraș, Parchetul de pe lângă Judecătoria Costești, Parchetul de pe lângă Judecătoria Podul Turcului, Parchetul de pe lângă Judecătoria Brezoi, Parchetul de pe lângă Judecătoria Călărași.

La un număr de 4 sedii de parchet s-au continuat lucrările de reparații capitale începute în anii anteriori și care vor fi finalizate în anul 2007 (Parchetul de pe lângă Tribunalul Timiș, Parchetul de pe lângă Tribunalul Bihor, Parchetul de pe lângă Tribunalul Argeș, Parchetul de pe lângă Tribunalul Ialomița.

La un număr de 5 sedii de parchet s-au efectuat procedurile de achiziție și au început lucrările de reparații capitale (Parchetul de pe lângă Judecătoria Fălțiceni, Parchetul de pe lângă Judecătoria Botoșani, Parchetul de pe lângă Judecătoria Vălenii de Munte, Parchetul de pe lângă Tribunalul Olt și Parchetul de pe lângă Judecătoria Medgidia și s-a realizat expertiza tehnică și tema de proiectare a Centrului de Aplicații Operaționale al Procurorilor cu sediul în clădirea Institutului de Cercetare și Dezvoltare pentru Cartof transmis în administrarea Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție prin H.G. nr. 971/2004.

De asemenea s-au efectuat până în prezent lucrări de reparații curente la un număr total de 98 sedii unități de parchet, după cum urmează:

- Intervenții la instalațiile electrice la un număr de 53 sedii în valoare totală de 402,7 mii lei în vederea funcționării în bune condițiuni a tehnicii de calcul achiziționate conform contractului de leasing nr. 64/C/21006;

- Completări ale rețelelor de voce-date la un număr de 23 sedii unități de parchet în valoare totală de 155 mii lei;

- Alte lucrări curente la un număr de 22 sedii unități de parchet în valoare totală de 414 mii lei.

Referitor la realizarea rețelelor de voce – date, în cursul anului 2004 s-a demarat un program propriu al Ministerului Public, care a continuat în cursul anilor 2005-2006, în prezent din cele 246 unități de parchet, 193 unități au rețea de voce-date proprie.

Pentru restul unităților de parchet reprezentând un număr de 53 unități la care nu au fost realizate instalațiile de voce-date situația se prezintă astfel:

- 10 unități de parchet aprobate prin Legea de organizare judiciară nr. 304/2004 – Parchetul de pe lângă Judecătoria Bechet, Parchetul de pe lângă Judecătoria Scornicești, Parchetul de pe lângă Judecătoria Bocșa, Parchetul de pe lângă Judecătoria Jimbolia, Parchetul de pe lângă Judecătoria Cernavodă,

Parchetul de pe lângă Judecătoria Jibou, Parchetul de pe lângă Judecătoria Sângeorgiu de Pădure, Parchetul de pe lângă Judecătoria Urlați, Parchetul de pe lângă Judecătoria Băneasa nu funcționează în prezent;

- 3 unități de parchet funcționează în spații închiriate (Parchetul de pe lângă Judecătoria Zimnicea, Parchetul de pe lângă Judecătoria Simleul Silvaniei, Parchetul de pe lângă Judecătoria Cîmpeni) și nu s-a justificat alocarea de fonduri bugetare;

- 13 sedii de parchet se află în reparație capitală și rețeaua de voce-date va fi realizată odată cu lucrările de reparații capitale).

Din lipsa fondurilor nu s-a reușit înlocuirea autoturismelor cu durata normală de funcționare expirată (autoturisme achiziționate în perioada 1995 – 1999) însă fondurile prevăzute în bugetul Ministerului Public la acest capitol de cheltuieli pentru anul 2007 vor asigura achiziționarea unui număr de 195 – 200 autoturisme noi, fapt ce va permite înlocuirea aproape în totalitate a autoturismelor cu durata de serviciu expirată

4.8.5. Percepția parchetelor asupra resurselor materiale utilizate în anul 2006⁹⁶

În ceea ce privește resursele materiale avute la dispoziție în anul 2006, precum și sediile în care își desfășoară activitatea, 10% dintre procurori au considerat că acestea pot fi calificate drept foarte bune, 45% dintre procurori au considerat că sunt bune, 30% - satisfăcătoare și 15% - nesatisfăcătoare.

În privința deficiențelor ce se impun remediate, s-au evocat cu preponderență următoarele aspecte: alocarea de fonduri pentru repararea sediilor, punerea în funcțiune a rețelei intranet, dotarea cu tehnică de investigare criminalistică, completarea fondului de carte, asigurarea mijloacelor materiale pentru asigurarea și protecția informațiilor clasificate, asigurarea accesului la bazele de date ale celorlalte organe implicate în lupta împotriva infracționalității, lipsa materialelor consumabile de birotică, dotarea cu sisteme antiefracție a sediilor, organizarea de bufete în incintă, pentru a se evita deplasarea în exterior a procurorilor, achiziționarea unui program legislativ performant.

4.9. Informatizarea instanțelor și parchetelor și implementarea sistemului ECRIS, la nivelul instanțelor judecătorești

4.9.1. Informatizarea la nivelul instanțelor

Una dintre cele mai importante măsuri luate în vederea îmbunătățirii funcționării sistemului judiciar în anul 2006 îl reprezintă procesul de informatizare a instanțelor și parchetelor, procesul de instalare a echipamentelor și de operaționalizare a sistemului informatic unitar fiind finalizate în marea majoritate a cazurilor până la sfârșitul anului.

În ceea ce privește situația instanțelor judecătorești, informatizarea prezintă importanță sub cel puțin două aspecte.

⁹⁶ Date sintetizate pe baza răspunsurilor transmise la chestionarul privind redactarea raportului privind starea justiției.

În primul rând, ea corespunde nevoilor de îmbunătățire a condițiilor de muncă individuale ale judecătorilor și personalului auxiliar de specialitate, accesul fiecărui magistrat și grefier la un sistem informatic dedicat, precum și la internet constituind premisele necesare pentru creșterea calității actului de justiție prin accesul direct la baze de date juridice, jurisprudență și alte informații relevante disponibile on-line.

Sub al doilea aspect, informatizarea instanțelor trebuie analizată și ca o cale de creștere a gradului de acces liber la justiție, precum și a transparenței procesului de înfăptuire a justiției. Astfel, prin intermediul portalului instanțelor de judecată persoanele interesate au acces direct la unele informații privind stadiul soluționării unei cauze (termenul acordat, soluția dispusă, motivul amânării, numele părților, obiectul etc.), cantitatea acestora variind în funcție de stadiul implementării sistemului ECRIS și al introducerii datelor relevante în baza de date. În viitor, se propune incrementarea cantității de date puse la dispoziție prin portal, precum și dezvoltarea unui modul de statistică al aplicației ECRIS, care să constituie un mecanism rapid și eficient de măsurare a aspectelor cantitative legate de funcționarea sistemului judiciar. De asemenea, din punct de vedere tehnologic este perfect posibilă în viitor o diversificare a serviciilor oferite cetățenilor prin intermediul portalului instanței de judecată, sub rezerva revizuirii prealabile a dispozițiilor legale pertinente, permițându-se, spre exemplu, plata on-line a taxelor de timbru, completarea anumitor formulare și cereri în mediu electronic, eventual chiar formularea unor acțiuni în justiție sub semnătură electronică⁹⁷.

În ceea ce privește stadiul procesului de informatizare, în cursul anului 2006 instanțele au fost dotate cu echipamente corespunzătoare: stații de lucru, servere, instalații de înregistrare audio, acoperind *integral* necesarul de astfel de echipamente. De asemenea, la aproape toate instanțele a fost realizată rețeaua de cablare structurată și rețeaua electrică, astfel încât aceasta din urmă să facă față unui consum superior de energie generat de funcționarea stațiilor de lucru. Din păcate, la unele instanțe s-au înregistrat decalaje în timp între momentul primirii echipamentelor informatice și cel al finanțării operațiunilor de adaptare a rețelei electrice, această situație generând întârzieri în procesul de punere în funcțiune a rețelei informatice și fricțiuni între factorii cointeresați în realizarea proiectului.

Corelativ asigurării necesarului de echipamente hardware, instanțele au fost dotate cu produsele software necesare în activitatea curentă: Microsoft Windows, Microsoft Office, Antivirus și alte produse software. Produsul software principal de evidență a activității – aplicația ECRIS – a fost instalat la toate instanțele și parchetele și este în prezent dat în exploatare.

Principalele dificultăți constatate în implementarea sistemului au privit împrejurarea că sistemul informatic nu s-a dezvoltat uniform la toate instanțele, observându-se un nivel mai redus la judecătorii, precum și că sistemul ECRIS, cel puțin în stadiul actual de dezvoltare a aplicației, nu răspunde la toate cerințele utilizatorilor și nu este exploatat în întregime, înregistrându-se dificultăți la repartizarea aleatorie a cauzelor. De asemenea, s-a constatat că produsele și serviciile informatice nu sunt exploatate în mod unitar de către toate instanțele și parchetele.

⁹⁷ Spre exemplu, în Germania procedura de somație de plată se desfășoară în principal prin astfel de mijloace.

Ca priorități de dezvoltare în domeniul IT pe viitor pot fi reținute dezvoltarea sistemului ECRIS pentru a răspunde tuturor cerințelor utilizatorilor și realizarea unor proceduri operaționale în domeniul IT, urmând a fi aplicate în mod unitar de către toate instanțele și parchetele⁹⁸.

4.9.2. Informatizarea la nivelul parchetelor⁹⁹

4.9.2.1. Asigurarea infrastructurii IT&C

În data de 10.01.2006, conform H.G. nr. 605/2005, Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a încheiat contractul de furnizare de echipamente de tehnică de calcul în sistem leasing financiar nr. 64/C/2006, după 3 proceduri de achiziție (două anulate) care s-au desfășurat din luna iulie 2005 până în ianuarie 2006, cu participarea permanentă a unui reprezentant al Serviciului de Tehnologie a Informației și Comunicației din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție (S.T.I.C.). Caietul de sarcini a fost realizat de angajații STIC împreună cu specialiști IT ai Ministerului Justiției. Achiziția, prima de acest gen din România (leasing) și cea mai mare (echipamente IT) s-a realizat în asociație contractantă cu Ministerul Justiției.

Angajații Serviciul de Tehnologie a Informației și Comunicației, împreună cu cei 54 de informaticieni din unitățile subordonate au derulat un contract de peste 8 milioane Euro prin care s-a asigurat necesarul de tehnică de calcul în 234 parchete funcționale, pentru toate posturile finanțate de potențiali utilizatori de tehnică de calcul, în 100 de zile. S-au achiziționat și recepționat 4300 computere, 488 servere, 468 UPS, 55 rack-uri, 352 switch-uri, 180 routere, 305 imprimante rețea A3, 2900 imprimante rețea A4, 110 imprimante A4 color laser rețea, 495 notebook-uri, 22 scannere A3, 394 scannere A4, conform contractului nr. 64/C/2006., din care la Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție peste 1500 de echipamente.

În acest fel s-a reușit semnarea protocolului de acceptanță în termenul limită impus de Delegația Comisiei Uniunii Europene, referitor la cofinanțarea programului PHARE 2000.

Ulterior s-a trecut la instalarea efectivă a echipamentelor: configurare, transfer de date, transfer de e-mail-uri, setări pentru introducerea în rețelele LAN etc.

Până în acest moment s-au instalat toate echipamentele de comunicație, 400 de PC-uri, peste 200 de imprimante și multifuncționale etc. Aceste operațiuni se desfășoară în continuare.

În același timp s-au ridicat din birouri aprox.180 de calculatoare, amortizate contabil, care au fost „curățate de informații” și transferate altor unități bugetare (poliție).

⁹⁸ Analiză furnizată de Biroul Informatică din cadrul CSM. Cu privire la strategia de dezvoltarea a aplicației ECRIS și necesitatea implementării unui modul de statistică a se vedea și ultimul material din prezentul capitol. A se vedea și secțiunea 3.2.

⁹⁹ Datele prezentate reprezintă sinteza elementelor relevante din materialul transmis de către Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție prin adresa nr.4038/C/2006

4.9.2.2. Realizarea sistemului de comunicații

În aceeași perioadă, conform H.G. nr. 1213/2005, s-a realizat sistemul securizat de comunicații de date și furnizare de Internet (WAN) în colaborare cu Serviciul de Telecomunicații Speciale. Reprezentații S.T.I.C. au participat permanent la realizarea tuturor etapelor de implementare a sistemului, la toate nivelurile, de la formularea cerințelor până la impunerea restricțiilor. Acest sistem de comunicații este cel mai mare (de acest gen) din țară.

În acest context Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție a devenit unic furnizor de servicii de Internet pentru cele 207 parchete incluse în prezent în sistemul de comunicații. Toate echipamentele și serviciile au fost configurate de specialiștii STIC, cu excepția echipamentelor de comunicație care revin în sarcina Serviciului Telecomunicații Speciale.

În Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție s-a mărit numărul porturilor active pentru ambele rețele (INTRANET/INTERNET) prin instalarea switch-urilor achiziționate în leasing, ocazie cu care s-a făcut și reorganizarea dulapurilor de comunicație situate pe fiecare palier, în care sunt concentrate cablurile a 1274 de porturi date/voce/video..

Pentru darea în folosință a serverelor nou achiziționate s-a extins cablarea verticală a clădirii (gigabit categoria 7) recepționată pe 28.08.2006, sunt în curs de instalare aparate industriale de climatizare și se lucrează în prezent la refacerea traseelor electrice. Finalizarea acestor lucrări, la care specialiștii IT au participat direct de la soluție până la realizare, va permite furnizarea centralizată a serviciilor de e-mail în rețeaua INTERNET. Pentru început vor fi gestionați aprox. 1300 de utilizatori din P.I.C.C.J. și toate parchetele subordonate. Aceștia au fost deja centralizați în format electronic.

În ceea ce privește rețeaua de comunicații INTRANET, aceasta se află într-un stadiu mai avansat. Au fost configurate serverele Live Communication Server, Exchange Server și ISA server – necesare pentru realizarea serviciilor. Utilizatorii au fost centralizați pentru unitățile subordonate, deoarece secțiile P.I.C.C.J. nu au răspuns în totalitate solicitărilor S.T.I.C. de a nominaliza utilizatorii. Pentru utilizatorii din teritoriu s-au creat denumirile de user și s-au generat parolele. Conturile sunt active pe serverul de comunicații. Aceste informații au fost publicate pe site-ul WAN pentru specialiștii IT din țară, în vederea configurării clienților de mail și mesagerie instant.

4.9.2.3. Pagini de web și aplicații

S.T.I.C., din proprie inițiativă, a conceput, realizat tehnic și populat 15 site-uri:

- Site-ul P.I.C.C.J. - pentru care se așteaptă în continuare colaborarea tuturor secțiilor referitoare la furnizarea de informații utile pentru sistem și cetățean;

- Site-urile a 13 parchete de pe lângă curțile de apel (excepție fac Iași și București), pe care acestea le populează și le întrețin, în funcție de preferințe și interesul arătat de conducerile locale pentru această activitate. Aceste site-uri

sunt hostate pe serverul de Internet al P.I.C.C.J. la care numai informaticienii de la PCA-uri au acces prin protocolul FTP, funcționalitatea lor fiind însă asigurată de S.T.I.C.

- Site-ul rețelei interne de comunicații P.I.C.C.J., care se găsește pe serverul de comunicații INTRANET și deservește această rețea.

Aplicațiile ECRIS: CDMS și LLDS sunt instalate și întreținute pe 3 servere în producție și un server de backup. Unul dintre ele, cu aplicația ECRIS LLDS, este instalat în rețeaua INTERNET, celelalte, în mod firesc, sunt instalate în rețeaua INTRANET.

ECRIS CDMS – Evidența dosarelor penale și lucrărilor cu caracter judiciar este o aplicație realizată prin programul PHARE 1997, pe baza unor specificații tehnico-funcționale formulate în anul 2002. A fost îmbunătățită continuu pe baza solicitărilor utilizatorilor în anul 2003 – perioada de acceptanță provizorie și în anul 2004, gratuit, datorită bunăvoinței arătate de firma realizatoare.

Indiferent de eforturile făcute de S.T.I.C. pentru aducerea la zi și menținerea funcționalității acestei aplicații (note, informări, solicitări) acest lucru nu a fost posibil, datorită lipsei fondurilor, sau nealocării de fonduri în acest sens.

ECRIS LLDS – Aplicație de legislație și jurisprudență client-server

În asociație contractantă cu Ministerul Justiției s-a organizat o procedură de achiziție de servicii de actualizare a bazei de date, pe baza unui caiet de sarcini realizat în comun de ambele instituții, care s-a finalizat prin încheierea contractului nr.8549/ 23.08.2006, astfel încât P.I.C.C.J și unitățile din subordine beneficiază de ultima versiune a acestei aplicații, realizată din fondurile Ministerului Justiției (pusă gratuit la dispoziția P.I.C.C.J) și actualizări pe care S.T.I.C. le aplică zilnic pe servere, le publică pe site și le trimite prin e-mail în țară.

4.9.2.4. Vulnerabilități identificate la nivelul activității IT&C în cazul parchetelor

- Principala vulnerabilitate identificată la nivelul personalului IT din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție constă în lipsa resurselor umane generat atât de salarizarea necorespunzătoare, dar și de statutul nesatisfăcător acordat informaticienilor în Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție și unitățile subordonate.

- Specialiștii IT din cadrul Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție propun o abordare realistă a modului în care trebuie realizată informatizarea și a parchetelor subordonate prin externalizarea anumitor activități (spre exemplu, marii furnizori de echipamente impun asigurarea service-ului prin parteneri agreați) și desfășurarea de programe intense de specializare a personalului.

- Necesitatea unei viziuni coerente în ceea ce privește abordarea componentei IT în cadrul proiectelor interinstituționale.

4.9.3. Avantajele dezvoltării și implementării unui modul de statistică al sistemului ECRIS

În momentul de față, datele statistice colectate de către instanțele de judecată și transmise Consiliului Superior al Magistraturii sau Ministerului Justiției sunt contabilizate în mod manual de către grefierul șef la unele instanțe, respectiv de către grefierul statistician în cadrul altora, prin folosirea indicilor statistici.

Această operațiune implică un efort fizic impresionant, consumarea unui timp semnificativ, acuratețea rezultatului nefiind decât aproximativă. De asemenea, Consiliul Superior al Magistraturii ori Ministerul Justiției nu au posibilitatea extragerii unor date statistice independent de această colectare din partea instanțelor. Mai mult, uneori există întârzieri importante în comunicarea acestor informații de la instanțele de judecată (mai ales la instanțele aglomerate cu o cantitate de dosare peste media pe țară).

Un modul statistic informatic ar permite contabilizarea automată a unei mari părți din informațiile solicitate (nu însă în totalitate) fără a mai implica efortul fizic sau intelectual într-o atât de mare măsură al personalului auxiliar.

De asemenea, o astfel de aplicație ar însemna renunțarea implicită la sistemul indicilor statistici specifici. În același timp, fiecare dosar va avea deschisă propria sa pagină de statistică, ceea ce înseamnă ordonarea acestei activități și comprimarea tuturor formularelor statistice necesare fiecărui dosar în parte, individualizate în cea mai mare măsură prin câmpuri obligatorii astfel încât, pe cât posibil, nici o informație să nu rămână necompletată.

Un astfel de modul se afla în faza de aprobare a cerințelor de către Plenul Consiliului Superior al Magistraturii.

Spre deosebire de sistemul de colectare actual, programul își propune să urmărească și obiectele secundare ale unui dosar, astfel încât toate infracțiunile săvârșite de o persoană să fie monitorizate, indiferent de gravitatea acestora, precum și toate capetele de cerere din cadrul unei acțiuni civile (respectiv cerere reconvențională) să fie evidențiate.

Odată completate toate informațiile cu relevanță statistică în cadrul unui dosar, fiecare instanță va avea posibilitatea să genereze tabelele solicitate prin accesarea unui singur buton, fără a mai fi necesară crearea de rapoarte ad hoc din partea informaticienilor instanței. Se pot extrage de asemenea informații prin aceeași modalitate și pentru fiecare obiect în parte (de exemplu la un moment dat ar putea interesa câte dosare având ca obiect "divorț" se află pe rolul tuturor instanțelor fără să mai fie necesare și date referitoare la alte obiecte și fără să ne aflăm în perioada de final de semestru), sau numai pe anumite date relevante (de exemplu dosare suspendate, dosare mai vechi de o anumită perioadă, indicele de casare, etc.) ori pentru un set de informații care interesează aceleași aspecte (trafic de droguri, discriminare, violență în familie etc.)

În același timp, Consiliul Superior al Magistraturii sau Ministerul Justiției vor putea genera fără intervenția instanțelor de judecată anumite raporturi statistice pe terminalele ce vor fi instalate, fie pentru o instanță sau un grup de instanțe, fie pentru informațiile centralizate la nivelul întregii țări.

Se impune totodată ca întreaga activitate de înmagazinare a datelor ce interesează statistica să poată fi controlată de la nivel central în sensul că programul informatic să detecteze câmpurile într-adevăr importante și să comunice gradul de acoperire a acestora cu informații în formulă procentuală, în fiecare moment, pentru a putea fi dispuse măsurile ce se vor impune. Se va putea astfel observa faptul că o anume instanță nu completează decât parțial câmpurile necesare, în timp ce altele acoperă integral cu informație spațiul oferit. Aceasta, în ipoteza când nu toate informațiile vor putea fi incluse în câmpuri cu caracter obligatoriu.

Deși în mai multe rânduri au fost aduse critici gradului de încărcare cu informație statistică, astfel încât grefierul responsabil desfășoară o muncă împovărată și cu un mare risc de a greși, s-a apreciat că, odată funcționând modulul statistic, nu este cazul ca suma informațiilor să fie mai mică, dat fiind faptul că, pe de o parte aceasta este relevantă (de exemplu nu poți avea o imagine deplină asupra violenței în familie dacă se va contabiliza doar infracțiunea de omor calificat - art.175 cod penal - și nu omorul săvârșit asupra soțului sau unei rude apropiate – art.175 lit.c cod penal), iar pe de altă parte pentru că în orice caz, cel puțin jumătate din informația solicitată în prezent se va colecta în mod automat, fără intervenția grefierului statistician.

Modulul informatic va permite și va cere în același timp completarea în mod complet a datelor statistice atât pentru obiectele principale (indiferent care va fi materia), cât și pentru obiectele secundare (indiferent de numărul acestora). Completarea obiectelor secundare se va face prin selectarea unui obiect din aceeași listă predefinită ca și în cazul obiectelor principale, prin adăugare de către grefierul statistician. Așadar toate obiectele secundare vor fi adăugate din această interfață, în timp ce obiectul principal va fi predeterminat, fiind introdus de către Registratură, la data creării dosarului.

Există în principiu două tipuri de informație suplimentară, nestructurată în aplicația Ecris la momentul de față și necesară modulului de statistică : informație care ține de obiectele de dosar, respectiv informație care ține de participării la proces. În materie penală va exista posibilitatea adăugării de informație referitoare și la starea infracțională, ceea ce presupune alte trei subdomenii și anume – informații referitoare la inculpații condamnați definitiv, informații referitoare la fapte și informații referitoare la pedepse.

Toate obiectele din cadrul nomenclatoarelor Ecris vor fi monitorizate și se va crea posibilitatea concretă ca în orice moment persoanele autorizate să poată genera un raport statistic pentru oricare din aceste obiecte, informația fiind generată sub formă de tabel, obiectul de dosar reprezentând informația pe verticală. Pe orizontală vor fi generate datele conform capătului de tabel – general sau particularizat după caz. Obiectele penale, vor fi însoțite suplimentar și de “Starea infracțională I și II”.

Prin monitorizarea obiectelor secundare se va realiza o statistică mai aproape de adevăr a infracțiunilor comise, respectiv a petitelor formulate în materie civilă, întrucât faptul că un obiect este secundar nu înseamnă că acesta nu este important. Pe lângă “*Datele relevante*” specifice fiecărei materii se vor crea rapoarte distincte pentru seturi de informații care interesează exclusiv un anumit domeniu.

Aceste rapoarte specializate vor fi în domeniile : discriminare, trafic de persoane, trafic de droguri, drepturi de autor, corupție, protecția victimelor,

violența în familie , dreptul de autor, starea infracțională I, starea infracțională II. Informația necesară va fi căutată atât în rândul obiectelor principale cât și în rândul celor secundare .

În fine, se vor crea și rapoarte statistice suplimentare, așa cum s-a prevăzut mai jos, vizând cauzele suspendate, dosare vechi, redactări restante, documente redeschise, cauze alocate manual, asistența gratuită și din oficiu, interpreți, indicele de casare și ponderea schimbării hotărârilor.

Atât la închiderea documentului final (hotărâre sau încheiere) cât și la închiderea finală a dosarului, programul va genera un audit al integrității datelor, care va confirma închiderea acestora cu succes. Se vor verifica cheile tabelor precum și înscrierea datelor în plaja stabilită. Obiectele auditate și plajele respective sunt determinate în cadrul Modulului de Statistică – *Rapoarte suplimentare*. În consecință, se va crea un raport care va evidenția toate dosarele unde aceste informații nu se înscriu în media general determinată. Evidența va fi generată iar listele de dosare vor fi desfășurate în raport de fiecare obiect auditat în parte. Pentru a putea fi realizate toate barierele și corelațiile va fi necesar ca programul Ecris să prevadă obligativitatea închiderii oricărui document final chiar dacă acesta este realizat sub forma unei încheieri. Important este că prin actul respectiv să se realizeze o desesizare a instanței. În mod evident, o reînscrisere a aceluiași dosar în fața aceleiași instanțe (spre exemplu în cazul casării cu trimitere) va permite o nouă finalizare a cauzei prin închiderea unui nou document final.

Toate aceste rapoarte (mai puțin cele trei fișe) vor putea fi generate atât în cadrul instanței, cât și la nivelul Consiliului Superior al Magistraturii, respectiv la nivelul Ministerului Justiției. De pe fiecare terminal se vor putea genera, grație rețelei WAN, atât informațiile ce țin de o anumită instanță, cât și cele naționale, centralizate. În mod evident, centralizarea va privi numai informațiile de același tip și separate pe fiecare tip de instanță – judecătoria, tribunale, curți de apel – sau pe fiecare set de informații de genul – trafic cu minori, discriminare, violență în familie etc.

Programul va genera de asemenea în mod automat grafice comparative în funcție de datele centralizate pe unul dintre semestre în raport de semestrul similar al anului trecut și de asemenea comparative între datele finale pe ani. Ele vor privi fiecare obiect în parte și fiecare materie, fiecare set de informație de genul (trafic de minori, trafic de droguri, discriminare etc.) dar și pe starea infracțională în ansamblu. Graficele vor fi dezvoltate numai în ipoteza când pentru un obiect sau pentru un set de informații se solicită acest lucru.

Graficele vor privi atât instanțele în mod individual (putând fi cerute la nivel local), cât și centralizatoarele afișate pe terminale.

4.10. Vulnerabilități identificate și posibile măsuri de remediere

Din aspectele prezentate în prealabil se desprinde concluzia că activitatea instanțelor și parchetelor rămâne afectată în mod negativ prin insuficiența resurselor, atât umane, cât și materiale, puse la dispoziția sistemului, cu toate că în cursul anului 2006 s-au înregistrat progrese în acest domeniu.

Sub aspectul resurselor umane, se constată că, în ciuda sporirii numărului de concursuri de admitere în magistratură organizate de Consiliul Superior al Magistraturii nu s-a reușit ocuparea posturilor vacante de judecător și procuror, deși numărul acestora s-a diminuat. Criza de personal de înaltă calificare se acutizează mai ales în cadrul parchetelor și în special în condițiile există aproximativ 120 de cereri ale procurorilor de numire pe funcții de judecător.

Cea mai preferabilă modalitate de admitere în magistratură rămâne indiscutabil Institutul Național al Magistraturii, aceasta prezentând însă dezavantajul major că nu permite reacția imediată la apariția unei crize de personal în sistem. De asemenea, modalitățile de previzionare a necesarului de judecători și procurori sunt relativ ineficiente în condițiile în care, spre exemplu, în cazul pensionării rămânerea în funcție după împlinirea vârstei standard de pensionare reglementată de Legea nr.19/2000 și până la vârsta de 68 de ani rămâne o problemă de opțiune personală a fiecărui magistrat. De asemenea, există posibilitatea acordării pensiei de serviciu înainte de împlinirea vârstei standard, cu o vechime în funcție de 25 de ani, faptul dacă un judecător sau procuror va alege să uzeze de această posibilitate legală neputând fi stabilit a priori.

Se pare totuși că perioada 2004-2006 a constituit vârful pensionărilor în sistem, acestea urmând să adopte un trend descendent (totuși, este de menționat că până în anul 2011 peste 500 de judecători vor deveni eligibili pentru pensionare înainte de împlinirea vârstei standard).

Ca urmare, se impune necesitatea folosirii și a modalităților alternative la I.N.M. în ceea ce privește numirea în funcțiile de judecător sau procuror, pentru rezolvarea necesităților imediate ale sistemului. Totuși, date fiind rezultatele înregistrate la ultimele concursuri de admitere în magistratură trebuie reconsiderată plaja de selecție a acestui tip de concurs, cea care corespunde actualelor prevederi ale legii părând a fi epuizată.

De asemenea, se impune o redimensionare a proporției rezervată posturilor de procuror în cadrul acestor concursuri, aceasta păstrând în mod tradițional proporția numerică dintre judecători și procurori.

În privința numirilor în funcții de conducere, având în vedere participarea tot mai scăzută la concursurile de numire și situația a numeroase instanțe pentru conducerea cărora, în mod succesiv, nu se înscrie nici un candidat, Consiliul Superior al Magistraturii a declanșat un proces de consultare a instanțelor în vederea stabilirii cauzelor lipsei de atractivitate a posturilor de conducere pentru marea masă a judecătorilor și procurorilor. Este însă de menționat, că există instanțe și parchete care, deși recunosc că numirea în funcții de conducere prin concurs apare ca fiind mai transparentă și mai obiectivă, consideră că ea prezintă totodată și neajunsuri majore în sensul că generează ocuparea funcțiilor de conducere de teoreticieni, iar nu de practicieni, calitățile reale de management ale unui candidat nefiind de fapt deloc luate în considerare. Totodată se consideră că această metodă poate produce individualism în conducerea instanțelor/parchetelor și o lipsă de colaborare atât pe verticală, cât și pe orizontală.

În ceea ce privește personalul auxiliar, astfel cum s-a concluzionat și anterior, se impune îmbunătățirea structurii acestei categorii de personal prin mărirea numărului de posturi alocate personalului cu studii superioare juridice, astfel încât acesta să fie în măsură să preia o parte din atribuțiile non-judiciare

ale judecătorilor și procurorilor. Sub acest aspect, este de remarcat că din datele existente rezultă că o mare parte a personalului auxiliar de la instanțe și parchete urmează studii superioare juridice, astfel că apare ca posibilă modificarea structurii de personal auxiliar, în sensul arătat, și prin modalitatea transformării de posturi, cu avantajul că se păstrează astfel personalul cu experiență în activitate în cadrul instanței/parchetului. Dificultăți vor fi întâmpinate în cazul instanțelor și parchetelor mici, situate în localități relativ izolate, unde recrutarea personalului auxiliar pe plan local este dificilă și nici nu există atractivitate pentru mutarea acestuia din alte localități.

Atât la nivelul judecătorilor și procurorilor, cât și la nivelul personalului auxiliar, este imperios necesară continuarea și dezvoltarea cursurilor de pregătire și formare profesională, formarea continuă fiind esențială în contextul modificărilor legislative și a confruntării instanțelor și parchetelor cu noile realități juridice impuse de integrarea în Uniunea Europeană.

În ceea ce privește resursele materiale, se impune a fi stabilită la nivelul ordonatorilor principali de credite, Ministerul Justiției pentru instanțe, respectiv Parchetul de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție pentru parchete, o strategie coerentă și rapidă de recondiționare a sediilor instanțelor și parchetelor, precum și de construire de noi sedii care să permită desfășurarea unei activități judiciare moderne și să asigure posibilitatea justițiabililor de a lua cunoștință efectivă de actele și măsurile care îi privesc¹⁰⁰.

De asemenea, trebuie luate în considerare și celelalte semnale ale instanțelor și parchetelor privind necesitatea înlocuirii mobilierului, dotarea parcurilor auto etc., cu atât mai mult cu cât aceste necesități au fost demult rezolvate pentru alte instituții.

Un aspect important îl constituie continuarea procesului de informatizare a instanțelor și a unităților de parchet. Astfel, dotarea cu echipamente de calcul este doar primul pas în acest sens, trebuind luate măsuri concrete pentru punerea în valoare a acestora, astfel încât procesul de informatizare să nu reprezinte doar un proces de substituie a mașinilor de scris din instanțe și parchete cu calculatoare, ci să permită specularea tuturor avantajelor tehnice care pot fi generate de existența unei rețele informatice moderne, inclusiv implementarea posibilității de a oferi anumite servicii cetățenilor, altele decât cele pur informative, în modalitatea on-line.

¹⁰⁰ Pentru detalii privind un program derulat în domeniu de Ministerul Justiției, cu asistență internațională, a se vedea și secțiunea 5.5. a prezentului raport.

CAPITOLUL 5

RAPORTURILE DINTRE SISTEMUL JUSTIȚIEI ȘI CELELALTE INSTITUȚII ȘI ORGANISME, PRECUM ȘI CU SOCIETATEA CIVILĂ

5.1. Raporturile dintre instanțe și parchete, precum și cu Consiliul Superior al Magistraturii

Obținerea unei eficiențe maxime în realizarea actului de justiție implică existența unor relații detensionate între membrii profesiilor juridice.

O primă relație ce se impune a fi analizată este cea dintre magistrați, anume dintre judecători și procurori și dintre instituțiile din care aceștia fac parte, respectiv instanțe și parchete.

În acest scop au fost consultate instanțele și parchetele de la nivelul întregii țări, solicitându-li-se exprimarea unor puncte de vedere.

Parchetele au caracterizat relația cu instanțele judecătorești ca fiind una bună și foarte bună, bazată pe colaborare, respect, tact, bună-credință, principialitate, disponibilitate, legalitate și interes reciproc în rezolvarea tuturor problemelor.

Există însă și cazuri izolate în care s-au reclamat neasigurarea sau asigurarea necorespunzătoare, de către instanțe, a unor spații adecvate, respectiv a unor birouri unde procurorii să poată studia dosarele aflate pe rol și atitudinea caracterizată ca prea tolerantă a judecătorului în anumite procese.

Instanțele au caracterizat, de asemenea, relația cu parchetul ca fiind una bună și foarte bună, desfășurată în lumina dispozițiilor legale, în baza unei bune colaborări și a respectului reciproc. S-au semnalat și avantajele desfășurării activității acestor două instituții în același sediu, fiind facilitată identificarea la timp a unor disfuncționalități și înlăturarea lor, iar, în alte cazuri, avantajele organizării unor întâlniri între conducătorii instituțiilor, în scopul îmbunătățirii relațiilor existente.

Excepțional, au fost identificate de către instanțe disfuncționalități în activitatea parchetelor, ce au vizat repartizarea unui număr insuficient de procurori pentru ședințele de judecată, nemotivarea în termen a căilor de atac, întocmirea incompletă a cauzelor penale în faza de cercetare penală, necunoașterea cauzelor de către procurorul de ședință, lipsa cazierului judiciar în anumite dosare trimise în instanță prin rechizitoriu și un comportament procesual necorespunzător.

Potrivit Studiului privind percepția magistraților asupra independenței sistemului judiciar – 2006, întocmit de Transparency International România: "Judecătorii admit că relații informale între cele două categorii de magistrați duc adeseori la înclinarea soluției instanței către soluția propusă de parchet, în special în comunitățile mici. Totodată sunt cunoscute și consultările informale cu privire la soluțiile potențiale. Relația se poate materializa însă și sub aspect

negativ, ca rivalitate pentru faptul că unii procurori consideră că sunt ruși de statutul de magistrat, inclusiv prin poziționarea în sală a procurorului, alături de celelalte părți în cauză.”

În ciuda acestor concluzii, dezvoltate și de către Asociația Sojust în Raportul independent privind Sistemul Juridic din România, apreciem că relația dintre instanțe și parchete se încadrează, discutând la nivel de generalitate, în spiritul legii și nu lezează interesele celorlalți participanți la proces. Scopul principal al acestor instituții este soluționarea cu celeritate și în mod legal a cauzelor.

Apreciem că problemele evidențiate în raporturile sus-menționate, rezumate la contactul direct dintre procurori și judecători, locul fizic al procurorului în topografia instanțelor și unele „privilegii” ale procurorului cu ocazia soluționării dosarelor au de cele mai multe ori un aspect formal și nu sunt de natură să știrbească în mod obiectiv imparțialitatea judecătorilor.

Profilarea unor astfel de false sau izolate cazuri poate crea tensiuni nejustificate și este posibil să fie afectată integritatea actului de justiție.

Se poate observa că nemulțumirile exprimate de către instanțe și parchete pot fi eliminate prin asigurarea corespunzătoare a resurselor umane și materiale, în localitățile unde acestea nu sunt corespunzătoare.

De asemenea, prin chestionarul de colectare a datelor necesare întocmirii prezentului raport s-a solicitat instanțelor și parchetelor să evalueze calitatea relației instituționale stabilite cu instanțele sau parchetele, după caz, superioare sau inferioare în grad, precum și cu Consiliul Superior al Magistraturii.

Răspunsurile furnizate de instanțe și parchete nu au evidențiat fricțiuni în lanțul ierarhic al acestora, relația cu instanțele/parchetele ierarhic inferioare/superioare fiind caracterizată aproape în mod unanim ca bună și foarte bună. S-a evidențiat totuși necesitatea dezvoltării comunicării între conducerile acestor unități, în special pe problemele legate de buget și necesitatea unor întâlniri periodice ale magistraților de la instanțele de toate gradele din raza aceleiași curți de apel în vederea uniformizării practicii judiciare. În plus, mai ales la nivelul parchetelor se resimte necesitatea tranșării prin norme regulamentare clare a raporturilor de subordonare ierarhică între parchete.

În ceea ce privește relația instituțională cu Consiliul Superior al Magistraturii, aceasta a fost calificată ca bună și foarte bună de marea majoritate a instanțelor și parchetelor consultate¹⁰¹.

Principalele propuneri ale instanțelor și parchetelor în vederea menținerii sau îmbunătățirii calității relației stabilite cu Consiliul Superior al Magistraturii

¹⁰¹ Relația a fost apreciată ca „foarte bună” de 46,6% dintre curțile de apel, 25% dintre tribunale și 31,5% dintre judecătorii, drept „bună” de către 40% dintre curțile de apel, 60% dintre tribunale și 57,8% dintre judecătorii și ca „satisfăcătoare” de 13,3% dintre curțile de apel, 15% dintre tribunale și 10,5 % dintre judecătorii. O singură judecătorie a apreciat relația cu C.S.M. ca „nesatisfăcătoare”. La nivelul parchetelor de pe lângă curțile de apel 56,25% au caracterizat relația ca „foarte bună”, 37,5% ca „bună”, iar 6,25% drept „satisfăcătoare”. Față de rezultatele studiului realizat asupra percepției magistraților cu privire la independența sistemului judiciar, realizat de Transparency România, se remarcă un decalaj între nivelul calitativ al relației instituționale stabilite între CSM și instanțe și parchete și nivelul calitativ al relațiilor acestuia cu fiecare judecător sau procuror privit în mod individual. Pentru a remedia această stare de fapt, ce are la bază un deficit de comunicare, C.S.M. a luat măsuri concrete lansând pe pagina sa de internet un forum dedicat relației cu magistrați și pregătind editarea unei reviste proprii.

au vizat, în principal: stabilitate în luarea deciziilor și implicare în apărarea drepturilor și independenței magistraților, efectuarea unor vizite periodice în teritoriu a reprezentanților C.S.M., luarea unor măsuri concrete pentru apărarea prestigiului magistraților, implicarea activă în activitatea de combatere a percepției actuale a societății civile asupra justiției, rezolvarea cu prioritate a cererilor privind completarea personalului lipsă, atunci când se comunică adrese care necesită formularea unor răspunsuri sau puncte de vedere, termenul stabilit pentru comunicarea acestora să fie suficient pentru a permite dezbaterea și examinarea exigentă a acestora, în vederea comunicării unor răspunsuri corecte și obiective și totodată temeinic argumentate, mărirea numărului de personal la C.S.M., repartizarea membrilor și a personalului pe instanțe, crearea unei direcții pentru apărarea demnității magistraților, îmbunătățirea modalităților de comunicare cu instanțele, înființarea de birouri teritoriale în scopul unei reale cunoașteri a problemelor concrete cu care se confruntă magistrații, îmbunătățirea accesului personal al magistraților la Consiliul Superior al Magistraturii și a comunicării directe, organizarea unor ședințe comune a membrilor CSM cu conducerile instanțelor, pentru discutarea aspectelor legate de activitatea judecătorească, preluarea finanțării sistemului judiciar de la Ministerul Justiției, comunicarea în mod direct cu tribunalele și judecătoriile, asigurarea participării unui număr cât mai mare de judecători la programe internaționale¹⁰².

5.2. Raporturile dintre instanțe/parchete și barourile de avocați, precum și cu experții judiciari¹⁰³

Avocații și experții judiciari reprezintă alte profesii juridice care contribuie decisiv la înfăptuirea actului de justiție, iar colaborarea defectuoasă cu aceștia poate avea consecințe iremediabile cu privire la calitatea acestuia.

Atât în cazul parchetelor, cât și în cel al instanțelor, raporturile cu barourile de avocați au fost caracterizate în mare majoritate ca fiind bune și foarte bune. Cu toate acestea, s-a subliniat în multe cazuri existența unei atitudini adesea neprofesională a avocaților care, „subordonați” de cele mai multe ori intereselor clienților, nu se prezintă la termenele fixate, nu își desemnează substituenți în aceste cazuri, nu depun în termen actele solicitate de instanțe sau parchete, nu respectă întotdeauna deontologia profesională și formulează cereri repetate de amânare, de suplimentare a probatoriului sau de recuzare, cu scopul vădit al tergiversării cauzei.

S-au evidențiat, de asemenea, insuficienta pregătire a unora dintre avocați, în special a celor din oficiu, dar și desemnarea cu întârziere a avocaților din oficiu, existența unor dificultăți în asigurarea unui apărător din oficiu în afara programului, neprezentarea celor care sunt programați într-o anumită zi, transferarea disensiunilor dintre Barourile de Avocați și Barourile Constituționale în sfera activității juridice, protestul organizat în cursul anului obstrucționând desfășurarea corespunzătoare a activității judiciare.

¹⁰² Alte propuneri au vizat: reducerea numărului de adrese și chestionare, transparența deciziilor adoptate, exercitarea unui rol activ în protejarea intereselor magistraților, motivarea hotărârilor luate în privința carierei magistraților, transparența votului pe categorii de decizii, **corelarea acțiunilor C.S.M. cu cele ale Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție, descentralizarea unor activități concentrate la C.S.M.**

¹⁰³ Datele furnizate reprezintă sinteza efectuată pe baza răspunsurilor transmise de către instanțe și parchete la chestionarul pentru colectarea datelor necesare întocmirii raportului privind starea justiției.

Au existat și instanțe care au semnalat solicitări ale Barourilor pentru asigurarea unui spațiu adecvat de lucru, ca urmare a creșterii numărului de avocați, dar și nemulțumirile generate de acceptarea reprezentării părților de către persoane ce fac parte din Baroul Constituțional.

Amintim un caz singular, în care nu există barou în localitatea de funcționare a instanței, asistența juridică fiind asigurată de membrii baroului dintr-un oraș apropiat, fiind însă evident necesară înființarea unui barou și în această localitate.

În vederea soluționării acestor probleme, instanțele și parchetele au organizat întâlniri cu barourile și au propus introducerea unor norme legale care să permită sancționarea eficientă a acelor conduite profesionale neadecvate. Se poate întâmpla, ca, în situația aplicării unei amenzi judiciare, singura afectată să fie partea care a angajat avocatul.

Mijloacele sancționatorii sunt însă mult mai puțin eficiente în cazul experților judiciari.

Din păcate, în cazul acestora, instanțele și parchetele au semnalat în mare majoritate existența unor liste neactualizate de experți tehnici și judiciari, întârzieri nejustificate în redactarea expertizelor judiciare ori comunicarea acestora fără a se fi răspuns la toate obiectivele fixate de instanțe sau conținând concluzii contradictorii, precum și lipsa de cooperare a experților oficiali din cadrul Institutelor de Medicină Legală, Institutului Național de Expertize Criminalistice, care invocă un statut special.

Trebuie subliniat că, în situația caracterului contradictoriu a unora dintre concluziile formulate, nu există nici o procedură prin care expertul să poată fi sancționat.

Există instanțe și parchete care au semnalat întâlniri între conducătorii lor și Corpul experților tehnici pentru discutarea și remedierea disfuncționalităților existente. Asemenea inițiative sunt meritorii, cu atât mai mult cu cât prin comunicarea directă acestea se pot remedia rapid, fără intervenția, uneori dificilă, a legiuitorului.

Unele dintre motivele pentru care există întârzieri ale experților judiciari în întocmirea lucrărilor de specialitate sunt tocmai numărul lor redus în raport de numărul și complexitatea cauzelor, reglementarea necorespunzătoare a procedurilor de efectuare și plată a expertizelor, precum și lipsa fondurilor necesare achitării onorariilor, în special în cazul parchetelor. Remedierea acestor aspecte presupune organizarea unor campanii de recrutare și stimulare a diversilor specialiști pentru a sprijini, prin contribuția lor calificată, înfăptuirea justiției, adoptarea unor măsuri legale pertinente și asigurarea fondurilor necesare pentru expertize judiciare, cu simplificarea demersurilor administrative.

În acest context, se impune amintit demersul asociației „Corpul Experților Tehnici din România – C.E.T.-R.”, care s-a adresat Consiliului Superior al Magistraturii prin adresa nr.6542/11.12.2006¹⁰⁴ solicitând sprijinirea demersului legislativ de modificare și completare a Legii nr.156/2002 sub aspectul perfecționării pregătirii de specialitate a experților.

¹⁰⁴ Înregistrată în evidențele C.S.M. sub nr. 19205/CSM/13.12.2006.

Prin acest demers, s-a învederat că deși O.G. nr. 2/2000, aprobată prin Legea nr. 156/2002, prevede la art. 25 lit. c că experții tehnici trebuie să beneficieze de perfecționare continuă a pregătirii de specialitate, această prevedere nu a fost niciodată pusă în practică de Ministerul Justiției. Ca urmare, s-a inițiat de către 22 de parlamentari un demers legislativ, sprijinit de asociația menționată, privind modificarea actului normativ cadru privind expertiza tehnică, care a fost aprobat de Senatul României la data de 29.09.2006, în prezent aflându-se pe rolul Camerei Deputaților.

Asociația petentă a arătat că aprobarea respectivului proiect de lege ar contribui la creșterea calității lucrărilor de expertiză tehnică și la respectarea deontologiei profesionale de expert tehnic, cu implicații directe asupra actului de justiție.

Dincolo de aspectele negative semnalate, din răspunsurile sintetizate reiese deplina disponibilitate a instanțelor și parchetelor de a colabora cu ceilalți participanți la procedura judiciară în vederea creșterii calității justiției ca serviciu public și a reducerii duratei proceselor. Această colaborare presupune, în mod obligatoriu, stabilirea unei relații corecte între toți participanții la soluționarea unei anumite cauze, cu respectarea strictă a regulilor și a limitelor procedurale, în scopul stabilirii corecte și la timp a adevărului judiciar.

5.3. Raporturile cu mass-media

Un loc aparte în cadrul relațiilor statornicite între structurile sistemului justiției, reprezentate de instanțe și parchete, și celelalte instituții și organisme ale statului de drept, precum și cu societatea civilă, întemeiate pe prevederile constituționale și pe legile speciale care reglementează sistemul judiciar românesc, respectiv Legea nr. 303/2004, Legea 304/2004 și Legea nr. 317/2004, republicate, cu modificările și completările ulterioare, l-a ocupat relația cu mass-media centrală și locală pentru că instanțele și parchetele trebuie să informeze publicul în mod corect, profesional, continuu despre funcționarea sistemului judiciar și să-l responsabilizeze în ceea ce privește importanța activității desfășurate de judecători și personalul auxiliar.

Se urmărește menținerea unei legături permanente și eficiente a purtătorilor de cuvânt de la instanțe și parchete cu reprezentanții mass-media ca efect al implicării transparente a celor aflați în slujba justiției în eliminarea disfuncțiilor care încă se mai manifestă în activitatea instanțelor și parchetelor.

Relațiile instanțelor și parchetelor – prin intermediul birourilor de presă și al purtătorilor de cuvânt – cu mass-media au o mare complexitate. Atât presa scrisă, cât și cea audiovizuală consemnează, încă, semnalele critice venite de la opinia publică, referitoare la modul în care funcționează sistemul judiciar. Astfel de semnale sunt valorificate deoarece cunoașterea percepției opiniei publice față de justiție, identificarea și ameliorarea aspectelor încă deficitare, care au un impact negativ asupra modului în care este percepută în societate activitatea magistraților, a justiției în ansamblul ei reprezintă un feedback informațional necesar îmbunătățirii funcționării sistemului judiciar.

Un alt capitol important în cadrul raporturilor instanțelor și parchetelor cu mass-media și cetățenii a fost reprezentat de aplicarea prevederilor Legii nr. 544/2001, privind liberul acces la informații de interes public, de către birourile de informare publică și relația cu mass-media¹⁰⁵.

În acest context, a fost semnalată lipsa logisticii necesare unei bune funcționări a Birourilor de informare publică și relații cu mass-media, precum și faptul că este necesară specializarea magistraților purtători de cuvânt (sau încadrarea pe aceste posturi a unor persoane cu studii de specialitate, permisă de lege și de Regulamentul de ordine interioară a instanțelor judecătorești) și a persoanelor cu atribuții în domeniul respectării dispozițiilor Legii nr. 677/2001, dată fiind calitatea instanțelor și parchetelor de operatori de date cu caracter personal. La nivelul birourilor de informare publică și relații cu mass-media se resimte nevoia de a se continua activitățile de pregătire profesională a purtătorilor de cuvânt, precum și a consilierilor din cadrul acestor birouri, inițiate de către CSM în anul 2005.

Pe linia creșterii competenței comunicaționale a personalului din sistemul judiciar investit cu sarcini în domeniul relațiilor cu mass-media, în anul 2006 a fost finalizată în cadrul CSM elaborarea unui GHID de bune practici de cooperare între instanțe, parchetele de pe lângă acestea și mass-media, aprobat de către Plenul Consiliului Superior al Magistraturii prin Hotărârea nr. 277 din 13 aprilie 2006. Ghidul a fost amplu mediatizat și este publicat pe site-ul CSM.

Acest material a fost realizat în cadrul activităților grupului G6 din cadrul Consiliului Superior al Magistraturii, intitulat *"Relația cu mass-media și cu societatea civilă"*, iar la constituirea sa a stat activitatea și propunerile formulate atât de către jurnaliști, cât și de reprezentanți ai unor asociații profesionale din domeniul mass-media.

În cadrul activității desfășurate de către Consiliul Superior al Magistraturii în direcția pregătirii profesionale continue a purtătorilor de cuvânt de la instanțe și parchete, în cursul anului 2006 au fost organizate trei workshopuri cu tema „Pregătire pentru purtătorii de cuvânt ai Consiliului Superior al Magistraturii, instanțelor și parchetelor”.

Cele trei stagii de pregătire au fost prevăzute în cadrul Proiectului de înfrățire instituțională *„Asistență tehnică pentru Consiliul Superior al Magistraturii”* (materiale publicate pe site-ul Consiliului), au avut durata de o săptămână fiecare și s-au desfășurat în lunile septembrie, octombrie și decembrie 2006. În urma acestora au fost elaborate rapoarte cu propuneri în vederea asigurării unei cât mai eficiente relații de comunicare la toate nivelele sistemului judiciar atât cu mass-media, cât și cu organizațiile societății civile. Astfel, Plenul Consiliului Superior al Magistraturii a aprobat următoarele propuneri, care se vor materializa în acțiuni concrete:

- organizarea unor întâlniri ale purtătorilor de cuvânt, pe regiuni, de două ori pe an, care să le dea posibilitatea acestora să discute despre experiențele pe care le-au avut în relația cu presa și despre aspectele controversate ale acestei relații;

¹⁰⁵ A se vedea sub acest aspect paragraful 2.10 din prezentul raport.

- elaborarea unei strategii la nivel național, sub coordonarea Consiliului Superior al Magistraturii și în raport cu datele obținute în urma expertizei de care beneficiază Consiliul Superior al Magistraturii în cadrul Programului de Reformă a sistemului judiciar derulat cu Banca Mondială, cu particularități pentru fiecare curte de apel, strategie care trebuie să fie obligatorie pentru toate instanțele și parchetele de pe lângă acestea;

- realizarea unui glosar cu termeni juridici de către o echipă formată din judecători și procurori de la diferite grade de jurisdicție, teoreticieni (cadre universitare) și reprezentanți ai mass-media;

- corelarea eficientă a atribuțiilor judiciare pe care le are un purtător de cuvânt cu cele derivând din activitatea specifică de purtător de cuvânt, care să le ofere acestora timpul necesar pentru a se concentra pe aspectele legate de relația cu mass-media.

Prin intermediul birourilor de informare publică și relația cu mass-media din cadrul instanțelor și parchetelor a fost urmărită realizarea unuia din principalele obiective ale proceselor de reformă a justiției, și anume aprofundarea caracterului de „serviciu public” al sistemului judiciar prin stabilirea unui nou tip de relații dintre justiție și justițiabili pe baza accesului la informații și asigurarea transparenței în comunicare.

Și în anul 2006 a fost realizat de Asociația Română pentru Transparență, la solicitarea CSM studiul privind percepția magistraților asupra independenței sistemului judiciar¹⁰⁶. Acest document evidențiază stadiul implementării Strategiei de reformă a sistemului judiciar pentru perioada 2005-2007 și a Strategiei Naționale Anticorupție, prin prisma angajamentelor asumate și cerințelor impuse de aderarea României la Uniunea Europeană. După cum rezultă din studiu, au fost înregistrate evoluții pozitive în ceea ce privește restructurarea instituțională a sistemului judiciar prin sporirea capacității acestuia de a răspunde imperativelor sociale inclusiv printr-o tot mai eficientă, directă și optimă comunicare a reprezentanților sistemului judiciar cu cetățenii.

Studiul menționat a evaluat, la nivel de sistem, principalele măsuri necesare îmbunătățirii comunicării: continuarea politicii publice adoptate de CSM pentru creșterea capacității de reacție rapidă a persoanelor desemnate să îndeplinească atribuția de purtător de cuvânt prin reducerea la minimum a celorlalte atribuții, creșterea standardelor de motivare a răspunsurilor inspecției judiciare răspunzând astfel și funcției de educare-informare a cetățeanului, îmbunătățirea deprinderilor magistraților în domeniul comunicării publice, pentru a se elimina barierele de comunicare între justiție, mass-media și opinia publică, creșterea eficacității Birourilor de Informare și Relații cu Publicul din cadrul instanțelor și parchetelor pentru creșterea nivelului de educație juridică în rândul populației, stabilirea ca prioritate de acțiune în 2007 a promovării autorității judecătorești ca putere egală în stat cu puterile legislativă și executivă, organizarea unor dezbateri cu magistrații asupra posibilităților de îmbunătățire a sistemului de reglementare/punere în aplicare a reglementarilor referitoare la promovare, evaluare, numire în funcții de conducere.

¹⁰⁶ Sub acest aspect a se vedea și paragraful 3.12 din prezentul raport.

Prin intermediul chestionarului pentru colectarea datelor necesare întocmirii raportului, s-a solicitat magistraților să evalueze caracterul relației dintre instanțele și parchetele din care fac parte și mass-media.

La nivelul curților de apel 73,3% dintre instanțe au caracterizat ca „bună” și „foarte bună” relația stabilită cu instituțiile media și reprezentanții acestora, 13,3 % au considerat-o „satisfăcătoare”, numai două dintre curțile de apel calificând-o ca „nesatisfăcătoare”. Principalele critici aduse de către instanțe au privit existența unor situații în care reprezentanții presei au deformat sau prezentat incomplet cauzele avute în vedere, au manifestat partizanat pentru una dintre părțile implicate, recurgând chiar la atacuri directe împotriva judecătorilor cauzei, nu s-au informat suficient sau au interpretat eronat datele cauzei datorită lipsei de cunoștințe juridice.

În același context, un procent de 70% din procurorii care au răspuns la această întrebare au calificat relația cu mass-media ca fiind una foarte bună, iar 30% bună. Totuși, s-au exprimat numeroase nemulțumiri datorate faptului că presa nu reflectă întotdeauna situația reală, sau furnizează uneori publicului informații care n-ar trebui făcute publice până la sfârșitul anchetei. De asemenea, organizarea de anchete jurnalistice paralele, în cadrul cărora uneori probele sunt analizate de persoane ce au interes în cauză, conduce la prefigurarea unei soluții incorecte de către public, fiind astfel afectată imaginea justiției în situația pronunțării unei alte soluții.

Dincolo de aspectele negative semnalate, se impune concluzia că relația instanțelor și parchetelor cu instituțiile media are o dinamică pozitivă, manifestată prin opinia predominant bună a judecătorilor și procurorilor în relația cu jurnaliștii. Din păcate, această relație nu a reușit încă să depășească pragul unor prejudecăți reciproce din partea celor două corpuri profesionale (magistrații și jurnaliștii). Ca urmare, pe viitor este necesară intensificarea eforturilor de construire a unei relații corecte, de colaborare, între instanțe, parchete și instituțiile media, în care primele să favorizeze realizarea rolului fundamental al presei de informare a cetățenilor (prin înlesnirea operațiunilor de documentare, realizarea de conferințe de presă și întâlniri periodice, gândirea unor forme de pregătire și perfecționare profesională în comun pe problemele de comunicare specifice sistemului judiciar etc.), iar cele din urmă să reflecte activitatea instanțelor și parchetelor caracterizând-o în mod global, iar nu numai prin prisma elementelor de senzational și exacerbarea aspectelor negative, cu respectarea deontologiei profesionale de către toți cei implicați.

5.4. Raporturile cu justițiabilii¹⁰⁷

În ultimii ani, autoritățile au demarat un efort real pentru a îmbunătăți interacțiunea dintre cetățeni și persoanele implicate în înfăptuirea actului de justiție și pentru a asigura transparența necesară, în vederea asigurării unei percepții corecte a justițiabilului, referitoare la dosarele soluționate sau în curs de soluționare.

Instanțele și parchetele au caracterizat drept bună și foarte bună relația cu justițiabilii, învederând eforturile depuse pentru respectarea, conform normelor legale, a tuturor drepturilor acestora.

¹⁰⁷ Datele prezentate au fost sintetizate pe baza răspunsurilor furnizate de către instanțe și parchete la chestionarul pentru colectarea datelor necesare întocmirii raportului privind starea justiției.

Atât la instanțe și parchete, cât și la Ministerul Justiției și Consiliul Superior al Magistraturii, s-au organizat manifestări de tipul „ușilor deschise”, cu ocazia zilei de 25.10.2006 - Ziua Europeană a Justiției Civile. Manifestările au presupus vizitarea de către cetățenii interesați, de către studenți ai facultăților de drept sau chiar de către elevi de la gimnazii și licee a sediilor instituțiilor amintite, fiindu-le distribuite, în cele mai multe cazuri, și ghiduri de orientare juridică pentru justițiabili, iar efectul acestor demersuri a fost unul pozitiv.

De asemenea, au fost oferite publicului, verbal sau prin afișare, informații privind principalele proceduri judiciare și drepturile legale ale unei părți litigante.

În unele cazuri, aceste manifestări au fost urmate de conferințe de presă, astfel că manifestarea a fost mediatizată, tocmai pentru asigurarea transparenței actului de justiție.

La nivelul întregii țări s-au luat măsuri pentru informarea publicului cu privire la programul de funcționare al instanțelor și parchetelor, al Birourilor de Relații cu Publicul, precum și a programului de audiențe.

Trebuie menționat că majoritatea instituțiilor au continuat acordarea de audiențe justițiabililor, în multe cazuri chiar zilnic, pentru a asigura o informare corectă și adecvată a acestora și pentru a putea soluționa rapid și eficient orice nemulțumire exprimată de cetățeni.

În alte cazuri, deși s-au desființat, potrivit legii, audiențele acordate de conducere la majoritatea instanțelor de judecată, dreptul justițiabililor la informare a fost asigurat în condiții chiar mai bune prin funcționarea birourilor de relații cu publicul. Numeroase instanțe au evidențiat impactul pozitiv, în cele mai multe cazuri, al acestei măsuri, motivat de faptul că Biroul de Relații cu Publicul soluționează în continuare petițiile justițiabililor și s-a evitat menținerea nejustificată a impresiei anumitor cetățeni că pot soluționa, cu această ocazie, nemulțumiri vizând hotărâri judecătorești, uneori definitive sau irevocabile sau că ar putea exercita presiuni, prin intermediul conducerii instanțelor, cu privire la modul de rezolvare sau de instrumentare a unor dosare aflate pe rolul instanței respective.

A fost subliniat impactul pozitiv al distribuirii ghidurilor de orientare pentru justițiabili, elaborate în principal de către Inspekția Judiciară de pe lângă Plenul Consiliului Superior al Magistraturii, fiind propusă editarea lor în continuare, pentru asigurarea unei minime instruirii juridice a cetățenilor.

Aceste măsuri, alături de publicarea pe portaluri web a informațiilor detaliate privind instanțele și parchetele, drepturile părților, condițiile desfășurării anumitor proceduri judiciare și oferirea unor formulare tip de cereri introductive pot conduce la o percepție corectă a cetățenilor cu privire la actul de justiție și pot asigura transparența acestuia.

Se pot evita astfel situațiile, din păcate încă existente, în care se formulează cereri sau petiții informale, dar și nemulțumirile generate de soluții ale parchetelor și instanțelor.

Pentru asigurarea liberului acces la justiție s-au soluționat pozitiv, în foarte multe cazuri, cereri de acordare a asistenței juridice potrivit normelor procedurale și s-au asigurat drepturile prevăzute de Legea nr. 211/2004, privind unele măsuri pentru asigurarea protecției victimelor infracțiunilor, precum și cele incidente în cazurile cetățenilor ce nu cunosc limba română.

Prin toate aceste mijloace s-a urmărit conștientizarea justițiabilului asupra efectului negativ pentru actul de justiție și nu în ultimul rând chiar pentru parte, personal, a cererilor nejustificate de amânare, a lipsei nejustificate de la termen, a nedepunerii la timp a actelor solicitate de instanță, a cererilor, uneori abuzive, de recuzare sau strămutare, situații ce conduc la tergiversarea nejustificată a litigiilor.

Trebuie amintit și impactul pozitiv al O.G. nr. 27/2002, privind reglementarea activității de soluționare a petițiilor, modificată prin Legea 233/2002, care asigură cadrul legal pentru soluționarea petițiilor cetățenilor, indiferent că ei se adresează instanțelor sau parchetelor ori Birourilor de Relații cu Publicul din cadrul Ministerului Justiției și Consiliului Superior al Magistraturii.

Deși, în multe dintre aceste petiții se reclamă nemulțumirea justițiabililor față de modalitatea de soluționare a cauzelor, se poate observa că, prin informarea corectă, aceștia pot conștientiza rolul esențial al independenței puterii judecătorești, ce constituie, în final, o garanție supremă a corectitudinii actului de justiție.

De altfel, numărul cetățenilor ce formulează petiții s-a redus în cursul anului 2006, atestând o îmbunătățire a raporturilor cu justițiabilii.

Un alt aspect sesizat de instanțe și parchete, ce afectează înfăptuirea cu celeritate a actului de justiție este neprezentarea martorilor legal citați, chiar în situația aplicării unor sancțiuni pecuniare.

Se recomandă o campanie de conștientizare a cetățenilor asupra rolului lor în înfăptuirea actului de justiție și, în cazul parchetelor, adoptarea unor norme procedurale care să permită decontarea cheltuielilor de deplasare ale martorilor¹⁰⁸.

Prin urmare, în vederea îmbunătățirii liberului acces la justiție și pentru creșterea încrederii cetățenilor în actul de justiție este important a se întreprinde următoarele demersuri:

- diminuarea efortului financiar al părții în cazul unui proces (diminuarea cuantumului taxelor de timbru în cauzele civile și elaborarea unor norme conforme cu CEDO, față de conținutul Hotărârii Weissman contra României, asigurarea asistenței juridice gratuite, în cazurile în care asistarea de un avocat este obligatorie ori cauza este complexă, iar partea nu dispune de resurse financiare necesare, simplificarea procedurii de acordare a asistenței judiciare gratuite și eventual extinderea sferei de aplicare);

- continuarea manifestărilor de tip „uși deschise”, a distribuirii de ghiduri de orientare juridică cetățenilor, a informării cetățenilor cu privire la procedurile judiciare, la drepturilor procesuale și la competențele și limitele legale conferite fiecărui participant (organ sau instituție) la înfăptuirea justiției, inclusiv cu sprijinul presei, pentru o largă mediatizare;

¹⁰⁸ Este de remarcat că, în timp ce legea română prevede numai măsuri coercitive pentru asigurarea prezenței martorilor la judecarea unei cauze – amenda judiciară sau mandatul de aducere -, alte sisteme de drept utilizează și măsuri proactive în vederea conștientizării și asumării de cetățeni a acestei obligații civice. Astfel, conform raportului de activitate pe anul trecut al HMCS, în Marea Britanie s-au cheltuit în anul 2005 sume însemnate pentru invitarea cetățenilor citați ca martori cu câteva zile înainte de termen la sediul instanței, unde se asigură familiarizarea acestora cu sala de judecată și sunt consiliați cu privire la regulile audierii, astfel încât la termenul de judecată să nu fie intimidați sau timorați de atitudinea magistraților sau avocaților, fiind astfel în măsură să furnizeze o mărturie completă și corectă.

- sprijinirea mass-mediei cu scopul de a aduce la cunoștință, în mod corect, cetățenilor principalele acte normative de interes general, a modificărilor și completărilor acestora, cu organizarea unor dezbateri publice;
- introducerea în învățământul preuniversitar a unor cursuri obligatorii, având ca obiect asigurarea unui minim de cunoștințe juridice;
- întocmirea și punerea la dispoziția publicului, gratuit sau contra cost, a unor modele de cereri adresate organelor judiciare;
- simplificarea procedurii medierii și creșterea rolului acesteia în cauzele litigioase, precum și promovarea acesteia;
- crearea posibilității pentru justițiabili de a consulta on-line un dosar aflat pe rolul instanței, eventual contra cost ori înființarea unor infochioscuri în cadrul instanțelor;
- rezolvarea problemelor generate de numărul neadecvat de traducători și experți judiciari
- efectuarea unor sondaje care să identifice nemulțumirile concrete, punctuale, ale cetățenilor privind activitatea organelor judiciare, în scopul identificării și eliminării rapide a acestora.

În concluzie, se poate afirma că raporturile cu justițiabilii s-au îmbunătățit vizibil în cuprinsul ultimului an, în lumina preocupării permanente a instanțelor și parchetelor pentru asigurarea garanțiilor respectării drepturilor lor procesuale și materiale și, prin punerea în aplicare a propunerilor formulate, acestea vor cunoaște noi valențe, în spiritul asigurării celerității actului de justiție și a impactului pozitiv asupra publicului larg, fără existența din partea părților a unor sentimente de nerespectare a legislației în vigoare în spețele pendinte sau soluționate.

5.5. Raporturile cu societatea civilă și cu instituțiile și organismele internaționale

5.5.1. Raporturile cu societatea civilă

Asigurarea transparenței actului de justiție reprezintă una dintre cele mai importante direcții de acțiune stabilite de *Strategia de reforma a sistemului judiciar pe perioada 2005-2007* și *Planul de acțiune pentru implementarea Strategiei de reformă a sistemului judiciar pe perioada 2005-2007*. În vederea realizării acestei direcții de acțiune, pe parcursul anului 2006 s-a intensificat cooperarea cu societatea civilă, măsurile de responsabilitate Consiliului Superior al Magistraturii, prevăzute la capitolul “Îmbunătățirea comunicării între cetățeni și justiție” fiind: furnizarea informațiilor de interes public și actualizarea acestora pe site-ul CSM, crearea unei secțiuni interactive pe site-ul CSM, care să faciliteze dialogul direct al magistraților cu membrii Consiliului, realizarea și distribuirea unor ghiduri de orientare pentru justițiabili, realizarea anuală, de către un organism independent, a unor studii privind percepția magistraților asupra independenței sistemului judiciar, organizarea manifestărilor de tipul “Ușilor deschise”.

Referitor la furnizarea informațiilor de interes public și actualizarea acestora pe site-ul CSM, analiza modului de gestionare a activității biroului este

reflectată de conținutul *fișei de evaluare* a implementării Legii nr. 544/2001 privind accesul liber la informațiile de interes public în anul 2005, document public ce a fost publicat și pe site-ul Consiliului. S-a realizat publicarea constantă și în timp util pe site-ul Consiliului a tuturor informațiilor de interes public produse și/sau gestionate de către această instituție pentru a da posibilitatea tuturor celor interesați să le acceseze cu ușurință.

În același timp, Consiliul a procedat la crearea unui *motor de căutare* pentru hotărârile pronunțate și publicate pe propriul site, care să faciliteze căutarea acestora în raport de criterii clare și obiective la îndemâna solicitantului informației.

De asemenea, prin crearea *bazei de date cu purtătorii de cuvânt de la nivelul tuturor instanțelor și parchetelor* de pe lângă acestea, s-a facilitat contactarea acestora în timp util de către jurnaliști, dar și informarea acestora de către Consiliu despre activitatea cotidiană.

Începând cu data de 15 august 2005 Ministerul Justiției a lansat portalul instanțelor pe adresa www.just.ro. Ca urmare a semnalelor primite de la magistrați și în considerarea rolului său de apărător al independenței sistemului judiciar, pentru a nu se induce ideea subordonării instanțelor Ministerului Justiției prin faptul includerii, pe site-ul acestei instituții, a portalului instanțelor, se preconizează soluționarea acestui aspect, prin transferarea acestui portal pe site-ul Consiliului Superior al Magistraturii¹⁰⁹.

De asemenea, pentru a îmbunătăți transparența sistemului judiciar și relația acestuia cu societatea civilă și beneficiarii direcți ai actului de justiție, justițiabili, și în anul 2006, Consiliul Superior al Magistraturii a organizat, cu prilejul *Zilei Europene a Justiției Civile*, la data de 25 octombrie, *Ziua Ușilor Deschise* la toate instanțele și parchetele, precum și la Consiliul Superior al Magistraturii, prilej cu care persoanele interesate au avut ocazia să se informeze în mod direct cu privire la organizarea autorității judecătorești.

Consiliul Superior al Magistraturii a manifestat preocupări și în privința realizării, distribuirii și publicării pe pagina de web a Consiliului a *32 ghiduri de orientare pentru justițiabili*, atât referitoare la activitatea de judecată, cât și referitor la competențele care revin Consiliului¹¹⁰.

¹⁰⁹ Elocvență pentru aprecierea realizării de către Consiliul Superior al Magistraturii a rolului său constituțional este declarația dată de **dl. Jonathan Scheele, șeful Delegației Comisiei Europene la București** postului de televiziune N 24 în data de 27 septembrie 2006, ora 21:07 - Emisiunea "Euromonitor" (Realizator: Cristina Vasiloiu): "*Și avem acum un Consiliu Superior al Magistraturii, care este cu adevărat independent. Chiar dacă nu este întotdeauna pe gustul unor politicieni, este bine că începem să avem un adevărat sistem independent. Și asta este important!*"

¹¹⁰ Ghidurile tratează următoarele subiecte de interes public: terții în procesul civil, reprezentarea și asistența judiciară în materie penală, reprezentarea și asistența judiciară în materie civilă, reabilitarea, punerea în executare a hotărârilor penale, probele în procesul penal – martorul, probele în procesul civil - interogatoriul (mărturisirea), probele în procesul civil - înscrisurile, probele în procesul civil - expertiza și cercetarea la fața locului, privarea de libertate, părțile în procesul penal, părțile în procesul civil - drepturi și obligații, ordonanța președințială, modurile de sesizare a organelor judiciare, judecata în materie penală, judecata în materie civilă, incompatibilitatea, abținerea, recuzarea, strămutarea (în materie penală), incompatibilitatea, abținerea, recuzarea, strămutarea (în materie civilă), hotărârea judecătorească pronunțată în materie civilă, hotărârea judecătorească - îndreptarea erorilor materiale, executarea silită în materie civilă, divorțul, contestația la executare, competența instanțelor în materie civilă, cererea de chemare în judecată, căile de atac în materie penală - apelul și recursul, căile de atac în materie civilă - apelul și recursul, căile de atac extraordinare în materie penală - contestația în anulare și revizuirea, căile de atac extraordinare în materie civilă - recursul revizuirea și contestația în anulare.

Consiliul Superior al Magistraturii a publicat, totodată, pe propriul site și a mediatizat *ghidurile Inspecției judiciare*, precum și *Ghidul de bune practici pentru cooperarea între instanțe, parchetele de pe lângă acestea și mass-media*.

Analiza percepției opiniei publice și a societății civile asupra justiției, exprimată prin instrumente proprii și O.N.G.-uri, precum și prin intermediul mass-media este reflectată și de numărul reprezentanților societății civile cu care există corespondență electronică, telefonică, acreditări.

În prezent, percepția asupra activității justiției poate fi caracterizată ca fiind, încă, defavorabilă la nivel național. În ceea ce privește Consiliul Superior al Magistraturii se constata o evoluție evidentă a raporturilor cu reprezentanții mass-media și cu reprezentanții societății civile, în general, ca efect al transparentizării activității acestei instituții, în limitele legii.

Opinia generală defavorabilă referitoare la activitatea justiției se datorează și unei deficiențe de comunicare a instanțelor cu reprezentanții mass-media sau chiar cu solicitanții unor informații de interes public, inexistenței unor strategii de abordare a relației cu mass-media, greșitei înțelegeri a rolului reprezentantului mass-media de către magistrați, dar și lipsei de profesionalism a unor reprezentanți ai societății civile.

Pornind de la principiul că justiția și mass-media sunt în slujba cetățeanului și trebuie să acționeze în folosul acestuia, atitudinea reprezentanților sistemului judiciar trebuie revizuită în sensul adoptării unor *manifestări proactive* în raport cu societatea civilă, menite să asigure încrederea acesteia în sistemul judiciar românesc .

Transpusă în practică, această atitudine presupune adoptarea unor măsuri din partea instanțelor în lumina dispozițiilor Legii nr. 544/2001, Legii nr.303 și 304/2004, modificate și completate prin Legea nr. 247/2005 și a Regulamentului de ordine interioară a instanțelor judecătorești, care să informeze publicul în mod corect, profesional, continuu despre funcționarea sistemului judiciar și să-i conștientizeze în ceea ce privește importanța activității desfășurate de judecători și personalul auxiliar.

Măsurile concrete propuse de către Consiliu pentru îmbunătățirea situației constatate sunt concretizate în cadrul *rapoartelor workshopului cu tema*

„*Pregătire pentru purtătorii de cuvânt ai Consiliului Superior al Magistraturii, instanțelor și parchetelor*”, desfășurate în 11-15 septembrie 2006 și 16-20 octombrie 2006.

Referitor la relațiile magistraților cu asociațiile lor profesionale, una din prioritățile CSM a constituit-o îmbunătățirea actului decizional prin organizarea unor întâlniri la nivelul asociațiilor profesionale cu magistrați și membri ai CSM în vederea soluționării eficiente a problemelor cu care se confruntă judecătorii și procurorii.

În vederea îndeplinirii angajamentelor privind reforma justiției, asumate de România în cadrul procesului de integrare a României în Uniunea Europeană, una dintre măsurile aflate în competența Consiliului Superior al Magistraturii pe baza *Hotărârii Guvernului nr. 232/2005 privind aprobarea Strategiei de reformă a sistemului judiciar pentru perioada 2005-2007 și a Planului de acțiune pentru implementarea Strategiei de reformă a sistemului judiciar pentru perioada 2005-2007*, se referă la „Realizarea anuală, de către un organism independent, a unor

studii privind percepția magistraților asupra independenței sistemului judiciar”, având ca instituție responsabilă CSM și termen de realizare luna septembrie a fiecărui an, începând cu anul 2005 .

Studiul privind percepția magistraților asupra sistemului judiciar a fost realizat în anul 2006, pentru al doilea an consecutiv, de către Asociația Română pentru Transparență și prezentat în cadrul unei conferințe de presă la 20 decembrie 2006.

Pe lângă acestea, Consiliul Superior al Magistraturii a organizat întâlniri și a stabilit parteneriate cu organizații neguvernamentale și fundații, cele mai notabile colaborări în anul 2006 fiind cele cu *Fundația Germană de Cooperare Juridică Internațională (IRZ)* și *Fundația Konrad Adenauer*, materializate în organizarea de seminarii pe teme de interes pentru magistrați și o vizită de studiu la instituțiile europene de la Strassbourg, Bruxelles, Luxembourg și la Curtea Federală de Justiție a Germaniei.

5.5.2. Relații bilaterale cu consiliile judiciare din Europa

În cadrul relațiilor bilaterale cu instituții similare din Europa, în anul 2006 Consiliul Superior al Magistraturii a efectuat vizite la instituțiile omologe din Franța, Spania, Olanda și Bulgaria și a primit vizita a patru consilii, din Spania, Albania, Polonia și Olanda.

Vizitele au avut ca obiective promovarea în cadrul relațiilor cu aceste state a rolului Consiliului Superior al Magistraturii în societatea românească, precum și în Europa, precum și a rolului consiliilor de justiție în spațiul de drept european.

Urmare a vizitei Consiliului General al Puterii Judiciare din Spania, s-a convenit încheierea unui Protocol de colaborare între această instituție și Consiliul Superior al Magistraturii din România, care a fost semnat la data de 9 octombrie 2006, cu prilejul întâlnirii de la București dintre vicepreședintele Consiliului General al Puterii Judiciare din Spania și conducerea Consiliului Superior al Magistraturii din România.

De asemenea, colaborarea cu instituția omologa din Spania s-a concretizat și prin vizita inspectorilor judiciari și membrilor Consiliului Superior al Magistraturii în Spania la instanțele disciplinare, vizită organizată în perioada 6-10 noiembrie 2006. O vizită similară a avut loc și la instanțele disciplinare din Franța.

La invitația *Consiliului Judiciar Suprem din Bulgaria*, în perioada 7- 8 noiembrie 2006, reprezentanții Consiliului Superior al Magistraturii au efectuat o vizita în Bulgaria, cu scopul de a dezvolta relațiile de colaborare între cele doua consilii. În urma vizitei, cele doua părți au stabilit încheierea unui protocol de colaborare, ce va fi semnat la începutul anului 2007, când partea bulgara va vizita Consiliul Superior al Magistraturii din România.

5.5.3. Relații bilaterale cu alte instituții

Pe parcursul anului 2006, Consiliul Superior al Magistraturii a intensificat relațiile bilaterale cu alte instituții, reprezentanții Statelor Membre ale Uniunii Europene și organisme internaționale.

Astfel, au avut loc o serie de întâlniri cu reprezentanți ai statelor și instituțiilor europene, precum vicepreședintele Parlamentului Germaniei ori ambasadorii statelor membre ale Uniunii Europene și ai Canadei și Statelor Unite ale Americii la București, ministrul justiției din Olanda, secretarul general al Rețelei Europene pentru Formare Judiciară, *Baroneasa Catherine Ashton*, ministru în cadrul Departamentului pentru Afaceri Constituționale, reprezentant al Camerei Lorzilor a Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord, Procurorul General al Republicii Cipru, scopul acestor întâlniri fiind, pe de o parte, acela de a-i familiariza pe invitați cu aspecte legate de funcționarea și organizarea CSM și a sistemului judiciar, precum și de a stabili un dialog direct, ca viitori parteneri în Uniunea Europeană, iar pe de altă parte, acela de a analiza posibilele proiecte de colaborare în domeniul justiției, în beneficiul magistraților români.

De asemenea, președintele Consiliului, împreună cu ministrul justiției au avut o întâlnire cu domnul *Franco Frattini*, vicepreședintele Comisiei Europene și domnul *Olli Rehn*, Comisar pentru extindere, în cadrul întâlnirii au fost discutate aspecte referitoare la colaborarea dintre CSM și MJ în contextul demersurilor pentru Implementarea Strategiei de Reformă a Sistemului Judiciar și a îndeplinirii angajamentelor asumate pentru aderarea la 1 ianuarie 2007.

Unele dintre întâlnirile sus-menționate s-au materializat deja în cursul anului 2006 în diferite proiecte de cooperare deosebit de importante pentru sistemul judiciar din România și pentru magistrații români.

Astfel, cele două întâlniri ale conducerii CSM cu *Baroneasa Catherine Ashton de Upholland*, ministru în cadrul Departamentului pentru Afaceri Constituționale, reprezentant al Camerei Lorzilor a Regatului Unit al Marii Britanii și Irlandei de Nord s-au materializat în seminarul „*Independența justiției - reprezintă practica unitară un inamic al independenței justiției? - Perspectivă oferită de sistemul judiciar britanic*”, ce s-a desfășurat în perioada 19-20 septembrie 2006, seminar la care au participat 35 de judecători de la ÎCCJ, curți de apel, tribunale și judecătorii, precum și în programul de asistență bilaterală în domeniul politicilor de management și administrare a instanțelor, care se află în curs de derulare la nivelul Ministerului Justiției. În cadrul programului, doi experți britanici au efectuat 2 vizite de informare, în octombrie și decembrie 2006, pentru a se familiariza în prealabil cu sistemul de management judiciar din România și cu strategiile de dezvoltare a acestuia. De asemenea, a avut loc o vizită de studiu în Regatul Unit al Marii Britanii, în ianuarie 2007, la care a participat o delegație din partea României formată din reprezentanți ai Tribunalului București – instanța pilot, Ministerului Justiției și Consiliului Superior al Magistraturii.

În urma vizitei la Consiliul Superior al Magistraturii a delegației conduse de domnul *Jan Piet Hein Donner*, Ministrul Justiției din Olanda, în cursul lunii august 2006 a avut loc o vizită de studiu a reprezentanților Consiliului Superior al Magistraturii și Ministerului Justiției la instituțiile omologe din Olanda, vizită

ce a avut ca finalitate schimbul de practici instituționale, în vederea îmbunătățirii activității instituțiilor din ambele state.

Pe aceeași linie, a cooperării cu instituțiile europene, a afirmării dorinței magistraților români de a se integra în spațiul european al justiției, în perioada 5-6 aprilie 2006, a avut loc la București întâlnirea Rețelei instanțelor - pilot din cadrul *Comisiei Europene pentru Eficientizarea Justiției (CEPEJ)*. Întâlnirea a fost organizată de către CEPEJ, în colaborare cu Consiliul Superior al Magistraturii și Ministerul Justiției, dezbatere vizând implementarea programului CEPEJ „Un nou obiectiv pentru sistemele judiciare: soluționarea fiecărei cauze într-un termen rezonabil și predictibil”, precum și pregătirea Compendiului cuprinzând cele mai bune practici ale statelor în materia duratei procedurilor.

Întâlnirea cu secretarul general al Rețelei Europene de Formare Judiciară, domnul Gilles Charbonnier a evidențiat rolul activ de observator în cadrul Rețelei al Institutului Național al Magistraturii, precum și de activitățile întreprinse de CSM în ceea ce privește formarea profesională a judecătorilor și procurorilor români. Magistrații români au participat pe parcursul anului 2006, prin intermediul Consiliului Superior al Magistraturii și Institutului Național al Magistraturii, la numeroase seminarii pe teme de interes organizate de ENCJ.

Integrarea României în Uniunea Europeană reprezintă o provocare pentru sistemul judiciar din România, eforturile Consiliului Superior al Magistraturii în sensul pregătirii magistraților români în domeniul dreptului comunitar fiind deosebit de susținute. Astfel, cu sprijinul *Ministerului Afacerilor Externe*, în perioada 25 iunie - 1 iulie 2006, a fost organizat un stagiul de pregătire pentru judecători și procurori români la *Curtea de Justiție a Comunităților Europene*, urmărindu-se aprofundarea cunoștințelor de drept comunitar și formarea de formatori în acest domeniu.

5.5.4. *Relații bilaterale în cadrul Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare (RECJ)*

În anul 2006, având calitatea de observator al Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare și membru în grupurile de lucru organizate la nivelul acesteia, Consiliul Superior al Magistraturii a participat la întâlnirile, seminariile și conferințele organizate în cadrul Rețelei.

Astfel, la data de 3 februarie 2006, reprezentanții CSM au participat la seminarul „*Conduita judiciară*”, organizat sub egida RECJ la Roma de către Consiliul Superior al Magistraturii din Italia, în cadrul grupului de lucru privind deontologia creat la nivelul Rețelei. Această participare s-a înscris în cadrul măsurilor din Planul de Acțiune pentru implementarea Codului Deontologic al judecătorilor și procurorilor elaborat de Grupul de lucru G5 al CSM.

În perioada 25-26 mai 2006, s-a desfășurat la Wrocław, în Polonia, cea de a patra *Conferință anuală a Rețelei Europene a Consiliilor pentru Justiție*.

Evenimentul a subliniat importanța crescândă, la nivel european, a rolului Consiliilor în consolidarea democrațiilor naționale, caracterizate prin încredere în justiție și independența acestora. Încrederea în actul de justiție a fost, de altfel, tema majoră abordată la întâlnire.

În perioada 17–19 iulie 2006, a avut loc la Bruxelles reuniunea experților cu tema *„Elaborarea Cărții Verzi în materia prezumției de nevinovăție”*, întâlnire organizată prin intermediul Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare.

De asemenea, tot la Bruxelles, a avut loc în perioada 17-19 septembrie 2006, reuniunea cu tema *„Evaluarea politicilor în domeniul justiției”*. Reuniunea a fost organizată sub egida Comisiei Europene, iar reprezentanții Consiliului Superior al Magistraturii au primit invitația de participare prin intermediul Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare.

La data de 10 octombrie 2006 a fost organizată la San Sebastian, în Spania, întâlnirea Grupului de lucru *„Organizarea internă a Rețelei Europene a Consiliilor Judiciare”*.

Aceasta a fost prima întâlnire a grupului de lucru constituit cu prilejul Conferinței Naționale a RECJ care a avut loc în Polonia, în perioada 25-26 mai 2006. Cu prilejul întâlnirii, la care au participat și reprezentanți ai Consiliului Superior al Magistraturii, s-a stabilit metodologia de lucru a grupului și calendarul activităților ce vor fi desfășurate de către grupul de lucru.

La data de 27 octombrie 2006 a avut loc la Bruxelles întâlnirea grupului de lucru al RECJ *„Misiune și viziune”*.

În cadrul întâlnirii s-a decis elaborarea unui raport, pe baza activității grupului, care să fie prezentat adunării generale din primăvara anului 2007.

La data de 23 noiembrie 2006, la Dublin a fost organizată întâlnirea grupului de lucru al RECJ *„Întărirea încrederii reciproce în Uniunea Europeană”*

Aceasta a fost prima întâlnire a acestui grup de lucru, destinată aprobării metodologiei de lucru și elaborării de propuneri privind acordarea de expertiză instituțiilor europene.

Pe parcursul anului 2007, odată cu dobândirea de către Consiliul Superior al Magistraturii a calității de membru cu drepturi depline, activitatea Consiliului în cadrul Rețelei se va intensifica. Un început în acest sens este găzduirea la București la data de 3 februarie 2007 a întâlnirii grupului de lucru *„Misiune și viziune”*, în cadrul căreia membrii Consiliului Superior al Magistraturii au prezentat oaspeților străini prioritățile actuale ale Consiliului și proiectele derulate în prezent.

5.5.5. Relațiile cu instituțiile de învățământ juridic

Consiliul Superior al Magistraturii a conștientizat importanța pregătirii magistraților români la instituții de marcă de învățământ juridic din Europa, precum Universitatea Cambridge ori Academia de Drept European din Trier, sprijinind magistrații să participe la evenimentele științifice organizate de acestea, prin suportarea cheltuielilor aferente deplasărilor.

Astfel, judecători și procurori – magistrați specializați în domeniul criminalității economice au participat la simpozionul internațional cu tema *„Consecințele criminalității: Identificarea și controlul riscurilor asociate cu criminalitatea și terorismul”*, organizat de Colegiul Jesus, Universitatea Cambridge.

Începând cu luna septembrie a anului 2006, magistrați români selectați au participat la următoarele conferințele organizate de *Academia de Drept European de la Trier*: „Aplicarea în practică a normelor de drept european în materia falimentului” (18-20 septembrie 2006), „Noutăți în materia dreptului european al familiei și în materia succesiunilor” (25-26 septembrie 2006), „Litigiile de competență Curții de Justiție a Comunităților Europene” (27-29 septembrie 2006), „Noutăți în materia dreptului european a protecției consumatorului” (19-20 octombrie 2006), „Regulamentul Uniunii Europene în materia serviciilor financiare: rolul sau în cadrul privind piața internă” (26-27 octombrie 2006), „Lupta împotriva discriminării: directivele Consiliului Europei din anul 2000 în ceea ce privește egalitatea de tratament” (30-31 octombrie 2006), „Principii de drept european al delictelor” (2-3 noiembrie 2006), „Noutăți în materia dreptului internațional privat” (9-10 noiembrie 2006), „Cel de al 10-lea forum privind legislația aplicabilă ajutorului de stat” (13-14 noiembrie 2006), „Noutăți în materia dreptului muncii în noile state membre ale Uniunii Europene” (16-17 noiembrie 2006), „Cea de a patra conferință anuală de drept european” (16-18 noiembrie 2006), „Simpozionului anual privind taxele în Uniunea Europeană” (22-23 noiembrie 2006).

5.5.6. Programe cu finanțare europeană

Începând cu anul 2005, Consiliul Superior al Magistraturii este Autoritate de Implementare¹¹¹ pentru programele PHARE de care beneficiază, precum și pentru programele de care beneficiază Institutul Național al Magistraturii și Școala Națională de Grefieri, instituții aflate, conform legii, în coordonarea CSM.

5.5.6.1. Programul PHARE 2004

Conform Memorandumului de Finanțare PHARE 2004, Consiliul Superior al Magistraturii beneficiază de două proiecte cu finanțare nerambursabilă europeană, Institutul Național al Magistraturii beneficiază de două proiecte, iar Școala Națională de Grefieri de două proiecte, după cum urmează:

- Ø Proiectul de Twinning RO 2004/IB/JHA-01 „Asistență de Twinning pentru Consiliul Superior al Magistraturii” (Până în prezent s-au derulat, cu sprijinul partenerului de proiect *Fundația Germană pentru Cooperare Juridică Internațională* (IRZ), un număr de 29 seminarii și workshop-uri, precum și 3 vizite de studiu. Conform prevederilor Convenției, la finalul fiecărui seminar au fost redactate *rapoarte comune* ce conțin concluzii și recomandări)
- Ø Proiectul Phare RO 2004/016- 772.01.04-02 „Dotarea CSM cu facilități corespunzătoare” (proiectul prevede achiziționarea din bugetul de 800.000 euro aferent programului de echipament IT, echipament de birou, echipament de conferință, facilități de transport, fond de documentare.
- Ø Proiectul Phare RO 2004/016-772.01.04-06 „Îmbunătățirea accesului la informații pentru cursanții INM din cămin și pentru magistrați” (proiectul

¹¹¹ *Autoritate de Implementare (AI)* este acea entitate care beneficiază de asistența PHARE și care este responsabilă în fața Guvernului României și a Comisiei Europene pentru implementarea tehnică corespunzătoare și la timp a programelor/proiectelor.

prevede achiziționarea de echipament IT (40 computere, 3 imprimante, 3 sisteme smart board, 1 video-proiector și 1 mini-tiparniță)

- Ø Proiectul Phare RO 2004/016-772.01.04-08 – Continuarea asistenței pentru INM (programul prevede întărirea rețelei existente de formatori INM, prin pregătirea corespunzătoare a acestora, specializarea judecătorilor pentru secții/complete specializate, prin organizarea unui număr de 16 seminarii, pregătirea procurorilor în domeniul dreptului comunitar, elaborarea de ghiduri practice în domenii specifice de drept pentru formatorii INM și magistrați, dotarea bibliotecii INM cu literatură juridică).
- Ø Proiectul Phare RO 2004/016-772.01.04-09 – Continuarea asistenței pentru dezvoltarea SNG (programul prevede îndeplinirea următoarelor activități: întărirea rețelei existente a SNG prin training pentru formatori, pregătirea grefierilor în funcție, prin organizarea unui număr de 12 seminarii, elaborarea de ghiduri practice pentru formatori SNG și grefieri în funcție, în domenii precum dreptul familiei, protecția minorilor, dreptul comercial, relații publice și comunicare, organizarea de 2 vizite de studiu, fiecare pentru un număr de 5 formatori SNG, organizarea unei conferințe regionale).
- Ø Proiectul Phare RO 2004/016-772.01.04-10 - Îmbunătățirea procesului de pregătire la SNG (proiectul prevede achiziționarea următoarelor echipamente IT, echipament de translație, foto-copiator și mini-tiparniță).

5.5.6.2. Programul Phare 2005

Exercițiul Phare 2005 a început în cursul lunii iunie 2005, când s-au stabilit obiectivele și rezultatele de atins, prin intermediul Fișei sectoriale, aceasta fiind aprobată de Comisia Europeană și alte instituții competente în cursul anului trecut.

În Memorandumul de Finanțare PHARE 2005 sunt incluse patru programe aflate în gestiunea UIP a CSM:

- „**Transparența** actului de justiție”
- „**Continuarea asistenței** pentru SNG”
- „**Continuarea asistenței** pentru INM”
- „**Asistență** pentru ÎCCJ”

Aceste proiecte se vor realiza în cadrul unor contracte de asistență tehnică, prognozate a începe efectiv în martie-aprilie 2007 și a se finaliza în octombrie 2008.

5.5.6.3. Programul PHARE 2006

În luna septembrie 2005, Ministerul Finanțelor Publice a lansat exercițiul de programare PHARE 2006 pentru domeniul justiției, ultimul înaintea aderării României la Uniunea Europeană. Ținând cont de obiectivul prioritar al asistenței

financiare nerambursabile PHARE, fondurile ce vor fi alocate vor sprijini exclusiv acele intervenții menite a îndeplini angajamente nerealizate până în prezent.

Fișa de programe Phare 2006 cuprinde următoarele proiecte:

- proiect de asistență tehnică instituțională pentru CSM - redactarea unui profil al funcției de magistrat pentru fiecare materie de specializare; evaluarea necesităților de specializare individuale, pentru fiecare magistrat; redactarea unei recomandări către INM pentru a implica magistrații în seminarii de formare continuă, organizarea unor stagii de pregătire în statele membre UE pentru un număr de 30 magistrați, achiziționarea de literatură juridică, mobilier, echipament IT și materiale de studiu pentru centrele de documentare la nivelul instanțelor și parchetelor, redactarea și publicarea de manuale și broșuri pentru pregătirea individuală, (valoare totală 0,8 milioane euro);
- proiect de achiziții pentru CSM - dotarea CSM cu echipament IT și mobilier (valoare totală: 0,4 milioane euro);
- proiect de asistență tehnică instituțională pentru INM - pregătirea pentru magistrați în domeniul dreptului comunitar, extinderea rețelei de formatori, redactarea unei documentații juridice pentru fiecare modul de training, elaborarea unor module de training pentru dezvoltarea abilităților non-juridice ale magistraților, pregătirea magistraților, evaluarea activităților de pregătire din cadrul sistemului judiciar și a unor propuneri de îmbunătățire, îmbunătățirea accesibilității programei de formare, implementarea a noi metode didactice, (valoare totală: 1,1 milioane euro);
- proiect de achiziții pentru INM - dotarea bibliotecii INM cu literatură juridică, dotarea centrelor regionale, în principal cu mobilier, echipament de predare și IT, achiziționarea unui microbuz (valoare totală: 0,44 milioane euro);
- proiect de asistență tehnică pentru SNG – editarea și distribuirea unei broșuri privind activitatea SNG, organizarea a două întâlniri și a unei conferințe regionale pentru dezbaterile anumitor aspecte ale organizării și funcționării SNG, pregătirea a 30 formatori în diverse domenii, pregătirea a 30 formatori în tehnici de predare, evaluarea unui studiu privind recrutarea formatorilor SNG, organizarea de stagii de pregătire la instituții similare din statele membre UE, pregătirea a 240 grefieri, elaborarea a 3 manuale privind diverse teme (valoare totală: 1,1 milioane euro);
- proiect de achiziții pentru SNG – dotarea bibliotecii SNG cu literatură juridică, dotarea cu echipament IT și echipament de predare pentru sediul SNG și pentru centrele regionale (valoare totală: 0,2 milioane euro);

5.5.6.4. Alte programe PHARE în care este implicat CSM în faza de implementare

Consiliul Superior al Magistraturii este implicat în implementarea altor proiecte PHARE, care au ca autorități de implementare alte instituții decât CSM, prin participarea la comitetele directoare (Steering Committee) ale acestor programe, colaborarea în organizarea de activități sau sprijinirea implementării

programelor prin furnizarea de date statistice sau alte informații privind magistrații sau grefierii.

Astfel, în cursul anului 2006 CSM a fost implicat în implementarea unor proiecte precum:

- programul PHARE RO 03/IB/JH-09 Sprijin pentru îmbunătățirea justiției pentru minori (participarea la întâlnirea comitetelor de pilotaj, furnizarea de date statistice, elaborarea unor puncte de vedere, organizarea unor întâlniri cu magistrații),
- programul PHARE RO 2002/000-586.04.17 Sprijin pentru îmbunătățirea și aplicarea legislației și a deciziilor juridice privind falimentul (formularea de observații cu privire la noua lege a falimentului, formularea unui punct de vedere cu privire la organizarea instanțelor specializate în domeniu),
- programul PHARE RO 2002/000-586.04.18 Program integrat pentru întărirea capacității instituțiilor românești implicate în lupta împotriva spălării banilor, împotriva finanțării terorismului și crimei organizate aferente (Selectarea participanților magistrați la activitățile de pregătire),
- programul PHARE RO 03/IB/JH Întărirea capacității instituționale a DNA (colaborarea la organizarea a două conferințe și a unei mese rotunde pe tema independenței justiției, a duratei procedurilor și a luptei anti-corupție),
- programul PHARE RO 2003/IB/JH-07 Centrul de Resurse pentru combaterea traficului de ființe umane (semnarea Protocolului de colaborare între MAI, PICCJ și CSM, constând în asumarea obligației de către CSM de a furniza date statistice din activitatea instanțelor privind traficul de ființe umane).

5.5.7. Colaborarea Ministerului Justiției cu instituții și organisme internaționale în cursul anului 2006, care au avut ca obiectiv dezvoltarea sistemului judiciar

În acest context trebuie menționate și colaborările pe care Ministerul de Justiție le-a avut atât pe planul programelor cu finanțare europeană cât și pe cel al relațiilor bilaterale cu alte instituții sau organisme internaționale.

Astfel, în cursul anului 2006, Ministerul de Justiție a fost beneficiar al următoarelor programe cu finanțare din fonduri ale Uniunii Europene:

5.5.7.1. Programe PHARE

PHARE 0004.01 „Consolidarea sistemului judiciar și penitenciar”- La data de 10 ianuarie 2006 au fost semnate două contracte de leasing financiar (unul de către Ministerul Justiției și celălalt de către Ministerul Public) în valoare

totală de 18.346.198,61 Euro (fără TVA), asigurându-se astfel de la bugetul național co-finanțarea asumată în cadrul acestui proiect. Prin aceste două contracte, reprezentând cel mai complex proiect în domeniul IT implementat de autoritățile publice din România, au fost achiziționate 14.000 workstations, 100 servere împreună cu părțile adiționale (rack-uri și UPS-uri), 6.200 imprimante și scannere, 1.200 routere and switch-uri precum și soluții antivirus;

PHARE RO/2002/000-588.04.17 „Suport pentru îmbunătățirea și implementarea legislației și jurisprudenței în materie de faliment” a fost finalizat la data de 15 aprilie 2006, iar consultantul a transmis beneficiarilor raportul final privind derularea acestui proiect. Prin implementarea acestui proiect, au fost obținute următoarele rezultate:

- elaborarea Legii nr. 85/2006 privind procedura insolvenței, publicată în Monitorul Oficial nr. 359 din 21 aprilie 2006, lege care cuprinde atât o procedură generală cât și una simplificată;

- elaborarea Manualului de Bune Practici privind Insolvența, care cuprinde reguli de bună practică, texte de lege comentate prin prisma hotărârilor judecătorești relevante și a literaturii juridice de specialitate, formulare tipizate ale documentelor care urmează să fie folosite în diferitele etape și de către diferiții participanți la procedura insolvenței;

- dezvoltarea unei aplicații software privind insolvența care să permită eficientizarea procedurilor legale și care a fost proiectată să susțină un număr considerabil de operații și de utilizatori. Această aplicație conține nu numai un modul de management al dosarului și o soluție de web-site care să conțină informații utile privind insolvența dar și module adresate practicienilor, care să poată fi accesate atât din cadrul instanțelor cât și din afara lor, precum și funcții de raportare;

- pregătirea profesională a unui număr de aproximativ 546 de practicieni (judecători, grefieri, lichidatori judicari) în domeniul aplicării noii legi a insolvenței, conținutul și posibilitatea utilizării Manualului de Bune Practici și întrebuintarea aplicației software specifice.

PHARE 2003/005-551.04.16 „Sprijin pentru îmbunătățirea justiției pentru minori în România”, a fost finalizat la data de 30 noiembrie 2006, cu următoarele rezultate:

- formularea de recomandări referitoare la înființarea de complete specializate în domeniul justiției pentru minori;

- crearea unor structuri specializate pentru protecția judiciară a minorilor la nivel central: Unitatea pentru minori și familie, creată în cadrul Ministerului Justiției, la Direcția Probațiune precum și Serviciul Educativ și de Asistență Psihosocială pentru persoanele vulnerabile, în cadrul Administrației Naționale a Penitenciarelor;

- crearea la nivel local a 5 echipe pluridisciplinare formate din judecători, procurori, grefieri, polițiști, personal din cadrul direcțiilor de asistență socială, din cadrul penitenciarelor și a direcțiilor de protecție a copilului precum și consilieri de probațiune;

- formarea profesioniștilor implicați în justiția pentru minori (judecători, procurori, consilieri de probațiune, funcționari din cadrul ANP, grefieri, polițiști, personal din cadrul direcțiilor de asistență socială) precum și formarea formatorilor la nivel național (aproximativ 671 de persoane);

- crearea unui Centru de resurse și documentare pentru profesioniștii implicați în domeniul justiției pentru minori (judecători, procurori, consilieri de probațiune, funcționari din cadrul ANP, grefieri, polițiști, personal din cadrul direcțiilor de asistență socială) la nivelul Ministerului Justiției;

PHARE RO-2003/005-551.04.16.03 „Îmbunătățirea eficienței sistemului românesc de probațiune în susținerea reabilitării sociale a infractorilor” (twinning light), încheiat la data de 8 august 2006, cu următoarele rezultate:

- evaluarea metodologiei existente și a procedurilor de lucru din Sistemul românesc de probațiune, raportul de evaluare a fost prezentat în luna martie, anul 2006;

- două programe cognitiv-comportamentale britanice și un program pentru lucrul cu victimele și lucrul cu infractorii au fost dezvoltate și adaptate pentru Sistemul Românesc de Probațiune;

- formarea profesională a consilierilor de probațiune în vederea utilizării programelor de reabilitare propuse.

În cursul anului 2006 au fost contractate următoarele proiecte:

- Proiectul de asistență tehnică PHARE RO 2004/016-772.01.04.12 pentru îmbunătățirea sistemului de asistență judiciară;

- Proiectul de twinning light PHARE RO 2004/016-772.01.04.10 „Asistență pentru introducerea medierii ca metodă alternativă de soluționare a litigiilor”;

- Proiectul de asistență tehnică PHARE RO 2004/016-772.01.04.13-15 „Sprijin pentru continuarea procesului de informatizare a sistemului judiciar;

- Proiectul PHARE RO 2004/016-772.01.04.16.02 „Continuarea procesului de informatizare a sistemului judiciar” – contract de achiziții;

- Proiectul de asistență tehnică PHARE RO 2004/016-772.01.04.15 „Pregătirea personalului din cadrul sistemului judiciar în domeniul IT”;

- Proiectul de asistență tehnică PHARE RO 2004/016-772.01.05.03 “Îmbunătățirea luptei împotriva corupției”;

- Proiectul de twinning PHARE RO 2004/016-772.01.05.01.

PHARE RO 2005/017-553.01.04 „Consolidarea cadrului instituțional și legislativ în domeniul cooperării judiciare internaționale”.

Proiectul de înfrățire instituțională „Consolidarea cadrului instituțional și legislativ în domeniul cooperării judiciare internaționale” beneficiază de o finanțare de 1,1 milioane euro de la Uniunea Europeană, prin programul PHARE 2005 și are ca parteneri România și Austria

Pornind de la progresele substanțiale înregistrate în ultimii ani de România în domeniul cooperării judiciare internaționale, proiectul are ca obiectiv consolidarea cadrului instituțional și legislativ în acest domeniu, profitând de experiența Austriei și a altor state membre ale Uniunii Europene.

Programul se axează pe patru componente majore:

- Ø Crearea cadrului instituțional pentru administrarea Rețelelor Judiciare Române;
- Ø Sprijinirea elaborării unor metodologii de lucru;
- Ø Pregătirea profesională a judecătorilor și procurorilor, a personalului Ministerului Justiției și a grefierilor;
- Ø Dotare cu echipament de audio-video conferință pentru tribunale și curți de apel.

Printre altele, proiectul își propune specializarea intensivă în domeniul cooperării judiciare a judecătorilor, procurorilor, personalului de specialitate juridică din Ministerul Justiției și a grefierilor (peste 300 de persoane), elaborarea și publicarea unor manuale și dezvoltarea bazei tehnice pentru efectuarea audierilor prin video-conferință, precum și a instrumentelor informatice destinate facilitării cooperării judiciare.

5.5.7.2. Programe bilaterale

Un rol deosebit de important în activitatea de relații internaționale a Ministerului de Justiție a fost reprezentat și de programele desfășurate în colaborare cu Fundația germana IRZ precum și cu Ambasada Statelor Unite ale Americii de la București.

În cadrul proiectului de asistență bilaterală oferit de către Fundația Germană pentru Cooperare Juridică Internațională (IRZ), Ministerului Justiției din România, activitățile desfășurate până în prezent au vizat:

- acordarea de expertiză în ceea ce privește modificarea Codului Penal și a Codului de Procedură Penală;
- organizarea a două seminarii cu tema "Fondul Social European" (6 noiembrie 2006) respectiv „Tehnica legislativă utilizată la nivelul instituțiilor europene" (27-28 noiembrie 2006) la care au participat reprezentanți ai Ministerului Justiției, ai Institutului Național al Magistraturii, ai Administrației Naționale a Penitenciarelor, ai Ministerului Public și ai Consiliului Superior al Magistraturii.

De asemenea, se remarcă Proiectul "E-JUSTICE – Reforma pentru transparența justiției – Asistență tehnică privind înregistrarea audio-video a ședințelor de judecată", încheiat cu compania americană Pythia International Inc., în cadrul colaborării cu Ambasada Statelor Unite ale Americii din România. Contractul a fost încheiat în baza unui acord de tip grant cu organizația U.S. Trade and Development Agency (USTDA).

Proiectul româno-american a avut ca obiectiv efectuarea unui studiu de fezabilitate privind implicațiile de ordin tehnic, bugetar și de resurse umane a

instalării echipamentelor destinate înregistrării audio-video a actelor procesuale civile și penale care vor fi supuse acestui tip de monitorizare.

De asemenea, Ministerul Justiției a beneficiat și de programul bilateral MATRA “Asistență tehnică pentru îmbunătățirea legislației în domeniul expertizei judiciare și extrajudiciare”, care a fost aprobat oficial de către guvernul olandez în decembrie 2006 și este în curs de desfășurare. Proiectul se va finaliza la sfârșitul lunii iunie 2007, când expertul olandez va formula recomandările. Acestea vor cuprinde propuneri pentru îmbunătățirea fie a cadrului legal, fie a structurii administrative, fie a amândurora, în funcție de concluziile evaluării.

Programul de asistență bilaterală în domeniul politicilor de management și administrare a instanțelor se află în curs de derulare împreună cu Departamentul pentru Afaceri Constituționale din Marea Britanie. Doi experți britanici au efectuat 2 vizite de informare, în octombrie și decembrie 2006, pentru a se familiariza în prealabil cu sistemul de management judiciar din România și cu strategiile de dezvoltare a acestuia. De asemenea, a avut loc o vizită de studiu în Regatul Unit al Marii Britanii, în ianuarie 2007, la care a participat o delegație din partea României formată din reprezentanți ai Tribunalului București – instanța pilot, Ministerului Justiției și Consiliului Superior al Magistraturii. Unul dintre cei doi experți britanici privind managementul instanțelor desemnați se va detașa în România 2 luni, începând cu 29 ianuarie 2007, în vederea redactării recomandărilor privind îmbunătățirea sistemului român actual de management al instanțelor.

În ceea ce privește relațiile bilaterale cu Biroul TAIEX al Comisiei Europene, acesta a organizat, împreună cu autoritățile române, 28 de seminarii în domeniul Justiției și Afacerilor Interne (potrivit informațiilor furnizate de Biroul TAIEX).

Dintre acestea, un seminar a fost organizat în colaborare cu Ministerul Justiției privind modul de aplicare a drepturilor de proprietate intelectuală (București, 26-27 iunie 2006). La seminar au participat 70 de reprezentanți ai instituțiilor ce au atribuții în ceea ce privește transpunerea/aplicarea drepturilor de proprietate intelectuală (instanțe, parchete, poliție, OSIM, ORDA, ANV, MJ).

Implementarea programului Băncii Mondiale se realizează cu ajutorul unui împrumut acordat de BIRD României. Contractul de împrumut în valoare de 110 milioane EURO (acordat în principal pentru renovarea sediilor instanțelor) a fost încheiat în ianuarie 2006 și a fost ratificat de Parlament în mai 2006. Din valoarea totală a împrumutului, 76 de milioane de EURO sunt destinați reabilitării a 25 de sedii de instanțe.

Lucrările care urmează a fi realizate și serviciile ce vor fi prestate prin acest contract de împrumut se vor întinde pe o perioadă de timp situată între momentul ratificării și aprilie 2011.

Programul are 4 componente: Îmbunătățirea infrastructurii instanțelor; Consolidarea capacității administrative a instanțelor; Sistemul informatic al instanțelor; Dezvoltarea instituțională a instituțiilor judiciare.

Ø Componenta 1: Îmbunătățirea infrastructurii instanțelor;

Proiectul vizează renovarea și construirea de sedii de instanțe prioritate, precum și dezvoltarea unor standarde uniforme de planificare a spațiului și de proiectare pentru sediile instanțelor. Renovările și construcția vor facilita accesul publicului și raționalizarea serviciilor oferite de instanțe, precum și realizarea planificării revizuirilor necesare pentru ca sistemul judiciar să poată funcționa în mod eficient și independent. Procedurile de contractare pentru acordarea serviciilor de consultanță/supraveghere a activităților tehnice, precum și cele pentru proiectare sunt în curs de derulare.

Ø Componenta 2: Consolidarea capacității administrative a instanțelor

Proiectul vizează acordarea de sprijin instanțelor în ceea ce privește adoptarea unor tehnici moderne de administrare, destinate creșterii eficienței și îmbunătățirii calității serviciilor, precum și redării încrederii în sistemul judiciar. Proiectul vizează, în plus, acordarea de asistență tehnică la redactarea noilor coduri de procedură civilă și penală, prin evaluarea întârzierilor constatate în activitatea judiciară și prin propunerea unor standarde funcționale în instanță. Procedura de contractare pentru serviciile de consultanță privind noul cod de procedură penală este în curs de derulare. În ceea ce privește consultanța pentru noul cod de procedură civilă au fost stabiliți termenii de referință, iar anunțul conținând cererea privind exprimarea interesului va fi publicat până în luna decembrie 2006.

Ø Componenta 3: Sistemul informatic al instanțelor

Proiectul vizează dezvoltarea unui sistem IT de management al resurselor sistemului judiciar. Acesta va cuprinde funcții de managementul resurselor umane, financiare și materiale pentru întregul sistem judiciar, dar și funcții de sprijin pentru management. Procedurile de contractare a serviciilor de consultanță pentru analiza sistemelor de nivel înalt au fost făcute publice, iar firmele care se află pe lista scurtă și-au prezentat ofertele tehnice și financiare. Evaluarea ofertelor este în curs de realizare.

Ø Componenta 4: Dezvoltarea instituțională a instituțiilor judiciare

Această componentă include activități de acordare a asistenței următoarelor instituții:

- Consiliul Superior al Magistraturii – în ceea ce privește stabilirea politicilor judiciare pe termen lung, monitorizarea activităților judiciare și comunicarea publică.
- Ministerul Justiției – în materii referitoare la planificarea investițiilor, statistici judiciare, managementul resurselor umane, planificarea bugetară și comunicarea internă și externă.
- Institutul Național al Magistraturii – în privința dezvoltării unor teste noi pentru selecția și promovarea judecătorilor, precum și a cursurilor de formare și a planului de învățământ;

- Școala Națională de Grefieri – în privința planificării strategice; realizarea unor cursuri de pregătire și efectuarea formării profesionale prin intermediul programelor de învățământ la distanță, precum și a altor metode moderne.

Această componentă va furniza și finanțarea necesară conceperii și implementării instrumentelor specifice pentru monitorizarea rezultatelor proiectelor, inclusiv a sondajelor de opinie în rândul populației și al justițiabililor.

5.5.7.3. Alte activități de colaborare cu instituții internaționale

Colaborarea Ministerului de Justiție cu alte instituții și organizații internaționale a dus la desfășurarea mai multor seminarii ce au vizat dezvoltarea cooperării judiciare în mai multe domenii ale dreptului.

În acest scop s-au organizat următoarele activități:

1. Seminarul „Cooperarea judiciară în materie penală I”, organizat în perioada 18–19 mai 2006, la București, în cooperare cu Institutul European de Administrație Publică (EIPA) Luxemburg.

2. În zilele de 5 și 6 octombrie 2006 la sediul Institutului Național al Magistraturii, a fost organizat cel de-al patrulea seminar în cadrul Proiectului de Asistență Tehnică pentru România–Luxemburg „Dezvoltarea capacității pregătire în sistemul judiciar” cu tema: Cooperare judiciară în materie penală.

3. În zilele de 19 și 20 octombrie 2006 la sediul Institutului Național al Magistraturii, a fost organizat cel de-al cincilea seminar în cadrul Proiectului de Asistență Tehnică pentru România – Luxemburg „Dezvoltarea capacității de pregătire în sistemul judiciar” cu tema: Prezentările realizate de către magistrați, aspecte ale procesului de învățare, tehnici de prezentare și probleme generate de către documentele UE.

4. În perioada 6-7 aprilie 2006, a avut loc la sediul Institutului Național al Magistraturii seminarul de cooperare judiciară în materie civilă și comercială, organizat în cadrul Proiectului de Asistență Tehnică Luxemburg-România cu tema „Dezvoltarea capacității de pregătire în domeniul judiciar”.

5. Seminarul cu tema „Evoluții recente în ceea ce privește dreptul european al familiei precum și dreptul succesoral”, organizat de către Institutul European de Administrație Publică (EIPA), Luxemburg, 11-12 mai 2006.

6. Seminarul cu tema „Cooperare judiciară internațională în materie civilă și comercială”, organizat în cadrul programului de asistență tehnică pentru România - Luxemburg "Dezvoltarea capacității de pregătire în sistemul judiciar", București, 08-09 iunie 2006.

CAPITOLUL 6

CONCLUZII ȘI PERSPECTIVE

Analiza indicatorilor cantitativi și calitativi, efectuată pe parcursul raportului, relevă că în cursul anului 2006 s-au înregistrat progrese reale în domeniul reformării sistemului, a îmbunătățirii funcționării acestuia și a alinierii la standardele instituționale și organizaționale impuse de aderarea la Uniunea Europeană. Rămâne însă în continuare stringentă problema transpunerii cât mai rapide și mai eficiente a progreselor înregistrate la nivel instituțional până la nivelul fiecărei instanțe și fiecărui parchet în parte, astfel încât ele să fie cunoscute și resimțite de către fiecare membru al personalului acestora, dar, mai ales, de beneficiarii justiției ca serviciu public. Factorii care grevează încă fundamental buna funcționare a instanțelor și parchetelor rămân în continuare supraîncărcarea, condițiile concrete de desfășurare a activității, insuficiența resurselor și percepția negativă la nivelul opiniei publice asupra justiției, deși cu privire la eradicarea unora dintre acești factori s-au realizat, astfel cum s-a arătat, progrese semnificative.

Buna funcționare a justiției ca serviciu public constituie o prioritate națională și un fundament al statului de drept. În acest context, starea de neîncredere pe care o relevă sondajele de opinie cu privire la sistemul judiciar constituie o amenințare serioasă la adresa funcționării mecanismului democrației constituționale, fiind imperios necesară în perioada imediat următoare elaborarea unei strategii de comunicare la nivel național care să asigure o reflexie corectă, obiectivă, a progreselor și neajunsurilor înregistrate în procesul de reformă al justiției către opinia publică. Îndepărtarea acestei stări de fapt negative presupune însă, pe lângă acțiuni din interiorul sistemului și o colaborare din partea autorităților legislative și executive, astfel încât puterea judecătorească să devină efectiv cea de-a treia ramură a guvernării statului, stabilindu-se relații normale, de cooperare, cu celelalte puteri ale statului în vederea realizării scopului fundamental al acestuia, de realizare a binelui public.

În acest context, se impune eliminarea fricțiunilor între Ministerul Justiției, ca organ de specialitate al puterii executive și Consiliul Superior al Magistraturii, divergențele de opinie cu privire la unele măsuri concrete care trebuie luate cu privire la funcționarea sistemului judiciar neputând fi privite niciodată ca insurmontabile atunci când obiectivele fundamentale care trebuie atinse sunt comune. Reforma justiției nu este un scop în sine și nu trebuie să constituie un obiect de dispută asupra asumării meritelor sau atribuirii eșecurilor, întrucât consecințele produse asupra vieții cotidiene a cetățeanului sunt prea importante pentru a fi acceptată o astfel de stare de lucruri.

De asemenea, toate instituțiile statului trebuie să accepte și să respecte rolul fundamental al Consiliului Superior al Magistraturii de garant al independenței justiției, principiul independenței neputând fi pus în discuție sau restrâns indiferent de rațiune, întrucât, astfel cum arată și experiența statelor membre ale marii familii europene, din care acum și România face parte, el constituie baza pe care se sprijină statul de drept și, pe cale de consecință, sistemul democratic.

În cursul anului 2006 au existat unele imixtiuni în ceea ce privește independența instanțelor judecătorești și a competenței lor exclusive de a înfăptui justiția atât din partea puterii legislative (spre exemplu - unele aprecieri ale comisiei parlamentare de prevenire a abuzurilor cu privire la respectarea drepturilor inculpatului într-un caz aflat pe rolul organelor judiciare), cât și a celei executive (spre exemplu – modul în care au fost motivate unele decrete de grațiere individuală), la care Consiliul Superior al Magistraturii a reacționat la momentul potrivit. Astfel de excese pot fi întâlnite însă și în statele cu o democrație pe deplin consolidată și ele nu sunt cu adevărat periculoase pentru asigurarea respectării independenței justiției cât timp există mecanisme legale prin care li se poate asigura o reacție adecvată și cât timp rămân cu un caracter izolat.

De asemenea, în același context trebuie amintite efectele pe care noile dispoziții legale privind obligativitatea acțiunii în regres a statului împotriva magistratului, în cazul pronunțării unei hotărâri de condamnare a României de o instanță internațională, precum și transformarea nerespectării normelor procedurale în abatere disciplinară le-au avut asupra statutului judecătorilor și procurorilor. Fără a relua în acest context criticile aduse acestor dispoziții legale, nu numai de judecători și procurori, dar și de organisme internaționale a căror competență și probitate este mai presus de orice îndoială¹¹², considerăm că se impun doar două precizări.

În primul rând, prin aceste dispoziții legale se realizează o culpabilizare exclusivă a sistemului judiciar cu privire la condamnările suferite de România, în special în fața Curții Europene a Drepturilor Omului, situație pe deplin injustă. Astfel, o simplă analiză a condamnărilor suferite de România dovedește că acestea sunt extrem de variate și au la bază acte de conduită ale unor agenți sau oficiali ai statului provenind din toate cele trei puteri ale acestuia. Asigurarea respectării Convenției Europene a Drepturilor Omului este o sarcină care revine organelor de stat în ansamblu, iar nu numai celor cu caracter judiciar. De aceea, dacă s-a considerat necesară instituirea principiului angajării obligatorii a răspunderii materiale pentru cei a căror intenție sau gravă neglijență a pricinuit constatarea încălcării unui drept fundamental, aceasta ar fi fost normal să fie instituită printr-un act cu caracter general care să reglementeze răspunderea oricărui demnitar, magistrat sau funcționar aflat într-o astfel de situație, indiferent de ramura puterii de stat din care provine.

În al doilea rând, cu privire la răspunderea materială a magistraților în general pentru măsurile dispuse, chiar dacă aceasta a rămas, în mod corect, subsidiară celei a statului, considerăm că ar fi de asemenea injust ca aceasta să fie angajată înainte ca statul însuși să-și onoreze obligația trasată drept principiu de Legea nr.303/2004, republicată, cu modificările și completările ulterioare, de a institui în mod efectiv asigurarea de risc profesional pentru magistrați. Posibilitatea greșelii ține de natura umană, iar în contextul actual, magistratura rămâne singura profesie pentru care se instituie în mod expres răspunderea pentru malpraxis, aceasta nefiind însă dublată de instituirea unei forme de asigurare de risc profesional care să fie funcțională.

Față de cele arătate, considerăm că principala amenințare la adresa justiției subzistă în prezent, astfel cum aminteam, în starea de neîncredere în sistemul judiciar înregistrată în rândul opiniei publice.

¹¹² A se vedea și secțiunea 3.1. din raport.

Cauzele acestei stări de fapt sunt fără îndoială complexe. Astfel, o cauză o reprezintă viciile funcționale pe care încă le prezintă sistemul judiciar, evidențiate și de raportul de față și față de care se impune continuarea măsurilor eficiente de atenuare sau identificarea cât mai repede posibil a unor astfel de măsuri. Dincolo de aceste cauze cu caracter obiectiv există însă și cauze subiective, starea de neîncredere în sistemul judiciar constituind pe de o parte și o problemă de percepere greșită a funcționării acestuia, iar pe de altă parte și una de imagine.

Sub primul aspect, este evident că o parte însemnată a publicului percepe eronat modul în care funcționează sistemul judiciar, atribuțiile și limitele de competență ale organelor implicate, căile legale pe care le poate utiliza pentru a-și apăra propriile drepturi.

Cea mai gravă moștenire lăsată societății de regimul totalitar a fost lipsa unei educații solide cu privire la mecanismele de apărare a drepturilor într-o societate democratică, cea mai mare parte a cetățenilor neavând un nivel de cultură juridică care să le permită recurgerea la mecanismele adecvate pentru a-și realiza propriile interese (în special în ceea ce privește normele de procedură).

Din păcate, nici după decembrie 1989 nu s-au realizat pași importanți pentru schimbarea acestei stări de fapt. Este inadmisibil ca marii majorități a cetățenilor să-i fie necunoscute, cel puțin la nivel elementar, noțiuni ca aceea de contract, de consimțământ din punct de vedere juridic, de forță obligatorie a convenției încheiate etc.¹¹³.

Această lipsă de cultură juridică conduce la un grad extrem de redus de acceptabilitate a hotărârii pronunțate de instanță de către partea care a pierdut procesul, aceasta cheltuind uneori resurse atât materiale, dar și din punct de vedere psihologic, pentru promovarea și susținerea unor acțiuni judecătorești, care, din punct de vedere strict juridic, apar de la bun început ca lipsite de orice șanse de câștig. De asemenea, în același mod se nasc puternice suspiciuni ale acestei părți împotriva judecătorului care a pronunțat o soluție pentru rațiuni pe care partea fie nu le înțelege, fie le consideră inacceptabile, suspiciuni care generează uneori un val de memorii și reclamații împotriva acestuia, care, nu de puține ori, din necunoaștere, nu sunt dublate și de promovarea căii de atac corespunzătoare, singura aptă de fapt să producă o modificare în ceea ce privește situația juridică a părții.

Neasigurarea acestui minim de educație juridică a cetățenilor devine o problemă cu atât mai acută, cu cât, în condițiile adâncirii permanente a prăpastiei dintre bogați și săraci în societatea românească, posibilitatea obținerii asistenței juridice calificate poate fi decisivă pentru câștigarea unei cauze, în condițiile în care rolul activ al judecătorului cunoaște pe plan european o tendință de restrângere, generată de necesitatea asigurării deplinei imparțialități a acestuia, iar normele juridice devin tot mai complexe și specializate.

Se impune așadar, ca prioritate pentru anul 2007, realizarea unor programe de educație juridică a cetățenilor, atât pe plan centralizat, eventual prin colaborarea cu Ministerul Educației Naționale pentru completarea programelor școlare la disciplina „educație civică” și extinderea perioadei de studiu a acesteia, cât și prin intermediul birourilor de informare și relații publice de la fiecare

¹¹³ Există cazuri în fața instanțelor judecătorești în care partea care contestă un contract legal încheiat recunoaște cu sinceritate că a consimțit la încheierea acestuia, dar apoi s-a răzgândit, neînțelegând de ce o instanță judecătorească nu va putea niciodată accepta ca valabilă o astfel de apărare.

instanță și parchet, respectiv prin continuarea practicii de editare a ghidurilor de orientare pentru justițiabili și a broșurilor de popularizare a diverselor instituții juridice.

Cât privește problema de imagine a sistemului judiciar¹¹⁴, aceasta nu poate fi rezolvată decât printr-o strategie de imagine și comunicare realizată la nivel național, prin specializarea purtătorilor de cuvânt și prin eliminarea stării de neîncredere reciprocă dintre corpul magistraților și cel al ziariștilor. Sub acest ultim aspect, ar fi de dorit ca jurnaliștilor acreditați pe lângă organele judiciare să li se ofere posibilitatea urmării unor cursuri de specializare în domeniul juridic și să se organizeze chiar unele forme de pregătire profesională împreună cu magistrații anume desemnați pe probleme de comunicare și relații publice specifice instanțelor și parchetelor, măsuri de natură să asigure o relație de parteneriat între cele două profesii și o reflectare echilibrată și profesionistă a activității organelor judiciare.

Este însă demnă de remarcat opinia unei instanțe, care în procesul de consultare cu privire la cauzele care influențează negativ imaginea justiției, a arătat că îmbunătățirea acesteia poate fi realizată și prin eliminarea unor proceduri birocratice și vetuste, care la prima vedere par lipsite de importanță, însă provoacă justițiabililor mari neplăceri și iritare față de procedurile judiciare¹¹⁵. Realizarea acestui aspect presupune însă și o intervenție legislativă.

Un ultim aspect care se impune examinat în contextul asigurării independenței sistemului judiciar este reprezentat de problema gestionării bugetului acestuia. După cum se cunoaște, în prezent, ministrul justiției are calitatea de ordonator principal de credite pentru instanțele judecătorești, iar procurorul general al Parchetului de pe lângă Înalta Curte de Casație și Justiție îndeplinește această funcție pentru Ministerul Public.

Conform dispozițiilor Legii nr. 304/2004 privind organizarea judiciară, republicată, cu modificările și completările ulterioare, calitatea de ordonator

¹¹⁴ Prin intermediul răspunsurilor furnizate la chestionarul pentru colectarea datelor necesare redactării raportului, marea majoritate a instanțelor și parchetelor au considerat că actuala imagine a justiției în rândul opiniei publice este preponderent eronată, situație datorată unor cauze variate precum: percepția direcționată de surse indirecte (presă, avocați etc.), blamare publică din partea unor oficialități, din partea mass-media, practică neunitară, atitudinea mass-mediei care de multe ori prezintă în mod tendențios unele aspecte privind activitatea judiciară, instabilitatea legislativă, inclusiv în domeniul competenței organelor judiciare, întrucât au existat succesive modificări, adăugiri și reveniri la competențele anterioare care au bulversat întreg sistemul judiciar cu consecințe grave asupra sistemului în ansamblul său, asupra justițiabililor și, nu în ultimul rând, al societății în general, imixtiunea politicului în justiție prin mediatizarea partinică a anumitor cauze aflate pe rolul instanțelor și crearea prin această metodă a unor presiuni morale asupra judecătorului, reprezentarea trunchiată a activității instanțelor, prezentarea eronată a cauzelor ce determină pronunțarea hotărârilor, mediatizarea doar a aspectelor negative cărora li se acordă un caracter de generalitate, prezentarea în mod public a generalizării corupției în justiție fără a se concretiza o astfel de susținere, adoptarea unor soluții legislative nedrepte și disfuncțiile din întregul sistem instituțional care sunt percepute de justițiabili, în mod eronat, ca fiind proprii sistemului judiciar, evaluările făcute în baza unor sondaje realizate pe subiecți care nu au avut niciodată o problemă judiciară, o legătură cu instanțele, inducerea în eroare a justițiabililor de către diverse persoane, care pretind în mod mincinos că au influență asupra judecătorilor și că pot asigura câștigarea procesului prin coruperea acestora; în multe procese persoanele care pierd își manifestă nemulțumirea prin denigrarea, prin orice mijloc, a actului de justiție etc.

¹¹⁵ Opinia a fost susținută prin exemplificarea unei situații practice, respectiv circuitul extrem de sinuos și obositor care trebuie urmat de un cetățean care dorește obținerea unui certificat de grefă privind soluția dispusă într-o anumită cauză. În mod practic aceasta presupune: depunerea cererii într-o zi; plata taxei de timbru la o instituție amplasată într-o altă locație decât cea a organului judiciar; cumpărarea timbrului mobil dintr-un alt loc decât cele menționate; revenirea pentru preluarea certificatului ceea ce presupune stat la rând, așteptare, timp; eventual parcurgerea aceleiași proceduri dacă informațiile inițiale nu au fost corecte sau complete.

principal de credite pentru instanțele judecătorești urmează a fi preluată începând cu 01.01.2008 de către Înalta Curte de Casație și Justiție. Dat fiind că rolul fundamental al Înaltei Curți este de a judeca recursul în casație și de a asigura interpretarea unitară a legii, aceasta neavând atribuții administrative față de celelalte instanțe, au existat mai multe propuneri de modificare a acestei dispoziții a legii, în sensul ca această calitate să fie preluată de Consiliul Superior al Magistraturii.

Există de asemenea opinii, chiar a unor experți străini, în sensul că prin eliminarea calității de ordonator principal de credite a Ministerului Justiției ar putea apărea problema unei subfinanțări a sistemului judiciar, având în vedere că stabilirea bugetului presupune anumite negocieri cu caracter eminamente politic, atât între membrii Guvernului, cât și în procedura de aprobare în Parlament, negocieri din care atât Președintele Înaltei Curți de Casație și Justiție, cât și cel al Consiliului Superior al Magistraturii ar fi excluși.

Pe de altă parte însă, numeroase instanțe consideră preluarea bugetului de către un organ al autorității judecătorești ca un ultim bastion pentru asigurarea unei independențe depline a sistemului judiciar.

Indiferent care va fi soluția care se va adopta în final, este necesar ca aceasta să fie definitivată într-un termen util, care să permită pregătirea preluării administrării bugetului de către instituția desemnată, cu asigurarea tuturor necesităților de personal și infrastructură pe care le impune o astfel de preluare.

Dincolo de considerentele expuse, principalele subiecte îndreptățite să identifice vulnerabilitățile care încă grevează sistemul judiciar, precum și măsurile adecvate de remediere a acestora, care se impun luate în perioada următoare, sunt instanțele judecătorești și parchetele de pe lângă acestea¹¹⁶.

În acest context, instanțele au identificat ca principale vulnerabilități următoarele aspecte:

- legislația instabilă și practica neunitară;
- resursele materiale și umane deficitare;
- durata lungă a procedurilor judiciare;
- punerea în executare a hotărârilor judecătorești în materie civilă;
- lipsa colaborării interinstituționale;
- supraîncărcarea;
- necorelarea practicii sistemului judiciar român cu jurisprudența europeană;
- inexistența unei independențe reale a justiției, reflectată inclusiv în gradul de autonomie al instanțelor judecătorești (se are în vedere recunoașterea unor prerogative în favoarea conducerii instanțelor pentru a propune, adopta și administra eficient bugetul; fiecărei instanțe ar trebui să i se dea posibilitatea ca, eventual prin intermediul colegiului de conducere, să adopte normele necesare unei bune funcționări în raport cu specificul regiunii sau zonei de competență,

¹¹⁶ Date și propuneri sintetizate pe baza răspunsurilor la chestionarul de colectare a datelor necesare redactării raportului privind starea justiției.

ceea ce va conduce nu numai la eficientizarea în plan general a justiției ca serviciu public, dar în egală măsură va servi intereselor justițiabililor)

- împărțirea inechitabilă a competențelor și atribuțiilor între instanțe diferite și chiar între judecătoriile și tribunalele din raza de competență a aceleiași Curți de Apel, cu consecința afectării calității actului de justiție
- lipsa unei normări a muncii judecătorului și grefierului, cu consecința supraîncărcării acestora;
- lipsa de protecție a magistraților;
- creșterea gradului de implicare al C.S.M.-ului în activitatea de protejare a intereselor magistraților.
- lipsa dreptului de inițiativă legislativă a C.S.M.;
- lipsa unui sistem coordonat de specializare eficientă;
- sistemul de promovare la instanțele superioare și la I.C.C.J.;
- cazuri izolate de corupție a unor judecători care afectează imaginea întregului sistem;
- insuficienta adaptare a judecătorilor la schimbare;
- lipsa feedback-ului din partea justițiabililor la nivelul fiecărei instanțe pentru a cunoaște mai bine așteptările pe care justițiabili le au în raport cu activitatea instanței, în vederea orientării acesteia spre satisfacerea acelor așteptări considerate legitime.
- lipsa cadrului legal, în special secundar, de asigurare concretă a respectării principiului separației puterilor în stat
- inexistența unui cadru legal de combatere a actelor de obstrucționare a justiției;
- gradul scăzut de pregătire profesională a unor magistrați și imposibilitatea unei specializări reale;
- lipsa înaltei calificări profesionale a personalului auxiliar.

Dintre măsurile care se impun luate în perioada imediat următoare, în vederea bunei desfășurări a activității sistemului judiciar, instanțele s-au referit în special la următoarele aspecte: suplimentarea schemei de personal, degrevarea judecătorilor de activitățile ce exced ședințelor de judecată, eliminarea modificărilor legislative repetate, educarea juridică a mass-media, normarea muncii magistratului, unificarea practicii neunitare, transparența actului de justiție, cooperarea instituțională în vederea sporirii educației juridice a cetățenilor, prezentarea realistă a activității instanțelor, organizarea mai eficientă a concursurilor pentru ocuparea funcțiilor de conducere și de execuție, tratarea cu atenție sporită a motivării hotărârilor și eliminarea situațiilor care pot fi percepute ca lipsa de obiectivitate, alocarea unor fonduri suficiente pentru îmbunătățirea bazei materiale, întărirea rolului CSM pentru apărarea imaginii justiției, consultarea și valorificarea reală și efectivă a corpului de judecători în procesul elaborării actelor normative și asigurarea efectivă a funcționării tribunalelor specializate, informarea constantă a magistraților cu privire la

jurisprudența ÎCCJ, CEDO și a Curții Europene de Justiție, întocmirea unor chestionare și distribuirea lor către justițiabili avocați, experți și alți participanți la activitatea judiciară etc.

La nivelul parchetelor au fost identificate următoarele vulnerabilități:

- instabilitate legislativă;
- sistem deficitar de recrutare și formare inițială precum și de promovare;
- lipsa de personal;
- atitudinea factorului politic față de justiție;
- practică judiciară neunitară;
- volum mare de activitate;
- insuficienta specializare și informare a magistraților
- neglijarea drepturilor părților vătămate (victimelor) în favoarea celor ale făptuitorilor;
- lipsa unui sistem de acordare a asistenței juridice gratuite pentru persoanele defavorizate;
- inadaptarea programelor de formare profesională continuă la nivelele de competență;
- exercitarea de către procurori a unor activități nonjudiciare;
- disiparea resurselor umane în activități colaterale, cu excesiv caracter birocratic, în detrimentul muncii efective pe dosarul încredințat;
- iminenta imposibilitate de a „acoperi” anumite segmente ale activității specifice procurorului ca urmare a faptului că procurorii nu-și exprimă disponibilitatea de a se angaja în atari activități. Exemplu: sunt unități în care nimeni nu dorește să exercite atribuțiile procurorului criminalist; nimeni nu vrea să fie șef, etc.
- lipsa unei stabilități reale a magistraților procurori;
- lipsa de reacție rapidă a CSM pentru apărarea imaginii magistraților în situația în care sunt acuzați pe nedrept în mass-media sau pe alte canale de informare publică, ceea ce conduce la decredibilizarea actului de justiție;
- competența ministrului justiției în promovarea în anumite funcții de conducere în cadrul Ministerului Public.

Printre măsurile pe care unitățile de parchet consideră că ar trebui implementate în perioada imediat următoare, cele mai importante privesc: o strategie legislativă clară, coerentă de medie și lungă durată în domeniul dreptului penal, ocuparea posturilor vacante și mărirea schemelor corespunzător volumului de muncă, stabilitate legislativă, elaborarea unei legislații coerente, asigurarea condițiilor materiale corespunzătoare, masuri legislative pentru asigurarea deplinei independente a magistratului procuror și respectarea acesteia, unificarea practicii judiciare, degrevarea activității procurorilor de activitățile nonjudiciare prin transferarea acestora în atribuțiile personalului

auxiliar, îmbunătățirea activității de formare continuă, includerea într-un cod unic a infracțiunilor prevăzute în legi speciale, stabilirea cadrului legal și a limitelor în care mass-media poate prezenta cauze aflate în curs de cercetare penală, măsuri potrivite pentru combaterea corupției etc.

Din analiza datelor și propunerilor expuse anterior se desprinde concluzia că, deși deseori acuzat de un profund conservatorism, corpul magistraților manifestă o adâncă preocupare cu privire la problemele cu care se confruntă în funcționarea curentă instanțele și parchetele, fiind pe deplin disponibil să pună în aplicare măsuri eficiente de combatere a acestora.

În concluzie, dacă anul 2006 a fost un an critic pentru sistemul judiciar, date fiind eforturile desfășurate pentru asigurarea integrării României în Uniunea Europeană, anul 2007 va păstra același caracter, fiind anul în care instanțele și parchetele vor trebui să satisfacă un nou nivel de exigență al cetățenilor care, odată cu statutul de cetățeni europeni, vor pretinde, de altfel pe bună dreptate, drepturi și standarde de calitate comparabile cu cele existente în celelalte state membre. Ca urmare, trebuie dezvoltate eforturile de implementare a măsurilor prevăzute în Planul de acțiune privind Strategia de reformă a sistemului judiciar, dar ar trebui elaborate și programe și strategii noi cu privire la direcțiile de dezvoltare a sistemului în vederea asigurării respectării drepturilor fundamentale și a realizării intereselor legitime ale tuturor cetățenilor României.

București

Februarie 2007